

ЯМЛОНО БУБЛУЯ
ЗАБАВНА БУБЛУЯ

ЛЕО ТАКСИЛ ЗАБАВНА БИБЛИЯ

Превод: Любомир Павлов

chitanka.info

В атеистичната литература книгите, които убедително и същевременно бляскаво и остроумно опровергават безсмислиците на Библията — основната „свещена“ книга на юдеите и християните, не са много. Една от тези бляскави и увлекателни книги е „Забавна библия“, написана от известния френски журналист атеист Лео Таксил. С непресъхващ хумор той разглежда последователно безсмислиците и противоречията на Библията. Друго достойнство на книгата е, че авторът подробно анализира библейските легенди. В книгата на Лео Таксил пропагандистът, който води атеистична пропаганда, ще намери богат материал. Руският превод на „Забавна библия“ е запазил живото и образно изложение, което характеризира френския оригинал. Книгата е илюстрирана с голям брой сатирични рисунки.

На български език книгата се превежда за първи път от последното руско издание.

В. ШИШАКОВ

ПРЕДГОВОР

През XVIII век под натиска на революционните движения господството на феодализма в Западна Европа се подкошава. Заедно с него претърпява жестоко поражение и римокатолическата църква, която в името на бога е освещавала и защищавала властта на феодалите. Пред очите на хората, годни да мислят трезво, религията се изправя в своята истинска светлина — като духовна отрова, като преплитане на първобитно невежество, груби суеверия и жестоко насилие над човешката съвест. Към средата на XIX век обаче, съзряла в лицето на работническата класа смъртоносна опасност за своето господство, буржоазията се разкайва за свободомислието, с което се е кичела, докато водела битката със защитниците на стария обществен строй. Тя се обръща за помощ към служителите на религията в борбата срещу революционните настроения на трудещите се. Свободомислието, което най-добрите представители на буржоазията са обосновавали и разпространявали по времето, когато се е водела борба на живот и смърт срещу надмощието на светските и духовните феодали, сега започва да заплашва господството на капиталистите.

Религиозните организации и служителите на култа, които винаги и всякъде са защищавали всичко крайно реакционно и изостанало, с най-голяма готовност се заемат да помагат на буржоазията. Те се залавят да освещават капиталистическото наемно робство, а капиталистите — да се грижат за благополучието на свещенослужителите. През април 1884 г. римският папа Лъв XIII отправя към вярващите послание, озаглавено по-сетне с началните си две думи: „Родът човешки“. В него папата призовава на решителна борба срещу безбожието, срещу всички, които не признават ръководната роля на римокатолическата църква и протестират срещу класовото потискане на трудещите се. Посланието обявява неверието в бога и свободомислието изобщо за работа на „княза на тъмнината“ — на дявола, за негово оръжие, за следствие от омразата на дявола срещу

християнството. Тази папска енциклика е била своеобразен позив към реакционните сили за поход срещу атеизма и свободолюбието.

Огромен е бил възторгът на професионалните защитници на религията, когато научили, че посланието на Льв XIII оказало въздействие дори на един от най-яроствните волнодумци по онова време, на френския журналист Габриел Пажес, който пишел под псевдонима Лео Таксил.

Габриел Антоан Жоган-Пажес (1854–1907), роден в Марсилия, придобил бързо известност с цяла поредица литературни произведения, които осмивали язвително религията и църквата. На младини бил възпитан от йезуитите и това му откривало широк път за голяма църковна дейност. Но той изоставил учителите и наставниците си и се заел разпалено да изобличава лицемерието, фалша и прикриваното с лицемерие тяхно користолюбие. През 1879 г., когато Пажес-Таксил бил на 25 години, излязла неговата първа антиклерикална книга „Долу калимявката!“. През следващите пет години тя била последвана от още петнадесетина остри произведения: „Любовните похождения на папа Пий IX“, „Светите любители на порнография“, „Семейство Борджия“, „Синът на йезуита“, „Отровителят Льв XIII и пет милиона каноници“ и т.н. Лео Таксил познавал отлично историята на религията и църквата, същинското съдържание и смисъл на религиозните учения. Той бляскаво използвал своите знания в сатиричните си произведения и в памфлетите, изобличаващи духовната зараза.

Но ето че станало нещо невероятно: този прокълнат от църквата „нечестивец“, „богоотстъпник“, „злостичен хулител“ на църквата и вярата в бога се явил пред свещеника в една от парижките църкви и коленопреклонно и със сълзи на очи започнал да се моли да бъде приет отново в лоното на христовата църква, от която така „лекомислено“ се бил отрекъл. Покаяният се грешник молел да се смилят над него. Той се разкайвал горчиво за сторените грехове и молел да бъде защитен срещу дявола, под прякото подстрекателство на когото уж бил „въстанал срещу бога“, когато напуснал родната си религиозна среда, Таксил доверил, че е общувал със сатаната, и изявил желание да разкрие всички тайни на бесовските деяния, начините и пътищата, чрез които дяволът „изкушава“ хората.

Висши духовници на католическата църква предложили на Таксил да обърне талантливото си перо срещу свободомислието и да защитава религията и църквата. Покаяният се грешник на драго сърце се съгласил да стори това и станал ревностен религиозен деятел. С омраза на фанатик той заклеявявал свободомислието на хората и тяхното откъсване от църквата, като представял тези „прегрешения“ за дело на сатаната, за дяволско развърщаване на хората, за последица от борбата на дявола срещу бога.

Таксил успял да „изтръгне от ноктите на дявола“ и да „възвърне към бога“ няколко души, между които и някоя си Диана Воган. Тази девойка била уж още от рождение сгодена с дявола Асмодей. Обръщането на Диана Воган от „бесовското състояние“ към християнството предизвикало шумен възторг в религиозния лагер. Искрени и престорени сълзи на умилиение се леели като река, когато разказвали историята за „спасяването“ на девойката, избегнала предопределените ѝ адски мъчения. В посланията си висшите служители на църквата се стремели да ободрят Диана, която храбро била дръзнала да стори решителната стъпка — да скъса с всемогъщия, отмъстителен дявол. Дори папа Льв XIII ѝ изпратил по кардинал Парочи своето „светейшеско благословение“.

Твърде влиятелни хора, сред които и римският папа, станали покровители на Таксил, който толкова шумно рекламирал религията и църквата, толкова ярко описвал козните на дявола. Сигнало се дотам, че Льв XIII приел Таксил във ватиканския дворец. „Непогрешимият божи наместник“ позволил на Таксил да целуне „светия“ му чехъл. Папата обсипал с похвали и милости новия борец за религията. Той благосклонно съобщил на Таксил, че прочита с най-голямо удоволствие неговите книги, и благословил този „радетел за религиозна вяра“ за по-нататъшни „тежки подвизи“ в борбата против безбожието.

А после... после се вдигнал страшен скандал. На 19 април 1897 г. в Париж пред многолюдно събрание в голямата зала на Географското дружество Габриел Пажес-Л. Таксил, разказал подробно и ярко как в продължение на 12 години обмислено и последователно е заблуждавал служителите на религията, как постепенно е засилвал и разнообразявал своите фантасмагории, като виждал, че най-невероятните му измислици се посрещали с възторг от папата,

кардиналите и от цялата католическа попщина. Разобличения направили и съратниците на Таксил, привлечени от него в тази мистификаторска дейност. Объркването сред поповете било огромно.

По този повод блестящият френски публицист Анри Рошфор (1831–1913), майстор на сатиричния памфлет, пише:

„Светейшият отец, който милостиво бе дал лична аудиенция на мистификатора, не може да каже, че е непричастен в тази работа. Тази комедия унищожава напълно непогрешимостта на светейшия папа, която той е възвел в ненарушима догма. Щом като светият отец не е могъл да открие каква комедия му разиграва неговият посетител, какво остава от онова божествено вдъхновение, върху което се гради по схващането на благочестивите католици всемогъществото на приемниците на апостол Петър? Лео Таксил се е подигравал с папата и с християнството, но нали и светейшият отец също се е подигравал с нас... Едно от двете: или гореспоменатият свят и непогрешим папа е толкова непогрешим, колкото сме и ние — тогава той е длъжен веднага да подаде оставка... Или пък, ако папата наистина е непогрешим, той е бил съучастник на присмехулника, когото папата е използвал с користни цели — и тогава трябва да изпратим полиция със заповед светият отец да бъде арестуван за злоупотреба с доверието на хората и за мошеническо изнудване.“

През юни 1897 г. Лео Таксил издал отдавна подготвяната от него книга под заглавие „La Bible amusante“ — „Забавна библия“. В началото ѝ той поставил едно сатирично обръщение към Лъв XIII, в което пишел:

„Светейши отче! Казват, че след 19 април тази година вие сте недоволствували от двадесетата година на вашето свято владичество. Неочакваната развръзка на моята шеговита мистификация, както казват, ви накарала да беснеете като най-обикновен простосмъртен. Ех, има си хас! Да се чувствуващ изигран в течение на цели дванадесет години, и то от кого — от свободомислец! — това, разбира се, е нещо крайно неприятно за непогрешимия представител на всезнаещия, на всемогъщия бог... А върхът на тази неприятна работа е да чувствуващ, че това комично положение е станало широко известно на целия свят...“

... Считам се задължен да ви утеша. Вълната на безбожието расте с всеки изминат ден... Неведнъж ми се е случвало да

констатирам с неизразима мъка, че обикновено сега хората са слабо осведомени за душеспасителните истории на Авраам, Исаак, Иаков, Йосиф, Моисей, Самсон, Давид, Соломон и т.н. и т.н. Много рядко наши съвременници имат някаква смътна представа за тези толкова знаменити и високопочитани библейски личности. Това положение е страшно. Боже справедливи! Докъде ще стигнем, ако изчезне познаването на благочестивите библейски анекдоти, ако забравим всички писания, които божественият гълъб — свети дух някога е изгугукал? Тъкмо затова аз се заемам сега с ново издание на светото писание. Ще се погрижа да направя книгата колкото е възможно по-привлекателна...

Не се решавам да твърдя, че моята «Забавна библия» ще съдействува за укрепване на религията. Напротив, тя ще разясни на читателите в какво и защо не трябва да вярват.“

В книгата си Таксил е разгледал подробно съдържанието и аморалния смисъл на старозаветната част на Библията — тази безразборна компилация, тази смесица от древни измислици и легенди на еврейския народ. Както се знае, привържениците на религията наричат Библията „свещено писание“. Те твърдят, че разказаните в Библията истории и поучения са внушени от „светия дух“, че са продиктувани от бога на нарочно избрани лица, които уж написали всичко в нея. Най-авторитетните християнски „отци и учители църковни“ казват за Библията: „Всичкото писание е боговдъхновено“ (Второ послание на апостол Павел до Тимотея, гл. 3, ст. 16); „от Дух Светий просветявани са говорили светите божии човеци“ (Второ съборно послание на апостол Петър, гл. 1, ст. 21); „всичките писания са писани не от роби, а от владетеля на всички — от бога“ (Йоан Златоуст); „господ говори с езика на всички пророци и апостоли“ (свети Григорий Богослов); „авторитетът на светото писание е по-голям от всички сили на човешкия ум“ (Блажени Августин).

Но както е установено от научната библейска критика, в Библията са събрани механически най-разнообразни древни митове, често за измислени или легендарни личности и събития, винаги без мярка разкрасени от богато въображение. В нея са намерили място старинни правила, предписания, поучения и изречения. Намират се обяснения и тълкования на природни явления и на устройството на света. Всичко в нея е на равнището на заблудите, които хората от

далечното минало са имали, почива на техните прастари представи за окръжаващата ги и за собствената им природа. И то е писано от хора, които съвсем не са били гениални, но винаги са се ръководели от определени класови интереси.

Л. Таксил е извършил извънредно голяма и много полезна работа: изложил е съдържанието на най-важните, най-добре известни на вярващите хора „свещени“ истории, като е посочил противоречията между тези истории, изложени на разни места в Библията в разни варианти, тяхната научна и историческа необоснованост, техния аморален и нерядко скандален смисъл. За своята критика той е използвал трудовете на редица писатели, критикували Библията: римския император Юлиан Философ, английския писател лорд Болингброк, френския философ просветител Волтер и др.

Таксил обаче е имал за цел да даде преди всичко забавно, леко четиво. В своето произведение той е вложил язвителен сарказъм, презрителна ирония, искрено възмущение. До голяма степен хуморът на автора се проявява в това, че той излага библейските сюжети с приетия в така наречените религиозно-нравствени произведения стил, разработен от богословите в течение на дълги векове. В този вид произведението на Таксил представлява и сполучлива пародия, която още по-ярко подчертава скудоумието на „светото писание“.

Но стремежът към забавност обуславя и някои съществени недостатъци в книгата на Л. Таксил. В нея липсват данни за възникването на библейските легенди, за действителната история на еврейския народ, на който принадлежат тези легенди, както и за неговата култура в епохите, описвани в Библията. Дори и при съпоставянето на библейските разкази с други подобни легенди намираме само някои несъществени указания за сходството между едните и другите. Липсват отговори и на въпросите из областта на природознанието, които възникват във връзка с библейската критика. Затова онзи читател, който иска да намери по-убедителни данни за научната критика на Библията, трябва да се насочи към други книги.

Посочените недостатъци не накърняват значението на даровитото написаната книга на Л. Таксил. Авторът разглежда глупостите и противоречията на Библията с неизчерпаем хумор. Друго достойнство на „Забавната библия“ е това, че авторът подробно анализира основните библейски легенди. В остроумно и увлекателно написаната

книга на Л. Таксил пропагандистът, който развива атеистична дейност, ще намери богат материал.

Първото руско издание на книгата на Лео Таксил е било пуснато от научното дружество „Атеист“ през 1926 г., а второто — от издателство „Безбожник“ през 1930 г. Книгата е излизала под заглавие „Занимателна библия“.

Книгата на Лео Таксил е снабдена от редактора с обяснителни бележки, дадени са точните цитати от Библията вместо често практикуваното от автора свободно изложение или преразказване на библейските текстове, точно са посочени главите и стиховете от библейските книги, изменени са, а в редица случаи и съвсем са премахнати остарели или съмнителни данни. Редакторът, който фактически е и преводач на книгата, си е позволил на някои места свободно да излага мислите и доводите на автора, особено когато се е налагало да доближи изложението до понятията на съвременния читател.

„Забавна библия“ на Таксил в руските издания е дадена при ново разпределение на повече глави (в оригинала са 15). В това издание към книгата е добавен предметен показалец.

Шишаков

ГЛАВА ПЪРВА

СЪТВОРЕНИЕТО НА СВЕТА И ЧОВЕКА

Бог е съществувал винаги. В началото на времето той е бил сам. В света не е имало нищо освен него. Впрочем не е имало и никакъв „свят“. По онова време бог се наричал „елохим“^[1]. Тъй го възвеличава старинният еврейски текст от книгата „Битие“. Думата „елохим“ буквално значи „богове“. Доста странно е, че Библията нарича така един съвсем самотен господар.^[2]

И така, „елохим“, или другояче „яхве“, „саваот“, „адонай“, както го нарича на разни места Библията, скучаел (или „скучаели“) сред собствения си хаос. Библията нарича този хаос „тогу богу“, което свободно може да се преведе: „без дъно, без покрив“^[3].

Тъй като вечността е безкрайно дълга, трябва да предположим, че „елохимите“ са скучали така безброй много милиарди и милиони векове. Най-сетне у бог (ще го наричаме така по модерно му) проблеснала мисълта: щом е бог и всемогъщ, той не бива да се терзае от мъка и скука, а трябва да прави нещо. Старецът решил да твори.

Впрочем той би могъл да създаде всичко и на един дъх. Но не, решил да не бърза: „За всяко нещо си има време“. И като начало той създал само небето и земята. По-точно материята възникнала от само себе си по негово желание. Наистина материя безформена, празна, още „без дъно, без покрив“ и съвсем мокра. „А земята беше безвидна и пуста; тъмнина се разстилаше над бездната и дух божий се носеше над водата“ — се казва във втория стих на първата глава от книгата „Битие“.

От читателя на Библията не се иска да разбира какво значи това^[4].

За да не сбърка в работата си обаче, на бог му потрябвала светлина. Съдейки по казаното по-нататък, предишните векове той седял в пълна тъмнина. За щастие не е рискувал да се халоса в нещо, защото около него е нямало нищо.

„Рече бог: да бъде светлина. И биде светлина“ (*Битие, гл. 1, ст. 3*).

Каква ли ще е била тази светлина? Това Библията не казва. Тя просто отбелязва: „Видя бог, че светлината е добро нещо.“ Значи бог е бил доволен от това свое постижение. Най-напред той се погрижил „да отдели светлината от тъмнината“. И пак би било безполезно да се мъчите да разберете какво значи това. „Светлината бог нарече ден, а тъмнината нощ. Биде вечер, биде утро — ден един“ (*Битие, гл. 1, ст. 5*).

После старецът се заел да създава... познайте какво? Пак небето! [5] Ето как „свещената“ книга описва това повторно създаване на небето от бога: „И създаде бог твърдта, и отдели водата, що беше под твърдта, от водата над твърдта. Тъй и стана. Твърдта бог нарече небе... Биде вечер, биде утро — ден втори“ (*Битие, гл. 1, ст. 7–8*).

Тези приказки за водата „над“ твърдта и „под“ твърдта са отражение на дълбоките заблуди на всички първобитни народи. Според старите представи небесата са нещо масивно, твърдо, откъдето произлиза и самото название „твърд“. Вярвали са, че от онази страна на тази твърд има огромно водохранилище и небето с негово дъно. Сега всеки грамотен човек знае, че дъждът е вода, която се е изпарила от земята. Сгъстената водна пара образува облаци, от които влагата пада във вид на валежи на земята. Но някога мислели, че дъждът е вода, която изтича от горното водохранилище по специално приготвени за това отвори. Това мнение, сега извикващо само насмешливо съжаление, се е поддържало дълго време. Поддържали са го всички начетени богослови от първите векове на християнството [6].

Да продължим. Третия ден бог посветил на работа, чиито плодове били много по-ценни, отколкото предишните. Той хвърлил поглед на долните води и си казал, че би било по-изгодно да ги събере и така да даде възможност да се появят частите на сушата. Водите покорно се събрали в дълбочините, които се образували мигновено, за да се съберат те там. Също така мигновено се образувала и земната повърхност — възвишенията, от които водите се втурнали като ручейи и реки към моретата и езерата.

„Сушата бог нарече земя, а събраните води — морета. И видя бог, че това [7] е добро“ (*Битие, гл. 1, ст. 10*).

Струва си да отбележим, че в повечето случаи старецът е бивал доволен от работата си.

— Виж ти — сякаш е възкликвал той всеки път, — как не се сетих за това по-рано...

Този ден той бил тъй доволен от своите суши и морета, че му се дощяло да извърши още нещо до идването на нощта. „Да произведе земята злак, трева, що дава семе (по свой род и подобие), и плодно дърво, що дава според рода си на земята плод, чието семе си е в него. Тъй и стана“ (*Битие, гл. 1, ст. 11*).

Просто не знаеш как да се възхищаваш на тая изумителна мъдрост на „твореца“! Невъзможно е да бъдеш по-старателен, по-предвидлив. Само като си помислиш какво би било на земята, ако бог би насадил дървета, които дават плодове от друг род. Да благодарим на грижливия бог за това, че не ни е дал ябълки, които раждат портокали, портокалови дървета, които раждат круши, и круши, които раждат грозде. Хубава бъркотия щеше да бъде!

Когато земята му се подчинила и ябълките израснали, като раждали именно ябълки, бог още веднъж видял, „че това е добро. Биде вечер, биде утро — ден трети“ (*Битие, гл. 1, ст. 12–13*).

Но ето и по-чудновата история: благодарение на правилното редуване на светлината минали вече три дни с утрините и вечерите. И тази светлина, която в края на деня отстъпвала място на нощния мрак, осветявала зараждащия се свят без всякакъв видим източник: за никакво Слънце още не е ставало дума.

Сега-засега то просто липсва. Тази дяволия изисква дълъг цитат от Библията:

„И рече бог: да бъдат светила на небесната твърд (за да осветляват земята ѝ), да отделят ден от нощ и да бъдат знакове и за времена, и за дни, и за години; да бъдат те светила на небесната твърд, за да светят на земята. Тъй и стана.

И създаде бог двете големи светила: по-голямото светило да управлява деня, а по-малкото светило да управлява нощта, създаде и звездите; и ги постави бог на небесната твърд, за да светят на земята, да управляват деня и нощта, и да отделят светлина от тъмнина. И видя бог, че това е добро.

Биде вечер, биде утро — ден четвърти“ (*Битие, гл. 1, ст. 14–19*).

Не ще и дума, нали? Става въпрос за Слънцето и Луната. Следователно разделянето на денонощието на ден и нощ според Библията е съществувало още преди появата на Слънцето, което е било „създадено“ от бога на четвъртия ден след появата на светлината.

Защо ли „светият дух“ е продиктувал на Моисея тези главозамайващи фантазии за Слънцето и светлината? Обяснението е просто: до края на XVII век дори учените смятали, че Слънцето не дава светлина, а само я „пропуска“; светлината пък съществувала от само себе си. Дори знаменитият френски философ Рене Декарт споделял тази заблуда.

На датския астроном Олаф Ремер (1644–1710) науката дължи откритието на важната, съвсем противоположна на указанията на Библията истина: светлината, разливаща се върху нашия свят, произхожда от Слънцето, а нейното разпространяване не е мигновено. Ремер определил скоростта на светлината, като открил — и сега това е многократно доказано, — че светлината достига от Слънцето до Земята за 8 минути и 18 секунди, т.е. скоростта ѝ е равна на почти 300 хиляди километра в секунда. Той дошъл до своето откритие, като наблюдавал и проучвал затъмненията върху спътниците на Юпитер — планета, която влиза в състава на нашата слънчева система. Ремер тогава живеел във Франция и съобщението за откритията си направил в Парижката академия на 22 декември 1675 г.

Този, който е писал библейските редове, разбира се, е бил пълен невежа по астрономия. Но бог поне е бил длъжен и по времето, когато се е писала Библията, да знае всичко.

Прави впечатление и това, колко нищожна според Библията е ролята на звездите в програмата на сътворяването на света. „Две големи светила“ — това са Слънцето и Луната. Луната — нищожният спътник на нашата Земя! Невежествената книга и не подозира, че Луната, Земята и дори Слънцето имат толкова малко значение във Вселената! Дори нашето ослепително Слънце, главното светило в нашия слънчев свят, не е нищо повече от една скромна звезда, една от десетките милиарди звезди, съставлящи огромната звездна система — нашата галактика. „Свещеният“ автор вижда само Земята и всичко свежда до Земята. А пък Земята е само една планета. Тя се движи около сравнително малка звезда. Тази звезда — нашето Слънце, което обем е 1 300 000 пъти по-голямо от Земята, — невежият автор на

книгата „Битие“ поставя в пълна зависимост от нейния спътник — Земята.

Авторът на наивните библейски фантазии би се втрещил, ако му се случеше да възкръсне в наши дни. Как ли ще се облещи, ако прочете коя да е популярна книга по астрономия или пък ако попадне в астрономическа обсерватория и погледа с добър телескоп планините на Луната, петната на Слънцето, спътниците на планетата Юпитер и другите небесни обекти, които уж бог „поставил на небесната твърд“!

Да се върнем към Библията:

„И рече бог: да произведе водата влечуги, живи души; и птици да полетят над земята, по небесната твърд. (Тъй и стана.)

И сътвори бог големи риби и всякакъв вид животни — влечуги, които произведе водата, според рода им, и всякакви пернати птици според рода им. И видя бог, че *това* е добро. След това бог ги благослови и рече: плодете се и множете се, и пълнете водите в моретата, и птиците да се множат на земята. Биде вечер, биде утро — ден пети.

И рече бог: да произведе земята живи души според рода им, добитък и гадини, и земни зверове според рода им. Тъй и стана.

И създаде бог земните зверове според рода им, и добитъка според рода му, и всички земни гадове според рода им. И видя бог, че това е добро“ (*Битие гл. 1, ст. 20–25*).

Какво по-хубаво! И всемогъщият майстор, който имал ръце, ги потривал от удоволствие. Но това, което предстояло той да направи, било още по-хубаво.

— Обаче ни едно от тези животни не прилича на мен — помислил той. — Жалко! Имам красива глава, малки уши, жив поглед, правилен нос и най-последно хубави зъби. Аз, разбира се, лесно бих могъл да създам и огледало, за да се гледам в него, но мисля, че е много по-добре да се видя, съзерцавайки подобен на себе си. Добре! На земята трябва да има животно, което да ми прилича.

Докато старикът си размишлявал така, няколко току-що сътворени от него маймуни се премятали през глава в краката му.

— У тях има нещо мое — сигурно си е помислил той. — Но все още не е това, което трябва. Всички те имат опашка, а аз нямам опашка. Има наистина между тях и безопашни, но... Все пак не е това!

Маймуните продължавали да се кривят и да се премятат.

Тогава бог взел къс сива земя и започнал да моделира човека.

Може ли след това да се твърди, че бог е само дух, че няма ръце?

Библията също казва: като създаде човека, бог „вдъхна в лицето му дихание за живот; и стана човекът жива душа“ (*Битие, гл. 2, ст. 7*).

Има едно неясно място в първата глава на книгата „Битие“ (*ст. 27*), което изглежда дава основание да се допусне, че човек е бил създаден хермафродит (двуполов) и че едва след това бог „поправил“ своето творение. Въпросът за създаването на жената се повдига едва в края на втората глава, а в 27-я стих от първата глава на Библията се казва: „И сътвори бог човека по свой образ, по божий образ го сътвори; мъж и жена го сътвори.“ Това е буквално преведеният от староеврейски език стих. Именно той е дал повод за раждането на твърде разпространената легенда за богове хермафродити. От друга страна, тъкмо поради своята двусмисленост този стих винаги е бил подлаган на изопачаване от страна на благонамерените християнски преводачи.^[8]

Обаче би било погрешно да се отдава толкова голямо значение на тази библейска фантазия: има и много други места в Библията, които не е задължително да бъдат разбрани, пък и не се поддават впрочем на никакво разбиране. Най-добре нека се обърнем към онова, което се смята за общоприето.

Щом бог създал човека, той го обявил за венец на творението. Веднага уредил за него парад на всички животни. „Господ бог направи от земя всички полски животни и всички небесни птици и (ги) заведе при човека, за да види как ще ги нарече той, та както човекът нарече всяка жива душа, тъй да бъде името ѝ“ (*Битие, гл. 2, ст. 19*).

Това вероятно е бил забавен парад. Дори най-ученият природоизпитател едва ли би се решил да бъде в този случай на Адамово място.^[9]

„Пълнете земята и обладайте я — било казано на Адам, — и господарувайте над морските риби (и над зверовете), над небесните птици (и над всякакъв добитък, над цялата земя) и над всякакви животни, които пълзят по земята“ (*Битие, гл. 1, ст. 28*).

Не е излишно да се отбележи, че въпреки тази божа заповед „царят на природата“ — човекът, е бил принуден да се бори, и то невинаги успешно, с лъвове, тигри, мечки, крокодили, вълци и други, и не само хищните зверове са поглъщали с удоволствие много хора, но

цялото човечество е било и все още е плячка и на множество неприятни паразити: бълхи, въшки, дървеници, пък и на причинителите на болести — микробите.

На туй отгоре бог, като създал хищните зверове, които обичат човешки бифтек, на самия човек заповядал да бъде вегетарианец. Цитираме Библията:

„Ето, давам ви всякаква трева, що дава семе, каквато има по цялата земя, и всякакво дърво, чийто плод е дървесен и дава семе — това ще ви бъде за храна“ (Битие, гл. 1, ст. 29).

Молим да обърнете внимание на тази особеност в храненето на първите хора.

"И създаде господ бог човека от земна пръст" (Битие, гл. 2, ст. 7).

Най-после вечерта на шестия ден, когато всичко било свършено или почти свършено, бог, щастлив и до мозъка на костите си доволен от своята работа, изморен, си измислил почивен ден. Цитираме: „И свърши бог до седмия ден своите дела, що прави, и в седмия ден си почива от всички си дела, що извърши“ (Битие, гл. 2, ст. 2).

Продължаваме да четем Библията:

„И насади господ бог рай в Едем на изток, и там настани човека, когото създаде...“

От Едем изтичаше река, за да напоява рая, и подир се разклоняваше на, четири реки.

Името на едната е Фисон: тя обикаля цялата земя Хавилска, там, дето има злато; златото на тая земя е добро; там има бдолах и камък оникс.

Името на втората река е Гихон (Геон): тя обикаля цялата земя Куш.

Името на третата река е Хидекел (Тигър): тя тече през Асирия. Четвъртата река е Ефрат.“ (*Битие*, гл. 2: ст. 8, 10–14).

С тези подробности авторът е искал да даде точни указания за относителното местонахождение на земния рай. Но по-добре би било нищо да не бе говорил, защото е невъзможно да се изпадне в по-глупаво положение.

Всички коментатори единодушно признават, че Физон е река Фаз, впоследствие наречена Аракс. Това е река в Армения, която извира от едно от най-непристъпните ждрела на Кавказ. Да допуснем, че в тези места се среща злато и оникс, но пък никой не знае какво е това „бдолах“.

От друга страна, никаква грешка не може да има за реките Тигър и Ефрат. Ясно е, че книгата „Битие“ сочи мястото на земния рай в областта между Армения и Ирак (Месопотамия). Макар изворите на Аракс, Тигър и Ефрат да са разположени сравнително близо един до друг, все пак всяка от тези реки има свой собствен извор. Аракс — най-големият приток на река Кура — води началото си от Бингел-Даг (в Турция) и тече по посока на Каспийско море. Що се отнася до Тигър и Ефрат, те не само че нямат общ извор, но, обратно, съединяват се, когато се вливат в Персийския залив.

А за реката, която книгата „Битие“ нарича Гихон, „свещеният“ автор прави баснословна грешка. „Тази — казва той — река обикаля земята Куш“ (Хуш). Обаче според същата Библия земята на Хуш (син на Хам и баща на Нимрод) е просто на просто Етиопия. Следователно Гихон е Нил, който, както е известно, тече не в Азия, а в Африка, и то в съвсем противоположна на Тигър и Ефрат посока, т.е. от юг на север. Ако вземем под внимание изворите му в планините на Екваториална Африка и в областта на езерото Виктория-Ниянца, излиза, че между изворите на първите три реки и тази река има почти 3 000 километра разстояние. Обаче в книгата „Битие“ се твърди, че тези реки оросявали една и съща градина — Едемската.^[10] Наистина изворите на двете от тях — Тигър и Ефрат — са на разстояние не повече от 100 километра

един от друг, но и това е доста много за една градина. И при това, кажете, моля ви се, що за градина е тази огромна територия, проснала се по планини и отвесни скали, в едно от най-неудобните места на земното кълбо?

Да се пренесем мислено в този чуден рай, където извира от едно място четири големи реки и протичат в различни посоки. Адам се разхожда из своето имение и се отдава на блажено безделие. Ето какви са били, вероятно, неговите размисли:

„Аз съм човек и се наричам Адам, което сигурно ще рече «червена пръст», тъй като съм направен от глина като проста съдина. На колко съм години? Родил съм се преди няколко дни; но както казва една стара пословица, мъжът е на толкова години, на колкото изглежда. Ето защо мога да кажа, че всъщност аз съм се родил на 28 години, имам всички зъби... Не, още не всички зъби. Нямам още мъдреци.

Хубавичък съм, дявол да го вземе! Пък и как може да не съм красиво момче, щом като с изключение на възрастта и брадата аз съм точно копие на господин бога, най-знаменитото същество във Вселената? Вижте само колко съм здрав, вижте ръцете ми, стройните ми нозе, мускулите, руменината... Никакъв ревматизъм! Плюя изобщо на всички болести, в това число и на сипаницата: татко ме е сътворил ваксиниран против сипаница. Без съмнение, хубавец съм!

И животът не е лош на това прекрасно място. Влизам, излизам, късам от дърветата всякакви плодове и ям до насита. Не усещам никаква умора, тъй като нищо не правя. Ако обичам да се поизтеглям на тревата, то е тъй, само за удоволствие.

На третия ден любезният стопанин бог ми устрои малка забава, за която ще запазя приятен спомен за цял живот: всички животни дефилираха пред мен. «Името, което ти дадеш на всяко животно, ще бъде негово име» — ми каза старецът. Това се казва любезност!

Трудно е дори да си представи човек колко много животни минаха пред мен. Никога не съм мислил, че по света има толкова живи същества. За мен обаче не беше мъчно да им дам имена. Езикът, на който говоря твърде слабо, макар никога и никъде да не съм го учил, е необикновено богат, притежава непостижимо изразно богатство. Без да се замислям, аз познавах моментално качествата на всяко животно само като го погледнех, и определях с една дума особеностите на всеки вид. По такъв начин името, дадено от мен, е едновременно точно и

пълно определение. Да вземем например животното, което впоследствие ще наричат: «еквус» на латински, «ипос» на гръцки «пферд» на немски, «лошад» на руски. Ето как аз му дадох име, което точно определя това четириногло, с козината, опашката и хамута му. Ах, безподобен е езикът, на който аз говоря! И колко е тъжно само да си помисля, че някога той ще изчезне завинаги.

Парадът на всички живи същества беше великолепен. И когато казвам великолепен, това още не е всичко. В нашата програма имаше също и един комичен номер: това беше появяването на рибите. Помислете само: нашата градина е разположена на суша, далеч от морските брегове. Тук има само пресноводни реки. Представете ли си как кривяха муцуни морските риби, плувайки по Тигър и Ефрат, за да дойдат и ми се представят? Липсата на солена вода ги разстройваше ужасно. Как съм се кикотил! Ами морските млекопитаещи? На тях им беше най-зле. За щастие по този случай баща ми се досети да разшири реките в моята градинчица, защото иначе нито един кит никога нямаше да се промъкне по тях... Щом като им дадох име, трябваше да видите как започнаха те да офейкват, пляскайки с плавниците, за да стигнат по-скоро до своя океан. Аз се превивах от смях!

Може би ще се намерят хора, които не ще искат да повярват в тази история? Нечестивците ще отричат, че тюлените, моржовете, белите мечки, пингвините са могли да дойдат за този парад в долините на Тигър и Ефрат, че тук са се събрали кенгура, птичечовки и щрауси ему от Австралия, слонове, носорози, хипопотами и крокодили от Африка, папагали, ламы, алигатори, анаконди от Южна Америка и т.н. Е, та що? Критиката няма значение. Честна дума, аз видях тук, в тази Едемска градина, тюлени, китове, северни лисици, елени и други животни от цял свят.

Заядливите ще кажат: «Ами уникалните породи риби от различните водохранилища, например байкалски омул, чудски сиг, далекоизточна лakerда — те пък как се дотъртриха?» Тези риби получиха специално разрешение от бога и се явиха на парада в Едем... по въздуха. Анатема на неверниците, които не се задоволяват с това обяснение!

Пък най-после за кой дявол влизам в спор за всичко това? Толкова по-зле за ония, които не ми вярват, когато аз твърдя, че пред мен минаха всички животни: гръбначни, безгръбначни, влечуги. Няма

дори едно насекомо, на което да не съм дал име. Но това, което от всичко най-много ме учуди, беше големият бял червей, дълъг и плосък, който тихичко излезе от мен самия, противният червей, който бъдещите естествоизпитатели ще нарекат тения. Този дългнест глупак, щом излезе от мен, ми направи дълбок поклон. Аз му дадох име и след това той пак се промъкна в мене през задното ми черво и се засели в мен. Ако говоря за това, то е само за да бъда точен. Право да си кажа, не знаех, че съм обитаем отвътре. Впрочем моят квартирант никак не ме безпокои. Нищо не нарушава омайния живот, който вече пет дни аз водя.“

Адам се оглежда в чистата изворна вода, в извора на четирите велики реки, после лениво се изтяга на тревата.

— Колко приятно е да се живее! — мърмори той.

Неочаквано той се прозява, протяга се. Постепенно го овладява непознат копнеж. Ето ти изненада! Не чувствава никаква умора. Какво значи това? Той не разбира нищо. Изпитва тайнствено и непреодолимо чувство. Клепачите му се залепват. Адам спи. Това е първият сън на човека.

Докато Адам хърка „из все гърло“, идва бог отец. Той дълго гледа спящия безделник.

— Все пак трябва да се признае: щом се заема с нещо, свършвам го добре — доволно си говори той. — Момъкът е добре сложен; мога да се закълна, че това съм аз самият... когато бях по-млад с няколко милиарда века.

Той се навежда и щипва Адам за прасците. На тази божествена шега Адам отвръща с още по-шумно хъркане.

— Чудесно — продължава майстор „елохим“, — няма нужда от обезболяване. Виждам, че моят млад Адам спи доста здраво: и топ не може го разбуди. А сега на работа, защото тук дойдох по нещо много важно. Докато никой не ме чува, мога да си призная: забелязах тази заран, че понякога аз все пак постъпвам някак непохватно, може да се каже грубовато. Къде ми беше умът, когато сътворих човека без другарка? На всяко животно дадох самка. От това правило има само твърде малко изключения. Глистът тения наистина е хермафродит и това е съвсем ясно, защото ако живееше на двойки, не би се наричал солитер^[11]. Но човек не е глист, дявол да го вземе! Тъй че трябва да му направя другарка и аз ще я направя от собственото му тяло.

С тия думи бог отец „взе едно от ребрата му и запълни онова място с плът. И създаде господ бог от реброто, взето от човека, жена и я заведе при човека“ (*Битие, гл. 2, ст. 21–22*).

Като че ли чувам и сега вика на човека, когато ненадейно той се е събудил:

— О-о-ох! Ребро са ми счупили!

Представете си учудването му, когато е видял хубавичката жива кукла.

— Това пък какво е?

— Това ли? Това е твоята жена. Имам чест да ви поздравя със законния брак — отговорил бог. — Само да си посмял да кажеш, че не ти се харесва!

— Право да си кажа, не е грозна.

— Я го виж, не била грозна! Щастливец! Пък и без тъща. Направо казано, на теб ти върви, мили мой.

Библията разказва, че Адам възкликнал: „Ето, това е кост от костите ми и плът от, плътта ми; тя ще се нарича жена, защото е взета от мъжа (си). Затова ще остави човек баща си и майка си и ще се прилепи към жена си; и ще бъдат (двамата) една плът“ (*Битие, гл. 2, ст. 23–24*).

Не си струва да коментираме това възклицание на младоженеца Адам. Какви галантни думи може да очаквате от него?

А колкото до изваденото ребро, трябва да припомним, че според твърдението на Августин Блажени бог изобщо никога не го върнал на Адам. Следователно Адам тъй си останал инвалид — без едно ребро. То вероятно е било „лъжливо“ ребро, злъчно забелязва Волтер, „защото липсата на истинско ребро щеше много да личи.“

В книгата „Битие“ се казва още (*Битие, гл. 2, ст. 25*): „И бяха двамата голи, Адам и жена му, и не се срамуваха.“

Благочестивите коментатори твърдят, че тази голота, от която не се срамували, била доказателство за невинността на нашите прародители, белег за тяхното духовно съвършенство. В съгласие с тези богословски разсъждения би следвало да се смята, че са били духовно съвършени всички хора с първобитна култура, които не са носили никакви дрехи, например инките в Америка, някои племена в Африка, жителите на Полинезия, Меланезия и други. Въпреки това, завладявайки тези страни, испанските, португалските, френските,

английските колонизатори са избивали туземните племена, които живеели в пълна невинност, а християнските свещеници благославяли тези избивания, теоретически обосновавайки чудовищните зверства на „цивилизаторите“. От друга страна, твърди се, че само студът бил принудил хората да се обличат, тъй като жителите на най-топлите страни ходят голи. Освен това, когато всички ходят голи, никой не се срамува да бъде гол. Ако пък някой се изчервява от това, то е само защото му е неприятно да оголва някакъв телесен недостатък, който другите нямат.

[1] При транскрипцията на имената в българския превод се придържахме към синодалното издание на „Библията“ от 1925 г., и в някои случаи запазахме правописа им. Имената на народностните групи израил, иуда, вениамин и др. се дават с малка начална буква. — Бел.бълг.прев. ↑

[2] Научните изследвания на Библията доведоха до извода, че много библейски текстове представляват различни варианти на легенди, събрани доста разбъркано, без необходимото редактиране и отбор. Характерна в тези повествования е в частност и употребата на наименованията: „елохим“ (неопределено „богове“ — в глава първа на книгата „Битие“) и „Яхве“ (собствено име на древноеврейски бог — в глава втора, като се почне от четвъртия стих).

Библейската научна критика е успяла да отбележи няколко взаимно противоречащи си източника, съставлящи съдържанието на книгата „Битие“ и други библейски книги. Единият от тези източници се нарича яхвитски, а другият елохистки. В преводите, на Библията от древноеврейски език това различно наименование на боговете е запазено в следния вид: „бог“ вместо „елохим“, „господ“ вместо „Яхве“ и „господ бог“ при съвместното „Яхве елох“.

Читателят трябва да има предвид, че разказът за сътворението на света и човека е изложен от Л. Таксил в онази последователност, в каквата обикновено той се излага в богословските учебни ръководства по „свещена история“. В Библията има два доста противоречиви разказа за сътворението на света и човека. Единият от тях е изложен в първата глава на книгата „Битие“, другият — във втората глава на книгата „Битие“, като се започне от четвъртия стих. ↑

[3] „Тогу богу“ — древноеврейско обозначавање на първобитния хаос. Буквалният превод на тези думи е „пусто пустинно“. ↑

[4] Стараейки се да изтълкуват тази странна бележка на книгата „Битие“, християнските богослови отдавна вече са използвали споменаването на „духа божи“ като потвърждение, че освен бога отец и бога син има още и „трето лице на пресветата троица“ — „бог дух свети“. Този „дух свети“ слязъл над „девицата Мария“, която по такъв начин заченала от бога и после родила митическия Иисус. „Свети дух“ слязъл над Иисус „в телесен вид, като гълъб“ (*Евангелие от Лука, гл. 3, ст. 22*). Гълъба го рисуват на християнските картини, изобразяващи триединния бог: баща и син седят, а гълъбът лети над тях. В по-нататъшното изложение Л. Таксил, имайки предвид богословското твърдение, че Библията е „свещено“ произведение, навеяно на авторите на разните библейски книги от „свети дух“, често употребява думата „гълъб“. ↑

[5] Богословите са се опитвали да изтълкуват това място от библията по следния начин: бог отначало създал небето като „царство небесно“, а повторно бог създава „видимото“ небе във вид на „твърд небесна“. В действителност Библията предава тук обърканата смесица на два различни мита за сътворението на света. ↑

[6] Най-големият религиозен авторитет, признаван като един от „отците и учителите“ на църквата, „свети“ Августин Блажени (354–430) в глава X на своето богословско наставление „За книгата Битие“ поучава: „Названието твърд не ни води необходимо към мисълта, че небето стои неподвижно, защото твърдта се нарича твърд, може да се мисли, не по причина на неподвижността, а по причина на твърдостта, предвид на своята собствена твърдост или пък защото служи за предел, разграничаващ горните води от долните“. „Впрочем — оправдава дълбокото си първобитно невежество «светият» писател — да влизам в разглеждане на подобни въпроси сега нямам време, а не трябва да го има и у онези, които искаме да наставляваме предвид на собственото им спасение и нужната полза на нашата църква“ (*„Творения“, кн. 7, 1873, стр. 204*; виж също неговата „Изповед“, кн. 13, гл. 15). Друг, също неоспорим църковен авторитет, наричан „велик стълб на православието“, „светителят“ Василий, архиепископ на Кесария Кападокийска (330–379), придържайки се към същото мнение, казва: „Наименованието твърд (на гръцки «стереома») в писанието се дава

обикновено на онова, което има превъзходна здравина“ („Творения“, 1911, т. I, стр. 27). В потвърждение на това „светият учител“ се позовава на други места от Библията: Псал. 17, ст. 3, където бог се нарича „твърдина“; Псал. 150, ст. 1, където се споменава „твърд на силата“ на бога. В Библията има много твърдения, че небето е твърдо. Бог, казва се в книгата на Иов (гл. 37, ст. 18), „разпростря небесата, твърди като отлято огледало“. Бог „наклони небесата и слезе“ (II Царства, гл. 22, ст. 10); „простря небесата като шатра“ (Псал. 103, ст. 2). ↑

[7] В цитатите от Библията поставените в скоби думи нейните съставители са взели от гръцкия превод на 70-те тълковници, а напечатаните с курсив думи са прибавени от тях „за по-голяма яснота на израза“. — Бълг.ред. ↑

[8] В българските издания на Библията се дава много несвързан преводът на 27 стих: „и сътвори бог човека по своя образ, по божи образ го сътвори; мъж и жена ги сътвори“. ↑

[9] Името на първия човек — Адам, се появява за пръв път в 25 стих на втората глава на книгата „Битие“. До това място Библията говори за безимен човек. Изследователите съпоставят думата „Адам“ с древноеврейската дума „адамах“ — „земя майка“. Така се нарича и глината, а също и влажната червена пръст изобщо. ↑

[10] Интересно е да се отбележи колко здраво подобна библейска география е владеела главите дори и на учени на времето си хора. Най-образованият пътешественик в X век Лев Диакон уверявал читателите си, че Дунав, или Истър, „е една от реките, които изтичат от райските градини. Получавайки началото си в Едем, тя скоро се скрива под земята и като протича невидимо известно разстояние, излиза отново на повърхността в страната на келтите.“ Един от древните християнски богослови, „блаженият“ Теодорит, между другото дава и основание за подобни съждения. „И други реки — казва той в «Тълкуване на книгата Битие» излизат в едно място, после поради някакви дълбочини се скриват в земята и отново изтичат отгоре... Бог е устроил това ненапразно, а за да пресече излишното човешко любопитство. Защото, ако течението им беше явно, някои биха се изкусили, вървейки по бреговете им, да търсят мястото на рай.“ Свещеникът Йоан Лукианов, който извършил в 1710 г. пътуване до „светите места“ (в Палестина),

пише буквално следното: „В единадесетия ден на август пристигнах до река Нил, която тече от рая“ („Пътешествие“, 1862, стр. 51). ↑

[11] Френската дума „солитер“ означава точно „самотен“, „уединен“. ↑

ГЛАВА ВТОРА

ГРЕХОПАДЕНИЕТО НА ПРАРОДИТЕЛИТЕ

Ние се приближаваме до едно изумително приключение, което — уви! — слага край на благоденствието на Адам и неговата съпруга.

„И направи господ бог да израстат от земята всякакви дървеса, хубави наглед и добри за ядене, и дървото на живота посред рая, и дървото за познаване на добро и зло“ (*Битие, гл. 2, ст. 9*). „И заповяда господ бог на човека и рече: от всяко дърво в градината ще ядеш; а от дървото за познаване добро и зло, да не ядеш от него; защото, в който ден вкусиш от него, без друго ще умреш“ (*Битие, гл. 2, ст. 16–17*).

Полезно е преди всичко да отбележим, че за религиозно възпитание има много учебни ръководства, наричани „свещена история“. В тези книги се отминават с мълчание неудобните места от Библията. Така например на вярващите обикновено се говори само за „дървото за познаване добро и зло“. След малко ще видим защо църковниците не казват нито дума за „дървото на живота“. Ще цитираме стих 22 от трета глава, обикновено пропускан в книгите за лековерни люде.

Но засега ще разгледаме само плода, който е станал причина за падението на човека. Ще припомним, че по повод на това чудотворно дърво император Юлиан Философ^[1], чиято памет е толкова омразна на църковниците, е направил няколко забележки.

„Струва ни се — пише той, — че господ бог, напротив, е трябвало да заповяда на човека, негово творение, да яде колкото е възможно повече плодове от «дървото за познаване добро и зло», защото щом веднъж бог му е дал глава, която мисли, трябвало е да го учи, и още повече налагало се е да го накара да познава доброто и злото, за да може да изпълнява добре задълженията си. Забраната е била безсмислена и жестока. Стократно по-лоша, отколкото ако бог беше дал на човека стомах, който не може да приема храна.“

Друго съображение, което веднага се натрапва, е, че господ бог очевидно е имал задна мисъл и в края на краищата е бил доволен от

падението на човека. Изобщо Адам е имал право да му каже:

— Скъпи ми бащице боже! Ако не се лъжа, добро е това, което е нравствено хубаво, което ви се харесва; а зло — обратно, е това, което е лошо и което не ви се харесва. Така ли е, или не е така?

— Съвсем вярно, синчето ми — би отговорил „сътателят“.

— В такъв случай — би могъл да продължи Адам — позволете ми да науча какво е зло, за да мога да го избягвам. Иначе защо е тук това дърво, щом като не бива да го докосвам?

Вместо бога обаче отговарят онези, които се прикриват с неговото име.

— Бог — казват те — е поставил на изпитание зараждащото се човечество. Той е искал да види дали Адам ще му се подчинява, когато поиска от него едно незначително лишние.

Но и това твърдение се опровергава лесно. Според богословските умувания бог е всезнаещ — той знае и бъдещето. Тогава той е трябвало да предвиди какво ще се случи. Та нали нищо не става без неговата воля. Значи бог сам е искал създадените от него хора да съгрешат — това не подлежи на никакво съмнение.

По-нататък цялата тази история се обръща наистина срещу бога. Ето какво казва книгата „Битие“:

„Змията беше най-хитра от всички полски зверове, които господ бог създаде. И рече тя на жената: истина ли каза бог да не ядете от никое дърво в рая?

Жената отговори на змията: плодове от дърветата можем да ядем. Само за плодовете на дървото, що е посред рая, рече бог: не яжте от тях и не се докосвайте до тях, за да не умрете.

Тогава змията рече на жената: не, няма да умрете; но бог знае, че в деня, в който вкусите от тях, ще ви се отворят очите и ще бъдете като богове, знаещи добро и зло.

Видя жената, че дървото е добро за ядене и че е приятно за очите и многожелано, защото дава знание, взе от плодовете му и яде, па даде и на мъжа си, та яде и той“ (*Битие, гл. 3, ст. 1–6*).

Най-поразителното в този разказ е, че думите на „змията“, разговорът ѝ с жената, дори самият факт, че „змията“ говори с езика на прародителите, не са представени от автора като нещо свръхестествено, като чудо, нито дори като алегория. Книгата „Битие“ съвсем естествено си представя „змията“ само като змия. Това влечуго,

пълно с хитрости и съблазън, става изкусител на жената, обяснява ѝ се с лекота, на която би завидял всеки женкар, който има намерение да използва доверчивостта на някоя добродушна наивница.

Змията е толкова натуралистично описана в Библията, че християнските богослови, като сметнали за неправдоподобна тази версия, намерили за нужно да внесат в библейската приказка своя поправка. Тази поправка обаче изменя всичко, което е изложено в книгата „Битие“ по този повод, и се намира в пълно противоречие с Библията. Според тази поправка, колкото хитра, толкова и благочестива, самият дявол бил взел образа на змия и съблазнил жената на Адама. Тъй извъртели работата богословите, така учат те и сега.

Това тълкование е мошеническа фалшификация на книгата „Битие“. Първо, нито една дума от текста на оригинала не дава повод за такова тълкуване. Второ, между различните автори на старозаветната книга Библия има само двама, които споменават за дявола: авторът на Книгата на Иов, според когото в един прекрасен ден дяволът започнал да спори с бога в небесата, а също и авторът на Книгата на Товит, който говори за беса Асмодей, влюбен в някоя си Сара: той удушил един след друг седемте мъже, за които последователно се била женила тя. Обаче тези две книги се появяват съвсем в края на Библията и нито в тях, нито в някои други има и думица за Сатаната Луцифер — дявола, когото църковниците изваждат всеки път, когато им потрябва да придадат по-голяма острота и увлекателност на религиозните легенди. В Библията никъде не се среща попската приказка за Сатаната, въстанал срещу бога и победен от архангел Михаил. Това, както впрочем и всичко, което се отнася до дявола, е било измислено много по-късно, след като отдавна вече са били съставени старозаветните книги на Библията^[2].

От друга страна, някои шеговити коментатори, философи скептици, като търсели малко лекомислена символика, превърнали знаменитото „дърво за познаване добро и зло“ в ябълка; те предположили, че целият този епизод има за цел да разкаже, че госпожа Адам, която още не познавала любовта, получила първия урок за нея от дявола съблазнител, превърнал се за този случай в змия.

Колкото и забавна да е тази шега, която впрочем съвсем не е лоша от благочестивите тълкования, и нея също трябва да изоставим,

както и текста, подправен от църковниците. Ние сме длъжни да приемаме Библията такава, каквата е. В епизода, с който ние се занимаваме в тази минута, е вмъкнато животното, наричано змия, а не някакъв си дявол. Що се отнася до любовните намеци, приписвани на „змията“ съблазнител, в този текст на книгата „Битие“ те съвсем липсват.

Змия, истинска змия е описана тук. Авторът вижда това животно с очите на вярващите от различните религии. В древността змията се считала за много хитро животно, много умно и злобно. Някои африкански племена са ѝ се покланяли.

От друга страна, сблъскването с говорещи „змии“ е твърде разпространено в източната литература: всички митологии, разцъфнали в Азия, са пълни с говорещи животни. У халдейците например рибата Оанес всеки ден подавала глава из водите на Ефрат и в продължение на дълги часове държала проповеди на народа, струпал се на брега. Тя давала разни съвети и учела хората да пеят песни и да обработват земята.

Съвсем не е било нужно в библейската „змия“ да се вселява дявол. Защото тя съвсем не е била толкова хитра, колкото се опитва да я представи книгата „Битие“. Разказът за „змията“ се отличава с необикновена наивност и е явно противоречив. Така например, пита се, какво е имала предвид змията под думите „ще бъдете като богове“? Този израз, говорещ за многобожие, се среща не само в това място на книгата „Битие“; по-нататък ще видим, че дори и юдейският бог Яхве в своите речи съвсем не счита себе си за единствен бог. Християнските тълкуватели, поставени на тясно от тези думи на змията, твърдят, че под думата „богове“ влечугото е имало предвид ангелите. Възразяват им, че змията не е можела да знае за ангелите. Но всъщност по тази същата причина тя не е можела да знае и за „боговете“. Наивността и противоречивите бъркотии са постоянна особеност на Библията.

Не, тази змия не е толкова хитра. Нейните съвети са доста непълни. Змията, ако е била достатъчно умна, е трябвало да каже на жената:

— Вкуси от забранения плод, а след това веднага, в същата минута, вкуси от дървото на живота, което не ти е забранено.

Ами бог? Не е ли той първопричина за изкушението? Защо е дал на змията дар слово? Без него змията никога не би могла да разговаря с

жената.

Библията не предава думите, с които госпожа Адам е убедила своя мъж да вкуси заедно с нея от забранения плод. Ще се опитаме да запълним този пропуск.

Представете си първата жена, чието любопитство е възбудено от змията. Тя се приближава до „дървото на познанието“, намиращо се в средата на градината, близо до „дървото на живота“. Дълго и не без колебание тя го разглежда.

— Не е толкова красива — казва си тя — змията, която преди малко се беше лепнала до мен. Но което е право, няма лоши маниери и говори хубаво. Струва ми се, че може да се последват нейните съвети, защото, ей богу, много е глупаво нищо да не знаеш. Ние с Адам живеем като пуяци, а можем да бъдем като богове. Съблазнителен плод! Няма по-хубав от него в цялата градина. Обаче ще бъде много тъжно, ако змията ме е измамила. Животът е толкова приятен. Много ми се ще да си хапна ябълка, но ако трябва после да умра от това? Това вече ще бъде много по-лошо.

Тя все ходи и ходи около дървото; змията, скрита наблизко в храстите, следи всяко нейно движение.

— Не, невъзможно е да умреш за нищо и никакво. Бог-отец ни мами. В края на краищата това старче има твърде лукав изглед. А змията? Тя има толкова мила главица, добродушен израз, а очите ѝ просто излъчват ум. На стареца сигурно е изгодно да преживеем земния си живот, без нищо да знаем за чудесните неща, които са привилегия на боговете. Неговата заплаха сигурно е целела да ни вдъхне страх. Това е то! Той не иска да знаем всичко. Ох, тия старци! Всички си приличат! Не трябва да им се вярва.

Тя домъква до дървото една от градинските скамейки, качва се на нея и откъсва ябълка. (Ние казваме „ябълка“, макар Библията да не дава никакви указания за това; но в края на краищата съвсем не е важно как ще се нарича плодът.) Разглежда ябълката и се облизва. Змията всичко вижда; тя се изправя на опашката си зад храста и се наслаждава.

Госпожа Адам поднася ябълката до устицата си.

— Всъщност как ли се яде този плод? Дали трябва да се обели или го ядат с кожичката? Няма значение, както и да е, той трябва да е вкусен.

Тя се двоуми още мъничко.

— Да знаеш всичко или нищо да не знаеш? Това е въпросът. Когато играем с Адам на криеница, това хубаво ли е или лошо? Ужасна тайна! Дали трябва да стрижем овцете или пък вършим зло, като свличаме руното им? Главата ми се мае. Ами навикът на Адам да си чопли носа — това хубаво ли е или лошо? Бога ми, не е живот да не знаеш тези неща!

Като се престашава, тя захапва ябълката.

— Ох, че вкусно! Колко е сочна! Ах стар хитрец, да ни забрани да ядем такова вкусно нещо!

Тя сяда на скамейката и с още по-голяма наслада хрупа „забранения плод“.

Идва Адам и си говори самичък:

— От скука преди малко налових караси от Тигър, но понеже съм вегетарианец, веднага ги хвърлих в Ефрат.

Той вижда своята съпруга.

— Ей, жено, какво гризеш там?

Госпожа Адам веднага скача:

— Ох, не ми се карай. Този плод... от дървото... нали знаеш. От едно от двете дървета, които са сред градината...

— Виждам това, дявол да го вземе! Това е точно плодът, който ни е забранено да докосваме. Ех, че си глупава, жено! Забрави ли какво ни казваше старецът?

— Какъв старец? Дядката ли? Тоя, дето във всичко се бърка ли? Виж ти! Тази стара маймуна се подиграва с нас.

— Какво приказваш?

— Той ни заплашваше със смърт. Помниш ли?

— Разбира се, помня. Тръпки ме побиват.

— Ха-ха-ха, глупчо! Неговата заплаха е просто хитруване.

— Какви ги дрънкаш? Съвсем си оглупяла.

— Хитруване е, ти казвам. Знам вече цял куп неща, откакто съм хапнала от ябълката.

— Ти знаеш що е добро и що е зло? Знаеш какво трябва и какво не трябва да се прави? Знаеш всичките как и защо?

— Да, започвам да зная, мили мой. Чакай, ето на, аз вече знам с колко сол трябва да се посоли едно яйце.

— Не може да бъде!

— Аз знам защо петлите си затварят очите, когато пеят.

— Удивително! Ами знаеш ли защо жабите нямат опашка?

— Това току-що научих.

— Е, кажи де.

— Защото ще им пречи да седат.

— Поразително!

— И нещо повече! Аз знам още, аз съм уверена, чуваш ли? Аз съм уверена, че ти си сериозен мъж и нито веднъж не си ми изменил.

Адам е смаян.

— Триста дяволи! Ето ми учена жена! Та аз наистина нито веднъж не съм ѝ изменил. Ами ако ти изменя, това хубаво ли ще бъде или лошо?

— Това ще бъде ужасно лошо, господине! Ужасно лошо!

Тя го примъква до себе си на скамейката.

— Впрочем, драги ми Адамчо, от теб самия зависи да станеш учен като мен, също така бързо и евтино. Хапни от ябълката!

Тя му поднася ябълката.

— И аз сам искам, скъпа женичке. Но защо ни е да бъдем учени като академици, щом като от това още днес ще умрем? Най-сетне, хайде да преценим: да умрем, да кажем, след хиляда години, ядва се; но да си чупим главата още днес — не, това би било прекалено глупаво.

Госпожа Адам свива раменца.

— Ти като че ли не вярваш, мила моя. Но аз добре помня всичко, което ни каза татко бог. Аз лично разговарях с него и те уверявам, че беше много сериозен. Ето точните му думи: „А от дървото за познаване добро и зло, да не ядеш от него, защото в който ден вкусиш от него, без друго ще умреш.“ Работата е ясна, както виждаш. Ако твоята кожа не ти е скъпа, своята аз още ценя.

— Адаме, Адаме, какъв си смешен! Та аз умряла ли съм, кажи де?

— Не, ти си още жива. Но и денят още не се е свършил. Пази се!

— Ах, колко са упорити мъжете! Ти можеш да се гордееш, драги мой: упорит си като магаре. Чудно е просто колко време ще трябва да те убеждавам, че старецът се е подиграл с нас. Та ти току-що говори за академиците.

— Е, говорих. Та що от това?

— А не са ли те истински кладенци на премъдрост, как мислиш?

— Разбира се.

— Ето ти на, та нали тъкмо академиците са безсмъртни^[3].

Този довод разколебава Адам. Неговата съпруга захваща гальовно, но упорито да настоява.

— Е, за мое удоволствие, скъпи мой, хапни си ябълка! Когато хапнеш, ние двамата ще бъдем като богове.

— Като богове ли?

— Не разпитвай! Така каза змията.

Адам се решава. Наистина, щом като змията казва...

— Добре, давай ябълката.

Той жадно отхапва. Две минути минават в мълчание; чува се бръмченето на мухите. Изведнъж Адам надава вик: в него е влязло познанието.

— Триста дяволи! — изругава той. — Ние сме голи като червеи! Що за безобразие!

Жената плесва ръце: — Аз дори нямам превръзка. Ах, колко е срамно!

— Да се облечем, да се облечем, по-скоро да се облечем...

... „Тогавата се отвориха очите на двамата и разбраха, че са голи, па съшиха смокинови листи и си направиха препасници“ (*Битие, гл. 3, ст. 7*).

Забележете, че първият човешки костюм не е бил от лозови листа: заслугата да се отглежда лозата се паднала, според Библията, по-късно на патриарха Ной.

Облечени, съпрузите се оглеждат един друг.

— Това не е много лошо — забелязва мъжът.

— Наистина смокиновият лист ми отива много. Тези дрехи са може би прашнички, не са ги отупвали, откак бог е насадил дърветата. Вземи четката, Адаме!

Обаче радостта им не трае дълго.

„И чува гласа на господата бога, когато ходеше низ рая по дневната хладина, и скриха се Адам и жена му от лицето на господата бога между райските дървета“ (*Битие, гл. 3, ст. 8*).

Библейският бог, както се вижда още един път, е напълно телесно същество: той се разхожда, разговаря като човек. Книгата „Битие“ представя своя бог точно както го представят и езическите

легенди. Разните народи в древността са имали действително една и съща представа за боговете — считали са ги за човекоподобни същества.

Критиците питат в какъв вид бог се е явявал на Адам, а после и на всички онези, с които лично е разговарял. Църковниците твърдят, че той е имал човешки образ и че иначе не би могло и да бъде, щом като той е създал човека „по образ и подобие свое“. Тогава по какво се отличава староеврейската представа за бога от другите религии, които проповедниците на християнството клеймят с названието езически? Древните римляни, приели вярванията на гърците, не са си представяли боговете другояче освен като хора. Това ни кара да мислим, че не бог е създал хората по свой образ и подобие, а човекът по свое подобие си е измислил боговете. Няма впрочем да настояваме, защото ако се заразим от такова схващане, ще си осигурим място в геената огнена. Ще припомним само остроумната забележка на един философ: ако котките имаха свой бог, те биха го създали като мишеловец.

Подробностите като тази разходка на бога из Едемската градина съвсем очевидно сочат, че тук не може да става и дума за някаква мистична алегория: цялото повествование е издържано в съвсем реалистичен стил.

„И извика господ бог на Адама и му рече: (Адаме.) де си?“ (Битие, гл. 3, ст. 9).

Горкичкият господин Адам, той е смутен и жалък; а и жена му е загубила своята закачливост. Те се мъчат да се скрият, да се сгушат. Но нищо не излиза: как ще се скриеш от всевиждащото око? Напразно се мъчат те, нещастните, да се скрият от очите на „всевиждащия“! Зад тях, отстрани — навред гърми божият зов като глас на властен и строг господар, канещ се да накаже непослушните си роби. Нищо не може да се направи — пипнати са, трябва да си признаят вината. Навели глави, те молят за прошка.

„Той каза: чух гласа ти в рая и ме достраша, защото аз съм гол, и се скрих“ (Битие, гл. 3, ст. 10).

Ето ги пред господаря, пред бога, който знае бъдещето, който е предвидил случката със змията и ябълката и който се сърди, като че ли за нищо не се е досещал и като че ли всичко е станало не по неговата

всемогъща воля. В своето смущение Адам и Ева не помислили за това. Те се държали като палави деца.

— Аз не почнах пръв, тя беше. Вече няма да правим така. Ей богу, няма вече!

„И рече (бог): кой ти каза, че си гол? Да не би да си ял от дървото, от което ти забраних да ядеш? Адам отговори: жената, която ми даде ти, тя ми даде от дървото и аз ядох“ (Битие, гл. 3, ст. 11–12).

Адам, както изглежда, доста на място упреква бог за неговото всезнание:

— Та ти, моят бог, ми даде жена. Нима не си знаел кого ми даваш за спътник в живота?

„Тогава господ бог рече на жената: защо си сторила това? Жената отговори: змията ме прельсти и аз ядох“ (Битие, гл. 3, ст. 13).

Веднага старецът ще наложи наказание. Той работи системно: който пръв е започнал, той първи ще си изпати. Пази се!

„И рече господ бог на змията: задето си сторила това, проклета да си между всички животни и всички полски зверове; ти ще се влачиш по корема си и ще ядеш прах през всички дни на живота си. И ще всея вражда между тебе и жената, и между твоето семе и нейното семе; то ще те поразява в главата, а ти ще го жилиш в петата“ (Битие, гл. 3, ст. 14–15).

"И чува гласа на господа бога, когато ходеше низ рая по дневната хладина, и скриха се Адам и жена му от лицето на господа бога между райските дървета. И извика господ бог на Адама и му рече: (Адаме) де си?" (Битие, гл. 3, ст. 8–9).

Наказанието, отсъдено на змията, ясно доказва, че богословите лъжат безогледно, когато в манията си навсякъде да виждат дявола му приписват изкушението на жената. Ако беше виновен сатаната, бог, разбира се, би наказал него, а не змията.

Обаче наказанието за изкушението постига единствено и изключително змията, като животно, като полски „звяр“. Може да се смята, че този зъл съветник е имал някога си нозе, че бог му е отнел тези нозе и го е накарал да пълзи. Това наказание щеше да бъде във висша степен несправедливо, ако змията не е имала лична вина в тази работа.

Предположете, че един прекрасен ден някакъв мошеник се предреши като обикновен човек, например като местен църковник, и под неговия образ извърши някакви мошеничества. Какво ще стане, ако го открият, разобличат и заведат в съда? Ще осъди ли съдът църковника? Разбира се, не. Съдът ще накаже истинския виновник. Това е ясно!

Тъй че богословите ще направят добре, ако се откажат от своята приказка за дявола съблазнител на първата жена: това не търпи критика. Ако пък искат да запазят тази приказка, те трябва да признаят, че бог не е видял в тази история козните на дявола, видял е само змията и съвсем неоснователно е лишил нея, невинната, от нозе.

Ако е вярно, че хората изпитват погнуса от змията ако е вярно, че като я срещнат, се мъчат да сплескат главата на змията, а тя се мъчи да ги хапе по краката, то, обратното, има един пункт в наказанието, което змиите не изпълняват: те не се хранят с прах. Това наказание никога не е било изпълнено. Остава само да се предполага, че бог е приложил тук „условна присъда“. Учудващо е, че Библията е забравила да отбележи това.

И още един въпрос: каква змия е играла ролята на съблазнител? Смокът? Боата? Очиларката? Гърмящата змия? Пепелянката ли? Видовете змии са многобройни.

Да предположим, че госпожа Адам е била подучена от смок; да предположим дори, че е справедливо наказанието, наложено на смока, да се приложи към цялото му потомство и в бъдеще всички смокове да са без нозе за изкупление вината на техния прародител? Та нали ако

жената не бе успяла да въвлече мъжа в греха на непослушанието, щеше да бъде наказана само тя единствена. Не е ли истина? Клетите змии! Съгрешил един смок, а ето че водната змия, питонът, кроталът, кобрата и много-много други породи загубили нозете си и пълзят по корем, без да се държи сметка за явната им невинност!

„На жената рече: ще умножа и преумножа скръбта ти, кога си бременна; с болки ще раждаш деца; и към мъжа си ще тегнеш, и той ще господарува над тебе“ (*Битие, гл. 3, ст. 16*).

Всички коментатори единодушно твърдят, че наказанието се отнася не само до госпожа Адам, но и до всички жени до свършека на света. Без да се спираме на въпроса, колко несправедливо и глупаво е това от страна на бога, ние трябва да отбележим преди всичко, че ако първата жена би съумяла да устои на подшушванията на змията, тя очевидно не би раждала в мъки. Преди този ден тя, изглежда, е била устроена съвсем другояче в сравнение с времето на своите първи раждания. Следователно в един миг, т.е. в момента на произнасяне на присъдата, бог е преправил из основи целия организъм на жената. Ето ти наистина пръст божи!

Трябва след това да се отбележи, че въпреки всемогъществото си бог не е успял да приложи в живота наказанието, на което е подложил целия женски род: твърде много жени раждат без болки. На второ място, колко много са жените, които не само че не се подчиняват на мъжете си, но ги водят за носа и ги държат в страх! Тяхното име е легион!

„А на Адама рече: задето си послушал гласа на жена си и си ял от дървото, за което ти заповядах, като казвах: не яж от него — проклета да е земята поради тебе; с мъка ще се храниш от нея през всички дни на живота си; тръне и бодили ще ти ражда тя; и ще се храниш с полска трева; с пот на лицето си ще ядеш хляба си, докле се върнеш в земята, от която си взет; защото пръст си и в пръст ще се върнеш“ (*Битие, гл. 3, ст. 17–19*).

Могат да се направят същите забележки, както и по-горе. Наказанието, наложено на Адам, е трябвало да падне върху всички мъже: в това са съгласни всички богослови.

Най-страшното от наказанията е смъртното наказание. Наистина този бележит бог забравил своята предишна заплаха, че който хапне от забранения плод, ще умре в деня на провинението си. Разсеяността на

бога отец дала на осъдения достатъчно дълга отсрочка. Ако се вярва на Библията, Адам е живял още 930 години (*Битие, гл. 5, ст. 5*). Но ако Адам не е бил ял ябълка, той никога нямало да умре и ние също щяхме да бъдем безсмъртни.

Ако бог е наистина такъв, какъвто го рисува Библията, той е направил добре, като е оставил оттогава змията няма и тя нищо не може да разкаже, иначе тя би направила някакви разкрития. Трябва обаче да се отбележи, че лишаването на змията от дар слово не влиза в числото на понесените от змията наказания.

От само себе си се налага още една забележка. Тя се отнася до хляба, примесен с обилна пот. Твърде вероятно е в първобитните времена да не е имало хляб и хората да са се хранели с каквото попадне. Нека не ставаме обаче дребнави. Да допуснем, че бог е имал предвид цивилизованото бъдеще. Евреите, сред които са се появили библейските предания, наистина са яли хляб, когато преминали към заседнал живот и започнали да се занимават със земеделие. Обаче църковниците поддържат, че Библията е била написана не само за евреите: тя уж била закон за жителите на целия свят. Но хляб ядат само в онези страни, в които растат житни растения. Ескимосите не познават брашното. В много области на Индия, Америка, Централна и Южна Африка хората се хранят с плодове и дивеч.

Може би ще кажат, че думата „хляб“ бог е употребил във фигуративен смисъл, имайки предвид всякакъв вид храна? А защо ли все пак това наказание не е било наложено наистина на всички? Ако трудовите хора работят, за да ядат, ако някой, който живее от плодовете на своя труд, смята, че изкупва вината на Адам, това съвсем не може да се каже за богатите хора, които се наслаждават на наследени милиони! А угоените свещенослужители? Ако те се потят, то е само от тлъстина. Не трудът за прехраната ги кара да оросяват с пот насъщния си хляб!

Много недоброжелателен по отношение на човешкия род е 18-ят стих. Освен с хляб човек е осъден да се храни само с полска трева, както животните. Какво ще му даде земята? „Тръне и бодили“ — заплашва Библията. Все пак бог е пропуснал нещо: въпреки неговата гневна заповед освен хляб и трева хората ядат и още нещичко. И защо ли с мълниите си бог не разрушава гостилниците, които предлагат месни ястия?

Но ето какво се случило, след като присъдата е била произнесена:

„И даде Адам на жена си име Ева, защото тя стана майка на всички живеещи“ (*Битие, гл. 3, ст. 20*).

Този мил мъж досега не се е погрижил да даде име на своята другарка; той я наричал просто жена, както се вижда от 23 стих на втората глава на „Битие“.

Сега пък ще видим, че въпреки разпространеното мнение бог не е изгонил веднага Адам и Ева от земния рай. Като сметнал най-напред, че техните костюми от смокинови листа са твърде леки, бог отец им направил шити:

„И направи господ бог на Адам и на жена му кожени дрехи, с които ги облече“ (*Битие, гл. 3, ст. 21*).^[4]

За направата на тези дрехи се е наложило да бъдат убити невинни животни; следователно първата скотобойна е била осветена и открита лично от господата бога. Как може да изискваме след това нашите прадеди да не са пожелали да използват за храна месото от тъй бързо и неочаквано убитите и одрани животни? „Да плюем на вегетарианската диета“ — трябва да са си казали те.

А господ бог тъй и щял да остави Адам и Ева да си живеят и умрат в рая, ако, срещайки ги след известно време облечени, не си спомнил за знаменитото „дърво на живота“, чиито плодове мъжът и жената не се сетили да хапнат.

„И рече господ бог: ето Адам стана като един от нас, да познава добро и зло; и сега — да не простре ръка да вземе от дървото на живота, та като вкуси, да заживее вечно“ (*Битие, гл. 3, ст. 22*).

Такъв е стих 22, за който не се споменава нищо в учебниците по „свещена история“.

И тъй, ясно е: тези двама глупаци — Адам и Ева, на които плодовете от дървото на живота не са били забранени, по най-глупашки начин ги изтървали. А ако мъжът и жената са били осенени от щастливата мисъл да хапнат от чудните плодове, докато бог е кроял за тях дрехите от кожи на зверове, те биха натрили носа на своя строг съдия! Наказанието не би могло да бъде приведено в изпълнение и бог би се оказал безсилен.

Не е ли истина, че „светата“ Библия е много смешна, когато я четеш внимателно?

Този „единствен“ бог, който понякога започва да говори за съществуване на няколко бога, естествено дрънка повече, отколкото трябва. Освен това обаче той, „всемогъщият“, безпомощно признава своята немощ да приведе в изпълнение произнесената от него смъртна присъда. Помислете само! Повечко смелост, малко досетливост и Адам и Ева са щели да станат безсмъртни въпреки бога и дори против неговата собствена воля.

И как ли, в края на краищата, трябва да се е поздравявал старият бог, когато си спомнил в последния момент за това проклето „дърво на живота“.

„Тогава господ бог го изпъди от Едемската градина, да обработва земята, от която бе взет. И изгони Адама, и постави на изток при Едемската градина херувим и пламенен меч, що се обръщаше, за да пазят пътя към дървото на живота“ (*Битие, гл. 3, ст. 23–24*).

Никакви съмнения, нали? Именно това злощастно „дърво на живота“ е занимавало повече от всичко стария „елохим“. В никакъв случай Адам и Ева не е трябвало да се връщат при него. Но в края на краищата, що за дива мисъл е било да създаде това дърво? Всъщност със своята способност да познава бъдещето бог, разбира се, съвсем не е можел да изпусне из предвид обстоятелството, че един от нашите далечни прадеди трябва да съгреша и че ще се наложи да осъди на смърт и него, и целия човешки род. При тези обстоятелства „дървото на живота“ не би могло да бъде нищо друго освен пречка за него. Нямаше ли да бъде по-добре за бога съвсем да не го отглежда?

А пък този херувим с горящия меч при едемската врата — що за глупост е това? Нима с една дума, с едно усилие на волята бог не е можел да повали и унищожи „дървото на живота“, загубило отнине всякакъв смисъл? Не се е сетил бог да направи и това!

Търсят се смели доброволци! Кой желае да се запише в експедицията за издирване на рая? Щом като господ бог се е погрижил за охрана на едемската врата, щом като той дори е стигнал дотам, че е взел толкова примитивни отбранителни мерки срещу опитите на човечеството да тръгне по пътя, който води към „дървото на живота“, това значи, че земният рай и чудното дърво още съществуват някъде. Ако, изследвайки областта между Тигър и Ефрат, видим ангел с огнен меч да пази някаква врата, ние ще можем да възкликнем:

— Стигнахме! Ето го рая, създаден от бога.^[5]

Кой е впрочем тоя страж? В древноеврейския текст на книгата „Битие“ е употребена думата „херуб“. Тя значи „бик“ и произлиза от думата „хараб“, която значи „ора“. Древните евреи са подражавали на своите съседи и после завоеватели — вавилонците, в много обичаи, свързани също и с религията. Те например били започнали да правят огромни, подобни на сфинксове бикове, сложни някакви животни, които поставяли в светилищата. Тези образи имали две лица: едното — човешко, другото — на бик, а също тъй и криле, човешки нозе и копита на бик. Християнските богослови изопачили това. От „херуб“ направили „херувим“. А херувимите са розовобузести млади ангелчета, които нямат тела и изобщо нищо нямат освен детска глава и две мънички крилца. Такива ангелчета има много по църковните украси. Твърде е възможно ангелският портиер на земния рай да не отговаря точно на представите на наивните верующи за „херувимите“ и това, напротив, да е „херуб“ в староеврейски смисъл, с глава с две лица, от които едното е лице на бик. Това ще помогне на пътешествениците да го познаят отдалеч. Ако ли пък това е херувим от християнски тип, без тяло и ръце — той значи държи пламтящия меч със зъби, това също ще привлече нашето внимание.

Ние лично сме склонни повече към пазака с глава, която от едната страна е човешка, а от другата на бик.

И тъй, смелост в диренето на рая! Дори да не ни се удаде да проникнем там, пътешествието ще бъде интересно: може поне да се поразходим около градината и да нанесем рая върху географската карта, която страда досега от този съществен пропуск.

[1] Римски император от втората половина на IV век (от 361 до 363 год.), наречен от християнските църковници отстъпник. Той излизал против християнството с рязка и остроумна критика. Юлиан написал тритомен трактат „Против християните“, в който подхвърлил на безпощадна критика Вехтия завет, евангелията и другите „свещени“ книги. По-късно християнската църква унищожила произведенията на Юлиан. Запазени са само части от литературните трудове на този остроумен философ. Откъси от съчиненията му виж в кн.: А. Ранович, Антични критики на християнството, ГАИЗ, 1935. ↑

[2] Луцифер — прието в римокатолическата църква название на „нечистия дух“, дявола, сатаната, който има и много други названия:

Велзевул, Асмодей, бяс, дявол, дух на тъмнината и т.н. Необходимо е да се приведат тук още няколко данни за сатаната във Вехтия завет. Дори там, където сатаната се споменава под съвременно название, той далеч не е такъв, какъвто впоследствие го направили християнските легенди. Библейският дявол съвсем не е враг на бога: той е негов послушен слуга, негов чиновник ангел. Във Вехтия завет няма дори възможност за действие на дявола в духа на съвременните християнски понятия. Всичко прави бог, изпращайки и добро, и зло. „Става ли в град злополука, която да не е допуснал господ?“ (*Амос, гл. 3, ст. 6*) и т.н. В книгата на Иов сатаната се рисува направо като прост слуга на бога. Той просто посещава божиите чертози: „Един ден дойдоха синовете божи да застанат пред господ; между тях дойде и сатаната. И рече господ на сатаната: отде дойде?“ (*Иов, гл. 1, ст. 6–7*). По-нататък се разказва как сатаната действа по божието благословение. И в други места на вехтозаветната част на Библията сатаната се споменава в пълно съответствие с възгледите за него като за послушно оръдие на волята на бога. Например „злият дух от господ“, изпратен на Саул (*I Царства, гл. 16, ст. 14*). У Захарий сатаната също изпълнява почти служебна роля, обвинявайки „великия иерей Иисус“, при което бог му забранява това (*Захарий, гл. 3, ст. 1–2*). По-самостоятелна роля играе сатаната в разказа за преброяването на Давид (*I Паралипоменон, гл. 21, ст. 1*), където се казва: „подигна се сатана против израиля и подбуди Давид да преброи израилтяните“. Този разказ обаче се унищожава съвършено от паралелния на него във втората книга на „Царства“ (*гл. 24, ст. 1 и сл.*). Тук се говори, че при това преброяване „гневът господен пак се разпали против израилтяните и подбуди между тях Давида да рече: иди, преброй израиля и иуда.“ В книгата на Товит сатаната има малко по-друг вид: той представлява копие на древноперсийския дух Дева-Емма. Изгонват го чрез кадене на сърца и дробове (*Товит, гл. 6, ст. 8*). Този ритуал е заимствуван от древноперсийската магия, където бил особено развит култът на всевъзможни духове, и зли, и добри.

Във Вехтия завет никъде повече не се говори нещо, което би могло да се свърже със съвременните представи на християнските богослови за дявола. Споменаването на дявола в неканоническата книга „Премъдрост Соломонова“ (*гл. 2, ст. 22–24*) е вече елино-иудейска идея, възникнала в по-късни времена. ↑

[3] Във Франция е прието членовете на Парижката академия на науките да се наричат безсмъртни. ↑

[4] Библията не казва нито дума за това, кога се е облякъл сам бог. Ходил ли е до грехопадението на хората също гол яли вече е носел онази безформена дреха, в която е прието да го изобразяват на иконите? ↑

[5] Има още един съществен „белег“ за намиране на рая — неговата ограда, защото древноеврейското обозначение на рая („ганеден“) говори именно за „оградено място“. ↑

ГЛАВА ТРЕТА

КРАТКА ИСТОРИЯ НА ПЪРВИТЕ ЛЮДЕ

Четвъртата глава от книгата „Битие“ започва с кратката и достатъчно ясна забележка за това, че след изгонването им от рая библейските „прародители“ се погрижили най-напред да оставят след себе си потомство.

„Адам позна Ева, жена си; и тя зачена и роди Каина, и рече: придобих човек от господа. Роди още и брата му Авеля“ (*Битие, гл. 4, ст. 1–2*).

Като тълкували на шир и дълж Библията, нашите богослови намерили и тук за какво да се препират. Въпреки приведения по-горе текст и очевидно като не го намират за достатъчно ясен, някои от тях поддържат възгледа, че любовното общение на първите люде е станало още в Едем. Други поддържат мнението, че Ева е загубила невинността си веднага щом била създадена, като се опират на посочения по-горе откъс от „Битие“, трети твърдят, че преди изгонването им от рая на Адам и през ум не му е минало да познае Ева.

Разногласията не свършвали само с това. Богословите се разделили също и по следния учудващ повод: ако се приеме, че брачното общение на „първите човеци“ е станало, след като те са напуснали Едем, няма никакви основания да се твърди, че то е станало веднага след това. В такъв случай кога? Кога точно? Богословите искат всичко да знаят; тези люде притежават необикновено любопитство, особено по въпроси от този род. Те твърдят, че Адам отложил решителните стъпки по отношение на своята жена за петнадесет и дори за тридесет години. Други твърдят най-сериозно, че по взаимно съгласие и за да изкупят своя грях, Адам и Ева са нарушили половото си въздържание едва след... сто години.

Вие мислите, че това е всичко? Ох, колко малко познавате богословите! Някои от тях открили една легенда, според която Адам е пазил девствеността си сто и петдесет години все заради този нещастен „забранен плод“ и живял през цялото това време с някоя си

Лилит, която като него била направена от земя. От съжителството с тази жена се родили няколко дявола.^[1] Едва след много години, когато бог вдигнал от него отлъчването, Адам се оженил за Ева. Ето тогава той започнал да създава деца люде. Най-сетне имало и такива коментатори, които твърдели, че известно време след изселването от Едем дяволът живял с Ева като мъж с жена.

Ами въпросът за раждането на Ева? Милите богослови намерили и тук неизчерпаем материал за благочестиви размишления и „научни“ изследвания. Те например съвсем сериозно разглеждали въпроса, дали Адам и Ева са имали пъп на корема или не.

Всичко това обаче са забавни дреболии. Да минем към онова, което се представя за нещо напълно сериозно и съществено. Сериозното в Библията също може да предизвика весело оживление и здрав смях.

„И Авел стана пастир на овце; а Каин беше земеделец“ — съобщава Библията (*Битие, гл. 4, ст. 2*).

Моля ви, размислете една секунда: кой от двамата синове на Адам според вас е послушал бога при избора на професия? Разбира се, Каин, защото господ заповядал на човека да обработва земята и да се изхранва изключително с това, което произвеждат полята. А Авел станал овчар. Ако той развъдил стадо овце, то е било, разбира се, не за да им се любува, когато пасат, и да им свири на кавал. Той е отглеждал овцете си за печене. Както виждаме, Авел е нарушил категоричните и ясни божии заповеди. Обаче това не му попречило да стане любимец на бога. Наистина, драги богослови, вашият господ бог трябва да се държи не в манастирски килии, а в подходящо лечебно заведение.

„След няколко време Каин принесе господу дар от земните плодове; и Авел също принесе от първородните на стадото си и от тлъстината им. И господ погледна благосклонно на Авеля и на дара му; а на Каина и на дара му не погледна благосклонно. Каин се много огорчи и лицето му се помрачи“ (*Битие, гл. 4, ст. 3–5*).

Имало е наистина от какво да се огорчава: та бог е проявил тук капризна несправедливост^[2].

„И каза господ (бог) на Каина: защо се ти огорчи? И защо се помрачи лицето ти? Ако правиш добро, не повдигаш ли лице? Ако пък не правиш добро, то грехът стои при вратата; той те влече към себе си, но ти владей над него“ (*Битие, гл. 4, ст. 6–7*).

Библията не казва какво е отговорил Каин на бога. Трябва да се признае, че непонятната бърканица, изложена в седмия стих, може да обърка всекиго. Да се отговори е било наистина мъчничко. Каин не е бил пророк. Иначе той би могъл да каже:

— Значи вие предпочитате месни жертвоприношения, многоуважаеми господин боже? Добре! Обаче вие давате пример, който ще следват всички езически жреци. Вие проявявате вкусове, за които ще се вкопчат всички идоли. Тези вкусове впоследствие ще бъдат обявени за груби и недостойни за божествата. И знаете ли още от кого именно? От самите привърженици на Библията — служителите на религията!

Но Каин не отговорил нищо. Този човек, който положил толкова труд за отглеждане на тикви, който принесъл на господата в жертва своите най-сочни пъпешки и ги видял пренебрегнати, разбрал, че бог му се надсмива, и бил толкова обиден от това, че за миг си загубил ума. И ето, вместо да се разгневи на капризния и груб егоист — бога, той се нахвърлил върху своя брат.

„И рече Каин на брата си Авеля: (да идем на полето). И когато бяха на полето, Каин нападна брата си Авеля и го уби“ (*Битие, гл. 4, ст. 8*).

Кратко и ясно. Каин е бил енергичен момък! Той поканва своя брат да отидат на разходка, извежда го на полето под някакъв предлог, например да си наловят пеперуди, и като го замъква надалеч, подхваща грозна кавга с Авел; после с кирката по главата — и готово! Излиза, че от цялото човечество пръв е сефтосал смъртта не някой друг, а любимецът на бога Авел.

Какво става след това в главата на Каин? Развълнуван ли е той от ужаса на своето престъпление? Съвсем не. Той се превръща веднага в закоравял разбойник, в, така да се каже, вроден каторжник. У него няма ни най-малко угризение на съвестта. Той придобива изведнъж необикновена дързост по отношение на бога и не изпитва никакъв страх пред него.

„И рече господ (бог) на Каина: де е брат ти Авел? Той отговори: не зная; нима съм пазач на брата си?“ (*Битие, гл. 4, ст. 9*).

Тъй че картината е пред очите ни: бог отец се подава от един облак и пита убиеца, а той мърмори през зъби със забележителното спокойствие на професионален престъпник, който е уверен, че е

заличил следите на престъплението и води за носа следствените органи. Бог обаче не е изпуснал нито една подробност на произшествието; неговото божествено око и този път се оказало на висота.

„И рече (господ): какво стори? Гласът на братовата ти кръв вика от земята към мене“ (*Битие, гл. 4, ст. 10*).

Ясно е, че Каин ще бъде жестоко наказан. Бог го проклина и заявява:

„Когато работиш земята, тя не ще ти дава вече силата си; ти ще бъдеш изгнаник и скитник по земята“ (*Битие, гл. 4, ст. 12*).

Каин е обречен на скитничество, да няма постоянно място, обречен е вечно и безспирно да скита и да се мъчи. Но разрешете, драги боже! Ако в своите скитания той няма да знае нито отдих, нито покой, как в същото време ще бъде и земеделец? Та нали това занятие изисква уседналост? Как ще може да обработва земята, та дори и безплодно?

Обаче библейският Каин приел всичко това за сериозно, изплашил се много и дори от страх забравил, че човечеството се състои от трима само човека — неговите родители и той самия. Нему вече му се привижда, че по време на своите скитания той може да бъде убит изневиделица от някакви престъпници.

„И рече Каин господу (богу): наказанието ми е по-голямо, отколкото може да се понесе; ето, ти сега ме пропъждаш от лицето на земята и аз ще се скрия от лицето ти и ще бъда изгнаник и скитник по земята; и всеки, който ме срещне, ще ме убие“ (*Битие, гл. 4, ст. 13–14*).

И изведнъж господният гняв се смекчил. Загубил чувството за реалност, бог взема Каин под своя защита срещу несъществуващите убийци. Ако това не е глупост, интересно е да се знае какво е?

„И господ (бог) му каза: затова именно всекиму, който убие Каина, седмкратно ще се отмъсти. Тогава господ (бог) тури на Каина знак, за да го не убие никой, който го срещне“ (*Битие, гл. 4, ст. 15*).

Тук неволно очакваш по-нататък разказ за скитническите приключения на Каин. Но напразно. Оказва се, че никой не е бил по-голям домосед от този „скитник“.

„И отдалечи се Каин от лицето господне и се засели в земята Нод на изток от Едем. И позна Каин жена си и тя зачена и роди Еноха. И

съгради той град и нарече града по името на сина си Енох“ (*Битие, гл. 4, ст. 16–17*).

Оттук ние узнаваме, че Каин се оженил; авторът не казва за кого. Ясно е, че Адам и Ева са имали дъщери, които Библията не е благоволила да спомене, и че Каин се е оженил за една от своите сестри. Ние не ще го обвиним в грях: съдейки по „свещеното писание“, кръвосмешението е било задължително в първите времена на човечеството.

Но това, което ни кара да подскочим от изненада, е градът, основан от Каин. Това е вече прекалено! Скитник, който строи град! А какви работници е наемал той? С какви ли инструменти са се ползвали те за строителните работи? И на края, откъде е набирал Каин жителите за този славен град? Благочестивият автор на „свещеното писание“ не се е посвенил да излъже тук прекалено самонадеяно.

Следващите стихове ни описват потомството на Каин. Енох родил Ирад; Ирад родил Мехиаел; Мехиаел родил Матусал; на всички тези лица се знаят само имената. Матусал родил някой си Ламех, който бил по брачните работи по-неутолим от своите благородни предци. Почтеният Ламех е откривателят на многоженството: за начало той си взема две жени. От жена си Ада той има двама сина, наречени Иавел и Иувал, а от жена си Цила има син Тувалкаин и дъщеря Ноemi.

Изглежда, че синовете на Иавел са предпочели чистия полски въздух пред града, построен от прадядо им Каин, тъй като те първи на земята са живели в шатри (*ст. 20*). Що се отнася до синовете на Иувал, на тях, напротив, градът се понаравил; именно те се оказали и най-веселите в семейството: обичали музиката. Иувал бил „баща на всички, които свирят на гусли и кавали“ (*ст. 21*).

Многоженецът Ламех е бил, както изглежда, не с всички си. Книгата „Битие“ дава една от неговите речи, която има наистина това добро качество, че е кратка. Обаче нито един коментатор никога не е могъл разумно да я обясни:

„И рече Ламех на жените си: ... жени Ламехови! Послушайте думите ми: аз ще убия мъж, който би ме уязвил, и момче, което би ме наранило. Ако за Каин се отмъщава седмкратно, то за Ламех — седемдесет пъти по седем“ (*Битие, гл. 4, ст. 23–24*).

Тази реч подействувала страшно върху двете дами: като били вероятно напълно смаяни, те не поискали дори и най-кратко обяснение

за това разпалено самохвалство.

По-нататък „писанието“ минава непосредствено към регистриране на акта на раждането на Сит, третия син на Адам.

„Адам пак позна жена си (Ева), и тя роди син и му даде име Сит; понеже (казваше тя) бог ми даде друго чедо вместо Авеля, когото Каин уби. На Сит тъй също се роди син и той му даде име Енос; тогава начнаха да призовават името на господата (бога)“ (*Битие, гл. 4, ст. 25–26*).

Следващата пета глава е посветена изключително на родословието на Ной, потомък на Адам от Сит. Потомството на Каин се оставя настрана и по-нататък не се споменава.

Тук намираме следното развитие на родовото дърво, в което са казани само имената на първородните синове: Сит, Енос, Каинан, Малелеил, Иаред, Енох, Матусал, Ламех, Ной. Най-куриозното в тази глава са сведенията за необикновеното дълголетие на всички тия патриарси: Адам бил на 130 години, когато се родил Сит, живял още 800 години; Сит умрял на 912 години; Енос преживял 905 години, Каинан — 910 години. Най-млад умрял Ламех, бащата на Ной; този Ламех (който не бива да се смесва с чудноватия двуженец Ламех) се поминал при своята 777-ма пролет.

Енох, синът на Иаред, бил най-ловкият от всички останали, той чисто и просто не умрял.

„Енох живя шестдесет и пет (165) години и роди Матусал. И откак роди Матусал, Енох ходи по бога триста (200) години и роди синове и дъщери. А всички дни Енохови бяха триста и шестдесет и пет години. И ходи Енох по бога и изчезна, понеже бог го взе“ (*Битие, гл. 5, ст. 21–24*).

"Дните на Адама, след като роди Сита, бидоха още осемстотин (700) години, и той роди синове и дъщери... След рождението на Еноса Сит живя осемстотин и седем (707) години и роди синове и дъщери... След рождението на Каинана Енос живя осемстотин и петнайсет (715) години и роди синове и дъщери" (Битие, гл. 5, ст. 4, 7, 10).

Този случай е прекрасен! Не е важно с какви обяснения богословите са го разкрасили: на тях ние не се учудваме.

Почетната купа за дълголетие печели Матусал — син на взетия жив на небето Енох: здравеняк е бил наистина! Той прекарал в полово въздържание 187 години и едва след това си позволил да даде на света Ламех II. След това живял още 782 години, като този път вече проявявал мъжките си способности.

„След Ламеховото рождение Матусал живя седемстотин и осемдесет и две години и роди синове и дъщери“ (Битие, гл. 5, ст. 26).

Общо 969 години! Моля, не се съмнявайте: такава е била преди продължителността на живота.

Ами какво ще кажете за Ной, сина Ламехов? Ламех нарекъл своя син Ной, казвайки: „той ще ни утеши в работата ни и труда на ръцете ни при обработване на земята, която господ (бог) прокле“ (Битие, гл. 5, ст. 29).

„Ной беше на петстотин години и роди Ной (трима синове) Сима, Хама и Иафета“ (Битие, гл. 5, ст. 32).

Да доживееш до 500-ната си година и едва тогава да започнеш да се целуваш със своята жена? Впрочем, по-добре късно, отколкото никога!

По повод необикновеното дълголетие на патриарсите от книгата Битие е било изписано много мастило. Чувствайки колко трудно е да се смелят подобни небивалици, католическите учени богослови са се стараели да спасят повествованията на „свещената“ книга от присмехи; те започнали да твърдят, че под години може би трябва да се подразбират лунните месеци, защото през оная епоха времето било изчислявано уж само по месеци. По този начин ще излезе, че Матусал е живял всичко 80 години. Но на тези коментатори слагат крак бесните фанатици, които искат да вярват в чудното дълголетие на първите люде. Те настояват, че библейските години трябва да се смятат именно по 12 месеца, иначе библейските приказки ще станат съвсем смешни. Според книгата „Битие“ например Авраам умрял „наситен на живот“ на 175 години от рождението му (*гл. 25, ст. 7–8*). Ако годините се броят по лунни месеци, ще излезе, че Авраам е живял всичко 14 години и 7 месеца. Или друг пример: Библията казва, че Енос, Каинан Малелеил са родили първенците си на 90, 70 и 65-годишна възраст. Ако се пресмята в лунни месеци, трябва да се допусне, че тези праотци са имали деца, когато са били на 7 и половина години, на 5 години и 10 месеца и на 5 години и 5 месеца. И най-сетне съгласно библейския текст Нахор е създал потомство на 29 години. Може ли да се допусне, възкликва един благочестив коментатор, че Нахор е бил едва на 2 години и 5 месеца, когато му се родил първият син?!

Разбира се, уважаеми господа служители на култа, Библията смята годината с 12 месеца. Но в такъв случай е безкрайно забавно, че наивникът Ной е чакал да чукне петстотната му година, за да започне най-подир полов живот.

[1] Съществува еврейско равинистко предание, че от Адам и демоничната жена Лилит произлезли великаните и дяволите. Основите на тава предание произтичат от асиро-вавилонския култ към демона Лилит и от древноперсийския култ към злите духове — „дайви“, „белдабаби“. ↑

[2] Обсъждайки въпроса, защо е станало така, Йоан Златоуст уверява, че намерението на Авел било „боголюбиво“, и че той

принесъл от „първородните“, т.е. „скъпите, отбраните“, и „от лойта“, т.е. „най-приятното, най-доброто“. Каин пък принесъл „каквото му попаднало“. Затова „господ бил доволен от Авел“. В преразказите за религиозно възпитание тази „библейска история“ е била украсена с измислици, че „димът от жертвите на Авел се издигал право нагоре, а димът от жертвите на Каин се стелел по земята“, че Авел „принасял от чисто сърце, а Каин с, нежелание“. Библейският текст не говори за нищо подобно. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ЛЮБОВНИТЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ НА АНГЕЛИТЕ ПО ЗЕМЯТА

Приближаваме до едно от най-интересните места на Библията. Неговото зачеркване в кратките ръководства по „свещена история“ характеризира най-добре от всичко безсрамието на църковниците и тяхното изкуство да извъртат догмите на вярата. „Светите“ отци на черквата плещят по всевъзможни начини, че Библията е „божествена“ книга, че тя била написана под непосредствената диктовка лично на бога, че всичко, написано в нея, е самата истина, най-съвършена и най-висша, и че тази книга е достойна за най-искрено преклонение. А защо църковниците не дават на вярващите възможност да я знаят изцяло, без да съкращават нито един стих? Та нали тези „свещени“ книги трябва да се приемат такива, каквито са. Ако ли пък се зачеркват от тях едни или други места, защото се намират в противоречие с известни пунктове на богословските науки, с провъзгласените догмати на вярата, тогава по-лесно е да се захвърли цялата книга. Тя вече е не свещена, а достойна за презрение. Лъжата, в който и да е пункт, може да бъде достатъчен аргумент, за да се опровергае божественият произход на цялата книга.

Щом споменат името на Ной обаче, религиозните проповедници преминават направо към историята с потопа, като твърдят, че развратът на човешките разгневил бога и го заставил да изпрати потоп за всички, с изключение на едно семейство, чийто глава бил уж праведник.

Това вече не е Библия! Тя говори друго. В четирите стиха на шестата глава от книгата „Битие“ се посочва каква е била истинската причина за падението на хората. Господа църковници, вие нямате право да отминавате с мълчание този епизод от вашето „свещено писание“! Ако то ви поставя в затруднено положение — толкова по-зле: не е трябвало „светият дух“ да диктува такива неща на автора на

„Петокнижието“. Хапчето е горчиво, но „светите“ учители и отци на църквата са гълтали вече някога; сега е ваш ред — гълтайте и вие!

Хапчето, което съвременните богослови се мъчат не да преглътнат, а да изплюят, без да го види никой, са първите стихове от шестата глава на книгата „Битие“.

„Когато човеците взеха да се умножават на земята се родиха дъщери, тогава синовете божии видяха, че дъщерите човешки са хубави, и взимаха си от тях за жени, кой каквато си избереше.

И рече господ (бог): няма моят дух да бъде вечно занемаряван от (тия) човеци, защото са плът; нека дните им бъдат сто и двадесет години.

В онова време имаше на земята исполини, особено пък откак синовете божии почнаха да влизат при дъщерите човешки и тия почнаха да им раждат: това са силните, от старо време славни човеци“ (Битие, гл. 6, ст. 1–4).

"Когато човеците взеха да се умножават на земята и им се родиха дъщери, тогава синовете божии видяха, че дъщерите човешки са хубави, и взимаха си от тях за жени, кой каквато си избереше"
(Битие, гл. 6, ст. 1–2).

Макар че книгата „Битие“ не ни е разказала историята за сътворението на ангелите, все пак вече втори път тя споменава за тия свръхсвършени същества: първия път това бе „херуб“, турен за

часовой на Едемската врата. Полезно е в такъв случай да се кажат няколко думи относно вярванията в ангели на древните евреи.

Като вземат своята религия от старите вярвания на древните евреи, християните просто са измислили нови догми, от които в Библията няма и следа. Изцяло измислена е например историята с бунта на дявола Сатана и неговото смазване от архангел Михаил. Понеже ние изследваме тук Библията предимно от гледището на християнската вяра, не бива да отминем този въпрос.

Според учението на християнските богослови в отколешни времена господарят на небесата — бог, очевидно си е казал, че не подобава на него, всемогъщия, да се ограничава със създаване само на небето и земята. Щом като е населил земята, защо да не насели и небето? На времето му е бил дотегнал хаосът. Но още повече му омръзнала самотата в рая. Тъй като е бил майстор просто от нищо да създава множество забавни неща и дори одушевени същества, той създал за себе си ангелите, чието предназначение било да бъдат приятна компания лично за бога. Той си поръчал кресло с герб за председателстване на небесните събрания. За да развличат бога, ангелите пеят непрестанно. Като свръхестествени същества те, разбира се, никога не се изморяват и гласът им е винаги на нужната висота.

Но ето че един от ангелите, момче, което църковниците нарекли Луцифер-Сатана, харесал за себе си трона на всевишния и помислил, че не ще му бъде зле да заеме председателското кресло вместо неговия всемогъщ създател. Това престъпно желание било прието като чудесно развлечение от някои ангели, на които вероятно са били омръзнали неспирните упражнения по пеене, и те се присъединили към храбреца, докато по-голямото мнозинство от останалите ангели били против неговия замисъл. Някой си Михаил, наречен архангел, т.е. „старши ангел“, се заел със защитата на божите интереси. Той поел командването на небесните войски и хубавичко набъхтал Сатаната. Ангелът бунтовник бил низвергнат в ада — в някакво си подземно „царство“, създадено незабавно за него. Там се сгромолясали и неговите съмишленици, а бог отново седнал на своето председателско кресло.

Такава е легендата, от която църковниците направили догмат на вярата за своите тръпнещи слушатели, защото в края на краищата този епизод служи главно за това, да навява страх на набожните хора:

пазете се, моля, благочестиви овци! Ако вие не се подчинявате на заповедите на господа църковниците, ще полетите като злите ангели направо в ада.

В староеврейската библия, на местата, където става дума за дявола, т.е. в онези нейни книги, които са написани безспорно след вавилонския плен (повече от хиляда години след смъртта на Моисей), най-важният от всички дяволи се нарича Сатана. Дяволите пък са просто зли духове, прилични на бога и на неговите близки. Никакво друго пояснение за тях не се дава. Тях никога не ги представят като нещастници, изгонени от небесния рай и приковани към стените на огнения ад. Така например в преданието за Иов злият дух Сатана се шляе по небето, разхожда се там като у дома си и дори безцеремонно влиза в спор с бога. Виждайки, че тия дяволи от последните книги на Библията се чувствуват тъй добре и не страдат от адски мъки, критиците забелязали, че това отговаря на вярванията на халдейците и персите, чиито книги водят началото си от още по-дълбока древност, отколкото книгите на евреите. Тяхното заключение било, че през време на дългото вавилонско пленничество евреите са прибавили към своите вярвания някои от вярванията на народите, сред които им се е наложило да живеят. Впрочем и името, с което евреите са нарекли най-главния дявол, носи белега на халдейската или вавилонската религия: „сатана“ не е еврейска, а халдейска дума и означава „омраза“.

Следователно бог е скрил от „избрания“ от него еврейски народ не само историята с дворцовия заговор на известен брой ангели, но дори и истинското име на главния бунтовник. Библията никъде не го нарича Луцифер. Това име му е дадено от християните. Но отците и учителите на църквата са се старали всячески да намерят някакво указание за Луцифер във Вехтия завет. За тази цел те прибегнали до фалшификация, която подвежда лесно верующите, които сами не четат Библията, а само я слушат, както им я четат и тълкуват професионалистите. Тази фалшификация трябва да се изясни и ние молим читателя да ни извини за малкото, но налагащо се отклонение.

В пророчеството на Исаия (*гл. 14, ст. 12*) става дума за Луцифер и се употребява сегашното му име, твърдят богословите и дават за пример началото на стиха, като обаче го фалшифицират с помощта на латинския превод на Библията.

В тази глава фанатично разпаленият евреин, разгневен от факта, че вавилонците държат толкова дълго в плен неговия народ, излива своя патриотичен гняв и предсказва на вавилонския цар, че неговото царство също ще понесе разруха и ще бъде обърнато в прах.

„Господ ще помилува Иакова — възкликва Исай — и пак ще обикне израиля; ще ги засели в земята им... Ти ще подемеш победната песен против вавилонския цар и ще кажеш как изчезна мъчителят — пресече се тиранията! Господ съкруши жезъла на нечестивците, скиптъра на владетелите.

Как падна ти от небето, деннице, сине на зората! Разби се о земята ти, който тъпчеше народите.

А ти си захвърлен във гробницата си като захвърлен клон, като дреха на убити, на погубени с меч, които спускат в каменни ровове — ти си като тъпкан труп.

Няма да се съединиш с тях в гроба; защото ти разори земята си, уби народа си; племето на злодейците до веки няма да се спомене“ (*Исаия, гл. 14, ст. 1, 4, 5, 12, 19, 20*).

Нужно е действително нечувано нахалство, за да може да се твърди, че тук Исай говори за Луцифер — Сатаната. Думата е, разбира се, за вавилонския цар — и само за него; това е изблик на гняв, злоба и заплаха по адрес на Навуходоносор — поробителя на еврейския народ.

Да видим сега по какъв начин „светият“ Йероним, който превеждал Библията на латински език, е подправил текста. Като се възползвал от това, че Исай сравнява вавилонския цар със зорницата (планетата Венера), наричана Хелел (Заря) от евреите и Луцифер (светоносец) от римляните, той си позволил да изложи на латински първата част на дванадесетия стих така: „*Quomodo eecidisti de coelo, Lucifer, qui mane oriebaris*“ („Как падна от небето, Луцифере, ти, който ставаше в зори“).

Като споменава името на Хелел, оригиналният еврейски текст говори за вавилонския цар. Царят се сравнява със зорницата — с Венера. А богословите възкликват тържествуващо: „Сгромолясването на Луцифер е отбелязано от Библията! За това говори пророк Исай!“

Каква увереност! Ще кажем още веднъж: в древните „свещени“ книги на евреите няма никакви основания за легендата относно бунта и поражението на Луцифер!

Ние се връщаме пак към ангелите от шеста глава на книгата „Битие“ и отново се обръщаме към източници не по-малко свещени от предишните, в които ще намерим някои подробности за съжителството на тези небесни обитатели с красивите девойки от човешки произход.

Учебниците по „свещена история“, съставени за ползване на простите смъртни, не съдържат, разбира се, ни най-малък намек за приключенията, които се разобличават в цитираните по-горе четири стиха, но тези стихове не са зачеркнати от Библията. Това още не е всичко: служителите на религията имат за себе си, и само за себе си, още една книга, която обграждат с голяма почит, без обаче да я разпространяват нашироко. Това е книгата на Енох.

Енох — вие не сте забравили нали? — е бил патриархът, живял 365 години, в когото бог се влюбил и когото той задигнал при себе си на небето „в плът и кръв“, както Юпитер задигнал Ганимед^[1]. Според една легенда обаче Енох уж написал книга, която той, за щастие, не отнесъл със себе си в рая. Той я завещал на своя син Матусал, а Ной взел скъпоценния ръкопис със себе си в ковчега.

Наистина тази Енохова книга дълго време никой не бил виждал. Твърди се, че по „времето на апостолите“ (т.е. преди 19 века) тя е съществувала, макар впрочем да не е известно къде. Доказателство за това се намирало в Новия завет. В посланието на апостол Иуда има такъв текст (ст. 14–15): „За тях е пророкувал и Енох, седмият от Адама, като казва: ето идва господ с десетки хиляди свои свети ангели, за да извърши съд над всички и да изобличи всички нечестивци между тях...“

Е, щом „светият апостол“ цитира книгата, значи той я знае! И в продължение на няколко века богословите питали: какво ли е станало с книгата на Енох? Най-сетне многоизвестният пътешественик, шотландецът Яков Брюс, намерил тази прочута книга в Абисиния (Етиопия). Справедливо е да се отбележи, че той просто попаднал на етиопска легенда, понеже в края на краищата е малко вероятно митическият Енох да е писал своята история именно на етиопски език. Но вижте колко е хубаво всъщност да разполагаш с „божествено провидение“, когато се занимаваш с богословие! Написана от Енох на господствувалия преди „вавилонското стълпотворение“ език, тази чудесна книга е имала щастлива участ. Независимо, че първобитният език бил съвсем внезапно и безвъзвратно загубен, книгата намерила

староеврейски преводач. След това еврейският превод, който е бил известен на апостолите и църковните отци, изчезнал като дим. И изведнъж пак: някакъв шотландец в края на XVIII век намира пълния ѝ текст в Абисиния. Големи благодарности, „божествено провидение“! Още веднъж благодаря!

Брюс отнесъл своята находка в библиотеката на Оксфордския университет, за нечувана радост на богословите. Появили се преводи. В 1838 г. бил издаден английският превод от ирландския архиепископ Ричард Лоуренс^[2].

Книгата на Енох се дели на 11 глави. В нейната втора глава именно се разказва историята за любовта на ангелите към земните девойки.

„Защото броят на хората много порасна, те си отимаха и много хубави девици. И най-хубавите ангели ги обикнаха и с това бидоха въввлечени в много прегрешения. И се въодушевяха те и рекоха: да идем на земята и да си изберем жени между най-хубавите човешки дъщери. Тогава Семиазас, когото бог бе направил княз над най-личните ангели, им отговори: тази помисъл е прехубава, но страхувам се, да не би да не дръзнете да я постигнете и да не трябва сам да народя деца от прекрасните дъщери човешки. И всички отговориха: кълнем се да изпълним нашата помисъл и да бъдем проклетни, ако я нарушим. И се съединиха с клетва. И бидоха те двеста в началото. И беше това по времената, когато живееше Иаред, баща на Еноха. И тръгнаха заедно и се спуснаха от небесата и се изкачиха на планината Хермонска, клетвената планина. Ето имената на двайсетте най-главни измежду им: Семиазас, Атаркут, Арасиел, Хобабиел, Хорамам, Рамиел, Сампсих, Закинел, Балкиел, Азакиел, Фармар, Амариел, Анагемас, Таузаил, Самиел, Саринас, Евмиел, Тириел, Юмиел, Сариел. Те и други, и още много други взеха си жени в 1170 лето от сътворението на света. И от тези бракове се родиха исполини...“

Тук, разбира се, не става и дума за бунт против бога: няколко небесни ловеласи^[3] начело с княз Семиазас, който не е нито Луцифер, нито Сатана, само се впуснали на лов за любовни приключения по земята и нищо повече.

Вярно е, че когато мнозина започнали да следват техния пример, виждайки се изоставен, бог започнал да мърмори. Но той дълго още търпял и не се сърдил. За причината пък на великия му гняв, който в

края на краищата се разrazil, между книгата на Енох и книгата „Битие“ няма единство. Тук нещо не е в ред. Да видим!

Според книгата „Битие“, вследствие задирянето на земните жени от ангелите хората станали много чувствени. Тук, струва ни се, има с какво да се занимава богословът. Наистина, би казал той, ако играта се харесала на красивите девойки и те били толкова ненаситни, ангелите, като свръхестествени същества, са могли да им доставят удоволствие също в свръхестествен размер, а това е трябвало да предизвика подражание от страна на простите смъртни, техни съперници, което на последните не било така лесно. Но какво значение е имало това за бога, питаме ние? Не е ли заповядал той човечеството да се плоди и размножава?

Книгата на Енох представя събитията в друга светлина. Като станали на земята щастливи татковци, ангелите почувствували интерес към децата си и се оказали съвсем необикновени настойници. Научили ги не само да шлифоват скъпоценни камъни, но също на магьосничество и на изкуството да предсказват бъдещето по небесните светила. Те открили големи тайни на своите любовници. Последниците са ясни: госпожиците — любовници на ангелите, и техните незаконородени синове исполини се издигнали бързо над останалите хора. Лесно е да се каже! Какво ли само не можеш да направиш, ако знаеш магия!

„И зариде земята и се изпълни с викове на скръб.“

Трогнати от тези „страдания“ на земята, група от четирима ангели помолили бога да сложи край на това бедствие. В същото време господин Азazel — ангел, женен за земна девойка, се скарал със Семиазас, набъхтал го с юмруци и заел мястото му на предводител на небесните веселяци. Бог изпратил ангел Рафаил да напердаши ангела Азazel и нашият Азazel бил затворен от Рафаил в една пещера в пустинята Додоел.

И ето бог намерил, че както и да го усуква, потопът е нужен. За да попречи на исполините да се занимават с магии, той решил да потопи целия свят, в това число и простите хора, които били само страдали от тези магьосници. Ангелите пък, които отишли да скиторят и да водят разпуснат живот по земята, той извикал в небесата и им заповядал занаяпред да се държат смирено и да не блудствуват.

Трябва да се предполага, че именно по това време ангелите са станали безполови. За да се предпази от възможни нови лудории от тяхна страна, господ бог вероятно ги е накарал да се разделят със съответните си органи, както това са правили източните царе, по отношение на всеки, който е заемал известна служба в техния харем. Съвсем неоснователно църковниците изхвърлят този епизод от своите кратки ръководства по „свещена история“. Хората биха научили поне защо ангелите, са станали евнуси.

Забравен в пещерата, където го хвърлил Рафаил, бедният негодник Азazel, разбира се, се е удавил през време на световното наводнение. Да пролеем сълзи над неговата печална съдба!

Кажете след това, че божие то провидение няма пръст за откриване книгата на Еноха! Тя не се е загубила при първите християни; апостол Иуда я цитира; някои от църковните отци говорят също за тази книга като за много известна. Книгата на Енох е била на почит у християните до IV век. А по-късно, като разбрали, че „Енох“ поддържа и обяснява добре неприятните четири стиха от шестата книга на „Битие“, църковниците я изхвърлили от Библията.

Като виждаме как евреите са си представяли ангелите, ние не може да не признаем, че християнската църква е внесла в тази теория значителни поправки. При това тя все пак признава, че еврейският народ е бил избран от бога, и приема неговите религиозни книги като „свещени“ и „неоспорими“.

Евреите са подреждали ангелите по йерархическа стълба с 10 стъпала:

1. Кадошим, или пресвети.
2. Отамимим — бързи.
3. Оралим — силни.
4. Шасмалим — пламенни.
5. Серафим — искри.
6. Малахим — пратеници.
7. Елохим — божествени.
8. Бен елохим — божи деца.
9. Херувим ангели-бикове.
10. Ишим — одухотворени.

Папа Григорий I обаче разпределил ангелите по свършено друг начин. Според неговата „пресветейша“ заповед в християнството е прието ангелите да се разпределят в три степени по три чина във всяка: първа степен — серафими, херувими и престоли; втора степен — ангели на силата, властта и господството, и трета степен — ангели на началото, архангели и обикновени ангели. От това се вижда колко е голяма властта на папите: да имаш правото да преустройваш небесните рангове — това не е шега.

Християнските църковници твърдят, че евреите не са били разбирали своите „свещени“ книги и че те и досега не разбират своята религия, не познават „истинската“ вяра. Тези глупави евреи, представете си, не се досещали, че техният Исай, като нападал вавилонския цар, техния враг, и като му „предсказвал“ деня на неговото падане, е имал предвид не падането на този цар, а старинната легенда за бунта на Луцифер срещу бога! И що за дръвници са били тия равини, щом не са могли да прочетат това между редовете!

Пък и освен това, казват християнските църковници, има още много неща, за които евреите дори и не подозират в своята Библия.

Например „троицата“! Опитайте се да убедите верующ евреин, че той се покланя на един бог в три лица. Напразно ще си губите времето: той ще ви се изсмее в лицето. Ще ви каже, че ако бог е триединен, би открил това на Моисей, на патриарсите, на пророците. С Библията в ръце той ще твърди, че нито една дума в нея не намеква за съществуването на „троицата“, която той смята за непонятна, и че „светото писание“, обратно, представя личността на бога като единна и неделима.

Виждайки това „убого недомислие“, християнският богослов снизходително ще се усмихне и ще свие рамене. За него, виждате ли, са достатъчни двата първи стиха от книгата „Битие“, за да покаже, че „троицата“ е съществувала във всички времена и че това е съвсем ясно. Тържествено той ще ги цитира:

„В начало елохим сътвориха небето и земята. А земята беше безвидна и пуста («тогу богу»); тъмнина се разстилаше над бездната и дух божи се носеше над водата“.

Такъв е буквалният превод на еврейския текст.

Не виждате ли тук бог отец, бог син и бог дух? Наистина на пръв поглед те са малко незабележими. Но сложете си богословските очила и ще разпознаете много леко „троицата“. Наши очила, ако вие позволите, ще бъде разсъждението на Блажения Августин в неговата чудесна книга „*De cantico novo*“ (гл. VII). Няма нищо по-убедително от това негово разсъждение. Всички богослови единодушно признават Августин за светило на богословието.

Изразът „в начало“, което е начало на времената и нещата, означава „бог син“. Доказателства ли искате? Разлистете новозаветната книга „Откровение на свети Йоан Богослов“, глава трета: Христос се

нарича тук „началото на божиеото създание“ (ст. 14). Отворете Евангелието на Йоана, глава осма: запитан от евреите — „кой си ти?“ — Исус отговорил: „от начало“ (ст. 25).

Първият стих на книгата „Битие“ трябва следователно да бъде прочетен така: „в бог син, който е начало, бог отец сътвори небето и земята“.

Вие „видяхте“ първите двама герои на „троицата“, но вие още не виждате третия? Минутка търпение! Вземете моля пак очилата на „свети“ Августин: Третият герой — „бог дух“ — се намира в края на втория стих: „дух божи се носеше над водата“. Не ви ли говори този „дух“ нещо? Този „дух“ е именно бог „свети дух“.

Затова преводът на еврейския текст получава този вид: „В бог син, началото на всички неща, бог отец сътвори небето и земята; но земята се намираше в хаос, покриваше я тъмнина и бог дух се носеше над водата.“

И само като си помислиш, че евреите се изхитрили да не видят това в първите два стиха на своята собствена библия! Наистина необикновено заслепение!

Възхищавайте се на „бог дух“, който в епохата на хаоса си губил времето само за да се носи над водата. Неволно се налага обаче въпросът: наистина ли „свети дух“ е гълъб?

Според нас това е просто патица!

[1] Ганимед в древногръцките митове, — син на троянския цар Трос, митически основател на град Троя. Възхитен от красотата на Ганимед, Зевс-Юпитер откраднал юношата и го направил виночерпец в царството си на планината Олимп. ↑

[2] Изклинчвайки и приспособявайки се, християнските богослови почнаха да твърдят, че „синове човешки“ Библията уж нарича потомците на Каин, а „синове божи“ потомците на Сит, защото те „се стараели да живеят по волята божия“. Това, разбира се, са празни измислици, никак несвързани с Библията. ↑

[3] Ловелас — съблазнител (по името на герой от романа „Клариса Харло“ на Ричардсон). — Бълг.ред. ↑

ГЛАВА ПЕТА

СВЕТОВНИЯТ ПОТОП

Книгата „Битие“ е твърде съдържана, когато описва подробностите за престъпленията и греховете, извършени на земята от потомците на Адам по време на съжителството на ангелите с жени. Тя казва само:

„И видя господ (бог), че развратът между човеците на земята е голям и че всичките им сърдечни мисли и помисли бяха зло във всяко време“ (*Битие, гл. 6, ст. 5*).

Да кажем направо: очевидно потомците Адамови забравили да се молят редовно сутрин и вечер, защото нищо не гневи бога така, както неточността в молитвите. Пък и всеки свещеник ще ви каже, ако вие не знаете това, че онзи, който забравя да се моли, е готов да попадне във всякакъв грях.

„И разкая се господ, задето беше създал човека на земята, и се огорчи в сърцето си. И рече господ: ще изтребя от лицето на земята човеците, които сътворих; от човек до скот, гадове и птици небесни ще изтребя, защото се разкаях, задето ги създадох“ (*Битие, гл. 6, ст. 6-7*).

Божие разкаяние! Това вече не е нещо толкова обикновено. И при това скръбта на старика е била безмерно парлива, тъй като затъмнила разума му и го накарала да вземе решение за изстребване и на всички животни, които в нищо не са били виновни и не са съгрешавали никак. Като се има предвид всемогъществото на бога, най-просто за него вероятно е било да промени хората; но, както ще видим, той предпочел да ги издави. Това вече — трябва да си признаем — не е съвсем по бащински!

„А Ной намери благодат пред очите на господ (бога)“ (*Битие, гл. 6, ст. 8*).

Това е „бил човек праведен и непорочен в своя род“ (*ст. 9*). И ето бог отец идва при него на официално посещение, за да го предупреди за подготвяната катастрофа и да му даде възможност да се спаси.

„И рече (господ) бог на Ноя: крайт на всяка плът дойде пред лицето ми, защото земята се напълни със злодейства от тях; и ето, аз ще ги изтребя от земята.

Направи си ковчег от гаферово дърво; направи преградки в ковчега и го засмоли отвътре и отвън със смола.

И го направи тъй: дължината на ковчега — триста лакти; ширината му — петдесет лакти; а височината му — трийсет лакти.

И направи на ковчега прозорец и на един лакът го завърши отгоре, а вратата на ковчега тури отстрана; направи в него долен, среден и горен (кат).

И ето аз ще направя на земята потоп от вода, за да изтребя под небесата всяка плът, в която има жива душа; всичко, що е на земята, ще се лиши от живот.

Но с теб аз ще склуча моя завет, и в ковчега ще влезеш ти и с тебе — твоите синове, жена ти и жените на твоите синове.

Вкарай в ковчега тъй също (от всякакъв добитък и от всички гадове, и) от всички животни, и от всяка плът по две, за да останат с тебе живи; нека те бъдат от мъжки и женски пол.

От (всички) птици според рода им и от (всякакъв) добитък според рода му, и от всички влечуги по земята според рода им — от всички по две ще влязат при тебе, та да останат живи (с тебе от мъжки и женски пол).

А ти си вземи всякаква храна, с каквата се хранят, и я събери при себе си; тя ще бъде храна за тебе и за тях.

И направи Ной всичко: както му заповяда (господ) бог, така и направи“ (*Битие*, гл. 6, ст. 13–22).

Построяването на ковчега продължило сто години^[1]. Бог не казал на Ной да предупреди другите хора за бъдещето. Следователно, трябва да се предположи, че патриархът и неговото семейство са пазили в тайна приготовленията си. Хората, разбира се, трябва да са се учудвали, като са гледали как Ной строи сред полето огромен кораб, дълъг 300 лакти, което представлява приблизително 150 метра, колкото е дължината на един немалък параход. Някои може би са смятали стареца за побъркан и му са се присмивали. Но старецът е приемал всички шеги, без да се обижда, и работел старателно.

Тези сто години, загубени за построяването на ковчега, не ще ни се видят толкова дълги, ако си припомним, че Библията мълчаливо

отминава хилядите нужди, свързани с тоя строеж. Така тримата сина на Ной са били очевидно принудени да извършат твърде дълги пътешествия в различни страни по света, за да докарат оттам различни животни. Тъй като е трябвало да се погрижат да не бъдат изядени в ковчегата от лъвовете, тигрите, крокодилите и другите страшни животни, налагало се е да се научат на звероукротителско изкуство. Трябвало е също да приготвят достатъчно продукти за храна, в това число и месо за безбройните хищници, сено, зърнени храни, плодове и т.н.

Трябва да смятаме, че дървото, от което е бил направен ковчегът, е било от най-добър сорт. Ако сега някой се заеме да губи сто години за построяване на кораб, не ще се намери такова трайно дърво, което да не изгние до завършване на строежа; кърмата ще стане на прах, когато ще се строи носът, и ще се налага да се почва отначало до безконечност. Никой точно не знае всъщност що за дърво е имал Ной. Библията го нарича „гофер“, но никой никога не е виждал такова дърво.^[2]

Когато ковчегът бил готов, бог казал на Ной: „влез ти и цялата ти челяд в ковчегата; защото тебе видях праведен пред мене в тоя род“ (*Битие*, гл. 7, ст. 1). Продължението на разговора доказва, че бог забравил своите първоначални указания. Както вече цитирахме, той предписал на патриарха да не взема със себе си повече от един чифт от всеки род животни. В последната минута „старецът“ изменил програмата:

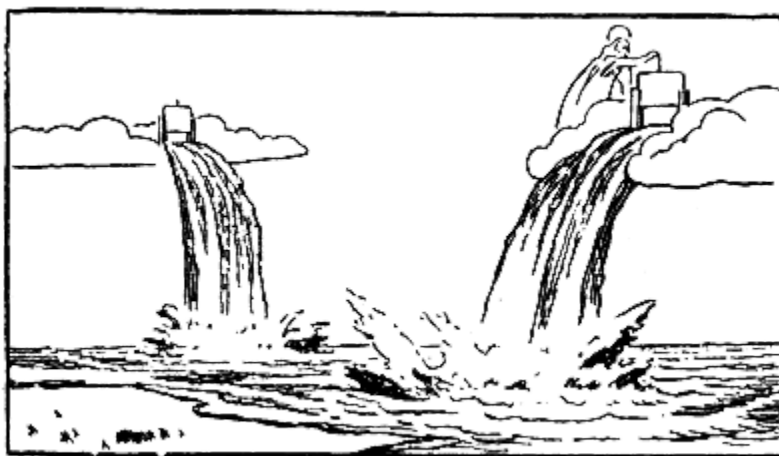
„И от всеки чист добитък вземи по седем, от мъжки и женски пол, а от нечистия добитък — по две, от мъжки и женски пол“ (*Битие*, гл. 7, ст. 2). Библията не казва, обяснил ли е бог на Ной белезите за разделяне животните на „чисти“ и „нечисти“. Обаче: друга книга, приписвана на Моисей — „Левит“, показва (гл. 11) кои животни евреите смятат за „чисти“ и кои за „нечисти“. Между четвороногите „чисти“ са преживните, на които копитото е раздвоено. Камилите и зайците които преживят, но на които копитото не е разделено, се смятат за нечисти животни; свинята, на която копитото е разделено, но която не преживя, също се счита за нечисто животно. Между птиците бог обявил за нечисти: орела, сокола, враната, щрауса, кукумявката, чайката, ястреба, бухала, лебеда, пеликана, чаплата и някои други.

Бог отец казал на Ной, че потопът ще почне след седем дни^[3]. Наложило се на патриарха малко да позубри естествена история, за да

знае, да вземе ли със себе си два или седем жерава, два или седем слона, два или седем носорога, два или седем хипопотама и т.н.

„След седемтях дена потопните води дойдоха на земята. В шестстотната година на Ноевия живот, във втория месец, на седемнайсетия ден (27) от месеца, в тоя ден се раззинаха всички извори на голямата бездна и окната небесни се отвориха“ (Битие, гл. 7, ст. 10-11).

От това е ясно, че „светият дух“ поддържа увереността в съществуването на голям водоем отвъд небето, изпразващ се чрез особен вид шлюзи.

"... раззинаха се всички извори на голямата бездна, и окната небесни се отвориха" (Битие, гл. 7 ст. 11).

„И валя дъжд на земята четирийсет дена и четирийсет ноци.

В същия тоя ден влезе в ковчега Ной, Сим, Хам и Иафет, синове Ноеви, и жената Ноева, и трите жени на синовете му с тях.

Те и всички зверове (земни) според рода им, и всякакъв добитък според рода му, и всички гадове, които се влекат по земята, по рода им, и всички хвъркати според рода им, всички птици, всички крилати“ (Битие, гл. 7, ст. 12–14).

Какъв ковчег, какъв ковчег! Ако се изчислят всички срокове, посочени в тази и следващата глава, ще излезе, че Ной, семейството му и всички животни, спасени от него, са престояли в ковчега 393 дни^[4]. Богословите не казват по какъв начин осем души са могли повече от

година да хранят и поят цялата тази зоологическа градина и да държат оградените за животните места чисти. Трябвало е също да се мисли и за приплода! Колко месо е било нужно! Какво необикновено количество продоволствие! Каква необичайна работа за Ной, за жена му, синовете и невестите по почистване на ковчега от торищата!^[5]

Бог лично е затворил вратите на „ковчега“: „и господ (бог) затвори след него (ковчега)“ (*Битие, гл. 7, ст. 16*).

Когато съдът заплувал, водата се усилила „твърде много на земята, тъй че се покриха всички високи планини, каквито има под цялото небе. Водата възлезе петнайсет лакти над тях“ (*Битие, гл. 7, ст. 19–20*).

Трудно е да си представиш точно толкова количество вода, особено ако се вземе под внимание, че най-голямата позната, нам дълбочина в Тихия океан (Марианската хлътнатина) надминава 11 километра, а най-високата планина на земното кълбо — Джомолунгма (Еверест) в Хималаите — е висока 8 880 метра над морското равнище.

„И се лиши от живот всяка плът, която се движи по земята: и птици, и добитък, и зверове, и всички гадове, които пълзят по земята, и всички човеци; всичко на сушата, що имаше дихание за живот в ноздрите си, умря.

Изтреби се всичко, що съществуваше по лицето (на цялата) земя; от човека до скот, гадове и птици небесни — всичко биде изтребено от земята; остана само Ной, и каквото беше с него в ковчега.

А водата се издигаше над земята сто и петдесет дена“ (*Битие, гл. 7, ст. 21–24*).

Само щастливите риби без страх плавали в разбушуваната морска бездна!

Обаче всичко има край:

„И спомни си бог за Ноя и за всички зверове, и за всички добитък (и за всички птици и за всички пълзящи гадове), които бяха с него в ковчега; и напрати бог вятър на земята, и водите престанаха.

И затвориха се изворите на бездната и окната небесни, и престана дъждът от небето.

А водата постепенно се оттегляше от земята и подир сто и петдесетях дена водата захвана да намалява.

И в седмия месец, на седемнайсетия ден от месеца, ковчегът се спря върху Араратските планини.

Водата постоянно намаляваше до десетия месец; в първия ден на десетия месец се показаха планинските върхове“ (*Битие, гл. 8, ст. 1–5*).

Колко неочаквани чудеса в тия няколко стиха! Първо, ние имаме удоволствието да възстановим познанството си с този приятен „божи вятър“, който е нямал никаква работа от времето, когато хаосът се прекратява, и когото коментаторите отъждествяват с „божия дух“. „В начало“, както е казано в Библията, той само се „носеше над водата“. Сега обаче, за да изсуши водите от потопа, „бог отец“ пуснал споменатия по-горе „свети дух“ („божия вятър“), когото „писанието“ ни представя във вид на „божествен гълъб“ (или, ако искате, като божествена патица), и му възлага съвсем неосъществимата задача — изсушаването на световния потоп.

Впрочем било е свършено необходимо да се намеси някой от членовете на „пресветата троица“, иначе никакъв обикновен вятър никога не би изсушил такова небивало количество вода. Ако височината на водата при потопа е била петнадесет лакти над най-високите планини на земята, ще излезе според някои изчисления, че всичките води са достигнали количеството например на дванадесет световни океана, наредени един върху друг. Потопът може да се смята за най-необикновеното от чудесата, извършени от бога, защото като създал тези нови необгледни океани (което само по себе си вече не е малък фокус), той след това ги унищожил само с едно свое духане. Какви дробове има този „гълъб“!

Друго чудо, което също не може да мине незабелязано: на седемнадесетия ден на седмия месец Ноевият ковчег се спрял на върха на планината Арарат, висок 5 156 метра, а планини по-високи от Арарат, например 14 върхове на Хималаите с височина над 8000 метра и други върхове (в Южна Америка, Африка) са се показали в първия ден на десетия месец, т.е. шест недели по-късно. Съвсем поразяващо чудо!

Библейското повествование за края на потопа съдържа още и наивната история с враната и гълъба, но тя не е никак интересна. Ной пуснал в началото „врана“, която „отлиташе и прелиташе, докле изсъхна земята от водата“. После той „пуснал гълъб“, който „не намерил място за почивка на нозете си и се върнал при него в ковчегата“. Той отново го пуснал след седем дни и този път гълъбът се върнал,

като държал в клюна си маслиново клонче.^[6] Ной се досетил, че „водата е спаднала от земята“. На патриарха, казва Библията, „чукнали“ тогава 601 години.

Бог му казал, че вече е време да излиза. Разтоварването на животните е минало вероятно в образцов ред. Освен това, трябва да смятаме (макар Библията да не говори за това), че солената вода веднага се е отделила от сладката (ново чудо!), та реките, езерата и моретата да могат отново да влязат в своите русла, както преди. Рибите отново са се върнали в своите води според изискванията на своите видове.

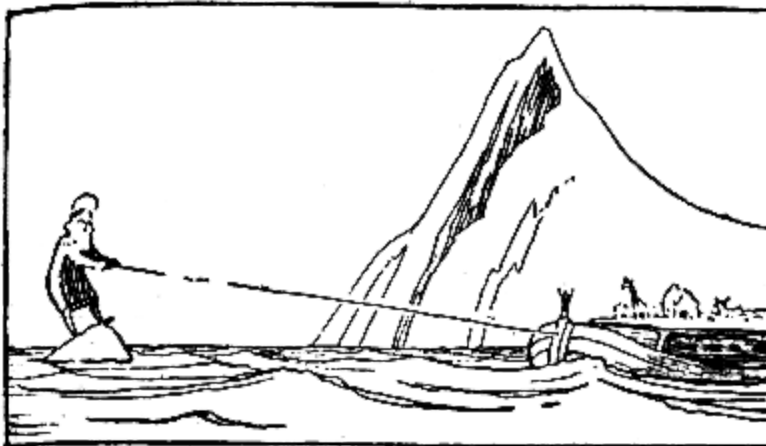
„И съгради Ной жертвеник господу; взе от всеки чист добитък и от всички чисти птици, и ги принесе всесъжение върху жертвеника.

И помириса господ приятно благоухание и рече господ (бог) в сърцето си: няма вече да проклинам земята заради човека, защото помислите на човешкото сърце са зло още от младините му; и няма вече да поразявам всичко, що живее, както направих“ (*Битие, гл. 8, ст. 20–21*).

При това дядо бог удостоил Ной и децата му с най-първокласни благословии и им позволил за в бъдеще да се хранят и с всякаква друга храна, не само с треви.

„И благослови бог Ноя и синовете му и им рече: плодете и се множете и пълнете земята (и я владейте); да се боят и да треперят от вас всички зверове земни (и всичкият земен добитък) и всички небесни птици, всичко, що се движи по земята, и всички морски риби: във ваши ръце са те предадени; всичко, що се движи и живее, ще ви бъде за храна; като злак тревист давам ви всичко; само плът с душата ѝ, сиреч с кръвта ѝ, не яжте.

Аз ще изискам и вашата кръв, в която е вашият живот, ще я изискам от всеки звяр, ще изискам също душата на човека от ръката на човека, от ръката на брата му; който пролее човешка кръв, и неговата кръв ще се пролее от човешка ръка; защото човек е създаден по образ божи“ (*Битие, гл. 9, ст. 1–6*).

"И в седмия месец, на седемнайсетия ден от месеца, ковчегът се опря върху Араратските планини" (Битие, гл. 8, ст. 4).

От изложеното следва, че животните имат душа и че тази душа живее в кръвта. Господ бог като че ли не понася и човекоубийствата. Но библейският бог често се увлича в приказки и ние ще видим по-нататък как яростно тласка той евреите към убийства. При това все пак ще изглежда, че неговият избран народ никак не пролива човешка кръв.

Обаче щом веднъж „старецът“ взел решение да не дави повече хората, под сделката е трябвало да се подпише. Като божествен подпис се появила дъгата, която в този забележителен ден е била пусната в обръщение за първи път.

„Аз поставям моята дъга в облака — казал бог, за да бъде знак на (вечния) завет между мене и между земята.

И когато напратя облак на земята, ще се яви дъгата (ми) в облака; и ще си спомня моя завет, който е между мене и между вас и между всяка душа, живееща във всяка плът“ (Битие, гл. 9, ст. 13–15).

Предпазливостта не била излишна, тъй като и бог не може да разчита особено много на своята памет! Да отбележим между другото, че „свещеният“ текст казва: „моята дъга“, „аз поставям дъга“. Всичко това ясно показва, че дотогава не е имало никаква дъга. А тъй като дъгата се получава от пречупването и отразяването на слънчевите лъчи във водните капки, ясно е, че през вековете, изтекли между сътворяването на света и потопа, дъждовно напояване не се е

практикувало; дърветата и растенията са расли от само себе си и или им е била достатъчна потта, стичаща се от челото на човека, или пък още оня скитник Каин, който строил градове, е прокарал по цялото земно кълбо мрежа от канали за изкуствено напояване.

[1] В Библията няма никакви указания за времето, за което е построен ковчегът. Л. Таксил разобличава тук поредната измислица на богословите. Тя е основана на това, че бог определил продължителността на живота за хората до 120 години, а също на съпоставянето на стих; 32 от глава 5 и стих 11 от глава 7, където се говори за възрастта на Ной (500 и 600 години). Обаче, ако се вземе първото тълкуване, става подозрително защо бог, давайки на хората 120 години „за покаяние“, не се стърпял и не изчакал останалите 20 години? Второто пък указание (гл. 5, ст. 32) говори ясно само за времето, когато на Ной най-после му се родили деца. ↑

[2] В еврейския текст на Библията ковчегът е наречен „теба“. С тази дума е наречена и кошницата, в която се спасил Моисей (Изход, гл. 2, ст. 3, 5). Оттук следва, че Ноевият ковчег е бил изплетен от тръстика, а после осмолен „отвътре и отвън“. Това прави дългото 150 метра библейско съоръжение съвсем смешно. ↑

[3] Привържениците и тълкувателите на Библията, като съвсем безспорно произведение на самия бог, „пресмятали“, че всемирният потоп станал уж 3242 или 3247 години преди началото на християнското летоброене. Именно около това време станало обединението на Египет от фараон Менес (Мина). Запазени са достоверни сведения за тези времена и, разбира се, никакви данни за всемирен потоп, освен в Библията, няма. ↑

[4] По изчислението, възприето от православната църква, обитателите на „ковчег“ се намирили в този съд 364 дена. Това изчисление се основава на указанията на Библията за това, в кой ден на какъв месец Ной влязъл в „ковчег“ и в кой ден излязъл. Обаче, при липсата у древните евреи на що-годе сносни календарни данни, това изчисление е много съмнително. Може между другото да се пресметне времето и по такива посочвани от Библията срокове: седем дни след настаняването в ковчег „окната небесни се отвориха“, четиридесет дни валил дъжд, водата се издигала 150 дни, намалявала 150 дни, 40 дни след това Ной отворил „прозореца“ и пуснал гълъб (не „свети

дух“), а после „почакал“ 7 дни и още 7 дни. Получава се, че божественото „затваряне“ в „ковчег“ продължило дори повече от 400 денонощия! Впрочем библейският разказ за потопа представлява смес от два варианта. Според втория вариант за осъществяване на Божието отмъщение стигнали всичко четиридесет дена. ↑

[5] Доказвайки, че в ковчег с дължина 150 метра, ширина 25 метра и височина 15 метра е имало възможност да се съберат по чифт и по седем чифта животни и всякакви твари, един от най-крупните авторитети на руската православна църква в XIX век — митрополит Филарет, уверявал, че Ной бил вземал млади животни; при това те се разполагали не с удобства, а така, че дребните животни можели да си намерят място под по-едрите (!). Данните на съвременната зоология разбиват всичките хитрини на богословите за спасяване на библейската приказка. Наброяват се около 3500 вида млекопитаещи, около 8600 вида птици, около 5500 вида змии и амфибии (според библейската терминология — пълзящи и гадове), към 750 000 вида насекоми, около 30 000 вида паякообразни (членестоногите изобщо са 815 000 вида). Няма да изброяваме моллюските, червеите и другите низши безгръбначни. Изобщо целият животински свят наброява към един милион видове! Освен това „свещените“ автори не споменават как са се „спасили“ растенията, прекарвали повече от година под водата на дълбочина няколко километра. ↑

[6] Това е също велико „чудо“: повече от година цялата земна повърхност била под водата — и ето дърветата, като че нищо не е било, се покриват с листа. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

ПРАВЕДНИЯТ НОЙ И БЛАГОСЛОВЕНОТО ОТ БОГА НЕГОВО ПОТОМСТВО

Историята на потопа се допълва с два интересни епизода: пиянството на Ной и „вавилонската кула“.

„Ной почна да обработва земята и насади лозе; и пи вино, опи се, и лежеше гол в шатрата си.

И Хам, баща на Ханаана видя голотата на баща си и излезе, та обади на двамата си братя.

А Сим и Иафет взеха дреха и като я метнаха на рамената си, тръгнаха заднишком и покриха голотата на баща си; лицата им бяха обърнати назад и те не видяха голотата на баща си“ (*Битие, гл. 9, ст. 20–23*).

И тъй Сим и Иафет се държали почтително, както прилича на добри синове, когато видят баща си пиян. Хам, напротив, постъпил като хам^[1] и проклятието не закъсняло; но вижте на кого попаднало то.

„Като отрезня Ной от виното си и узна що бе сторил над него помалкият му син, рече: проклет да е Ханаан; ще бъде роб на робите у братята си.

После рече: благословен да е господ бог на Сима; а Ханаан ще му бъде роб; да разшири бог Иафета; и той да се посели в шатрите Симови; а Ханаан ще му бъде роб“ (*Битие, гл. 9, ст. 24–27*).

Така бил прокълнат младият Ханаан, макар че той не се е гаврил никак със своя дядо. Трябва да се допусне, че Ной още не е бил съвсем „отрезвял от виното си“, когато е изказвал това проклятие. При все това то било потвърдено от господа бога.^[2] Всички богослови са съгласни, че Ной е дал Азия на Сим, Европа на Иафет, а Африка на Хам. Ханаан и Хам били родили негрите и негроидите. Затова и техните потомци уж е трябвало да станат роби на европейците^[3]. Как ли тримата синове на Ной, родени от един баща и една майка, са могли да станат родоначалници на три различни раси? Трябва обаче да се

преклоним пред бога и неговото „свето писание“ и да сметнем, че от Сим произлизат жълтоликите азиатци, от Иафет — белокожите европейци, а от Хам и Ханаан — чернокожите африканци. Тогава от кого ли произхождат американските червенокожи? „Свети дух“ е забравил да каже за това на автора на книгата „Битие“ или пък трябва да се предполага, че американските ацтеки и мохикани не са имали баща.

Да преминем сега към разглеждане на знаменитото вавилонско стълпотворение.

„По цялата земя имаше един език и един говор.

Като се дигнаха от изток, те намериха равнище в Сенаарската земя и се заселиха там.

И рекоха един другиму: хайде да направим тухли и да ги изпечем на огън. И тухлите им служеха вместо камъни, а земната смола вместо вар.

И рекоха: хайде да си съградим град и кула, висока до небето...

Тогава господ слезе да види града и кулата, що градяха синовете човешки.

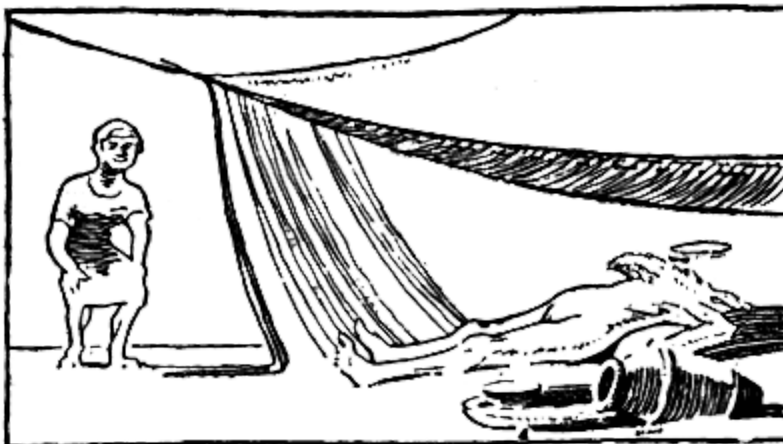
И рече господ: ето, един народ са и всички имат един език, а на какво са почнали да правят; и няма да се откажат от онова, що са намислили да правят; нека слезем и смесим^[4] там езиците им тъй, че един да не разбира езика на другото.

И пръсна ги господ оттам по цялата земя; и те спряха да зидат града (и кулата).

Затова му е дадено и име Вавилон, понеже там господ смеси езика на цялата земя и оттам ги пръсна господ по цялата земя“ (*Битие, гл. 11, ст. 1–9*).

Със самодоволна увереност някои богослови твърдят, че преди разрушаването ѝ от бога „вавилионската кула“ достигала километър и половина, т.е. била е десет пъти по-висока от най-голямата египетска пирамида — пирамидата на Хеопс (147 метра). Обаче пирамидите са запазени, а от грандиозната постройка, която се нарича вавилонска кула, не е останало нищо. За височина от 1 500 метра е била необходима и необикновено голяма основа. По каква причина е могла да изчезне такава голяма постройка? Авторът на книгата „Битие“ е забравил да отбележи това.

И още нещо: по това време, съгласно Библията, не са съществували нито достатъчно хора, нито изкуството, което е необходимо за едно такова значително мероприятие. Трябва да гледаме на тази история именно като на най-голямо религиозно „чудо“!

"И Хам, бащата на Ханаана, видя голотата на баща си" (Битие, гл. 9, ст. 22).

Не по-малко чудо е неочакваното появяване на много езици и наречия. „Коментаторите“ — казва Волтер — са изследвали какви езици възникнали от това разселение на народите, но никога не са обръщали внимание нито на един от древните езици, на които говорят хората в земите от Индия до Япония. Интересно би било да се пресметне на колко различни наречия се говори сега по света. По отношение на Америка ние наем повече от 300, на нашия материк — повече от 3 000 наречия. Всяка китайска провинция има свой местен език. Населението на Пекин разбира слабо жителите на Кантон, а индусът от бреговете на Малабара не разбира индуса от Бенарее. Впрочем всички хора по земята не са и подозирали за чудесата с „вавилонската кула“: за тях са знаели само древноеврейските писатели.

Най-голямо учудване предизвиква фактът, че големите исторически събития, които Библията поставя в основата на зараждането на човечеството, не са известни на никой друг народ. Че на гърци, римляни, египтяни, халдейци, перси, индуси, китайци не са били познати Гедеон, Самсон или други някои чисто еврейски

племенни герои, това се разбира от само себе си. Но ако на тези народи са неизвестни дори имената на Адам и Ной — това вече е съвсем друго.

Щом като библейският потоп е унищожил всичко земно и Ной е бил възстановителят на човешкия род, този патриарх е трябвало да бъде известен на историците на всички народи. Защо имената на Адам и Ева, на Каин и Авел, на Енох и Матусал, Ламех, Ной, Сим Хам и Иафет не са били отбелязани на всички пергаменти и фигурират само в книгите на малочисления еврейски народ — народ чергарски, с първобитна култура? Когато ветераните от голямото потопно плаване се разселили из различни места на земята и поставили началото на новите народи, по най-странен начин те забравили всичко: и как бог сътворил „небето и земята“, и как живели първите хора в рая. Забравили дори имената на първите хора. Само евреите запомнили всичко това, а от тях и другите народи получили библейските разкази. Дори заслугата на Ной по отглеждане на гроздето не могла да го спаси от всеобщата забрава, тъй като голям брой хора почитали Бакхус^[5] като създател на виното.

Що се отнася до потопа, критиците единодушно виждат в него напълно естествена местна катастрофа и твърдят, че е имало и много други наводнения от този характер. И у древните гърци например е съществувал митът за Девкалион.^[6]

Ако потопът е бил световен, дръзват да твърдят критиците, името на Ной щеше да бъде също световно, а имената на Девкалион и Утнапиштим — героя от халдейската легенда — биха били забравени. И още нещо: учудващо е, че Хезиод и Омир не казват и дума нито за Адам, нито за Ной, от които единият е бил баща, а другият спасител на човешкия род.

Такова мълчание е безпримерно, защото не може наистина да се допусне, че „божественият гълъб“ е излязъл такъв мистификатор и е дал на първия човек, а също и на спасителя на издавеното човечество съвсем случайни, измислени имена, които са станали известни само от Библията.

[1] Невъзпитан, долен човек. — Бълг.ред. ↑

[2] Опитвайки се да обосноват поредната библейска глупост, християнските богослови твърдят въпреки текста на „свещеното

писание“, че провинението на малкия Ханаан се е изразило в това, че той уж пръв видял своя свят дядо пьян и казал за това на баща си. ↑

[3] На основание на това библейско разделение на народностите, уверява Йоан Златоуст, „започнало робството. Преди това между хората нямало такава изнеженост, щото един да се нуждае от услугите на другите... Всичките имали равна част и нямало никакво неравенство... Нека робът размисля върху това, че е станал роб, защото Хам е показал такава дързост, а господарят, от своя страна, нека си представя, че подчинението и робството са произлезли не от друго, а от това, че същият той (Хам) разкрил злата си воля и се лишил от равната е братята си чест“ (XXIX беседа). ↑

[4] Тук свършено явно боговете (елохим) разсъждават един с друг. Обаче християнските богослови извъртат по този повод по най-безсрамен начин. Според мъглявото, но, разбира се, «богомъдро» тълкуване на Йоан Златоуст, тук ние имаме обръщение на бога «към равночестните на себе си», т.е. «към сина и духа». ↑

[5] Бакхус — едно от наименованията на древногръцкия бог на виното, плодородието и веселието Дионис. ↑

[6] Девкалион — единственият от хората, спасил се с жена си Пира от потопа, с който древногръцкият „баща на боговете и хората“ Зевс решил да погуби греховното хорско поколение. Той се спасил в ковчег, който след потопа заседнал на планината Парнас. ↑

ГЛАВА СЕДМА

ПРАВЕДНОТО ЖИТИЕ НА СВЕТИЯ ПАТРИАРХ АВРААМ

Читателят вероятно помни божията повеля — човешкият живот да не надминава 120 години (*Битие, гл. 6, ст. 3*). Въпреки категоричността на тази божия повеля, Сим решил да живее 600 години (*Битие, гл. 11, ст. 10–11*), Артаксад — 438 години (*ст. 12–13*), Сала — 433 години (*ст. 14–15*), Евер — 464 години (*ст. 16–17*), Талек и Рагав — всеки по 239 години (*ст. 18–21*), Серух — 230 години (*ст. 22–23*), Нахор 148 години (*ст. 24–25*), Тара — 205 години (*ст. 32*). Тези осем потомци на Сим ни довеждат до Авраам, на когото се паднало да играе удивително голяма роля в преданията за живота на еврейския народ.

Библията не казва защо бог отец неочаквано обикнал този Авраам, който отначало се нарича просто Аврам (с едно „а“). Той мирно си живеел в земята Харан, когато едно прекрасно утро при него се явил бог и му заповядал да си стяга дисагите.

„И рече господ на Аврама: излез от твоята земя, от твоя род и от дома на баща си (та иди) в земята, която ще ти покажа; и аз ще произведа от тебе голям народ, ще те благословя и ще възвелича името ти, и ти ще бъдеш благословен.

Аз ще благословя ония, които те благославят; и ще прокълна ония, които те злословят; и в тебе ще бъдат благословени всички земни племена“ (*Битие, гл. 12, ст. 1–3*).

Въпреки своите 75 години Аврам бил толкова доверчив, че не поискал никакво обяснение за това изумително предложение. Той си събрал вещите и се впуснал в път, без дори да знае накъде. Следвали го жена му Сара, племенникът му Лот с жена си и неколцина слуги.

Керванът трябвало да измине няколкостотин километра път, преди да се озове в Ханаанската земя. Точно тази земя бог непременно искал да посочи на Аврам, изпълнявайки с това своето обещание, че тя

ще принадлежи на неговото потомство. Нашите пътешественици дълго се влачили по пясъчните равнини, лишени от растителност. За да се ободри и да повдигне своята вяра, чергарският патриарх издигнал олтар сред пустинята и започнал да моли бога да го отведе по-скоро в местоназначението му, понеже дългият път, очевидно, се е бил отразил достатъчно на старите му нозе.

Като преминал Ханаанската земя и други земи, керванът се отправил на юг и най-сетне се докопал до Египет^[1].

"И египтяни, като те видят, ще рекат: тази е негова жена; и ще ме убият, а тебе ще оставят жива; затова кажи, че ми си сестра, та да помина добре покрай тебе" (Битие, гл. 12, ст. 12–13).

„А когато се приближаваше до Египет, рече на жена си Сара: ето, аз зная, че ти си жена хубава; и египтяни, като те видят, ще рекат: тази е негова жена; и ще ме убият, а тебе ще оставят жива; затова кажи, че ми си сестра, та да помина добре край тебе и да ми остане жива душата чрез тебе.

И когато дойде Аврам в Египет, египтяни видяха, че Сара е много хубава жена; видяха я и фараоновите велможи и я похвалиха на фараона; и я взеха в дома фараонов.

И покрай нея Аврам поминуваше добре; и той имаше дребен и едър добитък и осли, слуги и слугини, ослици и камили“ (Битие, гл. 12, ст. 11–16).

Това, разбира се, е благочестиво-поучително приключение: „светото писание“ не осъжда нито с думичка древния алфонс.^[2] Някои тълкуватели строго осъждали поведението на Аврам, затова пък свети Августин взел този патриарх под своя защита^[3]. Между другото да отбележим, че Сара тогава била на 65 години: нито тези години, нито дългото пътешествие из пустинята, разбира се, намалили с нещо нейната красота. Това, разбира се, е поредното религиозно „чудо“. По-късно, когато тя ще бъде на 90 години, ние ще я видим похитена от още един цар и все заради тази нейна поразителна красота.

Тъкмо фараонът взел при себе си прелестната бабичка и се гласял да сложи рога на мъжа ѝ, когато изведнъж всевиждащото око на господата бога забелязало това, което става в харема на негово величество „царя египетски“:

„Но господ порази с тежки удари фараона и дома му поради Сара, жената Аврамова.

Тогава фараон повика Аврама и рече: какво стори с мене? Защо ми не обади, че тя е твоя жена?

Защо каза: «сестра, ми е»? Аз щях да си я взема за жена. А сега на ти жената: вземи (я) и си върви.

И отреди фараон за него човеци, та изпратиха него, и жена му, и всичко, що имаше (и Лота с него)“ (*Битие, гл. 12, ст. 17–20*).

Нашият Аврам отново тръгнал на път. Сега обаче той бил „много богат с добитък, със сребро и със злато“ (*Битие, гл. 13, ст. 2*). Това е ясно, защото той, разбира се, не върнал нищо на фараона от онова, което получил от търговията с жена си.

„И продължи пътуването си от юг до Ветил, до мястото, дето по-преди беше шатрата му — между Ветил и Гай“ (*Битие, гл. 13, ст. 3*).

По време на това ново скитане пастирите Аврам и Лот се скарали. Чичото и племенникът си поделили богатствата, но продължили, разбира се, да живеят в най-тясна дружба. Аврам решил да се посели в Ханаанската земя, докато Лот се впуснал в Йорданската долина и се заселил в Содом, където и „разпънал шатри“.

Малко след това някои царе, в това число и содомският цар, почнали война помежду си. В сражението Лот бил пленен. Чичо Аврам, който през това време още веднъж променил местожителството си и пренесъл своите шатри в Хеврон, узнал тук тази печална за него новина. Свещено недоволство изпълнило сърцето му и той решил да

освободи своя родственик. И сега се видяло на какво е бил способен патриархът. Този чергар, непритежаващ нито педя своя земя, държал, както се оказало, огромен брой слуги: в Библията се казва, че той въоръжил 318 души от тях и с тази група слуги направил на пух и прах „армиите“ на четиримата най-могъщи царе на тази страна: Амрафел — царя сенаарски, Ариох — царя еласарски, Кедорлаомер — царя еламски, и Тидал — царя гоимски. Поразителен успех, няма какво да се каже! Победата била такава, че той „гони *неприятелите* до Дан (който впрочем по това време не е съществувал — *Л. Таксил*) и като *раздели дружината си, нападна* върху тях нощем, той и слугите му, разби ги, и ги гони дори до Хова, която е отляво на Дамаск; и върна всичкия имот и сродника си Лота, върна и имота му, както и жените и народа“ (*Битие, гл. 14, ст. 14–16*).

Годините минавали и Аврам все повече и повече се безпокоял. Той се питал, как може да има потомство? Кога ли ще се изпълни божественото обещание, по силата на което той трябва да стане баща на велик народ?

„Подир тия събития биде слово господне към Аврам във видение (нощем) и казваше: не бой се, Авраме; аз съм твой щит; твоята награда (ще бъде) твърде голяма.

Аврам рече: владико господи, какво ще ми дадеш? Аз оставам бездетен; разпоредник в дома ми е Елиезер от Дамаск.

И *нак* рече Аврам: ето, ти ми не даде потомство и на, мой наследник ще бъде домочадецът ми.

И биде слово господне към него и му казваше: той няма да ти бъде наследник; на оня, който произлезе от твоите чресла, *той* ще ти бъде наследник.

Па го изведе навън и (му) рече: погледни към небето и изброй звездите, ако можеш ги изброи. И му рече: толкова ще бъдат твоите потомци“^[4] (*Битие, гл. 15, ст. 1–5*).

Аврам повярвал на господата и решил да чака още. „Но Сара, жената Аврамова, не му раждаше. Тя имаше слугиня египтянка, на име Агар. И рече Сара на Аврам: ето господ заключи утробата ми, за да не раждам; затова влез при слугинята ми: може би ще имам деца от нея. Аврам послуша думите Сарини“ (*Битие, гл. 16, ст. 1–2*).

Това значи, че тя би осиновила детето на своята прислужница. Според източния обичай бащата или майката слагат детето на коленете

си. С това се извършва обредът осиновяване.

„След като Аврам беше преседял десет години в Ханаанската земя, Аврамовата жена Сара взе слугинята си, египтянката Агар, и я даде на мъжа си Аврама за жена.

Той влезе при Агар и тя зачена. А като видя, че зачена, тя взе да презира господарката си.

И рече Сара на Аврам: за обидата ми ти си виноват; аз дадох слугинята си в твоите обятия; а тя, като видя, че зачена, взе да ме презира; нека господ бъде съдия между мене и тебе.

Аврам рече на Сара: ето, твоята слугиня е в ръцете ти; прави с нея, каквото щеш. И Сара взе да я притеснява и тя побягна от нея“ (Битие, гл. 16, ст. 3–6).

Колко божествено благочестив и нравствено поучителен е животът на „светия праотец“, нали?

За щастие, един ангел срещнал Агар в пустинята и я ободрил.

„Ангелът господен ѝ рече: върни се при господарката си и ѝ се покори.

И пак, ѝ рече ангелът господен: ще умножа и преумножа твоето потомство тъй, че от множество не ще може да се изброи...^[5] И ще родиш син, и ще го наречеш с име Измаил; защото господ чу твоето страдание“ (Битие, гл. 16, ст. 9–11).

„Аврам беше на деветдесет и девет години и господ се яви на Аврама и му рече: аз съм бог всемогъщи, ходи пред мене и бъди непорочен; и ще склуча моя завет между мене и тебе, и много, твърде много ще те размножа.

Тогава Аврам падна ничком, а бог продължаваше да говори с него и рече: аз съм и ето заветът ми е с тебе: ти ще бъдеш баща на много народи, и няма вече да се наричаш Аврам, а ще бъде името ти Авраам, защото ще те направя баща на много народи и много, твърде много ще те разплодя и ще произведа от тебе народи, и царе ще произлязат от тебе.

И моя завет между мене и тебе и между твоите потомци подир тебе в родовете им аз ще направя завет вечен, за да бъда бог на тебе и на твоите потомци след тебе.

И ще дам на тебе и на твоите потомци след тебе на земята, по която странствуващ, цяла ханаанска земя, за вечно владение; и ще им бъда бог.

И рече бог на Авраама: а ти запази моя завет, ти и твоите потомци след тебе в родовете им.

Този е моят завет, който *трябва* да пазите между мене и вас и между твоите потомци след тебе (в родовете им): целият мъжки пол у вас да бъде обрязан; обрязвайте крайната си плът: това ще бъде знак на завета между мене и вас.

На осмия ден след раждането да бъде обрязан между вас във вашите родове всеки *младенец* от мъжки пол, както роденият в дома, така и купеният със сребро от някой другоплеменник, който не е от твое семе.

Непременно да бъде обрязан и роденият в дома ти, и купеният с твое сребро, и моят завет ще бъде върху тялото ви завет вечен.

А необрязаният от мъжки пол, който не обреже крайната си плът (на осмия ден), тая душа ще се изстреби между народа си; *защото* той е нарушил завета ми.

И рече бог на Авраама: жена си Сара не наричай Сара, но да бъде името ѝ Сарра.

Аз ще я благословя и ще ти дам от нея син; ще я благословя и ще произлязат от нея народи, и царе на народи ще произлязат от нея.

И падна Авраам ничком, засмя се и каза в себе си: нима от стогодишен ще произлезе син? И деветдесетгодишната Сарра нима ще роди?

И рече Авраам богу: е, дано поне Измаил да бъде жив пред твоето лице!

А бог рече (на Авраама): тъкмо Сарра, жена ти, ще ти роди син, и ще му наречеш името Исаак; и ще направя завета си с него завета вечен (че ще бъда бог нему и) на потомството му след него.

И за Измаила те послушах: ето, аз ще го благословя и ще го наплодя и много, твърде много ще го умножа: дванайсет князе ще се родят от него; и ще произведа от него голям народ.

Но завета си ще склуча с Исаака, когото ще ти роди Сарра догодина по това време.

Тогава бог престана да говори с Авраама и се издигна от него“ (Битие, гл. 17, ст. 1–22).

Описаното явяване на всезнаещия бог пред Авраама не може да не се чете с най-голямо благоговение. Авторът на това описание, разбира се, е бил вдъхновен за това от „свети дух“! Църковниците

няма защо да се мъчат да доказват това, защото божията мисъл достига тук такива висоти, които нито един простосмъртен никога не би могъл да достигне. Никога не би хрумнало на Александър Македонски, когато сключвал съюз с индийските царе, например да им предложи да се обрежат и да обрежат всичките си поданици в знак на нерушима дружба. И когато в Тилзит Наполеон притиснал в обятията си руския цар Александър I, той е мислил да скрепи дружбата си с Русия изключително само с общата ненавист към Англия. Ако маршал Мюрат, придружаващ тогавашния повелител на Европа, би му казал: „Господарю, вместо да молим царя да се подпише под договора за военен съюз, поискайте той утре да извърши обреда обрязване над себе си и над всички чинове на щаба си, тъй като крайната им плът е най-добрият залог за здравия съюз между две империи“, Наполеон би заподозрял Мюрат във внезапно умопомрачение и би го предал на грижите на своите най-добри лекари. Но Александър Македонски и Наполеон са били човеци. Само божествен разум може да достигне до идеята за вечен съюз, изграден върху обрязване на половите органи, предаващо се от род на род.

Но щом като това обрязване има божествен произход, защо ли пък християните все пак са го отменили?

Що се отнася до „светия“ патриарх, той без колебание изпълнил изискването на „всевишния“.

„И взе Авраам сина си Измаила и всички родени в дома му и всички купени със среброто му, всички човеци от мъжки пол в Авраамовия дом, и обряза крайната им плът в същия оня ден, както му каза бог.

Авраам беше на деветдесет и девет години, когато му бе обрязана крайната плът.

В оня същия ден бяха обрязани Авраам и син му Измаил, и с него заедно бяха обрязани всички от мъжки пол в дома му, както родените в дома, така и купените със сребро от другоплеменници“ (*Битие, гл. 17, ст. 23–27*).

И как могат тогава християните да твърдят, че тяхната религия е основана върху религията на евреите, щом като те не изпълняват всички божествени предписания на тази религия? Дори и Христос се е подложил на обрязване. Крайната му плът е предмет на поклонение и една от най-скъпоценните реликви в църквата на свети Йоан

Латерански в Рим. По някакво в най-висша степен загадъчно, но в същото време още по-изумително „чудо“ тази крайна плът дори се размножила: сега същата реликва се намира в Шар (до Поатие), в Пюиан-Вел, в Куломб (до Шартър), в Шалон на Марна, в Антверпен и в Хилдесхайм; освен това денят на „обрязването господне“ се отбелязва от църквата на първия ден от годината — 1 януари.

В своята критика на християнството император Юлиан Философ отбелязва, че последователите на новото вероучение нарушават предписанията на юдейската религия, но при все това се смятат за нейни верни синове. Той отбелязва различието в обредите, отменяването на жертвоприношенията, нарушаването на закона за употребата на месо, прехвърлянето на празника събота в следващия ден^[6] и т.н. и т.н.

По повод на обрязването той пише:

„Аз ви питам, галилеяни, защо не извършвате над себе си обрета обрязване? Нали Иисус е заповядал законът да се изпълнява точно? «Не мислете, че съм дошъл да наруша закона или пророците: не да руша съм дошъл, а да изпълня» (*Евангелие от Матей, гл. 5, ст. 17*). По-нататък също той е казал: «който наруши една от най-малките тия заповеди и тъй поучи човеците, той най-малък ще се нарече в царството небесно» (*ст. 19*). Но щом Иисус е заповядал нарочно законът да се изпълнява точно и е определил наказание за всеки, който наруши и най-малкото предписание на закона, тогава как ще се оправдаете вие, галилеяни, които нарушавате изцяло този закон? Или Иисус говори неистини, или вие е нарушители на закона.“

На тази забележка на Юлиан възразява „свети“ Кирил.^[7] Трябва да признаем, че доводите на този „светител“ са жалки и слаби.

„Ако отхвърлим неговия духовен смисъл — казва той, — обрязването е безполезно. Ако е нужно хората да се подлагат на обрязване и ако бог проклина и порицава плътта, защо в самото начало бог не е създал хората такива, каквито е искал да ги вижда? Към тази първа причина за безполезността на обрязването ще прибавим втора: в никое човешко тяло, необезобразено от болест или уродливост, нищо не е излишно, нищо не липсва; всичко е направено от природата разумно, съвършено и необходимо. И аз мисля, че човешкото тяло би пострадало, ако се лиши от която и да е от своите природни части. Нима творецът на вселената не е знаел какво е полезно и приятно?

Нима той не се е ръководел от това, когато е създавал човешкото тяло, щом всички други създания са сътворени съвършено? Каква ли е ползата от обрязването? В защита на този обичай може би ще кажат същото, което говорят евреите и някои идолопоклонници: това, казват те, се прави, за да се държи тялото чисто и в ред. Аз не споделям това мнение. Мисля, че този обред оскърбява природата, която не е създала нищо излишно и безполезно. Напротив, всичко, което изглежда порочно и нечестиво в нея, е необходимо и благочестиво, особено ако се сдържат плътските страсти; трябва да се понася всяко бreme на плътта и да се остави крайната плът на източника на раждането; защото по-добре е съвсем да се затвори този нечестив извор, отколкото да се осквернява природата с намесата на ножа. Телесната природа не смуцава разума.“

И тъй „свети“ Кирил пита, защо е нужно обрязването, ако се отхвърли неговият мистичен смисъл? Император Юлиан би могъл лесно да отговори на александрийския епископ: никак не е нужно, ако ви се харесва, но не е там работата. Важното е заповядал ли е бог на патриарха Авраам обрязването като вечен и верен знак на съюза си с него и с последователите на неговата вяра. От текста на „свещеното писание“ се вижда, че намерението на бога е било такова и че по този повод той се е изказал най-точно и ясно. По-късно по божия заповед^[8] Моисей възстановил закона за обрязването. Иисус Христос, който учел, че е дошъл да изпълнява закона, а не да го разрушава, не е говорил нищо за нуждата да се отмени обрязването. Евангелистите не отбелязват никъде той да се е изказвал някога за отменяване на този обред. Защо в такъв случай наскоро след смъртта на техния божествен законодател християните се сметнали за освободени от този закон.

Християнските богослови се опират на това, че „свети апостол Павел“ казал: „обрязването е нужно само в сърцето“. Но лично Павел според книгата „Деяния на апостолите“ (гл. 16, ст. 3) обрязал своя ученик гърка Тимотей, изпълнявайки точно указанията на еврейския закон. Не е ли смятал той, следователно, че обрязването е нужно и полезно? И защо ли „свети“ Павел след това е изменил своето мнение?

Бог ли му е открил това? Павел не казва. Дали после е станал поучен? Ако се допусне това, трябва да се предположи също, че той е бил невежа доста дълго време, дори и като апостол.

Волтер казва: „Учените не привеждат никакви разумни оправдания за обрязването. Някои предполагат, че този обред спомага за запазване на телесната чистота. Очевидно те никога не са виждали самия обред. Иначе те биха разбрали колко малък е резултатът от тази операция и колко лесно би могло тя да се замени с обикновено измиване, което е много по-леко и по-малко опасно, тъй като децата често умират от операцията. Тъй като евреите са живеели при много горещ климат, някои казват още, че техният закон е искал да ги предпази от последиците на извънредната горещина, която можела да стане причина за поява на язви по половия член. Това не е истина! В Палестина не е по-топло, отколкото в Южна Европа. В Персия е много по-топло, а в Индия или в Африка е още по-топло, обаче никога жителите на тези страни не са мислили да се подлагат на обрязване, загрижени за здравето си.

Истинската причина за обрязването е тази, че свещениците от различните страни измислили да принасят жертва на боговете някаква част от тялото, заради което едни си нанасяли рани по тялото, като жреците на Белона или на Марс; други се скопявали, като жреците на Кибела. Някои си забиват гвоздеи в задника; факирите пък нанизвали пръстени на половите си органи. Други бичуват богомолците, както това е правил например йезуитът Жирар с Екатерина Кадиер. В чест на своите богове хотентотските жреци си изрязват едното яйце и слагат вместо него топче ароматични треви. Суеверните египтяни се задоволявали, като в жертва на Озирис си правели частично обрязване. Евеите, които заели от египтяните много обреди, създали обреда на пълното обрязване и продължават да го извършват и до днес. Араби и етиопци имали такъв обичай от незапомнени времена. Победителите на арабите, турците, приели от тях този обичай, а у християните е възприето да обливат детето с вода или да го потапят в нея. Всичко това е еднакво разумно и хубаво и очевидно еднакво се харесва на всевишния“ — заключава Волтер.

Но стига за това. Да се върнем към нашия патриарх. Той вероятно е бил много учуден от странното решение на бога да промени името му и името на неговата съпруга. Това е било толкова по-странно, защото сама по себе си промяната била твърде незначителна: Авраам вместо Аврам, Сарра вместо Сара. Наистина богът на юдеите и християните е смешен бог!

От този момент Библията става все повече и повече интересна.

„И яви се господ на Авраама в дъбрава Мамре, когато той седеше при входа на шатрата (си), през дневната жега.

Той дигна очите си и погледна: и ето, трима мъже стоят срещу него. Като ги видя, затече се от входа на шатрата (си) да ги посрещне и се поклони доземи“ (*Битие, гл. 18, ст. 1–2*).

Разговорът, който последвал след това, е много странен: това е едно такова неочаквано смесване на единствено и множествено число, което ни кара да предполагаме, че или патриархът е говорил изобщо лошо на своя език, или наистина му е било много горещо!

„И рече: Господарю! Ако съм намерил благоволение пред очите ти, не отминавай твоя раб; ще донесат малко вода, ще умият нозете ви; и ще си починете под това дърво, аз пък ще донеса хляб и вие ще подкрепите сърцата си; след това вървете (по пътя си); защото затова именно минахте край вашия раб. Те рекоха: стори, както казваш“ (*Битие, гл. 18, ст. 3–5*).

Богословите смятат, че ако този ден бог е дошъл при Авраам в компанията на двама ангели, това е станало, за да покаже трите лица на „троицата“. Но Авраам не притежавал богословската проникателност и не разбирал това, както впрочем не го е разбрал преди християнските богослови и никой друг юдейски пророк.

„И затече се Авраам в шатрата си при Сарра и (й) рече: замеси по-скоро три ети от най-доброто брашно и направи пресни пити“ (*Битие, гл. 18, ст. 6*).

Някои съвременни преводачи на Библията пишат: „вземи три сати брашно“. Те нарочно прибягват към такъв неясен израз, защото онова, което „светият дух“ е издиктувал на автора на книгата „Битие“, е направо чудовищно. В еврейския текст е казано: „ети“, а обемът на една ета е повече от двадесет и два литра. Какво необикновено количество брашно! Наистина на Изток е имало обичай да се поднася само едно ядене, но затова пък изобилно; и все пак патриархът очевидно е сметнал гостите си за много опасни гладници.

Но това не е нищо. „А Авраам се затече при стадото, взе едно младо и добро теле и го даде на слугата, и той побърза да го сготви.

И взе масло и мляко, и сготвеното теле и ги сложи пред тях; а сам стоеше при тях под дървото. И те ядоха:

Тогава го попитаха: де е жена ти Сарра?

Той отговори: тук, в шатрата.

И *един* от тях рече: аз пак ще дойда при тебе (догодина) но това време и жена ти Сарра ще има син.

А Сарра слушала при входа на шатрата, зад него.

Авраам и Сарра бяха стари и в преклонна възраст; и на Сарра беше престанало обикновеното у жените.

Сарра се засмя в себе си и рече: аз ли ще имам тази утеха, след като остарях? Па и господарят ми е стар.

И рече господ на Авраама: защо Сарра се засмя (в себе си) и каза: няма наистина мога да родя, когато съм остаряла?

Има ли нещо мъчно за господата? В уреченото време догодина аз ще бъда у тебе, и Сарра (ще има) син.

Но Сарра не се призна, а рече: не съм се смяла. Защото тя се бе уплашила. Той обаче (й) рече: не, ти се засмя“ (*Битие, гл. 18, ст. 7–15*).

Много интересно е човек да се вслушва в разговора между бог и Авраам, тъй като подробностите на този разговор наистина могат да възрадат душата със своята наивност. Авторът на книгата „Битие“ описва всичко, което се случило, и всичко, което е било казано, с такава точност, като че ли той лично е присъствал там. Явно е, че той е имал откровение свише, иначе би бил най-обикновен лъжец.

Смутени от смешната наивност на всички тия подробности, някои съвременни коментатори се мъчат да докажат алегоричността на целия разказ; те предлагат да се разбира, че бог и ангелите, явили се при Авраам, се правели на гладни, но нищо не яли, а се престрували, че ядат. Достатъчно! Библията трябва да се приема такава, каквата е, отговаряме ние; защото, ако се приема тълкуването на тези богослови, на които някои места на Библията изглеждат невероятни, то на цялото „свето писание“ ще трябва да се гледа като на алегория. Тогава излиза, че нищо от онова, което е разказано от „гълъба“, в действителност не е станало? Че всичко това е само едно въображение? Че божествената Библия е сън, мечта, измислица? Вижте, господата проповедници, къде отвеждат подобни разсъждения! Много по-просто е да се допусне, че бог, за когото ние знаем, че „прави от земя“, че „вдъхва душа“ и „ходи“, има също и навика да яде, да пие, да храносмила и т.н. Той дори не е защитен от страданията, които горещината причинява, също както и неговият приятел Авраам, който преди малко разговаряше с

него, като го назовавате объркано и в единствено, и в множествено число.

След обед се поразходили малко:

„И станаха ония мъже и тръгнаха оттам към Содом (и Гомора); а Авраам отиде с тях да ги изпроводи.

И рече господ: ще скрия ли от Авраама (моя раб), каквото искам да направя?

От Авраама именно ще произлезе народ велик и силен и чрез него ще бъдат благословени всички народи на земята“ (*Битие, гл. 18, ст. 16–18*).

Всички народи по земята благословени в името на Авраам! И юдейските, и християнските коментатори виждат в този текст утвърдяването на единния бог по цялата земя, който наистина е бог на Авраам, но християните не отстъпват този „патриарх“ на юдеите. Ако припомним обаче, че юдеите и християните се различават по въпроса за почитането на сина на Мария, ще възникне нов въпрос: коя от двете религии ще победи — ще бъде ли земята юдейска или християнска? Важен въпрос!

Впрочем ние не бързаем и ще почакаме. Населението на земното кълбо наистина достигна вече почти три милиарда души, от тях католиците, т.е. хората, които искат да се смятат за единствени последователи на истинската християнска религия, наброяват около 400 — 500 милиона. Има почти толкова православни и други християни, които смятат единствено себе си за истински последователи и изпълнители на истинската християнска вяра.

За да се сбъдне божие пророчество следователно, всички тези християни трябва да станат еднакво верующи, трябва да се съединят всички в едно: и католици, и православни, и лутерани, протестанти, разколници, англикани, баптисти, йеховисти и пр. и пр. После, след като убедят най-сетне юдеите в съществуването на „троицата“, ще им остане да обърнат в християнство „още само“ мюсюлманите, конфуцианците, брахманите, таоистите (даоистите) и пр. и пр. Или пък може би юдеите ще сполучат да убедят всички: и правоверните, и „еретикствуващите“ християни, че с историята си за месията от преди около две хиляди години те са попаднали в задънена улица и се намират и досега в това положение! Както и да е, предсказанието за приобщаване на целия свят към вярата на Авраама обаче, по всичко

личи, още не се е сбъднало, пък, разбира се, и никога няма да се сбъдне.

Но какви ли са били по-точно онези планове на бога отец, за които той се поколебал да бъде ли откровен с любимия си патриарх или не. Като се размислил добре и претеглил всички обстоятелства, той решил, че не си струва да играе с Авраам на криеница. Тогава последният като че ли се сетил, че тримата пътници, които излапали неговото теленце и 80 оки брашно, без да се смятат млечните продукти, са били свръхестествени същества и между тях е и неговият стар приятел, самият бог!

„И рече господ: голям е поплакът против Содом и Гомора и грехът им е твърде тежък; ще слеза и ще видя дали постъпват тъкмо тъй, какъвто е поплакът пробив тях, който стига до мене, или не; ще узная“ (*Битие, гл. 18, ст. 20–21*).

Бог е бил добър администратор: не е обичал да се доверява сляпо на донесенията на своята полиция. Може би ще кажат, че в качеството си на всезнаещ бог той не е могъл да не знае нищо и че следователно винаги е знаел как да постъпи, без да има нужда от някакво разследване. Но нека да не се забравя, че всичко това става в много топло време и че смилането на обилния обяд, с който току-що го угощаваха пред очите ни, наистина е могло да замъгли донякъде неговия божествен мозък.

„И като потеглиха мъжете оттам, отидоха в Содом; Авраам пък стоеше още пред лицето на господа.

Тогава Авраам се приближи и рече: нима ще погубиш праведника с нечестивеца заедно (и с праведния да стане същото, каквото с нечестивия)?

В тоя град може би има петдесет праведника; нима ще погубиш и не ще да пожалиш (всичкото) това място заради петдесетях праведници (ако се намират) в него?

Не може да бъде ти да постъпиш тъй, че да погубиш праведника с нечестивеца заедно, та същото да стане с праведния, каквото и с нечестивия; не може да бъде това от тебе! Съдията на цялата земя ще постъпи ли не правосъдно?

Господ рече: ако намеря в град Содом петдесет праведника, заради тях ще пожалая (целия град и) всичкото това място.

Авраам отговори: ето, реших се да говоря на господ, аз, който съм прах и пепел: може би до петдесетях праведници да не достигнат пет; няма заради петтях ти ще погубиш целия град? Той отговори: няма да го погубя, ако намеря там четирийсет и пет“ (*Битие*, гл. 18, ст. 22–28).

Беседата продължава в същия тон (ст. 29–32). Авраам се мъчи да изтръгне все нови и нови отстъпки: от 45 праведника минава на 40, на 30, на 20. В края на краищата бог прекратява отстъпките и обявява, че по-малко от 10 праведника не го задоволяват. Това е последната му дума!

„И господ си тръгна, като престана да говори с Авраама; Авраам пък се върна на мястото си“ (*Битие* гл. 18, ст. 33).

[1] Авраам се отправил към Египет вместо към Палестина, която Библията нарича Ханаанска земя, защото в обещаната му прекрасна земя имало глад (*Битие*, гл. 12, ст. 10). Египетските приключения на „светия праотец“ били по-късно използвани в библейската легенда за Йосиф и братята му, също уж спасили се от глад в Египет. ↑

[2] Позорен прякор за хора, които извличат материални изгоди от близки към тях жени, занимаващи се е проституция. Думата влязла в употреба след публикуването на комедията на А. Дюма „Господин Алфонс“. ↑

[3] Под своя защита взел „светия праотец“ и Йоан Златоуст: той намерил в тази търговия на Авраам със Сарра „венец на тяхната съпругеска любов и образец, достоен за подражание“. „Да чуват това мъжете и жените — казва той в XXXII беседа за книгата «Битие» — и да подражават на единомислието, крепката любов и великото благочестие на тези съпрузи.“ „Също тъй и вие, жените, бъдете покорни на мъжете си... както Сарра се покоряваше на Авраама, като го наричаше господар; вие сте нейни чеда, ако правите добро, без да се боите от нищо“ — поучава и апостол Петър (*I Послание на Петър*, гл. 3, ст. 1,6). ↑

[4] „Свещеният“ автор на Библията сравнявал бъдещия брой на потомците на Авраам със звездите, количеството на които се представя на неосведомените хора за неизброимо. Между това с невъоръжено око дори при най-благоприятни условия могат да се видят само няколко хиляди звезди. Ако пък се допусне, че „светата“ книга е

„предусещала“ вече успехите на телескопическата астрономия, и в този случай „божието обещание“ звучи наивно: с най-мощните съвременни телескопи могат да се видят само няколко милиона звезди. Най-после, ако се вземе броят на звездите в нашата звездна система — Галактиката, тогава „обещанието“ ще стане невъобразимо фантастично: в галактиката има повече от сто милиарда звезди. ↑

[5] По-нататък Библията произвежда от Измаил „дванайсет князе“ на чергарското племе измаиляни (Битие, гл. 25, ст. 16). Съгласно Корана потомците на Измаил се смятат за „правоверни“ араби и турци.

↑

[6] Прехвърлянето на празнуването на съботата, установено със заповедите на библейския бог, е утвърдено окончателно в 361 г. с постановление на лаодикийския събор. С това постановление под заплаха на църковно проклятие и конфискация на имуществото било забранено въздържането от работа в събота. Ръководителите на вярващите действително имат власт да отменят решенията на бога, обявени в неговите заповеди. ↑

[7] „Свети“ Кирил — патриарх александрийски от 421 до 445 г. — един от ранните деятели на християнството. ↑

[8] Виж Изход гл. 4, ст. 25–26; гл. 12, ст. 48; Левит, гл. 12, ст. 3; също Иисус Навин, гл. 5, ст. 2 и сл. ↑

ГЛАВА ОСМА

СВЕТИЯТ ПРАОТЕЦ ЛОТ

Бог, който току-що пожела да види всичко сам, не тръгнал със спътниците си: от по-нататъшното изложете се вижда, че той се върнал у „дома“ си.

„И дойдоха двамата ангели в Содом вечерта, когато Лот седеше при содомските порти. Като ги видя, Лот стана да ги посрещне, поклони се с лице доземи. И рече: господари мои! Отбийте се в дома на вашия раб, пренощувайте и умийте нозете си и като станете утре заран, ще продължите пътя си. Но те отговориха: не, ние ще нощуваме на улицата.

Но той настойно ги придумваше; и те тръгнаха след него и дойдоха у дома му. Той ги нагости и им опече пресни пити и те ядоха.

Още не бяха легнали да спят, и градските жители, содомци, млади и стари, целият народ от *всички* краища на града, заобиколиха къщата, извикаха Лота и му думаша: де са човеците, които дойдоха при тебе да нощуват? Изведи ни ги да ги познаем.

Лот излезе при тях до входа, заключи вратата подире си и рече (им): братя мои, не правете зло; ето, имам две дъщери, които *още* мъж не са познали; по-добре тях да изведа при вас, и правете с тях, каквото искате, само на тия човеци не правете нищо, понеже са дошли под покрива на къщата ми.

Но те (му) казаха: дръпни се оттука. И рекоха: пришълец е, а иска да съди; сега ще постъпим с тебе по-лошо, отколкото с тях. И навалиха силно върху тоя човек, върху Лота, па се приближиха да строшат вратата.

Тогава ония мъже протегнаха ръце и вкараха Лота при себе си в къщи, па заключиха вратата (на къщата); и поразиха човеците, които бяха при вратата на къщата, от малък до голям, със слепота, тъй че те се изпомъчиха да търсят вратата“ (*Битие, гл. 19, ст. 1-11*).

Нужно беше да се цитира изцяло и точно целият този откъс от книгата „Битие“: трябва да се помни и да не се забравя, че тези редове

са били записани под диктовката на самия „свети дух“!

От друга страна, не е безполезно да се дадат и коментариите на Волтер: „Това място от библейския текст повече от всяко друго смуцава човешкия разум. Ако са били двама ангели или два безплътни бога, излиза, че те са имали неотразимо прекрасен телесен вид, щом са могли да събудят такова страшно желание у целия народ. Помислете само: старци и деца, юноши, възрастни — всички мъже без изключение, се спуснали като стадо към дома, за да извършат гнусен грях с тези двама ангели. На човешката природа не е присъщо да върши вкупом тази гадост, за която обикновено се търси пълно уединение. Содомчани искат двамата ангели, както бунтовници искат хляб по време на глад. В езическата митология няма нищо подобно на тази непостижима гнусота. Богословите, които поддържат, че тримата небесни пътника, двамата от които дошли в Содом, били бог отец, бог син и бог свети дух, правят престъплението на содомчани още по-отвратително, а цялата история още по-непонятна.“

Предложението, което Лот отправя на содомчани, да вземат вместо тези ангели или богове двете му невинни щерки, също не е по-малко възмутително.^[1] Всичко това говори за необикновената низост на светия проповедник, неотбелязана досега в нито една книга.

Богословите намират нещо общо между този случай и легендата за Филемон и Бавкида.^[2] Но в тази легенда няма нищо неприлично; тя е далеч по-поучителна. Зевс-Юпитер и Хермес-Меркурий наказват града за негостоприемство; това напомня за добротата и човеколюбието като дълг на хората; тук няма нищо лошо.

Други твърдят, че „свещеният“ автор е искал да надмине историята с Филемон и Бавкида, да внуши по-силно отвращение към един грях, който е много разпространен в топлите страни. Обаче арабите от содомската пустиня уверяват, че преминаващите кервани им поднасят достатъчно зрели девойки, и те никога не искат момчета.

Историята с двата ангела не е дадена тук като алегория, съвсем не; всичко, всичко, напълно всичко е точно! Впрочем не се вижда каква алегория може да се извлече оттук в полза на Новия завет, на който според уверенията на „отците на църквата“ Вехтият завет е „първообраз“.

Да проследим по-нататък „свещения“ текст на божествената книга, която ние сме длъжни да смятаме за правдива под страх на

смъртен грях. Ще намерим още по-хубави от това места!

„Тогава ония мъже рекоха на Лота: кого друго имаш още тука? Било зет, било твои синове, или твои дъщери, и който и да е твой в града — всички изведи от това място“ (*Битие, гл. 19, ст. 12*).

Защо са тези въпроси? Нима ангелите не са знаели членовете на Лотовото семейство?

„Защото ние ще съсипем това място: голям поплак има против жителите му пред господ и господ ни прати да го погубим.

Тогава Лот излезе и говори със зетьовете си, които щяха да вземат дъщерите му, и рече: станете, та излезте от това място, защото господ ще съсипе тоя град. Но на зетьовете му се стори, че се шегува.

Щом пукна зора, ангелите подканяха Лота да бърза и му казваха: стани, вземи жена си и двете си дъщери, които са при тебе, за да не погинеш поради беззаконието на града.

И понеже той се бавеше, мъжете (ангелите), по господня милост към него, взеха за ръка него, жена му, двете му дъщери, и го изведоха, та го оставиха вън от града.

А когато ги изведоха навън, *един от тях* рече: спасявай душата си; не поглеждай назад и нийде не се спирай в тая околност; спасявай се в планината, за да не погинеш.

Но Лот им отговори: не, господи, ето, твоят раб намери благоволение пред очите ти, и велика е твоята милост, която си направил с мене, че ми спаси живота; но аз не мога се спаси в планината, да не би да ме постигне зло и умра; ето, по-близо е да бягам в тоя град, който е малък; ще побягна там; той е малък и животът ми (заради тебе) ще се запази.

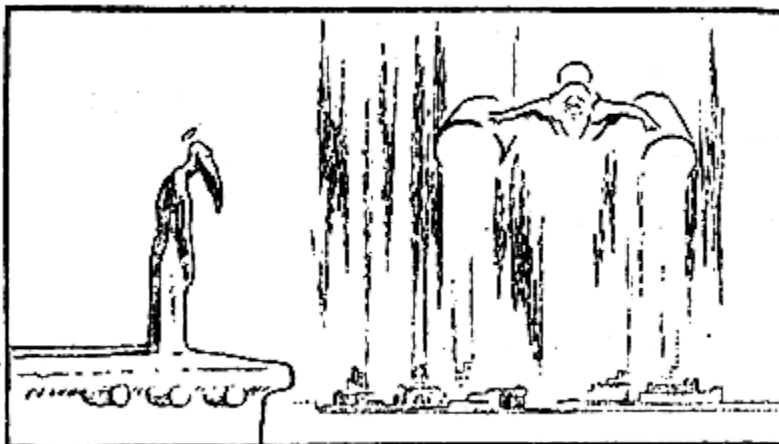
И му рече: ето, за твоя угода ще направя и това: няма да съсипя града, за който ти говориш; побързай, спасявай се там; защото аз не мога свърши делото, докле ти не стигнеш там. Затова е и наречен тоя град Сигор.

Слънцето изгря над земята и Лот стигна в Сигор. Тогава господ изля върху Содом и Гомора като дъжд жупел и огън от господата от небето.

И съсипа тия градове и цялата околност и всички жители на тия градове, и (всички) растения земни.

А *Лотовата* жена погледна назад и се превърна в солена стълб.

Сутринта рано стана Авраам и (отиде) на мястото, дето бе стоял пред лицето на господ; и погледна към Содом и Гомора и към целия простор наоколо и видя: ето, дим се дигаше от земята като дим от пещ“ (Битие, гл. 19, ст. 13–28).

"Тогава господ изля върху Содом и Гомора като дъжд жупел и огън"
(Битие, гл. 19, ст. 24).

Относно Гомора богословите хитруват по най-интересни начини, като доказват, че грехът на този град е право противоположен на содомския грях. В Библията няма никъде ни най-малък намек за това обстоятелство. Богословите просто са си го измислили.

Сега е ясно що за „вопъл“ се е понесъл от Содом и Гомора към небето, както твърди бог отец в разговора с Авраам: в Содом ридаели изоставените жени, а в Гомора, напротив, ревели захвърлените мъже. Пита се обаче тогава: защо небесният гняв е унищожил содомските жени и защо дядо господ не е пощадил нещастните гоморски мъже, които и без това били достатъчно мъчени от противоестествените склонности на своите жени?

Заедно с това е ясно, че двамата господиновци от Содом, които се гласели да се оженят за дъщерите на Лот, не са били обхванати от греха на мъжеложството; техният брак е бил толкова твърдо решен, толкова близко до осъществяването си, че „светият човек“ вече ги наричал свои зетьове. „Свещеният“ автор никъде е споменава, че зетьовете на Лот са били макар и леко засегнати от срамния грях, заради който содомчани загинали заедно с града си; те не са били в

тълпата на содомчаните, които са искали да изнасят ангелите. Библията, напротив, ни кара да мислим, че като порядъчни хора те са си били в къщи, тъй като Лот е ходил да ги събужда, за да ги отведе със себе си. При се това и те загинали наравно с другите.

Що се отнася до жената на Лот, трябва да се признае, че тя е заплатила много скъпо за състраданието, което я е накарало да се обърне към родния град. В града може би са останали родителите ѝ.

Превръщането ѝ в солен стълб се потвърждавало от някои юдейски и християнски писатели от първия век на нашата ера. Юдейският историк Йосиф Флавий в своята книга „Юдейски старини“ твърди, че той е видял стълба и че по негово време този стълб, е бил показван на всеки желаещ. Скептиците смятат, че местните евреи са можели просто да издялат фигура от сол и да казват, че това е жената на Лот. Намерени са много скулптури от сол, които са съществували дълго време. От друга страна, свети Иринеи отишъл твърде далеч, твърдейки следното: „Жената на Лот не е тленна плът; оставайки завинаги във вид на солен стълб, тя продължава обаче да има своите обикновени женски очиствания.“ Тертулиан, бележит и много авторитетен сред католиците богослов, в своята „Поема за Содом“ твърди същото с не по-малка увереност.

Но всичко това не е било известно на римляните, когато стъпили в Палестина: когато завоювали Йерусалим, те нямали ни най-малко желание да отидат да зърнат чудноватия солен стълб, и то поради простата причина, че не е имало никакъв солен стълб. И нито Помпей, нито Тит, нито Адриан някога са слушали за Лот, за жена му, за двете му дъщери или за Авраам; и изобщо за някого от това благочестиво семейство. И сега онези, които се отправят на поклонение към библейските „светини“, не намират в околностите на Мъртво море никаква статуя — нито солена, нито от смола. Местните мюсюлмани не са се досетили да поставят нещичко, което би задоволило поклонниците. Но те показват на богомолците мамрийския дъб, под чиято сянка бог и двамата ангели са изяли цялото теленце и невероятно много хляб, масло и сметана.

Великият гръцки географ Страбон, живял в епохата, към която християнската легенда отнася раждането на Иисуса, е изучавал подробно Мала Азия и особено Палестина, която описва най-подробно. Специално той е изучил областта на Содом и край Мъртво

море. Но той не говори нищо за соления стълб, който Йосиф Флавий уж бил видял няколко години след него. Това, което безпристрастният пътешественик Страбон описва, е много интересно.

Да цитираме Страбон: „Има твърде много основания да се смята, че тази местност е била опожарявана: опушени скали, много пукнатини, изпепелена земя, реки, които вонят отвратително, и навсякъде из околностите разрушени жилища. Всичко те кара да вярваш в онова, което местните жители разказват, а именно, че някога тук са се намирали тринадесет града със столица Содом. Но поради земетресение, изригвания на вулкани, а също тъй с потоци сернисти води езерото е погълнало тази страна и еднички само скалите са се запазили като свидетели на катастрофата. Някои от тези градове потънали, други били изоставени от жителите, които търсели спасение и се разбягали“ (Страбон, „География“ кн. XVI, гл. II). Това никак не прилича на разказите от книгата „Битие“: „Тогава господ изля върху Содом и Гомора като дъжд жупел и огън от господата от небето.“

Струва си да се отбележи казаното в четиринадесета глава на книгата „Битие“: „А в долина Сидим имаше много смолени ями. И царете, содомският и гоморският, като удариха на бяг, паднаха в тях; а оставалите побягнаха в планините“ (ст. 10).

Библията сама признава, че почвата тук е била смолиста още преди катастрофата.

Още веднъж учените имат възможност да признаят, че и „божественият гълъб“ здраво се е надсмял над „свещения“ автор. Цялата природа на тази пустиня носи следи от някаква геологическа катастрофа, от която е пострадало всичко живо, ако там е живял някой. Тъй Мъртвото море, в което се влива Йордан, има повърхност 920 квадратни километра, 100 километра дължина и към 20 километра най-голяма ширина. Водите на река Йордан изцяло се вливат в безотточното Мъртво море. (Арабите го наричат Бахр-Лут.) Водата се изпарява, иначе няма как да се обясни къде отива тя при неизменното равнище на езерото. То е по-ниско от равнището на океана с 392 метра при максимална дълбочина почти 400 метра. Горещият и сух въздух при единственото по своя род налягане (793 метра) може да поглъща невероятно количество водни пари. Блатистите земни пластове наоколо, разпръснатите навсякъде маси смолисти вещества, честите земетръси — всичко това показва, че тази местност вероятно никога не

е била обитавана. Органически живот в изненадващо соленото (до 26% сол) Мъртво море няма. Геолозите виждат тук една от най-дълбоките депресии на сушата, хлътване на земната кора почти на километър в сравнение с крайбрежието. Причината на тази депресия не е външна, а вътрешна.

Ако пък някой много иска да вярва, че „гълъбът“ не е могъл да се присмее над „свещения“ автор на книгата „Битие“, ако иска на всяка цена да смята за вярна историята с огнения дъжд, паднал от небето за унищожение на хората, виновни тук в мъжеложество, а там в лесбийска любов, все пак трябва да признае, че бог, макар и да е неизменен, е послъгал мъничко.

Нима не бе се клел той на Ной, че неговото милосърдие никога не ще му позволи да унищожава хора? Нима той не се кле с ръка върху дъгата, че не ще поднови потопа? Но да се кълнеш в отменяването на наводненията и да замениш потоците вода с потоци огън — това честна политика ли е от страна на господата бога?

Да проследим по-нататък необикновения разказ на книгата „Битие“. „Свещеният“ автор казва, че понеже не изпаднал в греха на своите съграждани, Лот бил спасен от гибел, както и неговите явно непорочни дъщери — девойки. И авторът веднага сочи прекрасни примери на добродетел в това „свято семейство“. Ще подчертаем, че новият библейски епизод не съдържа нито един упрек по адрес на тримата содомски бегълци. „Божественият гълъб“ си има своята отличителна черта: той разказва за най-отвратително неприлични неща така спокойно, като че ли в света няма нищо по-просто от това. В изложението на „свещения“ автор дори кръвосмешението изглежда обикновен патриархален обичай.

Читателят ще ни прости за още един цитат, но той е нужен, и нужно е да се предаде наистина съвсем точно, за да се види какво представлява „свещеното писание“, най-святата от всички книги, основата и опората на най-благочестивата вяра и на три религии — юдейската, християнската и исляма.

„Лот излезе от Сигор и заживя в планината, и с него заедно двете му дъщери, понеже се боеше да живее в Сигор. И живееше в пещера, и с него заедно двете му дъщери.

А по-голямата каза на по-малката: баща ни е стар, и няма човек на земята да влезе при нас според обичая на цялата земя; и тъй, хайде

да упоим баща си с вино и да преспим с него, та да възстановим племе от баща си.

И упоиха баща си с вино оная нощ; и влезе по-голямата и спа с баща си (в оная нощ); а той не узна кога е легнала и кога е станала.

И на другия ден по-голямата рече на по-малката: ето, аз спях вчера с баща си; да го упоим с вино и тая нощ; и ти влез, спи с него, и ще възстановим племе от баща си.

И упоиха баща си с вино и тая нощ; и влезе по-малката и спа с него; и той не узна кога е легнала и кога е станала.

И заченаха двете Лотови дъщери от баща си; и по-голямата роди син и му нарече името Моав (като каза: той е от моя баща). Той е баща на моавитци и до днес.

И по-малката тъй също роди син и му нарече името: Бен-Ами (като каза: той е син на моя род). Той е баща на амонитци и до днес“ (*Битие, гл. 19, ст. 30–38*).

Дори и да е продиктуван този текст от „светия дух“ свише — това не му пречи да бъде отвратителен.

Приключението на Лот и неговите дъщери не е могло да избегне справедливата критика на Волтер, на когото даваме тук думата. Мислите на този велик човек са интересни и сега, тъй като са още живи религиозните предразсъдъци, верските правила и активните привърженици на религията, почитащи Библията като „свято слово божие“.

„Библейският текст — пише Волтер — не казва какво е направил Лот, когато видял жена си обърната в солен стълб; той не дава също и имената на дъщерите му. Мисълта да опият баща си, за да «преспят с него», в пещерата, е много оригинална. Библията не споменава откъде са си набавили те вино, но затова пък ние се научаваме, че Лот се възползвал от двете си дъщери, като не забелязал никак нито идването, нито излизането им. Много мъчно е да се овладее жена, и особено девица, и нищо да не се разбере за това. Ето случай, за който не можем да намерим никакви обяснения.

Необяснимо е също защо дъщерите на Лот толкова много са се страхували за бъдещето на човечеството: Авраам е бил вече родил Измаил от Агар, народите са били вече разселени, а град Сигор, от който са излезли тези девойки, е бил съвсем наблизно.“

Ами от кого са поискали те вино, ако не от местните кръчмари? Волтер обръща внимание на приликата между тази история и историята за Мира, родила Адонис от баща си Кинир. „Тук — казва той — имаме подражание на древната басня за Кинир и Мира.“ Но в баснята Мира е наказана на края за престъплението си, докато дъщерите на Лот са наградени с най-високо от богословско гледище отличие: те стават майки на многобройни потомства^[3].

[1] „Светият“ Йоан Златоуст пояснява: „От двете злини Лот избира по-малката.“ Великолепен пример на лицемерен морал! ↑

[2] В древногръцкия мит за Филемон и жена му Бавкида се разказва, че веднъж Зевс и вестителят на боговете Хермес наминали в едно селище да отпочинат, но навсякъде им отказали гостоприемство. Приели ги в бедната си къщичка старците Филемон и Бавкида. Боговете възнаградили гостоприемните старци, а свидливите жители на селището наказали с потоп. ↑

[3] Нещо повече, „църковните отци“ съумели да оправдаят напълно и самия Лот. Според закона на Моисей за извършеното му се полага смъртно наказание („ако някой върши всички тия гнусотии, то душите на ония, които вършат това, ще бъдат изтребени измежду народа си“ — се казва в осемнадесета глава на книгата „Левит“). Християнската пък църква празнува ежегодно паметта на този „свети“ праотец на 9 октомври.

Съществува християнска легенда, която твърди, че грехът на Лот с дъщерите не му е вменен във вина. Според тази легенда, Авраам, желаейки да узнае как бог гледа на греха на Лот, уж посадил три „леторасли“ — кипарис, певга (финикова палма) и кедър — и заставил Лот да ги полива. Дърветата се прихванали и се сраснали в едно. От това „трисъставно“ дърво бил, фантазират авторите на легендата, направен кръстът на митическия Иисус (виж *Църковние ведомости*, 1896, стр. 1526). ↑

ГЛАВА ДЕВЕТА

КРАЙ НА БЛАГОЧЕСТИВАТА ИСТОРИЯ ЗА „СВЕТИЯ БОЖИ ПРИЯТЕЛ“ АВРААМ

Да запалим кадилница! На сцената отново излиза Авраам, патриархът алфонс, готов да повтори метода, който му помогна толкова сполучливо да забогатее в Египет.

„Авраам тръгна оттам към юг и се посели между Кадес и Сур; и престоя временно в Герар.

И рече Авраам за жена си Сарра: тя ми е сестра. (Защото се страхуваше да каже, че му е жена, да не би жителите на оня град да го убият за нея.) И херарският цар Авимелех прати и взе Сарра.

И дойде бог при Авимелеха нощем насъне и му рече: ето, ти ще умреш поради жената, която си взел, защото тя си има мъж.

А Авимелех не беше се докоснал до нея, и рече: господи, нима ще погубиш (оногова, който не знаеше това) и невинния народ?

Нали сам той ми рече: тя ми е сестра? И тя сама рече: той ми е брат. Аз направих тава с просто сърце и с чисти ръце.

И рече му бог насъне: и аз зная, че си направил това с просто сърце, и те удържах от грях пред мене, затова и не те допуснах да се докоснеш до нея; а сега върни жената на мъжа ѝ, защото той е пророк, ще се помоли за тебе и ти ще бъдеш жив; ако пък я не върнеш, знай, че непременно ще умреш ти и всички твои.

И стана Авимелех сутринта рано, повика всичките си слуги и им разказа да чуят всички тия думи; и (всички) тия хора много се уплашиха.

И Авимелех повика Авраама и му рече: какво направи ти с нас? С какво сгреших аз против тебе, та щеше да нанесеш голям грях върху мене и върху царството ми? Ти направи с мене работи, каквито не се правят.

И Авимелех рече Аврааму: какво имаше на ум, когато стори това нещо?

Авраам рече: помислих, че в това място няма страх божи и че ще ме убият за жена ми; па тя и наистина ми е сестра: тя е дъщеря на моя баща, само че не дъщеря на майка ми; и стана моя жена; когато бог ме изведе от бащиния ми дом да странствувам, аз ѝ рекох — направи ми това добро: в което място отидем, навред казвай за мене: той ми е брат.

Тогава Авимелех взе (хиляда сикли сребро и) дребен и едър добитък, и слуги и слугини, и ги даде на Авраам; па върна и жена му Сарра.

И рече Авимелех (на Авраама): ето отпреде ти моята земя: живеј, дето ти е воля.

А на Сарра рече: ето, аз дадох на брата ти хиляда сикли сребро; ето това е на тебе було за очите пред всички, които са с тебе, и пред всички си оправдана.

И помоли се Авраам богу и бог изцери Авимелеха, и жена му, и слугините му, и те взеха да раждат; защото господ беше заключил всички утроби в дома Авимелехов поради Авраамовата жена Сарра“ (*Битие, гл. 20, стр. 1–18*).

Да не забравяме, че по това време на прелестната Сарра били чукнали вече деветдесетте години (*Битие, гл. 17, ст. 17*).

Налагат се няколко забележки: говорил ли е Авраам истината, когато е уверявал Авимелех, че Сарра му е едновременно и жена, и сестра? Ако това е така, ние имаме тук още едно „благочестиво“ кръвосмесителство. Колко прелестно е това „свещено писание“!

Но това не е всичко: ако в цялата тази работа Авимелех прави впечатление на порядъчен човек, Авраам, наопаки, от каквато и страна да го гледаме, се оказва твърде гнусен субект. Дори да е кръвен брат на Сарра, това не оправдава неговото сводничество и лъжата му. Сестрата жена представлява за него източник на доход. Той е лъгал, като е отричал своето съпружество. А обяснението, което дава, когато подлата му хитрост бива разкрита, представя Авраам като ловък казуист, достоен за учената степен „кандидат“ или дори „доктор“ по богословие. Дори ограничените му умствени способности не биха могли да го оправдаят в очите на честните хора.

От друга страна, този възлюбен патриарх, този щастливец, когото бог особено покровителствува, наистина ли е брат на Сарра, както той неочаквано заявява? Всички останали места в Библията доказват като че ли обратното. По време на историята с египетския фараон Авраам

за пръв път прибягнал към тази своя обогатяваща лъжа. Но когато фараонът го изобличил, той и не помислил да се оправдава с мотивите, които току-що цитирахме: на Авимелех се пада честта пръв да ги чуе. Може да се помисли, че това е само едно неочаквано хрумване, първата мисъл, която е дошла в главата на „светия пророк“ под впечатлението на острите нападки на герарския цар. Защо той не е дал тези обяснения при разговора с фараона?

Нещо повече, „свети дух“ си противоречи. В единнадесета глава той ни запознава със семейството на Тара, бащата на Авраам: „Тара роди Аврама, Нахора и Арана. Аран роди Лота. И умря Аран при баща си Тара, в земята, в която се роди, в Ур халдейски. Аврам и Нахор си взеха жени; Аврамовата жена се казваше Сара; Нахоровата жена се казваше Милка, дъщеря на Аран, баща на Милка и на Исака“ (ст. 27–29). С други думи, Нахор се оженил за племенницата си. Ако Сарра е била дъщеря на Тара и сестра на Авраам, Нахор и Аран, авторът не би пропуснал да каже и това в своето толкова подробно изброяване на роднинските връзки в семейството на Тара.

И на края Библията направо нарича Сарра невеста на Тара: „Тара взе сина си Аврама, внука си Лота, син Аранов, и снаха си Сарра, жена на сина му Аврама, и излезе с тях от Ур халдейски, за да отидат в Ханаанската земя; но като дойдоха до Харан, останаха там.

И дните на Тара (в Харанската земя) бяха двеста и пет години, и умря Тара в Харан“ (*Битие*, гл. 11, ст. 31–32).

И така, без да се смути ни най-малко, че ще мине за кръвосмесител в очите на Авимелех, Аврам излъгал, за да оправдае своята авантюра. Ако ли пък той е решил да открие на герарския цар истината, която скрил от фараона, и ако всичко това е вярно, „свети дух“, като е диктувал книгата „Битие“, се е омотал в лъжи и противоречия.

Разбира се, всичко това представлява най-чиста измислица и авторът ѝ е нескопосан невежа. В мистификаторските си напъни и в търсенето на безнравствени и гнусни небивалици „свети дух“ диктува всичко, което му хрумва, а невежият автор безстрастно записва всичко, което чува — явни гадости и небивалици, не се смущава никак от очевидните им противоречия, бърканици и дори от обикновената физическа невъзможност.

Как авторът на всички тези библейски редове не се е сетил, че лукавият „гълъб“ му се присмива, заставяйки го да нарича „герарската земя“ царство. Според описанията на древните географи Герар е малка пясъчна долина без никаква растителност, жестока пустиня, в която никаква човешка душа не може да живее. Значи Авимелех е бил цар на пустиня? А колко ли време е държал той Сарра при себе си? И как тъй госпожа Авимелех не се е помъчила да ѝ издере очите?

Ето още един пункт, показващ на всички безсрамните шеги на „свети дух“. Този епизод е станал след изтребването на Содом и преди бог да изпълни обещанието си, дадено под мамрийския дъб.

Глава двадесет и първа започва така: „И господ погледна милостно към Сарра, както бе рекъл; и направи господ на Сарра, както бе говорил.

Сарра зачена и роди Аврааму син в старините му, тъкмо по времето, за което му бе говорил бог“ (ст. 1-2).

Тъй като това раждане станало една година след явяването на бога и двама ангели край мамрийския дъб, пребиваването на Авраам в герарската земя трябва да е станало през време на първите три месеца след огнения потоп, като се пресмята нормалната деветмесечна бременност на Сарра. И ако дори се допусне, че пребиваването на Авраам в Герар е траяло тези три месеца, пита се как са могли съпругата и робините на негово величество цар Авимелех да забележат в такъв кратък срок, че са безплодни, т.е. че бог е „заключил утробите им“, да употребим изискания език на „свещения“ автор. Може ли така изведнъж човек да се убеди в загубата на способността да ражда деца?

Трябва да признаем заедно с богословите, които не се учудват на никакво, дори и на най-отвратителното чудо, че бог си е направил много долна, макар и твърде оригинална шега. Представете си как са изглеждали царят на пустинята и неговите поданици, когато видели, че жените им са със „заключени утроби“! Тази шега трябва да им се е видяла много зла. Ясно е тогава защо, за да се тури край на това бедствие, Авимелех е дал на Авраам всичко, каквото е пожелал, и казал на пророка и неговата сестра-жена: „Махайте се по-бързо оттук.“

След „чудото“ със „заключените утробы“ неизчерпаемата книга „Битие“ ни поднася чудото с бременността на Сарра, дама на деветдесет години, отдавна загубила способността да има деца.

Веселяк е този гълъб!

А сега нови двайсет. Като добива законен син, Авраам изпъжда Измаил, който е бил придобит от неговата наложница.

„И Авраам нарече с име Исаак сина си, който му се роди и когото му роди Сарра; и обряза Авраам сина си Исаака в осмия ден, както му бе заповядал бог.

Авраам беше на сто години, когато му се роди син му Исаак.

И рече Сарра: смях ми стори бог; който чуе за мене, ще се разсмее.

И пак каза: кой би рекъл на Авраама: Сарра ще кърми деца? Защото родих син в старините му.

Детето порасна и го отбиха; и Авраам даде голяма гощавка в деня, когато отбиха (сина му) Исаака.

Видя Сарра, че синът, когото египтянката Агар бе родила Аврааму, се присмива (над сина й Исаака), и рече на Авраама: изпъди тая робиня и сина й, защото синът на тая робиня не бива да наследи заедно с моя син Исаака.

Това се видя Аврааму много тежко поради сина му (Измаила).

Но бог рече на Авраама: не се огорчавай за момчето и робинята ти; за всичко, което ти каже Сарра, слушай думата й, защото от Исаака потомство ще се назове с твое име; и от сина на робинята аз ще произведа (голям) народ, защото той е твое семе.

Авраам стана сутринта рано, взе хляб и мях с вода и даде на Агар, като й тури на рамо: даде й и момчето и я изпрати. Тя тръгна и се заблуди в пустиня Вирсавия; водата в меха се свърши и тя остави детето под един храст и отиде, та седна надалеч, колкото *един* стрелей от лък. Защото тя рече: не *искам* да видя смъртта на детето. И седна (надалечко) срещу (него) и викна, та заплака.

И бог чу гласа на момчето (оттам, дете беше то); и ангел божий от небето извика на Агар и й рече: що ти е Агар? Не бой се; бог чу гласа на момчето оттам, дете е то; стани, дигни момчето и го хвани за ръка, защото аз ще произведа от него голям народ.

И бог й отвори очите, и тя видя кладенец с (жива) вода и отиде, та напълни меха с вода и напои момчето.

И бог беше с момчето; и то порасна и заживя в пустинята и стана стрелец с лък. Той живееше в пустиня Фаран; и му взе майка му жена от египетската земя“ (*Битие, гл. 21, ст. 3–21*).

Наистина безчовечното и гнусно изгнание, на което Авраам обрича своя първенец и майка му Агар, е особено възмутително за един толкова могъщ господар, победил пет царе с помощта на 318 слуги и безмерно забогатял от благочестивото познанство на жена му с египетския и с герарския цар. Ето с какви „вечни“ завети за доброта и нравственост ни поучава „свещеното писание“!

След това книгата „Битие“ съобщава, че великият патриарх живял дълго време в земята на филистимяните.

Обаче Авраам, който бил тъй щастлив, като получил син от своята престаряла горещо любима Сарра, не очаквал мръсната шега, която се канел да му устрои сега неговият покровител — всемогъщият и всезнаещ бог. „Обичаш ли своя малчуган, о пророче на сърцето ми? Е тогава, за да ми се харесаш, ти ще го убиеш.“ Такъв е неочакваният сюрприз, който бог поднася на своя избраник. Наистина, всичко това е било на шега, тъй да се каже, „за веселба“. Всевишният обича малко да се поразсейва! Той вероятно е искал да погледа какви гримаси ще прави слияният Авраам. Тук му е мястото да цитираме един откъс — той е много хубав!

„Подир тия събития бог, изкушавайки Авраама, му рече: Аврааме! Той отговори: ето ме!

Бог рече: вземи едничкия си син Исаака, когото ти обичаш, и иди в земя Мория, и там го принеси в *жертва* всесъжжение на една от планините, която ще ти покажа.

Авраам стана рано сутринта, оседла ослето си, взе със себе си двама от своите слуги и сина си Исаака нацепи дърва за всесъжжението и стана, та отиде на мястото, за което бог му говори.

На третия ден Авраам дигна очи и видя отдалеч мястото. И рече Авраам на слугите си: останете вие тука с ослето; пък аз и син ми ще отидем там, ще се поклоним и ще се върнем при вас.

И взе Авраам дърва за всесъжжението и натовари сина си Исаака; взе в ръце огън и нож и тръгнаха двамата заедно. Тогава Исаак проговори на баща си Авраама и рече: тате! Той отговори: ето ме, синко. Той рече: ето огъня и дървата, а де е агнето за всесъжжение?

Авраам рече: бог ще си предвиди, синко, агне за всесъжжение. И вървяха нататък двамата заедно.

И стигнаха до мястото, за което му бе казал бог; и направи там Авраам жертвеник, наслага дървата и като свърза сина си Исаака, тури

го на жертвеника върху дървата.

Тогава Авраам протегна ръка и взе ножа, за да заколи сина си.

Но ангел господен му викна от небето и рече: Аврааме, Аврааме! Той отговори: ето ме!

Ангелът рече: не дигай ръка върху момчето и не прави му нищо; защото сега познах, че се боиш от бога и не пожали едничкия си син за мене.

Подигна Авраам очи и видя: ето, отзаде му овен, който се бе заплел с рогата си в гъстака. Авраам отиде, взе овена и го принесе всесъжение вместо сина си (Исаака).

И нарече Авраам онова място: Иехова-ире^[1]; затова и сега се казва: на планината господ ще предвиди.

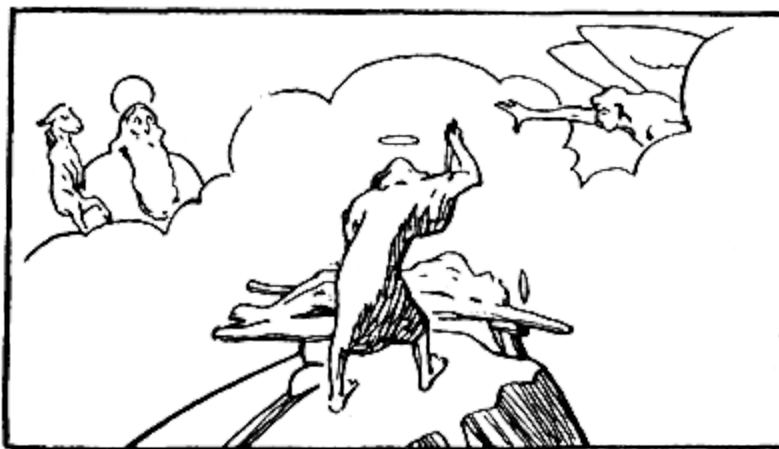
И ангел господен втори път викна Аврааму от небето и рече: кълна се в мене си, казва господ, че понеже ти направи туй нещо и не пожали (за мене) едничкия си син, аз ще благословя и преблагословя, ще размножа и преумножа твоето семе, както небесните звезди и както пясъка по морския бряг; и твоето семе ще завладее градовете на враговете си; и ще бъдат благословени в твоето семе всички земни народи, задето послуша гласа ми.

И върна се Авраам при слугите си, и станаха, та отидоха заедно във Вирсавия и настани се Авраам във Вирсавия“ (*Битие*, гл. 22, ст. 1–19).

Критиците отбелязват, че Авраам, който е молил бога да пощади чуждите за него жители на Содом и Гомора, не го помолил в полза и за защита на своя син. Те обвиняват патриарха в нова лъжа, когато казал на своите слуги: „аз и син ми ще отидем там, ще се поклоним и ще се върнем при вас.“ Щом като той се е тъкмял да отиде в планината, за да заколи и изгори Исаак, той не е можел да мисли, че ще се върне с него. Това била лъжа на варварин, докато в предишните случаи ние видяхме лъжата на алчен сводник, отдаващ жена си за пари.

От друга страна, учудващо е, че стогодишният старец насича сам достатъчно дърва за кладата, преди да тръгне на път: за да се изгори човек на клада, са нужни не наръч сурови дърва, а най-малкото един товар сухи дърва. Следователно нужните дърва, насечени от Авраам, са били предварително натоварени върху мулето и двамата слуги, които са влачили този товар повече от две седмици. И дори ако с дървата е било натоварено само мулето, пита се, по какъв начин

тринадесетгодишното момче Исаак е могло след това да нарами на плещите си такъв товар и само да го носи? Казват: какво е представлявал „огънят“, който Авраам взел със себе си, за да разпали кладата — разбира се, никакъв мангал не е могъл да побере толкова въглени, та да не угаснат преди достигането до мястото на жертвоприношението: когато патриархът и синът му се разделят със слугите, планината Мория се виждала само отдалеч. Най-сетне отбелязва се и това, че тази прочута планина Мория, на която после е бил построен Иерусалимският храм, не е нищо повече от гола скала, лишена от всякакъв живот; никога по нея не са расли и най-ниски храсти, а цялата местност около Иерусалим е била осеяна с камънак, тъй че открай време дървата са били доставяни тук от други места.

*"Тогава Авраам протегна ръка и взе ножа, за да заколи сина си"
(Битие, гл. 22, ст. 10).*

Всички тези обстоятелства обаче не попречили на бога да изпита Авраамовата вяра, а пък на Авраам да заслужи особеното божие благоволение със своето послушание.

Ние ще видим впоследствие, че когато съдията Иефтай ще принася в жертва своята дъщеря, нито един ангел не ще се намеси. Наистина, Иефтай не се е занимавал със сводничество и вероятно поради това не е бил удостоен с тази особена „святост“, с която се слави в християнството, юдейството и мюсюлманството „божият приятел“ Авраам.

Глава двадесет и трета разказва, че Сарра умряла на 127 години в Хеврон, в Ханаанската земя. За да я погребат, Авраам купил от някакъв си господин Ефрон пещерата Махпела и платил скъпо за нея.

Ефрон казал: „земята *струва* четиристотин сикли сребро; какво е това за тебе и за мене? Погребни покойницата си. Авраам изслуша Ефрона; и претегли Авраам на Ефрона сребро, колкото той бе обявил гласно пред Хетовите синове — четиристотин сикли сребро, каквото минаваше между търговците.“ (*Битие*, гл. 23, ст. 15–16).

Учудващо е, че Авраам, когото Библията много пъти обявява за твърде богат човек, няма дори педя своя земя. Критиците отбелязват още твърде странното споменаване за някаква си сечена монета, „каквато минаваше между търговците“. В Ханаанската земя не само по времето на библейския Авраам, но изобщо древните евреи никога не са секли пари.

От двадесет и пета глава виждаме, че престарелият праотец решил да се утеши: той взел нова жена — Хетура. Патриархът тогава е бил най-малко на 140 години. Не е излишно да се припомни, че Сарра отдавна смятала Авраам твърде стар, за да роди деца, дори тогава, когато той бил „още само“ на 100 години, и се наложила небесната намеса, за да стане баща. И все пак с тази Хетура Авраам без никакви „чудеса“ е имал още шест сина: Зимран, Йокшан, Медан, Мадиян и Ишбак и Шуах.

Най-сетне в една прекрасна вечер на своите 175 години (*Битие*, гл. 25, ст. 7) патриархът умрял, завещавайки на Исаак цялото си имущество. На другите деца били направени само някакви подаръци. „Светият“ сводник бил погребан до Сарра, в пещерата Махпела.

[1] Господ ще предвиди. — Бел.ред. ↑

ГЛАВА ДЕСЕТА

СВЕТИЯТ ПРАОТЕЦ ИСААК И ДЕЦАТА, ДАДЕНИ МУ ОТ БОГА

Сега ще видим изпълнението на Божиите обещания относно „великото размножаване“ на Авраамовото потомство.

След смъртта на Сарра и преди брака с Хетура патриархът се заел да подреди своя любим син. Това много важно за благочестивите изследвания и за религиозно-нравственото възпитание събитие е описано в 24 глава на книгата „Битие“.

Нахор, брат на Авраам, се оженил за своята племенница Милка (*Битие, гл. 11, ст. 29*). На този господин Нахор не се харесвало скитането из пустинята, както на неговия брат, и той се заселил в плодородна Месопотамия. Там Милка му родила осем сина. Но тъй като тези осем малчугани му били малко, той си взел наложница на име Реума, която му дала още четири сина (*Битие, гл. 22, ст. 20–24*). Тези деца на свой ред се разплодили. Един от тях — Ватуил, родил Лаван и Ревека. На тази последната ѝ предстояло да стане, по милост божия, госпожа Исаак.

Едно прекрасно утро старият Авраам извикал при себе си най-стария от слугите си, който бил в същото време главен управител на цялото му имущество. Книгата „Битие“ само веднъж го нарича по име — Елиезер, а по-нататък го именува само „роб“. Ето какво казал Авраам на „роба“: „тури ръката си под бедрото ми и ми се закълни в господ, бога на небето и бога на земята, че няма да вземеш за сина ми (Исаака) жена от дъщерите на хананейците, между които живея, а ще отидеш в моята земя, в родното ми място (и при племето ми), и ще вземеш (оттам) жена за сина ми Исаака“ (*Битие, гл. 24, ст. 2–4*).

Коментаторите скептици са се забавлявали не малко с този клетвен обред. Работата е там, че древноеврейският текст на тази част в Библията казва направо: „вземи в ръцете си моите полови органи“. Във връзка това учените етнографи обясняват, че мъжките полови

органи били на голяма почит не само поради обряда на обрязването, свързващ ги с бога, но и поради това, като източник за размножаване на човешкия род и залог за божие благословение те са белег на сила, мощ. Колкото и странен да ни изглежда този клетвен обред, трябва смирено да се преклоним пред него, тъй като не бива никак да се съмняваме, че всичко това е било продиктувано от „светаго духа“.

Всеки път, когато в съвременните издания на Библията се среща думата „бедро“, то трябва да се разбира иносказателно. Така например, четейки, че един от вождовете е излязъл от „бедрото“ или коляното на Иуда, ние забелязваме тук преднамерено изопачаване на текста, защото децата не се раждат от „бедрото“. А освен това, както ние неведнъж сме наблюдавали, „божественият гълъб“ никога не се стеснява да нарича нещата с техните истински, макар и твърде груби названия.

„Тогаваше слугата тури ръката си под бедрото (буквално: «хвана с ръката си половите части») на своя господар Авраама и му се закле в това“ (*Битие, гл. 24, ст. 9*).

След тава, вземайки десет камили, той се упътил за Месопотамия. Не е близичко!^[1]

Когато Елиезер се озовал близо до града, в който разчитал да намери роднините на своя господар, бил изтощен от умора и жажда. За щастие той срещнал хубавичка брюнетка, която отивала към кладенеца край градските врати. Тази любезна млада особа дошла на помощ на Елиезер и напоила него и камилите му. Сега е наш ред да се трогнем от промисъла божи: тази брюнетка била именно Ревека, дъщерята на Ватуил, внучката на Авраам. Подарявайки ѝ златни обеци и две гривни, Елиезер се осведомил с кого „има чест“ да говори. Ей че картинка! Ревека го завела в къщи и го запознала с баща си и братята си. Управителят на Авраам им обяснил, че е направил своето дълго пътешествие с цел да намери в Месопотамия съпруга за Исаак. Разбира се, Ватуил и Лаван извикали:

— Това е божя работа! Нека Ревека да тръгне по-бързо с теб и да стане жена на сина на твоя господар.

Зарадван от бързия си и лек успех, Елиезер отрупал Ревека със златни пръстени и богати дрехи; той направил също подаръци на братята ѝ и майка ѝ. Майката на девойката искала да отложи заминаването с десет дни, но Ревека заявила, че няма време и че желае колкото се може по-скоро да бъде при своя непознат жених. Мъчно е,

разбира се, да допуснем, че Елиезер е имал у себе си снимка на младия Исаак. При все това Ревека светкавично се влюбила в него до уши. От своя страна Исаак, макар и да не знаел що за жена ще му доведе Елиезер, пък и изобщо не се знаело дали ще му доведе той жена, бил влюбен, влюбен безумно: той прекарвал всичките си дни и нощи на широкия друм в очакване на кервана. Можем да си представим радостта му, когато едно прекрасно утро Елиезер се върнал, и то с пълни ръце. Управителят дал точна сметка за своите действия, а младите хора се сграбчили в обятията си.

„И въведе я Исаак в шатрата на майка си Сарра; и взе Ревека, и тя му стана жена, и той я обикна; и се утеши Исаак в скръбта за майка си (Сарра)“ (*Битие*, гл. 24, ст. 67).

На първо време цялото усърдие и всички усилия на свети Исаак отивали напразно: той не можел да стане баща толкова скоро, колкото му се искало. Това било достатъчно основание книгата „Битие“ да обвини Ревека в безплодие. Всякога тук жените са виновни! „И молеше се Исаак на господата за жена си (Ревека), защото тя беше неплодна; и господ го чу и жена му Ревека зачена“ (*Битие*, гл. 25, ст. 21).

Между нас казано, бог, изглежда, просто си е кривял душата. Нали той бил обещал на Авраам неизброимо потомство? Нали самото провидение избрало Ревека за жена на сина Авраамов? Тогава, без да наруши думата си, бог не е можел да даде на Исаак неплодна жена. Ако той е „заклучил утробата“ и на тази нещастница, направил го е очевидно само за да има после удоволствието да се позанимае с отварянето ѝ, като предварително застави малко да се поизмъчи и наследникът на възлюбения си алфонс Авраам.

И все пак работата не минала без усложнения:

„Синовецте в утробата ѝ взеха да се удрят и тя рече: ако ще бъде тъй, защо ми е това? И отиде да попита господата“ (*Битие*, гл. 25, ст. 22).

„Свещеният“ автор е забравил да посочи къде точно е отишла Ревека, за да говори с господата. „Светая светих“ — отделение на храма, подобно на олтара в християнските църкви — още не е била изобретена. Дотогава ставало така, че бог се появявал, където искал и когато искал. Земни отделения на небесната му канцелария на земята нямало. При все това Ревека съумяла да запита бога и той не

пропуснал да ѝ разясни: „две племена са в утробата ти и два различни народа ще произлязат от твоята утроба; единият народ ще стане по-силен от другия, и по-големият ще служи на по-малкия“ (*Битие, гл. 25, ст. 23*).

Най-сетне настъпило раждането. Ревека, разбира се, изпитала болки, като наказание за лакомията на Ева.

„И ето, близначета в утробата ѝ. Първото излезе червено, цяло космато като кожа; и го нарекоха с име Исав.

Подир излезе брат му, като се държеше с ръка за петата на Исава; и го нарекоха с име Иаков. А Исаак беше на шестдесет години, когато те се родиха, (от Ревека)“ (*Битие, гл. 25, ст. 24–26*).

Много рядко се случва дете, като се ражда, да се държи с ръка за петата на друго. Толкова рядко, че засега това е единственият известен до днес случай. Но ако такива неща никога и никъде повече не са ставали, оттук не трябва да се заключава, че не са могли да стават и тогава. Тези причуди на господата бога обаче са нищо в сравнение с чудесата, с които ще се срещнем по-нататък.

За по-стар обявили Исав. Известно е, че при някои сложни юридически положения въпросът за първородството се е разрешавал в полза на онзи от близнаците, който се е появил на света втори. В полза на това решение привеждат довода: първият заченат трябва естествено да заеме по-отдалечено място в майчината утроба. Следователно трябвало е да се признае за старши Иаков. Но тези деца така се биели в утробата на майка си, че вероятно не един път променяли местата си! Е на никого не дошло на ум да разреши въпроса за първородството чрез жребий. Намерили, че е много по-просто да признаят за пръв онзи, който пръв е видял свят, Впрочем Иаков скоро отнел първородството от Исав.

„Децата пораснаха; Исав стана човек изкусен на лов, полски човек; а Иаков — човек кротък и живееше в шатри.

Исаак обичаше Исава, защото неговият дивеч му се услаждаше; а Ревека обичаше Иакова.

Иаков беше сварил ястие; а Исав дойде от полето уморен.

И рече Исав на Иакова: дай ми да ям от червеното, от това червено, защото съм уморен. Затова му и дадоха прякор Едом.

Но Иаков отговори (на Исава): продай ми пък ти още сега първородството си.

Исав рече: ето, умирам; защо ми е това първородство?

Иаков (му) каза: закълни ми се още сега. Той му се закле и (Исав) продаде първородството си на Иакова:

Тогавя Иаков даде на Исава хляб и гозба от леща и той яде и пи и стана, та си отиде; тъй презря Исав първородството“ (*Битие, гл. 25, ст. 27–34*).

Ние няма да се спираме на странността на подобен спор в епоха, когато е нямало право на първородство: едва много по-късно „бог заповядал“ старшият син да получава двоен дял от наследството. Необходимо е да отбележим обаче до каква степен мръсно е поведението на Иаков: според „свещения текст“ Исав умираше от глад и Иаков просто на просто злоупотребил с тежкото състояние на брат си. За това няма никакви оправдания. Впрочем самото име Иаков означава „онзи, който запънал“. Той, изглежда, е заслужил напълно името си, защото, както ще видим, действително е спънал Исав. Това, че така скъпо продал лещата си, не го задоволило: като разбойник, който изнудва от жертвата си откуп, той изнудва от своя роден брат и клетва за отказване от неговите права; той го разорява за паница леща. Но това още не е единственото зло, което той ще му причини. И ето, пазарлъкът, в резултат на който гладният е излъган така цинично, тази незначеща нищо сама по себе си сделка, това отричане, което всеки съд би анулирал, като получено чрез изнудване, било утвърдено от господя бога, от бога на справедливостта, покровителя на слабите, отмъстителя за потиснатите. Той признал Иаков за законен собственик на прословутите права на първородство, утвърдил разорението на Исав.

След известно време Исаак се проявил като достоен син на Авраама — като продължител на „благочестивите традиции“ на избрания от бога „праведник“.

В страната избухнал глад и Исаак отишъл в Герар, където, колкото и странно да е, продължавал да царува същият онзи Авимелех, когото Библията нарича кой знае защо цар филистимски. Бог очевидно би могъл да даде на Исаак и семейството му хляб, но предпочел да му даде само едно видение, през време на което го нагостил с реч, подобна на онези, с каквито нееднократно го щавал Авраама: „ще умножа потомството ти като небесните звезди; и ще дам на потомството ти всички тия земи; ще бъдат благословени в твоето семе

всички земни народи“. С една дума, стара песен! „Исаак се засели в Герар.“ И когато жителите го запитали за Ревека, той отговорил: „Тя ми е сестра.“ „Но след като той бе проживял там много време, филистимският цар Авимелех, както гледаше през прозореца, видя, че Исаак си играеше с жена си Ревека.

Тогава Авимелех повика Исаака и рече: ето, тая била твоя жена; а защо ти каза: тя ми е сестра? Исаак му отговори: защото си мислех, да не би да умра поради нея.

Но Авимелех (му) рече: какво стори с нас? Без малко някой от народа (ми) щеше да лежи с жена ти и щеше да ни вкараш в грях.

И заповяда Авимелех на целия народ, като рече: който се допре до тоя човек и до жена му, ще бъде погубен“ (*Битие, гл. 26, ст. 8–11*).

Виждаме, че Авимелех не е бил забравил чудото със „заключените“ утроби, макар от приключението със Сара да били минали около осемдесет години. Доста странно е все пак, че като отбелязва поклонението от филистимяните на своите богове, а не на бога на Авраама и Исаак. Библията твърди обаче, че техният цар езичник признава иудейския бог и божествеността на неговите завети. Що за бърканица?^[2] „И засея Исаак в оная земя и събра ечемик през онова лято стократно: тъй го благослови господ“ (*Битие, гл. 26, ст. 12*).

Вече казаното, че Исаак е могъл да сее в страна, в която не е владел нито педя земя, само по себе си е доста силно. Но ако си спомним и това, че герарската земя е била пустиня, в която нямало нищо освен пясъци и камъни, „чудото“ става още по-голямо: „стократна“ реколта върху пясък! Най-плодородните земи в света рядко дават дори тридесеткратен урожай. На Исаак положително му е вървяло! Библията казва, че той бързо забогатял. При такива реколти не е чудно!

Филистимяните завидели на „светия праотец“ и затрупали с камъни всички кладенци, изкопани някога от Авраам. Възникнали спречквания и Авимелех го помолил да се махне. Исаак заминал, заселил се в долината и отново отрил кладенците на баща си. Нови спорове, ново появяване на бога, ободряващо Исаака; нов мирен договор с Авимелех; голямо пиршество. Читателят разбира, че го избавяме от досадните, макар и „свещени“, разбира се, подробности.

Що се отнася до Исав, четиридесетгодишен, той „се ожени за Иехудита, дъщеря на хетееца Беера, и за Васемата, дъщеря на хетееца Елона.“^[3] (*Битие, гл. 26, ст. 34*).

[1] Библията, която пищно именува „царе“ вождовете на дребни племена („царете“ содомски, гоморски, герарски и др.), нагло принизява истински силните и по своето време цивилизовани държави в древния свят. Хетското царство се намирало в източната част на Мала Азия и в средата на XX век преди нашата ера било страшен противник на Сирия и Египет. В дадения случай, живеейки със „синовете Хетови“, Авраам е трябвало да се намира на северозапад от Палестина и Сирия. Изпратеният от него „раб“ за невястата на Исаак е трябвало да измине път от две хиляди километра, до „град Нахор“, т.е. до Ура. За огромния град (в долното течение на Ефрат) библейските автори говорят така, като че ли това е било лагер на малка орда чергари. ↑

[2] Този разказ е повторение на толкова харесалото се на авторите на Библията събитие от живота на Авраам. ↑

[3] Книгата „Битие“ привежда обаче и други данни за жените на Исав: Ада — дъщеря на Елон, Оливема — дъщеря на Ана, и Васемата — дъщеря на Измаил (*Битие, гл. 36, ст. 2–3*). ↑

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

СВЕТИЯТ ПРАОТЕЦ ИАКОВ И НЕЧЕСТИВИЯТ МУ БРАТ ИСАВ

„Когато Исаак остаря и отслабна зрението на очите му, повика по-големия си син Исава и му рече: синко! Той отговори: ето ме!

(Исаак) рече: ето, аз остарях; не зная деня на смъртта си; вземи сега сечивата си, тула си и лъка си, иди на полето и улови ми дивеч, сготви ми ястие, каквото обичам, и ми донеси да ям, за да те благослови душата ми, преди да умра.

Ревека слушаше, когато Исаак говореше на сина си Исава. И отиде Исав на полето да улови и донесе дивеч; а Ревека рече на своя по-малък син Иакова: ето, аз чух, как баща ти каза на брат ти Исава: донес ми дивеч и сготви ми ястие; аз ще ям и ще те благословя пред лицето господне преди смъртта си.

Сега, сине мой, послушай ме какво ще ти поръчам: иди при *стадото* и ми донес оттам две добри (млади) ярета; и аз ще сготвя от тях на баща ти ястие, каквото той обича; а ти ще занесеш на баща си и той ще яде, за да те благослови преди смъртта си. Иаков рече на майка си Ревека: брат ми Исав е космат, пък аз съм човек гладък; баща ми може да ме попипа и аз ще бъда пред очите му измамник и ще навлека върху себе си проклятие, а не благословия. А майка му каза: нека твоето проклятие падне върху мене, сине мой; само послушай думите ми и иди, та ми донес.

Той отиде, взе и донесе на майка си; и майка му сготви ястие, каквото обичаше баща му.

И взе Ревека скъпата дреха на по-големия си син Исава, която беше при нея в къщи, и облече (с нея) по-малкия си син Иакова; а ръцете му и гладката му шия уви с ярешките кожи; и даде ястието и хляба, които тя бе приготвила, в ръцете на сина си Иакова.

Той влезе при баща си и продума: Татко! Той отговори: Ето ме, кой си ти, сине мой?

Иаков рече на баща си: Аз съм Исав, твоят първороден син; направих, както ти ми рече; стани, седни и яж от лова ми, та да ме благослови душата ти.

Но рече *Исаак на сина си*: Как тъй скоро намери, сине мой? Той отговори: Господ бог твой ми прати насреща ми.

И рече Исаак на Иакова: Приблѝжи се до мене, сине мой, да те попипам дали си ти син ми Исав или не.

Иаков се приближи до баща си Исаака; той го попипа и рече: Гласът — глас Иаков, а ръцете — ръце Исавови.

И не го позна, защото ръцете му бяха космати като ръцете на брата му Исав. И го благослови и рече: Ти ли си син ми Исав? Той отговори: Аз съм.

Исаак рече: Дай ми да ям от лова на сина ми, за да те благослови душата ми. Иаков му даде и той яде; донесе му и вино и той пи.

Баща му Исаак му рече: Приблѝжи се (до мене), сине мой, и ме целуни.

Той се приближи и го целуна. И усети Исаак дъха на облеклото му и го благослови, като рече: Ето, дъхът на сина ми е като дъх от (пълна) нива, която господ е благословил.

Да ти даде господ от небесната роса и от тлъстината на земята, и изобилие на жито и вино; народи да ти слугуват и племена да ти се покланят; да бъдеш господар над братята си и да ти се покланят синовете на майка ти, които те кълнат — да бъдат проклети; които те благославят — да бъдат благословени!“ (*Битие, гл. 27, ст. 1–29*).

Всичко това заслужава няколко забележки. Но да видим по-напред края на поучителната история.

„Щом свърши Исаак благословията над (сина си) Иакова и щом Иаков излезе от баща си Исаака — и брат му Исав си дойде от лов.

Сготви и той ястие, донесе на баща си и му рече: Татко, стани, яж от лова на сина си, за да ме благослови душата ти.

А баща му Исаак го попита: Кой си ти? Той отговори: Аз съм твоят син, твоят първороден *син* Исав.

И разтрепера се Исаак твърде много и рече: А кой беше онзи, който ми улови лов, донесе ми и аз ядох от всичко, преди да дойдеш ти, и го благослових? Той и ще бъде благословен.

Исав, като изслуша думите на баща си (Исаака), дигна висок вик и каза на баща си: Татко, благослови и мене!

А той му отговори: Брат ти дойде с хитрост и взе твоята благословия.

И рече (Исав): Дали не затова му е дадено име Иаков, та вече два пъти ме спъва? Той взе първородството ми и ето сега ми взе и благословията. И пак рече (Исав на баща си): Нима ти не си оставил (и) за мене благословия?

Исаак отговори на Исав: ето аз го поставих господар над тебе, и всичките му братя направих нему слуги; обдарих го с жито и вино; какво да сторя пък за тебе, сине мой?

Но Исав рече на баща си: Нима, татко, само една благословия имаш? Благослови и мене, татко! И (понеже Исаак мълчеше) Исав издигна глас и заплака.

И отговори баща му Исаак и му рече: ето ти ще живееш от тлъстината на земята и от росата небесна отгоре; ти ще живееш с мечи си и ще служиш на брата си; ще дойде време, когато ще се възпротивиш и ще свалиш игото му от врата си“. (*Битие, гл. 27, ст. 30–40*).

И повече нищо! Исав си останал без благословия.

Апелирам към римския папа и към всички патриарси християнски: или тази история с Исаак, Ревека, Исав и Иаков е смешна лъжа и „свети дух“, вдъхновителят на библията, заблуждава вярващите, като дава пример за лоши шеги и показва, че по въпросите на религията на наивните хора може да се разказва всичко, каквото е угодно; или пък цялата тази история е вярна и тогава бог е само един глупак, защото него нищо не го е заставяло да свързва своите благословии с благословиите на заплеса Исаак, когото Иаков здравата измамва. В двата случая свободомислещите няма от какво да се смущават: колкото си искат те могат да се надсмиват над богословите, над епископите, над папата, над патриарсите, над светиите, над пророците и дори над самия бог отец, който сред цялата тази компания изпъква просто като слабоумно старче.

Действително, както личи от „свещения“ текст, благословията на Исаака не е представлявала обикновена бащина благословия, т.е. пожелания за щастие, които бащата изказва на сина; това, напротив, е бил тържествен, формален акт с точни и определени последствия, подобно на всеки религиозен и юридически акт, който има нотариална сила. Макар благословията да е била само устна, тя все пак е имала

силата на писмен документ в полза на онзи, върху чиято личност е била извършена. При това не е имало никакво значение коя е била тази личност, защото силата на религиозната благословия не е можело да бъде нито анулирана, нито взета обратно. „Свещеното писание“ ни показва Исаак дълбоко разстроен, когато узнава, че се е оказал жертва на измама. Той е много огорчен от гнусната постъпка на Иаков, обаче не може да поправи извършеното. Иаков е откраднал и отнесъл благословията, предназначена за Исав — толкова по-зле за Исав.

Тук ние виждаме явно престъпно деяние. Всеки съд би признал Иаков за виновен във фалшификация. Той би бил осъден, осъдена би била и майка му Ревека, която е била не само съучастница, но и подстрекателка на престъплението, извършено с предварително обмислено намерение.

От друга страна, колкото и да е била осъдителна и углавно наказуема измамата, щом тя е имала цел и е довела до лишаване на Исав от едно такова благо като обещаващата изобилие от земни блага благословия, да разгледаме по какъв начин и защо Исаак се е хванал на въдицата така лесно. Как така? Библията казва, че старецът е познал гласа на Иаков: той се колебае много, съмнява се, слухти и въпреки всичко позволява да бъде измамен от примитивната бутафория и маскировка, като последен глупак. Той очаква дивеч, обича дивеча, дивечът е негово лакомство и това е една от причините да обича повече ловеца Исав; и ето поднасят му козешко, а неговият чувствителен към вкуса на дивеча език не може да различи ярешкия бут от крилцето на фазана? Дявол да го вземе, каква ли готвачка е трябвало да бъде тази Ревека! Изглежда обаче, че са били притъпени не само вкусовите усещания на стария Исаак; притъпило се е било и обонянието, и осезанието. Ревека покрила с агнешка кожа ръцете и шията на Иаков, но колкото и да е бил космат Исав, той не е можело да бъде космат като животно. Исаак не помисля да поразгледа другаде тялото: той усеща миризмата на дрехата на Исав, и повече нищо. Всъщност той е трябвало да усеща само миризма на кожа от току-що убито животно.

Толкова за грохналия Исаак.

Но как бог е свързал своите непоколебими благословии със случайните, погрешни благословии на Исаак, изтръгнати чрез измама, която може да не разкрие и да не разбере само най-последният лигльо? Бог се представя тук като роб на празна, нямаща никакво значение

формалност и това превръща „всемогъщия управител на целия свят“ в достоен другар на грохналия лигльо — старика Исаак.

Тези съображения са валидни само ако се допусне вероятността на разглеждания епизод. Но цялата тази история е празна измислица и затова църквата не бива да ни представя за поклонение своя „гълъб“ като сериозен и солиден автор: или това пернато бърбори като вдетинен папагал, или пък това е патица^[1], мястото на която не е в книга, и особено в „свещена“ книга, а в колоните на някое „добре осведомено“ булевардно вестниче. Лично ние сме склонни повече към последно, то мнение.

Обиден (имало е защо!) от това, че новичката и прясна благословия, която е била обещана на него, сияела на главата на мерзавеца, Исав се закълел да убие Иакова. Изплашена, майката Ревека посъветвала Иаков да си плюе на петите и да офейка по живо по здраво. Иаков, който явно не е бил от храбрите, не я чакал да повтори съвета си отново. Ревека му предложила да бяга при нейния брат Лаван, а старият Исаак го посъветвал да се възползува от този случай и се ожени за една от неговите братовчедки (*Битие*, гл. 27, ст. 41–46 и гл. 28, ст. 1–5).

Когато Иаков отишъл в Месопотамия, Исав отишъл в „страната на Исмаила“ и се оженил за неговата дъщеря Махалата; малко му се видели предишните две или три жени.

И ето го Иаков на път за Харан.

„И стигна на едно място, дето *остана* да пренощува, защото слънцето бе залязло; и взе един камък от камъните на онова място, подложи си го за възглавница и легна на онова място.

И видя сън: ето стълба, изправена на земята, а върхът ѝ стига до небето и ангели божии се качват и слизат по нея.

И ето господ стоеше *отгоре* на нея и говори: Аз съм господ, бог на твоя отец Авраама и бог на Исаака (не бой се). Земята, на която лежиш, ще я дам на тебе и на потомството ти; и потомството ти ще бъде като земния пясък; и ще се разпростреш към морето и към изток, към север и към юг; и ще бъдат благословени в тебе и в твоето семе всички земни племена.

И ето, аз съм с тебе и ще те запазя навред, където и да отидеш; и ще те върна пак в тая земя; защото няма да те оставя, докле не изпълня онова, което съм ти казал.

Иаков се събуди от съня си и рече: наистина господ е на това място, аз пък не знаех!

И уплаши се и рече: колко е страшно това място! Това не е нищо друго освен дом божи, това са врати небесни.

И стана Иаков рано сутринта, взе камъка, който беше си турил за възглавница, постави го паметник и го поля отгоре с елей.

И нарече (Иаков) името на онова място: Ветил (дом божи), а предишното име на този град беше Луз.

И даде Иаков оброк, като рече: ако (господ) бог бъде с мене и ме опази в този път, по който отивам, и ми даде хляб да ям и дрехи да се облека, и аз се с миром върна в бащиния си дом и господ бъде мой бог — то този камък, който поставих паметник, ще бъде (за мене) дом божи; и от всичко, което ти, боже, ми дадеш, ще ти дам десетата част“ (*Битие, гл. 28, ст. 11–22*).

Няма да спорим за съществуването на град Луз, или Ветил; ще кажем между другото само това, че нито един географ никога не е чувал, нито е споменавал за такъв град. Онова обаче, на което всъщност трябва почитателно да се учудваме, е практическата съобразителност на този забележителен Иаков: той измамва по-стария си брат Исав, престарелия си и сляп баща Исаак, по околен път дори и самия бог; но той не иска също и бог да го изиграе по някакъв начин и му поставя точни и ясни условия за техните по-нататъшни взаимоотношения. Току-що богът на прадедите му показва поразително зрелище: ангели, които се занимават с главоломни акробатически упражнения на стълба, и с прекрасна, подкупваща реч му обещава златни планини и въздушни замъци. Първото чувство на Иаков е страх, примесен с почитание; но той бързо се успокоява с мисълта, че всичко това е само сън. И тогава казва на бога на своите прадеди: ако ми дадеш храна и облекло, ще бъдеш мой бог и аз ще ти се покланям. Тази мисъл може да бъде изложена още и така: „ако ти не ми дадеш нищо, тогава, брат, да имаш да вземаш“. Той обещава на бога десетък; ще му даде рога при условие, че бог му изпрати вол. На добър час!

Критиците сравняват този порив на Иаков с обичаите на някои древни народи, които спокойно хвърляли идолите си в реката, когато те не давали навреме дъжд или не помагали при лова. Аз лично познавах една стара богомолка, която налагаше наказания на „свети“ Йосиф,

когато не печелеше на лотария. Тя обръщаше изображението му с лице към стената; тази добра християнка беше много благочестива, но хитра и вероятно произхождаше по права линия от Иаков.

След това приключение Иаков продължил пътя си. Веднъж в полето, край кладенеца, дето добитъкът пиел вода, му се представил случай да се запознае с миловидничка овчарка. Ненадейно се оказва, че това е неговата братовчедка Рахил. Библията честичко се повтаря, когато фантазията на нейните автори пресъхва: също благодарение на намесата на „провидението“ и Елиезер срещнал край кладенеца Ревека, която не познавал, но която търсел.

По-младата дъщеря на Лаван, Рахил, завела любезния братовчед при баща си. Станало запознаване с цялото почтено семейство. По-старата дъщеря — Лия, казва Библията, имала „болнави очи“ и не развълнувала никак сърцето на Иаков. Рахил, обратно, изведнъж му направила впечатление; тя, както „изящно“ я описва „боговдъхновеното“ писание, била „хубава в снагата и хубава в лицето“. Иаков споделил впечатленията си с вуйчото Лаван, който пуснал няколко обнадеждаващи думи. Но Лаван бил не по-малко практичен от Иаков. Той направо казал на Иаков:

— Мили мой! Искаш да се ожениш за Рахил ли? Нямам нищо против, но трябва да я заслужиш.

— По какъв начин, вуйчо?

— Поработи при мене като домашен слуга седем години, за да мога да видя работлив момък и порядъчен човек ли си ти.

Сделката станала. В продължение на седем години вуйчото изпитвал племенника, като стоварвал върху му най-тежките домашни работи. Срокът свършил. Настанал денят на сватбата. Според еврейския обичай невестата била забулена с гъсто покривало. Иаков треперел като рибичка. Тържествен и важен, Лаван изпълнил сам в тази работа всичките задължения на чиновника от отдела за записване актовете за гражданското състояние, а също и на равина. За най-голямо задоволство на Иаков той обявил брака за станал. Церемонията била във висша степен тържествена. Тук е добре да се приведе оригиналният текст, продиктуван от „светаго духа“:

„Лаван повика всичките човеци на онова място и даде гощавка.

А вечерта взе Лаван дъщеря си Лия и я въведе при него; и влезе (Иаков) при нея.

И даде Лаван слугинята си Зелфа за слугиня на дъщеря си Лия.

Но на сутринта се оказа, че тя била Лия. И Иаков рече на Лавана: Що стори ти с мене? Нали за Рахил ти слугувах? Защо ме излъга?

Лаван отговори: В нашенско не правят тъй: по-малката да дават преди по-голямата; свърши сватбената седмица на тая; после ще ти дадем и другата, задето ще ми слугуваш други седем години.

Иаков тъй и направи и свърши седмицата на тая и (Лаван) му даде за жена дъщеря си Рахил.

И даде Лаван слугинята си Вала за слугиня на дъщеря си Рахил.

(Иаков) влезе и при Рахил и обичаше Рахил повече, отколкото Лия; и слугува му още други седем години.“ (Битие, гл. 29, ст. 22–30).

И така, Иаков, който измамил баща си и брат си, бил сам заслужено измамен от вуйчо си. Не е наистина съвсем ясно как Иаков, който през седемте години живот в този дом е можел доста добре да проучи двете си братовчедки и особено любимата, е прекарал през цялата нощ с Лия, без да подозира измамата и мислейки, че при него се намира Рахил. Но да се съмняваме във всичко не бива: та това е „свещено писание“!

„Господ (бог) видя, че Лия не беше обичана, и отвори утробата ѝ; а Рахил беше неплодна“ (Битие, гл. 29, ст. 31).

Това не е лошо! Но най-забележителното Библията показва в следващите четири стиха. Ние вече знаем, че Иаков изпълнявал съпружеските си задължения към Лия само през първата седмица след брака; и все пак Лия му донесла един подир друг четирима синове: Рувим, Симеон, Леви и Иуда.

„А видя Рахил, че не ражда на Иакова деца, и завидя Рахил на сестра си и рече на Иакова: дай ми деца; ако ли не, умирам.

Иаков се разгневи на Рахил и (ѝ) рече: нима аз съм бог, който не ти е дал плод на утробата?

Тя рече: ето слугинята ми Вала; влез при нея, нека тя роди на скута ми, та и аз да имам деца от нея.

И даде му слугинята си Вала за жена; и Иаков влезе при нея.

Вала (Рахилината слугиня) зачена и роди на Иакова син.

И рече Рахил: отсъди ми бог, послуша гласа ми и ми даде син; затова го нарече с име: Дан.

И пак зачена Рахилината слугиня Вала и роди на Иакова друг син.

И каза Рахил: силна борба се борих със сестра си и надвих. Затова го нарече с име: Нефталим.

Лия видя, че престана да ражда, и взе слугинята си Зелфа и я даде на Иаков за жена (и той влезе при нея).

И Зелфа, Лиината слугиня (зачена и) роди на Иакова син.

Тогава Лия каза: Щастие ми дойде. И го нарече с име: Гад.

И пак зачена Зелфа, Лиината слугиня, и роди на Иакова друг син.

И рече Лия: Блазе ми, защото жените ще ме наричат блажена. И го нарече с име Асир.“ (*Битие, гл. 30, ст. 1–13*).

От какви коментари се нуждае този великолепен и поучителен текст? Всичко е ясно и без тях!

Продължението пък е още по-поучително. За да се разбере то, трябва да се знае, че съгласно древните вярвания, разпространени тук-там все още и в наши дни, коренът на мандрагората помага срещу полово безсилие. Този продълговат месест корен лесно се поддава на най-неприлични сравнения. Шарлатаните от всички времена са използвали това, за да препоръчват корена на мандрагората като талисман; от него приготвяли също ликьор, който е трябвало да служи като питие на любовта. И „свети дух“ не изпуснал случая да се поразвлече и по този повод. Той продиктувал на автора на книгата „Битие“ една нова небивалица, която подкрепяла вярването в мнимите възбуждащи свойства на мандрагората.

„Когато се жънеше пшеницата, Рувим излезе и намери в нивата мандрагорови корени и ги донесе на майка си Лия; и Рахил рече на (сестра си) Лия: дай ми от мандрагорите на сина си.

А (Лия) ѝ рече: нима ти е малко, дете си завладяла мъжа ми, та искаш да вземеш и от мандрагорите на сина ми? Рахил отговори: тогава нека той легне с тебе тая нощ, за мандрагорите на сина ти.

Иаков се върна вечерта от полето и Лия излезе, та го посрещна, и рече: влез при мене (днес), понеже те откупих с мандрагорите на сина ми. И легна той с нея оная нощ.

Бог послуша Лия, тя зачена и роди на Иакова пети син.

И рече Лия: Бог ми даде награда, задето дадох своята слугиня на мъжа си. И го нарече с име: Исахар (което значи: «награда»)“ (*Битие, ал. 30, ст. 14–18*).

Всичко това е толкова мило, нали?

Лия имала още един син, наречен Завулон, и дъщеря Дина, макар Библията да не говори при какви обстоятелства и благодарение на какво Иаков отново и отново преодолявал отвращението, което изпитвал към тази своя жена. Колкото се отнася до Рахил, трябва да се мисли, че или мандрагорите оказали своето въздействие, или пък бог сам решил „да отключи утробата ѝ“: тя също заченала и родила Йосиф.

Не трябва да се мисли, че Иаков е преглътнал безропотно четиринадесетте години, прекарани в миене на домакинските съдове и почистване подовете в дома на господин Лаван: Библията разказва, че дълго време той търпеливо държал камък в пазвата си за Лаван и на края си отмъстил на вуйчото тъст.

Преди всичко той пуснал в ход една от своите изпитани елейно подли хитрини: измолил Лаван да му даде всички агнета и ярета, които се родят с петна и пъстри капчици. Лаван се съгласил на това, твърдо уверен, че дълго има да чака такива чудеса. Но той не взел под внимание светобиблейските хитрости на възлюбения си зет. Последният, както казва „свещеното писание“, взел клони от топола, бадем и явор, обелил кората им и поставил прътите във водопойното корито, „дето добитъкът отиваше да пие и дето, като дохождаше да пие, зачеваше при прътите“ (*Битие, гл. 30, ст. 37–38*). Вследствие на това в стадата на Лаван започнал да се ражда приплод пъстър, с петна. От учудване Лаван не можел да дойде на себе си, но по силата на дадената дума бил принуден да подари на Иаков целия този необикновен приплод.

Смятаме се задължени да препоръчаме на любителите на шарени овци този крайно прост и безпогрешен метод на селекция. Вълшебната рецепта, а също и начинът на употребяването ѝ са гарантирани с марката на „свещения гълъб“.

Като не се задоволил с номера, който лишил Лаван от девет десети от стадата му, една прекрасна сутрин хитрият Иаков се дигнал без предупреждение и офейкал. Той избягал с младото си, но вече доста многобройно семейство. Жените на Иаков одобрили плановете му, а Рахил, като напускала къщата, дори смъкнала от баща си всичките му идоли.

Лаван е отчаян. Спуска се да гони зет си и дъщерите си и ги настига. Въпреки цялото си красноречие той не смогва да убеди Иаков да се върне. Върни ми поне идолите, казва той, „защо си откраднал

боговете ми?“ (*Битие, гл. 31, ст. 30*). Иаков не разбира какво значи това. Той предлага на Лаван да прегледа багажа му. Когато бащата преглеждал вързопите на Лия Рахил мушнала идолите под камилското седло, седнала на него и помолила баща си да я извини, че не е станала, с думите: „Да не се разгневиш, господарю мой, задето не мога да стана пред тебе; защото имам обикновеното у жените.“^[2] Търсил, търсил Лаван, но идолите не намерил. На края, след доста бурна сцена, зетят и тъстът се разделили, като не забравили обаче да съберат куп камъни, които да свидетелствуват за тяхното взаимно съгласие занапред да не си вредят един на друг. Описанието на бягството на Иаков, преследването му от Лаван и накрай мирното споразумение заемат цялата тридесет и първа глава.

Двете следващи глави описват пътуването на Иаков, който се възвръща в Ханаанската земя. Той среща Исав и помежду им става трогателно помиряване. Библията излага и един нов номер на всевишния. Мястото заслужава да се възпроизведе; от разказа се вижда как, желяйки да надвие Иаков, бог бива набъхтан сам, въпреки своето всемогъщество.

Мъжът на Лия, Рахил, Зелфа и Вала превел кервана си през потока Явок. Работата станала през нощта.

„И остана Иаков сам. И с него се бори някой до зори; и като видя, че не го надвива, допря се до ставата на бедрото му; и се повреди ставата на бедрото на Иакова, когато се бореше с него.

И (му) рече: пусни ме, защото се зазори. Иаков отговори: няма да те пусна, докле ме не благословиш.

И рече: как ти е името? Той отговори: Иаков.

И (му) рече: отсега името ти ще бъде не Иаков, а Израил, защото ти се бори с бога, та и човеци ще надвиваш.

Попита и Иаков, думайки: обади (ми) твоето име. А той отговори: защо питаш за името ми? (то е чудно). И го благослови там.

И нарече Иаков онова място с име Пенуел: защото *казваше*, видях бога лице с лице и се запази душата ми.

И слънцето бе изгряло, когато той изминуваше Пенуел; и куцаше с бедрото си“ (*Битие, гл. 32, ст. 24–31*).

Критиците отбелязват, че името Израил, дадено от бога на Иаков, било име на един от ангелите в халдейската митология. Еврейската легенда поддържа, че то означава „силен против бога“. Образованият

еврейски писател Филон (I век от н.е.) твърди, че това име е халдейско, а не еврейско и означава „който вижда бога“. Както и да е било, да четеш това повествование без усмивка е невъзможно. Трудно е да се допусне, че в която и да било митология, освен в най-дивата, човек е можело да бъде изобразяван като достатъчно силен, за да напердаши какъвто и да било бог. А тук Иаков не само устоял, но и победил, въпреки че бог му навехнал бедрото.^[3]

Да преминем към следващото благочестиво назидателно приключение.

Читателят е забелязал, че Лия родила шестима синове, а седмият път родила дъщеря — Дина. Знаем също така с точност времето, което Иаков прекарал в дома на Лаван. През време на станалата при бягството свада той казал на тъста си: „Работих ти четиринайсет години за двете ти дъщери и шест години за добитъка ти“ (*Битие*, гл. 31, ст. 41). Първият му син от Лия — Рувим, е могъл да се роди едва на осмата година. А ако си спомним, че Лия не е раждала поне две години (през това време тя предоставила на Иаков слугинята си Зелфа), трябва да се предполага, че раждането на Дина е станало на шестнадесетата година от престоя на Иаков у Лаван. Следователно, Дина е била най-много на четири години, когато Иаков напуснал своя тъст. Тази забележка е необходима, защото след малко Библията ще ни покаже каква жестока буря от страст предизвикала Дина в сърцето на един царски син при пристигането в Ханаанската земя, т.е. веднага след прочутата борба на Иаков с бога и помиряването с Исав.

Иаков „пристигна благополучно в град Сихем, който е в Ханаанската земя, и разположи се пред града. И купи част от нивата, дето разпъна шатрата си, от синовете на Емора, Сихемовия баща, за сто монети“ (*Битие*, гл. 33, ст. 18–19).

Този Сихем именно се влюбил в четиригодишната Дина.

„Дина, дъщеря на Лия, която тя роди Иакову, излезе да погледа дъщерите на оная земя.

И видя я Сихем, син на евееца Емора, княза на оная земя, взе я, спа с нея и я изнасили.

И прилепи се душата му към Дина, Иаковата дъщеря; и той обикна момата, и говореше по сърце на момата.

И рече Сихем на баща си Емора, думайки: Взemi ми тая мома за жена“ (*Битие*, гл. 34, ст. 1–4).

Цар Емор отишъл да се сватосва с Иаков. Справедливо е да отбележим, че Сихем е трябвало да се извини, задето подхванал така грубо работата. Но затова пък той решил да изпълни всички искания, които Иаков предявил. Библията позволява да се заключи, че Иаков е бил настроен мирно, но братята на Дина не искали и да чуят за предложението на Сихем да изкупи греха си с брак.

„А синовете на Иаков си дойдоха от полето и когато чуха, огорчиха се тия мъже и пламнаха от гняв, защото той нанесъл безчестие на Израила, като преспал с дъщерята Иакова: а тъй не трябваше да бъде.

Емор им заговори и рече: Син ми Сихем се прилепил по душа към дъщеря ви; дайте му я, прочее, за жена; сродете се с нас; давайте нам ваши дъщери, а вземайте си наши дъщери (за вашите синове).

И живеете с нас: тя, земята (пространна), е пред вас; живеете, поминувайте се на нея и я завладявайте.

А Сихем рече на баща ѝ и на братята ѝ: стига да намеря благоволение пред очите ви, ще дам, каквото и да ми кажете.

Искайте най-голямо вино и дарове; ще дам, каквото и да ми кажете, само ми дайте момата за жена.

И синовете Иаковови отговориха на Сихема и на баща му Емора с лукавство; а говореха тъй, защото той бе обезчестил сестра им Дина; и им рекоха (Симеон и Левий, Динини братя, Лиини синове): не можем направи това, да дадем сестра си на човек, който не е обрязан, защото това е безчестно за нас; само по това условие ще се съгласим с вас (и ще се заселим у вас), ако бъдете, както и ние: да бъде и у вас всичкият мъжки пол обрязан; и ще ви даваме наши дъщери, и ще си взимаме ваши дъщери, ще живеем с вас и ще бъдем един народ; ако пък не ни послушате да се обрежете, ще вземем дъщеря си и ще си отидем.

Допаднаха се тия думи на Емора и Сихема, Еморов син.

Момъкът се не забави да изпълни това, понеже обичаше дъщерята на Иаков. А той беше уважаван повече от всички в бащиния си дом“ (*Битие, гл. 34, ст. 7–19*).

След това Емор и синът му събрали своя народ и му изложили направеното им предложение. Съюзът е Иакововото семейство бил единодушно приет. В същия ден станало генерално обрязване на всичкия мъжки пол. Обаче „на третия ден, докато още боледуваха, двата сина на Иакова, Симеон и Левий, Динини братя, взеха всеки своя

меч и смело нападнаха града и избиха всички мъжки пол; убиха с меч и самия Емора и сина му Сихем, а Дина взеха от Сихемовия дом и си излязоха.

Синове на Иакова дойдоха при убитите и разграбиха града, заедно обезчестиха сестра им (Дина).

Те заграбиха дребния и едрия им добитък и ослите им, и каквото имаше в града, и каквото имаше в полето; и всичкото им богатство, и всичките им деца и жените им откараха в плен, и разграбиха всичко, що имаше в (града, и всичко, що имаше в) къщите“ (*Битие, гл. 34, ст. 25–29*).

Всичко това, казано не по библейски, а по човешки, е ужасно подло. И синовете, и хората на Иаков се държали по отношение на толкова братски приютилия ги народ, който в името на дружбата приел дори обрязването, най-глупавия от техните религиозни обреди, като разбойници и негодяи. Нито един убиец никога не е бил нито повероломен, нито по-подъл, нито по-кръвожаден. Но ужасът на престъплението се смекчава от неговата неправдоподобност и чудовищност. Тук още един път скептиците виждат мистификация от страна на блажения „гълъб“. Симеон и Леви, устроили тази отвратителна касапница, са две момчета едва-едва излезли от сополивата възраст: Симеон е роден в деветата година от живота на Иаков у Лаван, а Леви на десетата година; следователно те са били на десет и единадесет години, когато съгласно Библията сами са изклали с мечовете си царя Емор, княза Сихем и всичките им поданици от мъжки пол. Впрочем Симеон и Леви имали в жилите си кръвта на човек, който е съумял да набъхта дори и всевишния. Те вероятно са били здрави момчета. С такава закалка са могли да направят и повече.

Глава тридесет и пета от книгата „Битие“ разказва как Иаков, огорчен внезапно от това, че жените му били идолопоклоннички, и като мислил, че това може да му донесе нещастие, „рече на домашните си и на всички, които бяха с него: изхвърлете чуждите богове, които се намират у вас, очистете се и променете дрехите си“.

Речено — сторено. Рахил, Лия, Зелфа, Вала и другите дали идолите си на Иаков, който ги закопал под един дъб в околностите на току-що разрушения град. Очарован от тази великолепна постъпка, бог Яхве объркал разума на жителите на страната и те не преследвали Иаковите синове.

В тази глава ние още един път се сблъскваме с явяване на бога и разговор с него, но това е предъвкване на старата скучна дъвка. После, вече през пролетта, Иаков се преселва на големия път, водещ за Ефрат. Тук Рахил родила и умряла при раждането. „И когато береше душа, понеже умираше, нарече името му: Бенони (син на моето страдание. — *Л. Таксил*). Но баща му го нарече: Вениамин“ (син на дясното ми бедро. — *Л. Таксил*).

Иаков погребал своята скъпа Рахил и на гроба ѝ поставил камък, който мюсюлманите показват и досега. А докато Иаков оплаквал Рахил, младият Рувим, най-старият му син от Лия, се възползвал от потиснатото състояние на баща си и се вмъкнал при една от жените на патриарха: сполучил да съблазни Вала. Когато Иаков узнал, че родният му син му е поставил рога, затворил очи и не се разсърдил, поне не се издал („и прие това е огорчение“). Най-после Иаков пристигнал в Мамрийската долина и там намерил баща си Исаак. Последният умрял на сто и осемдесет години. Исав и Иаков го погребали, отбелязва накратко Библията.

И така. Иаков бил начело на голямо семейство, пък и Исав също. Глава тридесет и шеста на книгата „Битие“ дава във висша степен важни и изискващи „дълбоко проучване“ от богословите сведения за родословието на Исав. Това е грамаден списък на най-неочаквани и нечувани имена.

В тази глава, както и в предишните, критиците отбелязват два стиха, които още един път свидетелствуват, че авторството на първите пет книги на Библията не бива в никой случай да се приписва на Моисей. Стих 19 от глава тридесет и пета казва: Рахил я „погребяха на пътя за Ефрат, сиреч Витлеем“. Но градът, за който става дума, не е можело да се нарича Ефрат през времето на Моисей: това название му е било дадено от някой си Халеб, който нарекъл така малкото, основано от него градче в чест на жена си Ефрата, а Халеб бил съвременник на Исус, приемника на Моисей. Следователно град Ефрат не би могъл да бъде известен на Моисей. Още по-малко би могъл да бъде известен на Моисей град Витлеем, защото това ново име на град Ефрат се появило няколко века по-късно.

Стих 31 от тридесет и шеста глава на книгата „Битие“ показва с очевидност пълната лъжливост на богословските твърдения за авторството на Моисей. След като се изброява потомството на Исав, в

този стих се отбелязва: „Ето царете, които царуваха в земята на Едома, преди да зацаруват царе у израилевите синове“. Напълно очевидно е, че тези редове е можело да бъдат написани едва след първия еврейски цар, т.е. след Саул. Да допуснем, че в някакъв документ се намери такова място: „поменатите князе управлявали дълго преди Франция да стане република.“ Очевидно никой не би се съмнявал, че тази бележка се е появила едва след като във Франция е била съборена кралската власт.

[1] Игра на думи. В оригинала е употребена думата „canard“ (на руски „утка“), която означава едновременно: патица и сензационна измислица. — Бел.ред. ↑

[2] Според „божия закон“, публикуван впоследствие от Моисей (Левит, гл. 15, ст. 19–24), жената „трябва да седи седем дена по време на очистването си“. Тя е „нечиста“. Всички вещи, до които тя в такова състояние се докосва, също стават нечисти. ↑

[3] Много характерно се говори за този епизод в книгата на пророк Осий (гл. 12, ст. 3–4): Възмъжавайки, Иаков се борил с бога. „Той се бори (с ангела) и го надделя“. Поставената от нас в скоби дума е очевидно благочестиво по-къснешно вмъкване. ↑

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВОЗАМАЙВАЩАТА КАРИЕРА НА СВЕТИ ЙОСИФ „ПРЕКРАСНИ“

Сега ще преминем към историята на Йосиф, началото на която е изложено в глава тридесет и седма от книгата „Битие“.

Любимец на Иаков от децата му е бил Йосиф, на когото той подарил много красива дреха. Йосиф е оставил подире си благочестивата репутация на тълкувател на сънища. Той стъпил много отрано на този път: на седемнадесетата си година Йосиф вече учудвал с това своите близки. За негово нещастие той имал наивността да тълкува на глас собствените си сънища, а според тези сънища всякога излизало, че съдбата трябва да го възвеличи и да унижи неговите единадесет братя. Веднъж му се присънило, че когато връзвали в полето снопи, неговият сноп се изправил и продължавал да стои, а снопите на братята му паднали пред него. Друг път слънцето, луната и единадесет звезди дошли насън да му засвидетелствуват своето най-дълбоко почитание.

Тази мания на Йосиф почнала в края на краищата да ядосва братята му. И когато една прекрасна сутрин Иаков го изпратил при тях в долината Дофан, където те пасели добитъка, деветте му братя замислили да свършат с този самохвалко. Рувим обаче се възпротивил на убийството. Затова те само разсъблекли Йосиф и го хвърлили на дъното на една пресъхнала яма. В това време се приближил керван на търговци. Напълно по библейски „свещеният“ автор бърка, наричайки ги последователно ту измаилтяни, ту мадианитяни, което далече не е едно и също, но на това ние няма да се спираме.

Почувствувал угризение на съвестта при мисълта, че юношата може да умре от глад на дъното на кладенеца, Иуда предложил на братята да извършат малка търговска сделка, предмет на която бил Йосиф: да продадат непоносимия бърборко в робство. Това щяло да бъде сравнително човеколюбиво и изгодно.

Бива! Измаилтяните, или мадианитяните, купили юношата за двадесет сребърни монети. Извлекли Йосиф от кладенеца и търговците, получили стоката, го откарали със себе си.

Рувим и Вениамин не участвували в тази сделка. Вениамин като малък седял у дома, а колкото се отнася до Рувим, той се отстранил от братята си — авторът не казва защо, — щом Йосиф бил спуснат в ямата, и не присъствувал, когато се сключвала сделката с минаващите търговци. Разказът позволява дори да се заключи, че Рувим е имал тайното намерение да освободи Йосиф от кладенеца и да го върне в бащиния дом. Той бил много огорчен, когато намерил ямата празна. Дотичал при братята и им казал: „момчето няма, ами аз, къде да се дяна?“ Но те, лицемерни и хитри като служителите на религията, вече успели да напръскат с прясна козя кръв прекрасната разноцветна дреха на брата си и я изпратили на Иаков с думите: „Намерихме това; виж, тая дреха на сина ти ли е, или не?“

Иаков извикал: „Това е дрехата на сина ми; лют звяр го е изял; навярно Йосиф е разкъсан.“ Старикът бил в отчаяние. Първоначално той си разкъсал дрехата, а после „препаса вретиче около кръста си и оплаква сина си много дни“. Насълзен, той не преставал да повтаря: „Със скръб ще сляза при сина си в преизподнята“ (*Битие, гл. 37, ст. 33–35*).

А търговците отвели Йосиф надалеч в Египет и там го продали на един високопоставен царедворец. „Свещеният“ автор го нарича: „Потифар, царедворец на фараона, началник на евнусите“.^[1] А по-нататък в една от следващите глави „Битието“ съобщава, че този евнух имал жена и дъщеря.

Но да не избързваме напред. Докато Йосиф живеел в робство у Потифар, в семейството на Иуда, четвъртия син на Иаков, се разиграла цяла серия от много важни, благочестиви, религиозно-назидателни събития:

„В онова време Иуда се отдели от братята си и се посели близо до един одоламитец на име Хира. И съгледа там Иуда дъщерята на един хананеец, на име Шуа, взе я и влезе при нея“ (*Битие, гл. 38, ст. 1–2*).

Прави впечатление обстоятелството, че колкото всевишният и да забранявал на патриарсите да вземат за жени идолопоклонки и особено проклетите хананейки, патриарсите упорито вършат своето. Това никак

не им пречи да остават любимци на бога. Впоследствие, приемайки всичките глупости и гадости на Библията, християните направили за родословието на Исус най-зашеметяващ избор: те изпълнили списъка на прадедите му с езичници и прелюбодейци.^[2]

„И тя зачена и роди син; и той го нарече Ир.

И пак зачена и роди син; и го нарече с име Онан.

Роди и (трети) син и го нарече с име Шела. Иуда беше в Хезив, когато тя го роди.

И взе Иуда за първородния си син Ир жена, на име Тамар.

Ир, първородният син на Иуда, беше лош пред очите на господ; и го умъртви господ.“ (*Битие, гл. 38, ст. 3–7*).

Богословите дълго се изхитряли да проникнат в постъпките на Ир, за които Библията говори толкова малко. Вземайки под внимание края на тази история и напомняйки, че бог е искал да произведе от Иуда своя „месия“ Христос, богословите благочестиво предполагат, че той живял с жена си... по содомски образец. Бог убил Ир, казват те, защото действувал така, че да няма деца. Доказателството за това е в самия текст на „свещеното писание“: „лош пред очите на господ“. А това е именно изразът, който бог използвал, като изливал гнева си върху содомчани.

Както и да е, на Тамар не вървяло с мъжете. „Тогавя рече Иуда на Онан: влез при братовата си жена и ожени се за нея като девер и възстанови на брата си потомство“ (*Битие, гл. 38, ст. 8*).

Според еврейския обичай родените от такова общение деца биха се смятали за наследници на умрелия, а не на действителния баща.

„Онан знаеше, че потомството няма да бъде негово, и затова, кога влизаше при братовата си жена, изливаше (семето) на земята, за да не даде потомство на брата си.

А това, което правеше, беше зло пред очите на господ; и той умъртви и него“ (*Битие, гл. 38, ст. 9–10*).

Ето откъде произлиза и думата „онанизъм“. Основоположникът на това полово извращение е един от библейските герои. Така казва господ!

„И рече Иуда на снаха си Тамар (след смъртта на двамата си сина): живей вдовица в бащиния си дом, докле порасне син ми Шела; защото си рече (на ума си): да не би да умре и той като братята си. Тамар отиде и заживя в бащиния си дом.

Мина се много време и умря дъщерята на Шуа, жена Иудина; Иуда, след като се утеши, отиде в Тамна, при ония, които стрижеха добитъка му, сам той и приятелят му Хира, одоламитец.

И обадиха на Тамар, като рекоха: ето, свекър ти отива на Тамна да стриже добитъка си.

А тя си съблече вдовишките дрехи, забули се с було и като се обви, седна при портите на Енаим, на пътя за Тамна. Защото видя, че Шела бе пораснал, а тя още не бе му дадена за жена.

Видя я Иуда и я помисли за блудница, понеже бе забулила лицето си (И не я позна).

Той се обърна към нея и рече: ще вляза при тебе. Защото не знаеше, че тя е снаха му. А тя рече: какво ще ми дадеш, ако влезеш при мене?

Той отговори: ще ти пратя от стадото (си) едно козле. А тя рече: даваш ли ми залог, доде изпратиш?

Той рече: какъв залог да ти дам? Тя отговори: печата си, връвта си и тоягата, що е в ръката ти. Той ѝ ги даде и влезе при нея; и тя зачена от него.

Тя стана, отиде си и сне булото си и облече вдовишките си дрехи.

Иуда изпрати козлето чрез приятеля си одоламитеца, за да прибере залога от ръката на жената, ала не я намери.

И попита жителите на онова място и рече: де е блудницата, която беше в Енаим при пътя. Но те отговориха: тук не е имало блудница.

Той се върна при Иуда и рече: не я намерих; пък и жителите на онова място казаха: тук не е имало блудница.

Иуда рече: нека си ги държи, стига само да не станем за присмех; ето, пращах ѝ това козле, но ти я не намери.

Минаха се около три месеца, и обадиха на Иуда, като казаха: снаха ти Тамар паднала в блудство и ето непразна е от блудство. Иуда рече: изведете я и да бъде изгорена.

Но когато я поведоха, тя прати да кажат на свекъра ѝ: аз съм непразна от оногова, чиито са тия неща. И рече: познай чий е тоя печат, връвта и тоягата.

Иуда ги позна и рече: тя е по-права от мене, защото аз я не дадох на сина си Шела. И я вече не позна.

Когато да ражда, оказа се, че в утробата ѝ има близначета.

И при раждането се показа ръката (на едното); а бабата взе, та върза на ръката му червена нишка и рече: това излезе първо.

Но то повърна ръката си; и ето излезе братчето му. А тя рече: как си разкъса ти преградата? И го нарекоха с име Фарес.

После излезе братчето му с червената нишка на ръка. И го нарекоха с име Зара“ (*Битие, гл. 38, ст. 11–30*).

Не могат да ни обвинят, че под предлог да изложим същността на някакво събитие сме се ограничавали с кратък преразказ, който обезобразява „светия“ текст. Наопаки, ще се намерят вероятно много читатели, които ще кажат, че би било по-добре да се разкаже епизодът накратко, в съществените му черти, но затова пък критиката да се разгърне по-широко. Като вземаме под внимание обаче характера на произведението, което е предмет на настоящия разбор, ние предполагаме, че краткото резюме има смисъл само тогава, когато става дума за епизоди, подробностите на които нямат голямо значение. Когато пък „свещеното писание“ привежда случаи като приключенията на Тамар, тогава е съвършено необходимо да го цитираме изцяло. Та нали „свети дух“ е диктувал всичко това. Необходима е и повече светлина, за да изпъкнат всички перли на „свещения“ текст. Критиката не трябва да предостави на богословите възможност да внушават на читателите, че тях ги лъжат, като изопачават „свещеното писание“.

Всичките гадости в историята с Тамар са неотменна част на „светата“ книга и църквата не ги отхвърля, въпреки цялата им отвратителна невероятност и гадост.

Много е странно в края на краищата това, че Тамар, на която не било вървяло с първите двама мъже, е поискала да принадлежи на техния баща само защото той забравил да я даде на третия си син, както бил обещал. „Тя си намята було, за да прилича на блудница — казва Волтер, — а всъщност именно булото е било винаги дреха на порядъчните жени. Вярно е, че в големите градове, където развратът е много разпространен, проститутките причакват минувачите по улиците, както това става в Лондон, в Париж, във Венеция, в Рим; но съвършено невероятно е в жалката и бедна ханаанска страна блудниците да са причаквали минувачите по кръстопътищата. Много странно е освен това патриарх да се отдава на любовно приключение с блудница сред бял ден, на широк път, рискувайки да бъде виден от

всички минувачи. И най-после вече съвършено невероятно е това, че Иуда, чужденец в Ханаан, неразполагащ там и с най-малка собственост, се е осмелил да заповяда да изгорят неговата снаха, защото тя била в интригуващо положение, и че веднага по негова заповед е била издигната клада, като че ли той е съдия и стопанин на тази земя.“

След историята с Тамар Библията се връща към Йосиф. Тук се сблъскваме с епизод, който прилича поразително на историята на Тезей, Федър и Иполит. „Свещеният“ автор съобщава, че богатият евнух и царедворец Потифар, който купил Йосифа, бил женен и макар да не се покланял на бога на Йосиф, не пропуснал да признае, че този бог помага на неговия роб във всичките му работи: „Видя господарят му, че господ е с него и че всичко, що той вършеше, господ правеше да успява в ръцете му“ (*Битие, гл. 39, ст. 3*).

Това наблюдение още не заставило царедвореца да премине в еврейската вяра, но „остави той всичкия си имот на Йосифа и при него не се грижеше за нищо освен за хляба, що ядеше. А Йосиф имаше хубава снага и красиво лице.

И хвърли око на Йосифа жената на господаря му и рече: спи с мене.

Но той се отказа и рече на господаревата си жена: ето, при мене господарят ми не се грижи за нищо в дома си, и всичко що има, е предал в ръцете ми; в тоя дом няма по-голям от мене; и той не ми е запретил нищо освен тебе, понеже си му жена; как прочее ще направя това голямо зло и ще съгреша пред бога?

Докато тя всекидневно тъй говореше на Йосиф, а той я не слушаше да спи и да бъде с нея, случи се един ден, че той влезе в къщи по своя работа, а там, в къщи, никого от домашните нямаше; тя го улови за дрехата му и рече: легни с мене. Но той, като остави дрехата си в ръцете ѝ, затече се и избяга навън“ (*Битие, гл. 39, ст. 6–12*).

Когато Потифар се върнал, жена му му разказала изопачено цялата история: „Робът евреин, когото си ни довел тука, дойде да се гаври с мене (и ми каза: ще легна с тебе), но когато (чу, че) аз дигнах глас и завиках, той остави у мене дрехата си и избяга вън“ (*Битие, гл. 39, ст. 17–18*).

Като узнал за мнимото покушение, Потифар изпаднал в такава ярост, че без да поиска от Йосиф каквито и да е обяснения, веднага

заповядал да го хвърлят в тъмницата, където царят държал своите затворници. Но — о свята воля божия! — случило се, че началникът на затвора обикнал роба евреин. Той скоро смекчил съдбата на Йосиф, като го назначил началник над останалите затворници, така че в затвора нищо не ставало без знанието на Йосиф.

По-късно, след известно време, което „свещеният“ автор не определя точно, хлебарят и виночерпецът на царя паднали в немилост и станали другари на Йосиф по арест. Една прекрасна сутрин, като ги видял тъжни, Йосиф ги запитал какво им тежи. Те отговорили: Видяхме сънища и няма кой да ни ги изтълкува. „И Йосиф им рече: Нали от бога е тълкованието? Разкажете ми ги.

Тогава главният виночерпец разказа на Йосифа съня си, думайки му: сънувах, ето лоза пред мене; на лозата имаше три пръчки; тя се разви и цъфна, завърза грозде, което узря; и фараоновата чаша беше в ръката ми; взех един грозд, изстисках го във фараоновата чаша и подадох фараону в ръка.

И рече му Йосиф: Ето тълкованието му: трите пръчки — това са три дни; след три дни фараон ще издигне главата ти и ще те повърне на твоето място и чашата на фараона ти ще подадеш в ръката му, по предишния обичай, когато му беше виночерпец; но кога ти бъде добре, спомни си за мене и ми направи благодеяние; спомни на фараона за мене и ме изведи из този дом; защото аз съм откраднат от еврейската земя; а тъй също и тук не съм направил нищо, за което да ме хвърлят в тъмница.

Главният хлебар, видя, че той изтълкува добре, и рече на Йосиф: И аз сънувах: ето, на главата ми три кошници; в горната кошница имаше всякакви фараонов ястия, приготвени от хлебаря, и птиците небесни ги кълвяха от кошницата, що беше на главата ми.

И отговори Йосиф и (му) рече: ето тълкованието му трите кошници — това са три дни; след три дни фараон ще ти вземе главата и ще те обеси на дърво, а птиците небесни ще кълват плътта ти“ (*Битие, гл. 40, ст. 8–19*).

Предсказанията на Йосиф се сбъднали напълно, но щастливият виночерпец не си спомнил за него.

Минали две години; „царят египетски“ също видял сън, който страшно го заинтересувал. Присънило му се, че е на брега на река, от която излезли седем тлъсти крави, а след тях седем мършави и

мършавите крави изяли тлъстите. Разбудил се, но отново заспал и видял седем прекрасни класове на едно стъбло и други седем изсъхнали, които погълнали предишните. Фараонът си блъскал главата над тайнственото значение на това двойно съновидение. Съветвал се с всички мъдреци и вълшебници на своята страна; общият отговор гласял, че царският сън е толкова непонятен, колкото и необикновен. Тогава виночерпецът си спомнил за своя другар по арест. Той разказал за него на фараона, който веднага го извикал при себе си.

Йосиф разгълкувал простичко и тези сънища: двата съня имат едно и също значение. Седемте тлъсти крави и седемте пълни класове означават седем години на изобилие; седемте мършави крави и седемте празни класове означават седем безплодни години. И царят трябва да избере умен и ловък човек, който да управлява египетското царство и да назначи чиновници, които да отделят задължително настрана всяка година една пета от цялата реколта. Съветът се харесал на фараона и неговите министри.

Царят им казал: „Ще намерим ли такъв, като него, човек, у когото да има дух божи? И рече фараон на Йосифа: понеже бог ти откри всичко това, то няма такъв разумен и мъдър като тебе.“ Тогава той му дал пръстена си от ръката си и го турил на Йосифовата ръка, облякъл го в дрехи от висон, окачил му златна огърлица на шията, заповядал да го качат на колесницата му и да викат: „Коленичете!“ „И го постави над цялата египетска земя“ (*Битие, гл. 41, ст. 38, 39, 42, 43*).

Това още не е всичко: по искане на царя Йосиф променил името си и започнал да се нарича „Цафнат-панеах“. След това фараонът го оженил и вие никога не ще отгатнете с кого „негово величество“ е сродил Йосиф. Библията едва-що ни представи случай да се удивяваме, че Потифар имал жена, макар, както гласи оригиналният древноеврейски текст, да бил евнух. Но за наша изненада „гълъбът“ снесъл още едно яйчице: през време на дългото заточение на Йосиф този евнух, който имал толкова пламенна съпруга, променил кариерата. В тридесет и седма и тридесет и девета глава ние го видяхме началник на телохранителите, в глава четиридесет и първа пък ще го заварим жрец Илиополски и баща на дъщеря. Значи за тава време госпожа Потифар е станала майка; това ни заставя да мислим, че египетските богове също са умеели да правят „чудеса“. Когато имаш

работа със „свещени“ книги от която и да е митология, трябва да бъдеш готов за всичко. Да не се учудваме, че поразяващата Библия вече не квалифицира Потифар като евнух.

Изглежда, че молитвата на свети Антони му е дала възможност да намери онова, което някога е загубил.^[3] Това помогнало на Потифар, който станал жрец в особено свещения египетски град — Хелиополис, в града, посветен на бога на слънцето, да стане баща на възхитителната малка девойка Асенета. Растейки на години и по красота, малката съзряла точно по времето, когато трябвало да се жени министър-председателят на „египетското царство“ Йосиф. Тя именно станала госпожа Цафнат-панеах. Не можеш да не се възхищаваш от мъдрото правосъдие на фараона: добродетелният Йосиф пострадал жестоко от глупостта на Потифар и подлостта на неговата страстна съпруга. Невъзможно е било да се измисли по-високо, по-справедливо удовлетворение на чувствата на невинно пострадалия Йосиф от това, да го оженят за тяхната дъщеря.

Тази част на историята с Йосиф позволява да се изкажат някои съображения, подкрепящи една мисъл, изказана в началото на тази книга. Ние забелязахме вече, че Библията употребява думата „елохим“ — „богове“, когато описва сътворението на света и в много други случаи. Древните евреи се покланяли само на един бог, когото наричали Яхве, смятайки го по-висш от всички богове. Този бог те не делят на три части като християните. Употребяването на думата „богове“ говори, че някога евреите са признавали съществуването и на други богове освен Яхве. Другите народи вярвали в своите собствени племенни богове. Евреите вярвали в свръхестествената сила и на тези богове, без да виждат ни най-малко в тях дяволи и други „нечисти“ духове. Но националното самолюбие ги заставяло да твърдят, че Яхве е бил по-могъщ от всички други богове. Ето защо Библията изтъква необикновената сила на бога на Йосиф.

Потифар, виночерпецът, фараонът и неговите министри — с една дума всички египтяни, които участвуват в тая работа, имат вяра, която е различна от вярата на Йосиф. Обаче те не напускат своите богове само за това, че Йосиф, просветен от бога Яхве, е по-проницателен от египетските жреци. Всеки остава със своята религия: вярата на едните не противоречи на вярата на другите. Йосиф остава верен на Яхве, дори се оженва за дъщерята на езическия жрец и живее най-щастливо

с Асенета, макар тя съвсем да не преминава в еврейската вяра. От това гледище разглежданият епизод е във висша степен многозначителен. Йосиф съвсем не използва своята почти върховна власт, за да вербува нови привърженици за своята религия. За него е достатъчно да се знае, че Яхве притежава свръхестествено могъщество и е много по-силен от всичките божества на подведомствения му народ.

Арабите и евреите са имали общ източник на легендите, от който са черпели „свещените истории“ на своите религии. Преди да е била написана Библията, в Палестина и в Арабия е била вече известна чудната история на Йосиф. Времето само изменило някои подробности, но самата тя се запазила и у народите, излезли от Арабия. Така, съгласно Корана, Потифар не е бил евнух, а Асенета вече съществувала, но била бозайниче, когато майка ѝ обвинила Йосиф в покушение на честта ѝ. Това малко момиченце се проявило като много разсъдително от най-ранно детство. Веднъж баща ѝ разказвал за случая с неговата жена и Йосиф. Споменът за това дълго го мъчил; той дори запазил прочутия плащ, който неговата жена смъкнала от Йосиф и който бил малко скъсан през време на борбата. Един от слугите посъветвал Потифар да запита Асенета какво мисли тя за всичко това. Момичето, което едва започвало да говори, казало: „Чуй ме, татко! Ако майка ми е окъсала дрехата на Йосиф отпред, това е доказателство, че Йосиф е искал да я вземе насила, а ако дрехата е скъсана отзад, това значи, че моята майка е тичала подир Йосиф.“

Библията и Коранът признават в един глас, че Асенета била примерна жена. През първите седем години на изобилие тя родила на Йосиф двама синове — Манасий и Ефрем. След това настъпили седемте гладни години, но египтяните не пострадали от тях, защото Йосиф предвидливо построил големи хамбари на разни места в страната и ги напълнил с жито през време на ситите години. През годините на изпитания Египет се оказал толкова богат, че от разни други страни, също поразени от глада, идвали тук за жито.

[1] Българският текст на Библията казва: „мадиамците го продадоха в Египет на фараоновия царедворец Потифар, началник на телопазителите“ (*Битие*, гл. 37, ст. 36). Църковнославянският текст, както и латинският текст съобщават: „мадиамците продадоха Йосиф в Египет на Пантефрей, фараоновия евнух, архюмагяра“. ↑

[2] В числото на прадедите на Иисус са отбелязани преди всичко търгуващите с жените си Авраам и Исаак; по-нататък Фарес, роден от кръвосмесителната връзка на Тамар със свекъра си Иуда; Вооз, неин родственик; Соломон, роден от съблазнената от Давид Вирсавия, жена на „генерал“ Урий (*Евангелие от Матея, гл. 1, ст. 2, 3, 5, 6*). ↑

[3] Служителите на католическата църква твърдят, че „свети“ Антоний завежда половите взаимоотношения и помага против „безплодие“. ↑

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА

БЛАГОЧЕСТИВОТО ОТМЪЩЕНИЕ НА ЙОСИФ

Всичките синове на Иаков, с изключение на Вениамин, отишли по съвета на баща си в Египет за жито. С очарователна наивност Библията дава да се разбере, че Йосиф — управителят на огромната египетска държава — участвувал лично в разпределянето на припасите между керваните на чуждоземците, пристигащи от всички краища на земята. По какъв начин министър-председателят е могъл да намери време да се занимава с такива дреболии, това Библията не казва. Така или иначе Йосиф познал братята си, но не бил познат от тях. Той се отнесъл към тях доста сурово, а през цялото време на престоя им в страната не се намерил нито един египтянин, който да им каже, че управителят и благодетелят на Египет, най-популярният държавен деец в страната, е техен съотечественик. Сам той не им се открил.

Запазвайки инкогнито, Йосиф най-напред обвинил своите десет братя в шпионаж. Те, разбира се, отричали.

— Ние бяхме дванадесет братя — казвали те. — Единият умря, а единадесетият, най-малкият, остана при баща ни.

— Така, така — възразил Йосиф. — Вие сте дошли тук като шпиони, за да откриете слабите места, през които вашият народ би могъл да нахлуе тук и да завладее страната.

Не е съвсем ясно по какъв начин еврейският народ, който тогава се е състоял изключително от семейството на Иаков — защото Исав, лишен от благословия, станал глава на идумеяните, — би могъл да завладее Египет, тази обширна, гъсто населена и могъща държава, която благодарение на житните си запаси представлявала както фантазират библейските автори, житница на целия свят. Но да проследим продължението на речта на Йосиф.

— За да узная дали казвате истината — казал гой, — ще ви вкарам всички в затвора с изключение на един от вас, който ще отиде у

дома си да доведе най-малкия брат.

И той арестувал всичките десет души. След три дена ги довели отново при него.

— Размислих — казал той. — Само един от вас ще остане тук заложник, а останалите се връщайте у дома си. Можете да откарате и купеното жито. Но незабавно се връщайте с вашия най-малък брат, иначе вашият заложник ще умре в затвора.

За заложник го избра Симеон. Той го оковал в присъствието на останалите братя, а тях пуснал. Същевременно заповядал на подчинените си да поставят незабелязано в чувалите им с жито парите, с които те заплатили житото. По пътя един от Йосифовите братя отворил чувала, за да нахрани осела си, и изненадан намерил в него парите си; с останалите се случило същото и учудването им преминало в страх. Като пристигнали в Ханаан, те разказали на Иаков за станалото. Отначало Иаков не искал да се раздели с младия Вениамин, но когато египетското жито се свършило, той отстъпил пред настояванията на Иуда.

— Щом като е необходимо да изпратя този син, постъпете, както знаете. Вземете плодове, балсам, мед, стиракс и тамян, шамфъстък и бадемови орехи, вземете също два пъти повече пари от онези, които намерихте в чувалите си, защото тук е станало вероятно недоглеждане, и всичко това предайте в дар на онзи човек.

И ето ги отново в Египет. Когато Йосиф видял, че с тях е и Вениамин, той им оказал много добър прием, освободил Симеон и устроил в тяхна чест богато пиршество. Те поискали да върнат парите от първата покупка, но Йосиф отказал да ги вземе, като твърдял, че сметките му са излезли.

— Бог — изхитрил се той — е поставил парите в чувалите ви.

Тази плоска приказчица е изложена в четиридесет и трета глава на книгата „Битие“. При всичката си доброта и великодушие Йосиф не е бил чужд на склонността към хитрости и мистифициране. Когато братята му пирували и вдигали тостове за здравето на великодушния министър, той заповядал на старшия слуга да подхвърли тайно прекрасната му сребърна чаша в нещата на Вениамин. След това им било позволено да си заминат. Но когато керванът бил вече доста далече, Йосиф изпратил подире им отряд конна жандармерия,

съпровождана от старшия слуга. Слугата упрекнал единадесетте евреи, че са се отплатили със зло за доброто.

— Вие сте откраднали — казал той — най-скъпоценната чаша на управителя, „по която той гадае“ (*Битие, гл. 44, ст. 5*).

Това ни дава право да предполагаме, че „свети“ Йосиф е бил изобретателят на гледането на кафе.

Синовете на Иаков отхвърлят обвинението и твърдят, че са съвършено неспособни да откраднат чашата, щом са донесли обратно от Ханаан намерените от тях в чувалите им пари. Те се съгласяват да останат роби в Египет, ако злощастната чаша бъде намерена у когото и да е от тях, и дори предлагат да предадат виновния на смърт. Прави се общ обиск. Можете да си въобразите учудването и ужаса на нашите пътешественици, когато чашата била открита в нещата на Вениамин. Нищо не можело да се направи: престъплението било налице!

Върнати обратно в двореца, братята на Йосиф изпаднали в отчаяние. За тяхно щастие Йосиф решил да зареже шегите. Той им се открил и обявил, че прощава на братята си всичко. Тогава настъпило всеобщо, нечувано ликуване. Не трябва да напругаме особено много мозъците си, за да си представим какво пиршество е устроил министърът по случай щастливия изход на цялото приключение.

В това повествование е интересна една подробност: през цялото време Библията изобразява Вениамин като жалко момче: той като че ли не е раснал или пък годините му не се броели. При все това, ако се върнем към историята на раждането му, което е струвало живота на Рахил, ще стане ясно, че Вениамин е бил не повече от четири или пет години по-млад от Йосиф. Но Йосиф бил на седемнадесет години, когато братята му го продали в робство; епизодът с Тамар, която била последователно жена на двамата синове на Иуда, оставя промеждутък от двадесет и пет години. Следователно Йосиф е бил към петдесетгодишен, когато братята му го намерили в Египет.^[1] Малкият Вениамин вече съвсем не е бил малък. Но Библията обикновено е много слаба в аритметиката. Тава е най-болното й място.

Библейският фараон бил много зарадван, когато узнал за срещата на своя премиер с братята. Йосиф ги помолил да отидат по-скоро за Иаков и цялото му семейство, което той възнамерявал да засели в Хесем поне през предстоящите пет гладни години. Царят одобрил тази мисъл.

„И рече фараон на Йосифа: кажи на братята си: ето какво ще направите: натоварете добитъците си (с жито) и вървете в Ханаанската земя; и вземете баща си и семействата си и дойдете при мене; аз ще ви дам най-доброто (място) на египетската земя и вие ще ядете тлъстината на *тая* земя.

На тебе пък заповядвам да им кажеш: направете така: вземете си от египетската земя колесница за децата и жените си, доведете баща си и дойдете; и не жалете вещите си, защото аз *ще ви дам каквото има най-добро* в цялата египетска земя“ (*Битие, гл. 45, ст. 17–20*). Нужно ли е да се говори за радостта, която изпитал Иаков, когато узнал, че син му е жив, и то още как жив! При това известие той припаднал. Като дошъл на себе си, извикал: „Ще отида да го видя, докато не съм умрял“.

Не може да не се сметне малко за странен този фараон, който обещава да отдаде на чужденци всичко най-добро, което има в Египет. Но в краен случай никой няма да го упрекне в неблагодарност към Йосиф.

И ето старикът Иаков тръгнал за страната, където неговият любим син Йосиф бил главен министър. Йосиф излязъл срещу Иаков в най-разкошната си колесница. Те паднали един друг в обятията си, обливайки се в радостни сълзи. Цялата тази история е така трогателна, че — не е ли истина? — трудно е да сдържиш сълзите си при четенето ѝ!

По-нататък следва преброяването: „Всички, които дойдоха с Иакова в Египет и които бяха излезли от чреслата му, освен жените на Иаковите синове, бяха всичко шестдесет и шест души“ (*Битие, гл. 46, ст. 26*).

Запомнете още и това: Йосиф казал на братята си и на всички свои роднини: „Ако фараон ви повика и попита: какво е вашето занятие, вие кажете: *ние*, твои раби, сме скотовъдци от младини досега, и ние, и бащите ни — та да ви заселят в земя Гесем. Защото египтяните се гнусят от всеки овчарин“ (*Битие, гл. 46, ст. 33–34*).

А фараонът казал на Йосиф: „Баща ти и братята ти дойдоха при тебе; египетската земя е пред тебе; засели баща си и братята си на най-доброто място в страната; нека живеят в земя Гесем; и ако знаеш, че между тях има способни люде, постави ги нагледници над моя добитък.“ (*Битие, гл. 47, ст. 5–6*).

Значи фараонът има добитък? По-нататък ще видим, че и народът му има много добитък. Откъде ли пък Библията е взела това, че египтяните мразели толкова много скотовъдците?

Представеният на фараона Иаков благословил царя; тогава старикът бил на 130 години. Йосиф дал на баща си и братята си най-добрите земни участъци и ги снабдявал с продоволствие, защото целият свят се нуждаел от жито, но най-вече гладът поразил уж Египет и Ханаан.

[1] Библейският текст, обикновено противоречейки си, сочи и друго: в ст. 46, глава 41 се казва направо, че Йосиф бил на 30 години, когато, излизайки от затвора, „се представил пред лицето на фараона“ и следователно не по-малко от 35 години при срещата си с братята, а Вениамин значи е бил на 30 години. Освен това в Библията се споменават трима сина и седем внуци на „малкия“ Вениамин, които дошли е него в Египет (*Битие, гл. 46, ст. 21*). ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАДЕСЕТА

ПРЕМЪДРОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ЙОСИФ В ЕГИПЕТ

Искате ли да знаете как премъдро Йосиф е управлявал държавата? Това е много благочестива история.

„Йосиф събра всичкото сребро, колкото имаше в египетската и ханаанската земя, за житото, което купуваха; и това сребро внесе Йосиф в дома фараонов.

Привърши се среброто в египетската земя и ханаанската земя. Тогава всички египтяни дойдоха при Йосифа и казаха: дай ни хляб; защо да умираме пред тебе, задето ни се свърши среброто?

Йосиф отговори: докарвайте добитъка си и ще ви давам (хляб) срещу добитъка ви, щом сте свършили среброто си.

И докараха добитъка си при Йосифа; а Йосиф им даваше жито срещу коне, срещу стада от дребен и едър добитък и срещу осли; и им доставяше хляб през оная година срещу всичкия им добитък“ (*Битие, гл. 47, ст. 14–17*).

Обърнете внимание, че действието става през третата година на глада: сушата е толкова силна, че житото не расте вече трета година. Ако земята отказва да дава жито, то, разбира се, няма да дава също и трева. Тогава с какво се е хранил всичкият този добитък, който, според Библията, „ненавиждащите“ скотовъдството египтяни не би трябвало и да имат?

Още по-чудно е, че „свещеният“ автор не казва нито дума за периодическите разливи на Нил, върху които почива селското стопанство на Египет. Само този пропуск е достатъчен, за да признаем за най-чиста измислица цялата история за „седемте сушави години“: излиза, че всичко това е най-чиста белетристика. Невъзможно е Нил да не се е разливал седем години подред. Това би изменило за вечни времена цялата външност на страната. За това би се наложило горните течения на Нил, които ежегодно се пълнят обилно с вода от

проливните тропически дъждове, да бъдат оградени с огромен бент. Но тогава цяла Етиопия би се превърнала в голямо пустинно блато. Или пък ако ежегодно падащите в горещия пояс дъждове биха престанали за седем години, екваториално-тропическият пояс на Африка би станал необитаем. Очевидно е, че такъв род народно бедствие би взело размерите на една от онези катастрофи, които биха изменили много места на нашата планета. За това би имало някакви бележки в историята на египтяните — народ много по-древен от евреите, който е разполагал с най-подробни описания на своите събития.

„И премина тая година; и на втората година дойдоха при него и му рекоха: няма да скрием от нашия господар, че среброто се свърши и добитъкът принадлежи на нашия господар; нищо вече ни не остана за пред господаря ни освен телата ни и земите ни; защо да гинем пред твоите очи, и ние, и земите ни? Купи нас и земите ни срещу жито и ще бъдем със земите си роби на фараона, а ти ни дай семе, за да останем живи и да не умрем, та земята ни да запустее.

Тогава Йосиф прекупи цялата египетска земя за фараона, тъй като всички египтяни продадоха нивите си, понеже гладът ги притискаше, и земята стана имот на фараона.

И пороби той народа от единия край на Египет до другия.

Само земята на жреците не купи той, защото жреците имаха определен от фараона дял, и те се хранеха от своя дял, даден им от фараона; затова и не продадоха земята си.

Тогава каза Йосиф на народа: ето купих сега вас и земята ви за фараона; ето ви семе, засявайте земята; по време на жетва давайте на фараона петата част, а четири части ще останат за вас, за засяване нивите, за прехрана на вас и на ония, които са в домовете ви, и за прехрана на децата ви.

Те рекоха: ти ни спаси живота; нека намерим милост пред очите на господаря си и нека бъдем роби фараонови“ (*Битие, гл. 47, ст. 18–25*).

Този метод на управляване на страната би трябвало всъщност да осигури за Йосиф славата на жесток кождер, а не на благодетел, какъвто го изобразява Библията. Ако цялата тази история е вярна и ако народът действително е вярвал в благодеянията на управителя на Египет в първите години на глада, впоследствие, когато експлоатацията, жертва на която той станал, стигнала до току-що

изложените похвати, неговото тъпоумие не би имало никакви оправдания.

В историята на човечеството няма примери за подобни действия на държавен човек. Министър, който би постъпил така в която и да е страна, би предизвикал всеобщо въстание и не би избегнал справедливия гняв на народа.

За щастие тази жестока история е само глупава небивалица. Много безсмислено е да се купува всичкият добитък в страната, когато земята не дава трева за изхранването му. А ако пасищата биха могли да дават нещо, нивите също биха могли да дават — тези неща са неизбежно свързани едно с друго. Почвата на Египет е песъчлива и само разливите на Нил спомагат за виреенето на растителността. Ако се повярва, че в продължение на седем години не е имало такива разливи, всичкият добитък е трябвало да измре. Нещо повече, тогава била едва четвъртата гладна година; каква полза е имало да се дават на народа семена, които е нямало да донесат нищо още три години подред? Тези седем години на безплодие са една от най-невероятните небивалици, които хитроватият „гълъб“ ни приподнася в книгата „Битие“.

Забележителна е също почитта, която „свещеният“ автор храни към египетските жреци: Йосиф удостоява само тях със своето уважение, техните земи са свободни. Когато целият народ пада в робство, само те се хранят за сметка на този гладуващ народ. Но Библията съдържа религиозни догмати, които „представителите на бога на земята“ набиват в народното съзнание. И в този епизод Библията внушава на народа почитание към личността на жреците от всеки култ, от всяка религия. Жреците не бива да се ядат взаимно. Гарван гарвану око не вади!

„Гълъбът патица“ разказва по-нататък, че Иаков прекарал в Египет седемнадесет години и умрял, че той живял всичко сто четиридесет и седем години. Цели две глави (*Битие*, гл. 48 и 49) са посветени на благословиите, които патриархът сипел от висотата на смъртното си ложе. Той благословил всичките си дванадесет синове, събрани край одъра му. Като забелязал в стаята двама непознати, той запитал кои са. Йосиф отговорил, че това са неговите синове. В седемнадесетте години, които патриархът преживял в страната, Йосиф не помислил да му представи семейството си!

Благословиите, които Иаков дал на синовете си, не са лишени от някои упреци и от злопаметност. Така Рувим, който поставил на баща си рога, загубил този ден правата си над първородството.

„Рувиме, първородни сине мой! Ти си моя крепост и начатък на силата ми, върховен по достойнство и върховен по могъщество; но ти буйствува като вода; не ще имаш преднина, защото ти се качи на бащиното си легло, ти оскверни постелката ми (на която се) качи“ (Битие, гл. 49, ст. 3–4).

Този ден старият Иаков още веднъж разкрил, че е бил привърженик на брака на малката му Дина с княз Сихем и че вътрешно е осъждал клането, извършено от Симеон и Леви, затова не пренесъл върху тях отнетото от Рувим право на старшинство и освен това строго осъдил насието им.

„Симеон и Леви са братя, мечовете им са оръдия на жестокост; в съвета им да влезе душата ми, и в събранието им да не участва славата ми; защото те в гнева си убиха човек и по своя прищявка прерязаха жилите на телец; проклет е гневът им, защото е жесток, и яростта им, защото е свирепа; ще ти разделя в Иакова и ще ги пръсна в израиля“ (Битие, гл. 49, ст. 5–7).

Всички думи, произнесени от Иаков на смъртния одър, се смятат от богословите за пророчески. Толкова по-интересно е да се види по-нататък, че така наречените потомци на Леви съвсем не са били несретници. Именно на тях е било предадено наследството на Израиля с всичките му изгоди и привилегии.

Всъщност предпочитанието би трябвало да се отдаде на Йосиф, първенеца от възлюбената Рахил, на Йосиф, утехата на старостта на Иаков, източника на неговата радост, източника на благополучието на целия му дом. А се оказало точно наопаки: избраник излязъл Иуда. Иуда, който подбудил братята да продадат Йосиф на минаващите търговци, Иуда кръвосмесителят се оказал по-близо до бащиното сърце, отколкото добродетелният Йосиф. Именно на него старикът Иаков предал патриаршеството, което било част от неговото божествено наследство.

„Иудо! Тебе ще възхвалят твоите братя. Ръката ти ще бъде върху гърба на враговете ти; тебе ще се покланят бащините ти синове.

Иуда е млад лъв; от плячка, сине мой, се вдигаш. Наведе се и легна като лъв и лъвица: кой ще го вдигне?

Скиптърът не ще се отнеме от Иуда и законодателят — от чреслата му, докле не дойде примирителят, и нему ще се покоряват народите.

Той връзва о лоза своето осле и о лозата на най-доброто лозе — пърлето на своята ослица, във вино пере дрехата си, в кръв от грозде облеклото си; блестят очите (му) от вино и бели са зъбите (му) от мляко“ (*Битие, гл. 49, ст. 8–12*).

Останалите получили съвсем обикновени благословии. Колкото се отнася до Йосиф, макар да не наследил от Иаков патриаршеско звание, все пак той получил няколко добри думи:

„На бащиния ти бог, който и да ти помогне, и на всемогъщия, който и да те благослови отгоре с небесни благословии, с благословиите на лежащата долу бездна, с благословиите на гърдите и на утробата, с благословиите на баща ти, които надминават благословиите на старите планини и приятностите на вечните хълмове; нека те бъдат над главата Йосифова и над темето на избрания между братята си“ (*Битие, гл. 49, ст. 25–26*).

На края Иаков заставил синовете си да обещаят да изнесат праха му от Египет и да го погребат в пещерата Махпела, в земята Ханаанска, наред с Авраам, Сарра, Исаак, Ревека и Лия. „А свърши Иаков завещанието към синовете си, простря нозе на постелята, почина и се прибра при своя народ“ (*Битие, гл. 49, ст. 33*).

На патриарха многоженец били отдадени необикновени почести: той бил балсамиран, пренесен в Ханаан и погребан по първи разред. Ако се вярва на глава петдесета и последна е книгата „Битие“, египтяните носили за него седемдесетдневен траур.

Йосиф доживял до залеза на своето величие, поддържайки братята си и многобройните им семейства. Той бил обкръжен от внуци и правнуци и умрял сто и десет годишен. Християните го наричат „свят и праведен“.

ГЛАВА ПЕТНАДЕСЕТА

НОВОТО ПРОТЕЖЕ НА ГОСПОДА БОГА — „СВЕТИЯТ БОГОВИДЕЦ“ МОИСЕЙ

„Изход“ е книга, която разказва за бягството на евреите от Египет и за дългото им скитане по пясъците на Синайската пустиня; тя се допълва от книгите „Левит“, „Числа“ и „Второзаконие“. Библията казва, че пътешествието на евреите продължавало четиридесет години. Погледнете картата на Арабия и Палестина. Евреите напуснали Египет „през Ваал-Цефон“ (*Изход, гл. 14, ст. 2, 9*), който сега се нарича Суец. На това място те уж преминали Червено море. След това минали край източния бряг на Суецкия залив и се спуснали до Рефидим, прехвърляйки Синайския планински масив. В южната част на Синайския полуостров те свърнали на североизток към Асироф (сега Айн-ел-Адра). Тръгвайки отгук на север, те заобиколили Мъртво море откъм изток и най-после се добрали до Иерихон.

Целият този път няма и хиляда километра. На куц човек не биха били потребни и три месеца, за да измине този път, дори ако си отпочива добре в крайпътните ханища. А евреите загубили четиридесет години в това пътуване. Да се преклоним и да се посмеем над невероятната измислица на „божествената патица“, която свещенослужителите поднасят на трапезата на вярващите християни и евреи.

Вярващите не размислят и без колебание гълтат всичко. Ако биха си дали труд да поразмислят, след като прочетат книгата „Изход“, те биха сметнали най-малкото за чудно, че Моисей, наричан автор на тази книга, който уж бил възпитан в Египет и преживял там много години, не е казал в тази книга нито дума за паметниците, нравите, законите, религията, политиката, историята на тази славна държава, която в онези отдавнашни времена е стояла на върховете на цивилизацията. През тази епоха процъфтявали градовете Тива и Мемфис, за съществуването на които авторът на „Изход“ изглежда нищо не знае.

Той не говори нищо за тези разкошни и богати градове, широко известни на всички в неговата епоха. Колкото се отнася до управниците, които тогава царували в Египет, „свещеният“ автор еднакво ги нарича фараони, без да знае, вижда се, че това съвсем не е име. С думата „фараон“ египтяните назовавали своите царе, както японците назовават своите владетели с думата „микадо“.

Като говори за различни египетски царе и като им приписва събития, отделени едно от друго с цели векове, Моисей, който намира за всичките само името „фараон“, прилича на псевдоисторик, който в измислиците си, засягащи историята например на Русия, би казал просто „негово величество царя“ и за Иван Грозни, и за Петър I, и за Николай I, без да ги назовава по име; такъв историк би бил просто невежа и би накарал всички да се смеят. Как е възможно да се отнасяме сериозно към автора на „Битие“ или „Изход“? Той познава и точно изброява най-малките и нищожни владетели, когато става дума за царства, потънали в небитието, неподдаващи се на проверка, а и съвсем измислени, като Содом, Гомора и Херар. Но когато работата се отнася до действително съществуваща и исторически важна държава като Египет, неговата осведоменост става толкова скромна, че не се решава да каже дали фараонът, за който говори се нарича Тутмес, Аменхотеп или Рамзес. Той дава подробни сведения, когато е невъзможно да се проверят, и говори общи фрази, когато трябва да избегне точността, която може да изобличи голата му фантазия.

Богословите, които са обявили „Петокнижието“ за най-висша проява на истината, не са предвидели откритията на учените египтолози и спокойно са установявали времемъществуването на света въз основа на библейските приказки. Така според римокатолическото летоброене „сътворението на света“ станало през 4004 г., преди така наричаното рождество Христово, а всемирният потоп — в 3296 г.^[1] А между това египетският военачалник Мина, който образувал първата известна династия на фараоните, вече обединил Египет в могъщо царство 3200 години преди началото на християнското летоброене.

Историческите паметници на Египет са приведени в известност и разшифровани, прочетен е летописът на вековете, записан върху камъните на храмовете и обелиските, известна е историята на великите фараони, храмовете, градовете. „Изходът“ на евреите от Египет, отнасян от богословите към началото на XV век преди н.е., е трябвало

да стане при царуването на фараона Тутмес III или Аменхотеп III. Но историята на тези царувания не се съгласува никак с поведението на книгата „Изход“. Тези могъщи владетели покорявали Етиопия, Арабия, Месопотамия, Ханаан, Ниневия и остров Кипър. Техни данъкоплатци били вавилоняните, финикийците, арменците. Успехът на тяхното оръжие се разширил далече в Западна Азия. Известен е дълъг списък на царе и народи, покорени от египетските фараони в онова време. Никой от фараоните не е загивал така безславно, както фантазира Библията.

Тези предварителни сведения ще ни помогнат по-добре да проследим мита за Моисей.

И така 66 евреи се размножили в Египет, „тъй, че оная земя се напълни от тях“ (*Изход, гл. 1, ст. 7*). Царстващият в онова време фараон забравил съвършено за заслугите на Йосиф пред Египет. Много жесток бил този фараон. (Ще го наричаме с това „име“, дадено му от „свещения“ автор.) Той повикал двете еврейски акушерки — госпожа Шифра и госпожа Фуа, които обслужвали всички свои съотечественици, и им заповядал, като приемат раждащите се еврейски момченца, да ги умъртвяват. Акушерките не се подчинили на заповедта на фараона и когато той ги запитал защо оставяли младенците живи, те отговорили: „еврейските жени не са като египетските; те са здрави и преди още да отиде бабата при тях, раждат“ (*Изход, гл. 1, ст. 19*).

Тогава фараонът издал заповед да се давят новородените еврейски момченца.

Не е трудно да си представим колко отчаяния породила тази заповед в еврейските семейства. Изпълнението ѝ било толкова по-лесно осъществимо, че нещастните потомци на Иаков били в робско положение, лишени от каквато и да било защита: жестокото отношение на фараоновите чиновници ги лишавало от обикновените човешки права; те изпълнявали най-тежките работи (*Изход, гл. 1, ст. 11–14*).

И ето една еврейска майка от коляното на Леви се изхитрила да крие своя новороден син в продължение на три месеца. Като нямала възможност да го крие повече и като се страхувала от донос, тя взела една тръстикова кошница, засмолила я, положила в нея детето и я оставила в тръстиките на брега на реката. Тя наредила на по-голямата сестра на детето да следи отдалече кошницата. В това време дъщерята

на фараона, съпроводжана от приятелките си, дошла при Нил да се къпе.

„Свещеният“ автор забравя да похвали мъжеството на младата принцеса, а това е доста неприятно: къпането в Нил, който гъмжи от крокодили, е било от страна на младата девойка подвиг, достоен за преклонението на читателя. Освен това дворът на фараона е бил в Мемфис (средното течение на Нил), а от Мемфис до „земята Гесем“ (на североизток от Мемфис), където живеели евреите, разстоянието е повече от 80 километра. Но както и да е било, принцесата се появила точно навреме!

Понеже нищо ще става без волята на всезнаещия бог, то тъкмо с негово съгласие всичките еврейчета, издавени в Нил, били изядени от крокодилите, а това детенце той спасил заради по-нататъшните си планове. Разбира се, сам бог е изпратил дъщерята на фараона да се къпе толкова далече, като ѝ внушил предварително царствено презрение към крокодилите и хипопотамите. И случило се така, както било угодно на „провидението“: принцесата намерила плаващата люлка, била трогната от плача на детето и веднага се досетила, че то е еврейче. Дошла и майката. Дъщерята на фараона ѝ поръчала да кърми детето, обещавайки да плати за това, и си отишла, щастлива от съзнанието за своето благородство. По-сетне, като откърмила детето, майката го занесла на принцесата. Последната се привързала към него, дала му име Моисей, което уж значи „изваден от водата“, и така горещо ходатайствувала за него пред царя, че фараонът, въпреки своята жестокост, дал съгласие момченцето да се възпитава при двора.

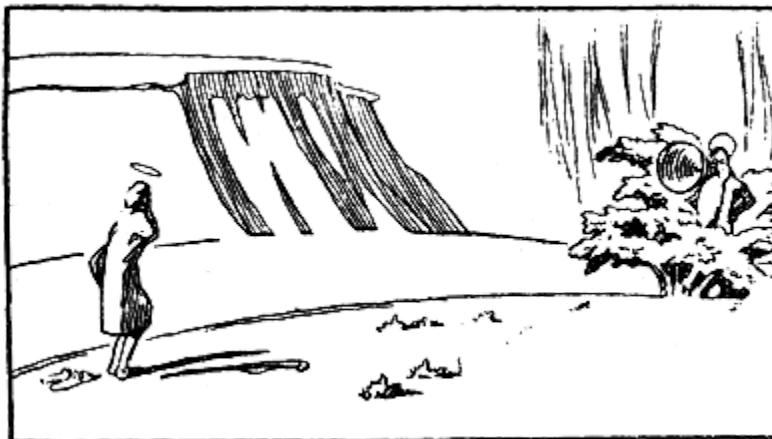
Царят, неговата дъщеря и придворните се възхищавали от Моисей. Без съмнение очаквало го блестящо бъдеще. Но веднъж, виждайки как един египтянин биел еврейин, Моисей убил египтянина. Като поразмислил за възможните последствия от убийството, той решил да се скрие в мадиамската земя. Тази страна се намирала на югоизток в Синайския полуостров. Тя не бива да се смесва с другите две провинции, които в Библията носят същото название. За тях ще стане дума по-нататък. Местонахождението на тези провинции Библията отнася също и на север от Елатското море (сега залив Акаба), и на изток от Мъртво море. Тези „мадиамски земи“ в Библията са най-грубо разбъркани. Може да се мисли, че „свети дух“ е бил загубил

географската си карта и е разчитал само на своята, явно много слаба памет, а главно — на наивната доверчивост на вярващите.

В Мадиям №1 Моисей се запознал с един езически жрец на име Иотор баща на седем дъщери, една от които, прекрасната Сепфора, пленила сърцето на младия беглец. Брак, продължителен меден месец — и ето го нашия Моисей щастлив баща на един дебеланчо, на когото е дадено името Гирсам.

В това време от царувания фараон направили поредната мумия, но неговият наследник продължавал жестоката му политика към евреите и дори усилил тежестта на робството им. Тогава бог, който като Моисей забравил и да мисли за злощастията на евреите, внезапно си спомнил за съюза, който сключил с Авраам, Исаак и Иаков.

Жрецът Иотор имал стадо и понякога поръчвал на зет си да пасе добитъка. Веднъж Моисей откарал стадата на планината Хорив, която лежи в Синайското плоскогорие, но е доста далеч от планината Синай. Изведнъж пред него пламнал крайпътният храст, цял обхванат от огън. Този храст обаче не изгарял. Моисей стоял с отворена уста. И извикал „към него бог изсред къпината“ (*Изход, гл. 3, ст. 4*) и му заповядал да си събуе обувките. Моисей се подчинил. Тогава бог обявил, че му дава високо поръчение, а именно: изпраща го при фараона да му предложи да освободи евреите и да ги освободи от Египет, на което впрочем фараонът няма да се съгласи, преди да види чудесата, направени от Моисей. Той трябва също да повдигне духа на съплеменниците си. Моисей запитал видението как се казва. Бог отговорил „на Моисея: аз съм вечно съществуващият“. И казал: „тъй кажи на синовете израилеви: вечно съществуващият (Йехова) ме изпрати при вас“ (*Изход, гл. 3, ст. 14*).

"... и извика към него бог изсред къпината" (Изход, гл. 3, ст. 4).

Между съветите, отнасящи се до предстоящото заминаване от Египет, бог дал още и следния: „всяка жена ще измоли от съседката си и от съжителката си сребърни и златни неща и дрехи; и вие ще премените с тях синовете и дъщерите си и ще оберете египтяни“ (Изход, гл. 3, ст. 22).

А после, след като Моисей изказал опасението си, че само на думите му няма да повярват нито евреите, нито пък още повече фараонът, бог веднага, без да излезе от мястото си, го сподобил с дара да твори „чудеса“. Тоягата, която зетят на Иотор държал в ръка, се превърнала в змия и после пак станала жезъл. Бог казал още: „Тури си ръката в пазухата си“. Моисей се подчинил, но когато извадил ръката си, оказало се, че тя е побеляла от проказа като сняг. След това той още един път по божия заповед поставил ръката си в пазвата и веднага я извадил съвършено здрава. Бог научил Моисей също така да превръща водата в кръв и кръвта във вода.

Моисей се колебаел: той казал на бог, че неговото заекване ще му попречи да бъде добър оратор и да въодушевява народа. На бога му докипяло, но не излекувал пелтеченето на Моисей, което щяло да бъде най-добре, а му дал за помощник Аарон, неговия брат. Ще забележим мимоходом, че Аарон, без да се крие, живеел в Египет и е съвършено неизвестно по какъв начин майката е спасила този си син.

В резултат на преговорите с видението Моисей се сбогувал с тъста си и заминал, вземайки жена си и децата си. „По пътя, когато

Моисей беше на нощувка, случи се, че го срещна господ и искаше да го умъртви. Тогава Сепфора взе остър камък, обряза крайната плът на сина си и като я хвърли при нозете Моисееви, рече: ти си ми кръвен жених“ (*Изход, гл. 4, ст. 24–25*).

Това обезоръжило бог и Моисей можал да продължи пътя си.

[1] Според пресмятането, прието в православната църква, „сътворението на света“ се отнася към 5507 г. преди началото на християнското летоброене, а по еврейското пресмятане — към 3761 г.

↑

ГЛАВА ШЕСТНАДЕСЕТА

БЛАГОЧЕСТИВАТА ИСТОРИЯ ЗА ДЕСЕТТЕ НАПАСТИ ЕГИПЕТСКИ

Изглежда, предупреден вече от бога, Аарон излязъл да посрещне Моисей, узнал от него подробности по възложената им мисия, след което и двамата отишли при фараона. Царят обаче не обърнал никакво внимание на речите на братята; напротив, гоненията на евреите се усилили.

По-нататък книгата „Изход“ разказва как Аарон, отивайки отново при фараона, по съвета на бога, хвърлил жезъла си на земята. Жезълът се превърнал в змия. Обаче египетските жреци, които били свикани по този повод, също нахвърляли жезлите си по земята и техните жезли също се превърнали на змии. Но змията на Аарон погълнала змиите на придворните магьосници. Това чудо никак не разположило фараона да даде свобода на евреите.

На следния ден с удар на жезъла си Аарон превърнал водите на Нил в кръв „пред очите на фараона“. Библията добавя, че придворните влъхви съумели да направят същото. Рибата измряла, египтяните почнали да копаят кладенци покрай Нил, за да намерят вода за пиене, но безуспешно. „Свещеният“ автор забравя да обясни как са си доставяли вода евреите.

После станало нашествие на жаби, но придворните магьосници, очевидно от суетност, направили и този фокус. Жабите покрили египетската земя. Подир жабите последвали мушици. От тях бил покрит целият Египет. След това страната пъкала от песи мухи. Придворните влъхви вече не съумели да повторят „чудесата“ с мушиците и песите мухи. И все пак сърцето на фараона било твърдо като камък и той не освобождавал евреите (*Изход, гл. 8*).

Петата напаст била внезапният поголовен мор на конете, магаретата, камилите, воловете и овците на египтяните. Но и това не действувало на фараона. Шеста напаст: Моисей и Аарон разсипали

малко пепел пред фараона и веднага всички египтяни били покрити с язви. Седма напаст: урагани и град от огън унищожили всички посеви и цялата растителност по цялата египетска земя, с изключение на провинцията Гесем, където живеели евреите. След всяка напаст фараонът се съгласявал да освободи евреите, но след това вземал думата си обратно (*Изход, гл. 9*).

Осма напаст: облаци скакалци доизяли онова, което останало след градушката (трудно е обаче да си представим какво е останало). Разкаяние на фараона — и вятърът отнася скакалците в Червено море. Фараонът още един път нарушава думата си и отново не освобождава евреите. Девета напаст: Египет е потънал в тъмнина, толкова гъста, че можело да се напипа с ръка. Фараонът решава да освободи Моисей и съплеменниците му, но иска да задържи в своя полза техните стада, които съвсем не били пострадали от целия поток бедствия (*Изход, гл. 10*).

За да се прекрати това протакане, бог изпратил ангели изстребителни със заповед да избият всички египетски първородни. Но за да се избягнат възможни грешки (според разписанието избиването трябвало да стане през нощта), във всеки еврейски дом яли агне и на вратите на жилищата си евреите направили белези с неговата кръв. Така уж бил установен еврейският празник пасха. Трябва да се предполага, че ангелите, които са преминавали в полунощ по египетските градове, вероятно са имали саби за избиване на първородните и фенери за обследване на вратите. Не ние, а самата Библия така реално рисува ангелите. Колко ли се е смял прекрасният „гълъб“, диктувайки тези глупости!

И ето „около среднощ Господ порази всички първородни в египетската земя, от първородния син на фараона, който седеше на престола си, до първородния син на пленника, който беше в тъмница, и всичко първородно у добитъка. И стана фараон през нощта, той и всичките му служители и цял Египет; и дигна се голям писък по (цялата земя на) Египет, защото не остана къща, дето да нямаше мъртвец“ (*Изход, гл. 12, ст. 29–30*).

Фараонът изпратил да извикат Моисей и Аарон и почнал да ги моли по-скоро да излязат от Египет с цялото си племе.

„И синовете израилеви сториха според Моисеевата дума и поискаха от египтяни сребърни и златни вещи и дрехи. А господ

показа милост към народа (си) пред очите на египтяни: и те му даваха, тъй че той оплени египтяни“ (*Изход, гл. 12, ст., 35–36*).

По-нататък „Изход“ разказва, че еврейските семейства, всички продължаващи от времето на Иаков да живеят в Гесем, се събрали преди заминаването в Раамсес. Оттук тръгнали на юг в Сокхот. Били около 600 000 само мъже, „освен децата“. Значителна тълпа „разноплеменни люде“ се присъединила към тях. Имали много и различен добитък. Моисей не забравил да вземе и костите на Йосиф.

После евреите се добрали до Ваал-Цефон (Суец), където спрели до морето. Мястото, посочено от Библията, е северният край на Суецкия залив. Ако е трябвало евреите да преминат някаква вода, това е можело да бъде само водата на фараоновия канал, който в онези времена съединявал Нил със „страната на горчивите езера“.

Когато Моисей и неговите съплеменници тръгнали на път, фараонът, който притежавал наистина библейски, много неустойчив ум, съжалил още един път, че се лишил от такива прекрасни поданици, които му създали толкова нещастия. „(Фараон) впрегна колесницата си и взе със себе народа си; и взе шестстотин отбор колесници и всички египетски колесници, и началниците над всички тях... И впуснаха се след тях египтяни, и всички коне с колесниците на фараона, и конниците, и цялата му войска, и ги застигнаха, както бяха разположени край морето, при Пи-хахирот пред Ваал-Цефон“ (*Изход, гл. 14, ст. 6, 7, 9*).

Пита се, откъде са се взели тази конница и всичките тези колесници, след като петата напаст изтребила поголовно всички без изключение коне, магарета, камили и волове в Египет? Продължавайки да фантазира, Библията съобщава, че Моисей бързо превел евреите през морето като по сухо: с просто махване на жезъла той разделил водата.

В своята библейска простота фараонът помислил, че този път е добър и за него. Стъпил на „дъното на морето“ с цялата си армия, но не му потръгнало! Моисей ударил още един път с жезъла, и то точно в минутата, когато всички египтяни били на средата на морето. „И водата се повърна и покри колесниците и конниците на всичката фараонова войска, които бяха влезли подире им в морето, не остана ни един от тях“ (*Изход, гл. 14, ст. 28*).

"... господ порази всички първородни в египетската земя" (Изход, гл. 12, ст. 29).

Ще отбележим, че фараонът тръгнал да гони евреите не да ги изтреби, а с намерение да ги върне обратно. Евреите наброявали 600 000 здрави и въоръжени хора, а всичко, ако се смятат старците, жените, сестрите, децата, а още и присъединилите се към тях разноплеменни, вероятно са били не по-малко от 3 000 000 души. За да се вземе в плен такава маса народ, е нужна още по-многобройна армия. Трябва да се мисли, че фараонът е водил огромна армия. Наистина бог изтребил вече по един първороден от всяко семейство, но и по-младите са могли да носят оръжие. Както казва Библията, народните маси последвали своя цар. Да не забравяме, че преди заминаването си евреите ограбили египтяните: едва ли някой от окрадените се е поколебал да се спусне подир крадците. Трябва да се смята, че милиони египтяни са потънали заедно със своя фараон.

Но нито един египетски автор никъде ни с една дума не споменава за това ужасно бедствие, както и нито за една от десетте напасти, поразили египетското царство. Някои богослови се опитват да се позоват на националното честолубие. Да кажем, че е така! Е, а другите народи в света? Как е могло да се случи и те никога нищо да не са чували за тези ужасни събития? А нали този гигантски потоп е разкрепостил изведнъж 115 царе, които плащали данък на фараона Аменхотеп! Дори Херодот, когото наричат „баща на историята“ и който привежда толкова сведения от живота на прекрасно изучения от

него Египет, нито дума не е отронил за трагичната гибел на огромната египетска армия.

Без да се смуцава от явната безсмисленост на „чудесния изход“, Библията съобщава, че потомците на Иаков едва не спукали коремите си от радост и смях. Мариам, сестрата на Моисей и Аарон, взела тимпан и запяла. След нея всички жени затанцували от радост. Глава петнадесета също съобщава, че Моисей веднага, през време на похода, съчинил песен в чест на бога, която целият израил пеел.

Да не забравяме, че певците и танцьорите на израил представлявали една обща група от около 3 000 000 души. Думите и мелодията били разучени за един миг. На човек му се прищява да би могъл да чуе този концерт. Дявол да го вземе! Колко знаменито е било това!

ГЛАВА СЕДЕМНАДЕСЕТА ЧЕТИРИДЕСЕТГОДИШНОТО СТРАНСТВУВАНЕ НА ЕВРЕИТЕ В ПУСТИНЯТА ПО ПОВЕЛЕНИЕ БОЖИЕ

И ето евреите странствуват по онази част на Аравия, която е покрита с камъни и чакъл. Цел на пътешествието е Ханаан, все онзи същият стар Ханаан, който привличал още първите патриарси. Защо най-после да не заживеят уседнало поне сега, когато са се събрали като голямо семейство? Позовавайки се на бога, Моисей ги уверил, че тази земя се отличавала с необикновено плодородие^[1]. Трудно било само да се намери тази страна, защото нямало пътища, а компасът още не бил изобретен. За щастие небесен облак застанал начело на еврейския народ и ги водил денем и нощем: денем той бил стълб от черен дим, а нощем — огнен стълб. „Свещеното писание“ казва, че в тези „стълбове“ се криел сам бог. Този начин на водене по пустинята имал, разбира се, много преимущества, но влачел подире си също и неудобства. Действително на евреите много често може би се е искало да си поотдъхнат, но не: облакът се отдалечавал. Какво да се прави? Да загубят ли такъв ценен водач? Та облака не можеш удържа с ръце. И хайде, моля, крачете неспирно!

Старият шегаджия бог си намерил още едно нелошо развлечение. Ето какво измислил. За да премине от Суец в Иерихон, божественият водач трябвало да се насочи на север, към бреговете на Средиземно море. Но наместо да тръгне на север, бог повел евреите по южната страна на Синайския полуостров, също както ако трябва да се изпрати човек от Москва в Архангелск, вземат, та го качат на влака Москва-Харков.

Но трябва да бъдем справедливи: макар бог и да удължил невероятно много пътя на своя избран народ, затова пък му създал някои и други развлечения по пътя. Така, от Ваал-Цефон той превел

евреите в западната част на пустинята Сур, където те бродили три дни, без да намерят капка вода. В едно място, наречено Мера, те били приятно смаяни от ромона на обилен поток. Хукнали да пият, но, уви! Водата се оказала горчива.

„И заропта народът против Моисея и думаше: Какво ще пием? (Моисей) викна към господата и господ му показа дърво, и той го хвърли във водата, и водата стана сладка. Там *бог даде на народа наредби и закон* и там го тури на изпитание.

И каза: ако слушаш добре гласа на господата, твоя бог, и правиш, каквото е угодно, пред очите му, и се вслушваш в заповедите му, и пазиш всичките му наредби, няма да ти напратя ни една от болестите, които напратих на египтяните; защото аз съм господ (бог твой), целител твой.

След това дойдоха в Елим; там *имаше дванайсет извора вода и седемдесет финикови дървета*; и там се разположиха на стан до водите“ (*Изход, гл. 15, ст. 24–27*).

За да приемат „неголямата“ група народ, сред които имало само 600 000 въоръжени възрастни мъже, тези седемдесет финикови палми трябва да са отстояли доста далеч една от друга и да са имали неимоверно богата шума. Така понякога се оголва поразителното самохвалство на „свещените“ автори, които не се стесняват от никакви преувеличения.

Като напуснали Елим, евреите продължили пътя към юг, докато се добрали до пустинята Син, която се намира на южния склон на хълмовете по брега на Суецкия залив. Това придвижване на юг ги довело до Синайския планински масив. Природата там е много величествена, но свършено дива.

Продоволствените запаси, които успели да вземат, отдавна се изчерпали, а в тази възмутителна пустиня вероятно нямало ни едно ханче, ни една пивница. Нашите три милиона емигранти възроптали: „И заропта цялото общество израилеви синове срещу Моисея и Аарона в пустинята, и рекоха им израилевите синове: О, да бяхме измрели от ръката господня в египетската земя, когато седяхме при котлите с месо, когато ядохме хляб до насита! Защото вие ни доведохте в тая пустиня, за да уморите от глад цялото това множество“ (*Изход, гл. 16, ст. 2–3*).

Вероятно евреите биха свършили с Моисей, ако бог не би му дал възможността да задоволи желанията на тези нещастници чрез „чудеса“, които в наши дни не би могъл да повтори нито един фокусник. Внезапно в тази пустиня се появили пълпъдъци, цели ята пълпъдъци. Понеже евреите нямали със себе си печки, трябва да се предположи, че пълпъдъците падали на трапезите им съвсем сготвени.

Но това още не е всичко: „Вечерта долетяха пълпъдъци и покриха стана, а на сутринта бе паднала роса около стана. Росата се вдигна и ето, по лицето на пустинята нещо дребно, зърнесто, ситно като скреж по земята. Като видяха израилевите синове, думаха един другиму: какво е това? Защото не знаеха що е то. И Моисей им каза: това е хлябът, който ви даде господ за храна. Израилевият дом нарече тоя хляб с име: манна; тя беше като кориандрово семе, бяла, а на вкус като медна питка“ (Изход, гл. 16, ст. 13–15, 31).

От същата тази глава ще узнаем, че избраният от бога народ почнал да получава всяка сутрин дневната дажба манна в продължение на всичките четиридесет години странствуване и всички си облизвали пръстчетата. Благоговението, което храним към „свети дух“, не ни пречи да допълним, че манната се среща не само на Синайския полуостров, но и в много други места на земното кълбо, а именно в Калабрия, Персия, Турция и т.н. Употребяват я като доста добро очистително. Следователно остава ни само да заключим, че бог се е отнесъл във висша степен грижливо към здравето на евреите: като им натъквал коремите, той ги предпазвал от възможен запек. Но да се дава очистително всекидневно в продължение на четиридесет години, както направо се казва за това в стих 35 на глава шестнадесета — на това е способно само любещото сърце на „небесния отец“!

Евреите стигнали сега край планината Хорив и отново страдали от жажда. Заобиколен от съотечествениците си, Моисей ударил с жезъла си върху една скала. От нея веднага бликнала вода и като утолили жаждата си, трите милиона емигранти разпънали шатри. Но тук ги очаквала неприятна изненада. В тези места се намирали Амалик и неговият народ, на които не се харесали потомците на Иаков. Уместно е да се поясни, че Амалик е бил потомък на Исав: от първата си жена Ада Исав имал по-голям син — Елифаз, а Елифаз добил от наложницата Фамна сина си Амалик.

По какъв начин този Амалик се оказал жив досега? „Гълъбът“ забравил да каже това на „свещения“ автор, а последният не помислил, че тук има нещо за чудене. Фактът на съществуването на този Амалик е във висша степен загадъчен. Защото да могат потомците на дванадесетте сина на Иаков, да станат народ, който изкарва 600 000 въоръжени мъже, е била нужна смяната на много поколения. Та най-после и Библията сама говори, че четиристотин и тридесет години отделят пристигането на Иаков и синовете му в Египет от събитията, изложени в книгата „Изход“^[2]. Следователно и Амалик е трябвало да бъде примерно на четиристотин години, когато нападнал евреите в Синайската пустиня. Но „свещеният“ автор изглежда съвършено не се замисля над тежестите на тази преклонна възраст: с най-невъзмутим и спокоен вид, без каквото и да е учудване, той разказва за военните авантюри на Амалик и неговия род.

Както и да е, този Амалик бил, изглежда, ужасен човек. Той вдъхнал на нашите евреи нечуван страх. За да отблъсне нападението на врага, Моисей заповядал на Иисус Навин, командувач всички въоръжени сили на емигрантите, да събере най-добрите си войници, а сам заедно с Аарон и Ор се евакуирал в съседната планина. През цялото време на сраженията Моисей стоял с дигнати ръце. Докато стоял, в тази поза, надвивали евреите; но щом „отпуснеше ръцете си, надвиваше Амалик“ (Изход, гл. 17, ст. 11). В края на краищата, изморявайки се да държи през цялото време ръцете си нагоре, той предложил на Аарон и Ор да поддържат ръцете му „до залез-слънце“ (ст. 12). Работата свършила така, че Иисус ударил на господин Амалик и племето му порядъчен пердах.

„И порази Иисус Амалика и народа му с острието на меч“ (Изход, гл. 17, ст. 13).

В глава 18 виждаме мадиамския „свещеник“ Иотор на гости у зет си Моисей. Моисей разказал на тъста си за „чудесата“ и приключенията след бягството на евреите от Египет и това съблазнило „свещеника“ да приеме Моисеевата вяра. „Сега аз познах, че господ е по-велик от всички богове“ (ст. 11). И той принесъл жертва на бога Яхве. Преди да се върне у дома си, Иотор дал на зет си няколко съвета и между другото му препоръчал да възложи част от работите си на свои подчинени, които да управлявали над хиляди, над стотици и т.н. Моисей намерил съвета за прекрасен и веднага установил

йерархическата стълба. Именно по това време Моисей учредил, също като подражавал на египтяните и други народи, института на свещенослужителите, на които предоставил много привилегии. Племето на Леви, към което принадлежал и той самият, станало жреческа каста, а Аарон, неговият старши брат, станал пръв велик жрец. Така, според Библията, бил организиран култът на еврейската вяра.

Всичко това било изпълнено уж по заповед на самия бог, с когото Моисей разговарял на планината Синай. Зетят на Иотор се изкачил сам на върха на планината. Там старият бог му дал десет заповеди, които трябвало да станат впоследствие основа на религиозната вяра на еврейския народ. В тези минути Синай бил окръжен с блясъка на странни небесни огньове и отвсякъде се чувал невероятен грохот и шум — явни признаци, че ставали важни събития. Бог продиктувал на Моисей също и гражданските закони.

Преговорите между Моисей и бога на евреите продължили много дни. „И когато (бог) престана да говори с Моисея на планина Синай, даде му две плочи на откровението, каменни плочи, написани с божи пръст“ (*Изход, гл. 31, ст. 18*).

А докато продължавала аудиенцията, дадена от бога на Моисей, тези неблагодарни евреи, забравили съвършено великолепия репертоар от чудеса, изпълнени в тяхна полза, и дори явяването пред тях на самия бог, направили златен телец и почнали да му се покланят. Най-любопитното тука е, че златният телец бил направен за тях лично от брата на Моисей — първосвещеника Аарон. Аарон поискал за това всички скъпоценности и всички златни украшения от жените и девойките. Не е казано само какви скулптори, леяри и златари са работили в пустинята за този върховен жрец ренегат. Изготвянето на колосалния идол, което би отнело месеци работа в добри фабрики, било изпълнено от нашите пустинници в една нощ. Можете да си предоставите справедливия гняв на Моисей, когато, като слязъл от планината с божите документи — скрижалите, под мишница, видял златния телец и евреите, които му принасяли жертва с танци и пение и всичко това под ръководството на неговия свят съдружник Аарон. „Пламна от гняв и хвърли от ръцете си плочите, та ги строши под планината“ (*Изход, гл. 32, ст. 19*).

Описанието на начина, по който бил унищожен светотатственият телец, заслужава точен цитат: Моисей „грабна телеца, който бяха направили, изгори го в огъня и стри на прах, па го сипа във водата и даде от нея да пият израилевите синове“ (Изход, гл. 32, ст. 20).

Трябва да се признае, че не всекиму е дадено да превръща златото в „прах“, като го хвърли в огън. Секретът на тази операция е бил известен, изглежда, само на Моисей и никому никога повече. Освен това Библията е пояснила, че златният прашец може да се пие, като се разтвори във вода: това също не е проста работа. Изобщо златото се разтваря със сяр^[3]. Лесно е да си въобразите колко отвратително е било това питие! Но най-прекрасното тук е това, че Моисей не се заел да обвинява Аарон, който направил идола, и заповядал на левитите, които в края на краищата заедно с брат му били повече от другите виновни за станалото, да се въоръжат и да минат по лагера и „всеки да убива брата си, всеки приятеля си, всеки ближния си“. Библията казва, че от ръцете на свещениците за техните собствени грехове били избити около три хиляди човека. (Изход, гл. 32, ст. 27–28).

Като се успокоил, бог заповядал на Моисей да построи скиния — нещо като шатра, разполагайки я въвн от стана, за да може „пророкът“ да не се качва всеки път на планината, когато му се поиска да си побъбри с бога. Ето как станало това.

„Когато пък Моисей влизаше в скинията, облачният стълб се спущаше и заставаше при входа на скинията, и (господ) говореше с Моисея. И целият народ виждаше облачния стълб, който стоеше при входа на скинията; и целият народ ставаше и се покланяше, всеки при входа на шатрата си. Тогава господ говореше лице с лице с Моисея, като да говореше някой с приятеля си“ (Изход, гл. 33, ст. 9–11).

Като станал близък приятел на самия бог, Моисей решил да използва приятелските отношения с всемогъщия „творец“ на целия свят. Той набрал смелост и помолил бог да му се покаже в цялото си величие. Как посрещнал тази молба бог отец? Учебниците по „свещена история“ пропускат грижливо това място от Библията. Ние още един път ще си послужим с дълъг цитат.

Моисей казал на бога: „Покажи ми славата си. Отговори господ на Моисея: аз ще направя да мине пред тебе всичката ми слава и ще

провъзглася името на Йехова пред тебе; и който е за помилване, ще го помилвам, който е за съжаляване, ще го съжаля.

И после каза: лицето ми не можеш видя, защото не може човек да ме види и да остане жив.

И каза господ: ето място при мене; застани на тая скала. И кога минава славата ми, аз ще те туря в пукнатината на скалата и ще те покрия с ръката си, докле отмина.

И кога си сваля ръката, ти ще ме видиш изотзад, а лицето ми няма да бъде видимо (за тебе)“ (*Изход, гл. 33, ст. 18–23*).

Това място от „свещеното писание“ би следвало да се прочете особено задълбочено от всеки, който слуша смирено глаголствованията на религиозните проповедници за бога изобщо и особено за библейския бог. Понеже скрижалите били разбити от Моисей, бог отец се потрудил да ги изгравира наново. Неизвестно защо, но второто издание било пуснато не от скинията; изглежда, тази работа би могла технически да се изпълни само на върха на Синай, където Моисей бил принуден да се изкачи отново. Там той прекарал без ядене и пиене още четиридесет денонощия.

„Когато Моисей се връщаше от планината Синай и държеше в ръце двете плочи на откровението, слизайки от планината, Моисей не знаеше, че лицето му изпущаше зари, понеже бог бе говорил е него. Аарон и всички израилеви синове видяха Моисей, и ето, лицето му светеше, и те се бояха да се приближат до него“ (*Изход, гл. 34, ст. 29–30*). Същото ставало и при излизането му от скинията: по тази причина го изобразяват обикновено с два снопа лъчи на челото, прилични на рога.

Книгата „Изход“ завършва с шест глави (35–40), в които са изложени още доста много дребни и най-дребни еврейски закони, продиктувани на Моисей лично от бога.

[1] Бог дори уверявал Моисей, че в Ханаан — в „земята обетована“ — „тече мед и мляко!“ (*Изход, гл. 3, ст. 8*). ↑

[2] Този брой (430 години) се привежда на два пъти — в стихове 40 и 41 от глава 12 на книгата „Изход“. ↑

[3] Златото (температурата на топенето му е 1063°) се разтваря във воден разтвор на хлора и други течности, които отделят свободен хлор, по-специално в царска вода (смес от азотна и солна киселина).

Дори отделно взети силни киселини (сярна, азотна, солна) не действуват на златото без допълнителни окислителни агенти. ↑

ГЛАВА ОСЕМНАДЕСЕТА

ТРЕТА МОИСЕЕВА КНИГА — „ЛЕВИТ“

Книгата „Левит“, състояща се от 27 глави, не представлява никакъв интерес. От епизодите тя съдържа само описанието на посвещаваното на Аарон и синовете му в жречество (гл. 8), а също и благочестивата история на Надава и Авиуда, които запалили кадилниците си пред бога с чужд огън, за което били живи изгорени от бога пред свещилището (гл. 10). Книгата „Левит“ е всъщност дълго и скучно изброяване и описание на разни жертвоприношения, богослужения и обреди на евреите. „Свещеният“ автор, излага възгледи за жречеството, за „чистите“ и „нечистите“ животни, за разните видове осквернения. В частност той говори много за проказата и прокажените, удостоверява светостта на жреците, отново заповядва да се спазват празниците, да се принасят в жертва първите плодове, разглежда подробно разните очистения, в частност очистението на жените след раждането (гл. 12), говори за богохулството, за което иска смъртно наказание, и т.н. и т.н. Значително място е отделено за правилата на гражданския живот. Това са цял куп непоследователни и странни предписания, които не могат да се четат без скука.

Именно тук заекът се обявява за „нечисто“ животно, понеже макар и уж да преживял, но „копитата“ му не били раздвоени (гл. 11, ст. 5–6): „свещеният“ автор наивно приел честото мърдане на заешките устни и нос за преживяне.

В книгата „Левит“ се обясняват от религиозна гледна точка болестите. Когато разглежда този въпрос, „свещеният“ автор е толкова неизчерпаем, колкото и отвратителен. Някои от неговите откровения са свършено уродливи: „Ако оня, който има течение, плюне върху чист, то той да изпере дрехите си и да се умие с вода и да бъде нечист до вечерта“ (Левит, гл. 15, ст. 8). Но господинът, страдащ от течения, може да се очисти... с вяра. Може би мислите, че Библията му предписва някакво лечение? Не отгатнахте! „А кога оня, който има течение, се освободи от течението си, да си отреди седем дена за

очистяването си, да изпере дрехите си и да измие тялото си с жива вода, и да бъде чист; и на осмия ден да си вземе две гургулици или два млади гълъба, и да дойде пред лицето господне при входа на скинията на събранието, и да ги даде на свещеника“ (*Левит, гл. 15, ст. 13–14*).

Библията посочва на болния как да постъпи след излекуването, но е просто безсилна да му помогне с нещо в болестта му.

Забележителни са някои забрани. Справедливо е да се признае, че „свещеният“ законодател не оставя място за ни най-малки съмнения в това, колко възмутителни са били тогавашните нрави на потомците на Иаков. Осъжда се скотоложството, изглежда, често явление в „израиля“. В 20-а глава се изброяват всички мислими видове разврат и за всеки вид — смъртно наказание.

В тази глава бог дори казва: „Ако някой легне с жена, кога е болна от *кръвотечение*, и открие голотата и, той е открил нейните течения и тя е открила течението на кръвта си; и двамата да бъдат изтребени измежду народа си“ (*ст. 18*).

Ето в заключение няколко указания, които могат да служат за образец на стила на „боговдъхновената“ книга „Левит“. Това място трябва да се чете с най-висше благоговение, защото тези думи казва сам бог: „Никой не бива да се приближава до сродница по плът, за да открие голотата ѝ. Аз съм господ.

Голотата на баща си и голотата на майка си не откривай: тя ти е майка, не откривай голотата ѝ.

Голотата на бащината си жена не откривай: това е бащината ти голота.

Голотата на сестра си, бащина ти или майчина ти дъщеря, родена в къщи или вън от къщи, не откривай голотата им.

Голотата на синовата си дъщеря, или на щеркината си дъщеря, не откривай голотата им, защото те са твоя голота.

Голотата на дъщерята от бащината ти жена, родена от баща ти, не откривай голотата ѝ, тя ти е сестра (по баща).

Голотата на бащината си сестра не откривай; тя е еднокръвна с баща ти.

Голотата на майчината си сестра не откривай, защото тя е еднокръвна с майка ти.

Голотата на бащиния си брат не откривай и до жена му се не приближавай: тя ти е стрина.

Голотата на снаха си не откривай; тя е жена на сина ти, не откривай нейната голота.

Голотата на братовата си жена не откривай; тя е братова ти голота.

Голотата на жена и на дъщеря ѝ не откривай; дъщерята на сина ѝ и дъщерята на дъщеря ѝ не вземай, за да откриеш голотата им: те ѝ са еднокръвни; това е беззаконие.

Не вземай жена заедно със сестра ѝ, та да я направиш съперница, за да откриеш при нея голотата ѝ, докато е жива“ (*Левит, гл. 18, ст. 6–18*).

Колко благочестиво и високонравствено е всичко това! Само че Библията не един път казва, че „светите угодници“ и „приятели божии“ честичко нарушавали тези предписания.

ГЛАВА ДЕВЕТНАДЕСЕТА

ЧЕТВЪРТА МОИСЕЕВА КНИГА — „ЧИСЛА“

Книгата „Числа“ се нарича така, защото първите ѝ четири глави съдържат преброяването на евреите през втория месец от втората година на странствването им. Изброени били всичко 603 550 въоръжени евреи (*Числа, гл. 1, ст. 46*).

Тридесет и двете останали глави на тази книга продължават описанието на скитанията на евреите в пустинята. При все това още и в тази глава се срещат различни правила, толкова незначителни и дребни, колкото и еднообразни; половината глава 8 е посветена например на наставления как да се палят свещниците. В книгата „Числа“ могат между другото да се намерят указания за ревнивите мъже, които подозират жените си в измяна, без да са установили по някакви причини този факт.

Разговаряйки с Моисей, бог казал: „Ако жената наруши верността към него и някой преспи с нея и излее семе, и това бъде скрито от очите на мъжа ѝ, и тя се оскверни тайно, и против нея няма свидетел, и тя не бъде изобличена... то мъжът нека доведе жена си при свещеника и да принесе за нея една десета от ефа ечемичено брашно... и да вземе той света вода в глинен съд и пръст от пода на скинията, и да я тури във водата“... По-нататък „свещеникът да я закълне и да каже на жената: ако никой не е преспал с тебе и ти не си се осквернила и не си изневерила на мъжа си, няма да ти повреди тая горчива вода, що докарва проклятие; но ако ти си изневерила на мъжа си и си се осквернила, и ако някой е преспал с тебе — тогава свещеникът нека закълне жената с клетвата на проклятието и нека ѝ каже: да те предаде господ на проклятие и клетва в твоя народ и да даде господ утробата ти да изсъхне и коремът ти да се подуе; и да мине вътре в тебе тая вода, що докарва проклятие, та коремът (ти) да се подуе и утробата (ти) да изсъхне. И жената да каже: амин, амин... И да даде на жената да изпие горчивата вода, що докарва проклятие... за нейна вреда... И кога я напои с водата, ако тя е нечиста и е направила престъпление

спрямо мъжа си, горчивата вода, що докарва проклятие, ще влезе в нея, за нейна вреда, и коремът ѝ ще се подуе, и утробата ѝ ще изсъхне, и тая жена ще бъде проклета между народа си“ (Числа, гл. 5, ст. 12, 13, 15, 17, 19–22, 24, 27).

Това божествено предписание е наречено от бога „закон за ревнуването“.

Да се върнем сега към евреите, които под ръководството на Моисей продължават пътя си по пустинята. По заповед на бога Моисей поръчал две сребърни тръби, с които били давани сигналите за тръгване. В този етап от пътя, считайки с основание, че само манната е недостатъчна, евреите веднъж възроптали и поискали месо. Почакайте. Нали в книгата „Изход“ „свещеният гълъб“ ни каза (гл. 12, ст. 38), че като напускали Египет, нашите емигранти откарали със себе си и безброй стада? Имало наистина няколко случая, когато бог искал да му принесат в жертва първородните от овците, по онова време, когато евреите престояли около една година под Синай. Вярно е и това, че Аарон и левитите (църковниците) клали жертви в чест на златния телец. Но нима е бил изклан всичкия добитък?

Трябва да се признае, че всичко това е много непонятно: когато „свети дух“ описва жертвоприношението в пустинята, евреите притежават всичкия добитък, откаран от Египет. Но щом неговият разказ преминава върху нещо друго, същите евреи гладуват и се хранят само с разслабващата манна. Ние не ще си позволим да кажем, че „свещеният гълъб“ си противоречи: това би било безчестие и богохулство! Ние просто сме принудени да заключим, че безбройните стада, изглежда, са били изядени от бога през време на жертвоприношенията и че „светият дух“ просто е забравил да каже това. Както и да е било, щом евреите, напускайки околностите на Синай, искали с гръмки вопли месо, значи вече е нямало ни един вол, ни една овца, ни един овен, ни едно агне.

Моисей съобщил тези искания на бога. „И вятър повея от господата, и донесе откъм морето пълпъдъци и ги натрупа около стана на един ден път от едната страна и на един ден път от другата страна около стана, почти до два лакти от земята“ (Числа, гл. 11, ст. 31).

От само себе се разбира, бог отец бил длъжен да направи тази отстъпка на своя народ: защото евреите изхарчили за храненето му във форма на жертви безбройните си стада. Можем да си представим как

са се канели да си погуляят евреите! Но „месото беше още в зъбите им и не беше още изядено и разпали се гневът господен против народа и господ порази народа с твърде голяма поразата. И нарекоха тава място Киброт-Хатаава^[1], защото там погребяха народа, който изказа прищевки“ (Числа, гл. 11, ст. 33–34).

Прищявката била да хапнат месо! Затова именно били наказани евреите.

След това странниците се насочили на север. Местността, в която емигрантите влезли, в Библията се нарича пустиня Фаран: това е североизточната част на Синайския полуостров. „Свещеният“ автор се е изхитрил да вмъкне в тази местност още една земя Мадиамска. Моисей заповядал да спрат и да изпратят разузнавачи по един от всяко коляно. Разузнавачите отишли до Хеврон, на запад от Мъртво море, в сърцето на Ханаан, населен тогава с аморейци. Разузнавачите се върнали след четиридесет дена с рапорт и в потвърждение на думите си донесли чудесни плодове — нарове, смокини и грозде. Гроздовете били толкова големи, че трябвало да ги носят няколко души. Това било неоспоримо доказателство за плодородието на страната, която нашите емигранти мечтаели да завладеят (гл. 13).

Но продължението на доклада на разузнавачите подействувало на евреите като леден душ: възжеланията им веднага изстинали.

— Никъде още не сме видели такива прекрасни плодове — казали разузнавачите. — Но жителите на страната са снажни момци, а градовете им са обиколени със здрави стени.

„Там видяхме и исполините, Енакови синове от иополниския род; ние изглеждахме пред тях като скакалци, такива бяхме и в техните очи“ (Числа, гл. 13, ст. 33). Десет разузнавачи поддържали мнението, че е по-добре да не се пъхат в тази прекрасна страна. Народът взел тяхна страна. Само Иисус и Халев смятали, че страната, която видели, била твърде прекрасна, за да не се опитат да я завоюват. Те обявили, че си струва да се потрудят и че рискът е благородна работа. Но понеже народът не споделял техния ентузиазъм, бог заявил, че всички евреи ще измрат, без да дойдат до целта на своето пътешествие, с изключение на Иисус и Халев. Няколко дена по-късно се появили амаликитяните и хананейците. Те нанесли на евреите нечувано поражение (гл. 14).

Сред събитията, описани в книгата „Числа“, достоен за споменаване е заговорът на Корей, Датан и Авирон, които заедно с 250 съмишленици решили, че Моисей и Аарон не са достойни да стоят начело на левитите. Тези заговорници били внезапно погълнати от земята, която се разтворила под тях; изчезнали и те, и семействата им, а 250-те евреи — техни съмишленици, изгорели в огъня, който „излезе от господата“. Освен това бог допълнително изпратил мор на 14 700 емигранти, които не участвували в заговора: тези нещастници също умрели. И тогава левитите прекадили благодарствени благовония на господата (гл. 16).

После по заповед на бога Моисей помолил началниците на племената да му донесат по един жезъл от сухо дърво, подобни на жезъла, който всякога носел Аарон; на всеки жезъл било написано названието на коляното. Всички били събрани в скинията и към тях прибавили дванадесетия, донесен от коляното на Леви, на който било написано името на Аарон. На другия ден, за всеобщо учудване, жезълът на Аарон разцъфнал, докато останалите жезли никак не се изменили. Този жезъл бил обсипан с цветове и дори с узрели бадеми!

Това „чудо“ показало ясно, че бог утвърждава именно Аарона в неговото жреческо звание. Народът се сметнал убеден и обещал да не роптае вече срещу левитите (гл. 17).

Въпрос: ако това чудо е било така убедително, защо и за какво бог поразил с мор 14 700 души, неповинни в никакъв заговор?

Глава 19 на книгата „Числа“ е изцяло посветена на много важния епизод: бог поискал да му заколят млада червена телица без недостатъци и никога не впрягана. Намерили телица, довели я при жреца Елеазар и той напръскал с кръвта на закланата телица „седем пъти към предната страна на скинията на събранието“ (ст. 4).

В 20 глава се казва, че странниците пристигнали отново в пустинята Син. Местността била лишена от вода. Отново ропот в народа, отново удар с жезъла по скалата, отново вода — ново „чудо“! „И дигна Моисей ръката си, и удари дваждо скалата с жезъла си и протече много вода, и пи народът и добитъкът му“ (ст. 11).

Много просто! Като нямат месо, емигрантите все пак имат стада!

По-нататък бог отец заповядал на Моисей, Аарон и сина му Елеазар да се изкачат на планината Ор. Като стигнали на върха, съобразно с получените свише разпореждания, Моисей свалил

одеждите на Аарон и ги надянал на Елеазар, а Аарон веднага умрял. Тогава той бил на 123 години.

В тази пустиня „царувал“ някой си Арад. Като узнал за приближаването на евреите, той тръгнал в поход, разбил тяхната многобройна армия и взел пленници. Дълбоко огорченият еврейски народ се обърнал към бога с молитва: „Ако предадеш тоя народ в ръцете ми, ще наложа заклятие (върху тях и) върху градовете им. Господ чу гласа на израиля и предаде хананейци в ръцете му“ (Числа, гл. 21, ст. 2–3).

При второто сражение нашите емигранти победили хананейците, изтребили ги и извършили обещаното на бога разрушение на градовете им. Но после те свърнали на юг и отново задълбали в пустинята Фаран. Сега заради новия им ропот доброто боженце им изпратило „отровни змии“, които „хапеха народа и много свят измря от (синовете) израилеви“. Тогава Моисей направил медно изображение на змия и го поставил на високо място. И всеки ухапан, като погледнел изображението, незабавно оздравявал (гл. 21, ст. 6–9).

Като поскитали неопределено време из пустинята, евреите отново се намерили на север, близо до аморейците, които живеели под властта на цар Сихон. Евреите им устроили благочестива баня. Целият народ бил „изтребен с меч“. „Царят васански“ Ог също бил победен и умъртвен, както и всички негови поданици. Божият народ завладял още една територия (ст. 21–35).

Египетските емигранти достигнали сега южните брегове на Мъртво море. Предстояло им да преминат малка верига планини, която служела за граница на страната на потомците на Моав, син на патриарха Лот от дъщеря му, роден след една прекрасна пиянска нощ. Но страната на моавците граничела на изток с мадиамската земя (трети път Мадиам!), а мадиамците и моавитците живели в добро съседство.

Като узнал за приближаването на евреите към столицата му, царят на моавитците Валак побързал да се посъветва с министрите си и с още някои умни хора. Ето какво решение било взето. В онова време в град Петор живеел някой Валаам, син Веоров, чийто занаят бил да предсказва бъдещето и да заклина съдбата. Валак решил да изпрати при него делегация, за да измоли благословия за моавитците и съюзниците им мадиамци, като не забравил също да изиска някакво силно проклятие за евреите.

Отначало Валаам отказвал да отиде да благославя цар Валак, народа му и съюзниците му. При все това струвало му се, че бог му позволявал да удовлетвори молбата на Валак. Той тръгнал на път заедно с депутацията, която дошла при него. И ето той се тътрел с магарицата си, когато изведнъж тя видяла ангел, който бил въоръжен с меч и преграждал пътя ѝ. Магарицата хукнала през глава из полето, за да избегне срещата с ангела.

„А Валаам начена да бие ослицата, за да я върне в пътя. И застана ангелът господен на един тесен път между лозята, *дето имаше ограда* и от едната, и от другата страна.

Ослицата, като видя ангела господен, притисна се към оградата, та притисна о оградата ногата на Валаама; и той начена пак да я бие.

Ангелът господен пак отмина и застана в теснината, *дето нямаше накъде да се отбие нито надясно, нито наляво*.

Ослицата, като видя ангела господен, лепна под Валаама. Разгневи се Валаам и начена да бие ослицата с тояга.

Тогава господ отвори устата на ослицата и тя продума на Валаама: какво ти сторих, та ме биеш ето вече трети път?

Валаам каза на ослицата: *задето се поруга с мене; да имах в ръка нож, сега те бих убил*.

А ослицата каза на Валаама: *не съм ли аз твоята ослица, която ти яздиш отначало и до днес? Имала ли съм навик тъй да ти правя? Той отговори: Не*.

И отвори господ очите на Валаама, и той видя ангела господен, застанал на пътя с гол меч в ръка, поклони се и падна ничком.

И каза му ангелът господен: *защо би ослицата си ето вече три пъти? Аз излязох да (ти) попреча, защото пътят (ти) не е прав пред мене; и ослицата, като ме виждаше, отбиваше се от мене ето вече три пъти; ако да не беше се отбивала от мене, щях да те убия, а нея щях да оставя жива*.

И рече Валаам на ангела господен: *съгреших, понеже не знаех, че ти стоиш на пътя пред мене; и тъй, ако това ти е неудобно, аз ще се върна*.

И рече ангелът господен на Валаама: *иди с тия люде; само говори това, което аз ще ти казвам. И отиде Валаам с Валаковите князе“ (Числа, гл. 22, ст. 23–35)*.

"И застана ангелът господен на един тесен път между лозята, дето имаше ограда и от едната, и от другата страна" (Числа, гл. 22, ст. 24).

Тази история завършила с това, че еврейският народ получил трикратно благословия от устата на Валаам, за велика ярост на царя на моавитците, който възкликнал: „Аз те повиках да прокълнеш враговете ми, а ти ги благославяш ето вече трети път; бягай прочее в земята си; аз исках да те почета, но ето, господ те лишава от почести“ (Числа, гл. 24, ст. 10–11).

Скоро ще видим как евреите се отплатили на Валаам за благословията му.

Цар Валак сменил гнева си с милост: глава 25 съобщава, че потомците на Иаков се разположили много спокойно между моавитците и мадиамците. Тази армия от 600 000 въоръжени воители, готова да изтреби и поданиците, и съюзниците на цар Валак, не помисля вече за битки. Без примирие, без преговори се възцарил мир: еврейският народ се слива дружески със съседите — мадиамци и моавитци. „Израил живя в Ситим и народът начена да блудствува с дъщерите на Моав; и приканваха те народа да принася жертви на боговете им, и народът ядеше (жертвите им) и се кланяше на боговете им“ (Числа, гл. 25, ст. 1–2).

Това, разбира се, никак не допадало на левитите, на които езическите жреци отнемали печалбата. И тогава Финеес, синът на първосвещеника Елеазар, като видял как един евреин, на име Зимри,

влизал в дома на прекрасната мадиамка Хазви, ги последвал „в спалнята“ и промушил „и двамата: израилтянина и жената в корема й“ (ст. 8). Малко преди това бог изпратил на своя народ за наказание пореден мор: двадесет и четири хиляди души вече успели да измрат. Ударът от меч на Финеес зарадвал много бог и той незабавно ликвидирал епидемията. Сега бог направо заповядал на Моисей да подготви всеобщо изстребление на моавитците и мадиамците (ст. 16–18).

Преди да изпълни този божествен план, Моисей отново прибегва към преброяване, защото били минали вече 38 години, откакто евреите заминали от Египет. За тези 38 години еврейският народ се обновил, понеже, както вече отбелязахме, бог предупредил емигрантите, че нито един от напусналите Египет не ще влезе в „земята обетована“, с изключение на Иисус и Халев. Статистиката на Моисей отново дала числото 601 730 човека „от 20 години и нагоре“, способни да носят оръжие, сега вече без да се смятат левитите, които били 23 000 (ст. 26).

Изпълнявайки „божието повеление“, „израил“ се заел с изстребването на народите, които им оказали братско гостоприемство. За тази цел били отбрани по хиляда човека от всяко коляно — всичко 12 000 „отмъстителни божи“ (гл. 31). Особено се струпало на мадиамците: всички мъже от този народ били изстребени, включително и „пет царе“. Евреите „убили с меч“ също Валаам, сина на Веор, този великолепен пророк, който неотдавна ги благословил.

„Мадиамските пък жени и децата им синовете израилеви ги взеха в плен; а всичкия техен добитък, и всичките им стада, и всичкия им имот заграбиха; всичките им градове в техните владения и всичките им села с огън изгориха“ (Числа, гл. 31, ст. 9–10).

Но на Моисей това избиване му се сторило малко и той се разгневил „на военачалниците, хилядниците и стотниците, които се бяха върнали от война, па им рече: (защо) оставихте живи всички жени?... И тъй, избийте всички деца от мъжки пол, избийте и всички жени, които са познали мъж на мъжко легло; а всички деца от женски пол, които не са познали мъжко легло, оставете живи за себе си“ (Числа, гл. 31, ст. 14–15, 17–18).

Плячката била пресметната и се оказала: дребен добитък — 675 000, едър добитък — 72 000, магарета — 61,000, и жени, които „не са

познали мъжко легло“ — 32 000 (ст. 32–35). Част от тази плячка била оставена за бога, в това число и 32 мадиамски девойки (ст. 40).

В останалите глави на книгата „Числа“ няма нищо интересно: това са правила за наследяване, разписание за жертвоприношенията на празниците и предписания относно бъдещото разделяне „на обетованата земя“. Всичко това „Книгата на Иисус Навин“ повтаря с още по-сучни подробности.

[1] Гробове на прищевките — Бел.ред. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТА ПЕТА МОИСЕЕВА КНИГА — „ВТОРОЗАКОНИЕ“

„Второзаконието“ — петата и последна книга на „Петокнижието“ — представлява още по-малък интерес от книгите „Левит“ и „Числа“. Във формата на речи, произнесени уж от Моисей, тук се повтарят разни закони, изложени вече по-рано^[1]. В първата реч, която заема четири глави, се резюмира всичко, което е станало от излизането от Египет, и се напомня на евреите с какъв „поток от благоденствия“ ги е обсипал бог. Във втората реч, заемаща двадесет и една глава, се повтаря отново онова, което за еврейския народ представлява сборник от негови граждански и религиозни закони. После следват цял ред условия, свързани с изпълнението на законите: евреите ще бъдат благословени и работите им ще бъдат успешни, ако изпълняват заповедите на бога; напротив, всички проклетия ще се посипят на главите им и всички най-разнообразни и многобройни наказания ще се стоварят върху тях, ако те нарушат която и да е негова заповед.

Понеже „свещеният“ автор се погрижил да предупреди, че сам бог е говорил с устата на Моисей, следва да се приведат някои образци от това божествено красноречие.

„Дрехата ти не овехтя на тебе, и ногата ти не отече, ето вече четирийсет години“ (*Второзаконие, гл. 8, ст. 4*). Ето ти, разбира се, „чудо“, което не е по-малко чудно, отколкото всичките други религиозни „чудеса“, и не е лишено от забавност.

Съгласно споменатите от нас две преброявания сред емигрантите имало кръгло 600 000 само воини и в момента на тръгването от Египет, и в момента на пристигането в страната на моавитяните. Дошли в Моав не онези, които излезли от Египет, а техните потомци. Старите поколения измрели „по словото господне“. От броя на въоръжените

може да се съди, че Египет са напуснали три милиона души, включително старците, жените, девойките и момчетата.

Ако тези три милиона души са намерили смъртта си в пустинята през изминалите четиридесет години, значи и три милиона смени облекло, бельо и обувки са преминали от едните към другите. Но според последното преброяване воините били 601,730, без 23 000 левити.

Ако предположим, че всеки воин и всеки левит са имали само по една жена, че са имали само по три деца, че само половината от съпрузите са имали бащи и майки, може да се пресметне, че дошлите в Моав са били всичко около четири и половина милиона души. Трябвало е всички да се облекат и обуят. Това прави чудото още по-величествено и загадъчно, защото то означава, че се е наложило старият бог да намери за своя народ някъде в пустинята около един и половина милиона чифта готови обувки, без да се смята същото количество мъжко и дамско облекло.

Впрочем, в „Диалог е Трифон иудея“, като отговаря на тези съображения на скептиците, „свети“ Юстин твърди, че не само дрехите на евреите не се износили през четиридесетгодишните им скитания под зноя и дъждовете в пустинята, но че дрехите на децата им растели на тях и се увеличавали по чудесен начин, така както с възрастта се развивали телата им. А „свети“ Иероним в XXXVIII послание казва дори следното: „Напразно бръснарите са изучавали занаята си; те не го ползвали в продължение на четиридесетте години, прекарани в пустинята, защото на евреите не растели нито косите, нито ноктите“. Може би поне това ще ви убеди най-после и ще ви накара да повярвате в „божиите чудеса“!

Ще отбележим сега един божи завет, който не ще учуди никого: „Гледай никога да не изоставяш левитина през дните (които ще живееш) в земята си“ (*Второзаконие, гл. 12, ст. 19*). Ако си спомним, че левитите са духовни лица, всичко става съвсем ясно!

„Кога излезеш на бой против враговете си и господ, бог твой, ги предаде в ръцете ти и ти ги плениш, па видиш между пленените хубавица жена и я обикнеш, и поискаш да си я вземеш за жена, заведи я у дома си и нека тя остриже главата си и изреже ноктите си, да съблече рабинските си дрехи, да живее у дома ти и да оплаква баща си

и майка си цял месец; след това можеш да влезеш при нея, да ѝ станеш мъж и тя да ти бъде жена.

Ако пък *отпосле* тя ти се не нрави, отпусни я, накъдето поиска, ала не я продавай за сребро, нито я прави робиня, защото ти си я унизил“ (*Второзаконие, гл. 21, ст. 10–14*).

Това е много благочестиво, нали?

„Оня, който е скопен или му е отрязан детеродният член, да не влиза в обществото господне“ (*Второзаконие, гл. 23, ст. 1*). Коментарите са излишни!

„Ако (през време на военния поход. — Л. Таксил) у тебе бъде някой нечист от случилото (му) се през нощта, той трябва да излезе вън от стана и да не влиза в стана, а надвечер да умие (тялото си) с вода и след залез-слънце може да влезе в стана“ (*Второзаконие, гл. 23, ст. 10–11*).^[2]

С други думи, това значи, че той няма да вземе участие в сражението. По този повод Волтер сметнал за полезно да изкаже няколко съображения. „Много познавачи на военното дело твърдят — казва той, — че еротическите сънища посещават главно здравите млади хора, и заповедта да се отстраняват за цял ден от армията би била много неблагоприятна и опасна, защото обикновено боевете стават именно в дневните часове. Подобна заповед би поощрявала страха. Най-последно, много по-лесно е да се умиеш в палатката си или макар в лагера, където можеш да си доставиш вода, отколкото да излизаш от стана и да търсиш вода бог знае откъде.“

Бог установява за своя народ дори реда за извършване естествените нужди във военно време: „Ти трябва да имаш място вън от стана, дето да ходиш за себе си; освен оръжието си трябва да имаш лопатка; и кога да клекнеш вън *от стана*, изкопай (яма) и пак зарови (с нея) поганта; понеже господ, бог твой, ходи из стана ти, за да те избавя и да предава враговете ти (в твоите ръце); затова станът ти трябва да бъде свят, за да не види той у тебе нещо нечисто и да се не отдръпне от тебе“ (*Второзаконие, гл. 23, ст. 12–14*).

Това място от Библията изисква особено важни бележки. Ние знаем вече, че бог има ръце, с които твори, че има нозе за ходене по нашата планета, когато сметне за необходимо това; неотдавна узнахме, че има гръб и че го е показал на Моисей; има нос, с който „мирише приятното благоухание“. Сега узнаваме, че божият нос не само

украсява лицето на „твореца“ на света, за да не възбужда смях е липсата на този естествен детайл на лицето. Не, истински нос е! Също както бог обича добре да си похапне (спомнете си забележителния обед у Авраам), той в един от дните на „творението“ си създал за собствени нужди нос, който „мирише приятното благоухание“ и не понася лошите миризми.

От друга страна, не е трудно да се предвиди, че нищо не е струвало на всемогъщия бог да ограда своя нос от лоши миризми. Та нали еврейският народ е „народ божи“, избран от бога. Но на бога никак не дошло на ум да избави този народ от неприятните последствия на храносмилането, щом миризмата на изпражненията е неприятна на неговото вездесъщо обоняние. Да направи така, че храната да се всмуква изцяло в еврейските организми, да отмени всяко евакуиране на отпадъците от организма — ето, струва ни се, най-простият и остроумен изход от затруднението. В краен случай евреите биха били малко по-иначе устроени анатомически и това още повече, отколкото обрязването, би ги отличавало от останалото човечество. Или пък ако всемогъщият бог не искал да дава на своя народ такава забележителна привилегия, като липсата на дебело черво, ако той е държал много евреите да ходят по нужда като всички хора, все пак е било лесно да нареди така, че намирайки се сред тях в лагерите им, да не чувствава лошите миризми. Ние — ако бихме притежавали прерогативите на всемогъщия! — чисто и просто бихме издали декрет изпражненията на евреите във военно време да имат миризма на теменужка или на друго някакво цвете по наш избор. Нищо не може да бъде по-лесно и просто за този, който притежава всемогъщество!

Някои казват, че един безупречен сонет струва колкото цяла поема. И наистина, на нас ни се струва, че стиховете 12, 13 и 14 от 23 глава на „Второзаконие“ струват сами повече, отколкото всичките псалми на Давид. Колко несравнимо велик е хоризонтът, който тези три стиха откриват на богословската наука! В този божи нос, който не обича лошите миризми, има непостижими теологически дълбочини, щом само човек пожелае да се замисли по-добре над тях и добре да ги анализира!

Ние призоваваме за съдии римския папа и всички християнски патриарси и почтително ги молим да поставят на обсъждане на всесветейшите събори следния въпрос: съществуването на трите

гореспоменати стихове, на които всеки вярващ е задължен безусловно да вярва, защото принадлежат на „свети дух“ — не усложнява ли то „тайнството причастие“, което и без това е достатъчно сложно? Накъсо казано, ако през време на богослужение служителят на култа, като произнася свещените слова, случайно направи нещо неприлично, ще се реши ли бог да слезе в храма и ще се извърши ли превъплътяването му в хляб и кръв?

Не казвайте, че такива неща са невъзможни. През време на юношеството ми, в гимназията „Св. Людвик“ в Париж, често пеех в църковния хор и ми се случваше да служа на един свят човек — абата Журдан, който имаше — как да се изразя по-деликатно? — ... много ветровит стомах. Виновен беше може би грахът, с който ни хранеха в гимназията? Бих искал така да мисля за негово оправдание. Както и да е било, спомних си как една сутрин, когато, застанал на колене зад свещеника, поддържах филоната му, вътрешностите на светия старец така се разбунтуваха — разбира се, въпреки волята му, — че ми беше много трудно да изпълнявам задълженията си.

Тогава аз оценявах разстройството на стомаха на свещенослужителя през време на службата само от гледна точка на неприятността от лошата миризма за моя човешки нос. Но сега, когато прелиствам „свещеното писание“ и се потапям благоговейно в неговата високопарна красота, трите стиха на „Второзаконието“, останали за мен незабелязани досега, възбуждат моето усърдие и ме карат да мисля, че върху ми лежи високото задължение да повдигна важния и необходим въпрос за значението на миризмата, която свещенослужителят разпространява, като произнася думите: „това е истинското мое тяло; това е моята кръв“.

Тъй като е недопустимо Новият завет да противоречи на Вехтия, част от който е „Второзаконието“, тъй като двата завета са еднакво произведения на един и същи „свети дух“, във висша степен логично е да предположим, че бог, отвращението на когото към лошите миризми е доказан факт, много неохотно се въплъщава в просфората, че едва ли не за ушите става нужда да го мъкнат в тази работа, когато службата се извършва от свещеник, страдащ от натрупване на газове в стомаха. Преминава ли той в просфората или не преминава? Чака ли той да се разсее лошата миризма или веднага в лошо настроение се връща на

небето? Ето въпроса с общочовешко значение, който аз смирено и благоговейно поставям пред моята „майка“ — „светата църква“.

Както виждате, няма нищо по-важно, защото, ако причастието, раздавано от такъв свещеник, е само един обикновен хляб, в който дори не е попаднал нито един косъм от брадата на господа бога, то причестяващите се могат да бъдат измамани по най-безсрамен начин. А сега представете си вярващ човек, който разчита на това причастие и на свързаното с него опрощаване на греховете. Пресметнете, моля ви, цялата тежест на това бедствие! Свети отци, моля, свикайте по-скоро събор!

Преди да затворим книгата „Второзаконие“, привеждаща божествените заповеди, ще се спрем още на едно: „Кога се бият помежду си мъже, и жената на едного (от тях) се приближи да отърве мъжа си от оногова, който го бие, и като простре ръката си, улови го за срамотите, отсечи ѝ ръката: да (я) не пожали окото ти“ (*Второзаконие, гл. 25, ст. 11–12*).

Ето какво значи всезнаещ бог! Той всичко е предвидил, всичко, решително всичко!

Бог обявил още на Моисей, че като влязат в „обетованата земя“, неговите съотечественици ще посветят две планини на доста любопитен обред: на едната, с име Гаризим, ще благославят народа; на другата планина, която се нарича Гевал, ще се произнасят всякакъв род проклетия.

Ето няколко образци от божиите заплашвания, извлечени от глава 28: „Господ ще прати върху ти проклетие, размирие и злополука във всяка работа на ръцете ти, каквато и да вършиш, докле бъдеш изтребен — и ти скоро ще загинеш заради злите си дела, защото си ме оставил (*ст. 20*). Ще те порази господ с изтощение и огница, с треска и възпаление, със суша, горещ вятър и главня *по житата*, и те ще те преследват, докато загинеш (*ст. 22*). Ще те порази господ с египетска проказа, с хеморои, краста и сърбеж, от които не ще можеш да се изцериш (*ст. 27*). Ще те порази господ с лудост, слепота и вцепеняване на сърцето (*ст. 28*). За жена ще се сгодиш и друг ще спи с нея; къща ще съградиш и не ще живееш в нея; лозе ще насадиш и не ще го обереш (*ст. 30*). Ще те порази господ с лоша проказа в коленете... от стъпалото на ногата ти до самото теме на главата ти (*ст. 35*). И ще станеш за чудо, приказ и гавра на всички народи (*ст. 37*). Много семе

ще хвърлиш в нивата, а малко ще събереш, защото ще го изядат скакалци (ст. 38). Синове и дъщери ще родиш, но те няма да останат при тебе, защото в плен ще отидат (ст. 41). Ще прати господ против тебе народ отдалеч, открай земя; като орел ще се спусне народ, чийто език ти не разбираш; народ безсрамен, който не ще ни старо да почете, нито младо да пожали (ст. 49–50). Ще ядеш плода на утробата си, плътта на синовете и дъщерите си (ст. 53). Изнеженият мъж, който е живял между вас в голям разкош, с безжалостно око ще гледа на брата си, на обичната си жена и на другите си деца, които биха му останали, и не ще даде нито на едного от тях плът от децата си, които той ще яде (ст. 54–55)“ и т.н. до края на главата.

От всичките наказания, с които бог заплашва своя народ, ни едно не е духовно. Божият народ явно не е познавал християнските църковни наказания. Наред с това заслужава да се отбележи, че във Вехтия завет никъде не става дума нито за ада, нито за чистилицето. Ние вече видяхме, че бог се е грижел за отходните места на евреите, но никъде не забелязахме той да се е погрижил за техните души. До такава степен не се е погрижил, че думите „безсмъртие на душата“ не се срещат в нито една от „свещените книги“, от които християните почерпили своята религия.

След заплашванията идва исторически откъс: достигайки 120-годишна възраст, Моисей оставя пълномощията си в полза на Иисус Навин, за голямо неудоволствие на главния жрец Елеазар, и поръчва на този Иисус да заведе евреите в Ханаанската земя. Ние ще избавим читателя от песента, която Моисей пее при прощаване със съплеменниците си. Ще пропуснем и благословиите, които той призовава върху всяко от израилевите колена. Подчинявайки се на заповед свише, библейският герой се изкачва най-после на планината Нево, където го очаква смъртта, но откъдето той може преди „праведната си кончина“ да види „обетованата земя“.

Християнската църква и еврейската синагога твърдят единодушно, че „Петокнижието“ е произведение на Моисей. Да не сте помислили да кажете, че коментираниите от нас пет книги са били написани от някой друг, а не от зетя на Иотор. Ако ви хрумне да говорите такива неща, вие ще бъдете отлъчени от църквата. Богословите упорито твърдят, че тези пет книги са написани от

първото до последното стихче от Моисей по диктовката на „божествения гълъб“.

Обикновена книга, просто човешка книга би била завършена в такъв случай в момента на възкачването на Моисей на планината Нево. В краен случай обикновеният човек би написал следните редове: „Чувствавам, че си отивам; оставям перото, защото приближава смъртта ми.“ Но Моисей е „свещен“ писател. Той не е можел да направи така. Затова в последната глава на книгата „Второзаконие“ той сам е увековечил смъртта си, погребението си, народната скръб и дори любезно е казал няколко думи на посмъртна възхвала по свой адрес.

„И умря там Моисей, раб господен, в моавската земя, според думата господня; и погребяха го в долината в моавската земя срещу Ветфегор и дори до днес никой не знае де е погребан. И синовете израилеви оплакваха Моисея в равнините моавски (при Йордан, близо до Иерихон) трийсет дена. И Иисус, син Навинов, изпълни се е дух на премъдрост, защото Моисей бе възложил върху него ръцете си, и му се покоряваха синовете израилеви и правеха тъй, както бе заповядал господ на Моисея. И в израиля нямаше вече такъв пророк като Моисея, когото господ знаеше лице с лице“ (*Второзаконие, гл. 34, ст. 5–6, 8–10*).

Като чете тези стихове, някой читател ще поклати глава: ще му се стори, че Моисей не би могъл да участва в написването им. Грешка, друже мой! Богословите направо ще ви кажат, че това е стилът на самия Моисей и че дори в предните глави той никога не е говорил за себе си в първо лице, а всякога в трето.

"И в Израиля нямаше вече такъв пророк като Моисея, когото господ знаеше лице с лице" (Второзаконие, гл. 34, ст. 10).

Щом църквата се е изказала — няма какво да се възразява! А точното мнение на църквата е изложено от учения богослов Павел Герен в следните изрази: „Петокнижието“ е общо наименование на първите пет книги на Библията. Автор на „Петокнижието“ е Моисей. „Петокнижието“ е оригинал, но и неговата оригиналност е също така несъмнена, както оригиналността на най-оригиналните книги. Тя е също така несъмнена, както е несъмнено самото съществуване на Моисей. Не бива да се отрича оригиналността на книгата, която се счита за такава от общата всевечна вяра на народа, чиято история тя е описала, законодателството и религиозния култ на който тя е създала, особено когато тази книга носи характера на приписваната ѝ древност. Невъзможно е тя да е била замислена и написана от някой друг освен от автора, името на когото носи. Такова е „Петокнижието“. Всевечната народна вяра на евреите, духът на древността, който отличава тази книга, невъзможността от подмяна — всичко това доказва нейната оригиналност. Моисей е написал „Петокнижието“, вдъхновен от свети дух" (*Католическа енциклопедия, френско издание, т. V, стр. 690*).^[3]

Да се преклоним братя, и да не се учудваме повече на нищо!

[1] По-вярно е, както е установила библейската критика, книгата „Битие“ да повтаря онова, което е било по-рано записано в книгата „Второзаконие“, защото последната е написана значително по-рано от книгата „Битие“. ↑

[2] В българския текст на Библията това място е изложено много свободно. Латинският текст гласи: „Ако в сражение воин види сладостен сън и му се случи изтичане на семе, той трябва сутринта да излезе в полето, а вечерта да се измие с чиста вода.“ ↑

[3] Съвършено по същия начин се изказват и православните богослови. Ето какво например се говори в уводната статия към Библията: „И по отношение идеите, и по отношение стила на всички страници на «Петокнижието» лежи печатът на Моисей: единството на плана, хармонията на частите, величавата простота на стила,

наличиостта на архаизми, прекрасното познаване на древния Египет — всичко това дотолкова силно говори за принадлежността на «Петокнижието» на Моисей, че не оставя място за добросъвестно съмнение“. (*Уводна статия към Библията, издание на сп. „Странник“, СПб, 1904 г.*)

Обаче, както е установила научната критика на Библията единство на плана и хармония на частите в „Петокнижието“ няма от началото до последните ѝ страници; срв. макар двата противоречащи си разкази за сътворението на света (*гл. 1 и 2 на Битие*), двата взаимно изключващи се разкази за потопа (*гл. 6, 7, и 8 на Битие*), основание за почитането на съботата (*Второзаконие, гл. 5, ст. 13–15, и Изход, гл. 20, ст. 8–11*) и др. За „прекрасното познаване“ на Египет в нашата книга се каза вече много: библейските автори са нямали дори най-елементарни сведения за тази велика страна. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА

„СВЕЩЕНИТЕ“ ПОДВИЗИ НА ПРАВЕДНИЯ ИИСУС НАВИН, ВОЖДА ИЗРАИЛСКИ

След смъртта на Моисей вожд на израилския народ станал Иисус Навин. За ободряване на евреите бог веднага дошъл да навести Иисус и му дал няколко типични за Библията обещания.

„Затова стани, мини през този Йордан, ти и целият този народ, в земята, която аз давам тям, на синовете израилеви.

Всяко място, на което стъпят стъпалата на вашите нозе, ви давам, както казах на Моисея; от пустинята и от тоя Ливан до голямата река, река Ефрат, цялата земя Хетейска, и до голямото море към залез-слънце ще бъдат вашите предели.

Никой не ще устои пред тебе през всички дни на твоя живот; и както бях с Моисея, тъй ще бъда и с тебе; няма да отстъпя от тебе и няма да те оставя.

Бъди твърд и храбър, защото ти ще предадеш на тоя народ за владение земята, за която се клех на отците им да им я дам“ (*Иисус Навин, гл. 1 ст. 1–6*).

Вече не за пръв път от излизането от Египет бог повтарял обещанието, дадено някога на Авраам, Исаак и Иаков. Какво грамадно царство той обещал с клетва да даде на своя народ! Всичките земи между Синайския полуостров, Средиземно море и Ефрат! Това царство трябвало да бъде по-обширно дори от Асирия!^[1] Но какъв колосален банкрут, какво долно нарушаване на думата си показал бог! Евреите завзели нищожна територия, и то след много мъки. На бреговете на обещания им Ефрат те живели не като господари, а като жалки пленници — в тежко робство у вавилоняните. А тяхна „голяма“ река бил само мършавият Йордан.^[2]

Какво направил приемникът на Моисей в отговор на божията заповед?

„Иисус, син Навинов, прати тайно от Ситим двама съгледвачи и каза: идете, обгледайте земята и град Иерихон. (Двама момци) отидоха и доидоха (в Иерихон и влязоха) в къщата на една блудница на име Раав, и останаха да пренощуват там“ (*Иисус Навин, гл. 2, ст. 1*).

Някои преводи на Библията поменават госпожа Раав като съдържателка на кръчма. Но оригиналният библейски текст сочи, че Раав живеела с дохода от женските си прелести. Защо се среща тази неточност в преводите? Не затова ли, че тази Раав фигурира в евангелието сред предците на Иисус Христос?^[3]

„Иерихонският цар прати да кажат на Раав: предай човеците, които са дошли при тебе и са влезли в къщата ти (нощес), понеже са дошли да обгледат цялата земя.

Но жената взе двамата ония човеци, скри ги и каза: идваха, наистина, при мене човеци, но не зная отде бяха те; когато пък на мръкване трябваше да се затворят портите, те излязоха; не зная къде отидоха; спуснете се по-скоро подире им, ще ги настигнете“ (*Иисус Навин, гл. 2, ст. 3–5*).

След заминаването на царската полиция Раав сключила сделка с двамата шпиони. Тя им съобщила, че страната знае вече за чудесата на еврейското „излизане от Египет“ и че много се страхува от еврейската армия. Те й дали отличителен знак, който трябвало да й послужи за спасяване на живота и дома й през време на предстоящото превземане и изстребване на Иерихон. После шпионите се спуснали през прозореца по въже, понеже къщата на Раав била „на градската стена“ (*ст. 9–24*).

„Какво го е заставило него (Иисус) — забелязва Волтер — да прибегне до услугите на тази нещастница, щом бог със собствените си уста му е обещал съдействие и помощ, щом той не е могъл да не бъде уверен, че бог се е сражавал за него? Той е бил начело на шестстотинхилядна армия и бил отделил 40 000 човека за превземане на Иерихон, града, който никога не е бил укрепен и принадлежал на народ толкова неопитен във военното дело, че дори столицата си поставил в долина и по този начин се лишавал от възможността сериозно да я защитава. От Иерихон сега са останали само няколко жалки къщурки, в които се приютяват едва към 300 жители“.

За случая Раав богословът Калмет на времето си питал: била ли е виновна в лъжа или не е била, като твърдяла, че еврейските

разузнавачи са си отишли, в това време, когато са били у нея. Той намирал, че Раав е постъпила добре.

„Бидейки осведомена — пише този богослов — за божиите замисли да изтреби хананейците и да предаде земята им на евреите, тя не можела да се съпротивяла на това, без да падне в грях против бога; освен това тя е била убедена в благите божии намерения и е знаела несправедливостта на хананейците. По такъв начин тя не е могла да постъпи ни по-справедливо, ни по-разумно.“

Ученият Фрере^[4] отговорил: „Ако това е така, значи проститутката Раав е била вдъхновена от бога, както и Иисус, което е доста странно. По-скоро трябва да се признае, че тази Раав, като предавала родината си на чуждия варварски народ, е била просто престъпна твар, достойна за най-жестоко наказание.“

Да видим по-нататък. Иисус заповядал да тръгнат на поход срещу Иерихон: затова по-напред трябвало да се премине река Йордан. Жреците, които носели „ковчега на завета“, вървели начело на народа. Те влезли смело във водата, като хора, твърдо уверени, че не може да не стане чудо. Щом намокрили краката си, водите на реката спрели точно като прерязани от невидима преградна стена.

Свещениците останали посред реката, докато не преминал еврейският народ. В памет на това чудо били поставени край река Йордан дванадесет големи камъка. Щом „ковчегът на завета“ бил пренесен на десния бряг, водите отново потекли по коритото си (гл. 3 и 4). Узнавайки за тези чудеса, царете на разните околни народи, чак до бреговете на Средиземно море, изпаднали в отчаяние.

Тук, между другото, бог обърнал внимание на Иисус, че след „изхода от Египет“ обредът обрязване, установен от бога за „вечни времена“, съвсем бил изоставен. Библията не обяснява причините на това странно явление: тя само ни поставя пред свършените факти. Ни един младенец от мъжки пол, роден в пустинята, не бил подложен ма операция. А еврейският народ наброявал тогава общо около 4 000 000 души от двата пола и значи приблизително 2 000 000 мъже. Можете да си представите фантастичното количество кожа, изрязана по заповед на Иисус от детеродните членове. Библията назовава доста образно мястото, където била извършена тази операция, „Хълм на обрязанието“ (гл. 5, ст. 3).

След четиринадесет дена била пасхата и у евреите се оказало достатъчно жито, за да приготвят безквасен хляб; оттогава манната „престанала да пада“ (гл. 5, Ст. 12).

Съгласно божествените разпореждания еврейската армия обкръжила Иерихон и в продължение на шест дена войниците страшно марширували под стените на града, а жреците свирели на духови инструменти. Обсадените били крайно изумени от този военен похват, но не се предавали. На седмия ден, пак съгласно разпореждането, преминали още седем пъти в пълен боен ред около стените, този път с друга, по-силна музика, съпроводжана от виковете на целия народ. Тогава рухнали твърдините на града, паднали стените иерихонски.

Иисус заповядал да изтребят всички: мъже и жени, деца и старци, и дори „воллове, овце и осли“. Били пощадени само проститутката Раав и нейните роднини, които тя събрала у дома си. „А градът и всичко, що беше в него, с огън изгориха; само среброто и златото, медните и железни съдове предадоха (за да се внесат за господата) в съкровищницата на дома господен“ (гл. 6, ст. 23).

„Възможно ли е — пише лорд Болингброк^[5] — бог, бащата на всички хора, сам да е водил и съпровождал един варварин, на когото не би искал да прилича и най-кръвожадният людоед? Велики боже! Да дойде от неизвестната пустиня, за да унищожи чуждия град, да изтреби всичките му жители, в това число жени и деца, да изколи всички животни, да изгори къщите и покъщнината тогава, когато самите победители още не са ни кол побили, и да пощади само една долна проститутка, предателка, достойна за изтезание. Тази приказка е не само съвсем безсмислена, но и съвсем отвратителна. Само пиян негодник е могъл да я напише и само пиян глупец може да ѝ повярва.“

Да не забравяме, че авторът на тези думи е бил един от най-видните и почтени мъже на Англия. Като министър на външните работи, лорд Болингброк е бил истинският вдъхновител и създател на прочутия Утрехтски мир, който тури край на дългите кръвопролитни войни на Людовик XIV. Може да се каже, че това е било голямото дело, гордостта на живота му. Той възвърнал мира на Европа, като създал при това условия, възможно по-справедливи за всички държави. Полезно е да се напомнят заслугите на този почтен човек, който краси човечеството и е приложил своя гений да спре взаимното изстребление на народите; това е необходимо, за да се заставят да мълчат

фанатиците, които биха искали да видят в приведения по-горе цитат богохулни речи на някакъв непросветен нечестивец. Лорд Болингброк казал за Библията: „Би било хула към бога и обида за хората да се гледа сериозно на това жалко сплитане на измислици, в които всяка дума е или връх на смешното, или връх на ужасното.“

Според думите на „свещения“ автор превземането и разгромът на Иерихон послужили като причина за организиране заговор против „израил“. Виждайки какво разбира еврейският народ под завоевание и как той се отнася с покорените градове, царете на тази местност решили, че е много по-добре да изтребят завоевателите, отколкото да чакат, докато завоевателите изтребят тях — те сключили съюз и взели много важни решения (гл. 9).

Обаче те не помислили за едно обстоятелство, което си имало своето „свещено“ значение: с Иисус бил бог. Бог вселил суматоха в техните войски и израилтяните „им нанесоха голямо поражение в Гаваон, гониха ги по пътя към склона на Веторонската височина и ги разбиваха до Азек и Макед“ (*Иисус Навин, гл. 10, ст. 10*). Нещо повече, милостивият бог, подстрекаван вероятно от тщеславие, сам взел участие в сраженията: „А когато бягаха от израилтяните по склона на Веторонската планина, господ хвърляше върху тях от небето големи камъни (градушка) до самия град Азек и те умираха: умрелите от камъните на градушката бяха по-много, отколкото ония, които синовете израилеви убиха с меч (в битката)“ (*ст. 11*).

Но Иисус не смятал победата си окончателна.

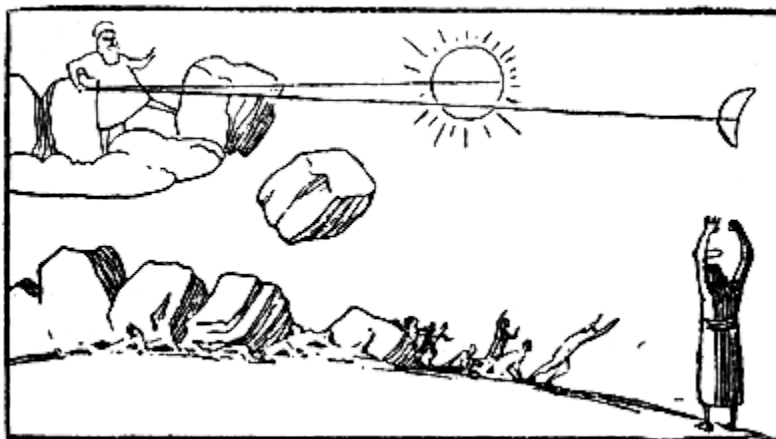
„Иисус извика към господата в оня ден, в който господ (бог) предаде Аморея в ръцете на израиля — след като ги изби в Гаваон, и те бяха избити пред лицето на синовете израилеви, — и каза пред израилтяните: спри се, слънце, над Гаваон и ти, месечино, над Айалонската долина!

И слънцето се спря, и месецът стоя, докле народът отмъстваше на враговете си. Нали това е писано в книгата на Праведния: слънцето стоеше сред небето и не бързаше да зайде почти цял ден?

Такъв ден не е имало ни преди, ни подир оня, в който господ (тъй) да е слушал човешки глас. Защото господ воюваше за израиля“ (*Иисус Навин, гл. 10, ст. 12–14*).

Като четеш това повествование, чудиш се защо след каменната градушка, изсипала се над вражеските глави, е притрябвало на Иисус

да прибегва до ново чудо и да спира слънцето и луната. Разказът поменава, че дневното светило е било все още доста високо. На пръв поглед е имало достатъчно време да бъдат избити всички бегълци още преди настъпването на нощта на Веторонския път, та дори и да допуснем, че някои от бегълците са се отървали от небесните камъни. Наистина богословите ще ни възразят може би, че някои от бегълците така бързо са тичали, та е трябвало повече от седем часа време, за да бъдат настигнати. Но науката още не е успяла да ни обясни как така слънцето, което изобщо не обикаля около земята, е прекъснало своя бяг. Също така не може да се разбере как така този ден, който е бил двойно по-дълъг от всички останали, не е предизвикал ни най-малко смущение в движението на планетите и периодичността на затъмненията.

"... господ хвърляше върху тях от небето големи камъни... И слънцето се спря, и месецът стоя" (Иисус Навин, гл. 10, ст. 11, 13).

Това прекрасно „чудо“ на Иисус е възбудило много смях у просветените хора.

Разказват, че един учен, когото обвинявали, че поддържа учението на Коперник за движението на земята около слънцето, отговорил остроумно на инквизиторите: „Изглежда, че точно след чудото на Иисус Навин слънцето вече не се движи около земята.“

Начело на армията на аморейците, която била унищожена през време на библейското бедствие, стояли пет царе. Те се спасили от градушката камъни и от еврейските мечове. Царете се скрили в пещера

(ст. 16). Като узнал това, Иисус заповядал да се затрупа входът на пещерата с големи камъни (ст. 18). Петимата царе били хванати като в капан. После Иисус заповядал да бъдат отместени камъните от пещерата и да се изведат и петимата царе. На военачалниците си Иисус заповядал: „стъпете с нозете си върху вратовете на тия царе“. Битите царе били убити и труповете им обесили на пет бесилки. Вечерта труповете били пренесени обратно в пещерата и пак я затрупали с големи камъни. „Свещеният“ автор сериозно ни уверява, че всичко това така си стои „и до днес“ (ст. 22–27).

Иисус пък продължавал благочестивите си подвизи.

„И порази Иисус цялата планинска и южна земя, низините и земята покрай планините и всичките им царе: не остави никого, който да оцелее, и всичко живо предаде на заклятие, както бе заповядал господ, бог израилев“ (Иисус Навин, гл. 10, ст. 40).

Той преследвал всичките останали царе до Сидон и ги избил така, че никой от тях не останал. „На конете им преряза жилите, а колесниците им с огън изгори. В същото време Иисус, като се върна, превзе Асор и царя му уби с меч (Асор пък беше по-преди глава на всички тия царства); и избиха с меч всичко живо що беше в него, като предадоха (всичко) на заклятие: не остана нито една душа; а Асор той с огън изгори“ (Иисус Навин, гл. 11, ст. 9–11). „Дълго време Иисус воюва с всички тия царе“ (ст. 18). „В същото време пристигна Иисус и порази (всички) енакимци на планината“ (ст. 21). „От енакимци не остана (ни един) в земята на синовете израилеви; останаха само в Газа, в Гет и в Азот“ (ст. 22). „Всичко трийсет и един царе“ — завършва Библията описанието на тези благочестиви подвизи на „светия праведен“ Иисус Навин (Иисус Навин, гл. 12, ст. 24).

Дявол да го вземе! Да порази тридесет и един царе! Това е доста много за една страна, която се простира върху няколко десетки километра.

Когато най-после „народите“, населяващи „обетованата земя“, били напълно унищожени, евреите се оказали единствени нейни господари. Останало само да си я поделят. Това било направено. От глава 13 до 21 включително книгата на Иисуса посочва с най-малки подробности кой участък на кое „коляно“ е бил определен. В тези глави срещаме изброяване на огромно количество „градове“. Можем да си съставим ясна представа за тяхното „количество“ дори само от това,

че коляното на Иуда получило повече от 100 града, без да се смятат селата. Посочени са имената на всичките тези градове (*Иисус Навин, гл. 15, ст. 20–63*). Левитите получили 48 града, от които 6 били така наричаните „градове убежища“ (*гл. 20–21*). Сам бог определил тази цифра за тях: левитите някога, казал той, ще заемат 48 града, пръснати из земята на дванадесетте колена; те ще живеят в тези градове, а предградията им ще бъдат за добитъка. Освен това предградията на градовете на левитите ще имат хиляда лакти в окръжност (*Числа, гл. 35*). Шестте „градове убежища“ били предназначени да служат за приют на убийци, извършили престъпление без умисъл.

Лорд Болингброк предполага, че тези места в Библията са могли да бъдат написани само от алчен и невеж левит, и то през време на междуцарствието, т.е. много по-късно от времето на Иисус Навин. Ето как този мислител формулира съображенията си: „Никога, дори и в годините на най-високото си могъщество, дори целият еврейски народ не имал 48 укрепени градове. Едва ли е имало такива градове дори при Ирод, единствения могъщ техен цар. Иерусалим от времето на Давид бил единственото място на заселване на евреите, което би могло да се нарича град. Малкият скитнишки еврейски народец нямал никакви градове нито през времето на Иисус, нито дори през времето на съдиите. Дългото изброяване на градовете в книгата на Иисус е само смешна лъжа... Левитът, който направил подправка, когато е писал тези надути глупости, твърди, че на левитите били дадени още 6 града — убежища на убийци. Какво неочаквано, прекрасно поощрение за престъпниците! Не знаеш от какво повече да се възмущаваш — от пустословието за дадените 48 града на жреците в пустинята ли или пък от безсмислеността на устройването на 6 града, които в същата пустиня трябвало да служат за убежище на всевъзможни злодеи.“

В този знаменит раздел се подразбират приблизително 600 града за всички израилеви племена. Наистина, в религиозната фантазия не знае мярка дори и „свети дух“ — вдъхновителят на Библията! Забележете при това, че цялата тази местност има два градуса дължина в най-широкото и два и половина градуса ширина в най-дългото си място, и то в епохата, когато еврейското могъщество е достигнало най-висок разцвет, т.е. съвсем не през време на Иисус.

Когато подялбата била завършена, Иисус сметнал мисията си за изпълнена, поради което и умрял „на 110 години“ (*Иисус Навин, гл. 24*,

ст. 29). До самата си смърт той все изстребвал: главите от неговата книга постоянно повтарят, че при всичките си „блестящи победи“ той не оставял жив ни един от победените народи.

Обаче, това е още по-интересно, след смъртта на Иисус ние срещаме в Библията всичките тези изстребени до последния човек врагове още по-могъщи от когато ѝ да било и дори повече: именно тези народи държат евреите в най-жестоко робство чак до епохата на Саул и Давид.

[1] Асирия — една от най-великите държави в древността, простираща се при царете Тиглатпаласар III (745–727 г. пр.н.е.), Салманасар V (727–722 г. пр.н.е.), Саргон (722–705 г. пр.н.е.) и др. от реката Ефрат до Средиземно море и Египет. ↑

[2] Йордан (арабите наричат реката Шериаб-ел-Кебир) — най-голямата от малкото реки в Палестина, дълга около 250 км (петнадесет пъти по-къса от Волга — 3 700 км), извира от Сирия и протича по тясна скалиста долина. Плитководна и съвсем не плавателна. ↑

[3] Редакторите на Библията смекчават малко посоченото място в „свещеното писание“. В евангелие от Матей (*гл. 1, ст. 5*) за майка на Вооз се нарича някоя си Рихав. Така с помощта на благочестивото вмъкване на една само буква се опитват да снемат конфузното място в библейския текст. ↑

[4] Николай Фрере (1688–1749) — френски философ материалист, един от провъзгласителите на епохата на френското Просвещение. ↑

[5] Лорд Хенри Болингброк (1078–1751) — английски мислител и политически деец, приятел на Волтер и Дж. Свифт. В трудовете си разкрил маса библейски противоречия, изказал един от първите мисълта за неисторичността на Иисус Христос. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ВТОРА БЛАГОЧЕСТИВО ВЪВЕЖДАНЕ В „СВЕЩЕНАТА“ ИСТОРИЯ НА СЪДИИТЕ ИЗРАИЛЕВИ

Книгата „Съдии“ — следващата след книгата на Иисус Навин (съдържа 21 глави) — започва от първата глава да описва войната на Иудовото и Симеоново коляно против 10 000 хананейци, управлявани от цар Адони-Везек. От само себе си се разбира, че всички тези пълчища, появили се тук бог знае откъде, били поразени от израилския меч. Но Адони-Везек бил подхвърлен преди смъртта на измъчване: отрязали му големите пръсти на ръцете и краката. Тогава Адони-Везек казал: „Седемдесет царе с отсечени палци на ръцете и нозете си събираха трохи под трапезата ми; както правих аз, тъй ми и въздаде бог“ (*Съдии, гл. 1, ст. 7*).

Този Адони-Везек бил изглежда изключително могъщ монарх, щом е взел в плен и заробил седемдесет царе. Неговата столица, разказва Библията, се наричала Везек. И пак и този град, и този ужасен властелин, и цялото му царство са свършено неизвестни на историците. Това е много чудно, защото грамадната маса, под която седемдесет осакатени царе събирали трохи, би могла да осигури на Адони-Везек вечна памет и всеобща слава.

Както и да е, ако се прибавят тези седемдесет царе към тридесетте и един, изтребени вече от Иисус, ние ще получим общо сто и двама царе, включително и жестокия Адони-Везек, и следователно сто и две царства в ханаанската земя. Ако хвърлим поглед на географската карта и разделим тази мъничка територия на сто части, на всяко царство ще се паднат не повече от сто-двеста квадратни километра. Възмалко би било за едно царство. Но понеже „свещеното писание“ говори само истината, трябва да мислим, че тези сто и двама царе е трябвало да живеят в много голяма теснотия на своите

територии и следователно евреите е трябвало да въведат тука ред и да се заселят в „обетованата земя“ вместо хананейците.

Ето какво обаче смуцава недостатъчно вярващите хора: как при цялото си могъщество бог не е съумял да се справи с някои от хананейците? След поголовното им изстребване от Иисус те отново израствали като изпод земя в тази необикновена страна.

„Господ беше с Иуда, и той завладя планината; но не можа да прогони жителите на долината, защото те имаха железни колесници“ (Съдии, гл. 1, ст. 19).

Вероятно запасите от камъни, които бог имал в небесата, по онова време вече се свършили. Ако се задълбочим в изучаването на това място от Библията, трябва да помислим как хананейците, спасявайки се благодарение на военните походни колесници, са могли да ги използват: защото придвижването с тях е било съвършено невъзможно в тази страна, изцяло покрита с планини и скали. От историята е известно, че военните колесници били изобретени в равнините. Първи използвали това изобретение вавилоняните и персите, обаче не по-рано от три века след Иисус Навин.

Глава втора и трета от книгата „Съдии“ показват, че на евреите и сега била чужда признателността към бога. Той скоро ги наказал за това с разгром и обръщане в робство. След смъртта на Иисус евреите избрали съдии, които трябвало да ги управляват. Този период от тяхната история не бил особено блестящ. Синовете на израил „оставиха господата бога на отците си, който ги бе извел из земята египетска, и се обърнаха към други богове, към боговете на околните тям народи, и почнаха да им се покланят, и разгневиха господата; оставиха господата и почнаха да служат на Ваала и на *разни* Астарты“ (Съдии, гл. 2, ст. 12–13).

„И живееха израилевите синове между хананейци, хетейци, аморейци, ферезейци, евейци (гергесейци) и иевусейци, и си взимаха дъщерите им за жени... и служеха на техните богове“ (Съдии, гл. 3, ст. 5–6).

За да оценим по-добре тези странни бракове, ще напомним още един път, че шестстотинхилядната еврейска армия под началството на Иисус изстребила вече без милост всички жители на тази страна. Ако Моисей някак си запазил живота на тридесет и две хиляди

девственици, неговият приемник не оставил живо нито едно същество: „ни човек, ни добитък“.

„Тогава господ се разгневи силно против израиля и ги предаде в ръцете на Хусарсатема, месопотамски цар, и синовете израилеви робуваха на Хусарсатема осем години“ (*Съдии*, гл. 3, ст. 8).

Английският критик Вулстон^[1] забелязва по повод на това, че трябва да се направи избор между историята на съдиите и историята на Иисус Навин: едната от тях е неизбежно лъжлива предвид на това, че между двете „свещени“ книги има поразителни и едно друго изключващи се противоречия. „Невъзможно е — пише той — евреите да са попаднали в робство непосредствено след изстребването от шестстотинхилядната тяхна армия на всички жители на Ханаан. Кой е Хусарсатем, цар месопотамски, който изведнъж оковава във вериги синовете израилеви? Как е дошъл той от своята далечна страна? Защо нищо не е известно за неговия поход? Наистина, в «свещения» текст е казано, че това било наказание божие на евреите, защото те встъпвали в брак с жените от хананейските народи и им давали дъщерите си за жени. Но твърде недостатъчно е да се каже, че победителите са победили благодарение на това, че оставали верни, и че победените били победени само заради своите грехове. Няма ни един див народец, който не би съумял да каже това. И никога не може разумно да се разбере по какъв начин народ, наброяващ четири милиона души, с армия от шестстотин хиляди войни, е можело да бъде поробен в същата тази земя, която той току-що е завоювал. Също така невъзможно е тези внушителни пълчища войни да са изстребили безследно прежните жители и след това брачните връзки да са свързали завоевателите с изстребените народи. Такъв куп противоречия е невъзможно да се защитава.“

Е, а сега в книгата „Съдии“ се казва, че след осем години съдията Готониил освободил евреите от робство и че те убили месопотамския цар Хусарсатем (ст. 9–10). Библията обаче не дава никакви сведения за тази борба, която трябва да е била много ожесточена и за която между другото никакви историци никога нищо не са чували.

След четиридесет години (ст. 11–14) евреите попаднали под робството на моавския цар Еглон, макар че според същата тази Библия моавското царство вече отдавна-отдавна е било престанало да

съществува, а населението му — мадиамци и моавитци — било нееднократно поголовно изтребвано от евреите.

Моавското робство продължило 18 години. Турнал му край Аод. Този евреин, за когото Библията споменава само това, че „бил левак“, поднасяйки дарове на Еглон, помолил царя да го приеме отделно в „кабинета“ си под предлог, че има да му довери лично някаква тайна. Доверявайки се, Еглон се заключил в стаята заедно с Аод, а последният „забил в корема му“ меча си и се отдалечил, незабелязан от никого (ст. 21–22). Терористичният акт въодушевил евреите; те се разбунтували и „около десет хиляди“ моавитци били убити. В страната настъпил мир за осемдесет години.

„След него (Аод. — В. Ш.) дойде Семегар, Анатов син, който изби шестстотин души филистимци с волски остен; и той също избави израиля“ (Съдии, гл. 3, ст. 31).

После евреите били роби на ханаанския цар Навин. За щастие някоя си госпожа Девора, почтена пророчица, поканила при себе си някой си Варак, разпалила в него мъжеството, както и геройството в 10 000 войници от колената на Завулон и Нефталим и ги повела в бой. Войските на Навин, които командувал „генерал“ Сисара, били насечени на късове при първата среща с войските на Варак и Девора.

Главнокомандуваният Сисара избягал и се скрил в шатъра на Наил — жена на Хевер, когото „свещеният“ автор нарича кенеец. Любезната Наил, на която бог пошепнал две топли думи, сама предложила убежище на Сисара. Тя излязла да го посрещне и казала: „Влез, господарю мой, влез при мене, не бой се“ (Съдии, гл. 4, ст. 18). Тя завила Сисара с покривка и му дала мляко. Сисара заспал. Тогава Наил взела един кол от шатъра и чук, приближила тихичко до него и забила кола в слепоочието му така, че го приковала към земята. „И ето, Варак тичаше след Сисара. Наил го посрещна и му каза: влез, аз ще ти покажа човека, когото търсиш“ (Съдии, гл. 4, ст. 22).

Що се отнася до цар Иавин, евреите не закъснели да убият и него по приетия образец, многократно освещаван от бога. Пророчицата госпожа Девора изпяла по този повод една от най-прекрасните си песни (гл. 5). Ние избавяме читателя от това досадно-благочестиво войнствено каканижене.

Злополуките на евреите и този път не се свършили. Появили се мадиамците (пак призраци!)^[2], поставили си задача да отровят

съществуването на нещастните потомци на Иаков. Последните, макар и да не били, точно казано, в робство у мадиамците, обаче били подлагани на всякакви обиди и опозоряване: когато сеели и дълго работели с надежда за обилна жетва, мадиамците идвали на нивите им върху безбройно много камили посевите пропадали. Те откарвали воловете, магаретата и дребния им добитък и изтъпквали градините. Нещастните евреи уж били принудени да се заселят в планинските пещери, за да оградят собствения си живот от хилядите коварства на бесните преследвачи (*Съдии, гл. 6, ст. 1–6*).

Всички тези неприятности продължавали седем години, докато най-после доброто боженце, като се съжалило над своя народ, решило да им призове нов герой. А за да бъде примерът по-поразителен, то спряло избора си на немощния юноша Гедеон, който бил толкова слаб и хилав, че трудно работел при баща си. И ето една прекрасна сутрин „ангел господен“ се явил на Гедеон и му казал: „С тебе е господ, силни мъжо“ (*Съдии, гл. 6, ст. 12*).

Гедеон не повярвал само на думите на ангела, особено когато узнал, че му предстои да освободи израил от игото на мадиамците. „Ако съм придобил милост пред очите ти, дай ми личба, че ти говориш с мене: не си отивай оттука, докле не дойда при тебе, не донеса дара си и ти го не предложи. Той каза: Аз ще остана, докле се върнеш.

Гедеон отиде и приготви козле и погача от ефа брашно; месото тури в кошница, сочивото наля в гърне, донесе при него под дъба и му предложи.

И ангел божий му каза: вземи месото и погачата и ги тури на тоя камък, и излей сочивото. Той така и направи.

Ангел господен простря края на жезъла, който беше в ръката му, и се докосна до месото и погачата; и излезе огън от камъка и изгори месото и погачата; и ангел господен се скри от очите му“ (*Съдии, гл. 6 ст. 17–21*).

Тогава Гедеон повикал десет най-добри слуги на баща си и през нощта отишъл да разруши престола на Ваал и да изсече дърветата на горичката, посветена на мадиамските богове; от тези дървета той направил огън и на него принесъл в жертва на бога цял вол. Велик бил гневът на жителите на града, когато видели, че жертвеникът на Ваал е разрушен и свещената горичка е изсечена. Но понеже Йоас, бащата на Гедеон, не искал да им предаде сина си, жестокият гняв обхванал

всички врагове на израил и „всички мадиамци и амаликитяни, и жителите от изток“ се обединили, минали река Йордан и се разположили на лагер в изреелската долина. „И дух господен обзе Гедеон“ (Съдии, гл. 6, ст. 34).

Обаче Гедеон все още се колебаел действително ли бог го е избрал, та чрез него да натупа враговете на израил. Той свикал колената на Манасий, Асир, Завулон и Нефталим, на които най-много разчитал, и се обърнал към бога с молба посредством чудо да му докаже окончателно, че действително го покровителствува.

„И Гедеон каза богу: ако спасиш израиля чрез моя ръка, както ти говори, то ето, ще простра тук, на гумното, едно руно: ако има роса само на руното, а по цялата земя бъде сухо, ще зная, че ти чрез моя ръка ще спасиш израиля, както говори.

Тъй и стана: на заранта, като стана рано, взе да изцежда руното и изцеди роса от руното цяла чаша вода.

И Гедеон каза богу: не гневи ми се, ако пак кажа и ако само още веднъж направя опит с руното: нека бъде сухо само на руното, а по цялата земя да има роса.

Тъй и направи бог през оная нощ: само на руното беше сухо, а по цялата земя имаше роса“ (Съдии, гл. 6, ст. 36–40).

Ето това са действително свръхбожествени чудеса! Предполагам, че и вие сте възхитени от тях до дълбините на душата си.

Слуховете за тези велики чудеса се разпространили в израил и целият народ пожелал да тръгне да се сражава наред с Гедеон. Но ентузиазмът не траял дълго. Понеже героят казал в едно от своите възвания: „нека страхливите се върнат у дома си“, с него останали десет хиляди души, а всички останали се възползували от разрешението и се върнали, откъдето дошли.

Обаче бог отсъдил, че и тези десет хиляди са твърде много, и по негов съвет Гедеон отбрал шепа храбреци, които трябвало да го съпровождат в похода. Той заповядал на всичките десет хиляди войници да слязат край реката и да пият вода направо от нея. Докато те пиели, той ги наблюдавал с голямо внимание. Въпросът е, че казал „господ Гедеону: който лоче вода с езика си, както лоче куче, него туряй настрана, тъй също и всички ония, които коленичат, за да пият.

И броят на тия, които лочеха с уста от ръка, беше триста души; а целият останал народ коленичеха, за да пият вода.

И рече господ на Гедеона: с тия триста, които лочеха, ще ви спася и ще предам мадиамци в ръцете ви, а целият народ нека си иде, всеки в своето място“ (*Съдии, гл. 7, ст. 5–7*).

И така Гедеон задържал тристата „лочещи като кучета“, вероятно с тайната мисъл, че в необходимата минута те ще покажат кучешките си зъби. А сега — внимание! Не пропускайте нито едно редче от повествованието за новите библейски подвизи: ще видите, че Александър Македонски, Юлий Цезар, Наполеон са били само хлапета и палета в сравнение с Гедеон, предводителя на армията на негово величество „небесния цар“.

Лагерът на мадиамци е бил на ниско, в долина. Героят разделил своите триста локачи на три отряда. Дал на всекиго по една тръба, глинено гърне и светилник. И им казал: „гледайте мене и правете същото; ето, ще се приближа при стана и каквото правя аз, това правете и вие; когато аз и тия, които са с мене, затръбим с тръба, тръбите и вие с вашите тръби около целия стан и викайте: (меч) господен и Гедеонов!“ (*Съдии, гл. 7, ст. 17–18*).

Дочакали нощта. Тогава той се спуснал с тристата лочещи към мадиамския лагер. Те се промъкнали тихичко към аванпостовете. После, когато всеки запалил свещника си и го поставил в гърнето, Гедеон и войниците му внезапно затръбили с тръбите и с шум почнали да разбиват съдовете си, съпровождайки всичко това с викове, от които по-силно се чувал „свещеният“ лозунг. Разбудени от шума, мадиамците били много изплашени и нищо не разбирайки, малко по малко се изтребили един друг.

По-нататък Библията привежда броя на жертвите на това избиване: двама мадиамски „генерали“ — Орива и Зива, били убити от ефремовци и двама „царе“ — Зевей и Салман, били собственоръчно убити от Гедеон. „Свещеният“ текст гласи: „А Зевей и Салман бяха в Каркора и опълчението им с тях до петнайсет хиляди, всичко, що бе останало от цялото опълчение на жителите от изток; а паднаха сто и двайсет хиляди души мечоносци“ (*Съдии, гл. 8, ст. 10*).

Излиза, че мадиамците, амаликитяните и другите източни народи, разположени на лагер в долината Изреел, са били 135 000 души. Лагерът е доста внушителен! Разполагането на сто хиляди души изисква повече от 15 квадратни километра площ. Войниците на Гедеон оставали „всеки на своето място“. Следователно, за да се обкръжи

лагерът, тристата „лочеши“ е трябвало да се разтегнат във верига с интервали не по-малко от 50–70 метра. Работата била през нощта. Как са могли те на такова разстояние да се виждат един друг и да повтарят заедно жестовете на господин Гедеон, който разбивал глинени гърнета? И в края на краищата, колко жалко впечатление би произвело разбиването на 300 гърнета на линия от 15–20 километра! Триста души, дори да бяха влезли в лагера в сгъстени редици, биха произвели също не много голям ефект на една площ от 15 квадратни километра. А пък те били разпръснати и стояли на външните линии на укрепленията. Ефект, разбира се, никакъв не е могъл да се получи. Хитроумният замисъл на Гедеон не е изиграл в цялата тази история ни най-малка роля. Ако пък той действително е успял да направи нещо, това е просто едно от „прочутите религиозни чудеса“ и нищо повече. Вероятно бог с треста тръби е дигнал такъв шум, както и с треста хиляди; той е усилил хиляди пъти шума от разбиваните гърнета; повторил е виковете на лочещите с необикновено, гръмоподобно ехо. Впрочем Библията не говори за това. Ясно е, че разказът на божествения „гълъб“ такъв, какъвто е — е неправдоподобна, невъзможна и уродлива безсмислица.

Както и да е, след този необикновен военен подвиг Гедеон станал извънредно популярен сред израил. Съотечествениците му предложили царството. Но нашият герой се оказал толкова скромен, колкото и практичен. Той се отказал от царските почести, но скромно помолил: „Дайте ми всеки по обеца от плячката си“. И теглото на златните обеци, които те не отказали да му дадат, било 1700 златни сикли (*Съдии, гл. 8, ст. 22–26*).

Ние ще узнаем по-нататък, че Гедеон бил многоженец и имал 70 деца (*ст. 30*). От една държанка, живееща в Сихем, имал син на име Авимелех. Библията съобщава, че един прекрасен ден този Авимелех изклял всичките си братя „на един камък“, с изключение на младия Иотам, който сполучил да се скрие. Жителите на Сихем, много горди със своя земяк, син на Гедеон, го провъзгласили за цар. Но след три години Авимелех загубил популярността си. В столицата му започнало „революционно брожение“, подбуждано от някой си Гаал. Авимелех овладял разбунтувалия се град и избил населението. Вождовете на въстанието се укрили в Сихемската кула. Той я обсадил, а после изгорил.

След известно време Авимелех обсадил също град Тевец; но там получил върху главата си воденичен хромел, който някаква жена хвърлила върху му от крепостната стена. Този голям камък, както всеки се досеща, направил главата на „царя“ на пихтия. Обаче Авимелех успял да повика оръженосеца си и му казал: „умъртви ме, за да не се каже за мене: жена го уби“ (*Съдии, гл. 9, ст. 54*). За да угоди на царя, юношата го пробол с меча си. Авимелех не бил лишен от честолюбие и показал това дори със сплескан череп.

Така свършил дните си знаменитият син на Гедеон. След него Библията отбелязва господата Тола и Иаир, които били съдии на израил, единият — 23 години, другият — 22 години. За последния Библията отбелязва, че имал 30 синове, които яздели на 30 млади магарета. Освен тази „свещена“ подробност, за тях не е казано нищо повече.

[1] Томас Вулстон — английски богослов. Твърдял, че вехтозаветните чудеса никога не са съществували и че те са послужили за създаване евангелската история на Исус. В по-нататъшните си работи изказал предположението, че и евангелските чудеса са само алегии. Измъчван в 1733 г. в затвора за твърде свободното от гледна точка на служителите на църквата тълкуване на Библията. ↑

[2] Мадиямците, както читателят помни, били вече всички избити от Моисей (*Числа, гл. 31*). Това не пречи на „свещения“ автор отново и отново да ги изважда на сцената. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА

СВЕТИТЕ СЪДИИ ИЕФТАЙ И САМСОН

Безбройните уроци не били от полза за евреите от онова време: през цялото време те проявявали езически наклонности и често изоставяли култа на своя бог — Яхве, заменяйки го с покланяне на други богове, макар изглежда никак да не е трябвало да забравят какво им е струвало поклонението на Ваал, Астарта, телеца и други идоли, към които войнственият библейски бог е бил извънредно ревнив. Като изпаднали пак в идолопоклонство, те били отново наказани с робство: този път били отдадени на амонитяните. Ето следователно евреите падат шести път в робство в страната, завоювана с оръжието на тяхната шестстотинхилядна армия, в страната, всичкото население на която Иисус на времето си вече поголовно изтребил.

След 18 години робство евреите отново намерили „милост“ в очите на бога и той отново им намерил освободител.

„Галаадецът Иефтай беше човек храбър; той беше син на блудница; Иефтай бе роден от Галаада. И жената на Галаада му роди синове. Когато пораснаха синовете на жената, те изпъдиха Иефтая, като му казаха: ти не си наследник в бащиния ни дом, защото си син на друга жена. Тогава Иефтай побягна от братята си и живя в земя Тов; и при Иефтая се събраха безделници и ходеха с него“ (*Съдии, гл. 11, ст. 1–3*).

По-просто казано, Иефтай бил главатар на разбойнишка шайка. Бог спрял избора си именно на него.

Справедливостта изисква да се признае, че Иефтай имал едно качество: бил прекрасен баща. Той имал единствена дъщеря и струвало си да се види как я глезил, как я обичал, как я обожавал, как всеки ден я обсипвал със скъпоценни подаръци. Впрочем за него като бандит тези подаръци не стрували особено скъпо.

И ето че съплеменниците му се обърнали към него с молба да поеме върху себе си работата за смъкване игото на амонитяните. Той приел предложението и тръгнал в поход. Известно е, че никакво

разбойничество не изключва благочестието: Иефтай се помолил на бога и му дал обещание да принесе в жертва за даруване на победа първия човек, когото той ще срещне при завръщането си в родния град.

За бога, разбира се, няма нищо по-лесно от това, да осигури победата на своето протеже. И понеже, от една страна, старият Саваот възлюбил Иефтай, а от друга — предкусвал обещаната му жертва, той удесеторил силите на еврейския военачалник, който разпердушинил амонитяните. Били разгромени двадесет града!

Какво било учудването на победоносния герой, когато се върнал в своя град Масифа. Хор на млади девойки „с тимпани и хора“ излязъл да приветствува победителя, а начело на девойките вървяла любимата дъщеря на Иефтай, която, разбира се, нищо не знаела за обещанието на баща ѝ.

Разбойникът няма нищо освен честната дума. Съдбата на девойката била решена. Впрочем тя и сама много охотно се съгласила да бъде принесена в жертва; поискала само два месеца отсрочка, „за да оплаче своето моминство“, и ги получила, защото за девойките на този народ най-голямо нещастие се считало да умрат, без да се отдадат нито веднъж на мъж. Вероятно поради това евреите никога не са имали монахини.

Жертвоприношението станало под председателството на самия Иефтай. Скръб разкъсвала нещастния баща, който се обливал със сълзи. В същото това време някой се пръскал от смях и облизвал пръстите си от удоволствие. Това бил бог. Богословите казват, че той приел девойката в лоното свое. Стар шегаджия!

Обаче как след тази история църковниците смеят да твърдят, че божият народ не познавал жертвоприношения на човеци? Не по-лошо от Молох на финикийците и картагенците богът на евреите, т.е. сегашният официален християнски бог, приемал с удоволствие жертва от човешка кръв и месо, спокойно, без отвращение и естествен ужас, какъвто трябвало да предизвикат приношения от този род.

Иефтай не се ограничил с амонитяните. Той угодил на господата бога още и с изтребването на 42 000 свои съплеменници, които имали лошо произношение. Ефремците, се казва в Библията, произнасяли „са“, „се“, „си“ вместо „ша“, „ше“ „ши“: Иефтай събрал войниците си

край брода през река Йордан и там... Впрочем, трябва да приведем оригиналния текст: това място е повече от прекрасно.

„И галаадци завзеха брода през Йордан от ефремци, и когато някой от оцелелите ефремци кажеше: «позволете ми да премина», жителите галаадски му казваха: не си ли ти ефремец? Той казваше: «не». Те му казваха: «речи шиболет», а той казваше: «сиболет», и не можеше иначе да изговори. Тогава те го вземаха и закаляха при брода през Йордан. И в това време от ефремци паднаха четирийсет и две хиляди“ (Съдии, гл. 12, ст. 5–6). Просто, добро и благочестиво!

Иефтай бил съдия шест години и умрял. След него Съдии били Есевон, Елон и Авдон. За тях се съобщава само колко деца са произвели на „божия свят“: Есевон например имал тридесет синове и тридесет дъщери!

Сега приближаваме историята на прочутия Самсон, библейския Херкулес. Филистимяните, за които ние почти нищо не чухме досега, неочаквано излизат на сцената и започват сериозно да ядосват избрания от бога народ. Тези „неверници“ преди всичко поробват евреите за четиридесет години и им причиняват маса страдания. Когато бог дошъл до заключение, че е време отново да се земе с освобождението на синовете израилеви, той пристъпил към работа, започвайки я по обикновения стар начин: изпратил ангел при някой си господин Маней от Дановото племе, жената на когото била бездетна. След визитата на ангела госпожа Маней се почувствувала в интересно положение.^[1] Ангелът заставил бъдещата майка да се закълне, че синът ѝ няма никога да стриже косите си. Госпожа Маней родила. Ние не сме в състояние да опишем радостта на господин Маней. Този свой син той нарекъл Самсон (гл. 13).

Момченцето от малко проявявало свръхестествена сила. Веднъж за забава убило един лъв, който вселявал ужас в целия окръг. Като възмъжал, Самсон намислил да се жени и колкото и да изглежда странно за един божи избраник, набелязал си за жена филистимянка. Колкото и да му припомняли родителите, че законът на Моисей забранява браковете с идолопоклоннички, Самсон казвал, че всяко правило има и изключения, и в края на краищата се оженил за своята възлюбена.

През време на сватбения пир, който продължил няколко дена, той задал гатанка на младите хора от семейството на жена му. Облогът бил

30 ризи и толкова горно облекло, които загубилият трябвало да плати. Младата жена, която много искала роднините ѝ да спечелят толкова количество вещи, през нощта узнала от Самсон в постелята разгадката и я съобщила на младите филистимяни.

За Самсон оставало само да заплати печалбата. За тази цел той отишъл в Аскалон, предизвикал там сбиване с тридесет филистимяни, убил ги, което, разбира се, не съставлявало за него, като божи избраник, никакъв труд, съблякъл дрехите им и честно се разплатил за загубата от облога. Колкото се отнася до жена му, която почнала вече да го води за носа, то с нея станало нещо неочаквано. Бил седмият ден на сватбеното пиршество. И ето, тъстът, без да предупреди Самсон, отдал новобрачната на друг млад момък, който Самсон считал за свой най-добър приятел (гл. 14).

Не подозирайки тази измама, като се пошлял някъде няколко дена, Самсон дошъл при жена си с намерение да ѝ подари яре. Но на прага на стаята се срещнал с тъста си, който отказал да го пропусне:

„Аз помислих, че ти си я намразил, и я дадох на приятеля ти; ето, по-малката сестра е по-хубава от нея; нека тя бъде твоя вместо нея. Но Самсон им рече: сега ще бъда прав пред филистимци, ако им сторя зло“ (Съдии, гл. 15, ст. 2–3).

Самсон почнал благочестиво да отмъщава на целия филистимски народ. Ето какво било първото отмъщение на божия избраник: той хванал 300 лисици (точно триста!) „и като взе свещи, свърза опашка с опашка и привърза по свещ между две опашки; запали свещите и пусна лисиците в посевите филистимски, та изгори и кръстци и непожънато жито, и лозя и маслиненни градини“ (Съдии, гл. 15, ст. 4–5).

Потиснати от мъка, като узнали за истинската причина на това отмъщение, филистимяните отишли при тъста на Самсон и изгорили жив старика заедно с дъщеря му: те предполагали, че това ще смекчи гнева на Самсон. Нищо подобно: той им заявил, че отмъщението му е насочено против всички филистимяни и е едва-що започнало.

„И той им пречупи пищялите и бедрата“ (ст. 8). Библията не казва къде, кога и при какви обстоятелства е станало това, нито как го е направил — сам или заедно с други евреи. Както и да е било, положението се усложнило: сега филистимяните, очевидно онези, на които оцелели краката, се събрали да устроят кървава баня на евреите.

А Самсон в това време седнал на една скала. Три хиляди души от коляното на Иуда дошли при него и го обсипвали с упреци, казвайки, че е навлякъл нови беди на еврейския народ и че заради него са ги обкръжили филистимяните, с които те нямат сили да се борят.

— Е, какво пък? — казал Самсон. — Вържете ме здраво и ме дайте на нашите врагове. По такъв начин те ще ви оставят на спокойствие.

Така било и направено. Филистимяните били много доволни, когато им предали момъка, който им причинил толкова безпокойства. Но едвам тържествуващите врагове подхванали Самсон, той скъсал оковите си, грабнал от земята една магарешка челюст и избил с нея хилядата филистимяни, които го пазели.

След това атлетическо упражнение Самсон почувствувал известна умора и жажда. Но това било в полето и наоколо до самия хоризонт не се виждал ни един кладенец.

„И усети силна жажда; викна към господа и каза: ти извърши с ръката на твоя раб това велико избавление; а сега умирам от жажда и ще падна в ръцете на необрязаните. И отвори бог яма в Лехи, и потече от нея вода. Той се напи, духът му се върна, и той оживя“ (Съдии, гл. 15, ст. 18–19).

Тези подвизи доставили на Самсон мястото на върховен съдия на израил и той носил тези си задължения 20 години.

"И рече Самсон: с ослина челюст убих хиляда души" (Съдии, гл. 15, ст. 16).

Заслужава да се отбележи, че като съдия Самсон не проявявал никаква строгост в нравите: този божи избраник посещавал публичните домове пред очите на всички. Веднъж с него станала история, която можела да свърши много лошо за него, ако бог не го покровителствувал... дори и в лудориите му. Ето какво станало. На Самсон все му се харесвали филистимянките. Веднъж отишъл в Газа, укрепен град, принадлежащ на враговете на израил, „видя една блудница и влезе при нея. Обадиха на жителите на Газа: Самсон дойде тук. И обикаляха, причакваха го цяла нощ при градските порти и се спотайваха цяла нощ, думайки: до съмване *ще чакаме* и ще го убием. А Самсон спа до среднощ; в среднощ стана, сграбчи вратите на градските порти с двата спонеца, повдигна ги заедно със заворите, тури ги на плещите си и ги изнесе навръх планината, която е на пътя за Хеврон“ (Съдии, гл. 16, ст. 1–3).

Като непоправим женкар една прекрасна сутрин Самсон отново се влюбил, и този път също във филистимянка, някоя си Далила, с която се запознал, като се разхождал по брега на реката Сорек. Когато враговете му узнали, че се е влюбил в тази красавица, те ѝ предложили огромна сума, за да им предаде своя възлюбен във възможно поразмекнато състояние. Далила тръгнала към целта безогледно: тя направо запитала Самсон в какво се състои тайната на неговата сила. Еврейският Херкулес паднал в клопката така глупаво, че е крайно необходимо още един път да възпроизведем точно „свещения“ текст.

„Тогава Далила попита Самсона: кажи ми в какво ти е голямата сила и с какво биха те вързали, за да те усмирят?

Самсон ѝ отговори: ако ме вържат със седем сурови тетиви, още неизсъхнали, аз ще стана безсилен и ще бъда като другите човеци.

И донесоха ѝ филистимските владетци седем сурови тетиви, още неизсъхнали, и тя го върза с тях.

В това време един седеше скрит в спалнята ѝ; и тя каза: Самсоне! Филистимците идат върху ти. Той разкъса тетивите, както разкъсват кълчищен конец, кога го прегори огън. И не се узна силата му.

И Далила каза на Самсона: ето, ти ме измами и ми каза лъжа; кажи ми сега, с какво може да те вържат?

Той ѝ отговори: ако ме вържат с нови въжа, които не са били в работа, аз ще стана безсилен и ще бъда като другите човеци.

Далила взе нови въжа, върза го и му каза: Самсоне! Филистимци *идат* върху ти. (В това време един седеше скрит в спалнята). И той ги скъса от ръцете си като конци.

И Далила каза на Самсона: ти все ме мамиш и ми говориш лъжа; кажи ми с какво може да те свържат? Той отговори: ако втъчеш седемте плетеници на главата ми в тъканта и ги заковеш с гвоздей към кросното (аз ще бъда безсилен като другите човеци).

И Далила (го приспа на коленете си. И когато той заспа, Далила взе седемте плетеници на главата му) закова ги в кросното и му рече: Филистимци *идат* върху ти, Самсоне! Той се събуди от съня си и измъкна кросното заедно с тъканта, (и не се узна силата му).

И Далила му каза: защо думаш: «обичам те», а сърцето ти не е с мене? Ето, измами ме три пъти и ми не каза в какво ти е голямата сила.

И понеже тя го отегчаваше с думите си всеки ден и го мъчеше, душата му се натъжи до смърт.

И той ѝ откри цялото си сърце, като ѝ каза: бръснач не се е докосвал до главата ми, защото аз съм назорей божи от майчината си утроба; ако ме остриже някой, ще ме напусне силата ми; аз ще отслабна и ще бъда като другите човеци.

Далила, като видя, че той ѝ откри цялото си сърце, изпрати и повика филистимските владетци, като им каза: дойдете сега; той ми откри цялото си сърце. И дойдоха при нея филистимските владетци и донесоха сребро в ръцете си.

И (Далила) го приспа на коленете си, па повика един човек, та му заповяда да остриже седемте плетеници на главата му. И почна той да отслабва и силата му го напусна.

Тя каза: филистимци *идат* върху ти, Самсоне! Той се събуди от съня си и каза: ще отида, както по-преди, и ще се освободя. Ала не знаеше, че Господ отстъпи от него.

Филистимци го хванаха и му извадиха очите, доведоха то в Газа и го обковаха с две медни вериги, и той мелеше в затвора“ (*Съдии, гл. 16, ст. 6–21*).

Трудно е да се измисли по-глупава небивалица! От първия до последния ред в този епизод всичко е безсмислено. Тук няма с какво да развлечеш дори най-наивни дечица.

Лорд Болингброк забелязал, че магарешката челюст, която фигурира в разказа за Самсон, е била вероятно от устата на

„свещения“ автор. Това е грубо подражание, неловък и уродлив плагиат на езическото предание за Херкулес. По същия начин историята на жертвоприношението на Ифигения^[2] е вдъхновила автора на разказа за Иефтай, който принесъл в жертва дъщеря си. Наистина богословите предполагат, че по-скоро гръцката митология е копирала и изопачила Библията. Но това нагло твърдение на професионалните лъжци се оборва с точните дати, някои от които се посочват именно от тях.

Самите те казват, че книгата „Съдии“ е била написана от Самуил през времето на цар Саул. Митът на гърците за Херкулес обаче е съществувал дълго преди Троянската война, а между времето на Троянската война и времето на избирането на Саул за цар минали повече от двеста години.

Освен това езическото предание е замислено и изложено много по-умно от еврейското: краят на Херкулес е по-малко безсмислен от края на Самсон. В гръцката митология полубогът бил дотолкова пленен от красотата на Омфала, че забравил военните си подвизи и навика към скитането. Той се заселил при своята възлюбена, която придобила голямо влияние над него. Докато царицата на Лидия се забавлявала, обличайки дрехите на победителя на немейския лъв и въоръжавайки се със страшната тояга на героя, последният, седейки до краката на красавицата, облечен в женски дрехи, се опитвал да тъче вълна, чупел игли и със смях приемал шамарчетата, с които го награждавала веселата любовница. Този епизод характеризира достатъчно влиянието, което може да получи любимата жена над мъжа, дори над героя. Но тук алегорията не преминава границата на възможното и остава докрай правдоподобна.

Ако Херкулес и да забравя своето достойнство, трябва да се признае, че това все пак става в забавните отношения на двама влюбени. Те пътешествуват преоблечени: Омфала сама забравя къде е царството ѝ и отвежда Херкулес за ношуване в някаква пещера, далече от двореца ѝ. Един прекрасен ден Херкулес изменя на Омфала и се влюбва в една от нейните приближени. Следват още любовни похождения на митическия юнак. Най-после Деянира, жената на Херкулес, изпадайки в отчаяние от непрестанните му измени, му изпраща туниката на центавъра Нес, която тя смята за талисман, способен да върне вятърничавия мъж към изпълнение на

съпругеските му задължения. И Херкулес, измъчван от страданията, причинени от залепналата за тялото му туника, която той не може да отлепи, решава да свърши със себе си, само за да тури край на мъките: той приготвя голяма клада, запалва я и се хвърля в огъня.

Че епизодът със Самсон и Далила е подражание на приключенията на Херкулес и Омфала — това е извън всякакво съмнение. При все това ние си позволяваме да мислим, че „свети дух“ би могъл много по-добре да представи героите си, отколкото е направил това. Самсон изглежда не вярва на любовницата си и три пъти я излъгва относно истинските източници на силите му. След като видял три пъти, че неговата доверчивост може да го доведе до действително сблъскване с враговете, при четвъртото искане на любовницата си той открива на тази вероломна и коварна жена най-съкровената си тайна. В това е и безсмислицата, която се хвърля в очи, ако само този съдия на израиля не е бил най-последният глупак. Да не говорим вече за това, че е неясно по какъв начин Самсон, след като загубил силата си, е бил принуден в робство да върти тежките мелнични камъни. Като че ли обратно: тук е бил налице случай да го унижат, като го заставят да върши някаква женска работа, подобно на Херкулес, който бил поставен зад чекръка.

Но колкото по-далече в гората, толкова повече дърва. Колкото по-нататък се чете тази история, толкова по-голямо натрупване на глупости се открива в нея. Щом филистимяните узнали, че силата на пленника е в гривата му, при най-минимална предпазливост те е трябвало да бръснат главата му поне веднъж в седмицата. Но нищо подобно нямало. Те дават възможност да му порасне нова коса и не се безпокоят за нищо. „Между това космите на главата му, както бяха остригани, почнаха да растат“ (*Съдии, гл. 16, ст. 22*).

Скоро филистимяните устройват голямо празненство в чест на своя бог Дагон. От затвора довеждат Самсон в грамадния дворец, където имало „три хиляди мъже и жени“. Пленникът бил поставен между двете колони, на които се държала сградата (!).

„И измести Самсон от мястото двата средни стълба, на които се крепеше домът, като наблегна на тях, на единия с дясната си ръка, а на другия с лявата. И Самсон рече: умри, душо моя, с филистимци! И наблегна с *всичка* сила, и домът рухна върху владелците и върху целия народ, който беше с него. И умрелите, които (Самсон) умъртви при

смъртта си, бяха повече, отколкото той беше умъртвил през живота си“ (Съдии, гл. 16, ст. 29–30).

Не е нужно да изпитваш никакво влечение към езическите вярвания, за да признаеш, че смъртта на Херкулес е по-поетична и по-интересна от смъртта на Самсон. Ако пък се сравни животът на двамата герои, колко жалко изглежда съществуването на Самсон. И как оскъдните му подвизи могат да радват сърцето на вярващия, ако се гледа на тях от религиозна гледна точка? Защото, ако съгласно Библията Самсон разорява филистимяните и подпалва нивите им, то съвсем не е затова, че в него бушува национална омраза против народа, който потиска неговите братя, и не за да отмъсти заради библейския бог, който е засенчен от филистимския бог Дагон. Той задоволява личното си чувство за мъст и прави това, след като дълго време е преживял в най-добри отношения с притеснителите на своите братя. Засегнат силно от това, че филистимянката, в която се влюбил, била негова жена само шест дена, а после, по каприза на тъста му, станала жена на един от най-добрите му приятели, той задоволява жаждата си за отмъщение с това, че излива върху филистимяните отровата на личната си злоба, нямаща нищо общо с чувството на национално отмъщение. Нещо повече, той презира девойките на израиля и винаги търси жени само сред филистимянките. Къде е тук бог? Самсон мисли за него не повече, отколкото за миналогодишния сняг.

Обратно, Херкулес е действително национален герой на Гърция. Дори и да не признаем действителността на подвизите му, необходимо е да се съобразяваме с това, че разказите за тях се подказват от най-благородни чувства. Подвизите на Херкулес съвсем не са проява само на грубата сила: Херкулес винаги използва тази сила в защита на слабите и прави това с подкупващо великодушие. На младини Херкулес срещнал на пътя си Порока и Добродетелта, които във вид на две прелестни жени го привличат поотделно към себе си. Какъв избор прави Херкулес? Едната от тях блести в очите му с хиляди съблазни, способни да подкупят младия човек; тя насочва погледа му върху широкия, удобен и осеян с цветя път. В това време другата го влече по тясна, криволичеща и опасна пътека. Синът на Алкмена с несвойствена за възрастта си разсъдителност предпочита пътеката на добродетелта, въпреки трудностите ѝ. Той разбира, че именно това е

пътят към щастието и че в края на съблазнителния широк път лежат вътрешни страдания.

Нека всички непогрешими папи и патриарси съдират гърлата си, крещейки, че езичеството е дело на дявола: те все пак не могат да отричат, че тази езическа алегория е изцяло проникната от най-възвишена нравственост.

И после: Херкулес прекарва целия си живот в борба с тираните и чудовищата и всякога действа за благо на хората. Той се бори против всякакъв род бичове на човечеството и изтребва най-жестоки разбойници. Този паралел е най-убийственият за героя на Библията. Трябва да бъдеш преизпълнен с религиозни предубеждения или с благочестив кретенизъм, за да предпочетеш Самсон пред Херкулес. Поставяйки последния върху олтарите си, езичниците се покланяли на един симпатичен герой. Заставяйки пък да се почита любовникът на Далила като светия, като божи избраник, църквата извършва най-отвратителна и подла измама, защото в края на краищата ореола на светостта тя нахлузва на главата на доста непривлекателна и тъмна личност.

[1] Раждането на Самсон се било предшествувало от едно от обикновените в религиозните митове „благовещения“, използвано покъсно в новозаветния мит за Христос. Самсон е един от най-старите богове-спасители, разновидност на слънчевото божество, образът на когото води началото си от древноавилонския прототип — героя Гилгамеш. Самата дума „самсон“ значи „слънчев“. ↑

[2] Ифигения — в древногръцкия мит дъщеря на цар Агамемнон. Била принесена в жертва на богиня Артемида, разгневена на гърците. Този мит е послужил като сюжет за много литературни произведения (Еврипид, Расин, Гьоте). ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА БЛАГОЧЕСТИВО-ПРАВООУЧИТЕЛНАТА ИСТОРИЯ НА ЕДИН ЛЕВИТ

Книгата „Съдии“ завършва с една благочестива история, която впрочем, подобно на много други библейски легенди, едва ли може да спомага за повдигане престижа на избрания от бога народ. Един левит (служител на религията) имал държанка. Пътувайки, тази почтена двойка спряла в „града“ на вениаминяните Гива, в дома на един старик, който гостоприемно предложил на пришълците да похапнат.

Нека сега да почетем „свещения“ текст. „Когато развеселиха сърцето си, ето градските жители, развратници, заобиколиха къщата, захлопаха на вратата и думаха на стареца, стопанин на къщата: изведи човека, който влезе в къщата ти, за да го познаем.

Стопанинът на къщата излезе при тях и им каза: не, братя мои, не правете зло, когато тоя човек е влязъл в къщата ми, не правете това безумие; ето, аз имам дъщеря мома и той има наложница; ще ги изведа, опозорете ги и правете с тях, каквото ви е угодно; а с тоя човек не правете това безумие.

Но те не искаха да го слушат. Тогава мъжът взе наложницата си и я изведе при тях на улицата. Те я познаха и изнасилваха цяла нощ до сутринта. И я пуснаха призори.

И призори дойде жената и падна при къщните врати на човека, у когото беше господарят ѝ, и лежа до съмване.

Господарят ѝ стана сутринта, отвори къщните врати и излезе, за да тръгне на път: и ето, наложницата му лежи пред къщните врати и ръцете ѝ на прага.

Той ѝ каза: стани, ще вървим. Но отговор нямаше (защото тя бе умряла). Той я тури на осела, стана и замина за мястото си.

Като дойде у дома си, взе нож, улови наложницата си, нарязва я по членовете ѝ на дванайсет части и изпрати по всички предели израилеви“ (*Съдии, гл. 19, ст. — 22–29*).

Като коментира този епизод, лорд Болингброк го нарича копие на разказа за содомчаните, които пожелали да изнасят двамата ангели.

Почти простимо е било, казва Болингброк, когато чувствените гърци, напарфюмирани и напомадени млади хора, в минути на разюздани оргии давали воля на лошите си чувства, внушаващи отвращение на човека в зрялата възраст. Но какво да се каже за тези жители на Гива, по-отвратителни от разбесувани кучета?

Пита се, може ли да се намери където и да е, освен в книгите, приписвани на „свети дух“, нещо по-отблъскващо от случая с този свещеник, който по обичая на източните свещенослужители вероятно е имал голяма рошава брада, покрит с прах от дългия път и все пак внушаващ нездрави страсти на цялото мъжко население в града?

„Във всички най-възмутителни истории на древността — възкликва Болингброк — няма нищо, което поне малко да се доближава до тази неправдоподобна гнусота. Сodomските ангели били поне цветущи млади хора; те можели да бъдат ослепително красиви, както и подобава на ангели, и това е можело да съблазни нещастните содомчани; но жителите на Гива достигнали изглежда последните предели на развратеността“.

Колкото се отнася до решението да се изпрати по късче от тялото на умрялата жена на всяко от дванадесетте еврейски племена, то също е безпримерно и предизвиква само погнуса. Трябвало е значи да се екипират дванадесет пратеника и да се натоварят с тези ужасни подаръци. Но къде са се намирали дванадесетте колена? На кого във всяко племе е трябвало да се връчи дванадесетата част от трупа, щом племената са живеели без официални началници, в робство, под гнета на филистимяните?

„Тогаво излязоха всички синове израилеви и се събра цялото общество като един човек от Дан до Вирсавия и Галаадската земя пред господа в Масифа. Събраха се (пред господа) началниците на целия народ, всички колена израилеви, в събранието на народа божий — четиристотин хиляди пешаци меченосци“ (*Съдии, гл. 20, ст. 1–2*).

Вие, разбира се, не сте забравили, че всичко това става непосредствено след смъртта на Самсон, когато филистимяните още държат евреите в най-жестоко робство. Как са се събрали дванадесетте колена? Как са понесли поробителите толкова многобройно въоръжено събрание? Библията не говори нищо за това: като че ли „свещеният

гълъб“ е забравил съвършено за плачевното положение на избрания народ. Още по-малко именно към филистимяните, владетелите на земята, е трябвало да се обръщат, за да издействуват наказание за престъплението, извършено в тяхната среда: такова е правото на поробителите, право, което те всякога ревниво са пазели.

Малко по-нататък Библията говори, че 26 700 „меченосци от вениаминовите синове“ (ст. 15) се застъпили за виновните. Единадесетте пък други колена извадили четиристотин хиляди боеспособни човека (ст. 17).

„Ако към числото на войните — казва Волтер — се прибавят старците, жените и децата, трябва да се смята, че броят на всички евреи е достигнал един милион и седемстотин хиляди души, без да се смятат свещениците“. Но за да се държи в робство народ, сред който имало 426 000 въоръжени, е трябвало да се разполага най-малко с осемстотинхилядна армия. И как поробителите са оставили на своите роби оръжие, когато в първата книга на „Царства“ (гл. 13, ст. 19) е казано, че филистимяните не позволявали на евреите да имат нито един ковач, като се опасявали да не би те да направят мечове и пики, и че всичките синове на израиля бивали принуждавани да се обръщат към господарите си — филистимяните, когато им трябвало да поправят сечивата си.

В кое от тези две противоречащи едно на друго места в Библията се е пошегувал по-остро „божественият гълъб“? В кои именно от стиховете „свети дух“ се подсмива повече над доверчивостта и глупостта на вярващите?

Сега ще видим каква серия от битки предизвикало масовото изнасилване на държанката на левита. Еврейският свещеник разказал за станалото на едно събрание на четиристотинте хиляди въоръжени. Ще отбележим между другото, че за произнасяне на реч пред толкова многобройно събрание е бил потребен доста силен глас.

Библията привежда неговата реч. Споменавайки отгоре-отгоре и с недомлъвки за онзи вид възбуждение на жителите на Гива, жертва на което едва не станал той, левитът поискал отмъщение за любовницата си: „Наложницата ми изтощиха тъй, че тя умря“ — извикал той.

Не е безполезно да се отбележи, че в първата част на разказа е казано, че уж всички мъже на града изнасилвали нещастната, а в речта на пострадалия любовник „гълъбът“ съобщава, че „от целия тоя народ

имаше седемстотин души отбрани, които бяха левичари, и те всички хвърляха с прашки камъни на косъм, без да погрешат“ (*Съдии, гл. 20, ст. 16*). Това е великолепно! Не е ли истина?

Възмутителното изнасилване, извършено от всички мъже на град Гива, продължавало цяла нощ — и само една нощ! Ако се смятат за виновни само тези седемстотин здрави войни и се вземе под внимание, че нощта в Палестина не продължава повече от десет часа, трябва да се признае, че тези побеснели хора някак си много бързо са се справяли със задачата си! Съвършено естествено е, че нещастната жертва не е можела да се защитава против толкова насилници и скоро се е обърнала в безчувствена маса, над която те са можели да се гаврят, без да им се пречи. При все това доста чудно е, че държанката на левита е могла да издържи насилието на 70 човека в час. По-малко от минута на всекиго! Неизбежно се налага да се мисли, че от самото начало на престъплението разбойниците са организирали помежду си определен ред, застанали са в редица, всеки с номера си, за да не се губи нито секунда време. Можете ли след това да отричате, че Библията е наистина книга на най-изумителни, действително единствени в света „чудеса“.

Серията от битки, последвали това ужасно престъпление, е не по-малко изумителна.

„На сутринта синовете израилеви станаха и се разположиха на стан пред Гива; и излязоха израилтяните на бой против вениамина, и наредиха се синовете израилеви в боен ред близо до Гива. Тогава излязоха синовете вениаминови из Гива и простряха на земята в оня ден двайсет и две хиляди израилтяни“ (*Съдии, гл. 20, ст. 19–21*).

Заслужава ли да се учудваме, че бог покровителствува именно Вениаминовото коляно, което застанало на страната на виновните, против всички останали израилтяни, които се застъпили за пострадалия?

„Вениамин излезе против тях из Гива на втория ден и простряха на земята от синовете израилеви още осемнайсет хиляди души меченосци“ (*Съдии, гл. 20, ст. 25*).

Ето вече изтребени по такъв начин 40 000 защитници, на правото дело. Това е ужасно! Но дочакайте края. Синовете на израиля ще излязат победители и това ще ни утеши. Единственото, което може да

ни огорчи, това е съвършено фантастичният брой евреи, умъртвени от своите кръвни братя.

Еврейската армия удържала окончателна победа, но не защото се сражавала за правото дело, а единствено само благодарение на Финеес — сина на Елеазар и внук на Аарон. Той възнесъл по този повод гореща молитва към господата бога. Финеес?! Значи той още не е умрял, нашият стар приятел Финеес? Вече толкова време за него нямаше никакви известия!

„И се обърнаха срещу Гива десет хиляди души отбрани от цял израил, и се почна жестока битка. Но вениаминовите синове не знаеха, че ще ги сполети зло, а Господ разби вениамина пред израилтяните и израилтяните простряха в оня ден от синовете вениаминови двайсет и пет хиляди и сто души меченосци“ (*Съдии, гл. 20, ст. 34–35*). И вениаминовите синове видели, че са победени.

Тогава те показали на армията на израиля гърбовете си и ускорили крачката си по посока на пустинята. Но армията на израиля ги следвала по петите. Евреите обкръжили „синовете на вениамина“ и ги преследвали до Менухи и ги „поразяваха до самата Източна страна на Гива“. И „синовете на вениамин“, бидейки обкръжени от враговете, загубили 18 000 убити (*ст. 42–44*). Оцелелите побягнали по посока на скалата Римон и израилтяните изстребили там още 5 000 които били настигнати по пътя, а после продължили преследването до Гидом и „убиха от тях още две хиляди души“ (*ст. 47*). Шестстотин души се спасили, като се скрили на скалата Римон, където останали четири месеца. А израилтяните, като се върнали от бойното поле, изстребили всички оцелели в Гива: и хора, и добитък. Те изгорили също всички градове и села на Вениаминовото племе (*ст. 47–48*).

В това повествование „свети дух“, който така разточително пилеел човешкия живот, изглежда малко се е поуплел. Съвсем неотдавна той ни разказваше, че войниците на Вениаминовото племе били всичко 26 700, смятайки в това число и отбраните бойци на Гива. Но ако само не се лъжем в сметката, ето вече 50 000 от Вениаминовото коляно са убити в сраженията, които следвали едно подир друго с главозамайваща бързина. Следователно или през време на боевете вениаминовите синове са се плодили и размножавали толкова, че броят им се удвоил, а това би било особено любопитно „чудо“; или пък

„свети дух“, диктувайки тези измислици, е забравил правилата на събирането и тогава това „чудо“ е още по-чудно!

В тази история е интересно още и появяването на нашия забележителен Финеес. Той изведнъж се оказал в сражението в минутата, когато никой не го очаквал, когато всички, и не без основание, е трябвало да го смятат за изключен от списъците на живите. Ние отдавна-отдавна се утешихме, предполагайки, че той е погребан ако не наред с дядо си Аарон, то поне наред с баща си Елеазар. Нищо подобно! Съвършено напразно сме се огорчавали. Стих 28 от глава 20 на книгата „Съдии“ изключва възможността от каквито и да било грешки: става дума не за адаш и не за еднофамилец, защото Финеес, който моли бога да дарува победа на израилтяните против „синовете вениаминови“, е именно „Финеес, син на Елеазар, сина на Аарон.“

Още ли не разбирате каква е работата? Тогава смятайте на пръсти и ще бъдете изумени.

Това е онзи същият Финеес, за когото четохме, че при живота на Моисей поразил евреина Зимри и прекрасната мадианитянка Хазва с наказващия си меч в минутата, когато тази двойка издавала любовни въздишки. Книгата „Числа“, която в глава 25 ни дава официален отчет за подвига на този левит, така и величае Финеес — „син на Елеазар, сина на Аарон“ (ст. 7 и 11). Това е било, както помни читателят, в Моав, преди пристигането на евреите в „обетованата земя“, много преди преминаването през река Йордан. Следователно, много вода е изтекло оттогава — от смъртта на Зимри до сражението с Вениаминовото коляно. Това сражение е станало след смъртта на Самсон. С него завършва книгата „Съдии“.

Вие, разбира се, не сте забравили още, че между евреите, достигнали двадесетгодишна възраст от момента на излизането от Египет, генерал Иисус и господин Халев били единствените, на които бог обещал влизането в Ханаанската земя. От друга страна, Библията говори, че Иисус живял 110 години. Ако се съберат 40-годишните скитания по пустинята с двадесетгодишната му възраст към момента на преминаване на Червено море, ще се окаже, че той е бил на шестдесет години, когато е сменил Моисей. Следователно той е командувал и управлявал евреите петдесет години.

Колко пък време е минало от преминаването на евреите през река Йордан под водителството на Исус до изтребването на „синовете вениаминови“?

Управление на Исус — 50 години. Стих 10, глава 2, от книгата „Съдии“ говори, че имало цяло поколение, „което не знаело господата и делата му“. Да сметнем на това поколение 20 години. Настъпва първото робство на евреите при месопотамския цар — 8 години. Освобождение, управление на съдията Готониил — 40 години. Второ робство при цар Еглон — 18 години. Благодарение на съдията Аод игото е съборено и избраният народ получава дълъг отдых — 80 години. Настъпва трето робство при цар Иавин — 20 години. Тържество на Дебора и Варак и нов отдых — 40 години. Ново появяване на мадианитяните, четвърто робство — 7 години. Подвизите на Гедеон и освобождение от мадианитяните — 40 години мир. Евреите отново попадат под иго, този път под игото на собствения тиранин — Авимелех — 3 години. Управление на съдията Фол — 23 години. Управление на съдията Иаир — 22 години. Шесто робство, амонитянско — 18 години. Освобождение благодарение на Иефтай и управление на този съдия — 6 години. Мирно управление на трима съдии: Есевон — 7 години, Елон — 10 години, Авдон — 8 години. Седмо робство, филистимянско — 40 години. Подвизи и управление на Самсон — 20 години. Сбор — 480 години! Толкова време изтекло от преминаването на Йордан от евреите, в числото на които бил Финеес, който съпровождал баща си Елеазар, до смъртта на Самсон.

Заклучение: жрецьт Финеес е бил най-малко на *петстотин* години, когато се обърнал към бога с молитва за израилтяните, против „синовете вениаминови“, молейки то да отмъсти за държанката на левита, изнасилена 700 пъти в продължение на една нощ от бесните самци на град Гива!

Но защо библиейският текст забравя да упомене точката възраст на великия жрец Финеес? Малко точност тук би била не без полза. Защото скептиците могат да кажат, че „свещеният гълъб“, като се скарал с аритметиката, забравил също и хронологията, официалната и свещена хронология! Шегата ли е да се каже?!

Като разгромили Вениаминовото коляно, единадесетте колена на израил скоро се разкажали за разрушителните си действия. Евреите стенели, казвайки: „Горко ни! Защо изчезна едно от нашите колена?“

После си спомнили за шестстотинте синове вениаминови, които преживявали, като се криели на скалата Римон. Защо да не станат те семе, от което отново да се разрасне дървото на Вениамина? Да, но... от самото начало на враждебните действия в Масиф от евреите била горещо дадена клетва никога да не дават дъщерите на израил да се женят за човек от Вениаминовото коляно (*Съдии, гл. 21, ст. 1*). Почнали да търсят изход от затруднителното положение. И ето, един не глупав човек подсказал: трябва да се поразпита, потърси и вероятно ще се намерят семейства, които не са били в Масиф в момента на клетвата.

Почнало разследване. То открило, че евреите от град Иавис не участвували в митинга, който взел резолюцията за изстребване на „синовете вениаминови“. Тогава почнало изстребване на добрите евреи, които живеели в Иавис, и хората, изпратени тук с тази благочестива мисия, се успокоили само когато от цялото население на града останали четиристотин девственици, които изпратили на Римонската скала.

Но жителите на тази скала забелязали, че полученото количество жени е малко, че двеста „синове вениаминови“ са пренебрегнати в делбата. Работата отново се затруднила. Тогава старците си спомнили за голямото празненство в чест на бога, което трябвало да се състои в град Силом, и взели следното мъдро решение: на „синовете вениаминови“, които не получили жени, да се разреши да си откраднат такива през време на религиозните церемонии и народни празненства в Силом. И за свое удоволствие те откраднали двеста силомски танцьорки. Татковците и мамичките нямали право да протестират и с изключение на тях всички били доволни. Потомците на Вениамин веднага след това възстановили и наново построили изгорените си градове.

Този начин на възстановяване на цяло племе се е видял доста странен на всички критици. Но понеже критиците са нечестивци, какво струват техните бележки? През време на празненствата „ковчегът на завета“ се намирал в Силом, значи сам бог е присъствувал тук. И ако той не е почнал да хвърля огън и пламък, който би погълнал престъпниците, трябва ли още някакво доказателство за неговото благосклонно отношение към похитителите на младите хубавици?

Млъкнете, критици! Преклонете се пред неизповедимите пътища на божественото „провидение“!

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ПЕТА

ТРОГАТЕЛНАТА ИДИЛИЯ НА СВЕТАТА ПРАМАЙКА НА ИИСУС ХРИСТОС — РУТ

Стигнахме до онази библейска история, която предизвиква сълзи от възторг. Това е историята на Рут и Ноемин. Ние пристъпваме с умиление в душата към преразказване на тази история^[1]. След като овдовяла, Ноемин загубила двамата си синове, женени за моавитянки. Едната ѝ снаха била придумана от свекърва си и се „върнала при своя народ“, а другата — Рут — заявила: „където идеш ти, там ще дойда и аз, и дето живееш ти, там ще живея и аз; твоят народ ще бъде мой народ, и твоят бог — мой бог“ (*Рут, гл. 1, ст. 15–16*).

Ноемин и Рут били толкова бедни, че смятали щастлив деня, в който успявали да съберат на нечия ожъната нива малко неприбрани ечемичени класове. Случило се така (ето го „милостивото провидение“), че Рут почнала да събира класове по нивата на някой си Вооз, когото библията величае като „твърде виден“ човек (*Рут, гл. 2, ст. 1*). Той не само не почнал да гони Рут, както му разрешавал законът, но дори ѝ казал: „... ето, аз заповядах на слугите си да ти не пречат; кога ожаднееш, отивай при съдовете и пий, отдето черпят слугите ми. Тя падна ничком, поклони се доземи и му каза: с какво съм придобила пред очите ти милост, та ме приемаш, макар и чужденка?... Ти ме утеши и говори по сърце на рабинята си, ако и да не струвам ни колкото една твоя слугиня“ (*Рут, гл. 2, ст. 9, 10, 13*).

Богатият Вооз станал толкова добър, че дори поканил Рут да обядва със слугите му: „яж хляб и топи залька си в оцета... тя яде, наяде се и още ѝ остана“ (*ст. 14*).

Изтрийте сълзите си от умиление! По-нататък има още потрогателни образци на религиозна „доброта“.

Като узнала на чия нива невястата е събирала класове и обядвала, Ноемин плеснала ръце: „Тоя човек ни е близък; той е наш

роднина“ (ст. 20). И ето в главата на свекървата узрял благочестив план — да нареди невестата за този богат „роднина“.

„И каза ѝ Ноемин, свекърва ѝ: дъще, не бива ли да ти потърся прибежище, за да добруваш?

Ето, Вооз, с чиито слугини беше ти, е наш роднина; тая нощ той отвява ечемик на гумното; прочее, умий се, намажи се, премени се и иди на гумното, но не му се показвай, докле не свърши да яде и пие; а кога си легне да спи, научи се за мястото, дето ще легне; тогава иди, отвий го откъм нозете му и легни; той ще ти каже какво да правиш.

Рут ѝ рече: ще сторя всичко, що ми каза:

И отиде на гумното и стори всичко тъй, както ѝ поръча свекърва ѝ.

Вооз се наяде и напи, и развесели сърцето си, и отиде, *та легна* да спи до купена. И тя отиде полекичка, отви го откъм нозете му и легна.

Посред нощ той се стресна, подигна се и ето, при нозете му лежи жена.

И каза ѝ (Вооз): коя си ти? Тя отговори: аз съм Рут, твоя рабиня, прости крилото си над твоята рабиня, защото си ма сродник.

Вооз каза: благословена да си от господата (бога), дъще! Тая си последна милост ти извърши по-добре от първата, като не отиде да търсиш момци, бедни или богати; затова не бой се, дъще. Аз ще сторя за тебе всичко, що ти каза“ (Рут, гл. 3, ст. 1–11).

Вооз обаче, съблюдавайки точно библейските правила за приемане нови жени от овдовелите родственички, се позовавал на това, че има още един мъж, по-близък роднина на Ноемин и Рут. Но този по някаква причина се отказал от прелестната моавитянка. Тогава Вооз свикал народа и обявил, че взема Рут при себе си.

„И той влезе при нея, и господ ѝ даде, та зачена и роди син.

И думаха жените на Ноемин: да бъде благословен господ, че те не остави днес без наследник! И нека бъде славно името му в израиля.

Той ще ти бъде утеха и прехрана в старините ти, защото е рожба на снаха ти... и го нарекоха Овид. Той е баща на Иесея. Давидов баща“ (Рут, гл. 4, ст. 13-17).

Такава е религиозно-назидателната история на Рут, примерната библейска невеста, и на Ноемин, гордостта на всички свекърви. Трябва между другото да се възхищаваме и от великодушието на Вооз, който

веднага, щом Рут му се харесала, ѝ позволил да яде с неговите жътвари, като топи „къса хляб в оцет“, за да не застане на гърлото ѝ.

Обаче критиците намират за странно, че богатият Вооз, вместо да ношува у дома си, се проснал на хармана, както правят обикновените работници след жътва. Но още по-странно им се вижда, че Рут легнала тайно наред с Вооз, както разказва авторът на тази „свещена история“. Те виждат признаци на доста странен вкус в това, което на библейския автор се струва естествено, в това, че той заставя младата жена да върши неприличие без естествен срам. Ако този Вооз, казват те, е трябвало като роднина да се ожени за Рут, дълг на Ноемин, заменяща майка ѝ, е било по честен начин да я сватосва. Тя не е трябвало да внушава на своята невяста постъпки, недостойни за една порядъчна жена. Освен това Ноемин е трябвало сама да знае, че има роднина, по-близък от Вооз, и е трябвало да се обърне именно към него.

Сега още нещо: известно е, че християнската църква изкарва родословието на Иисус Христос от Давид, следователно от Вооз и Рут. По такъв начин проституцията и кръвосмешението се срещат още един път в рода на онзи, когото бог уж избрал за своето земно възплъщение. Вооз произхожда по права линия от Фарес, роден от кръвосмешението на Тамар, която се престорила на блудница, за да съблазни свекъра си Иуда. Освен това самият Вооз е син на Салмон и Раав, иерихонска блудница. Колкото се отнася до Рут, тя е по рождение моавитянка и следователно принадлежи към племето, произлязло от кръвосмешението на Лот с по-старата му дъщеря. Ето почтените прадеди на Иисус Христос! Ето „чистата“ кръв на бога, станал човек!

Обаче най-любопитното тук за изследвателя е, че диктувайки книгата „Рут“, „гълъбът“ отново съвършено не е забелязал как неговата груба измама наднича от всички ъгли.

Между Салмон, съпруга на Раав, и Иесей, бащата на Давид, са само Вооз и Овид. Но Раав и Салмон са съвременници на Иисус Навин; Раав се омъжила за Салмон след превземането на Иерихон. От друга страна, Овид живял през времето на великия жрец Илий, а приемникът на Илий Самуил е бил съвременник на Иесей; управлението на съдиите завършва със Самуил, който благословил първия иудейски цар — Саул, след това го детронирал и „помазал за цар“ Давид.

Хронологията на книгата „Рут“ категорично противоречи на „Книгата на Иисус Навин“ и книгата „Съдии“, защото физически е невъзможно да се е случила описаната в тези книги дълга поредица от разнообразни бедствия на еврейския народ, от победоносните му войни, продължителните и многобройни състояния на робство и мирна независимост, период, който продължил до смъртта на Самсон, т.е. 480 години, а Салмон и Вооз, които живеели в началото на този период, да са били също съвременници и на края му.

[1] В книгата си Л. Таксил цитира почти изцяло цялата библейска книга „Рут“ (тя има четири глави). В това издание на „Забавна Библия“ редакцията привежда само преразказа на съдържанието на книгата „Рут“, като се ограничава с цитирането само на някои най-интересни места на „свещения“ текст. ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА СВЕТИЯТ ПРОРОК САМУИЛ

Живял в някои си библейски времена един човек, на име Елкан, който имал две най-законни жени — Ана и Фенана. Първата от тях нямала деца. Всеки ден между нея и нейния почтен съпруг ставали най-скандални сцени, защото плодовитата Фенана, която била противна като греха и кисела като оцет, се надсмивала над нейното безплодие. За да тури край на това, Ана решила да извърши религиозно поклонение. Но къде да отиде? Библията казва, че „ковчегът на завета“ се намирал тогава в Силом под охраната на върховния жрец Илий, двамата му синове Офни и Финеес. (Този вече не трябва да се смесва с Финеес, сина на Елеазар.) Елкан тръгнал със семейството си за Силом.

Пристигайки в Силом, „отиваше в дома господен... плачеше и не ядеше. И рече ѝ Елкан, мъж ѝ: Ано, защо плачеш и защо не ядеш и от какво тъжи сърцето ти? Не струвам ли аз за тебе повече от десет сина?

След като ядоха и пиха в Силом, Ана стана (и застана пред господата). А свещеникът Илий седеше тогава на седалището при входа на храма господен.

Тя скърбеше в душата си и се молеше господу и горко, плачеше и даде оброк, думайки: господи (всемогъщи боже) Саваоте! Ако ти погледнеш милостиво на скръбта на своята рабиня и си спомниш за мене, и не забравиш рабинята си и дадеш на рабинята си дете от мъжки пол, аз ще го дам на господата (в дар) за през всички дни на живота му; (и вино и сикер няма да пие) и бръснач няма да се допре до главата му.

Докато тя се молеше дълго пред господата, Илий я гледаше в устата; и понеже Ана говореше в сърцето си, а устата ѝ се само мърдаха и гласът ѝ се не чуваше, то Илий я сметна за пияна.

И рече ѝ Илий: докога ще бъдеш пияна? Отрезней от виното си (и се махни от лицето господне)“ (*1 Царства, гл. 1, ст. 7–14*).

Ана не се изплашила. Тя бойко обяснила, че не е пила „вино и сикер“. Виждайки грешката си, първосвещеникът се заинтересувал от нея. Известно е как се осъществяват чудеса, подобни на онова, за което се молила Ана. Същият изпитан начин се практикува и в наши дни. Не е трудно да се досетим какво е станало. С разрешение на Елкан, мъжа на благочестивата оплаквачка, Илий поканил безплодната жена да го навести в светилището. Ана наистина малко се колебаела, но мъжът ѝ сам я успокоявал: иди, казал той, с тоя господин, той ще ти даде да подържиш свещения талисман и това ще ти помогне. По такъв начин Ана била допусната в „светилището“.

Престояването на Ана в храма се поудължило малко и Елкан приседнал да отпочине под външната колонада на храма. Най-после скъпата съпруга се появила, съпроводжана от синовете на жреца Офни и Финеес, лицата на които неизвестно по какви причини сияели. Те уверили добрия Елкан, че без всякакво съмнение този път бог ще ороси Ана с всемогъщата си благодат. И наистина след девет месеца в семейството на Елкан се появил здрав шишко, когото нарекли Самуил. Тържествувайки, Ана повтаряла обещанието си никога да не отрязва нито една къдрица от главата на това дете.

Когато Самуил поотраснал, Ана го завела при върховния жрец Илий. Момчето било посветено на бога. Заставяли го да пее в църковния хор и да пази олтара. Илий уверил майката с думата си на „пророк“, че на отрока предстои необикновена кариера. Добрата Ана била толкова доволна, че още тук, без да слиза от мястото си, съчинила дълга песен, изложена изцяло в глава 2. Читателят трябва да ни благодари, че я изпускаме.

Но не бива да се заобикалят с мълчание изпълнените с негодувание стихове, с които „свети дух“ ругае поведението на господата Офни и Финеес, двамата непрокопсаници, които причинили много загуби на господата бога.

„А синовете на Илий бяха лоши човеци; те не познаваха господата и дълга на свещениците спрямо народа. Когато някой принасяше жертва, слугата на свещеника дохождаше с вилица в ръка, докле се вареше месото, и я спущаше в котела, или в котлето, или в тигана, или в гърнето и каквото извади вилицата, това вземаше за себе си свещеникът. Тъй постъпваха те с всички израилтяни, които дохождаха там в Силом. Дори преди да са изгорили тлъстината, слугата на

свещеника дохождаше и казваше на оногова, който принасяше жертва: дай месо за печено на свещеника: той няма да вземе от тебе варено месо, а дай сурово.

И ако някой му рече: «нека първо изгорят тлъстината, както му е редът, и после си вземи, колкото душа ти пожелае», той казваше: не, сега дай, ако ли не, със сила ще взема. И грехът на тия младежи беше твърде голям пред господ, защото те отклоняваха от жертвоприношения господу“ (I Царства, гл. 2, ст. 12-17).

Това още не е всичко! Синовете на Илий „спят с жените, които се събират при входа в скинията на събранието“ (ст. 22).

Великият жрец знаел за всичките тези възмутителни постъпки на синовете си, но професионалното спокойствие на служителите на религията за това, че вярващите ще понесат всичко, го заставяло да гледа мълчаливо на тези толкова обикновени за духовенството постъпки на своите синове.

Заедно с това похвално негодувание Библията разказва в същата глава, че майката на Самуил редовно навещавала сина си в Силом. „Илий благослови Елкана и жена му и рече: да ти даде господ деца от тая жена вместо онова, което ти подари господу! И заминаха за своето място. И посети господ Ана, и тя зачена и роди още трима сина и две дъщери; а момчето Самуил растеше при Господа“ (I Царства, гл. 2, ст. 20–21).

Скептиците, моля, ще помислят, че увеличаването на семейството на Елкан е станало пак не без участието на Офни и Финеес. Но вярващите ще възразят, че татко Саваот лично се е заел с оплодотворяването на любезната Ана и че това е именно благо, когато синовете на Илий, които спели с другите богомолки, били най-обикновени непрокопсаници. Би било голямо светотатство да вземат прекрасните жени, избрани от бога, не по-малко, моля, отколкото да пъхат вилиците в свещената тенджера, където се варяло месото за самия господ бог.

„Момчето Самуил служеше господу при Илий; словото господне беше рядко в ония дни, виденията не бяха чести.

И случи се в онова време, когато Илий лежеше на мястото си — очите му бяха почнали да се премрежват, и той не можеше да види — и светилникът божи още не беше угаснал, и Самуил лежеше в храма

господен, дето беше ковчегът божий; господ викна към Самуила: (Самуиле! Самуиле!) Той отговори: ето ме!

И се затече при Илий и рече: Ето ме, ти ме вика. Но той отговори: аз не съм те викал; иди си легни. И той отиде и си легна.

Но господ викна втори път към Самуила: (Самуиле, Самуиле!). Той стана и отиде пак при Илий и рече: Ето ме, ти ме вика. Но той рече: аз не съм те викал, синко; иди си легни.

Самуил още не познаваше тогава гласа на господа и още не бе му се откривало словото господне.

Викна господ към Самуила и трети път. Той стана и отиде при Илий и рече: Ето ме, ти ме вика. Тогава Илий разбра, че господ зове момчето.

И рече Илий на Самуила: иди си легни и когато (зовящият) те повика, ти кажи: говори, господи, понеже твоят раб слуша. И отиде Самуил и легна на мястото си.

И господ дойде, застана и викна, както първия и втория път: Самуиле! Самуиле! И Самуил рече: говори (господи), понеже твоят раб слуша.

И господ рече на Самуила: ето, ще извърша в израиля дело, за което, който чуе, ще му писнат и двете уши; в оня ден аз ще изпълня над Илий всичко, що съм говорил за дома му; аз ще почна и ще свърша.

Аз му обадох, че ще накажа дома му навеки за оная вина, дето той знаеше как синовете му безчинствуват и не ги обуздаваше; и поради това кълна се пред дома на Илий, че вината на Илиевия дом няма да се заглади навеки нито с жертви, нито с хлебни приноси“ (I Царства, гл. 3, ст. 1–14).

Сутринта първосвещеникът поиска да узнае края на нощното приключение; можете да си представите затрудненията, които е изпитвал младият левит — негов ученик. Илий почнал да настоява, да иска цялата истина и в края на краищата Самуил почнал да я разкрива.

„И Самуил му обади всичко и не скри от него нищо. Тогава Илий рече: той е господ; каквото му е угодно, това да направи. Самуил порасна и господ беше с него; и не остана ни една негова дума неизпълнена. И цял израил от Дан до Вирсавия узна, че Самуил се е удостоил да бъде пророк господен“ (I Царства, гл. 3, ст. 18–20).

Тази първа част от историята на прочутия пророк, който заедно с това бил и последен от съдиите израилеви, възбудила някои критични бележки. По повод на самата книга, приписвана на Самуил, Фрере е представил следните общи съображения. Той отбелязва една грешка, в която не би попаднал никой сериозен историк и която се съдържа в това, че читателят е оставен в пълно неведение относно общото положение на народа, за който става дума. Действително, много трудно е да се заключи каква територия са заемали евреите през време на жречеството на Илий, в какви именно места са живеели, били ли са още роби, или само са плащали данък на финикийците, които невежите еврейски писатели между другото упорито наричат филистимяни. Авторът е бил изглежда жрец, когото са интересували изключително само въпросите, свързани с неговата професия, а всичко станало е смятал за дреболии.

Авторът сочи град Силом като резиденция на върховния жрец Илий. По този повод Волтер забелязва, че селото, наричано Силом, е принадлежало на финикийците и че е малко вероятно те да са търпели да се намира при тях върховен жрец от чужда вяра. Ако „ковчегът на завета“ пък се е намирал в това село, могли са да го държат само тайно, защото, както ще узнаем по-нататък, филистимяните са го овладели много по-късно, в резултат на доста ожесточена битка. Но тогава как да се обясни поклонението на евреите в Силом?

При описване на произшествията със Самуил авторът дава да се разбере, че бог не е удостоявал евреите с чести събеседвания, както по-рано. Тук още един път прозира идеологията на първобитните народи, които вярвали, че когато един народ е победен, победен е и неговия бог, и че когато той отново се въздига, въздига се и неговият бог.

Мнозина смятат, че ако юдео-християнският бог е действително творец на вселената, заставят го да играе в края на краищата много глупава роля: той седи в сандъка, откъдето посред нощ вика напразно три пъти момчето, преди да каже какво иска. Вулстон се учудва по повод на това, че малкият Самуил не е могъл да различи гласа на „всевишния“, защото бог никога още не бил разговарял с него. Разбира се, трудно е „да се познае“ глас, ако никога дотогава не си го чувал. Но като се изразява така, „свещеният“ автор представя своя бог като имащ човешки глас, и при това с определен характер, както гласът на всеки човек има свои индивидуални особености.

Оттук може да се изведе още едно доказателство, че евреите са си представяли своя бог в плът и са виждали в него само по-висш човек, който живее обикновено в облаците и се спуска понякога на земята, за да посети любимците си, които понякога покровителствува, а понякога изоставя; ту като победен, ту като победител. С една дума, също такъв, каквито са древногръцките и другите „езически“ богове.

Ето Самуил вече отраснал, а „свещеният гълъб“ все още не прекъсвал поведението на Офни и Финеес. Продължавали ли са те да пъхат вилиците си в котела на господа бога? Ние знаем само, че Самуил казал всичко на израилтяните; следователно осъждането на Илий и семейството му станало обществена тайна. Това не пречело обаче на вярващите да продължават да издържат осъдения жрец и синовете му. Може би последните, опасявайки се от наказание, сега са се отказали от светотатствените си навици? Но ние знаем също, че библейският бог е много злопамятен. И ето какво станало по-нататък. Тук трябва да се приведе „словото боже“ дословно.

„Филистимци се събраха да воюват с израилтяните. И словото Самуилово бе обърнато към цял израил. И излязоха на война израилтяните против филистимци и разположиха стан при Авен-Езер, а филистимци се разположиха при Афек.

И филистимци се наредиха за бой против израилтяните; завърза се битка и филистимци разбиха израилтяните, и разбиха от тях на бойното поле до четири хиляди души.

Тогава народът дойде в стана; и старейшините израилеви казаха: защо господ ни порази днес пред филистимци? Да си вземем от Силом ковчега на завета господен и той ще върви посред нас и ще ни спаси от ръката на враговете ни.

И народът прати в Силом, та донесоха оттам ковчега на завета на господа Саваота, който седи на херувими; а при ковчега на завета божий бяха и двамата синове на Илий — Офни и Финеес.

И когато пристигна в стана ковчегът на завета господен, цял израил дигна такъв силен вик, че земята ехтеше.

И филистимци чуха радостните викове и рекоха: поради какво ли са тия радостни викове в стана на евреите? И узнаха, че в стана пристигнал ковчегът господен.

И се изплашиха филистимци, понеже казаха: оня бог е дошъл при тях в стана. И рекоха: Горко ни! Понеже такава нещо не е бивало

ни вчера, ни завчера; Горко ни! Кой ще ни избави от ръката на тоя силен бог? Това е оня бог, който порази египтяни с всякакви порази в пустинята; стегнете се, филистимци, и бъдете юначни, за да не станете роби на евреите, както са те в робство под вас; бъдете юнаци и се ударете с тях.

Филистимци се удариха и израилтяните бидоха разбити и всеки побягна в шатрата си; поражението беше твърде голямо; от израилтяните паднаха трийсет хиляди пешаци.

Ковчегът божий биде взет и двамата Илиеви сина, Офни и Финеес, загинаха.

Един от вениаминовци се затече от мястото на битката и дойде в Силом същия ден; дрехата му беше раздрана и главата му в прах.

Когато той пристигна, Илий седеше на стол при пътните врати и гледаше, понеже сърцето му трепереше за ковчега божий. И когато тоя човек пристигна и обади в града, цял град високо застана.

Илий чу плачевните викове и рече: какъв е тоя, шум? И човекът веднага се приближи и обади на Илий.

Илий беше тогава на деветдесет и осем години; и очите му се бяха помрачили, и той не можеше да вижда.

И човекът рече на Илий: аз дойдох от стана, днес побягнах от мястото на битката. И рече Илий: какво стана, синко?

И вестителят отговори и рече: израил побягна пред филистимци, голямо поражение стана в народа и двамата ти синове, Офни и Финеес, загинаха, и ковчегът божий биде пленен.

Когато той спомена за ковчега божий, Илий падна от стола възнак при вратата, строши си гръбнака и умря; понеже той беше стар и тежък. Той беше съдия на израиля четирийсет години.

Снаха му, Финеесовата жена, беше непразна, вече навременила. Като чу известието, че ковчегът божий е пленен и че свекър ѝ и мъж ѝ са умрели, преви се на колене и роди, понеже ѝ дойдоха болките.

И когато тя умираше, жените около нея ѝ казваха: не бой се, ти роди син. Но тя не отговаряше и не обръщаше внимание.

И нарече младенца Ихавод^[1], като каза: «отиде си славата от израиля» — с пленяването на ковчега божий и (със смъртта) на свекъра ѝ и мъжа ѝ.

Тя рече: отиде си славата от израиля, понеже ковчегът божий е пленен“ (*I Царства, гл. 4, ст. 1–22*).

„Свещеният“ автор не разказва нито как са въстанали евреите против поробителите си филистимяни, нито за какво е войната, нито каква територия са заемали евреите. „Свещеният“ автор само казва, че 30 000 евреи били изтребени въпреки присъствието на „ковчега на завета“.

„Как да се повярва — казва Волтер, — че народ, който се намира в робство и е понесъл такива големи загуби, е могъл толкова бързо да се въздигне?“

Критиците всякога са подозирали „свещения“ автор в склонност към преувеличаване както при описване на успехите, така и при описване на неуспехите. На даденото място от Библията той е зает много повече с прославянето на Самуил, отколкото с внасянето на яснота в еврейската история. Напразно е да чакаме вярно описание на страната на евреите; обстоятелствата, при които е станало въстанието; крепостите или в краен случай пещерите, които те са заемали; отбранителните мерки, които са взели; военачалниците, които са ръководели боевете — нищо от всичките тези важни и съществени обстоятелства! Именно оттук Болингброк заключава, че левитът, автор на тази история, е писал така, както са писали средновековните монаси, записвайки отделните събития в духа на своите възгледи. А Волтер прибавя със своята язвителна ирония: „Без съмнение, като станал пророк, към когото бог отправял своето слово още от детството му, Самуил е бил много по-важен от 30 000 убити, които нито един път не са били удостоени с божие слово. Ето вероятно защо свещеното писание описва много по-внимателно еврейските пророци, отколкото еврейския народ.“

Сега, внимание, читателю! Ще бъдем сериозни! Приближаваме до такова място на Библията, което разполага към веселие не повече от изкуствен крак на инвалид. Думата е за историята със златните хемороидални нарастъци.

Не се смейте! Това е нещо много сериозно и, разбира се, напълно благочестиво, защото е разказано от „свети дух“.

За да накаже Офни и Финеес, които много време пъхали вилиците си в божията тенджерка, бог отец измислил да попадне в ръцете на филистимяните в своя прочут „ковчег на завета“. Офни и Финеес защитавали ковчега, т.е. защитавали и самия бог, но той пожелал (такава е непостижимостта на божествената воля!) двамата

левити да бъдат умъртвени за него в компанията на още 30 000 други евреи, които обаче никога не били яли от неговата тенджерка. Това било сензационно наказание!

В края на краищата, предавайки сам себе си в ръцете на езичниците филистимяни, бог сам извършил светотатство против себе си. Може би всичко това ще ви се стори нелогично? Затова пък то е божествено и всеки богослов ще ви потвърди това.

Ще отбележим отначало, че тези филистимяни, които по отношение предаността към боговете били всъщност добри хора, оказали най-голяма почит и към пленения израилски бог. Ние току-що видяхме, че те се страхували от неговото могъщество. Далечни на нетърпимия фанатизъм, който позволява да се оскърбяват светините на чуждите религии, те окръжили сандъка на еврейския бог с всякаква почит.

Ако някой си Юпитер или Буда би попаднал в ръцете на християнските инквизитори, те биха го хвърлили в помийната яма. Филистимяните, наопаки, знаейки, че в „ковчегата“, паднал им се в резултат на кръвопроливане, се намира еврейският бог, пренесли тържествено свещената кутийка в Азот, където се намирал един от най-разкошните филистимски храмове — храмът на бог Дагон. Там те поставили „ковчегата на завета“ в най-почитаната част на светилището, наред със самия Дагон.

Очевидно филистимяните разсъждавали така: израилският бог е първокласен бог. Ние знаем какви чудеса е правил, когато е трябвало да изведе евреите от Египет; щом вече имахме щастието да го заловим, да се постареем да бъдем внимателни към него, за да го предразположим в наша полза; да му окажем почести наравно с Дагон; излишен бог покровител никога не вреди.

Уви! Тези простодушни филистимяни били горчиво измамани: те много скоро изпитали върху си гадния характер на библейския бог. Вечерта след вдворяването на „ковчегата“ в азотския храм жреците на Дагон се върнали у дома си, оставяйки през нощта своя бог на четири очи с еврейския бог. Ако вместо еврейския бог Яхве финикийците биха били щастливи да завладеят някакъв египетски Анубис, или персийски Ормузд, или гръцки Аполон, всичко би минало благополучно през тази и следващите нощи. Двамата богове биха си побъбрили приятелски, разказали си биха един на друг куриози из областта на религиозното

побъркване на своите вярващи и биха легнали да спят. Те биха станали добри другари и жителите на Азот биха благоденствували.

Нищо подобно! Старият бърборко Саваот се възползвал от отсъствието на жреците на бог Дагон и се отнесъл с него като с непримирим съперник; много му се искало да докаже, че е по-могъщ от официалния идол на филистимяните. А Дагон всъщност бил незлобив бог; той не заставял хората да му принасят човешки жертви и изобщо бил добряк. Следователно той трябва да е бил много учуден, когато в полунощ Яхве внезапно изскочил от кутията си, нахвърлил се върху него като бесен и го съборил.

"... ето, Дагон лежи ничком на земята пред ковчега господен" (I Царства, гл. 5, ст. 4).

Библията не описва подробностите на това нощно произшествие, но от целия текст е ясно, че е било именно така. „А филистимци взеха ковчега божий и го пренесоха от Авен-Езер в Азот. Взеха филистимци ковчега божии, внесоха го в Дагоновия храм и го поставиха до Дагона. На другия ден, като станаха азотци рано, ето, Дагон лежи ничком на земята пред ковчега господен. И взеха Дагон и го поставиха пак на мястото му“ (I Царства, гл. 5, ст. 1–3).

Втората нощ се оказала още по-ужасна от първата. На Яхве било обидно да дели поклонението на азотяните с Дагон. Може би и сам той е чувствувал, че ревността му е смешна и маниерите груби. Цял ден си лежал спокойно на дъното на ковчега.

Ах, ако набожните хора от онова време изведнъж биха видели как бог се измъква из кутията, ако той макар малко би ги проагитирал. Азотяните биха се отказали тогава от култа към своя идол. Но не! Бог Саваот си лежал мирно и не се показвал. Той мълчаливо се сърдел. Той желаел да става в тъмнината, та после, давайки простор на лошото си настроение, да насити злобата си.

Този път Дагон си изпатил много жестоко: „На следния ден, като станаха сутринта, ето, Дагон лежи ничком на земята пред ковчега господен; главата на Дагон, а и (двете му нозе и) двете му ръце (лежеха) отсечени, всяка отделно, на прага; само трупът на Дагона беше останал“ (*I Царства, гл. 5, ст. 4*).

Всичко това, разбира се, не е мажело да не смути жителите на града. Те обаче пак нищо не разбрали и в душевната си чистота били далече от подозрението, че виновник за нощното разрушение е обитателят на свещения сандък. Но страшен бич скоро ги поразил. Тук отново трябва да се приведе оригиналният текст: „И ръката господня натегна върху азотци, и бог ги порази и ги наказва с мъчителни нарастъци в Азот и околностите му (а вътре в страната се навъдиха мишки и в града имаше голямо отчаяние)“ (*I Царства, гл. 5, ст. 6*)^[2]. Едва сега азотяните разбрали, че само пръстът на израилевия бог е могъл да им причини такова бедствие.

Старейшините заповядали да се пренесе „ковчегът на завета“ в друг град. За тази цел бил избран Гет. Пристигането на „ковчега“ в Гет се ознаменувало веднага с появяването на хемороиди у жителите и на този град. От Гет „ковчегът“ бил пренесен в Аскалон, където бедствието се повторило. Очевидно нещастната страна залянявала под ударите на „бича господен“. „И ония, които не умряха, бидоха поразени с нарастъци, тъй че писъкът в града се издигаше до небеса“ (*ст. 12*).

В продължение на седем месеца филистимяните мъкнали злополучния „ковчег божи“ от град в град и навсякъде появяването на това божие леговище се съпровождало с разпространяване все на същата тежка и изнурителна болест. В края на краищата решили да се посъветват с пророците. Това били жреци на „лъжлива“ религия, разбира се, лъжлива от гледна точка на християнството. Но все пак те се оказали великолепно пророци! Филистимяните решили да върнат „ковчега“.

„Те рекоха: ако искате да отправите ковчега на (завета на господата) бога израилев, не го отпращайте без нищо, а принесете му жертва за вина; тогава ще се изцерите и ще узнаете за какво не отстъпва от вас ръката му.

И те попитаха: каква жертва за вина трябва да му принесем? Те отговориха: според броя на филистимските владелци — пет златни нарастъци и пет златни мишки; защото еднаква поразата е върху всички ви и върху владелците ви; и тъй, направете изваяни подобия на вашите нарастъци и изваяни подобия на вашите мишки, които опустошават земята, и въздайте слава на бога израилев: може би той ще направи полека ръката си над вас, над боговете ви и над земята ви; и защо да ожесточавате сърцето си, както ожесточиха сърцето си египтяни и фараон? Ето, когато господ показа силата си над тях, те ги пуснаха и ония тръгнаха; и тъй, вземете, направете една нова кола и вземете две първескини крави, на които хомот не е турян, и впрегнете кравите в колата, а телетата им отведете от тях в къщи; и вземете ковчега господен и го турете на колата, а златните неща, които ще му принесете в жертва за вина, турете в ковчеже отстрани; пуснете го и нека върви; и гледайте, ако тръгне към своите предели, към Ветсамис, той ни е направил това голямо зло; ако ли пък не, ще знаем, че не ръката му ни е поразила, а това е станало с нас случайно“ (*I Царства., гл. 6, ст. 3–9*).

Четейки тази история, човек неволно си спомня за деветдесетгодишната Сарра, взета заради красотата ѝ от герарския цар, който я смятал за сестра на Авраам. Вие помнете, че докато царят не пуснал жената на патриарха, по божие повеление на всички герарски жени били „заклучени“ „утробите“. Тук божият пръст се е докоснал до друго място на филистимяните мъже. Нещастни черва! Тяхната невинност във всички станали събития не е оставяла никакви съмнения, а заедно с това те така жестоко пострадали! Защо този странен библейски бог е простил сводничеството на Авраама, единствения виновник за герарското нещастие? Нали той сам е спекулирал с красотите на съпругата си, препоръчвайки я за своя сестра. И защо същият бог е наказал филистимяните, загдето те завладели самия него, вземайки го заедно с ковчега му? Та той сам е направил да го вземат. Свещена тайна, и божествена бърканица!

Обаче филистимяните послушали съвета на своите пророци. Те изготвили пет златни мишки и пет златни хемороидни израстъци, представляващи жертва на петте главни градове: Азот, Гета, Аскалон, Газа и Акарон. Качили ковчега и тези жертви на колесницата, запретнали в нея две млади крави, от които отнели телетата, и ги пуснали без колар през полето.

„И тръгнаха кравите право по пътя към Ветсамис: вървяха все по един път, вървяха и мучеха, но не се отбиваха ни на дясно, ни на ляво; а филистимските владетели вървяха след тях до ветсамиските предели“ (I Царства, гл. 6, ст. 12).

Колко чудесно е всичко това и колко прави са вярващите да се гордеят с такава прекрасна религия! В Библията наистина няма недостиг от пророци. Дори филистимските прорицатели, синове на проклет народ, се разглеждат като истински пророци. Всяка страна си има своите пророци и авторите на Библията, също пророци, уважават званието си дори в чуждоземните идолопоклонци, които имат същата професия. При необикновеното си могъщество бог прави свръхестественото, като вдъхновява прорицатели и пророци дори на „лъжливи“ религии, пример за което е Валаам. Бог не отказва дори и в чудесата на влъхвите и магьосниците на враждебните му вярвания, както видяхме това с примерите за египетските влъхви които съумяха да повторят някои от чудесата на Моисей. А кравите, които връщат на мястото му „ковчега на завета“ — нима това не е блестящо чудо? Те отиват сами при евреите във Ветсамис без колар, управлявани от невидимия божи пръст! Не са ли станали и те пророчици? Защото за бога всичко е възможно! Да си припомним впрочем „Валаамовата магарича“, която говорила с човешки глас.

„Ветсамиските жители тъкмо жънеха жито в долината и като погледнаха, видяха ковчега господен и се зарадваха, задето го видяха.

А колата дойде в нивата на ветсамисеца Иисуса и там се спря; имаше там един голям камък, и нацепиха колата на дърва, а кравите принесоха всесъжение господу.

Левитите снеха ковчега господен и ковчежето, което беше при него и в което *се намираха* златните неща, и *ги* туриха на големия камък; а ветсамиските жители принесоха оня ден всесъжение и заклаха жертви господу“ (I Царства, гл. 6, ст. 13–15).

И това още не е всичко! Вече доста отдавна бог някак си не е изпепелявал и изтребвал никого от своя възлюбен народ. С какво ще може той по-добре да ознаменува връщането си в „лоното на израил“, ако не със съответната касапница? И ето, полюбувайте се! Да се радват сърцата на вярващите! „И бог порази жителите ветсамиски, задето те надничаха в ковчега господен, и изби от народа петдесет хиляди и седемдесет души. И народът заплака, понеже господ го порази с голяма пораза“ (I Царства, гл. 6, ст. 19).

Господ бог изобщо не обича шегите и не понася празното любопитство по отношение своята персона. Не обявяваше ли той няколко пъти, че с изключение на редки случаи всеки, който го види в лицето, ще умре? Така че тези ветсамиски зяпачи са били в края на краищата достатъчно предупредени. Кажете, за бога, що за дурашка мисъл е това — да надничат в „ковчега“? Очевидно, филистимяните са били по-почтителни и са се въздържали от желанието да приповдигнат капака на „свещената“ кутийка. Затова и бог се ограничил с това, че им на изпратил само... хемороиди.

Между другото още една забележка: макар град Ветсамис да е абсолютно неизвестен на географията, той обаче трябва да е бил доста значителен град, щом там са могли да се намерят само любопитни 50 070 души, които били изтребени на място. Тази внезапна смърт на толкова хиляди ветсамитяни още и още един път ни показва най-точно какво представлява „свети дух“. Нека да поразсъдим.

Физически е невъзможно 50 070 души да обкръжат „ковчега“ всички заедно и едновременно. Не е ли истина? Да допуснем, че десет, двадесет, е, ако искате, тридесет човека едновременно, изведнъж, всички заедно, повдигнали капака и вперили поглед в сандъка. Тези първи тридесет любопитни веднага са заплатили за смелостта си и са паднали мъртви. Допускаме, че още тридесет души не са разбрали урока и са повторили дързостта на първите със същия жесток резултат. Да допуснем още и трета редица неустрашими. Но в края на краищата за ветсамитяните става все по-трудно и по-трудно да приближат до „ковчега“: те трябва да крачат по трупове, за да надникнат в „свещената“ кутийка. Потребно е наистина твърде голяма упоритост; за да желаят настойчиво да бъдат унищожени на място, когато виждат към какво довежда това любопитство. Колкото и да са били упорити тези ветсамитяни, те обаче по неволя е трябвало най-после да се спрат,

защото купчината на трупите би направила „ковчега“ просто недостъпен. По-скоро трябва да се допусне обратното: щом паднали първите няколко десетки, естественият ужас е трябвало да накара тълпата да се разбяга панически.

Разбира се, броят, посочен в „свещения“ текст, е много силно преувеличен, това е извън всякакво съмнение. Към допустимите 70 жертви „свещения гълъб“ просто е пригужал още 50 000.

Ще се постареем да не учудим никого, напомняйки, че съгласно Библията ветсамитяните, които оцелели от избиването, побързали да откарат „ковчега“ по-далече. Текстът казва в Кириатиарим. Смъртоносният сандък останал там 20 години. Едва след изтичането на този срок бог решил най-после да дарува на своя избран народ победа над филистимяните между Масиф и Ветхор (*1 Царства, гл. 7, ст. 11*).

Самуил продължавал да бъде съдия на израил. В изпълнение обещанието на неговата майка той не стригал косите си. Библията прибавя, че той съумял да спечели любовта на евреите с всякакви благодеяния и че популярността му била грамадна. Впоследствие, когато синът на Ана поостарял, той назначил двамата си синове — Иоил и Авий, за свои помощници. Но тези юнаци стрували вероятно не повече от Офни и Финеес. „Синовете му не вървяха по неговите пътища, а се впуснаха в корести, взимаха подаръци и съдеха криво“ (*1 Царства, гл. 8, ст. 3*).

Любопитен факт: бог, който умъртвил синовете на Илий, този път не стоварил мълниите си върху беззаконниците, колкото и скандално и възмутително да е било поведението на тези синове на Самуил: съдиите рушветчий не засягали личните интереси на господата бога и затова престъпленията им били в неговите очи същински дреболии в сравнение със светотатствените опити на Офни и Финеес, които се осмелявали да пъхат вилиците си в литургиената тенджерата на самия господ бог.

[1] Безславие — Бел.ред. ↑

[2] В руските (и българските — бел.бълг.ред.) преводи на Библията са отстранени от църковниците много неприлични места. Но църковнославянският текст е по-откровен: „И отяготе рука господня на Азоте, и наведе на них, и воскипе им на седалищах их, во Азоте и в

пределах его, и посреде страны его умножишася мышы“ (ст. 6); „и поразил мужи града от мала до велика, и поразил их на седалищах их, и сотвориша гефеи себе седалища (злата)“ (ст. 9). ↑

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ВЪЗКАЧВАНЕТО НА ПРЕСТОЛА И СВЕЩЕНОТО КОРОНЯСВАНЕ НА БОЖИЯ ПОМАЗАНИК ЦАР САУЛ

Би било грешка да мислим, че историята на Самуил свършва в момента, когато, налегнат от старостта, той бил принуден да прехвърли задълженията си върху своите синове: Самуил играе първенстваща роля чак до смъртта си. Ние тепърва ще видим как се проявява той през живота си и дори след смъртта си.

Една прекрасна сутрин израилските старейшини се събрали при Самуил да го молят да им даде цар:

— Съседните народи имат царе; защо да нямаме цар и ние?

След като се посъветвал с бога, в отговор пророкът им представя картина, която рисува не особено благоприятно царската власт.

— Вие искате цар? — казва той на старейшините. — Добре! Но затова трябва да знаете какви ще бъдат нравите и обичаите на царя: „той ще взема синовете ви и ще ги прави свои колесничари, и свои конници, и те ще препускат пред колесниците му; и ще ги постави да му бъдат хилядници и петдесетници, да му обработват нивите, да жънат житото му и да му правят войнишко оръжие и всичко потребно за колесниците му; ще взема дъщерите ви да правят благовонни мазила, да готвят ястие и пекат хляб; ще взема, най-добрите ви ниви, лозя и маслинени градини и ще ги дава на слугите си; ще взема десетъка от сеитбите ви и от лозята ви и ще го дава на скопците си и на слугите си; ще взема робите и робините ви, най-добрите ви момци и ослите ви и ще ги употребява за своя работа; ще взема десетък от дребния ви добитък и вие сами ще му бъдете роби; тогава ще заохкате от царя си, когото сте си избрали, и господ няма да ви отговаря тогава“ (I Царства, гл. 8, ст. 11–18).

Въпреки цялото си красноречие Самуил не успял да убеди слушателите си. Трябва да признаем, че от неговата изобщо напълно правилна реч против царския режим лъха силна досада срещу желанието на евреите да ограничат властта на жреците. Работата се свеждала до това, че наивните евреи, които свещениците им така добре доели, молели да им промени дояча.

Свършило се с това, че бог казал на пророка си: „Послушай гласа им и постави им цар“ (ст. 22).

За кого ли бог ще запази първата корона на израил?

„Имаше един виден човек от вениаминовите синове, на име Кис, спи на Авиила, син на Церона, син на Бехората, син на Афия, син на някой си вениаминец.

Той имаше син на име Саул, млад и хубавец; и никой от израилтяните не беше по-хубав от него; от раменете си нагоре той беше по-висок от целия народ“ (I Царства, гл. 9, ст. 1–2).

Саул бил много простичък момък; той пасял ослиците на баща си.

Кис го изпратил, придружен от слуга, да търси ослици. Заедно със слугата той скитал без успех из околностите. Слугата предложил да попитат „ясновидеца“ къде са се запилели ослиците. Саул казал, че на „ясновидеца“ трябва да се плати, а те нямали нищо.

— Нека не ви безпокои тава — отвърнал слугата, — аз имам четвърт цикла сребро. Ще го предложим на „божия човек“.

По-нататък Библията разказва, че Саул и слугата му пристигнали в градчето и попитали де живее „ясновидецът“ и че местните девойки им посочили къщата, дето живеел този „ясновидец“. Саул и спътникът му влизат там.

„А ден преди Сауловото идване господ откри на Самуил и рече: утре по това време ще ти пратя един човек от Вениаминова земя и ти го помажи за цар на моя народ израиля; той ще избави народа ми от филистимски ръце; защото аз погледнах милостиво на моя народ, понеже викът му стигна до мене.

Когато Самуил видя Саула, господ му рече: ето човека, за когото ти говорих: той ще царува над моя народ“ (I Царства, гл. 9, ст. 15–17).

Саул попитал Самуила де живее „ясновидецът“. Самуил казал, че той е „ясновидецът“, и поканил Саул да обядва с него. Тоя ден на гости у „ясновидеца“ били тридесет души. На трапезата той отредил

на Саул почетното място и готвачът му поднесъл специално приготвено блюдо. За да успокои Саул за загубения добитък, Самуил му казал, че ослиците са намерени и че като се върне в къщи, ще ги види при баща си. А на другата сутрин преди съмване Самуил помазал с елей главата на Саул и му съобщил, че е станал цар и че в него е влязъл „дух божий“.

И наистина така е и било: станало пълно преобразяване на сина на Кис. Той престанал да бъде той самият. Като се върнал в бащиния си дом, той видял пред самите порти милите си ослици. Това му подействувало така, че той веднага почнал да „пророкува“, и стри това с такава увереност, като че „пророкуването“ винаги е било негов занаят и като че ли цял живот с нищо друго не се е бил занимавал (*I Царства, гл. 10, ст. 1–16*).

В това време „ковчегът на завета“ бил в Масиф. Самуил събрал тук народа израилев; „свещеният гълъб“ не казва нищо за времето на това събрание, нито за това, по какъв начин са могли да се съберат многомиллионни маси народ в едно градче.

Самуил „рече на синовете израилеви: тъй говори господ, бог израилев: аз изведох израиля от Египет и ви избавих от ръцете на египтяни и от ръцете на всички царства, които ви притесняваха.

А вие сега отхвърлихте вашия бог, който ви опасява от всички ваши неволи и тъги, и му рекохте: постави ни цар. И тъй, застанете сега пред господ според колената си и според племената си.

И заповяда Самуил да минават, всички колена израилеви, и посочено бе с жребие Вениаминовото коляно.

И заповяда на Вениаминовото коляно да минава според племената си, и посочено беше Матриевото племе; и довеждат Матриевото племе по мъже, и посочен беше Саул, Кисов син; и търсиха го, ала го не намериха“ (*I Царства, гл. 10, ст. 18–21*).

Самуил не казал на народа: „Саул ми беше посочен от бога преди известно време и аз вече го помазах с елей. Той ще ви бъде цар.“ Процедурата на изборите предотвратявала излишната завист и недоволството. Господар на съдбата е бог и старият пророк е можел да бъде напълно спокоен, че Саул ще бъде избран. А пък господ не е можел, оставяйки избора на произвола на случая, независимо от каква да е шмекерия, от каква да е злоупотреба, да унищожи „светото помазване“, току-що извършено над избраника му.

А сега нека си опомним „пророчеството“ на Иаков: нали той обеща царството на иудиното коляно (*Битие, гл. 49, ст. 8 и сл.*). Значи при установяването на еврейската монархия бог съвсем е бил забравил за това пророчество. Но не се безпокойте, той ще си спомни за него покъсно. Ние скоро ще видим как короната преминава от главата на Саул върху главата на един от потомците на Иуда. По такъв начин божествената разсеяност ще бъде поправена и „пророчеството“ на патриарха все пак ще се сбъдне.

А засега народът се преклонил пред резултатите от изборите. Но в тая минута самият избраник не се оказал налице.

— Де е Саул? Какво стана със Саул?

Тия въпроси се предавали от уста на уста. Питат самия бог, за да узнаят ще се намери ли най-сетне Саул.

„И господ отговори: ето той се крие в колята.

Затекоха се и го взеха оттам; той застава сред народа и от рамената си нагоре беше по-висок от всички. И Самуил рече на целия народ: виждате ли кого е избрал господ? Като него няма в целия народ. Тогава целият народ извика и рече: да живее царят!“ (*1 Царства, гл. 10, ст. 22–24*).

От следващите стихове се вижда, че министър-председател на новия монарх бил отначало Самуил. Той съставил основните закони на еврейското царство и именно неговият скъпоценен ръкопис бил поставен на съхранение в „ковчега на завета“. Скоро обаче възникнали разногласия между Саул и Самуил. Минал около един месец. Добродушният и съвсем не горд цар Саул в никаква степен не олицетворявал безпощадния тиранин, с чийто деспотизъм Самуил заплашвал евреите, за да разпръсне монархическите им настроения. Вместо да си създаде разкошен двор, да си построи скъп дворец, да се заобиколи от позлатени придворни, синът на Кис се връща във фермата си и продължава да води селски начин на живот. В това време Наас, цар амонитски, замислил да завладее еврейския град Иавис.

„И обсади Иавис Галаадски. И всички иависки жители рекоха Наасу: склучи с нас съюз и ние ще ти служим.

И амонитецът Наас им рече: ще склуча с вас съюз, но с условие да извадя всекиму от вас дясното око и чрез това да хвърля безчестие върху цял израил.

Иависките старейшини му рекоха: дай ни срок седем дена да пратим пратеници по всички израилски предели и ако никој не ни помогне, ще ти се предадем.

И пратениците дойдоха в Гива Саулова и разказаха на народа гласно тия думи; и цял народ викна, та заплака“ (*I Царства, гл. 11, ст. 1–4*).

В това време цар Саул се връща от оране с воловете си. „И дух божий слезе върху Саула... и силно се разгневи; и взе двой волове, разсече ги на части и прати по всички израилеви предели чрез ония пратеници, обявявайки, че тъй ще бъде постъпено с воловете на всекиго, който не тръгне след Саула и Самуила. И страх господен нападна върху народа и потеглиха *всички* като един човек.

Саул ги прегледа във Везек и се намериха синове израилеви триста хиляди и мъже Иудини трийсет хиляди.

И рекоха на дошлите пратеници: тъй кажете на жителите на Иавис Галаадски: утре ще имате помощ, щом припече слънце. И пратениците дойдоха и обадиха на иависките жители, и те се зарадваха.

И иависките жители рекоха (Наасу), утре ще ви се предадем, и правете с нас каквото искате.

На следния ден Саул раздели народа на три дружини и те се промъкнаха сред стана по утринната стража и до дневния пек поразиха амонитци; другите амонитци се пръснаха тъй, че от тях не останаха ни двама наедно“ (*I Царства, гл. 11, ст. 6–11*).

Тоя „свещен“ подвиг на „царя орач“ възхитил народа. Евреите отпразнували блестящата победа на „гигантската си армия“ и, както казва Библията, „твърде много се веселиха“ (*ст. 12–15*).

Критиците съвсем не се учудват, че цар Саул, който възглавил един немногброен народец, се отдавал на земеделие и грижа за бащините стада. Но те се отказват да допуснат, че такъв „цар“ е можел за пет дни да вдигне армия от триста и тридесет хиляди воини в епоха, когато сам авторът представя евреите като преживяващи филистимско иго; в епоха, когато, по думите на Библията, набраният народ нямал нито мечове, нито копия и когато поробителите не му позволявали да има нито един железен инструмент, нито дори да поправя металическите инструменти без особено разрешение (*I Царства, гл. 13, ст. 19–22*).

„И Гъливер — пише лорд Болингброк — знае също такива небивалици, но у него няма такива противоречия.“

В дванадесета глава се дава мрънкащата реч на Самуил, който, позовавайки се на старостта си, помолил да се приеме оставката му. Управлението на съдиите свършило и започнала епохата на царете. Но Самуил не се оттеглил от работата по свое добро желание: в речта си той обявява, че като са си поискали цар, евреите са прибавили към многото си други грехове нов грях. Но, заключава Самуил, щом вече имате цар, пазете го; той е помазаник божи. А главното — народът трябва да удвои религиозната си ревност. За да докаже отново на евреите близостта си до бога, Самуил, без да слиза от мястото си, извършил едно от ония чудеса, каквито се срещат само в Библията.

Самуил „рече на целия израил: ... сега станете и погледнете великото дело, което господ ще извърши пред очите ви: нали сега е пшеничена жътва? Но аз ще призова господ и той ще прати гръм и дъжд, и вие ще узнаете и видите колко голям е грехът, който сте направили пред очите на господ, искайки за себе си цар.

И Самуил призова господ и господ прати гръм и дъжд в оня ден; и дял народ се много уплаши от господ и Самуила“ (*I Царства, гл. 12, ст. 16–18*).

След това старият пророк се оттеглил, като обещал на съотечествениците си, че никога няма да ги забрави в молитвите си.

Оставката на Самуил обаче във висша степен приличала на дипломатическа хитрост.

Като научили за промените станали в състава на „царското правителство“, филистимците започнали да се готвят за нови нападения. Това не повдигнало духа на поданиците на Саул. А триста и тридесетте хиляди воители, които неотдавна го окръжавали, се стопили като сол във вода. „А и филистимци се събраха за война против израиля: трийсет хиляди колесници и шест хиляди конница, и множество народ като пясък на морския бряг; и дойдоха, та се разположиха на стан в Михмас, на изток от Бет-Авен.

Израилтяните, като видяха, че са в опасност, понеже народът беше стеснен, криеха се в пещери и проломи, в скали, кули и ровове; а някои от евреите преминаха отвъд Йордан, в страната Гадова и Галаадска; Саул пък беше още в Галгал и целият народ, който беше с него, се беше изплашил“ (*I Царства, гл. 13, ст. 5-7*):

Саул сметнал за полезно да предложи на бога жертва. Самуил дал да се разбере, че ще се яви да служи на бога лично.

„И той чака седем дена, до срока, назначен от Самуила, но Самуил не дохождаше в Галгал. И народът почна да се разбягва от него.

И Саул рече: доведете при мене отреденото за всесъженна жертва и за мирни жертви. И принесе всесъжение.

И щом свърши с принасяне на всесъжението, ето че иде Самуил. Саул излезе на среща му да го поздрави.

А Самуил попита: какво си направил? Саул отговори: видях, че народът се разбягва от мене, а ти не дойде на уреченото време, филистимци пък се бяха събрали в Михмас, тогава си помислих: «сега ще се спуснат върху ми филистимци в Галгал, аз пък още не съм попитал господата», и затова се реших да принеса всесъжение.

И Самуил рече на Саул: лошо си сторил, дето не изпълни заповедта на господата, твоя бог, която ти беше дадена, защото днес господ щеше да затвърди царуването ти над израиля завинаги; но сега твоето царуване не ще може да устои: господ ще си намери мъж по сърцето си и ще му заповяда да бъде вожд на народа му, защото ти не изпълни, каквото ти бе заповядал господ.

И стана Саул, та отиде от Галгал в Гива Вениаминова (останалите човеци отидоха подир Саул против неприятелското опълчение, което ги нападна, когато отиваха от Галгал в Гива Вениаминова); а Саул преброи човеците, които бяха с него, до шестстотин души“ (*1 Царства, гл. 13, ст. 8–15*).

За царя, който преди това командувал тристахилядна армия, това отрядче е смешно малко. Между нас казано, не може да не се признае, че Самуил е проявил само лична зла воля. Библията никъде не го изобразява като върховен жрец; върховен жрец бил „Ахия, син на Ахитува, брат на Иохаведа, син на Финееса, син на Илия“ (*1 Царства, гл. 14, ст. 3*).

Самуил бил просто жрец и пророк. Саул имал същите достойнства, защото той започнал „да пророкува“ от момента на помазването. Следователно Саул не е направил никаква грешка, като се смятал в правото си да извърши жертвоприношението. Освен това не ви ли се струва, че Самуил, който очевидно не е могъл да смели отричането си от старейшинството в полза на царя, нарочно се е

забавял, за да има предлог да порицае Саул и да го направи омразен на народа? Ако някой не е направил никакви интриги, за да се възцари над израил, това разбира се, е синът на Кис — скромният магаретар Саул. Както и да е, положението било нерадостно. „В цялата израилска земя нямаше ковачи, понеже филистимци се бояха да не би евреите да правят мечове или копия.

И всички израилтяни трябваше да ходят при филистимци да клепят своите палешници, черясла, брадви и търнокопи, колчем се нацърбваше острието на палешниците, черяслата, вилите и брадвите, или пък трябваше да се наострят остените.

Затова през войната (михмаска) нямаше нито меч, нито копие у целия народ, който беше със Саула и Ионатана, а *такива* се намериха само у Саула и у сина му Ионатана“ (*I Царства, гл. 13, ст. 19–22*).

Ясно е, че силите са били неравни: трябва да се смята, че триста и трийсетте хиляди воители, които преди година помели амонитяни в околностите на Иавис, също не са имали никакво оръжие. Но тогава навярно тяхната численост е решила победата. А с шестстотин войници, пък още и без оръжие, работата значително се променяла и е лесно да се разбере, че Саул е имал много лош цвят на лицето, когато се срещнал с филистимяните край Михмас.

За щастие младият Ионатан, син на царя, бил прекомерно силен и заедно с това момък с решителен нрав. Без да каже нито дума на баща си, той взел едно прекрасно утро слуга оръженосец и се отправил с него към аванпоста на филистимската армия. Там те забелязали вражеските войници, разположени на едно възвишено място, което се издигало над скали.

Филистимяните също ги забелязали и казали: „ето евреите излизат из проломите, в които се бяха изпокрили.

И завика стражата към Ионатана и оръженосеца му, думайки: възлезте при нас и ние ще ви кажем нещо. Тогава Ионатан рече на оръженосеца си: върви подире ми, защото господ ги предаде в ръцете на израиля.

Тогава Ионатан почна да се катери с ръце и нозе и оръженосецът му подир него. И *филистимяни* падаха пред Ионатана, а оръженосецът ги доубиваше подир него.

И от това първо поражение, нанесено от Ионатана и оръженосеца му, паднаха до два̀сет души върху половина нива,

обработвана от двой волове в един ден“ (*I Царства, гл. 14, ст. 11–14*).

В това време Саул, поканил върховния жрец Ахия, се канел да присъствува на жертвоприношението. Изведнъж се чул някакъв шум откъм позицията на филистимската войска. „Там мечът на всекиго бе насочен против ближния му; смутня имаше твърде голяма.

Тогава евреите, които вчера и завчера бяха у филистимци и които вредом ходеха с тях в стана, присъединиха се към израилтяните, които бяха със Саула и Ионатана: и всички израилтяни, които се криеха в Ефремова планина, като чуха, че филистимци са побягнали, присъединиха се и те при своите в битката.

И оня ден господ избави израиля; а битката се простря дори до Бет-Авен“ (*I Царства, гл. 14, ст. 20–23*).

Помислете си само: дори „до Бет-Авен“! Това се казва победа!

„Израилевите мъже бяха уморени оня ден; а Саул (твърде безразсъдно) закле народа, като рече: проклет, който вкуси хляб до довечера, докле не отмъстя на моите врагове. И никой от народа не вкуси храна.

И целият народ отиде в гората, а там, на поляната, имаше мед.

И народът влезе в гората, казвайки: ето тече мед. Ала никой не доближи ръка към устата си, понеже народът се боеше от клетвата.

Ионатан пък не чу, когато баща му закле народа, и като протегна края на тоягата, която беше в ръката му, бучна я в медената пита и я обърна с ръка към устата си и очите му светнаха.

И един от народа му рече, думайки: баща ти закле народа, като рече: проклет, който днес вкуси храна; от това народът изнемощя.

И рече Ионатан: баща ми смути земята; вижте как ми светнаха очите, щом куснах малко от тоя мед.

Ако народът бе си хапнал днес от плячката, която намери у враговете си, не щеше ли поражението на филистимци да бъде по-голямо?“ (*I Царства, гл. 14, ст. 24–30*).

„Свещеният“ автор разказва по-нататък, че изтощеният народ „се нахвърли върху плячката и вземаха овце, волове и телета, и колежа на земята, и народът ядеше с кръвта.

Обадиха на Саул, думайки: ето народът греши пред господа, яде с кръвта. И рече Саул: вие съгрешихте; привалете сега при мен един голям камък.

После Саул рече: идете между народа и му кажете: нека всякой докара при мене вола си и всякой — овцата си, и колете тук и яжте, и не грешете пред господа, не яжте с кръвта. И всички от народа докарваха, всеки със своя ръка, вола си (и овцата си) през нощта и колежа там“ (*I Царства, гл. 14, ст. 32–34*).

Представяте ли си каква касапница е било това?

„Тогава Саул съгради жертвеник господу: това беше първият жертвеник, въздигнат от него господу.

И Саул рече: да спогнем филистимци тая нощ и да ги ограбим до съмване и да не оставим ни едного от тях. И рекоха: прави всичко, що намираш за добро. А свещеникът рече: да пристъпим тук към бога.

И Саул запита бога: да спогна ли филистимци? Ще ги предадеш ли в ръцете на израиля? Но той му не отговори оня ден“ (*I Царства, гл. 14, ст. 35–37*).

Напразно Саул навеждал ухо към „ковчега на завета“, който върховният жрец Ахия заповядал да донесат на това място; напразно се надявал да чуе оттам гласа божий. Бог се заинатил и не проронил нито звук. Тогава Саул разбрал, че старецът е недоволен от нещо.

За какво би могъл да се разсърди Саваот? Върховният жрец Ахия, внук на Финееса, навярно не е бил ял от „свещената“ тенджера, защото не е могъл да не знае, че тая нечестива лакомия е струвала живота на дядо му. Саул също така се чувствувал съвсем невинен в някакъв грях. Той не бил извършил нищо подсъдно; поне Библията нищо не говори за това. Ионатан, който си хапнал мед, без да знае за заклинанието на баща си, очевидно също е бил безгрешен. Освен това не се знае още дали бог наистина е бил утвърдил толкова безсмисленото заклинание на Саул. Нали да се забрани на войската да приема храна в деня на битката е просто бездарна глупост.

Следователно, ако бог е бил недоволен от нещо, като че ли причина за това е можел да бъде народът, който излапал целия филистимски добитък, без да пуска кръвта на животните, въпреки закона. Тоя лаком народ в същата нощ изял и своя собствен добитък, но вече съгласно религиозните предписания. Библията впрочем не споменава за разстройване на стомасите на евреите. Навярно са имали железни организми и стомаси с „боговдъхновен размер“.

Тъй или иначе, бог се отказал да отговаря. Значи трябвало да се намери виновният.

„И Саул рече на всички израилтяни: застанете вие на едната страна, а аз и син ми Ионатан ще застанем на другата страна. И народът отговори на Саула: прави, каквото намериш за добре.

И рече Саул: господи, боже израилев! (защо сега не отговори на твоя раб? У мене ли е вината за това, или у сина ми Ионатана, господи боже израилев!) дай личба. (Ако вината е у твоя народ израиля, освети го.) Изобличени бидоха с жребие Ионатан и Саул, а народът излезе прав.

Тогава Саул рече: хвърлете жребие между мене и между сина ми Ионатана (и когото господ посочи, той да умре. И народът рече на Саул: да не бъде тъй! Но Саул настояваше. И хвърлиха жребие между него и сина му Ионатана) и жребието падна върху Ионатана.

И Саул рече на Ионатана: кажи ми какво си сторил? И Ионатан му разказа, като рече: куснах с края на тоягата, която е в ръката ми, малко мед; и ето аз трябва да умра.

И Саул рече: нека бог ми направи туй и туй, и още повече да направи; ти, Ионатане, трябва днес да умреш.

Но народът рече на Саула: Ионатан ли да умре, който извърши такова голямо избавление на израиля? Това няма да бъде! Жив ми господ, и косъм няма да падне от главата му на земята, защото днес той действуваше с бога. И народът освободи Ионатана и той не умря“ (*I Царства, гл. 14, ст. 40–45*).

От продължението на тая извънредно благочестива и важна история ние узнаваме, че филистимяните благополучно се върнали у дома си и че те още много пъти воювали с евреите „през всичкото Саулово време“ (*ст. 52*).

Известно време, продължителността на което „свещеният“ автор не посочва, царуването на сина на Кис било покрито със слава. Глава четиринадесета съобщава в заключение кои са били главните членове от семейството на Саул. Тук ще отбележим само това, че освен Ионатан Саул имал още двама синове и две дъщери — Мерова и Мелхола. С тия девойки ние ще се срещнем по-нататък.

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ОСМА ЗЛОЧЕСТИЕТО НА ЦАР САУЛ И НЕГОВОТО НАКАЗВАНЕ ОТ ВСЕМИЛОСТИВИЯ БОГ

В петнайсата глава отново излиза на сцената старият Самуил: той подстрекава да се обяви война на амаликитяните, макар че те се държат съвсем непредизвикателно.

„След това Самуил рече на Саула: господ ме прати да те помажа за цар на неговия народ, над израиля; сега чуй гласа господен.

Тъй говори господ Саваот: спомних си онова, което амалик стори на израиля, как той му се изпречи на пътя, когато той идеше из Египет; иди сега и порази амалика (и иерима) и изстреби всичко негово (не вземай за себе си нищо от тях, а унищож и предай на заклание всичко негово); не го щади, а предай на смърт от мъж до жена, от момък до кърмаче, от вол до овца, от камила до осел“ (*I Царства, гл. 15, ст. 1–3*).

Дори най-умерените критици говорят за този откъс от Библията само с ужас и отвращение.

„Как? — възкликва вярващият лорд Болингброк. — Да накараме твореца на вселената да се спусне в някакъв неизвестен кът на нещастното земно кълбо единствено само за да каже на евреите:

— Впрочем аз току-що си спомних, че приблизително преди петстотин години някакъв малък народец не искаше да ви пусне през своите владения. Вие искате да обявите жестока война на вашите поробители — филистимяните, против които сте въстанали. Я оставете тая трудна борба и по-добре се отправете на поход срещу оня малък народ, който едно време се е възпротивил на желаещите да разрушат владенията му ваши предци. Изстребете мъжете, жените, децата и старците. Изстребете едрия и дребния добитък, изстребете камилите и ослите; защото предвид предстоящата ви война с могъщото

филистимско царство за вас е твърде полезно да нямате нито едър, нито дребен добитък за храна, нито осли, нито камили за походните ви обози...“

Между това Библията невъзмутимо разказва по-нататък:

„Па събра Саул народа и го преброи в Телаим; *оказаха се* двеста хиляди израилтяни пешаци и десет хиляди от Иудино коляно“ (ст. 4).

На добър час! Ето че Саул има малко повече войска, отколкото в мършавия лагер на Галгал, дето имало само шестстотин души. Впрочем ние просто не знаем какво е станало със сто и двадесетте хиляди други войници, начело на които Саул се бил сражавал в началото на своето царуване. Тъй неотдавна още еврейската армия наброявала триста и тридесет хиляди герои, дошли да се сражават с амонитяни без ни най-малко въоръжение. От тях сега останали всичко двеста и десет хиляди. А къде са се дянали останалите сто и двадесет хиляди? Нима са паднали на бойното поле? Ах, мило „гълъбче“, колко е слаба паметта ти!

Победата на еврейската армия била пълна и блестяща: амаликитяните били разбити на пух и прах „от Авила до Сура“. Саул подкарал грамаден брой пленници и евреите ги изстребили без капка милост. Но Саул пощадил амаликитския цар Агаг, като смятал очевидно, че трябва да окаже известно предпочитание на човека, който имал еднакъв чин с него.

Това милосърдие не се харесало на бога. Саваот се явил на Самуил и му казал: „жаля, че поставих Саула за цар, понеже той се отвърна от мене и не изпълни думата ми. Натъжи се Самуил и вика към господата цяла нощ“ (I Царства, гл. 15, ст. 11). А какви били резултатите от божественото видение и от раздиращите цяла нощ душата вопли на Самуил? Тая глава от Библията е представена от Волтер в драмата му „Саул“. Сцената става в Галгал и действието почва с беседа между иудейския цар и приближения му Ваза.

„Ваза. О велики Сауле! О най-могъщи от царете! Ти, който господствуваш над три езера, над пространство от петстотин стадий! Ти, победителю на великия Агаг, царя амаликитски, чиито военачалници бяха възседнали най-силни осли. Ти, който без съмнение ще подчиниш на законите си цялата земя, както бог е обещавал това на евреите толкова пъти! Каква мъка е могла да помрачи благородното ти тържество и великите ти надежди?

Саул. О драги Ваза! Блажен е хиляди пъти, който в покой пасе блеещите стада на вениамин и изстискава сладко грозде в долината на Енгада! Уви! Аз търсех ослиците на баща си и намерих царство; от тоя ден аз познавам само горести... По-добре би било, ако аз, обратно, бях търсил царство, а намерех ослици. Както знаеш, Самуил ме помаза според волята божия. Той направи всичко, за да попречи на народа да избере друг цар, и щом бях избран, стана най-жестокият от враговете ми.

Ваза. Трябвало е да очакваш това: той беше жрец, а ти воин. Той управляваше преди теб. Хората мразят винаги приемниците си.

Саул. Можеше ли той да се надява, че ще управлява още дълго? Той приобщи към своята власт недостойните си синове, развратени и подкупни, които търгуваха публично с правосъдието. Народът най-сетне въстана срещу тая жреческа власт. Избран бе цар: свещени поличби провъзгласиха волята на небето, народът я утвърди и Самуил затрепера. Не стига това, че той мрази у мен владетеля, избрания от небето; той мрази у мене пророка. Той знае, че подобно на него и аз имам дара на ясновидството и че съм пророкувал като него. Разпространената напоследък сред израил мълва — «Саул е също пророк» — силно оскърбява слуха му. И още го почитат, за мое нещастие; той е жрец, затова е опасен.

Ваза. Твоята царска власт е достатъчно укрепена от победите ти, а цар Агаг, твоят блестящ пленник, може да ти служи тук като залог за вярност на народа му, еднакво възхитен и от победата, и от милосърдието ти... Ето водят го пред очите ти (*Влиза Агаг под стража*).

Агаг. Милосърдни и могъщи победителю, пример на князете, които умеят да побеждават и прощават! Пред нозете ти свещени падам аз: благоволи да заповядаш какво трябва да представя за мой откуп. Занапред ще бъда твой съсед, верен съюзник, предан поданик. Аз виждам у теб само благодетел и господар. Аз ще се прекланям и ще обичам в теб образа на твоя наказващ и помазващ бог.

Саул. Велики господарю, още повече възвеличен от мъката! Аз изпълних само дълга си, като спасих дните ти: царете трябва да уважават себеподобните. Отмъщаваният след победата е недостоеен да бъде победител. Не определям откуп за особата ти, защото тя е над всякаква цена. Бъди свободен! Данъкът, който твоят народ ще плаща

на израил, ще бъде знак на приятелство, а не на поробване. Така трябва да се помиряват царе.

Агаг. О добродетел! О велико мъжество! Колко мощно влияеш върху моето сърце! Аз ще живея и ще умра като поданик на великия Саул. Цялото ми царство принадлежи на него (*Появява се Самуил, обкръжен от свещеници.*)

Саул. Какви вести носиш, Самуиле? От името на бога, от името на народа, или от свое име идваш при мен?

Самуил. От името на бога!

Саул. Каква е волята му?

Самуил. Заповядва ми да ти съобщя, че се е разкалял, че те е въздигнал над царството.

Саул. Бог? Разкалял се? Могат да се каят само ония, които могат да грешат. А бог не може да греша!

Самуил. Но той може да се разкайва, задето е въздигнал на престола човек, който върши грешки.

Саул. Да, но кой човек не греша? Кажа в какво се състои вината ми?

Самуил. В това, че си простил на един цар.

Агаг. Как? Най-прекрасната от добродетелите вие преценявате като престъпление?

Самуил (*на Агаг*). Млъкни, не богохулствувай! (*На Саул*) Сауле, бивш цар иудейски, не ти ли заповяда господ чрез моите уста да изстребиш всички амаликитяни, без да щадиш нито жени, нито девойки, нито младенци?

Агаг. Твоят бог ти е заповядал това? Греша! Ти искаш да кажеш: твоят дявол!

Самуил (*към жреците*). Пригответе се да ми се подчинявате. А ти, Сауле, подчинявал ли си се на бога?

Саул. Не съм смятал, че тази заповед е твърда: мислех, че милосърдието е първото качество на висшето същество, че сърце, изпълнено с жалост, не може да му бъде неприятно.

Самуил. Греша, неверни човече: бог те порицава! Твоят скиптър ще мине в други ръце.

Ваза (*към Саул*). Каква дързост! Господарю, позволи ми да накажа тоя безчовечен жрец!

Саул. Не прави това. Не виждаш ли, че зад него е целият народ и че ние ще бъдем унищожени, ако взема да се противя, защото аз наистина обещах...

Ваза. Нима си обещал толкова ужасно нещо?

Саул. Няма значение! Евреите, са още по-ужасни. Те ще вземат страната на Самуил против мен.

Ваза (*настрана*). Нещастен владетел!

Саул. Е, господа жреци? Какво трябва да направя?

Самуил. Ще ти покажа как трябва да се подчиняваш на господата (*Като се обръща към жреците*). О свещени жреци, синове левиеви! Покажете тук вашето усърдие: нека донесат маса и да поставят върху нея тоя цар, чиято крайна плът е престъпление против господата. (*Жреците хващат Агаг, връзват го и го турят на масата.*)

Агаг. Какво искате от мен, безжалостни чудовища?

Саул. Свещени Самуиле, в името на господата!...

Самуил. Не призовавай господата! Не си достоен за това. Остани тук, бог ти заповядва. Бъди свидетел на това жертвоприношение, което може би ще изкупи вината ти.

Агаг (*на Самуил*). Ти ме обричаш на смърт? О смърт, колко си горчива!...

Самуил. Да, тлъст си ти. И жертвата ще бъде толкова по-приятна на господата.

Агаг. Уви, Сауле! Колко съжалявам, че си подчинен на подобни чудовища.

Самуил (*на Агаг*). Слушай, езичнико! Искаш ли да станеш евреин? Искаш ли да се обрежеш?

Агаг. А ако се окаже достатъчно слаб, че да приема твоята вяра, ще пощадиш ли живота ми?

Самуил. Не! Ти ще имаш удоволствието да умреш като евреин и това ще ти стига.

Агаг. Удряйте, палачи!

Самуил. Дайте ми тая брадва, в името господне: а докато аз режа ръката, вие режете краката и така нататък, късче по късче. (*Жреците секат заедно със Самуил в името божие.*)

Агаг. О смърт! О мъки! О мъчителни!

Саул. Защо трябва да бъда свидетел на подобни злодеяния?

Ваза. Бог ще те накаже, че си търпял.

Самуил (към жреците). Изнесете това тяло и тая маса. Нека изгорят останките на тоя неверник и нека над тялото му се развличат нашите слуги! (Към Саул.) А ти, господине, знай винаги, че подчинението стои по-горе от жертвоприношението.

Саул (като пада в креслото). Умирам! Аз няма да преживея този ужас, този срам!“

"И разсече Самуил Агага пред господ в Галгал" (I Царства, гл. 15, ст. 33).

Напрасно, би било да се мисли, че в това литературно изложение има някакво преувеличение. Петнадесета глава от първата книга на „Царства“ описва с безпримерна жестокост убийството на Агаг от жреца, който сам ръководи чудовищното убийство. Освен това Самуил обявява на Саул, че от тоя момент той е свален, че бог го е отхвърлил. „Самуил се обърна да си иде. Но Саул се хвана за края на дрехата му и я раздра. Тогава Самуил рече: днес господ изтръгна царството израилево от тебе и го даде на твоя ближен, който е по-добър от тебе“ (I Царства, гл. 15, ст. 27–28).

След това, без да губи време, Самуил отива във Витлеем. Там повиква при себе си някой си Иесей, потомък на Вооз и Рут, и цялото му семейство. След всеобщото изкупление, съпроводено с жертвоприношение, Самуил казва на Иесей: „Всичките ти ли деца са тука? Иесей отговори: остана още най-малкият; той пасе овцете. И рече Самуил на Иесея: прати, та го доведи, защото няма да седнем да ядем, докле той не дойде тука.

Тогава Иесей прати, та го доведоха. Той беше рус, с хубави очи и приятно лице. И господ рече: стани, помажи го, защото това е той.

Самуил взе рога с елей и го помаза пред братята му и дух господен почиваше върху Давида от оня ден и насетне. След това Самуил стана и отиде в Рама.

И от Саула отстъпи духът господен и зъл дух от господа го мъчеше“ (*I Царства, гл. 16, ст. 11–14*).

Критиците се учудват, че бог взел да разговаря със Самуил в дома на бащата на Давид, в присъствието на външни лица, при което не се знае точно дали е имало „видение“ или не. Богословите са склонни да възприемат мнението, че бог е разговарял със своя пророк с вътрешен глас. Но как тогава присъстващите са могли да се досетят, че Самуил е изпълнил особена божествена поръка?

Волтер забелязва: „Саул царувал, защото Самуил изливал елей върху главата му. Следователно, когато той почнал да прави същото с Давид, баща му, майката, братята и всички присъстващи не могли да не забележат, че тук се фабрикува нов цар и че с това цялото семейство рискува да си навлече отмъщението на Саул. Тук нещо не е в ред!“

В италианския народен театър не е имало по-комична сцена от благочестивото появяване в селски дом на свещеник с бутилка елей в джоба, дошъл да помаже русо момче с цел да извърши преврат в държавата. За една примитивна комедия и тая държава, и това момче не заслужават по-добро място.

„И рекоха на Саула неговите слуги: ето зъл дух от бога те мъчи.

Нека нашият господар заповяда на слугите си, *които* са пред тебе, да потърсят човек, който знае да свири на гусла, и когато злият от бога дух дойде върху тебе, той, свирейки с ръка, ще те успокоява.

Саул отговори на слугите си: намерете ми човек, който хубаво свири, и ми го доведете.

Тогава един от слугите му рече: ето аз видях у витлеемеца Иесей син, който знае да свири, човек храбър и войнствен, който умно говори и е хубавец, и господ е с него.

Саул прати вестители при Иесея и рече: прати ми сина си Давида, който е при стадото.

Иесей взе осел с хляб и мях с вино и ги прати със сина си Давида при Саула.

Давид дойде при Саула и почна да служи пред него; той се много понрави на Саула и му стана оръженосец.

И Саул прати да кажат на Иесея: нека Давид служи при мене, понеже намери благоволение в очите ми.

И колчем духът от бога дойдеше върху Саул, Давид вземаше гуслата, свиреше, и на Саул ставаше по-добре и по-весело и злият дух се махваше от него“ (*I Царства, гл. 16, ст. 15–23*).

Що за глупост? Давид, когото авторът представя като просто овчарче, в същото време е талантлив и известен в страната музикант. Представят ни Давид като съвсем млад, едва ли не момче: как е възможно да го наричат „човек храбър и войнствен“? Сетне: нима Сауловият слуга, който е осведомен така добре за Давид, не знае, че юношата е помазан от Самуил и че следователно е опасен в ролята си на придворен музикант? А подаръците на Иесея за ръководителя на държавата — нима не са смешни: торба хляб, мях вино и козле? Какво да кажем най-сетне за бога, който праща на Саул един след друг нервни припадъци и го лекува с музиката на съперника му? Всичко това е безсмислено и глупаво!

ГЛАВА ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА СВЕЩЕНО ПРЕДАНИЕ ЗА СЛАВНАТА ПОБЕДА НА ДАВИД НАД НЕЧЕСТИВИЯ ГОЛИАТ

Глава седемнадесета от първата книга на „Царства“ подробно описва единоборството между Давид и Голиат: „Филистимци събраха войските си за война, събраха се в Сокхот, що е в Иудея, и разположиха стан между Сокхот и Азек в Ефес-Дамим.

А Саул и израилтяните се събраха и разположиха стан в дъбовата долина и се приготвиха за война против филистимци.

И застанаха филистимци от едната страна на планината и израилтяните от другата страна на планината, а между тях беше долината.

И от филистимския стан се изстъпи едноборец, по име Голиат, от Гет; на ръст шест лакти и педя.

На главата му *имаше* меден шлем; и облечен бе той в люспеста броня и бронята тежеше пет хиляди сикли мед; на нозете му *имаше* медни ногавици и на плещите му меден щит; и топорището на копието му *беше* като тъкашко кросно, а самото му копие — от шестстотин сикли желязо, и пред него вървеше оръженосец.

И застана той и викна пред израилските полкове, думайки им: защо сте излезли да воювате? Не съм ли аз филистимец, а вие роби Саулови? Изберете си един човек и нека слезе при мене; ако той може да се бие с мене и ме убие, ние ще ви бъдем роби; ако пък аз го надвия и убия, вие ще ни бъдете роби и ще ни служите.

Каза още филистимецът: днес ще посрамя полковете израилски; дайте ми човек и ние ще се бием двама.

И Саул, и всички израилтяни чува тия думи на филистимеца и много се уплашиха и ужасиха“ (I Царства, гл. 17, ст. 1–11).

Нека внесем известна яснота в описанието на Голиат. Неговата люспеста броня тежала, както е казано, пет хиляди сикли мед — над осемдесет килограма, а копието му тежало шестстотин сикли желязо — около десет килограма. Той носел следователно върху себе си всичко почти деветдесет килограма и това още не било цялото му въоръжение.

Тоя гигант, повече от три метра на ръст, при това не трябва да ни се струва необикновен, след като ние сме се срещали с исполини в книгата „Битие“. Наистина в наши дни вече няма хора с такова телосложение; устройството на човешкото тяло е такова, че прекомерният ръст не може да не се отрази пагубно върху всички функции на организма и просто би направил гиганта слаб и почти неспособен да се защитава. Волтер иронично казва, че Голиат трябва да се преценява като чудовище, специално направено от бога за възвеличаването на невзрачния Давид.

„Тримата по-големи Иесееви синове отидоха със Саула на война... Давид беше най-малък. Тримата по-големи отидоха със Саул, а Давид се бе върнал от Саул, за да пасе овцете на баща си във Витлеем“ (I Царства, гл. 17, ст. 13–15). Съвсем странно е, че тоя Давид, когото царят направил свой оръженосец, в разгара на войната зарязва задълженията си, за да отиде да пасе някакви овци.

„Оня филистимец излизаше сутрин и вечер и се показваше четирийсет дена.

И рече Иесей на сина си Давида: вземи за братята си ефа печено жито и тия десет хляба и ги занеси по-скоро в стана при братята си.

А тия десет *поти* сирене занеси на хилядоначалника и разпитай за здравето на братята и узнай за нуждите им.

Саул и те, и всички израилтяни *се намираха* в дъбовата долина и се готвеха за боя с филистимци.

Давид стана сутринта рано, остави овцете на пазач и като взе товара, тръгна, както му бе заповядал Иесей; и дойде при колята, когато войската бе наредена и с вик се готвеше за бой.

Тогава израилтяни и филистимци се разположиха войска срещу войска.

Давид остави товара си при пазача на колята, затече се в редовете, дойде и попита братята си за здравето.

И ето, когато той се разговаряше с тях, едноборецът, комуто името беше Голиат, филистимец от Гет, излиза от редовете филистимски и казва ония думи, и Давид ги чу.

И всички израилтяни, като виждаха тоя човек, избягаха от него и много се бояха.

И израилтяните казваха: видите ли тоя човек, който излиза? Той излиза, за да хули израиля; да би го някой убил, царят би го наградил с голямо богатство, и би му дал дъщеря си за жена, и дома на баща му би направил свободен у израиля.

И Давид рече на ония, които стояха с него: какво ще сторят на оногова, който убие тоя филистимец и снесе позора от израиля? Защото кой е тоя необрязан филистимец, дето тъй хули войнството на живия бог?

И народът му каза същите думи, като прибави: ето това ще сторят на оня човек, който го убие“ (*1 Царства, гл. 17, ст. 16–27*).

От това място на Библията съвсем не личи Давид да се е хвърлил в боя, движен от любов към родината. Повече го е ръководила жаждата за печалба.

„И рече Давид на Саула: нека никои не пада духом пред тогова; твоят раб ще отиде и ще се бори с тоя филистимец.

А Саул отговори на Давида: не можеш отиде против тоя филистимец да се бориш с него, защото ти си още момче, а той е войник още от младини.

Тогава Давид рече на Саул: твоят раб пасеше бащините си овци и когато се случваше да дойде лъв или мечка и отвличаше овца от стадото, аз се спущах подире му, нападах го и отнемах я от устата му; ако пък той се хвърляше върху ми, аз го хващах за космите, удрях го и го убивах.

Лъв и мечка е убивал твоят раб и с тоя необрязан филистимец ще стане същото, както с тях, понеже хули войнството на живия бог. (Не бива ли да ида и да го поразя, за да снеса хулите от израиля? Защото кой е тоя необрязан?)

Давид рече още: господ, който ме избавяше от лъва и мечката, ще ме избави и от ръцете на тоя филистимец. И рече Саул на Давида: иди, нека господ бъде с тебе“ (*1 Царства, гл. 17, ст. 32–37*).

Цар Саул бил зашеметен и така би станало с всеки на негово място, до такава степен разказът на тоя младеж е невероятен.

Представете си за минута, че сте свидетел на такова приключение: лъв или мечка хващат овца от стадото на стария Иесей и отнасят плячката. В това време пастирчето се хвърля да догони похитителите и отнема овцата от тях, като им нанася удари с ръце и крака, където попадне, и ги хваща право за челюстта. Каква картина! Ще намерите ли някъде другаде, освен в Библията, подобни подвизи? О Тартарен, о барон Мюнхаузен и вие, останали класически лъжци, вас очевидно ви е възпитавала Библията!

От описанието на живота на Самсон ние вече научихме, че лъвът се е въдел в Палестина. Още тогава читателят е бил сюрпризиран от това. Но с Давид в Палестина ние срещаме и мечка. Природоизпитателите твърдят, че там, дето живее мечката, не се въди лъвът и обратно. Да плюем на природоизпитателите! Та тяхната наука значи лъже. О „божествени гълъбе“! Остава да чуем от тебе само за мечки, които живеят на екватора, и за лъвовете на Северния полюс.

„Саул облече Давида с дрехите си, тури на главата му меден шлем и му надяна броня. Давид запаса мечка върху дрехите и се опита да ходи, понеже *никога* не бе ходил с *такова въоръжение*. И Давид рече на Саула: не мога да ходя с това, не съм навикнал. И сне Давид всичко това от себе си“ (I Царства, гл. 17, ст. 38–39). Не е свикнал да носи оръжие? Добре! Но защо тогава стих осемнадесети от предната глава възпява Давид като човек „храбър и войнствен“?

„И взе в ръка тоягата си, избра си пет гладки камъчета от потока и ги тури в овчарската торбичка, която беше с него; и с торбичка и прашка в ръка излезе срещу филистимеца.

Излезе и филистимецът, като отиваше и се приближаваше към Давида, и отпреди му вървеше оръженосецът“ (I Царства, гл. 17, ст. 40–41).

Оръженосецът на Голиат? За него споменават само пълните текстове на Библията. От тоя оръженосец обаче няма следа в учебниците по „свещена история“ и Голиат там е представен като обикновен пехотинец. А защо съвременната църква орязва така „свещения“ текст? Оръженосецът на филистимския гигант съвсем не заслужава да го махат произволно. В армиите от миналото е имало войник, който съпровождал конния офицер и пазел оръжието му; в наши дни биха го нарекли ординарец. Следователно, ако е имал оръженосец, Голиат е бил кавалерийски офицер от филистимската

армия. Библията говори на няколко места, че филистимците разполагали със значителна кавалерия. Тоя неописуем „гълъб-патка“ обаче е забравил да ни каже какви са били размерите на коня на Голиат. Конят на Голиат също трябва да е бил исполински. Но „свещеното писание“ не споменава коя страна е произвеждала феноменалните жребци, способни да издържат конник с триметров ръст. Неприятен пропуск!

Да се върнем към библейския текст.

„Погледна филистимецът и като видя Давида, с презрение го изгледа, понеже беше млад, рус и хубавец.

Филистимецът рече на Давида: защо си тръгнал срещу ми с тояга (и с камъни)? Нима съм куче? (Давид отговори: не, а по-долен от куче.) Тогава филистимецът прокле Давида с боговете си.

И филистимецът рече на Давида: приближи се до мене и ще дам тялото ти на птиците небесни и на зверовете полски.

А Давид отговори на филистимеца: ти идеш против мене с меч, копие и щит, аз пък ида против тебе в името на господ Саваота, бога на израилевото войнство, което ти оскърбяваш; сега ще те предаде господ в ръката ми и аз ще те убия, ще снема от тебе главата ти и ще дам (твоя труп и) труповете на филистимската войска на птиците небесни и зверовете земни и цяла земя ще узнае, че има бог у израиля; и цялата тая тълпа ще узнае, че не с меч и копие избавя господ, защото това е война на господата и той ще ви предаде в ръцете ни.

Когато филистимецът се изправи и взе да пристъпя и се приближава към Давида, Давид бързо се затече към мястото на битката срещу филистимеца.

И бръкна Давид с ръка в торбичката, извади оттам един камък и хвърли с прашката, та удари филистимеца в челото, тъй че камъкът се заби в челото му и той падна ничком на земята.

Тъй с прашка и камък надви Давид филистимеца; удари филистимеца и го уби; а меч Давид нямаше в ръце.

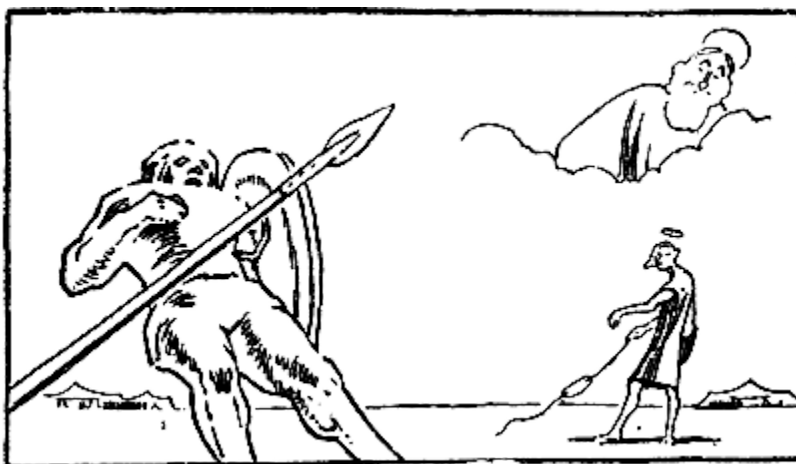
Тогава Давид се затече и като стъпи върху филистимеца, взе, та изтегли меча му от ножницата, удари го и отсече с него главата му; филистимци, като видяха, че техният юнак умря, удариха на бяг.

И дигнаха се мъжете израилски и иудейски, викнаха и гониха филистимци до входа в долината и до портите на Акарон. И убиваните филистимци падаха по Шааримския път до Гет и до Акарон.

След като гониха филистимци, израилевите синове се върнаха и разграбиха стана им.

Давид взе главата на филистимеца и я занесе в Иерусалим, а оръжието му тури в шатрата си“ (*I Царства, гл. 17, ст. 42–54*).

Стоп! Значи той е имал и шатра, тоя млад Давид? И главата на филистимския гигант той тържествено отнесъл в Иерусалим? Това е още по-странно, защото в тая епоха Иерусалим още не е принадлежал на евреите. Ние ще видим по-нататък по какъв начин е бил взет тоя град и тъкмо от Давида, който царува след смъртта на Саул. Впрочем тепърва няма да свикваме с противоречията в „свещеното писание“.

"... Тъй с прашка и камък надви Давид филистимеца... и го уби; а меч Давид нямаше в ръце" (*I Царства, гл. 17, ст. 50*).

И ето „когато Саул бе видял Давида да излиза срещу филистимеца, тогава попита Авенира, началник на войската; Авенире, чий син е тоя момък? Авенир отговори: да ти е жива душата, царю, не зная.

И царят тогава рече: я попитай, чий син е тоя момък?

А когато Давид се връщаше, след като уби филистимеца, Авенир го взе и доведе при Саул, и главата на филистимеца беше в ръката му.

И Саул го попита: чий син си, момко? Давид отговори: син на твоя раб Иесея от Витлеем“ (*I Царства, гл. 17, ст. 55–58*).

Що за глупава безсмислица? Къде му е умът на тоя „божествен вдъхновител“ на Библията? В предната глава ни разказаха с най-

големи подробности, че за успокоение на нервите си Саул пожелал да има човек, който да му свири на гусла. Един от слугите му намерил такъв човек: това бил Давид, и царят познавал семейството му. Нещо повече, Саул изпратил до Иесей пратеник да моли стареца да пусне сина си, който му харесал много. „Гълъбът“ ни каза също, че Давид често се връщал от Саул във Витлеем, изобщо сновял между царския дворец и бащините си стада. И изведнъж нито Саул, нито Авенир, никой от слугите на царя не знае кой е тоя Давид, който се бори с Голиат? Музикантът на царя, усладителят на слуха му, неговият оръженосец изведнъж станал никому неизвестен?! Какво да мислим за подобна галиматия? С трезвен ум ли е бил „светият гълъб“, когато е диктувал тая глава? В това можем да се съмняваме!

Да извлечем от разказа изводите и да продължим поучителното четене.

Без да се смущава ни най-малко от своите противоречия, „свещеният“ автор разказва, че тоя път Саул вече не позволявал на Давид да се връща в бащиния си дом. От друга страна, Ионатан внезапно пламнал от велика дружба към младия придворен гуслар, за чието съществуване той също, види се, нищо не е знаел досега. „Ионатан сключи съюз с Давида, понеже го обикна като душата си.

Ионатан сне горната си дреха, която беше на него, и я даде на Давида, също и другите си дрехи, и меча си, и лъка си, и пояса си“ (*I Царства, гл. 18, ст. 3–4*).

Ето това се казва приятелство! Какво ли са си мислили „генерал“ Авенир, целият му щаб, придворните и свитата, като виждали как „престолонаследникът“ се съблича по риза и дава оръжието и всичките си дрехи на победителя на Голиат? За съжаление Библията забравя да приведе мислите на ония, които са видели това забележително зрелище.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТА

БОРБАТА ЗА ЦАРСКИЯ ПРЕСТОЛ И НАСОЧВАЩАТА ДЕСНИЦА НА ГОСПОДА БОГА

Започнал нов живот за младежа, когото Самуил помазал за цар и който временно, като не желаел да съперничи на Саул, се задоволявал със службата на оръженосец и гуслар. Въпреки скромността си обаче, Давид скоро помрачил духа на „негово величество“ цар Саул.

„Когато вървяха при завръщането на Давид от победата над филистимеца, жените от всички израилски градове излизаха да срещнат цар Саул с песни, игри и радостни викове, с тимпани и кимвали.

И жените, които играеха, пееха и думаха: Саул победи хиляди, а Давид — десетки хиляди!“ (*I Царства, гл. 18, ст. 6–7*).

Трудно е, разбира се, да допуснем, че покойният Голиат, какъвто и великан да е бил, се е равнявал на десетки хиляди души. Саул, който се е бил отличил с много бранни подвизи, намерил, че овациите, устроени на неговия оръженосец гуслар, надхвърляли благоразумието и придобивали непочтителен към него самия характер.

„И Саул се много огорчи, и неприятни му бяха тия думи, и той рече: на Давида дадоха десетки хиляди, а мен — хиляди; не му достига само царство.

И от оня ден начетне Саул гледаше на Давида подозрително.

И случи се на другия ден, та зъл дух от бога нападна Саул, и той беснееше в къщата си, а Давид свиреше с ръка по струните, както и в други дни; Саул държеше в ръка копие.

И хвърли Саул копието, като си помисли: ще прикова Давида о стената; но Давид отбягна два пъти от него“ (*I Царства, гл. 18, ст. 8–11*).

След известно време, за да отстрани юношата от себе си, царят го назначава хилядоначалник (*ст. 13*). И Давид, на когото всичко се удавало, почва да завоюва все по-голяма и по-голяма популярност сред израилските синове. Името му се предава от уста на уста. Скоро ще видим, че сам бог увеличава броя на доказателствата за покровителството си над Давид.

Като повикал веднъж Давид, Саул му казал: „ето по-голямата ми дъщеря Мерова; ще ти я дам за жена, само бъди ми юнак и води войните господни“ (*ст. 17*). Дълбоко в душата си Саул разчитал на това, че филистимците в края на краищата ще убият Давид. Но Давид казал на Саул: „кой съм аз и какъв е животът ми и родът на баща ми в израиля, та да стана царски зет?“ (*ст. 18*). Той все още скривал, че Самуил го е помазал.

„И когато дойде овреме Сауловата дъщеря Мерова да се омъжи за Давида, дадох я за жена на Адриела от Мехола“ (*ст. 19*). Авторът не говори защо. „Но Давида бе обикнала другата Саулова дъщеря Мелхола; и когато обадиха това на Саул, стана му приятно. И рече Саул на Давида: днес ще се сродиш с мене чрез другата“ (*ст. 20–21*).

От последвалото може с известна вероятност да се заключи, че победителят на Голиат би се радвал да се ожени за прелестната Мелхола веднага. Но Саул навярно е съжалил, че така бързо дал съгласието си: щом научил за желанието на младия човек да се ожени, той почнал да предявява към него съвсем тежки искания. Никой никога няма да се досети какви трудности измислил Саул: „Тогава Саул рече: тъй кажете на Давида: царят не иска вено, а само сто филистимски краеобрязъци“ (*ст. 25*).

С други думи царят не се канел да даде никаква зестра за дъщеря си. Според него Давид трябвало да донесе зестра на жената. И каква зестра? Сто обрязъци на крайната плът! Съвсем непонятно е за какво би послужило това в домакинството на младоженците или в царското ежедневие.

Но „още не бяха се изминали определените дни, Давид стана, тръгна той и людете му с него и изби двеста души филистимци; па донесе Давид техните краеобрязъци и ги представи на царя в пълен брой, за да стане зет царев. Саул му даде за жена дъщеря си Мелхола“ (*I Царства, гл. 18, ст. 27*).

Можем да си представим събранието, на което бил подписан брачният договор, и сцената, когато „царският нотариус“ тържествено отброявал един по един двестате краеобрязъка на плътта, а влюбената Мелхола гукала на рамото на Давид, съвсем очарована от толкова прекрасния сватбен подарък! Но филистимците сметнали за крайно неудобно евреите да идват при тях като в някакъв склад за снабдяване с краеобрязъци. Войната се възобновила. „И когато филистимските воеводи излязоха на война, Давид от самото им излизане действуваше по-благоразумно от всички Саулови слуги и твърде много се прослави името му“ (*I Царства, гл. 18, ст. 30*).

Тъкмо по това време припадъците от нервното разстройство на царя зачестили. Не може да се разбере обаче защо „свещеният“ автор прави усилия да изобрази нещастния монарх с най-отвратителни краски? Съгласно същия библейски текст сам бог понякога пращал върху нещастния Саул зъл дух, с други думи, сам го подлудявал. Никой луд не е отговорен за действията си, а Саул още повече.

„Саул думаше на сина си Ионатана и на всичките си слуги да убият Давида. Но Сауловият син Ионатан обичаше много Давида.

Ионатан обади на Давида и рече: баща ми Саул търси да те убие“ (*I Царства, гл. 19, ст. 1–2*).

Освен това Ионатан се постарал да примири враждуващите. „Ионатан говори на баща си Саул добро за Давида, като му рече: да не греши царят против своя служител Давида, защото той в нищо не е съгрешил против тебе и делата му са твърде полезни за тебе; той излага душата си на опасност, за да порази филистимеца; и господ извърши голямо спасение за целия израил; ти видя това и се радва; защо тогава искаш да съгрешиш против невинна кръв и да убиеш Давида без причина?

И Саул послуша гласа на Ионатана, и закле се Саул: жив ми господ, Давид няма да умре. Тогава Ионатан повика Давида; обади му Ионатан всички тия думи и доведе Ионатан Давида при Саула, и той беше при него както вчера и завчера“ (*I Царства, гл. 19, ст. 4–7*).

Ясно е, че омразата напускала монарха, щом идвал в нормално състояние, и само през време на припадък, „когато господ му пращал зъл дух“, Саул продължавал да мисли за убиване на зетя си.

В това време войната с филистимците била в пълния си разгар и от време на време, между две серенади, младият музикант нанасял на

врага значителни поражения. „И зъл дух от бога нападна Саула, и той седеше в къщи с копие в ръка, а Давид свиреше с ръка по струните“ (ст. 9). Читателят се досеща вече какво трябва да стане.

„И Саул искаше да прикове Давида с копие то стената, но Давид отскочи от Саула и копие то се заби в стената; а Давид избяга и се спаси нея нощ.

И прати Саул слуги в къщата на Давида, да го причакат и убият до сутринта. И рече на Давида жена му Мелхола: ако не спасиш душата си тая нощ, утре ще бъдеш убит.

Тогава Мелхола спусна Давида през прозореца и той отиде, побягна и се избави.

А Мелхола взе една статуя, тури я в леглото, а на възглавието тури козя кожа, и покри с дреха.

И Саул прати слуги да уловят Давида; но Мелхола рече: болен е.

И Саул прати слуги да видят Давида, като каза: донесете ми го на легло, за да го убия.

Дойдоха слугите, и ето в леглото статуя, а на възглавието козя кожа.

Тогава Саул рече на Мелхола: защо ме тъй излъга и пусна моя враг да побегне? А Мелхола отговори на Саула: той ми каза: пусни ме, иначе ще те убия“ (*1 Царства, гл. 19, ст. 10–17*).

Не трябва да се забравя, че възпроизвеждаме най-свещена книга, божествено произведение, основата на основите на вярата, която претендира да подчини на законите си всички хора. Но може ли да се намери някъде по-глупава история от тая? Тоя анекдот с преобличането не е годен дори за лош водевил. Той е под нивото на най-евтините представления в панаирджийските циркове. Под страх да не се обърнем на печено върху вечния огън на преизподнята ние сме длъжни обаче да вярваме, че Мелхола е помогнала на мъжа си, божия помазаник Давид, да бяга през прозореца и го заменила в леглото с манекен, облечен в козя кожа. Изглежда, че тая козя кожа е наподобявала обикновената нощна шапка на Давид.

В еврейския текст на „статуя“ съответствува думата „терафим“. В съвременните издания на Библията тая дума се превежда „статуя“. Но „терафим“ буквално значи „идол“. Следователно Мелхола още е имала идол? Мислела ли е тя, че убийците, пратени от баща ѝ, ще приемат лековерно идола за нейния мъж? И надявала ли се е, че козята

кожа, с която е покрила главата на идола си, ще мине за буйната коса на мъжа ѝ? Ето прекрасен сюжет за сериозен изпит на господата преосвещените богослови.

По-нататък библейският разказ заприличва направо на бълнуване: „Давид побягна и се избави; дойде при Самуила в Рама и му разказа всичко, що прави с него Саул. И тръгна със Самуила и се спряха в Нават (в Рама).

И обадиха на Саул, думайки: ето Давид е в Нават, в Рама.

Тогава Саул прати слуги да уловят Давида и *когато* те видяха лик пророци, които пророчествуваха, и Самуила техен началник, дух божий слезе върху Сауловите слуги и те почнаха да пророчествуват.

(Разгневен) Саул отиде сам в Рама, и дойде до големия извор в Сеф, и попита, думайки: де са Самуил и Давид? И рекоха: ето в Нават, в Рама.

Той отиде там, в Нават, в Рама, и върху него слезе дух божий и той вървеше и пророчествуваше, докле пристигна в Нават, в Рама.

Съблече и той дрехите си и пророчествуваше пред Самуила, и целия оня ден, и цялата оная нощ лежа необлечен; затова казват: нима и Саул е между пророците?“ (*I Царства, гл. 19, ст. 18, 20–24*).

Ние преднамерено приведохме буквално тоя чудноват текст. Пророк се нарича човек, който се заема да предсказва бъдещето. Следователно трябва да бъдеш вдъхновен от бога, за да можеш да кажеш какви събития ще станат в бъдеще. Така вярващите разбират названието „пророк“. Обикновено пророкът пророкува само за да предскаже някакъв факт: питат оракула, оракулът отговаря. Или пък „човек божи“ се отправя в някакъв град или към двореца на царя и предсказва такава и такава катастрофа или пък някакво щастливо събитие. Така действуват пророците, т.е. ония, които се изтъкват за боговдъхновени и посветени в познаването на най-тайнствени неща. Но никому не ще хрумне да си представи цял лик, т.е. събрание, от пророци, които изригват непрекъснато пророчествата си, подобно на фонтан. Освен може би само в лудница?!

Дори полицаите стават пророци и се присъединяват към Самуил, Давид и другите и почват да пророкуват заедно с тях. Най-сетне и самият Саул, който тръгнал да търси зетя си с цел да го убие, почва да пророкува по пътя, съблича се почти гол в събранието на светиите, или

пророците, които действуват заедно. Това прилича много на клинически картини на лудост.

Ученият от XVIII в. Буланже е отбелязал, че тая глупава небивалица приличала на историята на един селски съдия от Долен Бретан. Той пратил съдебния пристав да доведе някакъв свидетел. А свидетелят пиел в кръчмичката и приставът се забавил с него. Съдията пратил друг пристав, който също затънал при бутилката. Най-сетне съдията се отправил сам, но също се присъединил към компанията и се напил. Делото било отложено.

В двадесета глава се разказва, че Давид избягал от Нават и се скрил при Ионатан. Ионатан отново се опитал да го защити пред свирепия Саул, когато Саул спрял да пророкува. Защитата била предприета по случай парадния обед, даден от царя в празника на „новомесечието“. Саул забелязал, че мястото на Давид на трапезата е празно, и тогава Ионатан почнал своята реч. Но царят не искал да слуша нищо, а само се червял от злоба.

„Ионатан отговори на баща си Саула и му рече: защо да се убива? Какво е сторил?

Тогава Саул хвърли копие върху него, за да го убие. И Ионатан разбра, че баща му се е решил да убие Давида.

Ионатан стана от трапезата много разгневен и не обядва на втория ден от новия месец, защото скърбеше за Давида и защото баща му го обиди“ (*I Царства, гл. 20, ст. 32–34*).

Ионатан отива да предупреди зетя си, че той очевидно няма да успее да сломи упорството на царя. И Давид го слушал и „се изправи откъм юг и падна ничком на земята и три пъти се поклони; и целуваха се те един друг, и двамата плакаха наедно, но Давид повече плачеше“ (*ст. 41*).

Давид отишъл при свещеник Ахимелех, който живеел в Номва, да моли от него подслон. Свещеникът го приел, нахранил го със свещен хляб, но намекнал, че не може да гарантира сигурността му. И тъй като, преди да си плюе на петите, младият гуслар помолил Ахимелех да му даде някакво оръжие, за да има с какво да се защитава в случай на нужда, свещеникът му отговорил: „ето меча на филистимеца Голиата, когото ти уби в дъбовата долина, увит в дреха, отзад ефода; ако искаш, вземи го, други освен него няма тук. И Давид рече: като него няма друг, дай ми го“ (*I Царства, гл. 21, ст. 9*).

Излязъл Давид с меч на Голиат и тръгнал за Гет, филистимския град, дето царствувал цар Ахнус; надявал се, че врагът на израиля ще му окаже покровителство. Като се приближил до Гет, той бил познат от няколко слуги на Ахнус. Това било достатъчно Давид да се уплаши много. Ще благоволи ли да разбере филистимският цар бедственото му положение. Това му изглеждало съвсем съмнително... „Давид... много се боеше от Анхуса, царя гетски. И промени лицето си пред тях, и се престори на безумен в очите им, и дращеше по вратите (хвърляше се на ръцете си), и пуцаше слюнки на брадата си. Анхус рече на рабите си: виждате, тоя човек е луд: защо сте го довели при мене?“ (*I Царства, гл. 21, ст. 12–14*).

„И Давид излезе оттам и побягна в Адоламската пещера, и чуха братята му и целият му бащин дом и дойдоха там при него.

Събраха се при него всички притеснени, всички длъжници и всички душевно огорчени, и той им стана началник; и с него бяха около четиристотин души“ (*I Царства, гл. 22, ст. 1–2*). След това, като предал престарелите си родители на грижите на моавитския цар, Давид тръгнал на поход. Между Давид и тъста му Саул почва открита война.

Саул научил за приема, който жрецът Ахимелех оказал на Давид. Тогава повикал Ахимелех и всички свещеници на свой съд. „И Саул го попита: защо сте се наговорили против мене, ти и Иесеевият син, та си дал хлябове и меч и си питал за него бога, за да въстане против мене и да ми кове примки, както се вижда сега?

Ахимелех отговори на царя и рече: кой от всички твои раби е тъй верен като Давида? Той е и зет царев, и изпълнител на твоите заповеди, и почитан в дома ти.

Сега ли пръв път питам бога за него? Не, не обвинявай в това, царю, раба си и целия ми бащин дом, защото в цялата тая работа твоят раб не знае *нищо*, нито малко, нито голямо.

И царят рече: Ахимелехе, ти трябва да умреш, ти и целият ти бащин дом“ (*I Царства, гл. 22, ст. 13–16*).

Но телохранителите отказват да изпълнят тая смъртна присъда, като, не се решават да вдигнат ръка срещу свещенослужители. „И царят рече на Доика: иди ти и убий свещениците. И Доик идумеец отиде, нападна върху свещениците и уби в оня ден осемдесет и пет мъже, които носеха ленен ефод; порази с меч и Номва, свещеническият

град; уби с меч мъже и жени, момчета и кърмачета, волове, осли и овци“ (ст. 18–19). Нова свещена касапница! Един от синовете на Ахимелеха, на име Авиатар, се спасил от касапницата и успял да се присъедини към Давид, който му казал: „остани при мене, не бой се, защото, който ще търси моята душа, ще търси и твоята душа; ти ще бъдеш у мене под закрила“ (ст. 23).

Ние съкращаваме изложението, доколкото това е възможно. Но ръководствата по „свещена история“, съставени за вярващите, са толкова непълни, че е нужно да възстановим с помощта на истински библейски цитати много епизоди, които нашите църковници заобикалят с конфузно мълчание. Странните подробности на „светото писание“ понякога не са лишени от пикантност. Ние щяхме да бъдем още по-лаконични, ако работата се отнасяше до някаква друга, обикновена книга. Но нали това е произведение на самия бог, ние не се решаваме да пропускате божествените перли, които са така много в чудесната рамка на Вехтия завет.

Синът на Иесей почнал да скита из пустинята Зит. Числеността на придружаващата го пъстра паплач нараснала на двеста души. Саул преследвал тая банда, но не можел да я стигне. При все това Давид се среща с Ионатан в гората. Двамата отново се заклеват един на друг във вечна любов и приятелство.

Като научил, че филистимяни отново тръгнали на поход, Саул прекратил преследването на зетя си, за да води борбата с националния враг. Филистимяните били отблъснати и царят отново се заловил за Давид, който основал в пустинята Ен-Гади своя „главна квартира“, откъдето разпрострял върху околността плодотворната си дейност. Да, тъкмо плодотворна, защото синът на Иесей, съгласно самата Библия, станал истински главатар на шайка разбойници: той събрал шестстотин главорези и скитал по планини и долини с цялата паплач, без да щади нито приятели, ни врагове, като грабел и обирал всеки срещнат.

На два пъти Саул, който разполагал с три хиляди отбор войници, вече се приближавал до Давид. И в двата случая зетят проявил трогателно великодушие. И двата епизода са прекалено забавни, за да не ги цитираме. Като ги е диктувал, „божественият гълъб“ е бил наистина с повишено настроение. Всичко това е ръководел бог. На него не е било трудно да предостави на Давид възможност да прояви

великодушието си при по-малко смешни обстоятелства. Ако тия приключения са уродливи, то е затуи, че „светата троица“ просто е пожелала малко да се поразвлече и шеговито да поразнообрази мудната си диктовка. Ние впрочем съвсем не искаме да отнемем на тия приключения божествеността им: тъкмо това е хубавото, че те са взети от истинската „свещена история“.

И тъй, напред — точен цитат!

„И Саул взе три хиляди отбор мъже от цял израил и отиде да търси Давида и людете му по планините, дето живеят сърни.

И дойде при една овча кошара край пътя; там имаше пещера и Саул влезе там по нужда; а Давид и людете му седяха в дъното на пещерата.

И казваха на Давида людете му: ето деня, за който ти говори господ: ето, аз ще предам твоя враг в ръцете ти и ще сториш с него, каквото ти е угодно. Давид стана и полекичка отряза полата на Сауловата горна дреха.

Но след това домъчня Давиду на сърце, задето той отрязал полата на Сауловата дреха.

И рече на людете си: да ми не дава господ да сторя това на моя господар, помазаника господен, да туря ръка върху него, понеже той е помазаник господен.

И с тия думи удържа Давид людете си и не им даде да нападнат Саула. А Саул стана и излезе из пещерата на пътя.

След това стана и Давид, излезе из пещерата и завика след Саула, думайки: «господарю мой, царю!» Саул погледна назад и Давид падна с лице на земята и (му) се поклони.

И Давид рече на Саула: защо слушаш думите на ония люде, които казват, ето Давид крои зло против тебе!

Ето днес виждат очите ти, че господ те предаваше сега в ръцете ми в пещерата, и казваха ми да те убия, но аз те пощадох и рекох: няма да вдигна ръка върху моя господар, понеже той е помазаник на господ.

Татко, погледни полата на дрехата си в ръката ми: аз отрязах полата на дрехата ти, а тебе не убих; знай и се убеди, че в ръката ми няма зло, ни коварство и че аз не съм съгрешил против тебе; ти търсиш душата ми, за да я отнемеш.

Нека господ разсъди между мене и тебе и нека ти отмъсти господ за мене; но моята ръка няма да бъде върху тебе, както казва старата пословица: от беззаконници излиза беззаконие. Затова ръката ми няма да бъде върху тебе.

Против кого е излязъл царят израилски? Подир кого се е разтичал?? Подир мъртво псе, подир една бълха.

Нека господ бъде съдия и той да разсъди между мене и тебе. Той ще разгледа, ще разследва делото ми и ще ме спаси от ръката ти.

Като свърши Давид тия думи към Саула, Саул рече: твоят ли глас е това, сине мой, Давиде? И издигна Саул гласа си, плака и рече на Давида: ти си по-прав от мене, защото ти ми отвърна с добро, а аз ти отвръщах със зло; ти показа това днес, като постъпи с мене милостиво; когато господ ме предаваше в ръцете ти, ти ме не уби.

Кой, след като намери врага си, ще го пусне здрав и читав? Господ да ти върне с добро за това, което ти ми стори днес.

И сега знай, че ти без друго ще станеш цар и царството израилево ще бъде силно в ръката ти.

Затова закълни ми се в господа, че няма да изкорениш потомството ми след мене и няма да унищожиш името ми в бащиния ми дом.

Закле се Давид на Саула. И Саул отиде у дома си, а Давид и людете му отидоха в укрепено място“ (*I Царства, гл. 24, ст. 3–23*).

Тая сцена е много патетична, макар че е трудно да се разбере защо в своето самоунижение Давид се сравнява с мъртво куче и бълха. Епизодът би бил наистина прекрасен, ако го придружаваха други обстоятелства. Но да бъде пощаден от Давид в пещера, където Саул отива по силата на естествените си нужди?! „Светият дух“ е можел да създаде някаква друга декорация за великодушието на Давида. Но щом като на бога е било угодно обстоятелствата да се стекат тъкмо така, трябва да признаем, че от негова страна тук се проявява творческо вдъхновение с доста съмнителен вкус. Клерикалите ръмжат против някои книги на Емил Зола, където той прочут романист натуралист описва лошата миризма, която лъха от селяните. Но нали романите на Емил Зола не са свещени книги и на никого никога няма да хрумне да основава върху тях религия. Докато е бил в творческо настроение той „гълъб-патка“, той смело би могъл да прибави, че бързайки от пещерата, Давид е улучил с крак в следите от пребиваването на Саул в

нея и че това му донесло щастие. Вярващите биха приели с благоговение и тая подробност.

Но да не си губим времето за това.

Втори път синът на Иесея проявил великодушие при малко по-други обстоятелства. Когато Саул и армията му лагерували на Хакил, Давид, придружаван от някой си Авеса, се промъкнал през нощта в палатката на царя. Тоя път бог бил пряк помощник на любимия си Давид.

„И ето, Саул лежи заспал в шатрата и копието му забито в земята при възглавието му; а Авенир и народът лежат около него.

Авеса рече на Давида: днес бог предаде твоя враг в ръцете ти, затова позволи, аз ще го прикова с копие в земята с един замах и няма да повторя удара.

Но Давид рече на Авеса: не го убивай; защото кой, вдигнал ръка върху помазаника господен, ще остане ненаказан?

Давид още рече: жив господ! Нека го порази господ или ще дойде денят му и той ще умре, или ще отиде на война и ще загине; а мене да не дава господ да дигна ръка срещу помазаника господен; а вземи копието му, което е при възглавието му, и съда с вода, и да си вървим.

Давид взе копието и съда с вода при възглавието на Саула и си отидоха; и никой не видя, никой не узна и никой не се събуди, а всички спяха, понеже беше ги обзел сън от господа.

Премина Давид отвъд и застана на връх планината надалеч, а помежду им имаше голямо разстояние.

И викна Давид към народа и Авенира, син Ниров, думайки: Авенире, обади се. Авенир се обади и рече: кой си ти, дете викаш *и безпокоиш царя?*

И Давид рече на Авенира: нали си мъж и кой е равен на тебе в израиля? Защо тогава не пазиш господаря си, царя? Защото дохожда някой от народа да затрие царя, твоя господар.

Ти лошо правиш: жив господ, вие заслужавате смърт, задето не пазите господаря си, помазаника господен. Виж де е копието на царя и съда с вода, що бяха при възглавието му?

И Саул позна гласа на Давида и рече: твоят ли е тоя глас, сине мой Давиде? И рече Давид: моят глас е, господарю мой, царю“ (*I Царства, гл. 26, ст. 7–17*).

Тоя епизод завършва така, както и предният, с тая малка разлика, че синът Иесеев не се сравнява вече с мъртво псе, а само с бълха; освен това той връща копието, като си оставя съда с вода за царя.

Пита се защо всъщност сред библейските герои Саул е причислен към проклетите? Ако разсъждаваме чисто по човешки, тоя цар изобщо прави впечатление на доста не лош човек: пристъпите на яростта му против Давид са дело на „злия дух“, а освен това и самият син на Иесей е доста жалък субект. Когато Саул е свободен от влиянието на „злия дух“, когато е в естественото си и нормално състояние, жестокостта е противна за него; освен това той е патриот, докато Давид (както ще видим по-нататък) заедно с цялата си паплач постъпва на служба при филистимяните. Но... но църковниците ни казват, че тук обикновеният разум не е приложим, а е нужен непременно боговдъхновен и че всичко, което се отнася до вярата, трябва да бъде прието на вяра.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА ПЕЧАЛНИЯТ КРАЙ НА НЕЧЕСТИВИЯ САУЛ

Бог никога не пропускал случая да покаже, че покровителствува именно Давид, защото той във всичко съответствувал на желанията му. Полюбувайте се например на историята на Навал и Авигея. Ще се постарая да резюмираме библейския разказ, като се придържаме о „свещения“ текст и изоставяме само повторенията и разлятостта.

В Маон имало някакъв си много богат човек. Той бил в Кармил, където стрижели овците му. Името на тоя човек било Навал, а името на жена му — Авигея... Давид изпратил десет момци при Навал с искане да даде, „каквото му се намира под ръка“. Навал отговорил: „кой е тоя Давид?... Сега има много раби, които бягат от господарите си; нима да взема хляба си и водата си (и виното си), и месото, което съм приготвил за стригачите на овците ми, и да дам на човеци, които не зная отде са?... Тогава Давид рече на людете си: препашете всякой меча си... препаса и сам Давид меча си и тръгнаха след Давида до четиристотин души, а двеста останаха при колята... Авигея взе набързо двеста хляба и два меха с вино, и пет овци сготвени, пет мери печено жито, сто вързопчета сухо грозде и двеста низи смокини, и ги натовари на осли.“

Без да каже нищо на мъжа си, тя тръгнала да посрещне Давид. „Щом Авигея видя Давида, тя бързо слезе от осела, падна ничком пред Давида и се поклони доземи“... Давид ѝ казал: „благословен господ, бог израилев, който те прати днес насреща ми, и благословен да е твоят разум, и благословена да си ти, задето сега ме не остави да проливам кръв и да отмъстя за себе си... ако не бе побързала и не бе дошла насреща ми, то утре до съмване аз не щях да оставя на Наваля и онова, което мочи до стена“...

След десет дни Навал умрял. „Чу Давид, че Навал е умрял, и рече: благословен господ, който възвърна за срама, нанесен ми от

Навала... господ обърна злобата на Навала върху неговата глава. И Давид прати да кажат на Авигея, че той си я взема за жена... Тя стана и се поклони ничком доземи и рече: ето рабинята ти е готова да бъде слугиня, за да мие нозете на слугите у моя господар. Авигея се приготви набързо, възседна осела и придружена от пет слугини, тръгна след пратениците на Давида и стана негова жена. Давид взе и Ахиноама от Изреел, та и двете му бяха жени. Саул пък даде дъщеря си Мелхола, Давидовата жена, на Фалтия, син на Лаиша, от Галим“ (*I Царства, гл. 25, ст. 2–44*).

Ако би трябвало да се напише история на пладнешки грабител, едва ли би трябвало да се пише другоаче — не така, както е написана тая история. Превъзнасяйки Давид, Библията показва Навал като човек груб и жесток. Но нали поведението на Давид не е по-малко възмутително. Ала сам бог участва в убийството на съпруга, ненавиждан от жена си. С тая злодейска намеса бог същевременно благославя прелюбодеянието на Давид, своя свет „помазаник“. Доста странен морал!

В това време умира Самуил. „И Самуил умря. Тогава се събраха всички израилтяни, оплакаха го и го погребяха в къщата му, в Рама.“ (*I Царства, гл. 25, ст. 1*). Но смъртта не му попречи, както и на Моисей, да опише в книгата си събития, които се случили след кончината му. Трябва да признаем, че в тая област Самуил счупва рекорда на Моисей. Моисей се ограничава само с описване на погребението си и народната скръб. А посмъртното съчинение на Самуил обхваща края на царуването на Саул и цялото царуване на Давид. Цели тридесет и осем глави са изпълнени с описания на събития, които авторът видял след смъртта си! Чудо на чудесата! По какъв начин Самуил, видял всичко това от небесните висини с очите на душата си, е могъл да напише книга с ръцете на тленното си тяло, умряло и погребано с почести? Това е божествена тайна.

Няма да търсим разгадката ѝ и ще се задоволим с това, че покойният пророк се съгласил доброволно да бъде летописец на царуването на двамата помазани от него царе. „Самуил“ съобщава без ни най-малко негодувание, че „Давид стана и отиде, той и шестстотин мъже, които бяха с него, при гетския цар Анхус, син Моахов“ (*гл. 27, ст. 2*). Анхус му отрежда за местожителство град Секелаг и светият

божи помазаник прекарва година и четири месеца сред враговете на своя народ.

„И Давид излизаше с людетe си и нападаше гесурци и гирзейци, и амалитци, които отдавна населяваха тая страна до Сур и дори до египетската земя.

И Давид опустошаваше оная страна и не оставяше живи ни мъже, ни жени, и откарваше овци и волове, и осли и камили и дрехи, и се завръщаше и дохождаше при Анхус... И Давид не оставяше живи ни мъже, ни жени и не ги, довеждаше в Гет, думайки: те могат да ни наклеветят, като кажат: това и това стори Давид и такива му са постъпките през всичко време, докле живееше във филистимската земя.

И Анхус се довери на Давида, като си каза: той стана омразен на народа си израиля и ще ми бъде слуга довека“ (*I Царства, гл. 27, ст. 8–12*).

Как ви харесва тоя свет помазаник, най-великият от предците на господa Иисуса Христа, любимецът на бога?

Критиците напомнят, че отначало той се престорил на глупак пред филистимския цар; това, разбира се, не е особено добър начин да вдъхнеш доверие у царя, на когото се каниш да служиш на бойното поле, както станало по-късно. Но, прибавят критиците, начинът, по който Давид е служил на царя — свой благодетел, е още по-необичаен: той го кара да вярва, че се занимава с грабеж сред евреите, когато всъщност граби и убива съюзниците му. Той изстребва всичко. Убива всички, като не щади и децата, от страх да не го издадат.

Но как Анхус е могъл в продължение на шестнадесет месеца да не знае нищо за всичко това? Трябва да е бил по-глупав от глупака, на който в миналото се престорил Давид. Впрочем богословите съвсем не се смущават от поведението на тоя „помазаник“; те казват, че никак не е важно, дето е изстребвал и унищожавал свои съюзници, защото това са били езичници. Те виждат у Давида дори изразител на божествения гняв и му прощават всички грехове изобщо, като възпяват „светостта“ му.

В следващата глава филистимяните се стягат за поход против евреите и от оръженосец и зет на еврейския цар Саул Давид става командир на гвардията на филистимския цар. Тук ние стигаме до известния епизод с аендорската магьосница.

„Събраха се филистимци и отидоха, та разположиха стан в Сонам; събра и Саул целия народ израилски и разположиха стан в Гелвуа.

И Саул видя филистимския стан и се уплаши, и силно му трепна сърцето.

Тогава Саул попита господ; но господ му не отговаряше ни насъне, ни чрез урим^[1], ни чрез пророците.

И рече Саул на слугите си: намерете ми жена магьосница и аз ще ида при нея и ще я попитам. И отговориха му неговите слуги: тук в Аендор има жена магьосница.

И съблече Саул дрехите си и облече други, и тръгна той и двама души с него, и дойдоха при жената ноще. И рече ѝ Саул: моля те, поврачувай ми и извикай ми, когото ти кажа.

Но жената му отговори: ти знаеш какво стори Саул, как той изгони от страната магьосниците и гадателите; защо туряш примка на душата ми за да ме погубиш?

И Саул ѝ се закле в господ, думайки: жив ми господ! Няма да ти се случи нищо лошо за това.

Тогава жената попита: а кого да ти извикам? Той отговори: Самуила ми извикай.

И жената видя Самуила и високо извика; и жената се обърна към Саула и рече: защо ме излъга? Ти си Саул.

Царят ѝ каза: не бой се; (кажи) какво виждаш? Жената отговори: виждам като че ли бог да излиза от земята.

Какъв е той наглед? — попита я Саул. Тя отговори: излиза от земята престарял мъж, облечен в дълга дреха. Тогава Саул узна, че това е Самуил, падна ничком на земята и се поклони.

И Самуил рече на Саула: защо ме безпокоиш да излизам? И Саул отговори: много ми е мъчно; филистимци воюват против мене, а бог отстъпи от мене и вече не ми отговаря ни чрез пророци, ни на сън, (ни във видение); затова те извиках, за да ме научиш какво да правя.

Самуил отговори: а защо питаш мене, когато господ е отстъпил от тебе и е станал твой враг?

Господ ще направи това, що бе говорил чрез мене: ще отнеме господ царството от ръцете ти и ще го даде на твоя ближен, на Давида.

Понеже ти не послуша гласа господен и не изпълни яростния му гняв върху амалика, господ и върши това над тебе сега.

Господ ще предаде израиля наедно с тебе във филистимски ръце; утре ти и твоите синове ще бъдете с мене, а стана израилски господ ще предаде във филистимски ръце.

Тогава Саул изведнъж падна с цялото си тяло на земята, понеже се много уплаши от думите на Самуила; при това и сила нямаше в него, защото не беше ял хляб целия оня ден и цялата нощ.

Тогава оная жена се приближи до Саула и видя, че той се беше много уплашил, и рече: ето рабинята ти послуша гласа ти, изложи живота си на опасност и изпълни заповедта, която ти ми даде; сега, моля те, послушай и ти гласа на твоята рабиня; аз ще ти предлага къшей хляб, хапни си и ще имаш сила, кога тръгнеш на път.

Но той отказа, като рече: не ща да ям. И почнаха да го придумват слугите му, а също и жената; и той послуша гласа им, стана от земята и седна на леглото.

А жената имаше в къщи угоено теле и побърза, та го закла, взе брашно, па замеси и опече погача. И предложи на Саула и на слугите му, и те похапнаха, станаха и заминаха същата нощ“ (*I Царства, гл. 28, ст. 4–25*).

Тоя епизод е предизвиквал безбройни спорове сред богословите. Що се отнася до коментаторите скептици, те са се развличали доста с него. И право казано, има с какво.

Винаги и всъде мошениците и шарлатаните са злоупотребявали с доверчивостта на наивните хора, карали са ги да заплащат скъпо за разни тайнствени и, разбира се, измислени отговори. Тук пък Саул не само нищо не плаща на магьосницата, но самата тя го нагостява с вечеря и дори заколва в негова чест угоеното си теле.

Ясновидците, гадателките, врачките обикновено показват нещо смътно, притежаващо способността да се движи благодарение на скрит и невинаги достатъчно сложен трик. А аендорската ясновидка не си дава дори и тоя обикновен труд: тя просто казва, че вижда сянка, а Саул вярва на думите ѝ.

„Във всяка друга книга освен свещеното писание — казва Волтер — тоя разказ би минал за една обикновена и дори лошо скалпена приказка. Но щом авторът е все същият «свети дух» — приказката е безспорна и заслужава толкова почит, както и всичко друго.“

Що се отнася до богословите, те не се съмняват в правдивостта на епизода, обаче не знаят точно кого именно е извикала магьосницата. В своя „Диалог с Трифон иудея“ свети Юстин допуска, че в нявгашни времена по особено божие благоволение влъхвите са можели да извикват душите на пророците и праведниците, които били до един в ада въпреки праведния си живот и пребивавали там, докато не дошъл Иисус, за да ги изведе, както говорят за това християнските богослови. Следователно според свети Юстин аендорското видение е могло да бъде душата на самия Самуил.

Друг църковен отец — Ориген — отива още по-нататък: той казва, че магьосницата е извикала Самуил, и не само душата, но и тялото му. Като доказателство за реалността на видението той сочи дрехата му. Това позволява на любопитните да попитат дали в ада изобщо носят дрехи и особено дали има там не изгарящи дрехи.

Съвременните богослови са се поосвободили вече от наивните твърдения от първите векове на християнството: те добре разбират смешната страна на тълкованията на Ориген и Юстин, според които влъхвите и магьосниците, тия изчадия на дявола, имали власт да извикват дори и „светиите“. Те заявяват, че вълшебницата извикала дявола, който се представил за Самуил.

Библейският текст ясно говори против тия казуистични тълкования. Библията повтаря неведнъж: „И Самуил рече на Саул“, „Саул се уплаши от думите на Самуила“ и най-сетне Самуил пита: „защо ме безпокоиш да излизам?“

От друга страна, възниква още един въпрос, който не е особено лесен за разрешаване. Саул се изобразява като човек, върху когото лежи печатът на проклятието още от деня, когато той оказва милост на пленника си цар Агаг. Затова вярващите виждат в него обречен. Името на първия цар на израиля било проклинато от жреците толкова пъти, че на мнозина вдъхва ужас.

Като четем внимателно „свещения“ текст, почва да ни се струва, че в последната минута бог се е опровергал, а Саул е бил спасен. Самуил му заявява: „утре ти и твоите синове *ще бъдете* с мене.“ А Самуил се намирал в ада на праведниците. Според християнското богословие преди възкресението на Иисуса Христа имало два ада: ад на отхвърлените, който погълнал Корей, Дафан и Авирон, и ад на избраните, дето патриарсите, пророците и всички светци от Вехтия

завет чакали, докато „възкресението на Христа“ им отворило „небесните врати“. Следователно, щом като Саул се присъединява към Самуил, това е могло да стане само в ада на праведните, значи въпреки проклятието Саул все пак бил от избраниците.

На края ето какво би могло да опрости значително всички тия съмнения. Може ли изобщо с поне донякъде твърда увереност да се смята, че Саул и Самуил са съществували някога в действителност? Не са ли всичките им истории една мистификация от страна на съответните автори на Библията? Свободомислещите отбелязват, че за този цар и за тоя пророк споменават само еврейските книги и че летописите от град Тир, които говорят за Соломон, не съдържат нито една дума за Давид.

Какво да се прави? Има доста хора, които се учудват на мълчанието на съвременниците относно много от действащите лица, изкарани на сцената от „свещения историк“. Има не малко хора, които трудно могат да смелят такива разкази на Библията например като битката на младежа Давид с повече от триметровия Голиат, като зестрата от двеста филистимски краеобрязъци, снети от Давид и отброени на Саул във вид на сватбен подарък на дъщеря му, и пр. и пр. Когато към всичко това се прибави и аендорската магьосница, да се смели цялата тая безсмислица става още по-трудно.

Е, слисай веднъж, слисай два пъти, но все пак не бива до безсъзнание!

В това време Давид продължава да служи във филистимската армия, но в тила. Глава двадесет и девета съобщава, че началниците на лагера в Афек не били особено доволни от пребиваването му в редовете на войската и поискали от цар Анхус отстраняването му. През време на тия преговори амаликитяните изгорили Секелаг, дето живеел светият помазаник божий. След като се връщат от филистимския лагер, Давид и неговите шестстотин главорези не намират вече своите жени и деца; амаликитяните ги отвели в плен (*гл. 30, ст. 1–5*). Това показва, че поне враговете на библейските евреи не са притежавали тяхната безчовечност и не са изстребвали победените. Сред пленниците били и двете съпруги на Давид — Авигея и Ахиноама. Давид се спуснал да преследва амаликитяните, настигнал и избил всички, а пленниците освободил и отвел у дома.

Първата книга на „Царства“ завършва с описване на смъртта на Саул. Саул дал на филистимяните сражение при Гелвуя. Армията на израиля претърпяла поражение. „Филистимци застигнаха Саула и синовете му; филистимци убиха Ионатана, Аминадава и Малхисуа, Саулови синове.

Битката против Саул стана жестока и стрели от лъкове го поразяваха; той бе много изранен от стрелите.

И Саул рече на оръженосеца си: изтегли меча си и ме заколи с него, да не дойдат ония необрязани и ме убият и да се не подиграват с мене. Но оръженосецът не искаше, понеже се много боеше. Тогава Саул взе меча си и падна върху него.

Оръженосецът му, като видя, че Саул умря, и сам падна върху меча си и умря с него.

Тъй умря в оня ден Саул и тримата му синове и оръженосецът му, а също и всичките му люде наедно.

Израилтяните, които живееха към долината и отвъд Йордан, като видяха, че людете израилски побягнаха и че умряха Саул и синовете му, напуснаха градовете си и побягнаха, а филистимци дойдоха и се заселиха в тях.

На другия ден филистимци дойдоха да ограбват убитите и намериха Саула и тримата му синове, които бяха паднали на Гелвуйската планина.

Обърнаха го и му отсякоха главата, снеха от него оръжието и разпратиха по цялата земя филистимска да разгласят това по капищата на своите идоли и на народа; и положиха оръжието му в капището на Астарта, а тялото му окачиха на стената Бен-Санска.

Жителите на Иавис Галаадски чуха какво бяха направили филистимци със Саула, вдигнаха се всички силни люде, вървяха цяла нощ, взеха тялото на Саула и телата на синовете му от стената Бен-Санска, дойдоха в Иавис и ги изгориха там.

Взеха костите им и ги погребяха под дъба в Иавис, и постиха седем дена“ (*I Царства, гл. 31, ст. 2–13*).

Втора книга на „Царства“ започва с разказ за смъртта на Саул, но излага това събитие съвсем другояче. Противоречието е крещящо. То отново и отново разкрива безсрамието, с което „свещеният гълъб“ и представителите му се надсмиват над вярващите.

„Подир Саулювата смърт, когато Давид се върна след разбиването на амаликитци и престоя в Секелаг два дни“... „Боговдъхновеният“ автор е успял вече да забрави, че тоя град е бил унищожен изцяло от пожар няколко дни преди това — (I Царства, гл. 30, ст. 1).

Ето, на третия ден дохожда човек от Сауловия стан: „дрехите му разкъсани и по главата му прах. Щом дойде при Давида, падна на земята и (му) се поклони.

И Давид го попита: откъде идеш? Той отговори: избягах от израилския стан.

Давид пак го попита: какво стана? Разкажи ми. И той отговори: народът се разбяга от битката, и много народ падна и измря; умряха и Саул и син му Ионатан.

Давид каза на момъка, който му разказваше: отде знаеш, че Саул и син му Ионатан са умрели?

И момъкът, който му разказваше, рече: аз случайно отидох в Гелвуйската планина, и ето, Саул падна върху копието си, а колесниците и конниците го настигнаха.

Тогава той се озърна назад и като ме видя, повика ме.

И аз казах: ето ме. Той ме попита: кой си ти? Аз му отговорих: аз съм амаликитец.

Тогава той ми рече: дойди при мене и ме убий, защото смъртна тъга ме е обзела, но душата ми е все още в мене.

И аз се приближих до него и го убих, понеже знаех, че той не ще остане жив подир падането си; и взех царския венец, който беше на главата му, и гривната, която беше на ръката му, и ги донесох тук на господаря си.

Тогава Давид хвана дрехите си и ги раздра, така също и всички люде, които бяха с него (раздраха дрехите си).

И ридаха, и плакаха, и постиха до вечерта за Саула и за сина му Ионатана, и за народа господен, и за дома израилев, задето бяха загинали от меч.

И Давид попита момъка, който му разказваше: ти отде си? Той му отговори: аз съм син на един пришълец амаликитец.

Тогава Давид му каза: как се не побоя да дигнеш ръка, за да убиеш помазаника господен?

И Давид повика одного от момците си и му каза: дойди и убий го. И оня го уби, и той умря“ (*II Царства, гл. 1, ст. 1–15*).

След това Давид съчинил плачевна песен (Библията я привежда) по повод жестоката съдба на Саул и Ионатан. Ние ще приведем от нея само малък откъслек: „жалея за тебе, брате Ионатане; ти ми беше много драг; твоята любов за мене беше по-горе от женска любов“ (*ст. 26*).

[1] Урим, също и тумим — амулети, които еврейските жреци използвали за гадаене. Това били скъпоценни камъни, които украсявали дрехите на първосвещеника. Библията нееднократно отбелязва, че с помощта на тези талисмани било възможно «да се запитва» бог и да се «узнава волята му». За тези «запитвания» виж в първата книга на «Царства» (*гл. 14, ст. 37; гл. 22, ст. 10; гл. 23, ст. 9 и сл.; гл. 28, ст. 6; гл. 30, ст. 7–8*). ↑

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ВТОРА ВЪЗКАЧВАНЕТО НА ПРЕСТОЛА И СЛАВНОТО ЦАРУВАНЕ НА СВЕТИЯ КРОТЪК ЦАР ДАВИД

Ние стигнахме сега до епохата, когато наистина почва що-годе достоверната история на еврейския народ. Именно от времето на Саул съмнителното и неясното в тая история като че почва малко по малко да изчезва. Право казано, ние и по-нататък ще срещнем още доста необикновени и изумителни „чудеса“. Но тези „чудеса“ само своеобразно ще украсяват биографиите на лицата, чието съществуване все пак невинаги ще се налага да оспорваме.

Книгите, които съставят Библията, предизвикват големи спорове. Богословите твърдят, че тия книги били написани от едни или други лица, които разказвали за съвременни на тях събития: „Петокнижието“ се приписва на Моисей, Иисус Навин се почита като автор на Книга на Иисус Навин, Самуил — като автор на първите две книги на „Царства“. Като разпространяват тая версия, богословите се стараят да придадат на Библията достоверен вид. Те се вбесяват, когато им казват, че всичко това е било написано много по-късно от времето на описаните в Библията събития, главно след вавилонския плен.

В потвърждение на възгледите на учените критици на Библията трябва да отбележим тук между другото една фраза от Втора книга на „Царства“, която позволява още веднъж да покажем лъжливостта на становището на богословите: „както е написано в книгата на Праведния“ (гл. 1, ст. 18). Същата книга на Праведния е отбелязал и Иисус Навин по повод чудото със спиране на слънцето и луната: „нали това е писано в книгата на Праведния: слънцето стоеше сред небето и не бързаше да зайде почти цял ден“ (Иисус Навин, гл. 10, ст. 13).

Ако самият Иисус не е митическа личност, „чудото“ му се е случило около петстотин години преди царуването на Давид.

Следователно физически е невъзможно Иисус да е могъл в написана от него книга да цитира друга книга, която възпроизвежда след петстотин години плачевната песен на Давид за Саул и Ионатан.

Тая книга на Праведния, споменавана в Библията на няколко пъти, била унищожена от иудейските жреци; те сами я унищожават, но казват, че тя „за нещастие, изчезнала“. Съществуването ѝ е било неудобно, защото тя нагледно доказвала, че Вехтият завет не е бил написан постепенно и последователно от Моисей, Самуил, Давид и др., които уж били записали съвременни на тях събития.

Двата библейски стиха, които ние току-що съпоставихме, доказват напълно „свещените“ фалшификации и позволяват да се досетим кого ще ползват те.

Давид, вече отдавна помазан от Самуил за цар, почнал да се смята за цар едва след смъртта на Саул; едва тогава той почва да показва царско величие. Преди всичко се посъветвал с бога кой град да избере за столица на царството си. Бог направо му посочва: „Хеврон“ (*гл. 2, ст. 1*). Сетне се обърнал към народа, но само вождовете на Иудиното коляно признали Давид, „и там помазаха Давида за цар над Иудиния дом“ (*ст. 4*). Това било вторично помазване.

След това Давид се настанява в Хеврон с Авигея и Ахиноама. Навярно за да забрави първата си жена Мелхола, дъщерята на Саул, той я заменя с четири други нови жени — Агита, Авитала и Егла, а също Мааха, дъщеря на негово величество Талмай, цар гесурски (*гл. 3, ст. 3–5*). Трябва да допускаме, че всичките тия шест царствени съпруги са си живели мирно.

На Давид му потрябвал главнокомандуващ. Ние още не сме забравили Авеса, който го съпровождал през нощта в Хахилския лагер, дето те двамата похитяват копието и съда с вода на Саул. Авеса имал двама братя — Иоав и Асаил. Давид поставил тъкмо Иоав начело на своята армия. Ще видим още каква голяма роля ще играе той през време на царуването на Давид.

„Всичкото време, през което Давид царува в Хеврон над Иудиния дом, беше седем години и шест месеца“ (*II Царства, гл. 2, ст. 13*).

Но, от друга страна, Авенир, бившият „върховен главнокомандуващ“ на Саул, не признал избраника на Иудиното коляно. Той представил на народа Иевостей, най-малкия син на Саул. Признат от останалите единадесет израилски колена, Иевостей също

добил титлата цар и установил столицата си в Маханаим, дето царувал само две години.

И така, гражданска война! Срещат се при Гаваонското езеро. Авенир предлага на Иоав да устроят единоборство между дванадесет млади хора от Вениаминовото коляно и също толкова привърженици на Давид. Иоав се съгласява.

„Те се хванаха един другото за главите, забиха един другиму меч в хълбока и паднаха заедно“ (ст. 16). След това почнала обща битка. Привържениците на Давид обърнаха враговете си в бягство. Като видял поражението си, побягнал и самият Авенир. Преследвал го братът на Иоав — Асаил, който „беше с леки нозе, като сърна в полето“ (ст. 18).

„Асаил погна Авенира и го гони, без да се отбива ни надясно, ни наляво от стъпките на Авенира.

Авенир се озърна назад и каза: ти ли си, Асаиле? Той отговори: аз съм.

И Авенир му каза: отбий се надясно и наляво, избери си едного от момците и вземи си неговото оръжие. Но Асаил не рачи да го остави.

И Авенир повторно каза на Асаила: остави ме, да те не поваля на земята; с какво лице тогава ще се явя пред брата ти Иоава?

Но оня не рачи да отстъпи. Тогава Авенир обърна копие и го прободе в корема; копие то премина през него и той падна там и умря на мястото. Всички, които минаваха през онова място, дето бе паднал и умрял Асаил, се спираха.

А Давидовите слуги поразиха вениаминци и Авенировите люде, от които паднаха триста и шестдесет души.

И взеха Асаила и го погребяха във Витлеем, в бащиния му гроб. А Иоав с людето си вървя цяла нощ и призори стигна в Хеврон“ (II Царства, 2 гл., ст. 19–23, 31–32).

Би било обидно да пропуснем описанието на тая знаменита битка, защото всичко това е от „свещената история“, продиктувана от самия бог, и следователно божествените „думи“, като току-що прочетените, получават особено значение и заслужават да бъдат отбелязани.

Ние никога не трябва да изпускате изпредвид, че в името на тия безсмислици и нелепости, обявени за свещени, служителите на

религията в много страни се смятат за държавни чиновници, ползват се с привилегии, а събираните от населението пари отиват за тяхна издръжка, като че ли те са представители на най-благородните науки или учители на най-възвишени и общополезни истини.

През времето, когато единадесетте колена се отказали да признаят Давид за цар, той укрепвал дома си, като раждал деца. Светият божи помазаник съвсем не губел време. „На Давида се родиха синове (шест) в Хеврон“ (*II Царства, гл. 3, ст. 2*).

Заради една жена Авенир преминал на страната на Давид. Цитираме тоя „свещен“ анекдот.

„Саул имаше наложница, по име Рипца, дъщеря на Айя (И Авенир влезе при нея). И каза (Иевостей) на Авенира: защо влезе при бащината ми наложница?

А Авенир страшно се разсърди от думите на Иевостея и каза: нима аз съм песя глава? Аз днес сторих милост към дома на баща ти Саула, към братята му и приятелите му против Иуда, и не те предадох в ръцете на Давида, а ти сега заради една жена търсиш в мене грях.

Нека бог стори това и това на Авенира и още повече да стори! Както господ се кле на Давида, тъй и аз ще сторя (днес) на него: ще отнема царството от Сауловия дом и ще поставя Давидовия престол над израиля и над Иуда, от Дан до Вирсавия.

И Иевостей не можа да отвърне на Авенира, понеже се боеше от него.

И Авенир прати от своя страна пратеници до Давида (в Хеврон, дето се намираше) да кажат: чия е тая земя? Да кажат още: склучи с мене съюз и ръката ми ще бъде с тебе, за да обърна към тебе целия израилски народ.

И (Давид) каза: добре, ще склуча с тебе съюз, само за едно те моля, именно — ти няма да видиш лицето ми, ако не доведеш със себе си Мелхола, Сауловата дъщеря, когато дойдеш да се видиш с мене.

И Давид прати пратеници до Иевостея, Саулов син, да кажат: върни жена ми Мелхола, която аз придобих със сто филистимски краеобрязъци.

Тогава Иевостей прати, та я взе от мъжа й Фалтия, Лаишев син.

С нея тръгна и мъж й и с плач я придружи до Бахурим; но Авенир му каза: върни се. И той се върна“ (*II Царства, гл. 3, ст. 7–16*).

Ето по какъв начин Давид си върнал съпругата номер първи, която той, види се, е ценял. Това впрочем не го е накарало да се откаже от другите шест.

Що се отнася до Авенир, неговата измяна към Иевостей не му донесла щастие. Когато се отправил в Хеврон, при сина на Иесей, придружавали го двадесет слуги. Давид устроил угощение в негова чест, сетне се разделил мирно с него и го изпратил да агитира сред евреите, че само той е техен законен цар. Щом научил за това, Иоав повикал бързоходци, които настигнали Авенир по пътя и го докарали в Хеврон под предлог, че Давид имал да му съобщи още нещо. „Иоав го отведе навътре от вратата, уж да говори с него тайно, и там го прободде в корема“ (ст. 27). Кръвта на Асаил била отмъстена.

Като научил за това убийство, Давид заявил, че той няма пръст в него.

— Нека кръвта на Авенир — извикал той — падне върху главата на Иоав.

Той дори уредил разкошно погребение на бившия главнокомандуващ армията на противника му (ст. 20–39).

Положението на Иевостей не било радостно; повечето от привържениците му го напуснали. Двама от военачалниците му — Баана и Рихав, се промъкнали един горещ ден в стаята му, когато той си почивал след обед, и го удушили. Горди с тоя съмнителен подвиг и разчитайки на царска награда, те донесли на Давид Главата на Иевостей. За награда Давид заповядал отначало да им отсекаат ръцете и краката, а след това двамата били обесени на една бесилка на брега на Хевронското езеро: А главата на Иевостей погребали в Хеврон, в гробницата на Авенир (гл. 4).

След като царувал седем години и половина в Хеврон, Давид царувал още тридесет и три години в Иерусалим, който принадлежал на иевусеите и който той завладял, когато дванадесет израилски колена се обединили де едно под скиптъра му. Давид живял в крепостта, която нарекъл град Давидов и застроил наоколо и извътре. Хирам, цар тирски, му изпратил дърводелци и каменоделци и „те съградиха на Давида дом“ (гл. 5, ст. 9–11).

Нека отбележим, че тирските летописи не говорят нищо за това пратеничество и никъде не споменават името на Давид. Както и да е било, историята на заседалия еврейски народ почва всъщност с

превземането на Иерусалим. Дотогава евреите били скитнически орди. Те живеели с грабежи и странствували от една планина в друга, от пещера в пещера, без да умеят да се устроят човешки и да се укрепят на едно място. Иерусалим бил разположен на пътя на керваните, които водели търговия с финикийците. Местоположението му било много удобно. Наистина, почвата там е камениста и неплодна, затова пък трите хълма, на които Иерусалим е разположен, значително го укрепвали във военно отношение. Види се, Давид не е разполагал с нищо за построяване на по-големи или по-малки сгради, щом тирският цар Хирам му е изпратил и дървен материал, и каменоделци, и дърводелци. Не може да се разбере обаче с какво Давид би могъл да плати на Хирам и изобщо какви взаимоотношения е можело да има между тях.

„Давид е стоял — казва Волтер — начело на един народ, който след дългогодишното робство трябва да е бил много беден. Плячката, която той бил успял да събере през време на набезите си, не е могла особено да го обогати, защото и той самият не споменава нито един богат разграбен от него град. В края на краищата еврейската история не дава никакви подробности относно тогавашното състояние на Иудея и ние съвсем не знаем как се е заел Давид е управлението на страната.“

Щом се видял господар на Иерусалим и околностите му на разстояние двадесет и пет до тридесет километра, той си взел „още наложници и жени от Иерусалим... И родиха се на Давида още синове и дъщери“ (гл. 5, ст. 13–14):

След като свършва личните си работи, Давид почва да мисли за прилична квартира и за бога, по-точно за „ковчега на завета“.

„Давид събра пак всички отбор *люде* от израиля, трийсет хиляди.

И стана и тръгна Давид и целият народ, който беше с него, от Ваал Иудин, за да пренесе оттам божия ковчег, над който се призовава името на господата Саваота, който седи на херувими.

И сложиха божия ковчег на нова колесница и го изнесоха от Аминадавовата къща, която беше на бърдото; а синовете Аминадавови, Оза и Ахио, водеха новата колесница“ (II Царства, гл. 6, ст. 1–3).

Но когато кортежът се добрал до Нахоновото гумно, воловете едва не катурили „ковчега“. Оза го хванал с ръце. Тогава божият гняв се разпалил против Оза за дързостта и бог го поразява със смърт „при ковчега“ (ст. 6–7). „Него ден Давид се уплаши от господата и каза: как

ще влезе при мене ковчегът господен? И Давид не рачи да пренесе ковчега господен у себе си, в Давидовия град, а го върна в къщата на гетееца Аведар“ (*III Царства, гл. 6, ст. 9–10*).

Ако авторът на тая част на Библията не е Самуил, все пак той е някой свещенослужител, защото от разказа му особено проличава грижата да забрани на непосветените миряни да се докосват до „ковчега“. Ние видяхме вече ужасното изстребление на цели петдесет хиляди и седемдесет любопитни ветсамитяни, поразени от мълниеносна смърт, когато само надникнали в „свещения“ сандък. За да вдъхне повече страх, авторът не се посвенил от неправдоподобността на анекдота си. В края на краищата за служителите на религията съвсем не е важно, че на бога се приписват черти на крещяща несправедливост. Главното е, плаши се от него!

Ето например „ковчега“, който въпреки „божествеността“ си не е трябвало да заема особено голямо място, щом са го натоварили на обикновена кола. А тая кола е трябвало да бъде много тясна, щом е могла да мине през планинските клисури от Газа до Иерусалим. Ала свещеници не придружават „светия“ сандък, което е съвсем необяснимо. Ако се вземе под внимание, че никакви предпазни мерки не са били предприети, за да запазят товара от случайностите на пътя, тоя добър Оза, който задържал „ковчега“ в момента на падането, е постъпил добре, но бил възнаграден за религиозното си усърдие с внезапна смърт. Не може да не се признае, че това все пак е жестоко.

Скептиците начело с лорд Болингброк подчертават, че това повествование е оскърбително за „милосърдния“ бог. Ако е имало някой виновен, това са били левитите, които оставили „ковчега“ на произвола на съдбата, а не мирянинът, който го е задържал. Но работата е там, че с помощта на такива именно измислици се поддържа вярата у невежия народ в „свещените“ привилегии, дадени от бога на жреческата каста.

Още една бележка: това жестоко начало на царуването на Давид за сетен път показва, че еврейският народ по онова време е бил толкова груб, колкото и беден, и че в действителност той не е разполагал с нито една прилична къща, дето да може да помести предметите на своя култ.

Господин Аведар, назначен за пазител на „ковчега“, всякак се пазел да се докосне до него: „и господ благослови Аведара и целия му

дом“ (ст. 11). След три месеца Давид поискал „ковчега“ от Аведар.

„Ковчегът“ бил пренесен в Иерусалим. Церемонията по пренасянето била много тържествена и по този повод царят изразил голяма радост. „Давид скачаше от все сила пред господата, а беше облечен Давид с ленен ефод“ (ст. 14). В развеселеността си той навярно си е позволил да вдига своя крак малко по-високо, отколкото се полагало, и открил... онова, което не трябвало да се открива. Мелхола, неговата съпруга номер първи, не скрила от него мислите си по този повод, след като „свещената“ кутия най-сетне била вдворена на пригответното за нея място.

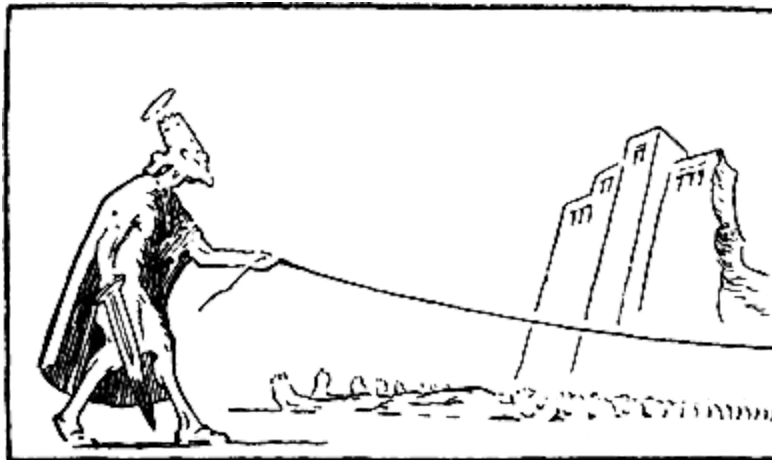
„Когато Давид се върна, за да благослови дома си, Мелхола, Сауловата дъщеря, излезе да го посрещне (поздрави го) и каза: колко се прослави днес царят израилев, като се разголи пред очите на рабините на слугите си, както се разголва един неверник“ (II Царства, гл. 6, ст. 20).

Що се отнася до бога, той, наопаки, бил много доволен от плавостта на Давид. Той дори наказал Мелхола, защото този ден била невнимателна към мъжа си. За наказание „Мелхола, Сауловата дъщеря, остана без рожба до деня на смъртта си“ (ст. 23).

Давид искал да построи храм в чест на Яхве, но еврейският бог се възпротивил срещу това, защото пазел тая чест за Соломон (гл. 7).

Глава осма е посветена на победите на Давид. „След това Давид поразил филистимци и ги покори; и отне Давид Метег-Гаама от ръцете на филистимци.

Поразил и моавци и ги измерил с връв, като ги прострял на земята; и отмери две връви за убиване, една връв за оставане живи. И станаха моавци на Давида роби, плащащи данък“ (ст. 1–2).

"Порази и моавци и ги измери с връв, като ги простря на земята; И отмери две върви за убиване, една връв за оставяне живи" (II Царства, гл. 8, ст. 2).

„Давид порази Адраазара, сина на сувския цар Рехова, когато той отиваше да възстанови властта си при реката (Ефрат); и взе Давид от него хиляда и седемстотин конници и двайсет хиляди пешаци; и преряза Давид жилите на всички колеснични коне, като (си) остави от тях за сто колесници.

Дойдоха сирийци от Дамаск да помогнат на сувския цар Адраазара; но Давид порази двайсет и две хиляди сирийци.

И Давид постави стража в Сирия Дамаска и сирийците станаха на Давида роби, плащащи данък. И господ пазеше Давида навред, където да отидеше той.

След това Давид взе златните щитове, които носеха Адраазаровите роби, и ги донесе в Иерусалим“ (II Царства, гл. 8, ст. 3–7).

Давид сключил по-късно съюз с някой си Тоа, цар на Имат, толкова неизвестен в историята, колкото и царят, чиято войска Давид разбил. Давид покорил „сирийци, моавци, амонитци, филистимци и амаликитци... Адраазара, син на сувския цар Рехова. И Давид си спечели име, като се връщаше от поражението на осемнайсет хиляди сирийци в Солна долина“ (ст. 12–13).

Нито един историк никъде не отбелязва подобни победи на Давид в Сирия и до Ефрат. На никого не е известен и цар Адраазар.

Ако Давид беше разпрострял владенията си до бреговете на Ефрат, той би бил един от най-могъщите владетели в тая епоха. Тия мними победи на водача на един малък народец, на „царя“, който владее един, и то недостроен град, са самохвална, безсрамна лъжа.

Давид воювал също и с амонитяни (гл. 10). Войната избухнала вследствие лоша шега на амонитския цар Анон. Няколко евреи пътешествували по неговата земя. „И Анон хвана Давидовите слуги и всекиму от тях обръсна половината брада и подряза дрехите им наполовина, до кръста, и ги пусна“ (ст. 4). Всеки се сеца, че амонитяни били наказани за това, както трябва.

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ТРЕТА

РОМАНТИЧНИТЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ НА СВЕТИ ДАВИД, ПРОРОК И ЦАР ИУДЕЙСКИ

В „свещеното писание“ по-горе бяха изброени синовете, родени от Давида в Иерусалим (*II Царства, гл. 5, ст. 14–16*). Сред тях е посочен Соломон. Обстоятелствата на раждането на тоя син на Давида се описват в единадесета глава. Веднъж, през време на разходка, царят отдалеч забелязал прелестна жена, която се къпела. Въпреки светостта си той веднага почувствувал потребност да я разгледа отблизо.

„Давид прати да узнаят, коя е тая жена? И казаха му: това е Вирсавия, Елиамова дъщеря, жена на хетееца Урия.

Давид прати слуги да я вземат; и тя дойде при него, и той спа с нея. А когато тя се очисти от своята нечистота, върна се у дома си.

Тая жена стана непразна и прати да обадят на Давида и да кажат: непразна съм.

Тогава Давид прати да *кажат* на Иоава: прати при мен хетееца Урия. И Иоав прати Урия при Давида.

Урия дойде при него, и Давид го разпита за положението на Иоава, за положението на народа и за хода на войната.

Давид каза на Урия: иди у дома си и си умий нозете. Урия излезе от царския дом и след него отнесоха и царско ядене.

Но Урия преспа при вратата на царския дом заедно с всички слуги на господаря си и не отиде у дома си.

Обадиха на Давида и казаха: Урия не отиде у дома си. Давид каза на Урия: на, дошъл си си от път; защо не си отишъл у дома си.

Урия отговори на Давида: ковчегът (божий), израил и иуда са под шатри, и господарят ми Иоав и слугите на господаря ми прекарват на полето, а аз да вляза в къщата си да ям, да пия и да лежа с жена си! Кълна се в твоя живот и живота на твоята душа, това няма да сторя.

И Давид рече на Урия: остани тука и днес, а утре ще те отпусна. И Урия остана него ден в Иерусалим до сутринта.

И Давид го покани, и Урия яде пред него и пи, и Давид го опи. Но вечерта Урия отиде да спи на леглото си със слугите на своя господар, а у дома си не отиде.

Сутринта Давид написа писмо до Иоава и го прати по Урия.

В писмото написа тъй: поставете Урия там, дето *ще има* най-силна битка, и отстъпете от него, за да бъде ударен и да умре.

Затова, когато Иоав обсаждаше града, постави Урия на такова място, за което знаеше, че там има храбри мъже.

Илязоха от града мъже, удариха се с Иоава, и неколцина от народа, от Давидовите слуги, паднаха: убит биде също и хетеецът Урия.

Тогава Иоав прати да обадят на Давида за целия ход на битката.

И заповяда на пратеника, думайки: кога разкажеш на царя за целия ход на битката и видиш, че царят се гневи и ти каже: «защо сте отишли да се биете толкоз близо до града? Не знаете ли, че върху вас ще се хвърлят от стената?»

Кой уби Авимелеха, Иеровааловия син? Не хвърли ли жена върху му от стената къс от воденичен камък (и го поразил) и той умря в Тевец? А вие защо сте се приближили до стената?» — тогава ти кажи: и твоят раб хетеецът Урия, също (биде поразен и) умря“ (*II Царства, гл. 11, ст. 3–21*).

Пратеникът изпълнил поръката. „Тогава Давид рече на пратеника: кажи на Иоава тъй: да не те смущава тая работа, защото ножът изстребя някога едного, някога другиго; усили боя против града и го съсипи. Тъй го насърчи.

Уриевата жена чу, че мъж й Урия умрял, и плака за мъжа си.

Когато измина времето на жалейката, Давид прати и я взе у дома си, и тя му стана жена и му роди син. И делото, което извърши Давид, беше зло пред очите на господ“ (*II Царства, ст. 25 — 27*).

Бог пратил при царя пророк Натан, който му разказал следната история: някой си голям богаташ, който притежавал многобройни стада, приютил веднъж един пътник, за да го нагости, дал му да похапне месо от овца, която той откраднал от бедняк, наместо да я вземе от обилните си стада. Давид се възмутил от подлата постъпка на богаташа, а Натан го прекъснал: „Ти си оня човек (който извърши това). Тъй говори господ, бог израилев: аз те помазах за цар над израиля, избавих те от ръцете Саулови, дадох ти дома на твоя господар

и жените на господаря ти в твое лоно, дадох ти дома израилев и иудин и ако това ти е малко, бих ти придал още повече; а ти защо пренебрегна словото на господа, като извърши зло пред очите му?... Тогава Давид каза на Натана: съгреших пред господа. И Натан каза на Давид: и господ сне от тебе греха ти; ти няма да умреш; но понеже с това ти даде повод на враговете господни да го хулят, то родилият ти се син ще умре“ (*II Царства, гл. 12, ст. 7–9, 13–14*).

След това пророкът величествено се оттеглил. Следва молитвата и постът на Давид; а след седем дни — смъртта на новороденото.

„И Давид се моли богу за детето, пости Давид и усамотен прекара нощта, легнал на земята.

И влязоха при него старейшините на дома му, да го вдигнат от земята; но той не рачи и не яде хляб с тях.

На седмия ден детето умря...

И Давид утеши жена си Вирсавия, влезе при нея и спа с нея; и тя (зачена и) роди син, комуто даде име Соломон. И господ го възлюби, и прати пророк Натана, и той го нарече: Иедидия^[1], според словото господне“ (*II Царства, гл. 12, ст. 16–18, 24–25*).

Ето един от без съмнение най-поучителните епизоди. Волтер отбелязва, че жена, която е извършила прелюбодеяние, не би могла да се омъжи за своя любовник, убиец на законния ѝ мъж, освен само ако „непогрешимият“ — римският папа, би ѝ дал специална благословия. Папите имат такава власт. Но напълно несъмнено е, че у нито един цивилизован народ на убиеца не се разрешава да се жени за вдовицата на своята жертва^[2].

Тук се крие още едно затруднение: ако смятаме брака на Давид и Вирсавия за незаконен, не можем да твърдим следователно, че Иисус Христос е законен потомък на Давида, както го представя евангелската родословна таблица. Ако пък, наопаки, го смятаме за законен потомък, това значи да потъпчем с крака общочовешките, а заедно с тях и религиозните закони. Ако бракът между Давид и Вирсавия е престъпление, значи Христос произлиза от най-нечист извор, защото според Новия завет той произлиза от Соломон^[3].

За разрешаване на тази толкова трудна дилема богословите сочат разкаянието на Давид, с което той изкупил „греха“ си. Но това „разкаяние“ било много непродължително и той просто оставил при себе си жената на своята жертва. Следователно още повече отегчил

престъплението си. Това е нова трудност, която богословите не могат да заобиколят, и тук те пак прибъгват, както винаги в трудни случаи, до необходимостта от сляпа вяра в „неизповедимата воля божия“.

В случая, който ние разглеждаме, наистина е много мъчно да разберем смислено тая „воля божия“. Бог, който убил стария Навал, за да улесни първото прелюбодеяние на Давид, изведнъж се разсърдил, когато любимият му „помазаник“ се провинил и умъртвил Урий. Струва ни се, че Давид е трябвало и тук да помоли бога сам да се заеме с убийството и да му даде Вирсавия също така просто и без усилие от негова страна, както едно време му дал Авигея. Тогава бог съвсем не би се и разсърдил.

Сетне, тук бог показва доста странен гняв. Очевидно той се е разсърдил, щом е пратил пророк Натан да стовари на главата на Давида заплахи за жестоки наказания. Но това не му пречи да гледа благосклонно на брака на Давид с жената на жертвата му, защото той веднага разкрива разположението си към Соломон, който се родил на Давид от тая вдовица. Той просто пренася наказанието за греха на убиеца върху новородения младенец, като го умъртвява.

По такъв начин благодарение на тая странна, но, разбира се, божествена комбинация Давид излиза сух от водата. Впрочем това не е съвсем тъй. Той е простен, защото детето умряло; но не е простен, защото заплахата, че жените и наложниците му ще спят с други пред очите на целия израил — тая заплахата си остава и, както ще видим, честичко ще бъде привеждана в изпълнение.

В това време Иоав воювал край Рава амонитска и превзел тая столица. Давид пристигнал там, за да влезе във владение на „града“. „Давид взе венеца на царя им от главата му — а в него имаше талант злато и скъпоценен камък — и го възложи Давид на своята глава и изнесе из града много голяма плячка“ (*II Царства, гл. 12, ст. 30*).

Талантът, това са трийсет и шест килограма злато. Невъзможно е да се допусне човек да носи такава корона: тя би смазала и библейския Голиат.

Като победил амонитяните, царят израилски и иудейски подложил пленниците си на най-чудовищни изтезания. Това били същите жители на Рава, които избавили Давид от нежелания Урий. Давид бил наполовина простен от бога, но бог го избрал за божествен отмъстител срещу собствените му неочаквани помощници, които били

съвсем невинни, защото се намирали в положение на законна отбрана. Ако някой е трябвало да плаща, това е Йоав, чиято роля в тая работа не била от почтените.

„А народът, който бе в него, изведе и го прекара през триони, през железни дикани, през железни брадви и го хвърли в пещи за печене тухли. Тъй постъпи той с всички амонитски градове. След това Давид се върна с целия народ в Иерусалим“ (II Царства, гл. 12, ст. 31).

Би било много желателно всички тия нечувани варварства да се окажеха също такава глупава измислица, както и короната от трийсет и шест килограма. Историята не знае примери на толкова голяма и обмислена жестокост: за нея разказва и я възхвалява само „свещената“ книга — Библията!

Католическият свръх учен богослов, бенедиктинецът Калмет, казва: „Трябва да предполагаме, че Давид е следвал обикновените в негово време закони на войната, защото священото писание не упреква Давид за всичко това и дори смята поведението му във всичко, освен в случая с Урий, за правилно и безупречно.“

„Това извинение би било добро в историята на тигрите и пантерите — отговаря му Гюе^[4]. — Кой човек би могъл да намери прилично извинение за подобна жестокост? А при това той човек е любимец на бога. Вярна ли е тая история, или е измислица, подобно религиозно поучение обаче трябва само да се порицава. А какво да мислим за ония, които се нагърбили с мисията да внушават на народа, че подобна безчовечна дивотия е славна и достойна постъпка?“

В Давидовата „история“ се разделяш с един ужас само за да научиш веднага за друг.

„После се случи това: Давидовият син Авесалом *имаше* сестра хубавица, на име Тамар, и Амнон, Давидовият син, я залюби.

И Амнон толкова се мъчеше, че се разболя по сестра си Тамар; защото тя беше мома и Амнон виждаше, че ще му бъде мъчно да й стори нещо.

Но Амнон имаше приятел, на име Ионадав, син на Самая, Давидов брат; и Ионадав беше човек много хитър.

И той му каза: защо тъй линееш от ден на ден, царски сине — няма ли да ми откриеш? Амнон отговори: аз любя Тамар, сестрата на брата ми Авесалома.

Ионадав му каза: легни в леглото си и се престори на болен; и кога дойде баща ти да те види, кажи му: нека дойде сестра ми Тамар, и ми даде да ям, като сготви пред очите ми ястието, тъй че да видя и да ям от ръцете ѝ“ (II Царства, гл. 13, ст. 1–5).

Историята познава няколко кръвосмешения, сходни с кръвосмешението на Амнон. Във всеки случай не бива да предполагаме, че те са копирани едно от друго: тия явления са били доста разпространени у всички древни народи. Но ето какво е особено странното тук: Амнон разказал за престъпната си страст на братовчед си Ионадав. Семейството на Давид трябва да е било доста развратено, щом един от синовете, който е можел да има колкото си иска наложници, е пожелал непременно да овладее собствената си сестра и неговият братовчед му съдействувал за това.

Амнон последвал съвета на Ионадав и всичко станало така, както предрекъл той. Като отишъл при сина си, царят изслушал молбата му, сметнал я за безобидна фантазия на болен, на когото не бива да се отказва, и пратил дъщеря си да му приготви любимото блюдо.

„Тя отиде в къщата на брата си Амнона, а той лежеше. Тя взе брашно, замеси, приготви пред очите му и изпържи питки, взе тигана и ги изсипа пред него; но той не рачи да яде. И каза Амнон: нека излязат всички, които са при мене. И излязоха всички люде, които бяха при него.

И Амнон каза на Тамар: занеси ястието във вътрешната стая и аз ще хапна от твоите ръце. Тамар взе питките, що бе приготвила, и ги занесе на брата си Амнона във вътрешната стая.

И когато тя му сложи да яде, той я хвана и ѝ каза: дойди, легни с мене, сестро.

Но тя каза: не, братко, недей ме безчести, защото тъй се не постъпва у израиля; не извършвай това безумие.

И аз къде ще се дяна с безчестието си? И ти, ти ще бъдеш безумник у израиля; поговори с царя; той не ще откаже да ме даде на тебе.

Но той не рачи да чуе думите ѝ, надви я и я изнасили, и лежа с нея.

Сетне Амнон я намрази твърде много, тъй че омразата му към нея беше по-силна от любовта, която имаше той към нея; и Амнон ѝ каза: стани, върви си.

А Тамар му каза: не (братко), да ме изпъдиш е по-голямо от първото зло, що ми стори. Но той не искаше да я слуша.

И повика момъка си, който му слугуваше, и каза: изпъди тая навън и заключи вратата подире й“ (*II Царства, гл. 13, ст. 8–17*).

Как намирате това, читателю? За една „свещена“, продиктувана от самия бог книга, това е много сполучлив анекдот, нали?

„Тамар посипа с пепел главата си, раздра шарената си дреха, с която бе облечена, хвана главата си с ръце и тъй вървеше и викаше“ (*ст. 19*).

Авесалом, който като нея бил роден от Мааха, четвъртата жена на Давид, оставил след себе си „дългокоса“ слава. Това е още едно от библейските действащи лица, прочути благодарение на гривата си: по дългите си коси той надминавал Самсон и Самуил. Като научил за изнасилването на Тамар, Авесалом се опитал отначало да я утеши. Ние цитираме:

„Нали Амнон, брат ти, беше с тебе? Но сега мълчи, сестро: той ти е брат; не късай сърцето си за тая работа“ (*ст. 20*).

Въпреки тия добри думи Тамар си остава безутешна. Що се отнася до Давид, когато научил какво е разбирал Амнон под вкусно блюдо от Тамар, той се разгневил много, но гневът му бързо утихнал: нали и самият Давид не е бил чужд на такива грешки.

„Авесалом пък не говори с Амнон ни лошо, ни добро; той намрази Амнона“ (*ст. 22*). Авесалом крил омразата си цели две години (*ст. 23*). След изтичането на това време, когато стрижели на Ваал Хацор овцете му, той уредил по тоя повод голямо пиршество, на което поканил и братята си, между тях и Амнон. Кръвосмесителят насилник се напил и в пияно състояние бил убит (*ст. 24–29*).

„Да спиш със сестра си, това е ужасно безчестие — казва Волтер. — Ужасно грубо е да я прогониш след такова оскърбление. Но да убиеш предателски брат си, като го поканиш на угощение при себе си — това несъмнено е не по-малко престъпление.“

Всички братя на Авесалом, свидетели на това братоубийство, бързо станали от трапезата и побягнали с мулетата си, сякаш всеки от тях се е боял да не сподели участта на Амнон.

Тук за пръв път в еврейската история се срещат мулета. Един богослов, който страдал от манията да придава необикновен смисъл дори на събития, съвсем лишени от такъв — все тоя наш стар

познайник, неуморимият Калмет, — в коментариите си на Библията сочи, че „в Палестина мулетата не са резултат от кръстосване на магарета с кобили, но се раждат от самци и самки мулета“ (!).

Тая неочаквана новина възбужда смях у Волтер, който отговаря на бенедиктинеца: „Калмет възпроизвежда тук мнението на Аристотел; но той, разбира се, би направил много по-добре, ако се посъветваше с някой скотовъдец. Ние знаем няколко пътешественици, които твърдят, че Аристотел е грешал, а заедно с него и почтеният отец Калмет. В наши дни нито един природоизпитател вече не би повярвал, че съществува самостоятелна порода мулета. Магарето може да даде добро муле от кръстосване с кобила. Но природата тук и спира, защото самото муле не притежава способност да произвежда потомство. Пита се, защо провидението му е дало органи за възпроизвеждане? Казват, че то нищо не прави без цел. При все това най-безполезната вещь в света — това са възпроизводните органи на мулето. Те му са нужни не повече, отколкото на мъжа ненките, които също съществуват само за вид.“

Давид дълго оплаквал Амнон и не скривал, че порицава Авесалом за убийството. Ето защо Авесалом емигрирал: той намерил убежище в гесурското царство при дядо си и преживял там три години. Иоав прибягнал до хитрост, за да го извика обратно. Това му се удало и той го довежда в Иерусалим. Но Давид не искал да види сина си.

„Между всички израилтяни нямаше такъв хубавец като Авесалом, и толкова похваляван като него; от ходилото на нозете до върха на главата му у него нямаше недостатък.

Когато острижеше косата си — а той я стрижеше всяка година, понеже му тежеше, — то косите от главата му тежаха двеста сикли^[5] според царската теглилка.

И на Авесалома се родиха трима синове и една дъщеря, на име Тамар; тя беше жена хубавица (и стана жена на Ровоама, Соломонов син, и му роди Авия).

И стоя Авесалом в Иерусалим две години, но царевото лице не видя.

И Авесалом прати за Иоав, за да го проводи при царя; но той не рачи да дойде при него. Проводи и втори път, но той не рачи да дойде.

И (Авесалом) каза на слугите си: виждате ли нивата на Иоава до моята? Той има там ечемик; идете и я изгорете с огън. И

Авесаломовите слуги изгориха с огън оная нива. (И дойдоха слугите на Йоава при него, раздраха дрехите си и казаха: Авесаломовите слуги изгориха нивата ти с огън.)

И стана Йоав и отиде при Авесалом в къщи и му каза: защо твоите слуги са изгорили нивата ми с огън?

И Авесалом отговори на Йоава: ето, аз пращах за тебе и казах: дойди тука и аз ще те проводя при царя да кажеш: защо съм дошъл от Гесур? По-добре щеше да бъде да останех там. Аз искам да видя лицето на царя. Ако пък съм виновен, убий ме.

Йоав отиде при царя и му разказа *това*. Царят повика Авесалом. Той дойде при царя (поклони му се) и падна ничком наземи пред царя. И царят целуна Авесалома“ (*II Царства, гл. 14, от. 25–33*).

Поведението на Авесалом към Йоав не е толкова ужасно в сравнение с всичко останало, но е прекомерно безобразно. Никъде освен в Библията никой никога не е палил нивята на военачалник и министър-председател само за да го извика на разговор. Какъв странен начин да постигнеш аудиенция!

„След това Авесалом си набави колесници и коне и петдесет бързоходци“ (*гл. 15, ст. 1*). Сетне почнал да търси популярност, като обещава на народа правосъдие, и в края на краищата „се вмъкваше Авесалом в сърцата на израилтяните“ (*ст. 6*). След четиридесет години Авесалом казал на Давид: „да ида и да изпълня моя оброк, който бях дал господу в Хеврон... Царят му каза: иди с миром. И Авесалом разпрати съгледници между всички израилеви колена, като каза: кога чуете звук от тръба, казвайте: Авесалом се възцари в Хеврон. От Иерусалим отидоха с Авесалом двеста души, които беше поканил, и те отидоха простодушнo, без да знаят каква е работата“ (*ст. 7–11*).

Тогавa Давид казал на слугите си, които били с него в Иерусалим: „ставайте да бягаме, защото за нас няма избава от Авесалома; бързайте да излезем, да ни не завари и залови, да ни не навлече зло и да не изстреби с меч града.

И царските слуги казаха на царя: във всичко, що е угодно на господаря ни, царя, ние сме твои раби.

И излезе царят и след него всичкият му дом пешком. Царят остави десет жени (свои) наложници да пазят къщата.

И излезе царят и всичкият народ пешком и се спряха ори Бет-Мерхат.

И всичките му слуги вървяха от двете му страни, и всички хелетейци, всички фелетейци и всички гетци — до шестстотин души, — които бяха дошли заедно с него от Гет, вървяха пред царя“ (*II Царства, гл. 15, ст. 14–18*).

Лорд Болингброк разказва, че когато духовникът на един английски генерал му чел току-що цитираното място от Библията, генералът издърпал книгата от ръцете му, хвърлил я на земята и извикал:

— Хиляда мълнии! Какъв е този жалък страхливец, вашият нещастен Давид, щом е избягал с цял полк войници? Не, аз бих постъпил обратно; бих настигнал тоя Авесалом и бих го обесил като куче на първата топола!

„Когато цар Давид стигна до Бахурим... оттам излезе един човек от рода на Сауловия дом, на име Семей... и злословеше, и хвърляше камъни върху Давида и върху всички цар Давидови слуги; а всички люде и всички храбри бяха отдясно и отляво (на царя). Като го злословеше, Семей думаше тъй: махвай се, махвай се, убиецо и беззаконнико!... И вървяха Давид и людете му по пътя си, а Семей вървеше покрай планината, откъм неговата страна, вървеше, злословеше и хвърляше камъни и пръст върху него“ (*II Царства, гл. 16, ст. 5–7, 13*).

Критиците отбелязват, че ако авторът беше обикновен писател, той би дал някакви подробности за бунта на Авесалом; би казал с какви сили е разполагал Авесалом, защо Давид, тоя прославен воин, така позорно избягал от Иерусалим, преди още бунтовният му син да се покаже пред вратите на града. Ние щяхме да знаем укрепен ли е бил Иерусалим или не, щяхме да знаем защо народът не е оказал никаква съпротива на Авесалом. Възможно ли е такъв жесток тиранин като безмилостния Давид, който съсичал на две победените си врагове, смилал ги в мелници, изгарял ги в пещи, да побегне от столицата си като плачливо дете, без да направи ни най-малък опит да потисне бунта на непокорния си син? А случаят с тоя Семей, който безнаказано обсипва царя с камъни и прах, когато в това време царят е заобиколен от толкова много въоръжени хора, а също и от цялото население на Иерусалим — не е ли това една от най-невероятните измислици на

„божествената патица“? Понякога, когато четеш такива безсмислици в религиозната книга, във всяка дума на която трябва да вярваш под страх от анатема, се питаш не е ли сън това?

„Авесалом пък и целият израилски народ дойдоха в Иерусалим и с него Ахитофел... Ахитофел отговори на Авесалом: влез при наложниците на баща си, които той остави да пазят дома му; и ще чуят всички израилтяни, че си станал омразен за баща си, и ще укрепнат ръцете на всички, които са с тебе. И поставиха за Авесалома шатра на покрива, и Авесалом влезе при наложниците на баща си пред очите на цял израил“ (*II Царства, гл. 16, ст. 15, 21–22*).

Критиците не намират, че публичното сношение с всички наложници на царя биха били вярна стъпка за придобиване популярност сред народа. Те също така се отказват да вярват, че Авесалом, колкото и млад да е бил, е могъл да повтори един след друг пред очите на цялото Иерусалимско население подобни опити да спечели народната любов, като ляга подред с всичките десет наложници на баща си. Но онова, което е по-ясно от всичко, то е, че когато съставял основната книга на християнската религия, „свещеният“ автор обичал да се рови в мръсни и порнографски истории. След кръвосмешението на Амнон ни поднасят десетте кръвосмешения на Авесалом. От час на час не по-леко! В тая „света“ Библия ние излизаме от гадости, само за да попаднем в гнусотии.

Ахитофел дал и друг един съвет на Авесалом, а именно — да събере дванадесет хиляди души и да се спусне незабавно да преследва Давид. Но някой си Хусий го посъветвал преди всичко да се обърне с възвание към целия израил, от Дан до Вирсавия. Този съвет се харесал повече на Авесалом. Ядосан, че не го послушали, Ахитофел свършил със себе си.

В края на краищата бунтовниците претърпели поражение в Ефраимската гора, дето двадесетте хиляди войници на Авесалом били убити от войските на царя под командата на Иоав. През време на бягството си, възседнал муле, Давидовият син заплел косите си между клоните на един дъб и така увиснал, а мулето избягало. Иоав пронизал Авесалом с три меча. Този епизод като че ли е скърпен с бели конци, нали? Що се касае до Давид, когато научил за смъртта на прекрасния млад човек, той пролял обилни сълзи и повтарял: „Сине мой,

Авесаломе! Авесаломе, сине мой!“ Други надгробни речи тоя път нямало.

И така Давид се връща в столицата си. Поради радостното събитие той простил на Семей^[6], който го замерял с камъни. След тава имало още един бунт, предизвикан от Савей: той бил потушен и хората, у които Савей се криел, му отсекли главата. Най-сетне имало някакъв „капитан“ Амесай, когото Авесалом издигнал в „генералски“ чин. Иоав се сближил с него, като се преструвал на доброжелател, и през време на един разговор „улови с дясната си ръка брадата на Амесая, за да го целуне. Амесай обаче не се предпази от меча, що беше в ръката на Иоава, и той го прободде с него в корема, тъй че вътрешностите му се изсипаха на земята, и не го удари втори път, и той умря“ (*II Царства, гл. 20, ст. 9–10*).

Всичко това пак и пак ни напомня за великото нравствено-възпитателно съдържание и значение на иудео-християнското „свещено писание“, което безбожниците уж не могли да разберат!

[1] От бога обикнат. — Бел.ред. ↑

[2] По признание на самите богослови грехът на Давид бил двоен: блудство и убийство. Според божия закон той два пъти заслужавал смъртно наказание: за прелюбодеяние — съгласно книгата „Левит“ (*гл. 20, ст. 30*), и за убийство — съгласно същата книга (*гл. 24, ст. 17*). Но той бил цар. За оправдание на „светия кротък цар“ Давид послужило също и това, че Вирсавия била жена. Богословите съумели да прехвърлят част от вината (и при това главната!) именно върху нея. Те я обвинили за „безсрамието, е което тя откривала своите прелести пред очите на царя, къпейки се на открито място, където било лесно да я видят, а също в поразителната готовност (!), с която тя се съгласила да изпълни желанията на царя в такава работа“ (!) (*виж Лопухин, „Библейска история“, т. II*). ↑

[3] Това неудобство се стареа да избегне родословието, приведено в глава 3 на евангелието от Лука, въпреки евангелието от Матей, което извежда рода на Христа от Давид чрез другия му син — Натан. ↑

[4] М. Гюе (1630–1721) — френски философ, представител на теологическия скептицизъм. ↑

[5] Около два и половина килограма. ↑

[6] „И каза царят на Семя: ти няма да умреш. И царят му се закле“ (*II Царства, гл. 19, ст. 23*). „Свети“ Давид обаче намерил напълно християнски и благочестив начин да отмъсти на врага, без да наруши клетвата си: „И царят заповяда на Иодаевия син Ваня, и той отиде, та порази Семя, и той умря“ (*III Царства, гл. 2, ст. 46*). ↑

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ПОСЛЕДНИТЕ ДНИ И ПРИСНОБЛАЖЕНАТА КОНЧИНА НА СВЕТИЯ ЦАР ДАВИД

„В дните на Давида имаше по земята три години глад, година след година. Давид попита господата. И господ каза: това е поради Саула и кръвнишкия му дом, задето изби гаваонци.

Тогава царят повика гаваонци и говори с тях. Гаваонци бяха не от израилевите синове, а остатъци от аморейци; израилтяните им бяха дали клетва, ала Саул искаше да ги изстреби от ревност към потомците на Израиля и на Иуда.

И Давид каза на гаваонци: какво да направя за вас и с какво да ви примиря, за да благословите наследията господне?

Гаваонци му отговориха: не ни трябва ни сребро, ни злато от Саула, ни от неговия дом, не ни трябва и да се убива кой да е от израиля. Той попита: а какво искате? Аз ще сторя за вас.

Те отговориха на царя: от оня човек, който ни погубваше и искаше да ни изстреби, та да ни няма ни в един от израилевите предели, от неговите потомци предай ни седем души и ние ще ги обесим (посред бял ден) пред господата в Гива, град на Саула, избраника господен. И царят каза: ще предам.

Но царят пожали Мемфивостея, син на Ионатана, Сауловия син, поради клетвата в името господне, която беше между тях, между Давида и Сауловия син Ионатана.

И царят взе Армона и Мемфивостея, двамата синове на Рицпа, дъщеря на Айя, които тя бе родила на Саула, и петте синове на Мелхола, Саулова дъщеря, които бе родила на Адриела, син на мехолатеца Верзелия, и ги предаде в ръцете на гаваонци, и те ги обесиха (посред бял ден) на планината пред господата. И загинаха всички тия седем души заедно; те бяха погубени в първите дни на

жътвата, в началото на ечемичената жътва“ (*II Царства, гл. 21, ст. 1–9*).

Това място в Библията е затруднявало винаги богословите. Работата е там, че никъде в Сауловото житие не се казва, че той е причинил макар и най-малка вреда на гаваонци. Напротив, Самуил постоянно го засипвал с упреци за великодушието и милосърдието, които той нееднократно проявявал към съседните народи. Ние още не сме забравили, че „пророкът“ обявил Саул за свален тъкмо защото не унищожил докрай няколко племена, живущи в тази страна: амаликитяни, аморейци, идумеяни и др. Освен това самият Саул бил роден в Гива и напълно естествено е щадил съотечествениците си; ако беше изтребил гаваонци, които не изповядвали еврейската вяра, Библията несъмнено би отбелязала в посветените на Саул книги тоя благочестив подвиг.

Предизвиканата толкова неочаквано разправа създава впечатлението, че Давид е търсел някакъв измислен повод, за да се отърве от последните потомци на своя предшественик на трона. Затова пък епизодът е толкова неправдоподобен, че дори и авторът се е забъркал: Саул даде на Адриела от Мехола по-голямата си дъщеря — Мерова, а не Мелхола (*I Царства, гл. 18, ст. 19*); що се отнася до Мелхола, когато Давид ѝ изменя и се оженва за Авигея и Ахиноама, Саул я дал на Фалтия, син на Лаиш (*гл. 25, ст. 44*). По-късно Давид си я взема обратно от Фалтия (*II Царства, гл. 3, ст. 14–16*). Възможно е „свещеният“ автор да е имал тук предвид Мелхола и синовете ѝ, които тя е могла да роди не от Давид, а от другия си мъж. Но трудно е да се допусне един вдъхновяван от бога писател да е загубил памет и да е смесил Фалтий с Адриел от Мехола, мъжа на Мерова.

Що се отнася до глада, който изнурявал страната три години при Давид, веднага трябва да заявим, че по ония места не е имало по-обикновено явление от неурожая. „Свещените“ книги говорят за глад в Палестина много често. Ние още много пъти ще видим периоди на глад в тая печална страна, дето винаги е имало много повече неплоден камънак, отколкото хранителна растителност.

С още по-голямо учудване ще научим, че бог бил казал на Давид, че изпратил тоя глад уж задето преди толкова много време Саул имал лоши намерения към един народ, който не е бил „народ божи“. Трябва да признаем заедно с всички критици, че от многобройните

престъпления на Давид това престъпление е просто отвратително. За да бъде оправдано, не може да се приведе ни най-малка проява на страст, нито на заблуда. Чиста подлост е да заповядаш да се обесят без видими причини двама незаконни синове на Саул, които не са претендирали и не са могли да претендират за нищо. И щом сам се е върнал към изоставената от него Мелхола, отвратителна жестокост е било да предаде на гаваонци нейните деца.

Към гнусотата на това престъпление трябва да прибавим и неговото безсмислие: Давид предава седем невинни хора на един малък народец, от който съвсем не е било нужно да се опасява, той — страшният победител на всички врагове.

В тая постъпка, казват критиците (лорд Болингброк, Гюе, Фрере, Волтер), има не само варварство, което би възмутило дори дивака, но и подлост, на която не би бил способен и най-гнусният човек. Към подлостта и жестокостта си обаче Давид прибавя и клетвопрестъпничество, защото той се клел на Саул никога да не лишава от живот никого от наследниците му (*I Царства, гл. 24, ст. 22–23*). Оправдавайки това клетвопрестъпление, богословите отбелязват, че Давид не е обесил собственоръчно синовете на Рицпа и Мелхола, а ги е предал на гаваонци. Но това оправдание е също така подло, както и самото поведение на Давид, и само още повече усилва жестокостта му и гнусното лицемерие на богословите — ревнители на Библията. Както и да се извърта, в цялата тая благочестива история на „светия помазаник божи“ не можеш намери нищо освен грамади от престъпления, вероломства и гнусотии.

Глава двадесет и втора съдържа една от песните на Давид. В следващата глава има още песни. Тук намираме някои благородни черти у приятелите на Давида: „Ванея, син на храбрия мъж Иодая, от Кавцеил, велик по дела, порази двамата синове на Ариила Моавски: той същият слезе в един ров и уби лъв по снежно време; пак той уби един египтянин, човек виден; египтянинът имаше в ръка копие, а той излезе срещу него с тояга и отне копието от ръката на египтянина и го уби с неговото копие — това именно извърши Иодаевият син Ванея, и беше славен“ (*II Царства, гл. 23, ст. 20–22*).

Много жалко, че авторът е забравил да каже на кое място е станало това наистина забележително приключение с лъва, убит в снега; така рядко се среща сняг в страните, дето живеят лъвовете, че

Ванея е направил добре, като не е поискал да губи време и незабавно е свършил със звяра: рискувал е много снегът бързо да се стопи... под лъчите на критиката.

Като желаел да знае броя на поданиците си, по божие внушение Давид замислил да направи преброяване на израиля и иуда. Това занимание, толкова дълго, колкото и скучно, било завършено в продължение на девет месеца и двадесет, дни (*гл. 24, ст. 1–8*).

„Иоав подаде на царя списъка за народното преброяване; и излезе, че израилтяни имаше осемстотин хиляди мъже силни, способни за война, а иудеи — петстотин хиляди“ (*ст. 9*). Но едва било завършено преброяването и Давид разбрал, че то е представлявало негов голям грях. Библията не казва защо именно това преброяване е трябвало да навлече върху царя гнева на бога, но сочи, че старецът бил страшно раздразнен.

„Биде слово господне към пророк Гада, Давидов ясновидец: иди и кажи на Давида: тъй говори господ: три наказания ти предлагам; избери си от тях едно, което да се изпълни над тебе.

И дойде Гад при Давида, обади му и каза: избери си глад ли да бъде на земята ти седем години, или три месеца да бягаш от неприятелите си, и те да те гонят, или пък три дни да върлува мор по твоята земя? Сега размисли и реши какво да отговоря на оногова, който ме е пратил“ (*II Царства, гл. 24, ст. 11–13*).

Тук се налагат няколко важни забележки. Първо, самият текст ясно говори, че „гневът господен пак се разпали против израилтяните и подбуди между тях Давида да рече: иди, преброй израиля и иуда“. Ала по-късно бог се ядосал още повече и намерил, че е дошло време да наложи на народа някакво наказание, задето е изпълнил онова, което сам накарал Давид да извърши. Ето, следователно, бог още веднъж е представен от „свещеното писание“ като враг на човешкия род, който се занимава с това, да поставя на народа капани и примки.

Второ, в „Петокнижието“ бог сам три пъти е заповядвал да се направи преброяване.

Трето, няма нищо по-полезно и по-разумно, макар и трудно, от това, да се направи точно изчисление на населението: това нареждане на Давид е било не само предвидливо и благоразумно, но и священо, защото то е било внушено свише.

Четвърто, всички критици отбелязват колко смешно неправдоподобно е твърдението, че Давид е имал в малката си страна един милион и триста хиляди войници: ако смятаме за войници дори една пета част от населението, и това би дало шест и половина милиона жители в Палестина. А освен евреи там живеели хананеяни и филистимяни.

Пето, първата книга на „Паралипоменон“, която представлява не по-малко канонична част от Библията, отколкото всички други книги, и която много често противоречи на другите произведения на „божественото вдъхновение“, наброява един милион, петстотин и седемдесет хиляди войници (гл. 21, ст. 5), което увеличава броя на еврейското население още по-неправдоподобно.

Шесто, критиците мислят, че да се праща „пророк“ Гад при „пророк“ Давид, за да му предостави няколко наказания, от които той да избере едно, е детинско и глупаво занимание, съвсем недостойно за божие величие. В тая божествена жестокост критиците намират подигравка и някакъв допълнителен лъх на арабска приказка, който няма място в книга, на всяка страница на която говори такъв почтен неин „вдъхновител“ като бог^[1].

Сега да видим какъв е бил изборът на царя.

„Давид отговори на Гада: много ми е тежко; но нека падна в ръцете на господа, защото е голямо неговото милосърдие; само да не падна в човешки ръце. (И Давид си избра мор във време на пшенична жътва.)

И напрати господ мор върху израилтяните от сутринта до определеното време; (и морът се начена у народа) и умряха от народа, от Дан до Вирсавия, седемдесет хиляди души.

И ангел (божий) простря ръката си над Иерусалим, за да го опустоши; но господ се разкая за злото и каза на ангела, който поразяваше народа: стига, сега спусни ръката си. А божият ангел беше тогава при гумното на иевусееца Орна.

Когато Давид видя ангела, който поразяваше народа, каза господу, думайки: ето аз съгреших, аз (пастирят) постъпих беззаконно; но тия овци какво са сторили? Нека прочее твоята ръка се обърне против мене и против бащиния ми дом.

И в оня ден дойде Гад при Давида и каза: иди съгради жертвеник господу върху гумното на иевусееца Орна“ (II Царства, гл. 24, ст. 14–

18).

Давид се подчинил. Орна предоставил всичко необходимо за жертвоприношението и „Давид съзида там жертвеник господу и принесе всесъжение и мирни жертви... И господ се умилистави над страната и поразата у израилтяните престана“ (ст. 25).

Нека се върнем към бележките на коментаторите скептици. Морът, който в продължение на три дни изтребил седемдесет хиляди души, е съвсем неразбираемо божие наказание към един любим народ, с когото бог общува просто всеки ден. Това наказание е още по-малко оправдано, ако си спомним, че то се е стоварило върху народа заради провинението само на Давид, а това провинение се състояло само в една разумна държавна мярка, при това още и внушена свише.

С тоя мор свършва втора книга на „Царства“.

Трета книга на „Царства“ почва с описание на последните дни на Давид и прекъсва с времето на вавилонския плен на евреите. Талмудисткото предание приписва съставянето на тоя труд на пророк Иеремия. Това мнение, прието от мнозинството равини и древнохристиянски богослови, намерило защита и в по-късни времена. Други богослови смятат за автор на книгата ученика на Иеремия — Варух. Но за евреите, както и за християните, автор на книгата както преди е, разбира се, бог. На това именно гледище ще стоим и ние. Ние ще се постареем да разкрием поднасяните и в тая книга божествени орехчета и ще съберем плодотворните семена, които ще изпаднат от орехите под ударите на здравия разум.

„Когато цар Давид остаря и изпълни години, завиваха го с дрехи, ала не можеше да се стопли.

Тогава неговите слуги му казаха: нека потърсят за нашия цар господар млада девица, за да стои при царя, да го гледа и да лежи при него — и ще бъде топло на нашия цар господар.

И търсиха по всички израилски предели хубава девица и намериха Ависага, сунамитка, и я доведоха при царя.

Девицата беше много хубава; тя гледаше царя и му прислужваше; царят обаче я не позна“ (III Царства, гл. 1, ст. 1–4).

Тая девствена постеля е наистина находка, която прави чест на въображението на „гълъба-патка“. Бенедиктинецът Калмет, който вярва сляпо на всички мистификации на Библията, отбелязва, че една хубава млада девица е твърде способна да въодушеви

седемдесетгодишен човек (такава била тогава възрастта на Давид). В потвърждение на священото писание ученият монах казва, че един еврейски лекар посъветвал император Фридрих Барбароса да спи с млади момчета и да ги туря на гърдите си. Но цяла нощ не можеш удържа момче на гърдите си. Затова, прибавя Калмет, за същите цели били сполучливо употребени малки кученца.

Библейското твърдение, че Давид само се грял до прекрасната сунамитка, не споделял дори син му Соломон: по-късно ще видим, че той заповядал да убият по-възрастния му брат Адония, който се провинил в това, че помолил за ръката на Ависага, на което Соломон погледнал като на желание да встъпи в брак с вдовицата или наложницата на баща си.

Адония бил син на Агита, за която Давид се оженил преди Вирсавия, майката на Соломон. От времето на смъртта на дългокосия Авесалом Адония бил най-голям от царските деца и смятал, че короната по право трябва да принадлежи на него. Но придворните интриги определяли за трона Соломон. Още преди смъртта на баща си двамата принцове без стеснение публично си оспорвали един другиму трона.

„Адония, син на Агита, се възгордя и казваше: аз ще бъда цар. Па си набави колесници и конници и петдесет души скороходци.

Но баща му го не безпокоеше никога с питане: защо правиш това? А той беше много хубавец, и му се беше родил след Авесалома.

И съветваше се той със Саруиевия син Иоава и със свещеник Авиатара, и те помагаха на Адония.

Но свещеник Садок и Ванея, Иодаев син, пророк Натан, Семей, Рисий и Давидовите юнаци не държаха страната на Адония.

И Адония закла овци, волове и телци при камъка Зохелет, що е при извора Рогел, и покани всичките си братя, царски синове, и всички иудеи, които служеха при царя.

А пророк Натана и Ванея и онези юнаци и братата си Соломона не покани.

Тогава Натан рече на Вирсавия, Соломоновата майка, думайки: чу ли, че Агитиният син Адония се прогласил за цар, а нашият господар Давид не знае за това?

Сега ето, аз те съветвам: спасявай живота си и живота на сина си Соломона.

Иди и влез при цар Давида и му кажи: не кле ли се, господарю мой, царю, на рабинята си, думайки, син ти Соломон ще бъде цар подир мене и той ще седне на престола ми? Защо тогава се е прогласил за цар Адония?

И ето, докле още говориш там с царя, ще вляза и аз след тебе и ще допълня твоите думи“ (*III Царства, гл. 1, ст. 5–14*).

Ако си припомним, че Адония не се е провъзгласявал за цар, а само е претендирал за в бъдеще и имал привърженици, както и Соломон си имал своите, може да се каже, че пророк Натан е бил долен лъжец и интригант: той организира съвместно с Вирсавия, безсрамната вдовица на убития Урий, някаква сплетня, която имала за цел да похити короната от прекия наследник, и си послужил с клевета — той, светият човек — за да постите целта си.

Редът на наследяване на престола вероятно още не е бил твърдо установен у евреите. Но напълно естествено е, че Адония, като по-голям, трябвало да наследи баща си, още повече, че той бил роден не от наложница и не от чужда жена като Соломон. Правото му било признато от двамата от първенците в държавата — от главния военачалник и от върховния жрец. Следователно, ако старият цар наистина е набелязвал Соломон за цар, навярно това е било, за да направи удоволствие на жена си.

Давид повярвал на клеветническите доноси на Вирсавия и Натан.

„И цар Давид каза: повикайте ми свещеник Садока, пророк Натана и Иодаевия син Ванея. И те влязоха при царя.

И царят им рече: вземете със себе си слугите на вашия господар, качете Соломона, моя син, на мулето ми и го заведете в Гион.

Нека го помаже там свещеник Садок и пророк Натан за цар над израиля, затръбете с тръба и извикайте: да живее цар Соломон!“ (*III Царства, гл. 1, ст. 32–34*).

Най-сетне настанал смъртният час на Давид. Ето какво говори той цар преди смъртта си на сина на Вирсавия, когото той заповядал да помажат тържествено още докато е бил жив:

„Ти знаеш, що ми стори Саруевият син Иоав... как проля в мирно време кръв като в бой и с бойна кръв обагри пояса на кръста си и обущата на нозете си: постъпи според мъдростта си, за да не отпуснеш седината му с миром в преизподнята“ (*III Царства, гл. 2, ст. 5–6*).

„Ето при теб е и Семей, син на вениаминеца Гера от Бахурим; той ме хулеше с тежки хули, когато отивах в Маханаим; но той излезе насреща ми при Йордан, и аз му се заклекх в господа, думайки: няма да те погубя с меч.

Но ти го не оставяй ненаказан, понеже си мъдър човек и знаеш какво трябва да направиш с него, та да свалиш седината му окървавена в преизподнята.

И Давид почина при отците си и биде погребан в Давидовия град.

Давид царува над израиля четирийсет години: в Хеврон царува седем години и в Иерусалим царува трийсет и три години“ (*III Царства, гл. 2, ст. 8–11*).

Давид умрял така, както и живял. Тоя божи избраник проявил възмутителна неблагодарност, като заповядал да убият военачалника му Иоав, най-предания от слугите му, на когото дължал короната си. На смъртния си одър извършил клетвопрестъпление с отвратителен цинизъм, примесен е лицемерие, по отношение на Семей, на когото уж бил простил, за да си създаде слава на великодушен цар, и на чийто живот обещал никога да не посяга.

Накъсо казано, той останал вероломен разбойник до гроба си.

Но, разбира се, църквата, впрочем пак чрез устата на същия бенедиктинец Калмет, оправдава Давид. Той го прави с изрази, които си струва да се възпроизведат: „Давид се възползвал от грамадните услуги на Иоав и безнаказаността, която той му дарил в продължение на толкова дълго време, била награда за непоколебимата му вяръност; но това съображение не освобождавало Давид от необходимостта да накаже престъплението и да въздаде правосъдие по отношение на Иоав.“ Знае се, че Иоав извършил голямото престъпление — именно тогава, когато изпълнил заповедта на Давид относно Урий и го оставил на най-рискованото място на сражението. Църквата обаче оправдава Давид, но не оправдава Иоав.

„От друга страна — добавя бенедиктинецът, — за Соломон не са съществували подбуди за благодарност — и тоя цар имал свои лични и частни мотиви, за да убие Иоав, защото той принадлежал към привържениците на Адония.“

Работата свършва с това, че Давид е свят, а Соломон — мъдър. Над всичко е светата воля божия! Възхитително е, че християнската

църква е поискала да произведе Иисуса Христа именно от Давид и Соломон. Ние срещнахме вече няколко странни действащи лица в родословието на „месията“. Но не са ли тия двама царе много по-противни, отколкото всички предишни?

Да беше поне църквата намерила някакви смекчаващи вината обстоятелства! Нищо подобно. Тя заличава всички престъпления на Давид и прави от него завиден и почтен праотец. Той е образец на царете и като такъв се ползва с единодушното преклонение на богословите. Той е обявен за светия между светиите. Безсмислените му „псалми“ се пеят през време на църковните служби. Нещо повече, църквата — тя е провъзгласила това на всичките си събори — вижда в Давид човешкото въплъщение на Иисус, т.е. на бог син, втория член на „пресветата троица“^[2].

[1] Това преброяване се описва доста разноречиво в двете книги на Библията: във втора книга на „Царства“ (гл. 24) и в първа книга на „Паралипоменон“ (гл. 21). В първата от тях се казва; „Гневът господен пак се разпали против израилтяните и подбуди между тях Давида да рече: иди, преброй израиля и иуда... и излезе, че израилтяни имаше осемстотин хиляди мъже силни, способни за война, а иудеи — петстотин хиляди“ (ст. 1, 9). Във втората: „Подигна се сатана против израиля и подбуди Давида да преброи израилтяните... Всички израилтяни бяха хиляда хиляди, и сто хиляди мъже мечоносци, а иудеи — четиристотин и седемдесет хиляди мечоносци“ (ст. 1, 5). Според първата бог предлага на Давид седем години глад, според втората — три (ст. 13 и ст. 12). Забравяйки за този „грех“, третата книга на „Царства“ (гл. 15, ст. 5) уверява, че „Давид вършеше каквото бе угодно пред очите на господата и през всички дни на живота си не отстъпяше в нищо от онова, що му бе той заповядал освен постъпката с хетееца Урия.“ ↑

[2] „Както по своя живот, така и особено по своя дух Давид повече от който и да било във Вехтия завет, е бил истински праобраз на Христа“ — отбелязва известният богослов А. Лопухин в своето „Ръководство към библейската история“ (СПб, 1888). ↑

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ПЕТА

БОГОМЪДРОТО ЦАРУВАНЕ НА НЕГОВО

ВЕЛИЧЕСТВО СОЛОМОН

„Соломон седна на престола на баща си Давида и царуването му беше много крепко“ (*III Царства, гл. 2, ст. 12*).

Излишно е да прибавяме, като знаем библейските нрави, че първата работа на новия цар е била да се избави от Адония и двете главни действащи лица на израилския народ, които биха предпочели да видят короната върху главата на тоя син на Агита. Адония не мечтаел вече за царство; той отдавна разбрал, че песента му е изпята: от наследieto на Давид му била потребна само младата девица, която топила костите на малопочтения му баща. Той бил влюбен в прекрасната Ависага. Като единствена награда за вредите, които понесъл със загубата на короната, той, по-възрастният, непосредственият наследник, поискал за себе си само хубавата слугиня на баща си. Но тая любов, която сама по себе си не значела почти нищо, послужила като предлог за едно от първите „богомъдри“ решения на Соломон: той разпоредил да убият Адония, макар че Адония съвсем не му отказвал каквито и да било белези на покорност и се примирил с лишаването от престола. Адония, който бил прост и наивен, се обърнал за съдействие в любовните си планове към самата Вирсавия.

„И Адония, Агитин син, дойде при Вирсавия, Соломоновата майка (и ѝ се поклони). Тя попита: с мир ли си дошъл? Той отговори: с мир.

И той каза: имам нещо да ти кажа. Тя отговори: казвай.

И той каза: ти знаеш, че царството се падаше на мене и цял израил обръщаше погледите си към мене, като към бъдещ цар; но царството отиде от мене и се падна на брата ми, понеже това му беше от господата.

Сега те моля за едно: не ми отказвай. Тя му рече: говори.

И той каза: моля те поговори на цар Соломона, понеже той няма да ти откаже, да ми даде за жена сунамитката Ависага.

Вирсавия отговори: добре, аз ще поговоря на царя за тебе.

И Вирсавия влезе при цар Соломона да му говори за Адония. Царят стана пред нея, поклони ѝ се и седна на престола си. Поставиха престол и за царевата майка и тя седна нему отдясно.

И рече: една малка молба имам към тебе, не ми отказвай. А царят ѝ отговори: искай, майко, няма да ти откажа.

И тя каза: дай сунамитката Ависага за жена на брата си Адония.

Цар Соломон отговори и рече майци си: а защо искаш сунамитката Ависага за Адония? Поискай за него и царството, понеже той ми е по-голям брат, откъм него са свещеник Авиатар и Саруевият син Иоав (военачалник, приятел).

И цар Соломон се закле в господ, думайки: това и това да ми стори бог и още повече да стори, ако Адония не е казал тия думи против душата си.

А сега — жив ми господ, който ме укрепил и поставил върху престола на баща ми Давида и който ми основа дом, както той бе говорил — сега Адония трябва да умре.

И цар Соломон изпрати Иодаевия син Ванея, който го удари, и той умря“ (*III Царства, гл. 2, ст. 13–25*).

Ред било на свещеника Авиатар; но той не бил убит. Познавайки прекрасно народните предразсъдъци, Соломон не искал да пролива кръвта на свещеника. Би било малко трудно да се каже, че това убийство е внушил сам бог. „На свещеник Авиатара царят каза: иди си в Анатот на нивата си; ти заслужаваш смърт, но сега няма да те погубя, понеже си носил ковчега на господа бога пред баща ми Давида и си търпял всичко, що е търпял баща ми. И Соломон отстрани Авиатара от господнето свещенство“ (*ст. 26–27*).

Затова пък, разбира се, за Иоав нямало никаква пощада!

„Дойде слух за това до Иоава — понеже Иоав държеше страната на Адония, а не държеше страната на Соломона — и Иоав побягна в господнята скиния и се хвана за роговете на жертвеника.

Обадиха на цар Соломона, че Иоав побягнал в господнята скиния и че е при жертвеника. Соломон изпрати Иодаевия син Ванея, думайки: иди, убий го (иго погребете).

Ванея дойде в господнята скиния и му рече: тъй каза царят: излизай. А оня отговори: не, аз искам тук да умра. Ванея обади това на царя, като каза: тъй рече Иоав и тъй ми отговори.

Царят му рече: направи, както той е казал: убий го и го погребви, и проляната от Иоава невинна кръв ще умиеш от мене и от дома на баща ми; господ да обърне кръвта му върху неговата глава, задето уби двама невинни и по-добри от него мъже: той погуби с меч, без знанието на баща ми, Давида, Нировия син Авенира, военачалник израилски, и Иетеровия син Амесая, военачалник иудейски; нека кръвта им се обърне върху главата на Иоава и върху главата на потомството му до века, а на Давида и на потомството му, и на дома му, и на престола му нека бъде мир от господа до века!

И отиде Иодаевият син Ванея, и го уби; и тоя биде погребан в къщата си, в пустинята“.

Волтер казва по тоя повод, че едва ли е нужно да се добавя още някакво престъпление към вече извършените: Соломон почва царуването си със светотатство. Но онова, което изглежда най-странно след толкова ужаси, то е, че бог, който поразил със смърт цели петдесет хиляди и седемдесет души, задето надникнали в „ковчега“ му, съвсем не отмъщава за тая светиня, когато от нея правят дръвник за военачалника, който бил дал на Давид короната.

Да продължим по-нататък.

„Тогавя цар Соломон постави Иодаевия син Ванея над войската вместо него; (а управлението на царството беше в Иерусалим,) свещеник Садока пък царят постави (за първосвещеник) вместо Авиатара...

Царят изпрати, та повика Семей и му каза: построй си дом в Иерусалим и живей тука, и никъде не излизай оттука; и знай, че в оня ден, в който излезеш и минеш поток Кедрон, непременно ще умреш; кръвта ти ще бъде върху твоята глава.

И Семей каза на царя: добре, както заповяда моят цар господар, тъй ще направи твоят раб. И Семей живя в Иерусалим дълго време.

Но след три години се случи, че двама Семееви роби избягаха при гетския цар Анхуса, Маахов син. И обадиха на Семей, думайки: ето твоите роби са в Гет.

Семей стана, оседла осела си и тръгна за Гет при Анхуса да търси робите си. Семей се върна и доведе робите си от Гет“ (III

Царства, гл. 2, ст. 35–40).

А когато Соломон узнал за това, дал заповед на верния си Ванея и той отишъл и убил Семей (*ст. 46*).

По-нататък ще научим, че цар Соломон сключил съюз с египетския цар и дори се оженил за дъщеря му. Библията и тук не съобщава името на египетския цар, като го нарича просто фараон: това ясно показва неправдоподобността на този брак. По това време Соломон си построил дворец, почнал да издига храм и се заловил да укрепва града. Очаквайки завършването на храма, царят отивал да се моли в Гаваон, дето се намирало най-голямото светилище в цялото царство. Там именно бог му дава дара на мъдростта. Този епизод е доста интересен.

„В, Гаваон господ се яви нощем Соломону насъне; и рече бог: искай, каквото желаш, да ти дам.

Соломон каза: ти стори велика милост на твоя раб, баща ми Давида; и задето той ходеше пред тебе по истина и правда и с искрено сърце пред тебе, ти му запази тая велика милост и му подари син, който да седи на престола му, както това е днес; и днес, господи, боже мой, ти постави за цар твоя раб вместо баща ми Давида, но аз съм малко момче, не зная ни да излизам, ни да влизам.

И твоят раб е сред твоя народ, който си избрал, народ тъй многоброен, че поради, множеството му не може ни да се преброи, ни да се изгледа; дай прочее на твоя раб разумно сърце, за да съди твоя народ и да различава що е добро и що е зло; защото кой може да управлява тоя многоброен твой народ?

И угодно биде господу, дето Соломон поиска това.

И бог му каза: задето поиска това и не поиска за себе си дълъг живот, не поиска богатство, не поиска душите на твоите врагове, а си поиска разум, за да умееш да съдиш, ето аз ще сторя по думата ти: ето давам ти мъдро и разумно сърце, тъй че подобен на тебе не е имало преди тебе и след тебе няма да се издигне подобен на тебе; и това, което ти не поиска, аз ти давам — и богатство, и слава, тъй че не ще има подобен на тебе между царете през всички твои дни.

И ако ходиш по моя път, като пазиш моите наредби и моите заповеди, както ходи баща ти Давид, ще продължа и твоите дни.

Соломон се пробуди и ето това беше сън“ (*III Царства, гл. 3, ст. 5–15*).

И така, тук става дума за съновидение. Бог, който не е бил чакал Авраам, Иаков или другите да заспят, за да им се яви насън, при Соломон почва да изменя привичките си и чака, докато той почне да вижда сънища. Нека бъде така. Но тогава по какъв начин всичко това е станало известно? Значи Соломон сам е разказал някому за съня си? И така от един на друг, минавайки от уста на уста, тоя разказ стигнал до автора на третата книга на „Царства“, който живеел по времето на Вавилонския плен? Доста странно, нали?

Богословите ще кажат — това е тяхна страст — че явяването на бога насън не намалява божествеността на видението: църквата признава божествени сънища и дяволски сънища. Човешкият сън, твърдят служителите на религията, може да бъде резултат на „свръхестествено“ влияние и не бива случаен. Да приемем за минута това положение. Да допуснем, че бог наистина се е явил на Соломон. Все пак Соломон е спял и следователно е бил не в съвсем пълно съзнание, за да говори и отговаря. Дори римският папа да се видеше насън като богохулник, който плюе на просфората, никой от кардиналите не би му вменил това във вина. Ако Соломон си избере слава и богатство, това все едно не би имало никакво значение. По-добре щеше да бъде, ако бог, след като задал въпросите, би дал на Соломон време да се събуди и тогава той би съобразил по-добре какво трябва да отговори на бога. Отговорът на един буден човек, който сам си избира мъдрост и пренебрегва всичко останало, би бил заслуга. Но щом той е спал, отговорът не може да влиза в сметката: той, все едно, не струва нищо. Въпреки това тоя неподобен бог бил очарован.

И така, награден с мъдростта, която си изпросва и получава насън, Соломон не закъснял да учуди израилтяните със забележително правосъдие и висота на ума. За доказателство на необикновената мъдрост Библията съобщава единствения анекдот за спора на две жени, които родили в разстояние на три дни в една и съща къща две момченца. От тях едното умряло. Едната от жените упрекнала другата, че през нощта тя откраднала живия ѝ син и го заменила с трупа на родното си дете, неочаквано задушено от нея по време на съня.

Разрешението на тоя спор било предложено на царя. Майката, обвинена в подмяна, се кълняла, че живото дете, донесено в съда, е нейното собствено; другата се кълняла не по-малко горещо, че детето принадлежи на нея, и си го искала.

Тогава Соломон заповядал да донесат меч, за да раздели детето на две части и да даде на всяка майка по половина. В тоя миг се раздава вик на ужас от истинската майка, която настояла детето да се даде на оная, която го е откраднала, само и само да не го убиват. Другата, напротив, се издала със следните неразумни думи:

— Нека не бъде ни мое, ни твое, сечете.

Но заповедта на Соломон била само изпитване. Той отсъдил детето да се върне на истинската майка (*гл. 3, ст. 16–28*).

Вярващите изпадат във възторг, когато проповедниците разказват от амвона тоя анекдот. Ала Соломон е могъл и съвсем да не прибегва до ужасното изпитание: трябвало е само да се обърне към всяка баба и тя без затруднение би определила кое дете се е родило в навечерието и кое кара четвърти ден.

Но няма да бъдем придиличиви и ще се преклоним пред „необикновената мъдрост“ на Соломон. Ще кажем само, че анекдоти като тоя — на път и сред път. Всички народи винаги са имали съдии, които са съчетавали проникателност с простота. Ще се ограничим само с два случая. Съдиите, за които ще стане дума, не са получавали от бога насън дара на мъдростта.

Някакъв човек се изкачил на върха на една камбанария, за да поправи нещо там. Имал нещастieto да падне, но заедно с това имал щастieto да не се убие. Само че падането му било съдбоносно за човека, върху когото той паднал: тоя човек умрял. Роднините на убития дали падналия под съд. Те го обвинили в убийство и искали или смъртно наказание, или възмездие за загубата. Как да се разреши такъв спор? Трябвало да се даде някакво удовлетворение на роднините на умрелия. Заедно с това съдията не се смятал в правото си да обвини в убийство, дори и неволно, човека, който сам бил жертва на нещастен случай. Съдията заповядал на оня от роднините на умрелия, който бил особено настойчив в тъжбата си и по-високо от всички настоявал да отмъстят, да се изкачи сам на върха на камбанарията и да се хвърли оттам върху подсъдимия — неволен убиец, когото задължил да стои по това време на същото място, дето предал дух потърпевшият. Не ще и дума, че натрапчивият ищец веднага се отказал от глупавия си иск.

Вторият интересен случай става с гръцки съдия. Един млад грък събирал пари, за да плати с тях на хетерата Теонида и да я обладае. В това време му се присънило една нощ, че се е наслаждал на прелестите

на Теонида. Като се събудил, той решил, че ще бъде неразумно да похарчи парите за някакъв миг. Преди това той бил казал на приятелите си за своите любовни намерения, а сега им съобщил за съня си и решението си да се откаже от удоволствието да стане любовник на Теонида. Обидена от този обрат на работата, а главно ядосана от това, че не е получила парите, хетерата призовала юношата на съд, искайки възнаграждение. Тя твърдяла, че е запазила правото си върху сумата, която младият човек се канел да ѝ предложи, защото тъкмо тя, макар и насън, е задоволила желанието му. Съдията, който съвсем не е бил някакъв Соломон, взел решение, пред което нашите свещеници трябва да се преклонят: тоя езичник, когото бог не бил просветлил със светлината на истинското благочестие, предложил на младия грък да донесе обещаната сума и да хвърли парите в басейна, за да може хетерата да се наслади на звука и съзерцанието на златните монети, точно така, както юношата се насладил на призрачната близост.

Хващаме се на бас, че ако на „светия дух“, който обича веселички истории, и то с фустички, би дошла на ум току-що изложената, той би ѝ намерил място в Библията и би я вписал в актива на мъдростта на Соломон. За съжаление въображението му, както е явно от цялото съдържание на Библията, е доста бедно.

След анекдота със съда третата книга на „Царства“ минава към изброяването на най-важните слуги на Соломон. Читателят няма да ни се разсърди, ако пропуснем тия мудни редове. Затова пък малко по-нататък ние намираме нещо интересно за славата и богатството на сина Давидов.

„Иуда и израил, бидейки многобройни като пясъка при морето, ядяха, пиеха и се веселяха.

Соломон владееше всички царства от река Ефрат до филистимската земя и до границата на Египет. Те принасяха дарове и служеха на Соломона през всички дни на живота му“ (*III Царства, гл. 4, ст. 20–21*).

Тук „светият дух“ вече е прекалил с шегата, като се има предвид, че работата не се отнася за ония далечни времена, за които историците нямат никакви данни: кой е чувал когато и да било, че евреите са царували от Ефрат до Средиземно море? Вярно е, че с разбойничество те си завоювали малък кът земя сред скалите и пещерите на Палестина

— от Вирсавия до Дан; но отникъде не е известно Соломон да е завоювал или по някакъв начин да е придобил макар един квадратен километър извън Палестина. Напротив, „египетският цар“ владее част от Палестина, а няколко хананейски окръзи просто не се подчинявали на Соломон. Де е тогава това прехвалено могъщество?

„Всекидневната храна на Соломон беше: трийсет кора пшенично брашно и шейсет кора друго брашно, десет угоени вола и дващест вола от пасбището, и сто овци, освен елени и сърни, и диви кози, и угоени птици“ (ст. 22–23). Дявол да го вземе! Какво самохвалство, наистина! Приближените, които Соломон канел на масата, във всеки случай никак не са рискували да умрат от глад.

Озадачени от това явно преувеличение, някои богослови са разтълкували, че подражавайки на вавилонските царе, Соломон е хранил слугите си и че това се подразбира в „свещения“ текст. Бедата е само там, че еврейското царче е приличало на вавилонския цар, колкото някой дребен земевладелец на руския император.

„Соломон имаше четирийсет хиляди ясли за колеснични коне и дванайсет хиляди за конница“ (ст. 26). Тия четирийсет хиляди ясли са нещо още по-прекрасно, отколкото трийсетте вола и стоте овци ежедневна порция на негово величество царя израилски и иудейски.

„И Соломоновата мъдрост беше по-голяма от мъдростта на всички синове на Изток и от всичката мъдрост на египтяни.

Той беше по-мъдър от всички люде, по-мъдър от Етана езрахитеца и от Емана, и от Халкола и Дарда, Махолови синове, и името му се славеше по всички околни народи.

Той изрече три хиляди притчи и песните му бяха хиляда и пет“ (ст. 30–32).

Разбира се, никой не знае кои са тия Етан и Еман, и Халкол и Дарда, които така уверено са поставени тук за сравняване със Соломон и които „свещеният“ автор цитира с невъзмутим апломб, сякаш става дума за мъдреци, известни на цял свят. Начинът да се позовават на никому неизвестни знаменитости, който от време на време се промъква в „свещеното писание“, е един от най-характерните белези на оня дух на злостно измамничество, в който безпристрастният изследовател е склонен да види единствения „дух“, вдъхновявал авторите на цялата книга.

Що се отнася до трите хиляди притчи и хиляда и петте песни, от тях са се запазили само няколко, и то само *приписвани на Соломон*. Все пак би било по-добре, забелязва Волтер, тоя цар да се е занимавал цял живот само с писане на древноеврейски оди, вместо да пролива кръвта на брат си.

Ние се приближаваме до прочутия Иерусалимски храм, за построяването на който Соломон пропилял седем години, а още тринадесет години — за построяване на двореца. На тая тема са посветени четири глави от третата книга на „Царства“. Ние ще проследим бегло най-същественото.

„Хирам, тирски цар, прати служителите си при Соломона, като чу, че го помазали за цар вместо баща му, защото Хирам беше Давидов приятел през целия си живот.

Също и Соломон изпрати да кажат на Хирама: и ти знаеш, че баща ми Давид не можа да съгради дом на името на господ, своя бог, поради войните с околните народи, докле господ ги не покори под нозете му; но сега господ, бог мой, ми даде спокойствие отвред: няма противник и няма вече спънки.

И ето аз имам намерение да съградя дом на името на господ моя бог, както бе казал господ на баща ми Давида, думайки: твоят син, когото ще поставя на твоя престол вместо тебе, ще съгради дом на моето име; затова заповядай да ми насекат кедри от Ливан; и ето моите слуги ще бъдат заедно с твоите слуги и ще ти плащам за твоите слуги, каквото ти определиш, защото знаеш, че у нас няма люде, които да умеят да секат дървета тъй, както сидонци...

И Хирам даваше на Соломона дървие кедрово и дървие кипарисово, напълно според желанието му.

А Соломон даваше на Хирама двайсет хиляди кора пшеница за прехрана на неговия дом и двайсет кора цедено маслинено масло...

Цар Соломон наложи тегоба върху цял израил: а тегобата състоеше в трийсет хиляди човеци.

Той ги пращаше на Ливан по десет хиляди на месец, на смени; един месец биваха на Ливан, а два месеца — по домовете си. Адонирам пък беше техен началник.

Соломон имаше още седемдесет хиляди преносвачи на товари и осемдесет хиляди каменоделци в планините, въвн от трите хиляди и триста началници...“ (*III Царства, гл. 5, ст. 1–6, 10–11, 13–16*).

„Храмът, който цар Соломон съгради господу, беше дълъг шейсет лакти, широк — двайсет, и висок — трийсет лакти“ (*III Царства, гл. 6, ст. 2*). Древноеврейският лакът е равен на петдесет и два сантиметра, както египетският. Следователно постройката е била дълга тридесет и един метра, широка — десет и половина, и висока — петнадесет и половина метра.

„В храма той направи прозорци на откос с решетки.

И направи пристройка около стените на храма, около храма и давира^[1], и направи странични стаи околоръст.

Долният *кат* на пристройката беше широк пет лакти, средният — широк шест лакти, а третият — широк седем лакти; защото около храма извън бяха направени отстъпи, та пристройката да не допира до стените на храма“ (*III Царства, гл. 6, ст. 4–6*).

„А своя дом Соломон гради тринайсет години“ (*III Царства, гл. 7, ст. 1*). „Тогава Соломон свика при себе си в Йерусалим старейшините израилеви и всички коленоначалници, родоначалници... за да пренесат ковчега на завета господен... Дойдоха всички старейшини израилеви; и свещениците вдигнаха ковчега... внесоха ковчега на завета господен на мястото му, в давира на храма, в светая светих, под крилете на херувимите... Тогава царят и всички израилтяни с него принесоха жертва господу. Соломон закла за мирна жертва... двадесет и две хиляди едър добитък и сто и двайсет хиляди дребен добитък. Тъй царят и всички синове израилеви осветиха храма господу“ (*III Царства, гл. 8, ст. 1, 3, 6, 62–63*).

Подробностите, приведени в тия четири глави, са явно свръхмерно преувеличени. Тия божествени описания се топят като сняг на слънце, щом ги подложиш на повече или по-малко сериозен анализ. Сто осемдесет и три хиляди и триста души, без да се смятат каменоделците и другите работници, които ще се явят по-късно, са заети само с подготвителните работи по построяването на храма, който е замислен с дължина тридесет и един метър и половина и ширина десет метра и половина. Тия строители пропиляват седем години за построяването на една сграда на три скромни етажа с площ от триста двадесет и пет квадратни метра. Цифри, които карат да подскочи всеки, който има макар и повърхностна представа за строителство. Безбройните работници на Соломон навярно са били нечувани

ленивци. Или пък, като не са получавали заплата, са се скитали без работа.

Размерите на сградата, които сочи третата книга на „Царства“, не съвпадат с указанията на втората книга на „Паралипоменон“ (гл. 3, ст. 4). Тези само различия в текстовете на „свещените“ писатели биха били достатъчни, за да предизвикат съмнения, ако основният текст изобщо не представляваше явна безсмислица.

Освен това невъзможно е да не се превиваш от смях, когато четеш описанията на тия етажи и пристройки, издигнати в постройката и излизащи с лакът една над друга, при което долният етаж е с метър по-тесен от горния. Това е съвсем зашеметително! И тези странични прозорци, които били широки отвътре и тесни отвън — това също не е лоша архитектурна измислица.

Празненството по освещаване на храма завършва по достоен начин описанието на постройката му. Такива жертвоприношения не би следвало да се правят често. Така „мъдро“ може да се стигне и до глад. Приемете, че теглото на всеки вол е сто килограма — ето ви вече два милиона и двеста хиляди килограма говеждо; прибавете още около два милиона килограма овче. Всичко това е било изпечено съвсем безцелно, единствено само да се подразни „свещеното“ обоняние на господа бога. И тия двеста и петдесет хиляди пуда месо представляват жертвоприношението само на Соломон! Библията прави специална уговорка, че израилевото общество принасяло жертви от дребен и едър добитък, които е невъзможно да се изброят поради множеството им (*III Царства, гл. 8, ст. 5*).

След всичко това, ако бог е останал недоволен, той наистина би показал непоносимо тежък характер. Ето защо „господ повторно се яви на Соломона, както му се бе явил в Гаваон“ (*III Царства, гл. 9, ст. 2*). Този израз ни позволява да мислим, че второто божествено явяване също е станало насън. Но Давидовият син бил доволен и не искал по-осезателни явявания. Няма да упрекваме бога и ние. Нека бъде така — щом ще е насън, нека е насън. „Волята божия“ е над всичко!

Божията награда на Соломон се състояла в малък тост, който бог произнесъл над ухото на спящия цар. Тоя тост може да бъде изложен със следните прости думи: ако ти и твоят народ продължавате да ме почитате, всичко ще върви добре; но ако ще се покланяте, ти и твоите

поданици, на някакви други богове, тогава пази се! С една дума, старата песен.

„Цар Хирам набавяше на Соломона кедрово дървие и кипарисово дървие и злато по желанието му — цар Соломон даде на Хирама двайсет града в галилейската земя.

И Хирам излезе от Тир да прегледа градовете, които му даде Соломон, и те му се понравиха. И той каза: какви са тия градове, които ти, брате мой, си ми дал?“ (*III Царства, гл. 9, ст. 11–13*).

Просто е невъзможно да се разбере откъде цар Соломон е взел двадесет града, за да направи подарък на приятеля си Хирам: Самария още не съществувала, Иерихон бил жалко селце, Сихем и Ветил не били още построени след разрушението им — те били възстановени едва при Иеровоам. Ето всички „градове“ на Галилея от тогавашно време.

„Цар Соломон направи също и кораби в Ецион-Хавер, който е при Елот, на брега на Червено море, в Иудейската земя.

И Хирам прати на тия кораби свои поданици, които знаят морето, заедно със Соломонови поданици; те отидоха в Офир и взеха оттам четиристотин и двайсет таланта злато и го докараха на цар Соломон“ (*III Царства, гл. 9, ст. 26–28*).

За да се накарат вярващите да преглътнат такова невероятно нещо като флотата на негово величество Соломон, необходимо е, разбира се, да се покаже и някакво морско пристанище на принадлежащия нему бряг. Авторът не е посмял да построи това пристанище на бреговете на Средиземно море, защото всички пристанища по това крайбрежие принадлежали на финикийците и всички са доста известни. Като измислил някакво пристанище Ецион-Хавер в дъното на Елатския залив на Червено море, т.е. на изток от синайското крайбрежие, „свещеният“ мистификатор не рискувал, че някой може да установи фантастичността на това пристанище. В географията библейският Ецион-Хавер има същото значение, каквото прочутите библейски мъдречи Ефан, Еман, Халкол и Дадра имат в историята.

Що се отнася до резултатите от експедицията на соломоновата флота в Офир — страна, която просто си останала неоткрита въпреки трудолюбивите търсения на най-благонамерени историци и географи, — те били съвсем нищожни наред с онова великолепие и пищност,

които са описани в предните глави. Да се обзаведе кораб, за да ти пренесе на връщане някакви четиристотин и двайсет таланта злато, ваше величество, това не е кой знае какво! За владетел, който е имал четирийсет хиляди ясли за дворцови коне и който си правил такива благочестиви развлечения като изгарянето на двеста и петдесет хиляди пуда месо при едно жертвоприношение, това е почти дреболия. Пресметнете разходите по експедицията, която продължила две години. Чистата печалба ще възлезе на истинска дреболия. Наистина не е трябвало да се отбелязва тая глупост като забележителен акт на държавната мъдрост и великолепието на двора на цар Соломон.

Клети мой „дух свети“! Между нас казано, и за теб има минути, когато слизаш толкова ниско от висотата на великолепните си шеги дръзновената фантазия на които понякога наистина е грандиозна.

За да успокоим вярващите читатели, ще побързаме да кажем, че „гълъбът“ се сепнал и поправил грешката си в глава девета на втората книга на „Паралипоменон“, важна част от Вехтия завет, също така „истинска“ и „света“, както и всички останали в Библията. Ние ще научим от нея, че „теглото на златото, що идеше на Соломон в една година, беше шестстотин шейсет и шест таланта злато“ (ст. 13). Понататък: „царят направи и голям престол от слонова кост и го обкова с чисто злато, и шест стъпала към престола, и златно подножие, пристроено към престола, и опирала от двете страни на седалото, и два лъва, които стояха до опиралата, и още дванайсет лъва, които стояха там от двете страни на шестте стъпала. Такъв (престол) нямаше в никое царство. Всички съдове за пиене у цар Соломона бяха от злато... среброто в соломоново време не се ценеше за нищо“ (ст. 17–20). „Царски кораби ходеха в Тарсис със слугите Хирамови и всеки три години корабите се връщаха от Тарсис, та донасяха злато и сребро, слонова кост, маймуни и пауни. И цар Соломон надмина всички земни царе по богатство и мъдрост. И всички земни царе търсеха да видят Соломона, за да послушат мъдростта му, която бог бе вложил в сърцето му“ (ст. 21–23). „И направи царят (златото и) среброто в Иерусалим равноценно с *простите* камъни“ (ст. 27).

Най-сетне! На добър час, мили хвалипръцко в образа на „свети дух“! Всичко това е все още малко: първата книга на „Паралипоменон“ уверява, че Соломон получил и от баща си завидно наследство, което се изчислявало на хиляди таланти злато, сребро, мед и т.н. (гл. 29).

За развлечение Волтер се заловил да изчисли общата сума и да я превърне в онези пари, които се употребявали по негово време. „Това, което според Библията Давид бил оставил на Соломон — казва той, — прави точно осемнайсет милиарда францужки ливри. Това, което Соломон бил събрал сам, може да се оцени на не по-малка сума. Доста смешно е да си представиш жалко царче притежател на тридесет и шест милиарда ливри, или приблизително на половин милиард фунта стерлинги.“

От Библията току-що научихме, че всички земни царе посещавали Иерусалим, за да се поклонят на Соломон и да му поднесат дарове. Ще речете, „свещеният“ автор вероятно се е потрудил да назове по име поне някой от тия царе: това не би могло да не направи благоприятно впечатление. Но авторът се стеснява твърде много от точни указания: какъвто и лъжец да е бил, „свещеният гълъб“ сам е почувствувал необходимост да остави нещо недоизказано, за да не се открие много лесно льготенето му.

При все това, понеже е трябвало да се назове поне един от тия поклонници монарси, Библията ни преподнася паметното посещение на една „могъща владетелка“ — някоя си „савска царица“. Глава десета на третата книга на „Царства“ почти изцяло е посветена на това събитие, също както и девета глава от втората книга на „Паралипоменон“. Що се отнася до страната, повелителка на която е била тая дама, въпросът за нея е предизвикал многобройни спорове между богословите. За нещастие никой от тия „учени“ не е успял да каже с точност на кое място на земното кълбо се е намирала тази спомената само в Библията страна.

И така: „Савската царица, като чу за славата Соломонова в името на господата, дойде да го изпита с гатанки.

Тя дойде в Иерусалим с много голямо богатство: камили бяха натоварени с благовония, с твърде много злато и драгоценни камъни; тя дойде при Соломона и говори с него за всичко, що ѝ беше на сърце.

Соломон и обясни всички нейни думи и нямаше нищо непознато за царя, което да ѝ не обясни.

Савската царица видя всичката мъдрост на Соломона и дома, що бе той построил, и ястията на трапезата му, и жилището на слугите му, и държането на служителите му, и облеклото им, и виночерпците му, и всесъженията му, които принасяше в храма господен. И повече не

мога да се удържи и каза на царя: истина е, което бях слушала в земята си за твоите дела и за твоята мъдрост; но не вярвах на думи, докле не дойдох и не видяха очите ми: и ето, мене и половината не ми е било казано; мъдрост и богатство ти имаш повече, отколкото съм слушала“ (*III Царства, гл. 10, ст. 1–7*).

На заминаване „царицата“ подарила на Соломон редки скъпоценни предмети, донесени от нея, и прибавила още сто и двадесет таланта злато. От своя страна галантният Соломон обсипал и нея с подаръци. Той ѝ дал „всичко, що тя пожела и що поиска, въвн от онова, което цар Соломон ѝ подари с ръцете си“ (*ст. 13*).

Тази широка слава не могла да не увреди благополучието на соломоновата душа. Бог му дал мъдрост и не му я отнел: но Библията вижда началото на упадъка в дружеските връзки, които Давидовият син завързал с египтяни, амонитци, жителите на Сидон и др.: това са били, разбира се, глупави познанства.

„Цар Соломон залюби, освен фараоновата дъщеря, и много жени чужденки — моавитки, амонитки, идумейки, сидонки и хетейки — от ония народи, за които господ бе казал на израилевите синове: не влизайте при тях, и те да не влизат при вас, за да не скланят сърцето ви към своите богове. Към тях се прилепи Соломон с любовта си. Той имаше седемстотин жени и триста наложници“ (*III Царства, гл. 11, ст. 1–3*).

Знае се, че бог е гледал твърде благосклонно на многоженството на много от неговите патриарси и пророци. За да не отиваме далеч, можем да напомним, че Давид се ползвал много широко от тая снизходителност на господата бога. Но откровено казано, Соломон все пак е прекалил. Жените, които той обичал до една, следователно които са живели при него само за вид, са били хиляда! Хиляда жени той е обличал и събличал! Колко много трябва да са се уморявали ръцете му!

"Цар Соломон залюби много жени чужденки... Той имаше седемстотин жени и триста наложници" (III Царства, гл. 11, ст. 1, 3).

Случило се най-после това, което е трябвало да се случи, впрочем това, което бог като същество, което знае бъдещето по-добре, отколкото който и да било, е трябвало да знае предварително. За да угоди на седемстотинте си чуждестранни принцеси, Соломон почва да принася жертви на боговете им. На един хълм близо до Иерусалим той построява капище „на Хамоса, моавска гнусотия, и на Молоха, амонитска гнусотия“. Астарта и Милхом също получили своите почести (ст. 4–8).

Бог отец, който в първите времена на сътворението на света приписал като вина на Адам и Ева желанието им да познаят доброто и злото, напротив, бил очарован от пожелалия да познае същата наука Соломон. Бог го надарил с мъдрост, като придружил дара си с хиляди благословии. Във всичко това трябва да виждаме историческо указание, че и в тая епоха евреите не са имали определен и точно установен религиозен култ. Това е най-вероятното. Ако те имаха култ, „свещеният“ автор нямаше да разкаже, че Иаков и Исав са се женили за езичнички; Самсон нямаше да се ожени за филистимянка и т.н.

Критиците се облягат на тия нелепости, за да подчертаят, че нито една от еврейските книги във вида, в който те са дошли до нас, не е била създадена от съвременници на описваните от тях събития. Те казват, че през време на царуването на Соломон евреите едва почнали

да се обединяват в държава. На този народ му е било съвсем безразлично дали техният цар се е покланял на бог, наречен Хамос, или Молох, или Адонай, или Яхве...

Както и да е било, Библията предоставя бога много ядосан. Резултат на този негов яд било третото му явяване пред Соломон. Този път вече не се казва, че бог се е показал насън. Сцената е изобразена много живо: бог упреква остро мъдрия Соломон за това, че той престанал да бъде разумен мъж, макар че мъдростта не му е била отнета. Давидовият син получил здрав, впрочем словесен, побой. „Задето това се върши у тебе и ти не запази моя завет и моите наредби, които ти бях заповядал, ще изтръгна царството от тебе и ще го дам на твоя раб“ (*III Царства, гл. 11, ст. 11*). Старецът е толкова вбесен, та езикът му явно се заплита, защото той веднага добавя (*ст. 12*): „но през твоите дни аз няма да направя това заради баща ти Давида: от ръцете на сина ти ще го изтръгна.“

Забележете, че в това време Ровоам, синът, за когото става дума, още не е успял с нищо да съгреша. Тогава възниква въпросът: ако той остане верен на бога, а греша само Соломон, защо той, Ровоам, трябва да плаща за счупените грънци? Ако, качвайки се на престола, той извърши същите престъпления, каквито е извършил баща му, той трябва да бъде наказан, но, разбира се, за собствения си грях. А защо бог казва на Соломон, че синът му ще плати за него? Може да се помисли, че като надарил Давидовия син с божествената си премъдрост, бог му е дал толкова много, че за личните си нужди е оставил съвсем незначителни дреболии.

И така, бог формално заявява на Соломон, че няма да му отнеме царството приживе. Ала Библията незабавно добавя: „и господ издигна на Соломона противник — идумееца Адера, от идумейски царски род“ (*ст. 14*). Кратката история на този Адер сама по себе си явно противоречи на всичко предишно. Трудно е човек да разбере до какво разводняване на мозъка е трябвало да стигне „свещеният“ автор, за да напише всичко, което му е диктувал този „лъжец гълъб“. Адер, както ни се съобщава, бил малко дете и се намирал в Идумея, когато Иоав, „генералисимусът“ на цар Давид, избил всички мъже на тая страна; той успял да се спаси от клането и да се скрие в Египет, придружен от няколко слуги на баща си. Фараонът му дал приют, сприятелил се с него, подарил му дом и доста обширно имение и дори му дал за жена

родната сестра на жена си. „Свещеното писание“ досега не посочи името на нито един фараон. Но тук то ни съобщава името на египетската принцеса: Тахпенеса — сестрата на царицата. Трябва ли да прибавяме, че никъде и никога нито един историк не е промълвил и дума за нейното съществуване.

И така, Адер е шурей на фараона. Не изпускайте изпредвид, че всичко това е ставало през време на царуването на Давид. Библията разказва по-нататък, че щом Адер научил за смъртта на Иоав, той се сбогувал веднага с египетския цар, върнал се в Идумея и станал един от ония врагове, от които бог се възползвал, за да накаже Соломон за езическите му наклонности. Адер причинил много големи злини на Соломон.

Но глава единадесета на третата книга на „Царства“ казва (*ст. 4*): „когато Соломон остаря“, позволил да склонят сърцето му към поклонение на разни богове, а от култа на Яхве се отдръпнал; по-нататък научаваме още (*ст. 42*), че той царувал четиридесет години. Да допуснем, че предаността на Соломон към Яхве продължила тридесет години и че последните десет години от царуването му са били години на грях. И тогава или Адер, тоя, бич божи, шурей на фараона, повече от тридесет години нищо не е бил чул за смъртта на Давид, а това е съвсем невъзможно, защото веднага след възкачването си на престола Соломон се оженил за дъщерята на египетския цар, следователно за близка роднина на Адер; или пък Адер не е губил време и се е разходил с меч из израилското царство съвсем кратко време след възкачването на Соломон на трона. Но тогава връх на нечутото и невидяното е това, че Соломон е бил наказан за греховете си тридесет години преди извършването им.

Но ето нещо още по-точно: „господ повдигна против Соломона и друг противник — Разона, Елиадов син, който бе избягал от господаря си Адраазара, сувски цар... Той бе противник на израиля през всички дни на Соломона. Освен злото, *сторено* от Адера, той винаги пакостеше на израиля и стана сирийски цар“ (*III Царства, гл. 11, ст. 23, 25*).

Тоя Разон, сирийски цар, който причинил толкова горчивини на Соломон в продължение на цялото му царуване в Иудея, показва ясно, като две и две — четири, че царят, толкова мъдър и първоначално толкова предан на бог Яхве, е бил наказан на младини за грехове,

които му предстояло да извърши едва на стари години, и че „свещеният“ автор противоречи сам на себе си, когато казва по-горе (гл. 4, ст. 20–21), че Соломон бил царувал от Ефрат до Средиземно море.

Зетят на египетския цар и на шестстотин деветдесет и девет други царе на земята е имал доста разпавии и със собствените си поданици.

„И Наватовият син Иеровоам... Соломонов слуга, дигна ръка против царя.

Ето по какъв повод той дигна ръка против царя: Соломон строеше Мило, поправяше повредите в града на баща си Давида.

Иеровоам беше силен човек. Соломон, като забеляза, че този момък го бива за работа, постави го нагледник над поданните работници от Иосифовия дом.

В онова време случи се на Иеровоама да излезе от Иерусалим; по пътя го срещна пророк Ахия силонец, облечен в нова дреха. Те бяха само двама в полето.

И Ахия взе новата дреха, която беше на него, разкъса я на дванайсет части и рече на Иеровоама: вземи си десет части, защото тъй говори господ, бог израилев: ето изтръгвам царството от ръката на Соломона и десет колена давам на тебе, а едно коляно ще остане нему заради моя раб Давида и заради град Иерусалим, който избрах от всички израилеви колена“ (III Царства, гл. 11, ст. 26–32).

Ние видяхме вече как един левит разрязал на дванадесет парчета наложницата си, когато тя умряла в Гива, изнасилена в една нощ от седемстотин негодници.

А сега и пророкът разкъсва дрехите си (добре, че само дрехите!) на дванадесет къса, за да убеди Иеровоам, че бог му разрешава да вдигне бунт и че от дванадесетте израилски колена ще му се паднат не по-малко от десет. Тоя пророк Ахия, забелязва Волтер, е можел да прави заговорите против Соломон с по-малко разноски, без да жертвува новата си дреха, още повече, че бог не е разглезвал много пророците си с нови мундири. Освен ако Ахия е разчитал, че след възкачването си на престола Иеровоам ще покрие разноските му?

Още една бележка, която трябва да направим: от тримата врагове, които бог изправил срещу Соломон, само Иеровоам се опълчил против него наистина заради отричане от вярата и

преминаване в езичество и пак той заедно с това единствен претърпял крах. Останалите двама врагове много жестоко и много успешно преследвали Соломон и му причинили твърде много огорчения, тревоги и унижения. Бунтът на Иеровоам завършил е пълна несполука. Соломон искал да убие Иеровоам, но той избягал в Египет, дето живял до смъртта на Соломон (ст. 40).

В единадесета глава, стих четиридесет и трети, е отбелязана смъртта на повелителя на седемстотинте жени и тристате наложници. Не се говори нищо обаче дали се е върнал на „истинския“ път или си е умрял като безбожен езичник. Вследствие на това богословите много спорят по въпроса, дали „мъдрият“ Соломон е проклет или не е проклет. Мненията им се различават.

Друг много неприятен пропуск — това е мълчанието на Библията за многобройните бракове на славния цар. Много лесно е да се каже, че Соломон издържал с права на законни жени седемстотин чуждестранни принцеси и херцогини, които произлизали от различни царстващи домове на земното кълбо и изповядвали „лоши“ религии. Но би било интересно да имахме поне някакви описания на сватбените церемонии и празненства, с които са били придружавани тия бракове. Да допуснем, че религиозните заблуди на Соломон, които са го привлекли към езичеството, са продължавали десет години, което би било извънредно много. Тогава тия седемстотин принцеси и херцогини — законни жени, е трябвало да пристигат в дома на Соломон средно по седемдесет на година, а това би правило една царска сватба приблизително на всеки пет дни. Харесва ли ви се страна, която прекарва десет години в непрекъснати публични тържества, приемане на височайши особи, размяна на дипломатически вежливости и т.н. и т.н. и т.н.? Колко неприятно е, че в това време още не е съществувал Готският алманах^[2]: виж, тогава щяхме да знаем всички имена на седемстотинте царстващи тогава династии.

[1] Отделение за светая светих. — Бел.ред. ↑

[2] Готски алманах — справочно немско издание, в което от година в година се описвали родословията на „аристократическите особи“ и се изброявали „благополучно здравстващите“ „царствени особи“. В алманаха се съобщавало какви промени са станали в тази

„висока“ среда през изтеклия период: кой от сановническите особи се е бракосъчетал, умрял и т.н. ↑

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ШЕСТА НАЙ-ВИСШИЯТ ИЗРАЗ НА БИБЛЕЙСКАТА МЪДРОСТ

Не можем да завършим историята за Соломон, без да се спрем на четирите книги, които се приписват на него и влизат също в състава на Библията: „Притчи Соломонови“, „Еклесиаст“, „Песен на песните“ и „Премъдрост Соломонова“. Книгата „Притчи Соломонови“ е сборник от мисли и изречения, които ни се струват пошли, безсмислени, безвкусни и, строго казано, не струващи нищо. Трудно е да се повярва, че просветеният цар е могъл да състави сборник от сентенции, сред които няма нито една, която да се отнася, да речем, до начините на управление, до политиката, придворните нрави и обичаи. Мислителите в наше време се учудват, че цели глави се отделят на паднали жени, които примамват при себе си минавачи от улицата; те не изпадат във възторг от сентенции като следните: „Ето три ненаситни, дори четири, които не ще кажат: «стига!» — преизподня и утроба безплодна, земя, която се не насища на вода, и огън, който не казва: «стига!»“ (*Притчи, гл. 30, ст. 15–16*). „Три неща са непостижими за мене, дори четири, които не разбирам: път на орел по небето, път на змия по скала, път на кораб посред море и път на мъж към девица“ (*ст. 18–19*). „Ето четири малки на земята, но те са по-мъдри от мъдрите: мравките — народ несилен, но лете си приготвят храната; хирогрилите — народ слаб, но правят къщите си на скала; скакалците цар нямат, но излизат всички стройно; паякът с щипалки се залавя, но се намира в царските палати“ (*ст. 24–28*).

„Може ли — пита Волтер — да се припишат подобни благоглупости на един велик цар, на най-мъдрия от смъртните?“

Книгата „Премъдрост Соломонова“ е издържана в по-сериозен стил. Критиците намират впрочем, че цялата книга прави впечатление на скучно и потискащо натрупване на нищо не говорещи общи места. Волтер забелязва, че „подобен род трудове съвсем не се пишат според

изискванията на правилата на красноречието и не могат да блестят с хубаво съдържание. Те са написани, за да поучат, а не за да се харесат. Налага се благочестиво да се бори човек е естественото отвращение, което четенето им предизвиква.“

Книгата на Еклесиаст е от съвсем друг род. Оня, от чието име се води разговорът в този труд, се представя като разочарован от съблазните на величието, уморен от наслади и преситен от познание човек. Смятали го за епикуреец. На всяка страница той повтаря, че праведникът и нечестивецът са подложени на едни и същи случайности, че човек с нищо не се отличава от животното, че е по-добре да не се родиш, отколкото да съществуващ, че съвсем няма никакъв друг живот и че няма нищо по-хубаво и по-благоразумно от мирната наслада на плодовете на своя труд и на любима жена.

„Възможно е — забелязва Волтер — Соломон да е държал подобни речи на някоя от жените си. Твърдят, че това били горчиви бележки, които той уж сам на себе си правил. Но тия изречения, от които лъха дух на свобода, съвсем не приличат на самоупреkwания, и да се мъчим да виждаме в произведението на автора тъкмо противоположното на онова, което той говори, не значи ли това да му се надсмиваме“?

Що се отнася до „Песен на песните“, от нейните осем глави някои неща трябва да приведем изцяло.

„Нека ме целува той с целувки на устата си! Защото неговите милувки са по-добри от вино. От благоуханието на твоите мазила името ти е като разлято миро; затова те обичат момите. Влечи ме, ще се затечем подире ти: — царят ме въведе в чертозите си — ще се възхищаваме и ще се радваме с тебе, ще хвалим твоите милувки повече от вино. Заслужено те обичат!... Оприличил съм те на моята кобилка във фараоновата колесница, моя любезна! Прекрасни са твоите ланити под висулките, твоята шия — с огърлиците: ще ти направим златни висулки със сребърни титрейки... О, хубава си, мила моя, хубава си! Имаш очи гълъбови. О, хубав си, мой мили, и любезен! И леглото ни е зеленина... Покривките на къщите ни са кедри, потоните ни — кипариси“ (*Песен на песните*, гл. 1, ст. 1–3, 8–10, 14–16).

„Аз съм саронски нарцис, долиненски крин!... Каквото е крин между тръне, това е моята възлюбена между момите... Каквото е

ябълка между горски дървета, това е моят възлюбен между момците. Под сянката ѝ обичам да седя и плодовете ѝ са сладки за гърлото ми. Той ме въведе в къщата за пируване и знамето му над мене беше любов. Подкрепете ме с вино, освежете ме с ябълки, защото изнемогвам от любов. Лявата му ръка ми е под главата, а дясната ме прегръща. Заклевам ви, дъщери Иерусалимски, в сърните и в полските кошути: недейте буди и тревожи възлюбената, докле ѝ е воля... Моят възлюбен ми заговори: стани, моя мила, моя хубавице, излез!... Гълъбице моя в скални проломи, под каменни заклони! Покажи ми лицето си, дай ми да чуя гласа ти, защото гласът ти е сладък, и лицето ти приятно...“ (гл. 2, ст. 1–7, 10, 14).

„Нощес на леглото си търсих оногова, когото обича душата ми, търсих го и го не намерих. Но аз ще стана, ще тръгна по града, по улици и стъгди и ще търся тогова, когото душата ми люби; търсих го и го не намерих. Срецнаха ме стражари, които обикалят града: не видяхте ли — попитах ги — оногова, когото обича душата ми? Но щом ги отминах, намерих оногова, когото обича душата ми, хванах се за него и го не пуснах, докле го не заведох в къщата на майка си и в спалните на родителката си... Заклевам ви, дъщери Иерусалимски, в сърните и полските кошути: недейте буди и тревожи възлюбената, докле ѝ е воля...“ (гл. 3, ст. 1–5).

„О, хубава си, моя мила, хубава си! Очите ти са гълъбови под твоите къдри; косата ти е като стадо кози, кога слизат от Галаадската планина; зъбите ти — като стадо остригани овци, кога излизат от къпалня, от които всяка има две агънца, и ялова няма помежду им; устните ти — като алена панделка, и устата ти са сладкодумни; твоите ланити под къдрите твои са като половинки нариви; шията ти — като Давидова кула, направена за оръжия: на нея висят хиляди щитове — все щитове на юнаци; двете твои ненки са като близначета от млада сърна, които пасат между кринове... О как са сладки твоите милувки, сестрице невясто! По-сладки от вино са твоите милувки, и благоуханието на твоите мазила е по-приятно от всички аромати. От устата ти капе вощен мед, невясто, мед и мляко под езика ти, и благоуханието на дрехите ти е като благоухание ливанско!...“ (гл. 4, ст. 1–5, 10–11).

„Заспала съм, но сърцето ми е будно; ето гласа на моя възлюбен, който чука: отвори ми, сестро, моя мила, моя гълъбице, моя

съвършена! Защото главата ми е цяла с роса покрита и къдрите ми — с нощна влага... Моят възлюбен протегна ръка през пролуката и сърцето ми се развълнува от него. Станах да отворя на моя възлюбен; от ръцете ми капеше смирна, от пръстите ми капеше *благоуханна* смирна върху дръжката на ключалката. Отворих на моя възлюбен, а моят възлюбен си беше отишъл...“(гл. 5, ст. 2, 4–6).

„Къде отиде твоят възлюбен, о най-хубава между жените? Накъде свърна твоят възлюбен? Ние ще го потърсим с тебе... Моят възлюбен отиде в градината си, в ароматните цветници, за да пасе в градините и да бере кринове. Аз принадлежа на моя възлюбен, а моят възлюбен — на мене; той пасе между криновете...“(гл. 6, ст. 1–3).

„О как са хубави нозете ти в сандали, дъще именита! Облите ти бедра са като огърлие, работено от ръце на изкусен художник; коремът ти е като кръгло блюдо, в което ароматното вино не се свършва; утробата ти — купен пшеница, обиколен с кринове; двете твои ненки — като две яренца, сърнински близначета; шията ти — като стълб от слонова кост... Тази твоя снага прилича на палма и твоите ненки — на гроздове. Помислих си: да се качех на палмата, бих се хванал за клоните ѝ; и твоите ненки биха били вместо гроздове и мирисът от твоите ноздри — *като мирис* от ябълка: устата ти са като най-добро вино... То тече право към другаря ми, подслажда устата на уморени. Аз принадлежа на другаря си и той копнее за мене. Дойди, мой мили, да излезем на полето, да поживеем в селата; утре ще идем на лозята, ще видим развила ли се е лозата, разтворили ли са се пъпките, цъфнали ли са нарове; там ще те обсия с милувки...“(гл. 7, ст. 2–5, 8–13).

„О да беше ти мой брат, сукал гърдите на майка ми! Тогава, като те срещнех на улицата, щях да те целувам и нямаше да ме осъждат. Щях да те поведем, щях да те заведа в майчината си къща. Ти щеше да ме учиш, пък аз щях да те поя с ароматно вино, със сок от моите нарове. Лявата му ръка е под главата ми, а дясната ме прегръща. Заклевам ви, дъщери Иерусалимски, недейте буди и тревожи възлюбената, докле ѝ е воля... Имаме сестра, която е още малка: няма още ненки; какво ще правим със сестра си, ако дойдат за нея сватовници?...“(гл. 8, ст. 1–4, 8).

Такава е прочутата с красотите си „Песен на песните“, предизвикала толкова спорове. Свободните от предразсъдъци и

религиозни заблуди хора виждат в това еротично произведение само обикновен романс по вкуса на оная епоха. Но богословите, както еврейски, така и християнски, твърдят друго. Първите твърдят с пяна на уста, че възлюбеният, обрисуван от поета, е единствено... бог, а невестата, възлюбената, долиинският крин — ... народът израилев. „Песен на песните“ се тълкува като алегорична история на еврейския народ от „излизането от Египет“ до момента на идването на „месия“, когато уж щял да бъде въздигнат третият Иерусалимски храм. За оправдание на това тълкование са били използвани всички сложности, цялата забърканост, цялата казуистика на Талмуда, съкращенията и заменяванията на еднозвучни думи.

Що се отнася до християнските богослови, специално до католическите, те напълно преработват всички обяснения на еврейските учени и твърдят с най-сериозен вид, че тая еротична поема е плод на най-свето вдъхновение, пророческа книга, в която любовта на Христа към църквата и на църквата към нейния божествен основател, разглеждан като неин съпруг, наистина е изобразена в смели форми, но тяхната рискованост се премахва от мистическия смисъл и може да скандализира само нечестивите умове на свободомислещите.

Първото мистично тълкование в тоя смисъл принадлежи на един от църковните отци — Ориген, който написал по тоя повод обемист коментар. Доста забавно е да констатираме впрочем, че честта за това великолепно откритие принадлежи на оня от църковните отци, който се е прославил в света не само с дълбокия си ум и преданост към религията, но също и с извършеното над себе си скопяване. По стъпките на скопения Ориген се втурнали всички християнски екзегети, цялото свещенство, щастливо от случая да накара наивните вярващи да преглътнат едно от най-забележителните библейски хапчета.

И ето благодарение на тоя изобретателен трик „Песен на песните“ се поднася в манастирите на самотните монахини като предмет за размисъл и успокоение на бунтовната кръв. Не е мъчно да разберем какво е истинското въздействие на тая поема върху нещастните затворени жени, чийто повече или по-малко истеричен мистицизъм им подсказва, че всяка от тях е невеста Иисусова. В самотата на тихите си килии клетите монахини се отъждествяват с

църквата — невястата на възлюбения, и се предават на самотни мечти, съдържанието на които не е трудно да отгатнем.

За да затвърдят по-добре в умовете на вярващите това абсурдно тълкование, някои църковници дават особени названия на всяка от осемте глави на „Песен на песните“. Тия заглавия просто надъхват на богословска хитрост и лицемерие. Ето ги:

I глава. Съпругата разкрива любовта си към съпруга, а съпругът — любовта си към съпругата.

II глава. Реч на църквата за Исуса Христа.

III глава. Как църквата търси Исуса Христа и как се радва, като го намира.

IV глава. Хубостта на съпругата, мистически описана в съвсем образни изрази.

V глава. Съжалението на съпругата, че не е отговорила на търсенията на съпруга, както е трябвало; тя описва хубостта на съпруга.

VI глава. Диалог между Исуса Христа и църквата.

VII глава. Още едно мистично описание на хубостта на съпруга; вярната любов на църквата към Исуса Христа.

VIII глава. Взаимната любов между църквата и Исуса Христа.

Ще завършим тая част на нашето изследване с думите на Волтер: „Тъй като църковниците разглеждат «Песен на песните» като алегория на вечния брачен съюз между Христа и църквата му, в благочестивия си стремеж да изясним всичко в това произведение, ние много бихме искали да знаем какво трябва да разбираме под думите: «имаме сестра, която е още малка: няма още ненки.»“

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И СЕДМА

СВЕЩЕНАТА ИСТОРИЯ НА ИЗРАИЛСКИТЕ И ИУДЕЙСКИТЕ ЦАРЕ

Наследник на Соломоновия престол бил син му Ровоам. Като че всичко е трябвало да върви по мед и масло, защото „свещеният“ автор току-що ни съобщи, че израилтяните никога не са били така щастливи, както през време на царуването на Соломон, когато златото било в изобилие и общественото благосъстояние било така голямо, че среброто като обикновените камъни нямало съществено значение. Но „божественият гълъб“, както наблюдавахме през цялото време, има прекомерно къса памет, а подиграването над доверчивостта на правоверните християни и евреи му доставя особена наслада. Библията сега вече спокойно разказва, че еврейският народ се събрал в Сихем и произнесъл следната реч към сина на Соломон: „Твоят баща ни наложи тежко иго, ти пък облекчи ни жестокото робство от баща ти и тежкото иго, що ни е той наложил, и тогава ще ти служим“ (*III Царства, гл. 12, ст. 4*).

Ровоам се посъветвал със старците — бивши съветници на баща му. Старците признали, че покойникът наистина установил непосилни данъци и изказали мнението, че би било добре данъците да се намалят, за да не роптае народът против династията. Но царят се посъветвал също и с младите хора, с които се възпитавал заедно: те изказали противоположно мнение (*ст. 6–10*). И когато народните депутати, начело на които стоял върналият се от Египет Иеровоам, дошли при Ровоам за отговор, той им казал: „кутлето ми е по-дебело от бедрата на баща ми... ако баща ми ви е налагал тежко иго, аз ще увелича вашето иго; баща ми ви наказваше с бичове, аз пък ще ви наказвам със скорпии“ (*ст. 10–11*). Разбира се, с тая реч Ровоам не си спечелил народната обич. Но Библията бърза да обясни, че бог се погрижил да „се изпълни думата му, която бе изрекъл господ чрез Ахия силомец на Наватовия син Иеровоама“ (*ст. 15*).

По такъв начин излиза, че сам бог е внушил на младите приятели на новия цар лошите им съвети и е заслепил Ровоам до такава степен, че той си позволил да изкаже на народните представители гореприведените глупости. Народът, разбира се, бил много недоволен и се върнал с ропот в шатрите си. А Ровоам праща главния данъкосъбирач Адонирам за данъците, но скоро бил огорчен от известието, че в страната почнали вълнения и че довереникът му станал жертва на терористичен акт. Това така изплашило негово величество, че, по думите на Библията, той „бързо се качи в колесница, за да избяга в Иерусалим“ (ст. 18).

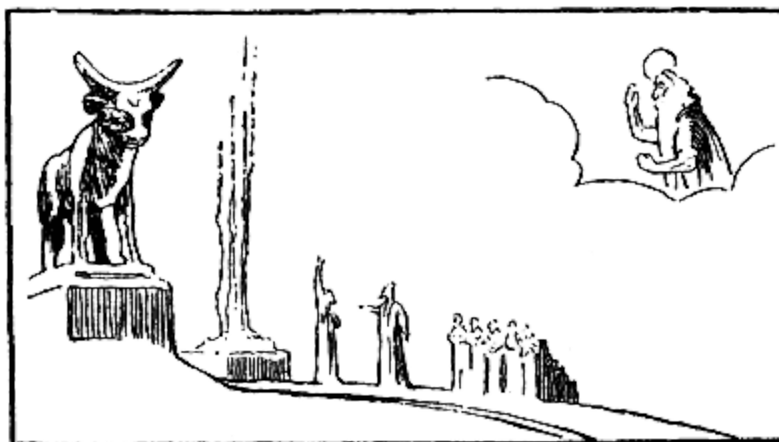
„Когато всички израилтяни чуха, че Иеровоам се върнал (от Египет), пратиха, та го повикаха в събранието и го възцариха над всички израилтяни. С Давидовия дом не остана никой, освен коляното Иудино (и Вениаминово). Ровоам, като пристигна в Иерусалим, събра от целия Иудин дом и от коляното Вениаминово сто и осемдесет хиляди отбор войници, за да воюват с израилевия дом и да възвърнат царството на Соломоновия син Ровоама“ (III Царства, гл. 12, ст. 20–21). Пак тия смешни преувеличения! Нещастното малко царче на едната половина на малкия, полудив народ събрал войска от сто и осемдесет хиляди души! Та кой ще повярва на това?

„И биде слово божие към Самея, човек божи, и биде казано: кажи на Соломоновия син Ровоама, цар иудейски, и на целия Иудин и Вениаминов дом и на останалия народ: тъй говори господ: не ходете и не почвайте война с вашите братя, израилевите синове; върнете се всякой у дома си, понеже това беше от мене. И те послушаха господните думи и се върнаха назад по словото господне“ (III Царства, гл. 12, ст. 22–24).

И ето еврейското царство се разделя на две царства, които оттогава почват да се наричат така: Израил начело с Иеровоам и Иуда, дете царувал Ровоам. Трябва да се предполага, че Сихем, дете се събрал народът, за да изкаже пожеланията си на Соломоновия син, не е съществувал като град, тъй като Библията казва по-нататък: „Иеровоам съгради Сихем на Ефремова планина и се засели в него; оттам тръгна и застрои Пенуил“ (ст. 25).

Може би ще си помислите, че Иеровоам, бившият слуга, е бил благодарен на бога, който го наградил с царство. Нищо подобно! Той побързал да поръча две нови златни телета, поставил едното във

Ветил, а другото в Дан и казал на израиля: на вас ще ви бъде много трудно и далеч да се мъкнете в Иерусалим за молитви и жертвоприношения. Така че вие можете да се покланяте на тия златни телци, защото те ви изведоха от Египет. Израилският народ бил във висша степен доволен, а Иеровоам построил и други капища за различни идоли; той назначил нови жреци, които нямали нищо общо с Левиевото коляно, и дори сам почнал да се занимава с жреческия занаят (ст. 26–33).

"Царят направи два златни телеца" (III Царства, гл. 12, ст. 28).

Ако това съобщение е вярно, то е още едно ново доказателство, че в оная епоха еврейската религия съвсем не е била установена. Това мъничко народче, както ще видим, всяка минута мени вярванията си и прави това няколко пъти от времето на своето легендарно излизане от Египет до епохата на Ездра. Обърнете пътем внимание на неговото неразбираемо влечение към телетата като възплъщение на божеството! Нали не сте забравили, че бог е унищожил двадесет и три хиляди души заради златния телец на Аарон; а в тоя случай, струва ни се, бог би трябвало заради двете телета на Иеровоам да утрепа не по-малко от четиридесет и шест хиляди израилтяни. Но тоя път ние виждаме нещо съвсем друго.

„И ето дойде един божи човек (Йосиф Флавий го нарича пророк Адой. — Л. Таксил) из Иудея във Ветил в онова време, когато Иеровоам стоеше пред жертвеника да прикади.

И произнесе към жертвеника слово господне, думайки: жертвенико, жертвенико! Тъй казва господ: ето, на Давидовия дом ще се роди син по име Осия; той ще принесе върху тебе в жертва оброчищните свещеници, които кадят върху тебе, и ще изгори върху тебе човешки кости.

И в оня ден той показа личба, думайки: ето личба, че господ е казал това: ето, тоя жертвеник ще се срути, и пепелта, що е на него, ще се разпилее.

Когато цар Иеровоам чу словото на божия човек, произнесено към жертвеника във Ветил, простря си ръката от жертвеника и каза: хванете го. Тогава ръката му, що бе прострял към него, се сдърви и не можа да я дръпне към себе си.

И жертвеникът се срути, и пепелта от жертвеника се разпиля, според личбата, дадена от божия човек чрез словото господне.

И цар *Иеровоам* каза на божия човек: умилостиви лицето на господа, твоя бог, и помоли се за мене, та ръката ми да може да се дръпне към мене. И божият човек умилостиви лицето господне, и ръката на царя се дръпна към него и стана както по-преди.

Тогава царят каза на божия човек: дойди с мене у дома, подкрепи се с ядене и ще ти дам подарък“ (*III Царства, гл. 13, ст. 1–7*).

Но пророкът имал много точни инструкции от бога, който му заповядал: „не яж там хляб, не пий вода и не се връщай по пътя, по който си вървял“ (*ст. 9*). Затова той се отказал от обеда и подаръците и се върнал в царството на иуда, при което „тръгна по друг път и се не върна по оня път, по който бе дошъл във Ветил“ (*ст. 10*). Чудото с парализираната ръка, разбира се, е дреболия в сравнение с чудесата, за които толкова много се разказваше досега. За щастие, ние скоро ще се срещнем с пророк Илия и тогава ще видим по-чисти чудеса! Що се отнася до забраната, дадена на „божия човек“, да не приема храна във владенията на Иеровоам, тя само напомня за последен път, че владенията на тоя цар не са били много обширни. Един пешеходец лесно би могъл, след като закуси в Самария, да стигне за вечеря в Иерусалим. Още повече, разбира се, един пророк, привикнал навярно на скромен живот, е могъл лесно да мине без закуска във Ветил, който е бил още по-близо до Иерусалим, отколкото Самария.

„Във Ветил живееше един пророк старец. Синовеите му дойдоха и му разказаха всичко, що бе направил оня ден божият човек във Ветил;

те разказаха на баща си думите, които той бе говорил на царя.

И баща им ги попита: по кой път си отиде? И синовете му показаха по кой път си тръгна божият човек, който дохожда от Иудея.

И той каза на синовете си: оседлайте ми осела...

И тръгна след божия човек и го намери да седи под *един* дъб, и му каза: дойди при мене у дома и си, похапни хляб.

Оня отговори: не мога да се върна с тебе и да дойда у тебе; няма да ям хляб и няма да пия вода у тебе на това място, защото чрез словото господне, ми е казано: не яж хляб и не пий вода там и се не връщай по пътя, по който си вървял.

Той му каза: и аз съм такъв пророк като тебе, и ангел ми говори чрез слово господне и каза: върни го у дома си: нека похапне хляб и пийне вода. — Той го излъга.

И оня се върна с него, похапна хляб в къщата му и се напи с вода“ (*III Царства, гл. 13, ст. 11–19*).

Прави впечатление, че щом само някой човек наречал себе си пророк, охотно вярвали на думата му. Ние помним, че през времето на Саул пророците се въдели на ята. Щом старецът от Ветил заявил на странника, че е негов събрат по професия, странникът тръгнал с него за дома му.

„Когато те още седяха на трапезата, биде слово господне към пророка, който го бе върнал.

И той изговори към божия човек, който беше дошъл от Иудея, и рече: тъй казва господ: задето се не покори на устата господни и не спази заповедта, която бе ти дал господ, бог твой, а се върна, яде хляб и пи вода не на онова място, за което той бе ти казал: «не яж хляб и не пий вода», тялото ти няма да влезе в гробницата на бащите ти.

След като оня яде хляб и се напи с вода, той оседла осела за пророка, когото бе върнал.

И оня си замина. На пътя го срещна лъв и го умъртви. Тялото му лежеше захвърлено на пътя; оселът пък стоеше до него, а лъвът стоеше до тялото.

И ето, минувачи видяха тялото, захвърлено на пътя, и лъва да стои до тялото; и отидоха, та разказаха в града, в който живееше пророкът старец.

Когато чу *това* пророкът, който го беше върнал от път, каза: *това* е оня човек божи, който не послуша устата господни; господ го

предаде на лъв...

И рече на синовете си: оседлайте ми осела...

Той отиде и намери тялото му захвърлено на пътя; а оселът и лъвът стояха до тялото; лъвът не беше изял тялото и не беше смачкал осела.

И пророкът дигна тялото на човека божи, тури го на осела и го занесе назад. И пророкът старец тръгна за града си, за да го оплаче и погребее.

И положи тялото му в своята гробница и плака за него: горко, брате мой!

След като го погребя, той каза на синовете си: кога умра, погребете ме в гробницата, в която е погребан божият човек, до неговите кости положете моите кости“ (*III Царства, гл. 13, ст. 20–31*).

Такава е печалната история на нещастния странник, когото в края на краищата не можем да обвиним сериозно за това, че като огладнял, така несполучливо се възползвал от лъжливата покана на човек, който нарекъл себе си негов събрат и който никак не пострадал, макар че ял заедно с „пророка“. Тоя клет „божи човек“, види се, не е играл особена роля в божествената история: ако не беше приключението с лъва и този съмнителен осел, който така невъзмутимо и самоотвержено стоял на пост при трупа му, потомството нищо не би научило за него.

Е, а Иеровоам? Инцидентът с ръката, внезапно парализирана и също така внезапно възстановена, е трябвало изглежда да го излекува от престъпното благоговение пред златните телета; освен това, какво е могло да бъде по-ужасно от смъртта на божия човек, за което, разбира се, са му донесли? И ето — как да се повярва на това? — Иеровоам „не се отби от лошия си път, а продължаваше да поставя оброчищни свещеници от народа; който пожелаваше, него посвещаваеше и той ставаше оброчищен свещеник“ (*ст. 33*).

Ясно е, че такава закоравяла престъпност не е могла да избегне подобаващо наказание. Кого постигнало божиято наказание? Иеровоам ли? Не! То се стоварило върху младия му син, на име Авия. Детето внезапно заболяло. Иеровоам бил осенен от мисълта: трябва да се посъветвам с пророк Ахия, с оня, който му подарил десет късчета от своето наметало в знак на блестящо бъдеще. Тук липсата на логика у израилския цар добива фантастични размери. Той знае вече какво

представява от себе си божие то всемогъщество и всезнание. Но като се обръща към Ахия, за да измоли с негова помощ излекуване на момчето, той замисля да измами светия човек. Иеровоам отправя августейшата си съпруга в Силом, като предварително я пременява в дрехи, които трябва да я направят неузнаваема за Ахия. Той си въобразява, че тя ще може да се ограничи с разказ за болното дете, без да открие своето инкогнито.

И ето нейно величество пристига в Силом. Пътем Библията съобщава, свръх програмата, че Ахия „вече не можеше да вижда, защото очите му бяха станали неподвижни от старост“ (*III Царства, гл. 14, ст. 4*). Значи от която и страна да го вземеш, преобличането било съвсем излишно. „И господ рече на Ахия: ето Иеровоамовата жена иде да те пита за сина си, понеже е болен; кажи ѝ тъй и тъй; тя ще дойде преоблечена. Ахия, като чу шум от краката ѝ, когато влезе през вратата, каза: влез, Иеровоамова жено; защо ти трябваше да се преобличиаш? Аз съм страшен пратеник до тебе“ (*ст. 5–6*).

Следва дълга реч, изпълнена с горчиви упреци по адрес на Иеровоам и двете телета, предсказване на ужаси и бедствия за царстващата дом; не е забравено и болното дете, обект на консултацията. „Стани, та иди у дома см; и щом кракът ти стъпи в града, детето ще умре“ (*ст. 12*). Нещастната царица се върнала съсипана от мъка в Тирца, дете се намирал „царският двор“. „И щом претъпи къщния праг, детето умря“ (*ст. 17*). Помислете си само, при съвсем малка съобразителност нейно величество би могла да избегне катастрофата: трябвало е само да мине през града на кокили. В такъв случай тя не би стъпила с крак в града. Но майчината любов ѝ попречила да помисли за това.

Тук книгата „Царства“ ни праща при втората книга на „Паралипоменон“. Ние ще научим от нея (*гл. 13*), че Авия, цар иудейски, син на Ровоам, воювал с Иеровоам. Авия имал четиристотин хиляди отбор воители, а Иеровоам имал осемстотин хиляди също отбор воители. „И паднаха от израиля петстотин хиляди отбор юнаци“ (*ст. 17*). С една дума, свещена касапница!

Най-сетне след двадесет и две годишно царуване Иеровоам „почина при отците си“ (*III Царства, гл. 14, ст. 20*). Като унищожил едното от синовете на Иеровоам, малкия Авия, с присъщата си

библейска разсеяност бог отец оставил жив другия син, на име Нават, който наследил бащиния си престол.

Що се отнася до Ровоам, и той се отнасял към бога не по-добре от Иеровоам. „Иуда вършеше, което беше негодно, пред очите на господ, и иудините синове го дразнеха повече, отколкото бащите им с греховете си, които бяха правили. Те си бяха издигнали оброчища, статуи и капища на всеки висок хълм и под всяко сенчесто дърво. В тая земя имаше и блудници, които вършеха всички гнусотии на ония народи, които господ бе прогонил от лицето на израилевите синове“ (*III Царства, гл. 14, ст. 22–24*).

„На петата година от Ровоамовото царуване египетският цар Сусахим излезе против Иерусалим (тук Библията за пръв път назовава фараон по име. — Л. Таксил) и взе съкровищата от дома господен и съкровищата на царския дом... Всичко взе; взе и всички златни щитове, които бе направил Соломон“ (*III Царства, гл. 14, ст. 25–26*).

Ето какво говори по този повод Волтер: „Някои учени казват, че този Сусахим е бил великият фараон Сезострис; други учени доказват, че Сезострис се е родил хиляда години преди библейския Сусахим; а най-учените доказват, че и Сезострис никога не е живял на този свят. Едно съображение говори за това, че не Сезострис е разграбил Иерусалим: това, че той, според Библията, не е разграбил нито Сихем, нито Иерихон, ни Самария, нито двете златни телета, когато Херодот казва, че великият Сезострис разграбил цялата земя“.

Ровоам бил наследен от сина си Авия, който царувал само три години, но съвсем не загубил напразно това кратко време: съгласно втората книга на „Паралипоменон“ той убил в една битка петстотин хиляди войници от армията на израилския цар. „И Иеровоам не се съвзе вече в дните на Авия. Господ го порази и той умря. Авия пък се усили; взе си четиринайсет жени и роди двайсет и два сина и шестнайсет дъщери“ (*II Паралипоменон, гл. 13, ст. 20–21*).

Хайде да пресметнем. Третата книга на „Царства“ казва, че Авия царувал три години (*гл. 13, ст. 2*). Войната с Иеровоам е водена през първата година. Какво ще кажете, приятелю читател, за двадесет и двамата синове на този Авия, а също и за шестнадесетте му дъщери, т.е. за тридесет и осемте му деца, родени от жените му в продължение на две години?! О, щастливи времена! О, свещена плодовитост! Къде, къде си изчезнала?

В трета книга на „Царства“ ние намираме две интересни справки: „Той (Авия) царува в Иерусалим три години; името на майка му беше Мааха, Авесаломова дъщеря“ (гл. 15, ст. 2). От двадесет и двамата синове на Авия престола получава Аса. Той царува в Иерусалим четиридесет и една година. „Името на майка му беше Ана, Авесаломова дъщеря“ (ст. 10). Значи баща и син са били женени за сестри.

Както и да е било, престолът се паднал на Аса, но поради малолетието му иудейското царство се управлявало известно време от майка му. „Аса вършеше, каквото беше угодно пред очите на господата... Той изгони блудниците от земята и отхвърли всички идоли, които бащите му бяха направили, и дори майка си Ана лиши от званието царица, задето бе направила истукан на Астарта; и насече Аса нейния истукан и го изгори при потока Кедрон. Оброчищата наистина не бяха премахнати. Но сърцето на Аса бе предадено господу през всичките му дни“ (III Царства, гл. 15, ст. 11–14).

Бил ли е Аса възнаграден? Сега ще видите. Най-напред, предстояло му да се бори с вражеско нашествие, ако вярваме на втората книга на „Паралипоменон“ (гл. 14), и то с какво нашествие! „Военната сила на Аса беше: от Иудино коляно триста хиляди въоръжени с щитове и копия, от Вениаминово коляно двеста и осемдесет хиляди юнаци, въоръжени с щитове и стрелящи с лък. И вдигна се против тях Зарай, етиопец, с хиляда хиляди войска и триста колесници и стигна до Мареша. Излезе Аса насреща му и се наредиха за битка в Цефатската долина при Мареша... И господ порази етиопци пред Аса и пред иуда, и етиопци побягнаха. Аса пък и народът с него ги гони до Герар; етиопци паднаха толкова, че ни един не остана жив... И събраха твърде голяма плячка“ (ст. 8–10, 12–13).

Този епизод е толкова по-значителен, защото от Етиопия до Иерусалим има грамадно разстояние. Армията от петстотин и осемдесет хиляди войници само от две еврейски колена е нещо не по-малко чудно, отколкото милионната армия на етиопците. Пита се, как египетският цар Сусахим, или Сезострис, е пуснал през своя територия тия варварски пълчища? Впрочем етиопците може би са преминали от Африка в Азия... по въздуха.

И още една награда била присъдена от бога отец на възлюбения му приятел Аса: „на старини го боляха нозете“ (III Царства, гл. 15, ст.

23). Указанието на „свещения“ автор за тая болест е във висша степен кратко; очевидно тая болест на Аса му е била пратена само за увеличаване на земните му заслуги. След като царувал четиридесет и една година, той починал при бащите си и отстъпил своето място на сина си Иосафат. Нека видим обаче какво става в това време в израилското царство.

Синът на Иеровоам Нават „ходеше по пътя на баща си и греховете му, с които той вкара в грях израиля“ (ст. 26). Той царува само една година (ст. 25 и 28). Заговорът на някой си Вааса от Исахаровото племе му струвал живота и трона. Разбира се, Вааса се обявил за цар; той царувал двадесет и четири години, в продължение на които се държал към бога Саваота също така лошо, както Иеровоам и Нават (ст. 33–34). В края на краищата това омръзнало на всевишния старец. Бог влязъл в преговори с някой си Иуй и му съобщил, че е взел решение да унищожи династията на Вааса. Последният, както се полага, спокойно умрял в леглото си, а син му Ила, след като царувал две години, бил убит от някой си Замврий. Като извършил тоя подвиг, Замврий извършил и държавен преврат, заел трона и изтребил цялото семейство на Вааса, „като му не остави ни което до стена мочи, ни роднините му, ни приятелите му... според словото на господата“ (III Царства, гл. 16, ст. 11–12).

Но царуването на Замврий продължило само седем дни: някой си Амврий вдигнал въстание против Замврий. Като се уверил, че неговата роля на бич божий е изпълнена, Замврий сам се лишил от живот. А Амврий стоял на престола дванадесет години. „Амврий купи от Семира планина Семерон за два таланта сребро, застрои планината и съградения от него град нарече Самария — по името на Семира, стопани на планината“ (ст. 24). Приблизително по това време ветилецът Ахиил построил Иерихон (ст. 34). Като се съди по Библията, „великите царе“ на израил, които разполагали с толкова многохилядни армии, преди построяването на Самария, Иерихон и Сихем не са притежавали що-годе сносно устроени градове. Тук ние имаме и още един случай да се убедим, че проклятието, стоварено някога върху Иерихон, не е струвало нито грош, защото нали преди тава е било предсказано, че тоя град никога няма да се вдигне от развалините си^[1].

[1] „В онова време Иисус се закле и каза: проклет да бъде пред господ а оня, който издигне и построи тоя град Иерихон... и господ беше с Иисуса“. (Иисус Навин, гл. 6, ст. 25–26). ↑

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ОСМА ВОЙНСТВЕНИТЕ ПОДВИЗИ НА ГРЪМОВЕРЖЕЦА ПРОРОК ИЛИЯ

Стигнахме до Ахав, нечестивия Ахав, син на Амврий. Преподавателите по свещена история заповядват на малките деца да проклинат името му. Но ние трябва да признаем, че с тоя цар Библията отново става интересна. Сега ще се срещнем и с безподобния пророк Илия, единствения човек, който се е възнесъл на небето на огнена колесница, теглена от коне, направени също от огън. „Амвриевият син Ахав се възцари над израиля... и царува... в Самария... двадесет и две години. Ахав вършеше... негодно пред очите на господата повече от всички свои предшественици. Не стигаше, дето той изпадна в греховете на Йеровоама... взе си за жена Иезавел, дъщеря на сидонския цар Етваала, и начена да служи на Ваал и да му се покланя“ (III Царства, гл. 16, ст. 29–31).

Бог простил на Давид брака му с Вирсавия, чийто съпруг той убил; гледал благосклонно на брака на Соломон с дъщерята на египетския цар; но когато Ахав се осмелил да се ожени за Иезавел, дъщеря на сидонския цар, сметнал това за ужасно престъпление.

Нечестивият цар не се задоволил с обикновени златни телета за своите поклонения: Той „въздигна на Ваала жертвеник във Вааловото капище, което бе съградено в Самария“ (ст. 32). Това още не е всичко! Ужасявайте се, вярващи: „Ахав направи дъбрава и повече от всички израилски царе, които бяха преди него, Ахав върши това, що дразнеше господата, бога израилев“ (ст. 33).

Накъсо казано, царственият съпруг на Иезавел правел всичко напук на бога и се забавлявал с това, че дразнел стареца и не му давал покой. Естествено притрябвал първокласен пророк. И бог решил да противопостави на архинечестивия Ахав архисветия пророк Илия тесвитянина.

„И (пророк) Илия, тесвитец, от галаадските жители, каза на Ахава: жив господ, бог израилев, пред когото стоя! През тия години няма да има нито роса, нито дъжд, освен по моя дума“ (III Царства, гл. 17, ст. 1).

Библията не казва обаче как се е отнесъл към това съобщение самият Ахав.

„И биде слово господне към него: тръгни оттук, обърни се към изток и се скрий при поток Хорат, който е срещу Йордан; от тоя поток ще пиеш, а на враните съм заповядал да те хранят там. И той отиде и стори според словото господне... И враните му донасяха хляб и месо сутрин, хляб и месо вечер; а пиеше от потока“ (ст. 2–6).

Мисълта да се хранят светиите с помощта на врани по-късно е вдъхновявала много изобретатели на жития на светите отшелници. Пустинникът Павел например получавал от врана в тивиадската пещера своя дял от половинка хляб в продължение на шестдесет години. Когато Павел бил само на сто и трийсет години, отшелникът Антоний, млад човек, само на деветдесет години, го посетил в пещерата. И ето тогава враната донася на закуска на двамата светии вече цял хляб. Всичко това е абсолютно вярно! Поне свети Иероним уверява с честната си дума, че това е било тъкмо така!

Да се върнем към Илия.

„След няколко време потокът пресъхна, понеже нямаше дъжд за земята.

И биде слово господне към него:

Стани, иди в Сарепта сидонска и остани там; аз заповядах там на една вдовица жена да те храни.

И стана той, та отиде в Сарепта. Когато дойде при градските порти, ето там една вдовица жена събира дърва. Той я повика и каза: дай ми малко вода в съд да пия.

Тя отиде, за да вземе, а той завика след нея и каза: донеси ми в ръце и къс хляб.

Тя отговори: жив ми господ, бог твой, нямам нищо печено, а имам само шепа брашно в делвата и малко дървено масло в гърнето; и ето, аз ще събера две-три дръвца, ще отида и ще приготвя това за себе си и за сина си; ще изядем това и ще умрем.

А Илия ѝ рече: не бой се; върви и направи, което каза; но по-напред направи от това малка прясна пита за мене и ми донеси; а за

себе си и сина си ще направиш после; защото тъй говори господ, бог израилев: брашното в делвата няма да се свърши, и дървеното масло в гърнето няма да намалее до оня ден, в който господ ще даде дъжд на земята.

Тя отиде и направи тъй, както ѝ каза Илия; и храни се тя, и той, и домът ѝ няколко време.

Брашното в делвата се не свършваше и дървеното масло в гърнето не намаляваше, по словото на господата, което той изрече чрез Илия.

След това разболя се синът на тая жена, домакинята, и болестта му беше тъй силна, че у него ме остана дишане.

Тогава тя рече на Илия: какво имаш ти с мене, човече божий? Дошъл си да ми напомниш моите грехове и да умориш сина ми.

А той ѝ отговори: дай ми сина си. И го взе от ръцете ѝ, отнесе го в горницата, дето живееше, и го сложи на леглото си; и викна към господата и каза: господи, боже мой! Нима ти и на вдовицата, у която живея, ще направиш зло, като погубиш сина ѝ?

И като се простря три пъти над момчето, извика към господата и каза: Господи, боже мой! Да се върне душата на това момче в него!

И господ чу гласа на Илия, върна душата на момчето в него, и то оживя.

Илия взе момчето, сне го от горницата в дома, даде го на майка му и каза: гледай, син ти е жив.

Тогава жената рече на Илия: сега тъкмо узнах, че ти си човек божий и че словото господне в твоите уста е истинско“ (*III Царства, гл. 17, ст. 7–24*).

Тоя пророк е образец на проникателност, защото от пръв поглед се досетил, че жената, която събирала дърва, е вдовицата. Може би на някого ще се стори чудно, че е почнал от това, да поиска само за себе си целия остатък от хляба на тая бедна жена? Може да помислим, че вдовицата, макар че принадлежала към езическата вяра, е вярвала много повече на думите на непознатия, който говорел от името на бога на израил, отколкото сам пророкът вярвал в обещанията на своя бог. Но богословите казват, че само така ни се струва това: Илия изпитвал тая жена и чудото станало в нейна полза тъкмо затова, че тя не се колебала и веднага повярвала. Ако тя се откажела да даде на Илия последния си къшей, чудото, разбира се, не би станало. Но нали това

чудо е било предсказано от бога! Как е можело да не стане? Налице е омагьосан кръг и е безполезно да се мъчим да разберем тая библейска измислица. Това спада към областта на свръхестественото и непонятното и затова е специалност на светите отци.

По-достойни впрочем за изследване са чудесата, които бог правил понякога, навярно за реклама, сред народите, които не изповядвали неговата вяра. Неверниците обаче не се поддавали и не се обръщали в „истинската“ вяра дори и след тия чудеса.

Библията не казва например, че сарепската вдовица е приела еврейската вяра. Всички древни народи, като признавали съществуването на различни богове, допусkali, че тия богове предават част от своето могъщество на избраници — на египетски, персийски, вавилонски влъхви, а понякога дори и на обикновени идолопоклонници като Вааловци. Всеки от тия магьосници се придържал о свой ритуал, свой култ. С това се обясняват и библейските предания, че фараонът, като видял чудесата на Моисей, признал силата на неговия бог, но не променил религията. Сарепската вдовица признавала еврейския бог, но не смятала за необходимо да премине в друга вяра.

„След като се изминаха много дни, биде слово господне към Илия в третата година: иди и се яви на Ахава, и аз ще дам дъжд на земята“ (*III Царства, гл. 18, ст. 1*). Значи в продължение на три години не е имало дъжд. „Илия отиде да се яви на Ахава. А в Самария имаше голям глад“ (*ст. 2*). То се знае, че след три години суша е имало глад. Но защо ли гладът е свирепствувал в Самария повече, отколкото където и да било?

„И Ахав повика Авдия, началника на двореца. Авдий пък беше човек твърде богобоязлив: когато Иезавел изстребваше пророците господни, Авдий взе сто пророка и ги кри в пещери, по петдесет човека, и ги храни с хляб и вода.

И Ахав каза на Авдия: тръгни по земята, по всички водни извори и по всички потоци по земята, дано нейде намерим трева, за да си прехраним конете и мъските и да се не лишим от добитък.

И те разделиха помежду си земята, за да я обходят: Ахав тръгна отделно по един път, а Авдий тръгна отделно по друг път“ (*III Царства, гл. 18, ст. 3–6*).

Трудно е някак да си представим цар, който оставя двореца и тръгва да търси храна за конете. Струва ни се, че той е можел да прати някого от слугите си. Нима поради жестоката сиромашия, резултат на трите години суша, цар Ахав е разпуснал целия си дворец и служещите, като е запазил само началника на двореца? Най-необичайното в това е, че още имало извори, потоци и реки. Полята били безплодни поради липсата на дъжд — това е ясно; но същата суша не е могла да не окаже влияние на потоците и ручейте, за които Ахав говори с Авдий. Забавно е, че никой от вярващите, четейки Библията, не си задава нито един от тия въпроси.

Да продължим. Търсейки трева, Авдий срещнал Илия и се проснал пред него. Пророкът му заповядал да съобщи на Ахав за предстоящото му посещение. Тая поръка разтревожила по странен начин Авдий, който разсъждавал така: „Когато аз си ида от тебе, дух господен ще те отнесе, не зная къде; и ако отида да обадя на Ахава и той не те намери, ще ме убие“ (ст. 12). Очевидно тоя наивник Авдий така се е боял от бога, че дори в думите на пророка подозирал клопка. За щастие, Илия го успокоил и насърчил, като обещал непременно да се покаже на Ахав в същия ден.

„Авдий отиде да посрещне Ахава и да му обади. И Ахав отиде да посрещне Илия.

Щом Ахав видя Илия, рече му: ти ли си, който смущаваш израиля?

Илия му отговори: не аз смущавам израиля, а ти и бащиният ти дом, понеже презряхте господните заповеди и вървите по Вааловци; сега прати и събери при мене цял израил на планина Кармил, и четиристотин и петдесетте Ваалови пророци, и четирите стотин дъбравни пророци, които се хранят от трапезата на Иезавел.

И Ахав прати до всички израилеви синове и събра всички пророци на планина Кармил.

Тогава Илия пристъпи към целия народ и каза: още ли ще куцате на две колена? Ако господ е бог, вървете след него; ако ли Ваал — вървете след него. А народът му не отговори ни дума.

... Само аз останах пророк господен, а Ваалови пророци има четиристотин и петдесет души (и четиристотин дъбравни пророци); нека ни дадат две телета и нека си изберат едно теле, и да го разсекат и положат върху дърва, но огън да не подклаждат; аз пък ще приготвя

другото теле и ще го положи върху дърва, и огън няма да подклаждам; тогава призовете вие името на вашия бог, аз пък ще призова името на господата, моя бог. Оня бог, който отговори чрез огън, той е бог. И целият народ отговори и каза: добре! (нека бъде тъй).

И рече Илия на Вааловите пророци: изберете си едно теле и го пригответе вие по-напред, понеже сте много; и призовете името на вашия бог, но огън не подклаждайте.

И те взеха телето, което им бе дадено, приготвиха го и призоваха името на Ваала от утринта до пладне, думайки: Ваале, чуй ни! Ала нямаше ни глас, ни отговор. И те скачаха пред жертвеника, който бяха направили.

По пладне Илия начена да им се присмива и казваше: викайте по-високо, защото той е бог; може би се е замислил или е зает с нещо, или е на път, а може би и спи тъй ще се събуди!

И те почнаха да викат високо и по обичая си да се бодат с ножове и копия, тъй че кръв течеше по тях“ (*III Царства, гл. 18, ст. 16–28*).

Критиците отбелязват, че планина Кармил се е намирала на територията на сидоняни, а сидонското царство не трябва да се омесва с израилското царство. Могли ли са поданиците на Ахав, за да отговорят на предизвикателството на пророк Илия, да се съберат в местност, принадлежаща на друго царство? Планината Кармил е намерила място в това повествование само поради слабата запознатост на „божествения гълъб“ с географията. Критиците посочват още, че ако се повярва в реалността на тоя епизод и той се приеме така, както е разказан, от него проличава нагледно, че народът е бил много добросъвестен и честен, щом е приел единодушно предложението на Илия. Не по-малко очевидно е, че неговите жреци, които библията толкова порицава, са вярвали в своя Ваал така, както Илия в своя бог, щом са си нанасяли екзалтирани удари с нож и са проливали кръвта си, за да добият небесния огън.

Но от подобни смешни и фантастични повествования трябва все пак да извеждаме правилни заключения относно историята на еврейския народ. Материал за това, макар и дребен, остава, когато библейските анекдоти се освобождават от „чудесата“ и другите фантастични украшения. От изложеното например личи, че израилският и иудейският народ в края на краищата са се покланяли на един и същи бог и само го наричали различно. Израил имал златни

телци, а иуда златни бикове, които Соломон поместил в светилището и които останали там до разрушението на Иерусалим и на храма „от фараон Сусахим“. От текста личи, че израил всъщност не се покланял на телците си, защото е казано, че се покланял на Ваал. Но думата „Вал“, „Вел“, „Ваал“, означавала „господ“, както и „Адонай“, „Елоха“, „Саваот“, „Яхве“. Ритуалът на жертвоприношенията бил същият. Разликата била само в користните интереси на свещенослужителите. Ереста на израил се заключавала в това, че израилтяните извършвали моления и принасяли жертви не в Иерусалим, който се владее от коляното на иуда, а у тях си.

„Пладне мина, а те се още вилнееха тъкмо до вечерното жертвоприношение; ала не се чу ни глас, ни отговор, нито слух...

Тогав Илия рече на целия народ: приближете се до мене. И всичкият народ се приближи до него. Той въздигна пак срутения жертвеник господен.

И взе Илия дванайсет камъка, тъкмо колкото са колената на синовете на Иакова, комуто господ бе казал тъй: Израил ще бъде твоето име.

И съгради от тия камъни жертвеник в името на господата, и около жертвеника направи окоп, който побираше две сати зърна.

И тури дърва (върху жертвеника), разсече телето, положи го върху дървата.

И каза: напълнете четири ведра вода и изливайте върху всеизгаряната жертва и дървата. (И направиха тъй)...

И водата се разля около жертвеника, а окопът се напълни с вода.

Когато принасяха вечерната жертва, пророк Илия се приближи (извика към небето) и каза: господи, боже Авраамов, Исааков и Израилев!... Нека познаят днес (тия човеци), че ти един си бог у израиля, и че аз съм твой раб и извърших всичко по твое слово.

Чуй ме, господи, чуй ме! Нека познае тоя народ, че ти, господи, си бог и ти ще обърнеш сърцето им (към себе си).

И огън господен падна и пояде всесъжение, дърва, камъни и пръст и погълна водата, която беше в окопа.

Като видя *това*, всичкият народ падна ничком и каза: господ е бог, господ е бог!

Тогав Илия, им рече: хванете Вааловите пророци, та ни един от тях да се не скрие. Хванаха ги, а Илия ги отведе при потока Кисон и

там ги изкла“ (III Царства, гл. 18, ст. 29–40).

"Тогава Илия им рече: хванете Вааловите пророци... а Илия ги отведе при потока Кисон и там ги изкла" (III Царства, гл. 18, ст. 40).

Някои учени твърдят, че Илия е алегорична личност и че в действителност никога не е имало никакъв пророк Илия. Но дори и да е живял, то, казват критиците, никога нито един човек не е бил побезчовечен. Защото, според самия текст, пророците на Ваал също така горещо вярвали в своя бог, както и той в своя, и вярата им била също така силна, както и неговата вяра. Те били верни на своя бог и на царя си. Най-голяма несправедливост било да се лишат от живот. И как така израилският цар е изтърпял тази масова екзекуция? Нали това е било за него присъда срещу самия него. Най-сетне Илия е трябвало да разчита, че нечуваното чудо — появата при ясно време на мълния, която мигновено запалва бика, дървата, камъните и потоците вода — би накарало, разбира се, пророците еретици да се поразмислят и несъмнено би ги обърнало във верния път. Нали той е трябвало да се грижи за разкаянието на грешниците, а не за това, да ги умъртви.

След като захвърлил пророците на Ваал във водите на Кисон, „Илия рече на Ахава: иди, яж и пий, защото се чува шум от дъжд“ (ст. 43). Вие не сте забравили, че в продължение на три години всички народи на земята с нетърпение чакали благодатен дъжд. Следователно Илия съобщил на Ахав щастлива новина. Но той е лъгал, като казвал, че се чува шум на потоци, защото за момента още нищо не се чувало,

както личи от следните редове: „Ахав отиде да яде и да пие, а Илия се изкачи на връх Кармил, наведе се към земята, тури лицето си между коленете“ (42). Пророкът е имал, види се, акробатични способности!

„И рече на слугата си: иди и погледни към морето. Той отиде, погледна и рече: няма нищо. Той каза: направи *това* седем пъти.

На седмия път той каза: ето от морето се подига малко облаче, колкото човешка длан. Той рече: иди, кажи на Ахава: впрегни (колесницата си) и тръгвай, да те не свари дъждът.

В това време небето потъмня от облаци и от вятър и заваля силен дъжд; Ахав пък седна в колесницата си, (заплака) и тръгна за Изреел.

И ръката господня беше върху Илия. Той препаса кръста си и тичаше пред Ахава до самия Изреел“ (III Царства, гл. 18, ст. 43–46).

Видът на тоя свет старец, който без чадър тичал пред царската колесница под дъжда с все сила, трябва да е бил доста живописен!

„И Ахав разказа на Иезавел всичко, що стори Илия, и как той уби с меч всички пророци.

А Иезавел проводи пратеник при Илия да каже: (ако ти си Илия, пък аз Иезавел), нека боговете ми сторят това и това и нещо повече да сторят, ако утре по това време не направя с твоята душа, каквото бе *сторено* с душата на всекиго от тях.

Като видя това, Илия стана и замина, за да спаси живота си, и дойде във Вирсавия, която е в Иудея, и там остави слугата си; а сам отиде в пустинята на един ден път и като дойде, седна под една хвойна и искаше да умре, думайки: стига вече, господи, прибери душата ми, понеже аз не съм по-добър от отците си“ (III Царства, гл. 19, ст. 1–4).

Тук са чудни две неща: първо, че царица Иезавел била толкова глупава, че предупредила Илия за заповедта си да го убие на другия ден. Това давало на пророка двадесет и четири часа време да си плюе на краката. Второ, чудна е също страхливостта на тоя господин; притежавайки способност да възкресява мъртви и да извиква по свое желание облаци и мълнии, той почувствувал малодушен страх пред заплахите на една жена езичница.

„И легна, та заспа под хвойната. И ето ангел се докосна до него и му каза: стани, яж (и пий).

Илия погледна, и ето до възглавето му печена питка и стомна вода. Той хапна, пийна и пак заспа.

Ангел господен се върна повторно, докосна се до него и каза: стани, яж (и пий), понеже те чака дълъг път.

Той стана, хапна и пийна и като се подкрепи с тая храна, вървя четирийсет дни и четирийсет нощи до божията планина Хорив“ (*III Царства, гл. 19, ст. 5–8*).

Диктувайки на библейския писател тая „свещена“ история, „божественият гълъб“ очевидно съвсем е забравил, че на времето сам е разказвал за евреите, които вървели от планината Хорив до околностите на Вирсавия тридесет и осем години. Нека си представим благочестива богомолка, която е поразена от това противоречие, ала като не смее да се съмнява, попитва своя духовен отец защо тук има такова противоречие. Мислите ли, че духовникът ще бъде поставен в трудно положение? Нищо подобно! „Светите отци“ винаги знаят какво и как трябва да говорят на вярващите.

— От планината Хорив до Вирсавия — важно би казал той — разстоянието е триста четиридесет и седем пъти по-голямо, отколкото от Вирсавия до планината Хорив; ето защо Моисей е ходил тридесет и осем години, а Илия четиридесет дни, според словото божие, което не може нито да се заблуждава, нито да ни въвежда в заблуждение.

И вярващата ще се покланя на Библията толкова повече, колкото по-малко я разбира. Трябва също горчиво да съжаляваме, че Библията не дава рецептата за приготвяне на тази питка, която може да насити пътешественика за четиридесет дни.

Пътешествието, което почнало по толкова необичаен начин, разбира се, е криело за пророка и други изненади. Щом пристигнал на планината Хорив, „влезе там в пещерата и пренощува в нея. И ето биде към него слово господне, и *господ* му каза: защо си тук, Илия?“ (*ст. 9*). Илия не получил от ангела никакви инструкции: той знаел само, че трябва да отиде на планината Хорив, и нищо повече. Каква е била целта на това пътешествие, той съвсем не знаел. По такъв начин въпросът на бога бил странен. При все това, като се извинил, Илия отвърнал: „пламнах от ревност за господа, бога Саваота, защото израилевите синове оставиха твоя завет, разрушиха твоите жертвеници и с меч убиха твоите пророци; само аз останах, но и моята душа търсят да вземат“ (*ст. 10*).

Нека отбележим между другото, че Илия лъже своя бог: той се бои не от израилевите синове, а от госпожа Иезавел, за която обаче

мълчи. За да му угодят, децата на израил хвърлили всички пророци на Ваал в рекичката; от тях вече нямало защо да се бои. Идолопоклонството, за което той говори, вече е минала работа. Щом видял чудото на планината Кармил, народът викал: „Да живее Адонай!“ Бог също така добре знае, както и Илия, за обръщането на общественото мнение в негова полза. Не може да се разбере наистина що за глупости е брътвял Илия!

„И каза му бог: излез и застани на планината пред лицето господне; и ето господ ще мине, и голям и силен вятър, който цепи планини и събаря скали пред господ; но не във вятъра е господ; след вятъра — земетръс, но не в земетръса е господ“ (ст. 11). Представете си Илия върху тази танцуваща планина. Ето едно зрелище, за което заслужава да се плати! Но това не е всичко. „След земетръса — огън, но не в огъня е господ; след огъня — лъх от тих вятър (и там е господ)“ (ст. 12).

Не се смейте! В тихия вятър именно е бил господ! „Като чу това, Илия си закри лицето със своя кожух, излезе и застана при входа на пещерата. И към него биде глас, който му каза: защо си тук, Илия?“ (ст. 13). Пророкът повторил дума по дума предишния си отговор. „И господ му рече: върни се по пътя си през пустинята в Дамаск и кога пристигнеш, помажи Азаила за цар на Сирия, а Ииуя, Немесиевия син, помажи за цар над израиля; Елисея пък, Сафатовия син, от Авел — Мелоха, помажи за пророк вместо себе си; който избегне от Азаиловия меч, него ще убие Ииуй, а който се избави от меча на Ииуя, него ще убие Елисей“ (ст. 15–17). Никой никога не е могъл да обясни това място в Библията, тъй като никъде не е казано, че Елисей е бил помазан и че е убил нещастници, спасили се от меча на Ииуй.

„И той тръгна оттам и намери Сафатовия син Елисея, когато ореше; дванайсет рала (волове) имаше той и сам беше при дванайсетото. Минавайки край него, Илия хвърли кожуха си върху му. И (Елисей) остави воловете и се затече след Илия и каза: позволи ми да целуна баща си и майка си и ще тръгна след тебе. Той му отговори: иди и върни се, защото какво съм ти сторил?“ (ст. 19–21). По такъв начин Елисей просто става слуга на Илия, без да получи нито капка елей на темето си.

Глава 20 от третата книга на „Царства“ разказва за войната, която сирийският цар Венадад (още един неизвестен!) обявява на израилския

цар по съвсем необикновен случай. Едно прекрасно утро тоя Венадад изпратил да кажат на Ахав: „дай ми среброто си и златото си, жените си и синовете си“ (ст. 5).

Ахав свикал старейшините и им казал:

— Струва ми се, че той ми се присмива?

А старейшините му отговорили:

— Не слушай Венадада и не изпълнявай молбата му.

Като видял, че искането му е отхвърлено, Венадад изпаднал в голям гняв и се заклел, че ще превърне Самария на пух и прах. Обявяване на война. Жестоко сражение. Тържество на Ахав, когото внезапно и неизвестно защо бог покровителствува. Венадад се скрива в град Афек и се крие там, като пребягва от една вътрешна стая в друга. В края на краищата Венадад попада в ръцете на Ахав, който му дарява живота. „Неизменният“ бог се разкайва, че дарил на Ахав победа!

По-нататък следва прочутата история с Навутей, който имал лозе в Изреел, в съседство с двореца на Ахав. Царят направил на тоя лозар предложение, което могло да съблзни всекиго: поискал да купи лозето, за да си направи там градина. Предлага да заплати на Навутей, без да се пазари, каквото той поиска, или пък, ако Навутей желае, царят му предлага друго лозе, много по-хубаво. Навутей отклонява предложението на царя. Лозето му е наследствено и той няма да го отстъпи за каквито и да било блага. Като вижда това нечувано упорство, Ахав е толкова огорчен, че престава да пие и да яде. Тогава Иезавел праща при Навутей наемни убийци и след това съветва Ахав да влезе във владение на многожеланото лозе. Тия събития предизвикват намесата на бога чрез Илия. Като чул заплахата, казана по негов адрес чрез Илия, Ахав раздрал дрехите си и в продължение на известно време се разхождал по улиците на града не другояче, а в чувал (гл. 21).

Обстоятелствата, които предшествуват смъртта на Ахав, заслужават да се разкаже за тях подробно, според „свещения текст“. За щастие глава 22 от третата книга на „Царства“, която излага онова, което станало по тоя повод не само на земята, но също и на небето, може да се чете без скука. Ние срещаме тук някой си Михей, по занятие пророк, който присъствувал на великия съвет на самия бог в небесното царство и разказал всичко, каквото е видял и чул там със

собствените си очи и уши. Вие ще се убедите, че по-голяма точност не е възможна.

„Минаха се три години, без да има война между Сирия и Израил. На третата година иудейският цар Иосафат отиде при израилския цар“ (III Царства, гл. 22, ст. 1–2). Полезно е да се знае, че Иосафат, син на добродетелния Аса, сам се отличавал с примерно благочестие: през цялото време на съществуването на иудейското царство само той, Иосафат, а също и цар Езекия, за когото ще стане дума по-нататък, са посочени от църквата като примерни монарси. Но благочестивият Иосафат поддържал най-тясно приятелство с нечестивия Ахав; идолопоклонството на Ахав и Иезавел толкова малко го смущавало, че той поискал ръката на дъщеря им Готолия за своя син Иорам, което не му било отказано. Ще отбележим между другото, че царица Иезавел била много плодовита, а многобройността на семейството е една от най-добрите божии благословии, както твърди Библията. Макар и идолопоклонници, Ахав и Иезавел били достатъчно благословени от бога, защото, както ще видим по-късно, те имали не по-малко от седемдесет и двама синове, без да се смятат дъщерите, от които Готолия била най-голямата.

И ето благочестивият Иосафат е на гости на тъста си Ахав. „Израилският цар каза на слугите си: знаете ли, че Рамот галаадски е наш? А ние тъй дълго мълчим и го не вземаме от ръцете на сирийския цар“ (ст. 3). Наистина преди три години, през време на войната с Венадад, Ахав бил изтребил враговете си, но след изстребването им не се досетил да завладее еврейския град Рамот. Каква разсеяност! „И рече на Иосафата: ще дойдеш ли с мене на война против Рамот галаадски. Иосафат отговори на израилския цар: както ти *ще идеш*, тъй и аз; както твойт народ, тъй и моят народ; както твоите коне, тъй и моите“ (ст. 4).

Трябва да отбележим, че това било във висша степен мило от негова страна и е изказано със свещено изящество! Бидейки благочестив човек, Иосафат посъветвал да направят и справки при бога, за да изяснят дали той гледа благосклонно на замисляната експедиция. „Иосафат рече на израилския цар: попитай днес какво ще каже господ. Израилският цар събра пророците — до четиристотин души — и ги попита: да ида ли на война против Рамот галаадски, или не? Те отговориха: иди, господ ще го предаде в ръцете на царя“ (ст. 5–

6). Очевидно на евреите не са липсвали пророци: осемстотин и петдесетте пророка Ваалови и дъбравни били изтрепани на брега на Кисон; след три години вече ги замествали четиристотин пророци на Яхве.

Иосафат сметнал, че това е недостатъчно. Той би желал нито един пророк да не пропусне тая консултация. Затова Иосафат казал: „няма ли тук още някой пророк господен, та чрез него да попитаме господата? Израилският цар отговори на Иосафата: има още един човек, чрез когото може да попитаме господата, но аз го не обичам, защото не пророкува за мене добро, а само зло — той е Иемвлаевият син Михей. Иосафат каза: царю, не говори тъй. Израилският цар повика един скопец и рече: иди по-скоро за Иемвлаевия син Михей“ (ст. 7–9).

Като се явил при царя, и Михей почнал, както другите, да им предвещава победа на Рамот (ст. 13–15). Това приятно пророчество в устата на Михей силно учудило Ахав. „Тогава царят му рече: пак и пак те заклевам да не говориш нищо, освен истината в името на господата. Той отговори: виждам всички израилтяни, пръснати по планините като овци, които нямат пастир. И господ каза: началник нямат: нека всеки се върне с миром у дома си. Израилският цар рече на Иосафата: не говорих ли ти, че той не пророкува добро за мене, а само лошо?“ (ст. 16–18).

Оставало да се изясни защо другите пророци давали благоприятни предсказания и кой в края на краищата е по-силен и по-прав? Кому да вярват? Какво да правят? Михей заговорва отново и тук неговото повествование става особено забележително.

„Изслушай словото господне: видях господата да седи на своя престол и цялото небесно войнство стоеше при него отдясно и отляво; и господ рече: кой би склонил. Ахава да иде и падне в Рамот галаадски? И един казваше тъй, а други — инак; един дух се изстъпи, застана пред лицето на господата и рече: аз ще го склоня! А господ попита: с какво?“

Той отговори: ще изляза и ще стана лъжлив дух в устата на всичките му пророци. *Господ* каза: ти ще го склониш и ще изпълниш това; иди и стори тъй.

И ето господ сега допусна лъжливия дух в устата на всички тия твои пророци; но господ изрече за тебе лошо“ (*III Царства, гл. 22, ст. 19–23*).

Как намирате тоя свещен анекдот? И как намирате всемогъщия, всезнаещ бог, който се съветва с ангелите и измисля как да измами хората и да ги изстреби? Лорд Болингброк, като коментира това място от Библията, казва, че тоя анекдот е лошо подражание на един епизод от Илиадата, дето Юпитер, стараейки се да подигне славата на Ахил във вреда на Агамемнон, излъгва последния в съновидение.

„Възможно е — пише английският философ — свещеникът, който е съставял древноеврейските легенди, да е подражавал на легендите на Омир, защото еврейските книги са били написани много по-късно. В цялата Библия еврейският бог е много по-ниско от гръцкия бог: той почти винаги търпи поражение. Той мечтае само за жертвоприношения, а народът му постоянно умира от глад. Колкото и да се е появявал лично, колкото и да е говорел със собствените си уста, той не се ползува с особено влияние върху своя народ и народът не изпълнява нищо от исканията му. Построяват му храм, но се явява някой си неизвестен Сусахим, цар египетски, който не оставя от храма камък върху камък. Той дава на Соломон дара мъдрост, но Соломон му се надсмива, изменя му и се покланя на други богове. Дава обетованата земя на своя народ и тоя народ живее там в робство от времето на смъртта на Иисус^[1] до възцаряването на Саул. Наистина няма нито по-нещастен бог, нито по-нещастен народ.

Нека съставителите на древноеврейските приказки да тълкуват, че евреите търпели нещастия заради неблагочестието и неверността си към бога. Нашите англикански свещеници биха могли да кажат същото и за ирландците, и за нашите шотландски планинци, много нещастни, макар и много религиозни и богобоязливи. Няма нищо по-лесно от това, да кажеш: щом си бил разбит и поразен, то е защото ти си недостатъчно религиозен; ако даваше повече пари на църквата, ти би преуспявал и би победил. Тоя гнусен предразсъдък води началото си от дълбоката древност: той е обиколил целия свят, бил е лозунг на всички попове, на всички религии и у всички народи е служил като средство за обогатяване за сметка на човешката глупост.“

Но опроверганите от Михея пророци се обидили, един от тях зашлевил на Михей плесница (*ст.* 24); освен това Михей бил турен под арест (*ст.* 27). А след това Ахав тръгнал на война, за да си завоюва Рамот от сирийците, и иудейският цар се присъединил към него (*ст.*

29). Значи благочестивият Иосафат повярвал повече на своите четиристотин пророка, отколкото на малко чудатия Михей.

Израилският дар, види се, не бил особено спокоен, „Израилският цар рече на Иосафата: аз ще се преоблека и ще вляза в бой, а ти облечи царските си дрехи. И израилският цар се преоблече и влезе в бой“ (ст. 30). Целта на Ахав не е трудно да се разбере, остава само да се чудим на наивността на Иосафат.

„Сирийският цар заповяда на колесничните началници, които бяха на брой трийсет и двама, думайки: не се бийте нито с малък, нито с голям, а само с израилския цар.

Колесничните началници, като видяха Иосафата, помислиха: без друго това е израилският цар, и се обърнаха против него, за да се ударят с него. Иосафат завика.

Колесничните началници, като видяха, че той не е израилският цар, обърнаха се от него.

А един човек опна случайно лък и рани израилския цар през шевове на бронята. И царят каза на колесничаря си: повърни назад и ме изведи из войската, понеже съм ранен... А вечерта умря; кръвта от раната се лееше по колесницата“ (ст. 31–35).

Така загинал съпругът на Иезавел! „Свещеният“ автор самохвално съобщава, че Ахав съградил „къща от слонова кост“ (ст. 39), и се ограничава с тая фантастична бележка.

Ахав бил наследен от по-големия му син Охозия, чиято кратка история е разказана в първа глава на четвъртата книга на „Царства“. Той започнал царуването, си с нещастен случай. „А Охозия падна през решетчестия прозорец на своята горница, която е в Самария, и заболя“ (ст. 2) Поради пълната липса на обяснения за този случай ние сме принудени да направим заключение, че Охозия е живеел на горния етаж на своя дворец. В съдбовната вечер той навярно е попрекалил в пиенето и се е изтърколил от прозореца, като е мислел, че това е шкаф с вино. Бог не позволил Охозия да се утрепа на място. Но царят се вълнувал и искал да знае дали ще оздравее. За тази цел той се обърнал към Велзевул, акаронско божество.

Пророк Илия бил шокиран във висша степен от това. „Ангел господен каза на Илия тесвитец: стани, посрещни пратениците на самарийския цар и им кажи: нима у израиля няма бог, та сте тръгнали да питате Велзевула, акаронското божество? Затова тъй казва господ:

от постелката, на която си легнал, няма да се дигнеш, а ще умреш. И отиде Илия (и им каза)“ (*IV Царства, гл. 1, ст. 3–4*).

Слугите повторили пред Охозия думите на Илия, макар че не можели да дадат на царя точни сведения за личността на тоя вестител на зло. Охозия „ги попита: какъв беше наглед оня човек, който ви посрещна и ви каза тия думи? Те му отговориха: оня човек беше цял в косми и опасан през кръста с кожен пояс. Той рече: това е Илия тесвитец. И проводи царят при него петдесетник с неговите петдесетмина. И той се изкачи при него, когато Илия седеше на връх планината, и му каза: човече божий, царят каза: слез. Отговори Илия и каза на петдесетника: ако съм аз човек божи, нека падне огън от небето и да изгори тебе и твоите петдесетмина. И падна огън от небето и изгори и него, и неговите петдесетмина“ (*ст. 7–10*).

Тогавя бил изпратен още един офицер с петдесет войника: и те изпитали същата съдба (*ст. 11–12*). Царят изпратил трета делегация.

„И падна (петдесетникът. — *Л. Таксил*) на колене пред Илия, молеше го и му думаше: човече божий, да не бъде презряна душата ми и душата на твоите раби — тия петдесетмина — пред твоите очи; ето падна огън от небето и изгори двамата предишни петдесетници с техните петдесетмина; но сега да не бъде презряна душата ми пред твоите очи!

И рече ангелът господен на Илия: иди с него, не бой се от него. И той стана, та отиде с него при царя.

И му каза: тъй говори господ: задето праща пратеници да питат Велзевула, акаронското божество, като да нямаше у израиля бог да питаш за словото му — ти няма да се дигнеш от постелката, на която си легнал, а ще умреш.

И той умря по словото господне, което изрече Илия. И се възцари Иорам (брат на Охозия) вместо него, във втората година на Иорама, син Иосафатов, цар иудейски, понеже оня нямаше син“ (*IV Царства, гл. 1, ст. 13–17*).

Лорд Болингброк коментира този епизод така: „Илия, който успява на два пъти да призове небесни мълнии върху главите на двамата военачалници и войниците, изпратени от царя, е измислена личност, защото, ако можеше ей така да сипе мълнии, той безусловно щеше да завоюва цялото земно кълбо, разхождайки се просто със своя слуга. Тъкмо това разумните хора винаги са казвали на вълшебниците

и магьосниците: щом сте уверени, че дяволът, с който имате съюз, ще направи всичко, каквото му заповядате, защо не искате от него да ви предаде всички земни царства, всички богатства и всички жени например? Същото би могло да се каже и на Илия:

— Ти си убил двама военачалници и две роти войници с мълнии и пак ти офейкваш като страхопъзльо, щом само царица Иезавел те заплаши с арест. Нима ти не можеше да поразиш с мълния Иезавел, както порази тия нещастни воители? Какво възмутително противоречие те прави да приличаш и на бог, и на страхопъзльо? Кой разумен човек може да понесе тая отвратителна приказка, която възбужда усмивка на съжаление и въздишка на ужас?!“

Трябва да добавим, че причината за това изстребление с мълния на напълно невинните подчинени на царя е съвсем непонятна. Никъде в библейския текст не е казано, че Охозия е замислял нещо лошо против Илия; дори когато той вестител идва при царя и му излага всички лоши предзнаменования, никой не му причинява ни най-малко зло, и той си отива цял и невредим. Освен това, ако Охозия наистина се е канел да накара Илия да сподели съдбата на Михей, не е било нужно да се унищожават със силата на небесния огън сто и двама съвсем невинни воители, които изпълнявали поръката на началството. Би било съвсем достатъчно да се направят например безпомощни с внезапно парализиране. Това би било не по-малко чудо и в края на краищата не така гнусно и жестоко.

По повод на Охозия, Иосафат и двамата Иорамовци божествената книга изпада в толкова крещящо противоречие, че е полезно да подчертаем това. В глава 22 на третата книга на „Царства“ е казано: „Иосафат, син Асов, се възцари над Иудея в четвъртата година на израилския цар Ахав. Иосафат беше на трийсет и пет години, когато се възцари, и царува в Йерусалим двайсет и пет години“ (ст. 41–42). А малко по-нататък, в същата глава, четем: „Иосафат почина при отците си... И вместо него се възцари син му Иорам“ (ст. 50). Тоя Иорам, цар иудейски, е не някой друг, а съпругът на Готолия, дъщерята на Ахав. „Ахавовият син Охозия се възцари в Самария над израил в седемнайсетата година на иудейския цар Иосафата и царува над израилтяните две години“ (ст. 51).

Като казва по-нататък, че Охозия нямал синове и че го е наследил брат му Иорам, Библията съобщава, че тоя Иорам, цар

израилски, се възкачил на престола в деветнайсетата година от царуването на Иосафат, когато на Иосафат му оставали още шест години живот, с други думи, шест години преди възкачването на престола на Иорам, иудейския цар, син на Иосафат и съпруг на Готолия. В такъв случай трудно е да се примири глава 20 от третата книга на „Царства“ с глава 1 от четвъртата книга, защото тук, в седемнайсети стих, се казва, че Иорам (брат и наследник на Охозия. — *Л. Таксил*) се възцарил вместо него във втората година на Иорам, син Иосафатов, цар иудейски.

Щом Иорам иудейски е наследил баща си Иосафат осем години след смъртта на Ахав (*гл. 22, ст. 42, 51 и 52*), как е могъл той да царува вече две години в момента, когато шурейт му Иорам израилски е наследил Охозия, също негов шурей, който царувал две години след Ахав?

Ето ви едно доста замайващо противоречие. Но чакайте! Малко по-нататък глава 3 от същата четвърта книга на „Царства“ почва така: „Иорам, син Ахавов, се възцари над израил в Самария в осемнайсетата година на иудейския цар Иосафата и царува дванайсет години“ (*ст. 1*). Тоя път се получава тройно противоречие. Тоя стих свежда царуването на Охозия до една година, макар че стих 52 от глава 22 на третата книга на „Царства“ говори за две години; а първото противоречие (*IV Царства, гл. 1, ст. 17*) е продължило, наопаки, до осем години царуването на тоя монарх, забележителен в историята на еврейския народ само с това, че... паднал през прозореца.

Нека не бъдем упреквани, че губим време за подчертаване на тая груба несръчност на „свещения“ автор. Тя говори за немарливост и пренебрежение към задачата си от страна на ония служители на религията, които са изфабрикували тая глупава и ужасна книга и дори не са си дали труд да я редактират, както трябва.

В това време вече се носело във въздуха великото чудо.

„В онова време, когато господ щеше да възнесе Илия на небето във вихрушка, Илия с Елисей идеше от Галгал.

... И излязоха при Елисея синовете пророчески, които бяха във Ветил, и му казаха: знаеш ли, че днес господ ще възнесе твоя господар над главата ти? Той отговори: и аз зная, мълчете.

И каза му Илия: Елисее, остани тука, защото господ ме праща в Иерихон. А той рече: жив господ и жива ти душа! Няма да те оставя. И

дойдоха в Иерихон.

Тогава се приближиха до Елисея синовете пророчески, които бяха в Иерихон, и му казаха: знаеш ли, че днес господ взема твоя господар и ще го възнесе над главата ти? Той отговори: и аз зная, мълчете.

И каза му Илия: остани тука, защото господ ме праща на Йордан. И той каза: жив господ и жива ти душа! Няма да те оставя. И тръгнаха двамата.

Петдесет души от синовете пророчески тръгнаха и се спряха надалеч срещу тях, а те двамата стояха при Йордан.

И взе Илия кожата си, сви го и удари с него по водата, и тя се раздели на тъй и на тъй, и преминаха двамата по сухо.

Когато преминаха, Илия каза на Елисея: искай, каквото желаеш да ти направя, преди да бъда взет от тебе. Елисей отговори: духът, който е в тебе, да бъде двойно върху мене.

А той каза: мъчно нещо искаш; ако видиш как ще бъда взет от тебе, тъй ще ти бъде; ако ли не видиш, няма да бъде.

Когато вървяха и се разговаряха по пътя, изведнъж се яви огнена колесница и огнени коне, и ги раздвоиха един от други, и Илия се понесе във вихрушка към небето.

А Елисей гледаше и извика: отче мой, отче мой, колесница на Израиля и негова конница! И вече го не видя. И хвана дрехите си, та ги раздра на две. И вдигна той на Илия кожата, който бе паднал от него... И удари по водата, и тя се раздели на тъй и на тъй, и Елисей премина“ (IV Царства, гл. 2, ст. 1, 3–14).

Налагат се няколко естествени забележки. Щом бог е решил да вдигне Илия жив на небето, с кости и плът, както направил преди това с Енох, защо го е накарал да направи тая лишена от всякакво съдържание разходка от Галгал във Ветил, от Ветил в Иерихон и от Иерихон при Йордан? Защо е трябвало да го кара да преминава Йордан? Нима огнената колесница, с която се издигнал Илия, не е можела също така лесно да му бъде предоставена на левия бряг, както и на десния? А каква е тая двойна порция от духа на Илия, която Елисей измолва? Библията казва само, че Елисей, гледайки отпътуването на Илия, след странните си викове повече не го видял.

Богословите уверяват, че „царството небесно“ се състои от чисти духове. Не противоречи ли на това двойното възнесение на небето —

на Илия и Енох? За какво са могли да служат на тоя патриарх и на тоя пророк телесните обвивки в царството на свръхестественото и безплътното? Колко по-голяма е славата на Илия от славата на другите божии избраници, които обитават небесните чертози без телесна обвивка? И когато например Илия и Моисей разговарят на небесата, каква ли пък беседа ще бъде това между душа без тяло, която се изразява само с мисъл, без звуци, и одушевено тяло, което говори с помощта на уста и издава звуци?

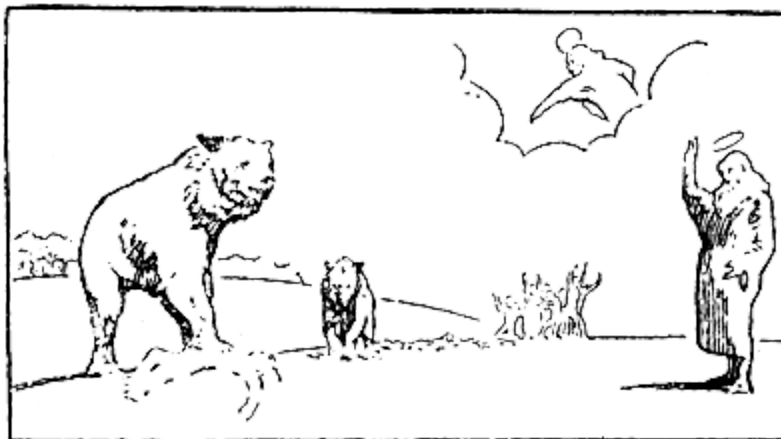
Най-сетне тая огнена колесница, тия огнени коне, тоя вихър и самото име „Илия“ (Ели, Елиос — слънце) са позволили на Болингброк и Буланже да видят в случката с Илия подражание на случилото се с древногръцкия митически герой Фаетон, който също така се настанява в огнена колесница. Но легендата за Фаетон е от египетски произход и това е напълно нравоучителна приказка, която показва опасността от гордостта. А какъв смисъл има отлитането на Илия на небето?

[1] Навин — Бел.пр. ↑

ГЛАВА ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТА СВРЪХЧУДНОТО ЖИТИЕ НА СВЕТИЯ ПРОРОК ЕЛИСЕЙ И КРАЯТ НА ИЗРАИЛСКОТО ЦАРСТВО

И ето Елисей е наследник на кожата на Илия, а също и на известна, може би двойна, порция от духа му. „Синовете пророчески... му се поклониха доземи“ (*IV Царства, гл. 2, ст. 15*). Преди всичко той оздравява в Иерихон градските води, като хвърля в тях шепа сол. Оттам отива във Ветил. „Когато вървеше по пътя, малки деца излязоха от града, присмиваха му се и му думаша: върви, плешивецо, върви плешивецо! Той се обърна, видя ги и ги прокле в име господне. Тогава излязоха от гората две мечки и разкъсаха от тях четирийсет и две деца“ (*ст. 23–24*).

Лорд Болингброк забелязва: „Елисей прилича на забогатял лакей, който наказва всички, които му се присмиват. Как така?! Отвратителен прислужнико на пророка! Ти караш мечките да разкъсват деца, защото те наричали плешивец? За щастие в околностите на Ветил няма гори, а в Палестина няма мечки. С нелепостта на тая приказка се смекчава нейният ужас!“ Можем да добавим, че двете мечки, които излапали така лесно четиридесет и две момченца, са се появили навярно не от гъста гора, а от някаква пивница, в която, види се, доста хубаво се е бил натряскал авторът на „свещеното“ повествование, преди да вземе перото, за да напише тия редове.

Елисей „се обърна, видя ги и ги прокле в име господне. Тогава излязоха от гората две мечки и разкъсаха от тях четирийсет и две деца“ (IV Царства, гл. 2, ст. 24).

След като глава трета от четвъртата книга на „Царства“ представя цар Иосафат за живеещ благополучно, в противоречие е описанието от първа глава, Библията разказва, че Меса, моавитски цар, плащал на израил до смъртта на Ахав всяка година дан от сто хиляди овце и сто хиляди неостригани овни. Когато на престола се качва Охозия, който наскоро се изтъргува през прозореца, Меса решава, че е много по-добре да не плаща дан. Но като получил престола от брат си, Иорам поискал овците и овните. Меса отказал и Иорам започнал военни действия, като се опирал на двамата си съюзници — иудейския и идумейския цар.

„И тръгнаха израилският цар, иудейският цар и едомският цар, и вървяха по околен път седем дена, и нямаше вода за войската и за добитъка, който идеше подире им.

И каза израилският цар: ах! Господ свика тия трима царе, за да ги предаде в ръката на Моава.

И каза Иосафат: няма ли тук пророк господен, та чрез него да попитаме господата? Отговори един от слугите на израилския цар и каза: тук е Елисей, Сафатовият син, който поливаше вода на Илиевите ръце.

И каза Иосафат: у него има слово господне. И отидоха при него израилският цар и Иосафат, и едомският цар“ (IV Царства, гл. 3, ст. 9 — 12).

Нека отбележим, че синът на Ахав, както и едомският цар не изповядвали култа на еврейския бог. Това кара Болингброк да забележи следното: „Ако някой разкаже, че трима царе, от които единият католик, а двамата протестанти, са се отправили при католически абат със съвместна молба да измоли дъжд — какво бихте казали за подобна глупост? А ако католически монах би написал подобна небивалица, не би ли потвърдил той правилността на поговорката: «лъже като поп»?“

„И каза Елисей на израилския цар: какво имаш ти с мене? Иди при пророците на баща си и при пророците на майка си. И каза му израилският цар: не, защото господ свика тук тия трима царе, за да ги предаде в ръката на Моава.

И каза Елисей: жив господ Саваот, пред когото стоя! Ако не почитах Иосафата, иудейския цар, не бих те погледнал и не бих те видял; сега повикайте ми гуслар. И когато гусларят свиреше на гуслата, тогава ръката господня се допря до Елисея“ (ст. 13–15).

Неприятно е, че „свещеният“ автор не посочва каква мелодия е изпълнявал тоя забележителен музикант, когато е акомпанирал на приемника на Илия. „И той каза: тъй говори господ: направете тая долина яма до яма; защото тъй говори господ: няма да видите вятър и няма да видите дъжд, а тая долина ще се напълни с вода, от която ще пиете вие и дребният и едрият ви добитък; но това е малко пред очите на господата: той и Моава ще предаде в ръцете ви, и ще поразите всички укрепени градове и всички главни градове, и ще отсечете всички добри дървета, и ще заприщете всички извори, и всички добри ниви с камъни ще засипете“ (ст. 16–19).

Щом такива са били условията, поставени от бога отца, става неясно за какво е била нужна победата. Нали израилтяните обявили война на моавитяни само и само да ги принудят да дават, както преди, всяка година по сто хиляди овни и сто хиляди овце. Победата, щом трябвало да бъде придружена с пълно опустошаване на страната, ги лишавала, разбира се, от възможността да получат някога многожеланата дан. „Сутринта, когато се възнася хлебен принос, отведнъж потече вода по пътя от Едом и земята се напълни с вода“ (ст. 20).

Втората част от пророчеството се сбъднала не по-лошо от първата: моавците нападнали израилския стан, но били разбити.

„Станаха израилтяните и взеха да разбиват моавци, които се спуснаха да бягат от тях, а те продължаваха да налитат върху им и да ги поразяват.

И градовете разрушиха, и във всяка добра нива всеки хвърли по камък, и я засипаха, и всички водни извори заприщиха, и всички добри дървета отсякоха, тъй че в Кир-Харешет останаха само камъни. И го заобиколиха пращниците и го разрушиха.

И моавският цар видя, че губи битката, и взе със себе си седемстотин души, които боравах с меч, за да се промъкнат към едомския цар, ала не можаха.

И той взе първородния си син, комуто се падаше да царува вместо него, и го принесе всесъжение върху стената. Това причини голямо негодувание у израилтяните и те се оттеглиха от него и се върнаха в земята си“ (*IV Царства, гл. 3, ст. 24–27*).

На един конкурс за идиотски измислици току-що изложената би могла да получи първа премия: тя не се нуждае от никакви коментари!

По-нататък ние виждаме Елисей да повтаря чудесата на Илия като второ издание, с поправки и промени. Така той среща (Библията не казва къде) една вдовица, измъчена от това, че покойният ѝ мъж оставил дългове и че кредиторите искат да продадат в робство децата ѝ (*гл. 4, ст. 1*). Елисей моли вдовицата да му съобщи с какво разполага тя. Вдовицата отговаря: „рабинята ти няма нищо у дома си освен един съд с дървено масло“ (*ст. 2*). На Елисей повече и не му трябва. Той заповядва на вдовицата да обходи всички съседи и да ги помоли да ѝ дадат на заем всичките си празни съдове. Сетне ѝ заповядва да се заключи с децата си и да прелива дървеното масло от своя съд във всички останали. Не е мъчно да се досетим какво чудо е станало: съдът на вдовицата се оказва неизчерпаем. Слисаната жена дотичала при Елисей да му благодари и божият човек казал: иди, продай дървеното масло и заплати дълговете си: „а с онова, което остане, ще живееш със синовете си“ (*ст. 7*). Най-забележителното в това чудо не е това, че то прилича на чудото на Илия, извършено за сарепската вдовица; а това, че Елисей минал тук... без музика.

„Един ден Елисей отиде в Сонам. Там една богата жена го покани у дома си да яде хляб, и той, колчем минеше, всякога се отбиваше там да яде хляб.

И тя каза на мъжа си: аз зная, че божият човек, който постоянно минава край нас, е свет; да му направим малка горница над стената и да му турим там легло и маса, и стол и светилник, та кога идва у нас, да си отива там.

Един ден Елисей отиде там, качи се в горницата си и легна там, па каза на слугата си Гиезия: повикай тая сонамка. Той я повика, и тя застана пред него.

И му рече: кажи ѝ: ето, ти толкова се грижиш за нас; какво да направим за тебе? Има ли нужда да поговорим за тебе на царя или на военачалника? Тя отговори: не, аз живея между народа си.

Елисей каза: тогава какво да се направи за нея? И рече Гиезий: ето, тя няма син, а мъж ѝ е стар.

И каза Елисей: повикай я. Той я повика и тя застана на вратата.

Елисей ѝ рече: след една година в това същото време ти ще държиш на ръце син. А тя каза: не, господарю мой, човече божий, недей лъга рабинята си.

И жената стана трудна и роди син на другата година, в онова също време, както ѝ каза Елисей“ (*IV Царства, гл. 4, ст. 8–17*).

В този разказ учудва една особеност: откакто се наредил напълно наготово у тая добра жена, Елисей като че ли не се намирал вече в такава вражда с царя (Сонам, в подножието на планина Хелвуй, принадлежал на израилското царство). В стремежа си да бъде вежлив и любезен Елисей предлага да ѝ направи услуга пред Иорам, точно като човек, който влиза в числото на неговите любимци и може да говори с него направо! А в това време тоя цар е същият Иорам, на когото Елисей малко преди това заявява по най-нахален начин, че не иска ни го да го види, нито да разговаря с него.

Библейският текст не казва направо, че именно Елисей е направил детето на тая добра жена, но позволява да подозираме това. Ведно с това по-късно авторът на разказа нарича божия човек баща. Не се знае дали той е станал баща по начина на свети Йосиф дърводелеца — бащата на „сина божи“ Исуса, или в обикновения смисъл.

„Порасна детето и един ден отиде при баща си, при жътварите. И каза на баща си: глава, глава ме боли! И той каза на слугата си: занеси го на майка му... И то седя в скута ѝ до пладне и умря. Тя отиде и го положи в леглото на божия човек, затвори го и излезе... И тръгна и дойде при божия човек на планина Кармил... А когато дойде при

божия човек на планината, хвана се за, нозете му... И тя каза: исках ли аз от моя господар син? Не думам ли: недей ме лъга?... И той стана и тръгна подире й... И Елисей влезе в къщата, и ето умрялото дете лежи на леглото му. И влезе, затвори вратата след себе си и се помоли господу; след това се качи, легна върху детето, тури устата си върху неговите уста, очите си върху неговите очи, и дланите си върху неговите длани, и се простря върху него и тялото на детето се сгръ. *Елисей* стана и взе да ходи из горницата насам-натам; после пак се качи и се простря върху него. И детето кихна седем пъти и отвори очите си. И той повика Гиезия и рече: повикай тая сонамка. И той я повика. Тя дойде при него и той каза: вземи сина си. Тя се доближи, падна пред нозете му и се поклони доземи; *след това* взе сина си и излезе“ (IV Царства, гл. 4, ст. 18–37).

Критиците се смеят на това чудо на Елисей, което се отличава от чудото на Илия само по броя на движенията на тялото. Но богословите виждат в тях мистичен смисъл: нали все пак трябва да се покълчиш, преди да извършиш чудо.

Пророкът се върнал от Сонам в Галгал и заварил в страната глад. Още веднъж глад и пак глад! Още едно доказателство, че тая прекрасна Ханаанска страна, с оголените си планини, пещери и пропасти, със Содомското си езеро, с пясъчна и камениста пустиня съвсем не е била толкова плодородна, както старият бог я описва на избрания си народ чрез устата на Моисей.

„А Елисей се върна в Галгал. В оная земя имаше глад и синовете на пророците седяха пред него. И той каза на слугата си: тури големия котел и свари сочиво за пророческите синове.

И излезе един от тях в полето да събира зеленчук, намери едно диво повлачно растение и набра от него пълен скут диви плодове; върна се и ги надrobi в котела със сочивото, защото не ги познаваха.

Сипаха им да ядат. Но щом почнаха да ядат сочивото, завикаха и казваха: смърт има в котела, човече божи! И не можаха да ядат.

А той каза: дайте брашно. И го изсипа в котела и каза (на Гиезия): сипвай на човеците, нека ядат. И в котела не остана нищо вредно.

Дойде някой си от Ваалшалиша и донесе на божия човек хлебен начатък — двайсет ечемичени хлебчета и сурови зърна в люспи. И каза Елисей: дай на човеците да ядат.

И каза слугата му: какво ще дам на сто души? И той каза: дай на човеците, нека ядат, защото тъй говори господ: ще се наситят и ще остане.

Той им даде, и те се наситиха, и остана още според словото господне“ (*IV Царства, гл. 4, ст. 38–44*).

Най-забележителното в това чудо е, че много време по-късно Исус Христос го повторил. Но Елисей отдавна е бил мъртъв и не можел да обвини сина на Мария в плагиатство.^[1]

Глава 5 е посветена на историята на Нееман. Ако съдим по Библията, би могло да го считаме за особено прочут, но както обикновено нито един историк не го познава. „Нееман, военачалник на сирийския цар, беше голям човек пред господаря си и почитан, защото чрез него господ бе дал победа на сирийци; и тоя човек беше отличен войник, но прокажен. Веднъж сирийци излязоха на чети и плениха от израилската земя едно малко момиче, и то служеше на Неемановата жена. И каза то на господарката си: о, да отидеше моят господар при пророка, който е в Самария, той щеше да снесе от него проказата!“ (*ст. 1–3*).

Когато тези думи били предадени на негово превъзходителство генерал Нееман, той помолил царя за отпуск и царят не му отказал. Сирийският цар написал освен това приятелска бележка на израилския цар да се окаже на Нееман добър прием; и Нееман тръгнал, като взел със себе си десет таланта сребро, шест хиляди сикли злато и десет премени дрехи. Но с израилския цар станало нещо непонятно. Когато израилският Иорам отворил писмото, той прочел: „заедно с това писмо, ето пращам при тебе Неемана, моя слуга, да снемеш от него проказата му“ (*ст. 6*). Можем да си представим учудването на Иорам при четенето на това писмо, но мъчно е да си въобразим как е постъпил той. Според думите на Библията „израилският цар, като прочете писмото, раздра дрехите си и каза: нима аз съм бог, да умъртвавам и съживявам, та праща при мене да снеса от тоя човек проказата му? Ето знайте сега и вижте, че той дири повод за вражда против мене“ (*ст. 7*).

За щастие Елисей знаел всичко, каквото ставало, и изпратил да кажат на Иорам да изпрати Нееман при него. Седем изкъпвания в Йордан, по рецептата на Елисей, напълно излекували храбрив боец от проказата: „и тялото му се обнови като тялото на малко дете и се

очисти“ (ст. 14). Наистина Нееман отначало се учудил на рецептата на пророка: струвало му се странно, че е бил принуден да извърши такова дълго пътуване само за да се умие в чиста вода. И ние у дома си имаме рекички, казвал той, в които може да се окъпе човек. Разяснили му обаче, че тия рекички нямат свойствата на Йордан, придобити от тая река поради благодетелната намеса на Елисей.

След като оздравял, той отишъл да благодари на пророка: „ето познах, че по цяла земя няма бог, освен у израиля; приеми, прочее, дар от твоя раб“ (ст. 15). Въпреки всичката настойчивост на Нееман безкористието на Елисей останало непреклонно.

Елисей извършил още цяла серия чудеса. Един от героите на разказа, които „свещеният“ автор мъгляво нарича пророчески синове, се намирал веднъж на брега на Йордан, дето сечел дърва, и изпуснал брадвата си във водата: „Той завика и каза: ах, господарю!“... Елисей казал: „де падна тя? Той му посочи мястото. Тогава Елисей отсече късче дърво, па го хвърли там и брадвата изплува“. На сина на пророка оставало само да протегне ръка и да извади брадвата от водата (*IV Царства, гл. 6, ст. 5–6*).

Друго чудо показва още веднъж до каква степен бог покровителствувал Елисей. „Сирийският цар тръгна на война против израилтяните... Дойдоха нощем и обиколиха града. Сутринта слугата на божия човек стана и излезе. И ето войска около града и коне и колесници. И слугата му каза: уви, господарю! Какво да правим? Той отговори: не бой се, защото ония, които са с нас, са повече от ония, които са с тях. Елисей се молеше и думаше: господи отвори ми очите да види. И господ отвори очите на слугата, и той видя и ето, цялата планина пълна с коне и огнени колесници около Елисея. Когато сирийци отидоха при него, Елисей се помоли господу и каза: порази ги със слепота. И господ ги порази със слепота, според думата Елисеева“ (ст. 8–18).

Тук приключението добива характер на палячовска комедия. Представете си тия нещастни офицери и войници, внезапно поразени от слепота, особено когато става дума за многобройна армия. Нали градът, дето се намирал пророкът, бил окръжен от пехота, кавалерия и военни колесници. Ако е могло да стане такова чудо, като че ли тия хиляди нещастни войници е трябвало да снемат обсадата, да молят за пощада израилтяните, да молят да ги отведат у дома им, докато са

живи. Но нищо подобно! Според библията тези слепи войски не изоставили намерението си да вземат Елисей жив или мъртъв. И тук „свещеният“ автор кара вярващите да преглътнат една от най-монументалните глупости, които някога са били написани от жреци, самодоволно надсмиващи се над доверчивостта на наивниците. Елисей предложил на сирийските офицери и войници да ги поведе да търсят Елисей. Тия слепи идиоти приели предложението и пророкът ги помъкнал подире си до самата столица на държавата, дето те попаднали в плен. Тая измислица е толкова безсмислена, че ние смятаме за необходимо още веднъж да възпроизведем божествения текст: „Елисей им каза: не е тоя пътът, не и тоя градът; вървете подире, ми, аз ще ви заведа при оногова, когото дирите. И ги заведе в Самария“ (*IV Царства, гл. 6, ст. 19*).

Представете си тия воители, които следват на върволица подир пророка; представете си всички тия слепци, които крачат от Дотаим до Самария, като се държат един друг за полите на шинелите, при което първият се държи за полата на водача, който е не някой друг, а самият Елисей. Представете си всичко това и кажете, може ли някаква религия да се присмива по-безсрамно на добродушието на лековерните си привърженици? „Когато дойдоха, в Самария, Елисей каза: господи отвори им очите да видят. И господ им отвори очите и видяха, че са всред Самария“ (*ст. 20*).

Но добро е всичко, което свършва добре, и ние сега ще видим, че тоя ден Елисей бил великодушен и не е злоупотребил с тържеството си. „Израилският цар, като ги видя, попита Елисея: да ги избия ли, отче мой? И той отговори: не ги избивай. Нима със сабята си и с лъка си ги плени, та да ги убиваш? Сложи им хляб и вода; нека ядат и пият, и да идат при господаря си. Той им приготви голям обед и те ядоха и пиха. Отпусна ги и те отидоха при господаря си. Оттогава тия сирийски пълчища не ходиха вече в израилевата земя“ (*ст. 21–23*).

Това, което току-що прочетохме, незабавно се опровергава от продължението на тая история. Такова е то „свещеното“ писание. Стих 23 уверява, че поради великодушието на Елисей израилското царство занапред било избавено от нахлуването на сирийци. Но прочетете стих 24: „след това сирийският цар Венадад събра цялата си войска, тръгна и обсади Самария“. За да избягнат необходимостта да обясняват тези безсмислени и прекалено глупави противоречия, учебниците по

„свещена история“ говорят само за чудото с ослепяването на сирийците.

И така, на сцената пак е Венадад. Това е същият Венадад, на когото, както помните, цар Ахав дал възможност да се скрие. „И настана голям глад в Самария, когато я обсаждаха, тъй че една ослешка глава се продаваше за осемдесет сикли сребро, и четвърт каба гълъбови куришки — за пет сикли сребро“. Това е казано в стих 25.

„Веднъж израилският цар вървеше по стената и една жена му думаше с плач: помогни ми, господарю мой, царю.

Той отговори: ако господ ти не помогне, отде ще ти помогна аз? От гумното ли, от лина ли?

Попита я още царят: какво ти е? А тя отговори: тая жена ми каза: дай твоя син да го изядем днес, а моя син ще изядем утре.

И сварихме моя син и го изядохме. На другия ден аз ѝ казах: дай и ти сина си да го изядем. Но тя скри сина си.

Царят, като чу думите на жената, раздра дрехите си; и като вървеше по стената, народът видя, че той носи на самото си тяло вретиче.

И *царят* каза: това и това да ми стори бог и още повече да стори, ако остане днес главата на Елисея, Сафатовия син, върху му.

А Елисей седеше у дома си, и старците седяха у него. И прати (царят) одного от своите хора. Преди да дойде пратеникът при него, Елисей каза на старците: видите ли, че тоя син на убийца прати да ми вземат главата? Гледайте, когато дойде пратеникът, затворете вратата и го притиснете с вратата. А ето и тропота от нозете на господаря му след него!

Докле още говореше с тях, ето пратеникът пристигна при него, и Елисей каза: ето каква неволя от господ! Какво да чакам занапред от господ?“ (*IV Царства, гл. 6, ст. 26–33*).

За щастие, въпреки че бил причина за глада, Елисей скоро променил положението на нещата. Полюбувайте се: „Каза още Елисей: чуйте словото господне! Тъй говори господ: утре по това време една мяра чисто брашно *ще струва* една сикля, и две мери ечемик една сикля при портите на Самария“ (*гл. 7, ст. 1*).

„Господ бе направил тъй, че в сирийския стан се чу тропот от колесници, цвилене от коне, шум от голяма войска. И сирийци си бяха

казали един другиму: навярно израилският цар е наел против нас хетейските и египетските царе, за да ни нападнат.

Затова бяха станали и избягали в мрачината и оставили шатрите си, и конете си, и ослите си — целия стан, както си беше, и бяха забягнали, за да се избавят“ (ст. 6–7).

„Тогава народът излезе и разграби сирийския стан и една мяра чисто брашно стана за сикля, и две мери ечемик — за сикля, по словото господне“ (ст. 16).

След като разказва, че сонамитянката, на която Елисей възкресил детето, се крила от глада във филистимската страна седем години, глава 8 разказва и историята на „капитан“ Азаил. За да я разберем, трябва да си припомним, че когато Илия (не Елисей, не!) бил на планината Хорив, след земетръса и огъня бог му казал: „върни се по пътя си през пустинята в Дамаск (четиридесет денонощия ходене. — Л. Таксил), и кога пристигнеш, помажи Азаила за цар на Сирия, а Ииуя, Немесиевия син, помажи за цар над израиля“ и т.н. (III Царства, гл. 19, ст. 15–16).

Библията не обяснява защо Илия не помазал ни Азаила, ни Ииуя: бог отец казал гореприведените думи, и толкоз. Сега ние имаме работа с Елисей. „Свещеният“ писател изведнъж си спомня за Азаил и Ииуй и се кани да поправи криво-ляво разсеяността си, щом има под ръка Елисей. Най-сетне поне сега ще научим кой е тоя Азаил.

„И дойде Елисей в Дамаск, когато сирийският цар Венадад беше болен. Обадиха на Ванадада и казаха: тук дойде божият човек.

Тогава царят каза на Азаила: вземи в ръка дар и иди посрещни божия човек и попитай чрез него господата, думайки: ще оздравея ли от тая болест?

Азаил отиде да го посрещне и взе в ръка дар и всичко най-добро в Дамаск, колкото могат да носят четирийсет камили, па отиде и застана пред лицето му и каза: твоят син Венадад, сирийският цар, ме прати при тебе да попитам: ще оздравея ли от тая болест?

Елисей му отговори: иди му кажи: ще оздравееш. Обаче, господ ми яви, че той ще умре“ (IV Царства, гл. 8, ст. 7–10).

Като четеш подобни глупости, понякога се чувствуваш като насън. Защо Елисей, като знае от бога, че Венадад ще умре, поръчва на Азаил да обещае на болния оздравяване? И защо той, „божият пророк“,

съзнателно лъже Азаил? Библията не обяснява това. Такова обилие от глупости понякога дори уморява.

„И устреми *Елисей* върху него погледа си и тъй стоя, докле оня се смути; и заплака божият човек.

И Азаил попита: защо плаче господарят ми? А той отговори: защото зная какво зло ще сториш на израилевите синове: крепостите им на огън ще предадеш, момците им с меч ще погубиш, кърмачетата им ще избиеш и непразните им жени ще разсечеш“ (*ст. 11–12*).

Допускам, че ако някой се обърнеше към вас с такива предсказания и вие вярвахте в правдивостта на пророците, бихте отстъпили с ужас. Но харесва ли ви отговорът на Азаил?

„И каза Азаил: какво е твоят раб, (мъртво) псе, та да може направи такова голямо дело? И отговори Елисей: господ ми показа в тебе царя на Сирия.

Той си отиде от Елисея и дойде при господаря си. И *тоя* го попита: какво ти говори Елисей? Той отговори: каза ми, че ще оздравееш.

На другия ден обаче Азаил взе завивката, натопи я във вода и я тури на лицето му, и царят умря. И вместо него се възцари Азаил“ (*ст. 13–15*).

Този начин да се завоюва корона е чудно прост. Никой от наследниците на Венадад не протестираше, и то се знае защо: „волюта божия“ била такава.

В края на осма глава се говори, че на преклонни години Иосафат споделил трона със сина си Иорам, съпруга на Готолия. Това противоречи на прочетеното от нас по-горе: каза се вече (*III Царства, гл. 22, ст. 50*), че тоя Иорам, син Иосафатов, се възкачил на престола след смъртта на баща си. Но ако ние се спирахме на всички противоречия на Библията, никога не бихме свършили.

Иорам иудейски тръгнал по лош път. Като шурей си — Иорам израилски, той вършел само негодни неща, за което бил наказан: „Едом“ се разбунтувал и престанал да плаща данък. Иорам иудейски бил на тридесет и две години, когато се възкачил на престола и царувал, както е казано, осем години. Когато той умрял, Иорам израилски карал двадесетата година от царуването си.

Иорам иудейски бил наследен от Охозия, негов син от Готолия. Охозия получил бащината си корона на двадесет и две години. Той не

се покланял на иудейския бог и се задържал на престола само една година. Охозия сключил съюз с вуйчо си Иорам израилски, за да воюва с Азаил, сирийския цар. Но Азаил разбил съюзниците „и цар Иорам се върна да се лекува в Изреел от раните, които сирийци му нанесоха в Рамот, когато воюваше против сирийския цар Азаил. И Охозия, Иорамовият син, иудейски цар, дойде да посети Ахавовия син Иорам в Изреел, понеже беше болен“ (*IV Царства, гл. 8, ст. 29*).

Читателю, пригответе се! Сега ще треперите: бог подготвя ужасна битка!

„Пророк Елисей повика одного от пророческите синове и му каза: препаши се през кръста, вземи в ръка тоя съд с елей, па иди в Рамот галаадски; като идеш там, намери там Ииуя, син на Иосафата, Немесиев син, пристъпи и му кажи да излезе изсред братята си и го въведи във вътрешната стая; вземи тогава съда с елея, излей го върху главата му и кажи: тъй казва господ: помазвам те за цар над израиля. После отвори вратата, па бягай и не чакай“ (*IV Царства, гл. 9, ст. 1–3*).

Младият „пророчески син“ изпълнил точно поръчението, за най-голяма почуда на Ииуй. Като получил порцията си от елей, Ииуй разказал на офицерите от гарнизона какво станало с него. „Тогавате забързаха и всеки взе дрехата си, постлаха му на самите стъпала, затръбиха с тръби и казаха: Ииуй се възцари! И подигна се Ииуй, синът на Немесиевия син Иосафат, против Иорама, а Иорам се намираще с всички израилтяни в Рамот галаадски на стража против сирийския цар Азаил“ (*ст. 13–14*).

Сега ние попадаме в ужасен, безкраен лабиринт от убийства. Азаил получил страшна мисия от бога, като почнал изпълнението ѝ със смъртта на Венадад. Тя е изпълнена с невероятни ужаси: новият сирийски цар ще трябва да разбива главите на младенците и да разсича коремите на бременните жени. Ииуй също има поръка да се къпе в кръв. Нека си припомним, че престъпленията на Иорамовци, Охозиевци и на другите „монарси“ се състояли в това, че се покланяли на Ваал вместо на Адонай. И ето на каква веротърпимост учи Библията!

След провъзгласяването си за цар Ииуй се качва на коня си и тръгва за Изреел, дето бил Иорам и където бил пристигнал Охозия, юдейският цар, за да посети Иорам, който се лекувал там. „На кулата в

Изреел стоеше стражар и съгледа Ииуевото пълчище, когато идеше, и каза: пълчище виждам. И каза Иорам: вземи конник, проводи насреща им и нека попита: с мир ли?“ (ст. 17).

Тъй като тоя пратеник не се върнал, Иорам изпратил друг, когото също не видял повече. „Иорам каза: впрягай. И впрегнаха колесницата му. Излезе израилският цар Иорам и иудейският цар Охозия, всеки на колесницата си. Излязоха да посрещнат Ииуя и се срещнаха с него в нивата на изреелеца Навутей. Когато Иорам видя Ииуя, каза: с мир ли, Ииуе? Той отговори: какъв мир при блудството на майка ти Иезавел и при многото нейни магии?“ (ст. 21–22).

За да разберем цялата прелест на упрека на Ииуй по повод разпуснатостта на царица Иезавел, необходимо е да направим малка хронологична сметка, основана на свещените текстове. На колко години е била тогава вдовицата на Ахав? Тя била майка на Готолия, а Готолия била вече на около сто години.

Не се знае на каква възраст всяка от тях е встъпила в брак. Но да допуснем, че дъщерята на Ахав е била само на петнадесет години, когато са я бракосъчетали с Иорам иудейски, сина на Иосафат. А ние знаем, че тоя Иорам не се отличавал с преданост към бога; втората книга на „Паралипоменон“ съобщава какво наказание го постигнало.

„И възбуди господ против Иорама духа на филистимци и арабци, съседи на етиопци.

И те се дигнаха против Иудея, нахълтаха в нея и заграбиха всичкия имот, що беше в дома на царя, а също и синовете му и жените му, та не остана друг син освен Охозия, най-малкия от синовете му. След всичко това господ порази вътрешностите му с неизлечима болест.

Тъй вървеше от ден на ден, а към края на втората година му изпадаха вътрешностите от болестта му и той умря в жестоки страдания; и народът не запали за него *благовония*, както правеше за бащите му“ (II Паралип., гл. 21, ст. 16–19).

А глава 22 от същата книга почва със следното ценно съобщение: „жителите Иерусалимски поставиха вместо него за цар Охозия, най-малкия му син, понеже всички по-стари бяха избити от пълчищата, които се промъкваха към стана с арабци — и възцари се Охозия, син на иудейския цар Иорама. Охозия беше на двацет и две години, когато се възцари, и царува в Иерусалим една година; майка му се казваше

Готолия, дъщеря на Амврия“ (ст. 1–2). Броят на братята на Охозия е посочен в 14 стих от десета глава на Четвърта книга на „Царства“: те били „четирийсет и двама души“.

Сега да се върнем малко назад: Готолия, омъжила се най-рано на петнадесет години, е могла да роди своя син първенец след една година. Да допуснем, че тя е раждала всяка година деца и само синове (Библията не споменава за дъщери на тая царица). Охозия се е родил четиридесет и трети и следователно Готолия е била най-малко на петдесет и осем години, когато го е родила. Оттук е ясно, че тя е трябвало да бъде на осемдесет години точно, когато двадесет и две годишният Охозия се е възцарил на трона. Оттук следва по-нататък, че Иезавел, майката на Готолия, е била поне на възраст сто години, когато е имала сина си Иорам, който царувал над израил, и внука си Охозия, който царувал над иуда, във времето, когато ѝ се приписва срамен разврат. Става ясно след това, че магиите, които Ииуй с гняв ѝ приписва, са могли да имат за цел само магьосническо привличане на любовници за столетната старица!

Отговорът на Ииуй, разбира се, не могъл да успокои сина на Иезавел. „Тогавя Иорам обърна ръцете си и побягна, като каза на Охозия: измяна, Охозие! И Ииуй опна с ръка лъка и удари Иорама между плешките му, и стрелата прониза сърцето му, и той падна в колесницата си“ (IV Царства гл. 9, ст. 23–24). Охозия, цар иудейски, също побягнал. „И спусна се подире му Ииуй и каза: удрете и него в колесницата... И той побягна в Мегидон и умря там“ (ст. 27).

Сега идва ред на Иезавел. „Ииуй пристигна в Изреел. А Иезавел, като получи известие, тури червило на лицето си, нагизди главата си и гледаше през прозореца“ (ст. 30). Тая почтена старица, която е била най-малко на сто, ако не и на сто и двадесет години, още е разчитала на чара си, имайки намерение да съблазни узурпатора. „Когато Ииуй влезе в портите, тя попита: ще има ли мир за Замврия, убиеца на господаря си?“ (ст. 31). Ние помним още, че Замврий, след като убил цар Васа и цялото му семейство, е царувал само седем дни и завършил живота си със самоубийство, когато видял успеха на бунта на Амврий.

„Той дигна очи към прозореца и попита: кой е с мене, кой? И обърнаха поглед към него двама-трима скопци. И той им каза: изхвърлете я. Те я изхвърлиха и кръвта ѝ бризна по стената и по конете, и я стъпкаха. И дойде Ииуй, яде, пи и каза: намерете оная

проклетница и я погребете, понеже е царска дъщеря. Отидоха да я погребат, ала от нея не намериха нищо, а само череп, нозе и китки от ръцете“ (ст. 32–35).

Но ние знаем, че Иезавел е била много плодовита. Иорам оставил братя, способни да приемат царството. „Ахав имаше седемдесет синове в Самария. Ииуй написа и прати в Самария до израилските началници, старейшини и възпитатели на Ахавовите деца писма (*IV Царства*, гл. 10, ст. 1). Писмата предписвали да изтребят всички млади «принцове». «Когато стигна до тях писмото, те взеха царските синове и ги заклаха — седемдесет души, туриха главите им в кошници и му ги изпратиха в Изреел» (ст. 7) Ииуй умъртвил също така и всички приятели и всички слуги от дома на Ахав.

«След това стана, тръгна и дойде в Самария. По пътя, когато се намираще близо до овчарския Бет-Екед, Ииуй срещна братята на иудейския цар Охозия и попита: кои сте вие? Те отговориха: ние сме братя на Охозия, отиваме да научим здрави ли са синовете на царя и синовете на царицата. А той каза: хванете ги живи. Хванаха ги живи и ги заклаха — четирийсет и двама души... и не остана от тях нито един» (ст. 12–14). Не вреди да напомним, че тия четиридесет и двама синове на Готолия са били избити вече веднъж от арабите (*II Паралип.*, гл. 22, ст. 1). Охозия, четиридесет и третият и най-малък в семейството, наследил баща си, Иорам иудейски, тъкмо и само поради това поголовно изтребване на по-големите му братя. О, жесток и безстрашен Ииуй! Той не се спирал дори пред убийството... на мъртъвци!

Ако мислите, че с това благочестивите библейски мръсотии ще се свършат, вие жестоко грешите. Ииуй обявява големи празненства в чест на Ваал. «Свикайте при мене всички пророци на Ваала, всичките му служители и всичките му свещеници — никой да не отсъствува, защото ще принесе голяма жертва Ваалу. А всеки, който не дойде, няма да остане жив. Ииуй правеше това с лукавство, за да изтреби Вааловите служители. И каза Ииуй: наредете празничен събор за Ваала. И прогласиха събор. Тогава Ииуй прати по цял израил и дойдоха всички Ваалови служители; не остана ни един да не дойде; и влязоха в дома на Ваала, и Вааловият дом се напълни от край до край» (*IV Царства*, гл. 10, ст. 19–21).

През време на богослужението храмът на съперника на Саваот бил обкръжен от войските на Ииуй. «Когато всесъжението бе извършено, Ииуй каза на бързоходците и на началниците: идете, избийте ги, та нито един да не излезе. Избиха ги с острието на меча и ги изхвърлиха бързоходците и началниците, и отидоха в града, дето беше Вааловото капище, изнесоха статуите от Вааловото капище и ги изгориха; след това разбиха Вааловата статуя, разрушиха Вааловото капище и го обърнаха на място за нечистотии, дори до днес. Тъй изтреби Ииуй Ваала от израилската земя.» (ст. 25–28).

А сега, читателю, облегнете се на стената или се дръжте за нещо, за да не се заклатите и да не паднете. Ето стих 29: «Ала от греховете на Наватовия син Иеровоам, който бе вкарал в грях израиля, от тях Ииуй не отстъпяше — от златните телци, които бяха във Ветил и в Дан». Няма никаква възможност да разберем този господин Ииуй!

Ето още един цитат: «И господ каза на Ииуй: задето драговошно извърши, каквото беше праведно в очите ми — изпълни над Ахововия дом всичко, що ми беше на сърце, твоите синове ще седят до четвърта рода на израилевия престол. Но Ииуй не залягаше да върви по закона на господа, бога израилев, от все сърце. Той не отстъпваше от греховете на Иеровоама, който бе вкарал в грях израиля» (ст. 30–31). Както и да е, той узурпатор царувал двадесет и осем години. И оставил короната на сина си Иоахаз.

Увлечен от подвизите на Ииуй, «свещеният» автор забравил за Готолия. В глава 11 той се връща при нея. Възкачването на престола на узурпатора накарало дъщерята на Ахав да потъне в дълбок и много сложен траур: само за няколко дни била убита и изядена от кучетата майка ѝ Иезавел, убит брат ѝ Иорам израилски и седемдесетте ѝ други братя, син ѝ Охозия и четиридесет и двамата ѝ други синове. На Иерусалимската царица останали само внуците, синове на Охозия. Какво направила тя, за да ги спаси от яростта на Ииуй? Тя... ги изтребила сама. «Готолия, майка на Охозия, като видя, че син ѝ умря, стана и изтреби целия царски род» (ст. 1).

Само в Библията се срещат подобни места. Волтер казва по този повод: «Готолия, бабата на малкия Иоас, убива всичките си внуци в Иерусалим, както говори свещената история, с изключение на малкия Иоас, който успял да се скрие. Тя била на около сто години. Следователно това избиване не е могло да има никакви подбудителни

причини. Тя извършва всички тия многобройни убийства само за удоволствие, а също и за да създаде на върховния жрец Иодай предлог да убие и нея на свой ред. В тоя период на израилските и иудейски царе ние срещаме такива сцени на убийства и масово изстребление, които би могло да се срещнат навярно само в историята на поровете, ако някой петел би съумял да напише тяхната история.»

Библейските разкази винаги се отличават с неправдоподобност. По какъв начин най-малкият от синовете на Охозия е могъл да се спаси от това всеобщо избиване? Укрила го леля му Иосавет. Но коя е тая Иосавет? Тя е сестра на Охозия и дъщеря на Готолия (*IV Царства*, гл. 1, ст. 2). Освен това тя е съпруга на свещеник Иодай (*II Паралип.*, гл. 22, ст. 11). По такъв начин царица Готолия, която се прославяла с неблагочестието си, Готолия, която смятала Ваал за единствен бог, дала дъщеря си на свещеник на еврейския бог. А малкият Иоас се възпитавал в храма тайно от Готолия. В продължение на шест години тя не знаела съвсем нищо за тоя продължителен заговор на зет си. На седмата година Иодай събрал военачалниците, верни на еврейския бог, показал им младия син на Охозия, провъзгласил го за цар и Готолия, която дошла да види какво става, била убита при «конския вход» на царския дом. Заедно с нея убили и жреца на Ваал — Матан — конкурент на Иодай.

От четвъртата книга на «Царства» следва, че Иоас бил благочестив монарх; но от втората книга на «Паралипоменон» се вижда също, че той завършил зле (гл. 24): възстановил култа към идолите на дъбравните и на други лъжливи богове за най-голямо смущение на Захарий, който след смъртта на баща си Иодай станал свещеник на еврейския бог. Раздразнен от упреците на Захарий, Иоас заповядал да го пребият с камъни в двора на храма (ст. 21). На свой ред Иоас бил удавен от двама свои слуги, които «Паралипоменон» нарича: Завад, син на Шимеата, и Иегозавад, син на Шимрита“, а четвъртата книга на „Царства“: „Иозакар, син на Шимеата, и Иехозавад, син на Шомера“ (гл. 14, ст. 21). Които и да са били убийците му, тоя цар царувал цели четиридесет години. Убитият Иоас бил наследен от сина си Амасия.

Връщайки се към четвъртата книга на „Царства“, ние научаваме, че у Израил страшният Ииуй бил наследен от сина си Иоахаз. Тоя блудодец се присмивал на еврейския бог в продължение на

седемнайсет години. Царството му се подлагало на опустошителните нашествия на сирийските царе Азаил и Венадад. А колко разорени са били евреите, трудно е да си представим! Ето текста: „На Иоахаза остана войска само петдесет конника, десет колесници и десет хиляди пешаци, защото сирийският цар ги беше изтребил и преобърнал в прах, който се тъпче“ (IV Царства, гл. 13, ст. 7).

Иоахаз бил наследен от сина си Иоас, който не трябва да се смесва с Иоас, цар иудейски. Иоас израилски, внук на Ииуй, воювал с Амасия, сина на Иоас иудейски; разбил го напълно, направил пробив в Иерусалимските стени от четиридесет лакти и разграбил храма и царския дворец.

При царуването на Иоас израилски пророк Елисей умрял. „Елисей се разболя от болест, от която после и умря. Дойде при него израилският цар Иоас, плака над него!“ (IV Царства, гл. 13, ст. 14).

На другата година станало неочаквано чудо. Погребали един човек и видели пълчище моавитяни. „Погребвачите... хвърлиха тоя човек в Елисеевия гроб и той, като падна, допря се до Елисеевите кости, оживя и се изправи на нозете си“ (ст. 20–21). Ние предполагаме, че и моавитяни също са се изплашили и са офейкали.

Критиците никога не са доволни! Те и тук също правят забележките си. Питат, защо бог не е възкресил самия Елисей, вместо да възкресява някакъв си никому неизвестен гражданин, никому ненужен и неинтересен, случайно хвърлен в гроба на пророка. Те питат по какъв начин тоя гроб е останал отворен в продължение на цяла година? Питат какво е станало с възкръсналия и се чудят, че той не се е стремял към слава и съвсем не е отбелязан от Библията дори във втория си, толкова неочакван живот. Най-сетне, ако костите на Елисей са имали такова чудодейно свойство, то, питат те, защо повече никой не ги е използвал? Тъжно е, като си помислим, че едно що-годе разумно и добре разпространено използване на тоя скелет би могло да осигури и на всички нас безсмъртие! Във всеки случай „светите отци“ биха могли да използват Елисеевите костици поне за продължаване на собственото си съществуване^[2].

Със смъртта на Елисей историко-политическата бъркотия в Библията става такава, че почти е невъзможно да вникнеш в безсмисленото натрупване на имена и фантастични събития. Краят на

израилската държава настъпва при цар Осия. Осия и много негови бивши поданици били отведени в асирийски плен.

[1] Цялата история на Христа е само преплитане на цял ред епизоди и мотиви, заимствувани от вехтозаветната „история“. Няма нищо удивително, че чудото с нахранването е влязло също и в евангелията (в евангелието от Марко два пъти — *гл. 6, ст. 37; гл. 8, ст. 1 и сл.*). ↑

[2] Християнските църковници „намерили“ останките на Елисей доста рано. В средата на IV век римският император Юлиан Философ заповядал да изгорят тези кости. Пепелта им била развяна по вятъра. Това не попречило на църковниците наскоро след смъртта на Юлиан да започнат в град Севест отново да спекулират с чудотворните мощи на Елисей, а още по-късно в град Равена се появил дубликат на тези мощи. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТА

КРАЙ НА ИУДЕЙСКОТО ЦАРСТВО

През времето, когато евреите от израилското царство били в асирийски плен, иудейското царство още се държало самостоятелно под благочестивото управление на Езекия. „Той премахна оброчищата, изпочупи статуите, изсече дъбравата и унищожи медната змия, която Моисей бе направил; защото дори до ония дни израилевите синове й кадыха“ (*IV Царства, гл. 18, ст. 4*). Наистина заради това благочестие бог му дал победа над филистимяните, но все пак божие покровителство в някои случаи проличавало само наполовина. Така в четвъртата година от царуването си Езекия изпитал нашествието на Синахериб (Библията го нарича Сенахирим), асирийски цар, и се отървал от него, като му платил триста таланта сребро и триста таланта злато. „И Езекия даде всичкото сребро, каквото се намери в дома господен и в съкровищниците на царския дом... Езекия сне *златото* от вратата на дома господен и от вратните стълбове, които бе позлатил... и го даде на асирийския цар“ (*ст. 15–16*).

След такъв грабеж „Сенахирим“ би могъл като че ли да остави Езекия на мира. Но къде ти! Той скоро се върнал пак, заловил се отново за работа, обкръжил Иерусалим с войски и пратил при Езекия някой си Рабсак, на когото поръчал да зададе на царя ехидния въпрос: „какво е това упование, на което ти се осланяш?“ (*ст. 19*). Езекия изпратил на Рабсак трима парламентъори и те му, казали: „Говори на рабите си по арамейски, защото разбираме, а недей ни говори по иудейски да чува народът, който е на стената“ (*ст. 26*).

Но Рабсак става още по-дързък. Той почва да говори на „изящния“ библейски език: „Нима *само* до твоя господар и до тебе ме прати господарят ми да кажа тия думи? Не, а и на людете, които седят на стената, за да ядат поганта си и да пият мочта си заедно с вас“ (*ст. 27*).

Езекия, види се, не се е уповавал особено много на бога, щом е позволил така да го ограбят без всякаква съпротива. Ала пророк Исаия,

съвременник на тия събития, повдигнал настроението му, пък и сам бог отец му оказал подкрепата си: „И случи се през нея нощ: ангел господен отиде и порази в асирийския стан сто осемдесет и пет хиляди. На сутринта станаха и ето — все мъртви тела. Тръгна, отиде и се върна асирийският цар Сенахирим и живееше в Ниневия“ (*IV Царства, гл. 19, ст. 35–36*). Блестяща библейска „победа“!

Библията съобщава по-нататък, че „Сенахирим“ бил убит от синовете си Адрамелех и Шарецер, които след убийството се скрили в Армения, и че другият син на „Сенахирим“, „Асардан“ (в историята — Асархадон), се възцарил вместо него. А в следващата глава авторът съобщава, че в последните години на царуването си Езекия сключил съюз с Беродах Баладан, цар вавилонски.

Тия твърдения не се съгласуват с откритията на археолозите за историята на асирийските царства. От надписите в прочутия дворец на Хорсабад, открит в 1842 година от Бота, френски консул в Мосул, става ясно, че Беродах Баладан е бил изгонен от Халдея от самия Салманасар V, бащата на Синахериб, след като победил в битката при Батлаким в 709 г. преди н.е., и че Салманасар след тая победа завладял Вавилон и присъединил това царство към Ниневия. По какъв начин Езекия е могъл да сключи съюз с Беродах Баладан при царуването на „Асардан“, сина на Синахериб, щом вавилонският цар е загубил всичките си владения във войната против ниневийския цар, дядото на „Асардан“, и щом „Асардан“, който царувал през последните години на Езекия, е бил едновременно цар на Ниневия и на Вавилон?

Но дори и да не се съобразяваме с откритията на учените и да предпочитаме авторитета на Библията, и в такъв случай не може да не направим следната бележка: бог, който дал обещанието: „Аз ще пазя тоя град, за да го опазя за себе си и за моя раб Давида“ (*IV Царства, гл. 19, ст. 34*), би могъл и да не чака второ нашествие от „Сенахирим“. Защото ако бог, бидейки всемогъщ, е решил да вземе Иерусалим под свое покровителство, по-добре би било наистина да защитава града от „Сенахирим“ от самото начало, отколкото да позволи на „Сенахирим“ да отнесе всички богатства на страната и всички съкровища на храма. Не може да се разбере също защо господин Саваот, който се провъзгласил толкова тържествено за защитник и покровител на Иудиното племе и чрез ръката на своя ангел изстребител убил за една нощ сто осемдесет и пет хиляди асирийци, след няколко години

напуснал иудеите, като позволил да бъдат разрушени светините им от друга асирийска армия и гледал съвсем спокойно как заковавали във вериги като роби иудеите и вениаминовото племе, включително и голям брой левити.

По повод на Езекия ето още един факт, чиито подробности не са лишени от интерес. Тоя цар се възкачил на трона на двадесет и пет годишна възраст и бог вписал в книгата на съдбата му, че ще умре на тридесет и девет години; поради някои обстоятелства, които трябва да отбележим, бог поизтрил с гума тая страница от „великата книга на вечността“ и внесъл поправка, по силата на която Езекия успял да се дотътри до петдесет и четири годишна възраст.

На четиринайсетата година от царуването си Езекия се разболял, както и следвало според указанията, които били направени в книгата на съдбата му първоначално, преди бог да употреби гумата. Иудейският цар не пратил за лекар; това не било нужно, защото той имал под ръка пророк Исаия, свят човек, който бил запознат с всички божи решения. Като научил по какъв повод царственият болник иска да се посъветва с него, Исаия побързал при одъра му. И казва Исаия на Езекия: „Тъй говори господ: направи завещание за дома си, защото ще умреш, няма да оздравееш. Обърна се (Езекия) с лицето си към стената и се помоли господу, думайки: о господи, спомни си, че аз ходих пред лицето ти вярно и с предано тебе сърце и върших каквото беше угодно пред очите ти. И заплака Езекия силно, Исаия още не бе излязъл от средния двор и биде слово господне към него: върни се и кажи на Езекия, владетеля на моя народ: тъй говори господ, бог на твоя отец Давид: чух молитвата ти, видях сълзите си. Ето аз ще те изцера; на третия ден ще идеш в дома господен; и ще прибавя към дните ти петнайсет години“ (*IV Царства, гл. 20, ст. 1–6*).

Като пророк, Исаия на нищо не се учудил и честно изпълнил дадената му поръка. Но пред лицето на противоречивите пророчества болникът се смутил. Езекия попитал Исаия: „Каква е личбата, че бог ще ме изцери и че на третия ден ще ида в дома господен? Исаия отговорил: ето ти личба от господа, че ще изпълни господ словото, що е изрекъл: напред ли да иде сянката десет стъпала, или да се върне десет стъпала? И каза Езекия: лесно е да се помести сянката десет стъпала напред; не, нека се върне сянката десет стъпала назад. Викна пророк Исаия към господа и той върна сянката назад десет стъпала по

Ахазовите стъпала, по които се спускаше“ (ст. 8–11). Исаия сложи „пласт смокини“ на цирея на Езекия „и той оздравя“.

Невярващите се смеят над тоя мармалад от смокини, и над тия десет стъпала на слънчевия часовник, по които сянката се върнала назад. Или болестта на Езекия е била дреболия, щом той е оздравял от смокинения пластир; или пък тук само силата на божествената намеса е била причина за излекуването на царя, който се намирал на косъм от смъртта, и тогава пластирът съвсем не е бил нужен. Що се отнася до слънчевия часовник, Езекия прави на критиците впечатление на пълен глупак, когато казва, че сянката по-лесно ще изтича напред, отколкото да се върне обратно: и в двата случая законите на природата биха били еднакво нарушени и целият ред на световното движение в слънчевата система би трябвало да се разстрои. Освен това връщането на сянката назад по стъпалата на Ахаз представлява само повторение на известното чудо на Иисус Навин.

Така говорят скептиците. Затова пък богословите, обратно, вярват, без да се замислят, че слънцето е спряло заради Навин и е тръгнало назад по молба на Езекия. В глава 38 на „Книга на Исаия“ този случай отново се споменава: „И слънцето се върна десет стъпала“ (ст. 8).

Най-интересното от всички странни явления, които отличават описваната епоха, това е смъртта на Исаия: тоя човек, който сам бил въплътено чудо, не могъл да направи ни най-малко чудо, когато собственият му живот бил в опасност. Манасия, син и наследник на Езекия, който не повярвал особено на случая със загадъчното движение на сянката, бил толкова неблагочестив, колкото баща му бил набожен. В желанието си да види дали Исаия притежава и за свои лични нужди някакъв смокинов пластир, той заповядал да разрежат с трион пророка на две половини. Нещастният Исаия бил разрязан като най-обикновена греда. Нито Рафаил, нито някой друг ангел му дошли на помощ. Остава само да предположим, че през време на убиването на верния му слуга бог е имал извънредно много работа на някоя друга планета.

Последен иудейски дар бил Седекия. В единадесетата година от царуването му (*IV Царства, гл. 25, ст. 2*) Иерусалим бил завзет от армиите на Навуходоносор. „Кръвните принцове“ били избити, а Седекия, на когото извадили очите и сложили вериги на ръцете, бил

отведен във вавилонски плен с всички остатъци от народа си (ст. 7). Навуходоносор запалил храма на Соломон и двореца; той оставил Иерусалим в развалини (ст. 9–10).

„Най-сетне — казва Волтер — дошла развързката на най-голямата част от древноеврейската история. Отначало това е разорението на десетте племена на израилското царство, а после — пленяването на останалите две племена. Ето с какво свършват всички тия великолепни чудеса, извършени уж от бога в полза на тоя народ. Християнските мъдреци виждат със скръб бедствията на своите «отци», които им разчистили пътя към «спасението». Скептиците със скрита радост виждат унищожението почти: на целия народ, който те смятат за носител на ужасни суеверни предразсъдъци, гнусен разврат, зверско разбойничество, непресекваща тъпота и благочестива кръвожадност.“

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВА СВЕЩЕНИТЕ РОМАНТИЧНИ ИСТОРИИ „ТОВИТ“ И „ИУДИТ“

Товит от племето Нефталимово през време на Енемесар, цар асирийски, бил отведен в плен в Ниневия. За съжаление, тоя библейски цар не е оставил географска карта на владенията си. А без нея не можем да разберем по какъв начин, бидейки цар на Ниневия (на Тигър), той могъл да преминае вавилонското царство, за да отиде и да окове във вериги обитателите на Палестина. Нали това е все едно, както ако турците биха преминали през Гърция, за да отведат в плен при себе си населението на Италия. Товит „ходил в Мидия, в Рага мидийска, и дал на Гаваила, брат на Гаврия, десет таланта сребро, за да го пази“ (*Товит, гл. 1, ст. 14*). Голяма сума за един мъж на трудеща се жена (Ана, жената на Товит, била предачка — *гл. 2, ст. 11*). Не знаеш как да се чудиш на тоя Товит, който отива на стотици километри от Ниневия да даде парите си на съхранение на някой си Гаваил.

Като се връща след някакво погребение у дома си и бидейки нечист, веднъж Товит ляга да спи до стената. Той не забелязал, че на стената седели врабци. По-нататък той разказва така: „Когато очите ми бяха отворени, врабците пуснаха нещо топло на очите ми и се появиха в очите ми бели петна“ (*Товит, гл. 2, ст. 10*). Компетентните хора твърдят, че врабешките испражнения съвсем не са опасни за зрението и че е било достатъчно Товит просто да се умие.

„В тоя същия ден се случило и на Сара, Рагуилова дъщеря, в Екбатана мидийска, да търпи укори от бащините си слугини, задето я давали на седем мъжа, но злият дух Асмодей ги умъртвявал, преди да бъдат с нея като с жена. Те й думали: нима не ти е съвестно, че си душила мъжете си? Седмина вече има ти, а не се нарече с името на ни едного от тях!... Иди и ти след тях, да не виждаме твой син или дъщеря вовеки! Като чула това, тя твърде много се нажалила... И почнала да се моли при прозореца...“ (*Товит, гл. 3, ст. 7–11*).

Критиците отбелязват, че никога преди това евреите не са споменавали никъде за някакъв дявол или демон: злите духове водят произхода си от Персия, дето народът вярвал в съществуването на двама еднакво могъщи богове: Ормузд — бог на доброто, и Ариман — бог на злото. Всеки от тях заповядва на цяла армия добри или зли духове. А евреите били само подражатели. Те заимствували религията си от съседите или поробителите, при което заимствували не само обредите, но също и религиозните предания.

„Книгата на Товит“ ни кара да мислим, че злият дух Асмодей бил влюбен в Сара и я ревнувал. Това напълно се съгласува с древното учение за духовете, ангелите и боговете. Ние видяхме вече в книгата „Битие“ ангели, влюбени в човешки девици и произвеждащи исполини. Църковниците след това са измислили много истории за демони, които имали полово общение с жени, и за необикновените хора, родени от тия „нечестиви“ връзки, за дяволи, които се вселяват в телата на юноши и девойки по стотици различни начини, за това, как извикват и как прогонват демоните. Съществували са и съществуват много диви предразсъдъци и суеверия, които користолюбивата хитрост на църковниците винаги е използвала за експлоатация на човешката глупост.

„Биде чута молитвата на тия двама пред славата на великия бог и биде пратен Рафаил да изцери и двамата: да махне белите петна *от очите* на Товита и да даде Рагуиловата дъщеря Сара за жена на Товия, син Товитов, като върже злия дух Асмодей; защото бе предназначено да я наследи Товия“ (*Товит*, 3 гл., ст. 16–17).

Тук за пръв път „свещеното писание“ нарича ангела по име. Всички коментатори едногласно твърдят, че имената на иудео-християнските ангели са от халдейски произход: Рафаил — целител божи, Уриил — огън божи, Азраил — род божи, Михаил — образ божи, Гавриил — човек божи. Персийските ангели се наричали съвсем другояче: Ма, Кур, Дубадур, Бааман и т.н. Евреите били роби на халдейците, а не на персите и усвоили вярванията в халдейските ангели и дяволи. Всичко се променя и у тоя „избран от бога“ народ, щом смени господарите си. Когато евреите били заробени от халдейците, те се покланяли на техните богове; когато били в плен при царете, наричани асирийски, приели тяхната вяра в добри и зли духове.

„В оня ден Товит си спомни за среброто, което бе дал на Гаваила в Рага мидийска да го пази, и си каза: аз исках смърт, а защо да не повикам сина си Товия, да му обадя това, докле не съм умрял? И като го повика, рече: сине, кога умра, погребни ме и не оставяй майка си“ (Товит, гл. 4, ст. 1–3). Следва дълга реч, която завършва така: „Сега ще ти открия, че оставих десет таланта сребро за пазене у Гавриевия син Гаваила, в Рага мидийска“ (ст. 20).

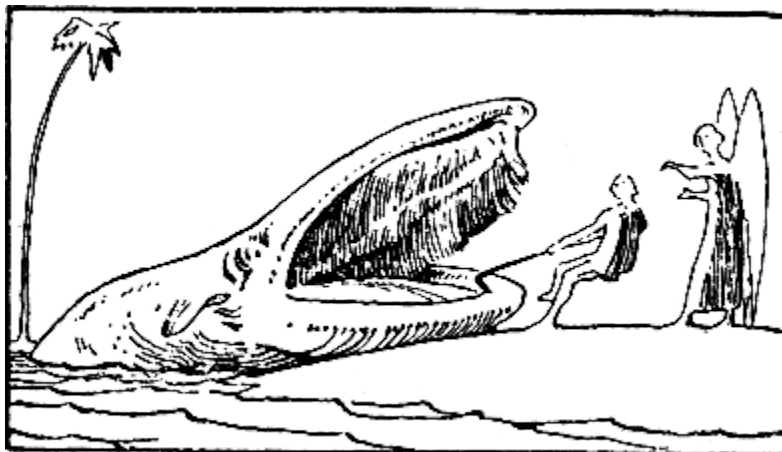
След това Товит предал на сина си разписката на Гаваил (гл. 5, ст. 3) и го посъветвал да си намери спътник, който би го придружавал до Мидия. „И той отиде да дири човек и срещна Рафаила. Това беше ангел, но той не знаеше. И рече му: можеш ли да дойдеш с мене в Рага мидийска и знаеш ли тия места? Ангелът отговори: мога да дойда с тебе и пътя зная; аз вече съм слизал у Гаваила, брата наш“ (Товит, гл. 5, ст. 4–6).

Какво сполучливо съвпадение, нали така? Младият Товия представя на баща си прекрасния непознат човек, който казал, че произлиза от рода на Анания велики и че се казва Азария. Това било още едно сполучливо съвпадение, защото старият Товит познавал Анания и дори били далечни роднини. Последвал пазарлък за хонорара за придружаването на момчето по пътя. „Ще ти дам по драхма на ден и всичко потребно за тебе и за сина ми и към тая заплата ще ти прибавя още, ако се върнете благополучно“ (Товит, гл. 5, ст. 15–16). Доста странно е, че старият Товит, евреин, който живее в Ниневия, плаща не с еврейски и не с мидийски, а с гръцки монети.

Товия се отправил на път с мнимия Азария и „кучето на момъка с тях“. Не е мъчно да се досетим, че пътуването не минало без приключения. Иначе не би си струвало наистина авторът да търси на баир лозе и да пуска на сцената тия действащи лица. „Пътниците стигнаха вечерта при река Тигър и се спряха там да пренощуват. Момъкът отиде да се умие, ала от реката се показа риба и искаше да го глътне. Тогава ангелът му рече: улови тая риба. И момъкът хвана рибата и я извлече на земята“ (Товит, гл. 6, ст. 2–4).

Как така чудовищната риба, способна да глътне човек, тъй лесно е позволила да бъде хваната за хрилете като питомно зайче, което хващат за ушите? Но това не затруднява богословите. Не ги затруднява и това, че такива риби не се въдят в прясна вода. Тая риба, изглежда, е била хвърлена в Тигър като изключение по специална божия заповед,

за да се извърши чудото. Това е било божествена инсценировка и следователно безполезно е да търсим към какъв вид е могла да принадлежи тая грамадна пресноводна риба човекоядец.

"... от реката се показва риба и искаше да го глътне. Тогава ангелът му рече: улови тая риба" (Товит, гл. 6, ст. 3–4).

Ангелът заповядал на Товия да разреже рибата и да запази сърцето, дроба и жлъчката. Когато операцията била завършена, рибата била изпечена и пътниците се хранили с нея до пристигането си в Екбатана. „И момъкът попита ангела: брате Азарие, за какво е тоя черен дроб, сърцето и жлъчката от рибата? Той отговори: ако някого мъчи демон или зъл дух, то със сърцето и с черния дроб да се кади пред такъв мъж или жена и вече не ще се мъчи; а с жлъчката да се намаже човек, който има бели петна в очите, и той ще се издери“ (ст. 7–9).

Сетне Рафаил посъветвал Товия да помоли за гостоприемство у роднината си Рагуил и да вземе за жена дъщеря му Сара. Последното предложение предизвикало големи колебания у неподготвения момък. Той казал на ангела: „Брате Азарие, слушал съм, че тая девойка давали на седем мъжа, но те всички загинали в брачната стая; пък аз съм един на баща си и се, боя да не би, като вляза *при нея*, да умра като предишните; нея люби демон, който никому не пакости освен на ония, които се приближават до нея. Затова се и боя... Ангелът му отговори: ... тя трябва да бъде твоя жена, а за демона не се безпокой: още тая

нощ ще ти я дадат за жена. Само щом влезеш в брачната стая, вземи кадилница, тури в нея сърцето и черния дроб на рибата и покади; и демонът ще подуши миризмата и ще побегне, и никога не ще се върне. А кога да се приближиш до нея, застанете двама, повикайте към милосърдния бог и той ще ви спаси и помилва. Не бой се, защото тя ти е предназначена отвек, и ти ще я спасиш; и тя ще дойде с тебе, и аз зная, че ти ще имаш от нея деца. Като изслуша това Товия, обикна я и душата му се крепко привърза към нея“ (*Товит*, гл. 6, ст. 14–18). Не забравяйте при това, че Товия още нито веднъж не е видял младата героиня.

„Приближиха се до Рагуиловия дом. Сара ги посрещна и поздрави, и те нея, и ги въведе в дома. И рече Рагуил на жена си Една: колко прилича тоя момък на Товита, братовия ми син!“ (*Товит*, гл. 7, ст. 1–2). Момъкът казал името си; много му се зарадвали и приготвили голям обед, но младият Товия отказал да яде каквото и да било, ако старият Рагуил не му даде веднага дъщеря си Сара за жена. Рагуил не се спрял и пред такива прояви на гостоприемството, но сметнал за свой дълг да посвети младия човек в ужасната съдба на първите седем мъже на хубавицата Сара. Младият Товия настоявал на своето, като твърдял, че не се бои от нищо. „Повика дъщеря си Сара, хвана я за ръка и я даде на Товия за жена, думайки: ето, по закона Моисеев, вземи я и я води при баща си. И ги благослови... Взе свитък, написа договор и го запечати“ (*Товит*, гл. 7, ст. 12–13).

Една приготвила спалнята и въвела там Сара. „Па заплака и прие взаимно сълзите на дъщеря си, като и рече: успокой се, дъще“ (ст. 16–17). „Като се навечеряха, въведоха при нея Товия. А той, като отиваше, припомни си Рафаиловите думи и взе кадилница, тури сърцето и черния дроб на рибата и покади. Демонът, като подуши тая миризма, избяга в горните страни на Египет и ангелът го върза“ (*Товит*, гл. 8, ст. 1–3).

Богословите са си задавали въпроса, дали Асмодей е вързан и до днес и къде именно се намира. Важен въпрос! Потоци мастило е било пролято за разрешаването му. Особени шмекери се оказват монасите от един египетски манастир, които показват на богомолците много дълбок кладенец, където уж Рафаил вързал своя враг. Демонът се намира там и до днес. За неголямо възнаграждение, вземано от благочестивите братя, може да се получи разрешение да хвърли човек

в кладенеца няколко камъни или няколко капки „светена вода“, за да увеличи страданията на тоя демон, и без това вече докаран в състояние на пълна безпомощност.

Уверен, че Товия няма да се измъкне жив от тая история, Рагуил грижливо му копаел гроба. Но когато на другата сутрин научил, че зет му е цял и невредим, неизказано се зарадвал. Гробът незабавно бил засипан и сватбените пиршества продължили четиринадесет дни. И Рагуил казал на Товия след свършване на пиршествата: „Като вземеш половината имот, иди благополучно при баща си; останалото *ще получиш*, кога умра аз и жена ми“ (*Товит, гл. 8, ст. 21*). През време на сватбения пир ангел Рафаил, върнал се вече от Египет, пристига в Рага под името Азария. Гаваил преуспявал в делата си и без приказки върнал десетте таланта, взети от Товит.

Най-после младият Товия, жена му, небесният спътник, и кучето се върнали в Ниневия, дето старият слепец почнал вече да изпада в отчаяние. Товия „натърка с жлъчката очите на баща си и рече: ободри се, татко! Залютя му на очите и той ги отри, и белите петна паднаха от краищата на очите му. Като видя сина си, той падна на шията му и заплака“ (*Товит, гл. 11, ст. 10–13*). Оставало само да се разплати с Азария: той се отказал от предложените му драхми, назовал истинското си име и като съобщил, че е един от седемте старши ангели от небесната йерархия, изчезнал.

Приказчицата за Иудит не е по-малко чудесна. В осемнадесета година от царуването на Навуходоносор, когото Библията тук нарича асирийски цар, град Ветилуя, съвсем неизвестен на историците и географите, бил подложен уж на обсада от армията на тоя цар под предводителството на митическия генерал Олоферн. Основното ядро на тая армия се състояло от сто и двадесет хиляди пехотинци и дванадесет хиляди конници (*Иудит, гл. 2, ст. 15*). Олоферн преградил каналите, които снабдявали Ветилуя, така че обсадените „в изнемога от жажда падаха по градските улици“ (*гл. 7, ст. 22*). Положението ставало непоносимо. Тогава някоя си прекрасна ветилуйска вдовица, чийто мъж бил поразен от слънчев удар през време на жътва (*гл. 8, ст. 3*), решава да спаси своята родина. Тя облякла най-хубавите си дрехи, напарфюмирала се и се начервила и придружена от старата си слугиня, тръгнала за вражеския стан (*гл. 10, ст. 10*). „И се чудеха на нейната хубост“ (*ст. 19*). Хубавицата поискала да я заведат при генерала, който

в това време „почиваше на постелката си“ (ст. 21). Олоферн поканил Иудит да обядва в палатката му. Било изядено не малко нещо, много нещо изпито. Генералът „я гледаше с драгост и пи вино твърде много, колкото не беше пил никога — ни в един ден от рождението си“ (Иудит, гл. 12, ст. 20). След пиршеството, когато Олоферн, много доволен, се облегнал на кушетката, Иудит грабнала меча на генерала и... „с всичка сила удари два пъти *Олоферна* по шията и му отсече главата“ (гл. 13, ст. 8). Кажете след това, че любовта наистина не кара понякога човек да си загуби главата!

Слугинята сложила главата на Олоферн „в торбата с ядивата“ (ст. 10). От никого незабелязани, двете жени се върнали в града. На другия ден на стените на Ветулия се появила физиономията на главнокомандувачия Навуходоносоровата армия. Според библията огромната войска, която обсаждала града, при вида на отсечената глава, се обърнала в диво бягство (Иудит, гл. 15, ст. 2–3). Никой дори и не помислил да застане под командуването на някой друг началник.

"И рече ѝ Олоферн: пий и се весели заедно с нас" (Иудит, гл. 12, ст. 17).

Ето коментариите на Волтер по този повод: „За географа би било много трудно да помести някъде тая Ветулия. Едни сочат, че тя се намирала на четиридесет мили северно от Иерусалим, други казват, че била разположена на няколко мили южно от него. Но всяка порядъчна жена би била още по-затруднена, ако ѝ се наложеше да оправдава поведението на прекрасната Иудит. Да отиде да спи с командуващия

армията, за да му отреже главата — това в края на краищата не е съвсем скромно. А да положи тая окървавена глава с окървавените си ръце в торбата и спокойно да мине със слугинята си през позициите на стохилядната армия, без да бъде спряна от нито един часовой — това вече не е съвсем просто нещо.“

Но което е още по-трудно — това е да преживее след тоя блестящ подвиг сто и пет години в дома на покойния си мъж, както е казано в глава 16. В споровете относно възрастта на Иудит в момента на извършване славния подвиг известният ни вече бенедиктинец Калмет изказал съмнението, че Иудит е била на шестдесет и пет години, когато Олоферн бил пленен от поразителната ѝ красота. Най-подходяща възраст, за да завъртява и сече глави! Но Библията веднага ги вкарва в още едно затруднение. Тя казва, че никой не нарушил покоя на израил „през дните на Иудит“, а всъщност това е било епохата на най-големите бедствия на еврейския народ.

Ето впрочем точния цитат: „И никой вече не заплашваше израилевите синове в дните на Иудит и много дни след смъртта ѝ“ (*Иудит, гл. 16, ст. 25*). Тоя текст показва още веднъж с какъв самоуверен апломб „вдъхновителите“ на Библията се присмиват на вярващите. Ако приемем тълкованието на бенедиктинеца Калмет и на другите католически богослови, че Иудит е била на шестдесет и пет години (в Библията това никъде не е посочено!), когато убила Олоферн, остават четиридесет години между подвига и смъртта на библейската героиня. А ако се върнем към четвъртата книга на „Царства“ (към главите, посветени на последните иудейски царе) и прочетем историята на асиро-вавилонските царства, плоската измислица за Иудит става съвсем очевидна.

Основателят на халдейската династия на вавилонските царе Набопаласар (царувал в 629–604 г. пр.н.е.) бил наследен от сина му Небукаднецар-Набукудурисур (библейския Навуходоносор, царувал от 604 до 562 г.), който победил фараона Нехо в прочутата битка при Кархемиш в горното течение на река Ефрат. В това време именно Навуходоносор извършил първото си нашествие срещу иудеите, за да накаже цар Йоаким, сина на Иосия, който воювал на страната на фараона Нехо против Вавилон. В 597 г. Иерусалим бил завзет от вавилонските войски. Част от населението било отведено във Вавилон.

Това било началото на седемдесетгодишния плен. Иудейското царство засега още оставало самостоятелно, но се задържало за кратко време.

Фактите за първото нашествие на Навуходоносор срещу иудеите, изнасяни в четвъртата книга на „Царства“, ни най-малко не съответствуват на онова, което Библията разказва по този повод в книгата „Иудит“. Ако епизодът с Олоферн се отнасяше към тая епоха, няма никакво съмнение, че Навуходоносор би отмъстил за убийството на генерала си през време на това първо нашествие, без да предостави самостоятелност на Иудея.

Невъзможно е да отнесем тоя епизод също и към следващите години, през които вавилонското иго лежало върху иудеите много по-тежко, отколкото когато и да било. В 588 г. фараон Уах-аб-Ра (Априй) след успешна война със сирийците подбудил иудейския цар Хиския-Седекия да отхвърли вавилонското иго. Априй бил разбит от Навуходоносор в Сирия. След като се върнал от победоносния си поход, Навуходоносор отново обсадил Иерусалим. Подвигът на Иудит, разбира се, не бил извършен и в тоя период, защото победата още веднъж се паднала на враговете на израил. Обсадата завършила с превземането на Иерусалим и с пълния разгром на иудейското царство. Вавилонските войски влезли в Давидовия град през нощта на девети срещу десети юли 586 г. пр.н.е. Храмът и дворецът били разрушени, обществените сгради, а също и домовете на отделните жители били изгорени, укрепленията обърнати в развалини; цялото царско семейство било изстребено и избито, с изключение на Седекия, който с избодени очи бил откаран в плен във Вавилон, съпроводен от тълпи пленени иудеи.

Навуходоносор не преставал да бъде бич и буря за Иудея. Неговите армии пристигали на територията на Палестина, като удържали винаги победи било под командването на военачалниците му, било под негово лично командване. Това не отричат и библейските книги на „Царства“. Следователно, щом книгата „Иудит“ приписва на хубавицата баба подвиг в борбата против едното от генералите на Навуходоносор, а Вавилон не е имал двама царе със същото име, излиза, че от първия до последния ред книгата „Иудит“ е гола богословска измислица.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРА ПРОРОК ДАНИИЛ И НЕГОВИТЕ СВЕЩЕНИ МЕМОАРИ

Книгите на пророците Исаия, Иеремия, Иезекиил и др. не представляват никакъв интерес за нашето изследване. Разказите за събития, дори и в действителност станали, уж написани преди тия събития, всъщност говорят за миналото или за това, на което авторите са били съвременници. Що се отнася до пророчествата, те са невъзможно разлети и мъгляви. Това позволява да бъдат тълкувани по желание и дори да се мени тълкованието за различни цели и относно различни събития. Не се спираме на тях. Това би означавало да караме читателя напразно да си губи времето.

Сега ще се разделим с по-рано провежданата от нас система на последователен разбор на библейските текстове. В по-нататъшната част на нашия труд ние ще групираме всички епизоди, които съставят драматичната, отстоявана от служителите на религията история на еврейския народ от времето на разрушението на храма от Навуходоносор до Исуса Христа. По такъв начин ние ще предложим на читателя подбор на най-интересните; откъси, като започнем от Даниил, чиито приключения се отнасят до епохата на Навуходоносор.

Книгата на Даниил почва с повествование за това, че цар Навуходоносор уж бил възпитал във Вавилон, сред своите евнуси и слуги, четирима млади евреи от благороден произход, най-хубави на лице. Асфенах, началник на евнусите, предал на своя помощник Амелсар тия четирима момци — Даниил, Анания, Азария и Мисаил, като ги преименувал на Валтасар, Сердах, Мисах и Авденаго. В Библията няма указания те да са били подложени на кастрация, но това личи доста ясно от текста. Както и да е, възпитанието било от полза за младежите и Навуходоносор признал, че те са десет пъти по-умни и по-учени от всички мъдрци и звездобройци в царството му.

Един прекрасен ден, или по-вярно една прекрасна нощ, Навуходоносор видял сън, който толкова го смутил, че като се събудил, не могъл да си го спомни. Той повикал при себе си всички халдейски мъдреци и им заповядал да кажат какво е видял насън и да му обяснят съновидението. Мъдреците отговорили, че първата част на задачата е съвсем неразрешима, но че ако царят си спомни своя сън, да го обяснят — това би било най-лесната задача на света. Навуходоносор кипнал и подложил мъдреците на мъчителни изтезания. През време на екзекуцията, от която е трябвало да загинат и четиримата млади евреи, макар че не били извикани на царската консултация, Даниил внезапно заявил, че се наема да напомни на Навуходоносор съдържанието на неговия сън и да го изтълкува по най-точен начин. Той съобщил на царя, че е видял голяма статуя със златна глава, сребърни гърди и сребърни ръце, с корем и бедра от мед и с крака наполовина железни и наполовина глинени. Едно малко камъче, откъртило се от съседната планина, ударило статуята по нозете и ги разбило, така че цялата статуя рухнала, а камъкът станал голяма планина, която изпълнила цялата земя.

Тълкувайки съня, Даниил казал, че златната глава — това е сам Навуходоносор. А след Навуходоносор ще се въздигне сребърно царство, по-малко; след това ще дойде трето царство, медно; на четвърто място ще има грамадно царство, наполовина желязно, наполовина от глина, т.е. наполовина силно, наполовина слабо. И тогава бог ще въздигне пето царство, което ще разбие и унищожи всички други. Това, петото, ще се установи навеки. Съвсем слисан от тая дълбока мъдрост, Навуходоносор паднал по очите си пред младия Даниил, обсипал го с подаръци и го назначил за губернатор на една от вавилонските провинции. Така поне говори Библията, макар че археолозите не са намерили нищо подобно в асирийските надписи.

След известно време Навуходоносор издигнал в голо поле, във вавилонската провинция Деир, златен истукан, висок шестдесет лакти и широк шест, и събрал в деня на освещаването му всички сатрапи, старейшини, военачалници, управители, съветници и прочее. На известно разстояние от истукана той построил грамадна пещ, която горела с огън. Вестител съобщил от името на царя, че който не падне по очите си пред златния истукан, ще бъде хвърлен в пещта. Анания, Азария и Мисаил не поискали да паднат по очите си и Навуходоносор,

изпадайки в ярост, заповядал да нахвърлят в пещта седем пъти повече гориво, отколкото обикновено, и да хвърлят там тримата млади свободомислещи, като предварително ги вържат.

Но пещта пламтяла така ярко и горещо, че хората, които завели осъдените при нея, сами изгорели живи, едва-що приближили се до нея. Навуходоносор бил съвсем изумен, като видял, че не трима, а четирима души спокойно се разхождат в пламъка на пещта, без ни най-малко да страдат от горещината. Навуходоносор поканил Анания, Азария и Мисаил да излязат от пещта, което те направили. Всички сатрапи, управници и съветници били слисани, като видели, че тия хора излезли цели и невредими, че нито косъм не изгорял на телата им; дори дрехите им не били докоснати от огъня (ст. 27). Без да се помръдне от мястото си, Навуходоносор издал декрет, по силата на който всеки, който каже непочтителна дума против еврейския бог, ще бъде насечен на късчета, а домът му ще бъде разрушен (Даниил, гл. 3, ст. 96).

"И ходеха сред пламъка, възпявайки бога и благославяйки господ"
(Даниил, гл. 3, ст. 24).

Глава 4 — това е шедьовър на тъпоумието. Свещениците разказват, че Навуходоносор се обърнал на животно и останал такъв в продължение на седем години. Даниил отстъпва тук перото на вавилонския цар и Навуходоносор разказва сам какво се е случило с него: „Аз, Навуходоносор, бях спокоен в дома си и добрувах в

чертозите си. Но видях сън, който ме уплаши, и размишленията върху леглото ми и виденията на главата ми ме смутиха...“ (*Даниил, гл. 4, ст. 1–2*).

Разказал за необикновено глупавия си сън, Навуходоносор продължава. Веднъж той бил изгонен от чертозите си и всички хора почнали да го презират, поради което бил принуден да се скрие в полята; там почнал да яде трева и нямал никаква друга храна в продължение на седем години; тялото му обраснало с лъвска козина и орлови пера, а ноктите му станали като ноктите на хищните птици. В края на седмата година „аз, Навуходоносор, дигнах очи към небето, и разумът ми се възвърна в мене; и благослових всевишния, възхвалих и прославих вечно живеещия, чието владичество е владичество вечно и чието царство е от рода в род... В това време разумът ми се възвърна в мене и към славата на моето царство ми се възвърна величавост и предишният вид; тогава ме подириха съветниците ми и велможите ми и аз бях възстановен на царството си и величието ми още повече се възвиси“ (*Даниил, гл. 4, ст. 31, 33*).

Много неприятно е, че Навуходоносор не казва кой е царувал тия седем години вместо него. Не ще и дума, че на науката просто не е известно това „падение“ на сина на Набопаласар и връщането му на трона след седем години.

В глава 5 Даниил описва необикновеното приключение, известно под названието Валтасаров пир. Авторът заявява няколко пъти, че тоя Валтасар бил син на Навуходоносор. И така, тоя цар давал необикновен бал „на хиляда свои велможи“ (*ст. 1*). Като стигнал до десерта, му хрумнало да накара поканените да пият от свещените съдове, които баща му донесъл от иерусалимския храм. Тогава внезапно се появила незнайна ръка и почнала да пише на стената букви на неизвестен език. Уплашеният Валтасар повикал тайновидците и астролозите — най-учените халдейци и мъдреци, и обещал златни украшения, пурпурни дрехи и една трета от царството си на оногова, който пръв разчете тоя тайнствен, необясним надпис. Но никой не могъл да задоволи царя. За щастие царицата си спомнила за Даниил. Пророкът се явил и без да му мигне окото, прочел на стената думите: „**мене, мене, текел, упарсин**“. Сетне, без да каже от кой език са тия думи, той ги превел за най-голяма почуда на събранието: „Ето значението на думите: **мене** — изброи бог царството

ти и му тури край; **текел** — претеглен си на къпоните и си намерен твърде лек; **перес** — царството ти е разделено и е дадено на мидяни и перси“ (ст. 26–28).

Валтасар повярвал и като порядъчен човек, който държи на дадената дума, веднага заповядал да пременят Даниил в багреница, да окачат на шията му златна верига и да го провъзгласят за владетел на една трета част от царството. Главата веднага свършва със следните два стиха: „В тая съща нощ Валтасар, халдейският цар, биде убит и Дарий Мидянин превзе царството, бидейки на шейсет и две години“ (ст. 30–31).

Знае се какъв успех е имал анекдотът за Валтасаровия пир. Сюжетът му е извънредно примамлив за писатели и художници, които са извели немалка полза от него. А колко добри хора вярват, че тоя пир наистина се е случил някога! Но за щастие има наука, наричана история, и тя по най-неоспорим начин опровергава Библията.

Първо, сред вавилонските царе не е отбелязан никакъв Валтасар. Навуходоносор умрял в 562 г. преди н.е., като оставя сина си Евилмеродах, който царувал от 562 до 556 г. преди н.е., и дъщеря, която се омъжила за Мергалсарасар (Нериглисор). Той убил шурей си, узурпирал трона и загинал след една година, в 555 г. преди н.е., в бой против персийския цар Кир. Но короната си оставала в семейството на Навуходоносор: тя преминала най-напред у внука му Лаворосоарход, син на Евилмеродах, който царувал само няколко месеца, а после у Набонид, син на най-малкия брат на Навуходоносор. Но Набонид, който царувал от 555 до 538 г. преди н.е. и е последният вавилонски цар от династията на Набопаласар, не е, разбира се, владетелят, когото Библията нарича Валтасар, защото „Книгата на Даниил“ определено нарича тоя Валтасар син на Навуходоносор и го кара да умре през нощта на превземането на Вавилон уж от Дарий. Ала тъкмо Кир, а не Дарий е превзел Вавилон през 538 г. преди н.е. и с това сложил край на царуването на Набонид, който, разбира се, също не е Валтасар.

Всъщност Вавилон бил превзет още веднъж след двадесет и две години и тоя път наистина от Дарий I. И ето някои богослови хитреци се опитват да внушат, че вавилонският цар от тая втора епоха именно е библейският Валтасар. Но и тая клопка не издържа критика. Стократно повече се знае, че като съединил короните на Персия, Лидия, Мидия и Асирия, Кир основал великата персийска монархия и установил

владичеството си в цяла Западна Азия. Син му Камбиз присъединил към огромното си царство Египет, който завоювал през 525 г. преди н.е. Той умрял в 523 г. преди н.е. Знае се, че Камбиз не е имал деца. Короната преминала у брат му Смердиз. Смердиз бил убит тайно от мидийските влъхви, които турили на негово място одного от събратята си. Но след седем месеца подмяната била открита. Персийските владетели направили заговор, убили влъхвите и лъже-Смердиз (521 г. преди н.е.) и предали короната на Дарий, който бил два пъти зет на Кир (бил женен за двете му дъщери — Атоса и Арисфона) и е известен под името Дарий I, син на Хистасп. Това е историята! И Дарий, който царувал от 521 до 486 г. преди н.е., разделил царството си на двадесет сатрапии.

Вярно е, че в продължение на известно време вавилонските сатрапи Набу-Интук и син му Велсарусур се провъзгласили за независими и Дарий отново трябвало да завладява Вавилон (516 г. преди н.е.). Но как е възможно да се твърди, че Велсарусур може да бъде Валтасар, щом тоя цар бил само разбунтувал се сатрап, а не роден син на Навуходоносор — квалификация, която Библията дава на Валтасар и повтаря няколко пъти. Между Навуходоносор и Велсарусур деветмина царе са управлявали Вавилон.

В следващите глави на „Книгата на Даниил“ се говори, че тоя пророк изпълнявал най-високи функции при Дарий и Кир. Според Библията тия царе царуват едновременно — единият в Мидия, другият в Персия. А при това те са управлявали един след друг обединените царства Мидия и Персия и между царуването на Кир и царуването на зет му Дарий са били и Камбиз Завоевателя и лъже-Смердиз.

Най-после безспорно е, че вавилонско-халдейското царство (династията на Набопаласар) е паднало в 528 г. пр.н.е. Вавилон бил превзет от Кир. И ето сега богословите фантазират, че когато командувал армиите на тъста си Кир, Дарий бил овладял царството от негово име. Те казват, че това се подразбира в приведения от нас 31 стих от петата глава на „Книгата на Даниил“. Те добавят — пак като си измислят това, — че Кир очевидно си оставал върховен управник на цялото новоперсийско царство, но че е трябвало да облече в особени пълномощия зет си Дарий, като го назначил наместник на Халдея, т.е. на територията на предполагаемия Валтасар. Столица на Халдея е бил Вавилон. Те намират потвърждение на тая догадка в стих 23 от шеста

глава и в стих 1 от 9 глава. Ето какво казват тия стихове: „Даниил преуспяваше и в царуването на Дария, и в царуването на Кира персийски“ (гл. 6, ст. 28); „Дарий, син на Асуир; от мидийски род, който биде поставен за цар над халдейското царство“ (гл. 9, ст. 1). Това позволява, казват те, повествованието на Даниил да се съгласува с историческите данни.

Лесно е да се разбере, че богословите, които прославят Даниил като един от най-великите пророци, всякак се мъчат да го предпазят от обвинения в лъжливо хвалене. Инак, ако тоя еврейски писател е излъгал, като е разказвал за събития, в които уж бил едно от главните действащи лица, на него не бива да се вярва и там, дето той говори за бъдещи събития. А тъй като тия „пророчества“ се отнасят за Христос и за неговата църква и имат грамадно значение за християнството, предсказано уж от Даниил, не трябва, разбира се, Даниил в никакъв случай да не бъде изобличен в лъжа. Ето защо християнските богослови излизат от кожата си в желанието си да докажат, че в последния ден на царуването на макар неизвестния там Валтасар, син на Навуходоносор, Вавилон бил превзет от Дарий мидийски, които действувал за сметка на Кир и бил облечен веднага с власт над халдейското царство.

Но тук има нещо съдбоносно: еврейските свещенослужители, увлечени от хвалби и неудържима бърливост, мислели да пишат само за низшите слоеве на еврейския народ, за невежите си съплеменници, неспособни да спорят с левитите за историческите данни. По такъв начин били измислени легендите за Олоферн, Валтасар и другите епизоди от тоя жанр, много лъстиви за честолюбието на евреите, пострадали толкова от жестокостта на многобройни и разнообразни поробители. С легендите за героизма на Иудит, за възвисяването на какви ли не Данииловци и Естирки те гъделичкали приятно националната жилка, давайки нещо като утеха на нещастните победени, които най-сетне излезли от плен и робство. Тогава именно са били написани тия безсмислено-фантастични книги, защото никой не е предполагал, че ще дойде ден, когато това натрупване на лъжи ще рухне напълно и ще се открие целият цинизъм на расоносците от всички времена и религии.

Последният аргумент на богословите, от който те се ползват за защита на Даниил от обвиненията в лъжа относно Дарий и Кир, в

действителност не е по-здрав, отколкото всичките им други хипотези. Дарий не бил син на цар, а произлизал от един персийски владетел, на име Хистасп; следователно той не е бил син на Асуир, а самият Асуир е още един мним цар, измислен от Библията като цар на Персия и Мидия, оженил се за еврейката Естир. Дарий не бил от мидийски род. Наопаки, след смъртта на Кир, който установил персийското владичество в новото царство, мидийските влъхви се възползвали от експедицията на Камбиз в Египет, за да се опитат да завземат властта. Това им се удава благодарение на лъже-Смердиз. Но тъкмо за отстраняване влиянието на мидийската раса персийските владетели вдигнали бунт, избили влъхвите и привържениците им и предали короната на Дарий, сина на Хистасп, роден персиец. Най-сетне Дарий никога не е имал отделно царство във Вавилон: той получил короната като законен наследник на Кир и Камбиз, за да бъде вожд на великата персийска империя, цар на Персия, Мидия, Лидия, Халдея и Египет.

След забавната история с Валтасар Даниил разказва (гл. 6), че Дарий разделил халдейското си царство на сто и двадесет сатрапни и поставил над сто и двадесетте сатрапи трима губернатори. Даниил бил уж най-важният от тримата; другите губернатори и сто и двадесетте сатрапи, завиждайки на тоя грамаден авторитет на евреина, почнали да замислят да го убият. По тяхно предложение Дарий заповядал в продължение на тридесет дни да му се въздават божествени почести (*Даниил, гл. 6, ст. 7*). Даниил, разбира се, не се съобразил с тоя декрет и продължавал да възнася молитви на своя бог. Но когато Дарий получил донос срещу своя пръв министър, към когото изпитвал най-добри чувства, той разбрал, че съветниците са му поставили клопка. Ала царската дума е била казана и за да не я наруши, той заповядал да хвърлят Даниил в ров с лъвове. Във всеки случай, макар и да вярвал благочестиво в бога на своята страна, Дарий изпитвал също известно благоволение и към еврейския бог.

„Тогава царят заповяда и доведоха Даниила, и го хвърлиха в лъвовата яма... И донесоха камък, та сложиха върху отвора на ямата, и царят го запечата със своя пръстен и с пръстена на велможите си, за да не се промени нищо в разпоредбата за Даниила...

А на сутринта царят стана в зори и бързо се упъти към лъвовата яма. И като приближи до ямата, с жален глас извика Даниила: Данииле, рабе на бога живи! Твоят бог, комуто неизменно служиш,

мога ли да те избави от лъвовете? Тогава Даниил отговори на царя: Царю, жив да си вовеки! Моят бог проводи своя ангел и затвори устата на лъвовете и те ме не повредиха, защото аз излязох пред него чист, па и пред тебе, царю, не съм извършил престъпление.

Тогава царят твърде много се зарадва за Даниила и заповяда да го извадят от ямата; и извадиха Даниил из ямата, и никаква повреда не се намери по него, защото той вярваше в своя бог.

Царят заповяда и доведоха ония люде, които обвиняваха Даниила, та ги хвърлиха в лъвовата яма, както тях самите, тъй и децата им и жените им, и още не стигнали дъното на ямата, лъвовете ги сграбиха и строшиха всичките им кости.

След това цар Дарий написа на всички народи, племена и езици, които живеят по цяла земя; «мирът да ви се умножи! От мене се повеля издава във всяка област на царството ми да треперят и да благоговаят пред Данииловия бог, защото той е бог жив и вечно живеещ и неговото царство е несъкруσιμο, и неговото владичество е безкрайно» (Даниил, гл. 6, ст. 16–28).

Трябвало е наистина водачите на еврейския народ да са го държали в пълна тъмнина и невежество относно онова, което ставало у другите народи; трябвало е също ония, които са писали „свещените“ книги, да имат съвсем феноменална наглост! Обръщане на Дарий в еврейската вяра? Провъзгласяване на иудаизма в държавна религия с едикт на Дарий? И това религиозно-политическо събитие с толкова грамадно значение е доведено с царски заповеди до знанието на всички народи! Можем ли да си представим по-нахална и заедно с това по-самовлюбена лъжа? Бихме ли могли да си помислим, че нещо подобно е можело да хрумне някому, ако Библията не бе се запазила? Дарий, който се покланя на библейския Саваот — на Адонай? Оня Дарий, който допринесъл с богатствата си за построяването на храма на Диана ефеска — прочутото езическо светилище? Лъжи, но знай мярка!

Затова пък Даниил, тоя мним министър-председател на Дарий, нито в една от четирнадесетте глави на приписваната му книга не говори нито дума за войната на Дарий с гърците. За това грандиозно историческо събитие Даниил нищо не е чувал. Той не знае дори за Маратонската битка!

Глави 7–12 от „Книгата на Даниила“ са посветени на сънищата на автора и на пророчествата му. Ако тия съновидения бяха изложени дори от един правдив писател, и тогава, разбира се, те не биха представлявали никаква ценност. Но под перото на един лъжец, който невъзмутимо и непрестанно твърди, че е бил губернатор на вавилонска провинция при Навуходоносор, а сетне министър-председател на Дарий, тия претенциозни пророчества и видения губят дори оня интерес, който може понякога да накара човека да се вслуша и в своеобразните блънувания на един луд. Какво ни интересува нас дали на Даниил се е присънил или не му се е присънил лъв с орлови криле, или мечка, от устата на която стърчали три грамадни зъба, или четириглав леопард, който имал на гърба си четири птичи криле, или неизвестно животно, което има десет рога и железни зъби? Какъв интерес представлява това, че тоя дързък лъжец предвещава всеобщо възкресение, което ще стане, казва той, „към свършека на времето и времената и полувремето“ (*Даниил, гл. 12, ст. 7*). Всичко това не струва повече от брътвежите на врачка, която гадае на карти или на кафе. При четенето на тия страници можеш само да почувствуващ още по-голямо отвращение към служителите на религията, които използват Библията за потискане разума на вярващите, и още повече да съжалиш ония, които приемат тия жалки безсмислици, виждайки в тях предмет на божествено вдъхновение.

Глава 13 разказва как Даниил спасил живота на една добродетелна жена, за която двама стари мошеници успели да изкарат смъртна присъда, и по какъв начин била доказана клеветата на обвинителите, които по негово настояване били умъртвени вместо жертвата им. Действието става във Вавилон през време на еврейския плен. Героинята е някоя си Сусана, жена на Иоаким. Тая Сусана била много хубава и вярна на мъжа си. Двама старци пламнали от страст към нея. „Те и двамата бидоха наранени от похот към нея, но не откриваха един другиму болката си, защото се срамуваха да открият пожеланието си, че искат да се съединят с нея. И те прилежно вардеха всеки ден да я видят“ (*Даниил, гл. 13, ст. 10–12*).

Веднъж случаят им развързал езиците. Те си казали един другиму за своята похот и решили занапред да действуват заедно, за да постигнат благосклонността на Сусана и за двамата. За тази цел веднъж те се скрили в градината, където тя идвала да се къпе,

почакали, докато се съблече и изпрати слугините си, и като излезли внезапно от храстите, поискали тя да задоволи нечестивите им желания. В противен случай те щели да разкажат на всички, че са я заварили с любовник. Сусана плакала и всякак се съпротивявала. Двамата старци — между другото казано, това били местни съдии — се развикали, разтревожили слугите и съседите и събрали цяла тълпа, която на другия ден поискала народно събрание пред къщата на Иоаким.

Каква странна свобода за един народ, който живее в робство? Евреите са военнопленници, отведени в робство във Вавилон; те живеят там в най-тежките условия на древното робство. И изведнъж властите им разрешават да събират народни събрания за разглеждане на съдебни дела, също като че ли се намират у тях си, в Йерусалим! По-скоро би могло да се повярва, че Сусана, обвинена в изневяра от двамата вавилонски съдии, е била предадена на вавилонския съд, т.е. на съда на халдейците по законите на Навуходоносор.

И така, всички евреи, които живеели в плен във Вавилон, се събрали съвсем свободно в определения час. Сусана застанала пред народното събрание. Двамата старци поддържали обвинението. Като положил всеки от тях ръка на главата на Иоакимовата жена, те се кълнели, че са я заварили в градината гола, в прегръдките на някакъв млад човек. Прелюбодеецът успял да се скрие. Сусана отричала всичко, без да казвала обаче защо двамата стари мошеници лъжесвидетелствували против нея. Но тя отправила гръмка молитва към бога, като дала клетва в своята невинност и твърдяла, че ще трябва да умре напразно. А народът повярвал на клеветниците и решил, че тя трябва да умре.

Канели се вече да приведат присъдата в изпълнение, когато младият Даниил се заел да докаже невинността на Сусана. По негово предложение двамата старци били отделени един от друг. Тогава един от тях пак бива призван и Даниил почнал хитрия си разпит с такива думи: „Остарелий в зли дни! Сега се показаха твоите грехове, които си правил по-преди, произвеждайки несправедни съдби, осъждайки невинни и оправдавайки виновни, когато господ казва: «невинен и прав не умъртвявай». И тъй, ако си видял тая, кажи под кое, дърво ги видя да се разговарят един с друг? Той каза: «под мастиковото». Даниил рече: наистина излъга ти за главата си; защото ето ангел

божий, който е взел решение от бога, ще те разсече на половина“ (Данаил, гл. 13, ст. 52–55).

Ще кажат може би, че преди да обвини първия старец в лъжесвидетелствуване, Даниил би трябвало да почака втория, противоречив отговор, защото само противоречията в показанията можели да разкрият клеветата на обвинителите. Но „младият момък“ (ст. 45), комуто по-късно предстояло още и да чете на стената и да превежда думи, които не принадлежали към никакъв човешки език, разбира се, не е устроен като всички хора. „Като го отстрани, заповяда да доведат другия и му каза: «семе Ханааново, а не Юдино! Хубостта те бе прельстила и похотта развратила сърцето ти. Така постъпвахте с дъщерите израилеви и те от страх имаха общение с вас; но дъщерята на иуда не понесе беззаконието ви. И тъй, кажи ми: под кое дърво ги ти завари да разговарят помежду си?» Той отговори: «под зеления дъб»“ (Даниил, гл. 13, ст. 56–58).

Лъжесвидетелствуването било доказано. Явно е, че двамата вавилонски старци са заслужили примерно наказание. Но кой е могъл да ги съди? Библията твърди, че присъдата е била произнесена и приведена в изпълнение от народното събрание на пленените евреи. „Тогавя цялото събрание завика с висок глас и благословиха бога, който спасява надяващите се нему, и се дигнаха против двамата старейшини, защото Даниил с техните уста ги изобличи, че те лъжливо свидетелствуваха; и постъпиха с тях тъй, както те бяха зло намислили против ближния, по закона Моисеев, и ги умъртвиха; и него ден биде спасена невинна кръв“ (Даниил, гл. 13, ст. 60–62).

Ако допуснем, че тая история, както и изпълнението на присъдата са правдиви, трябва, разбира се, да признаем, че двамата стари мошеници са заслужили напълно своята гибел. Но колкото и да не са достойни за съжаление, не можем все пак да не признаем, че разглеждането на престъпленията им е могло да се отнася изключително до компетентността на вавилонския съд. Това заключение е достатъчно, за да признаем веднага лъжливостта на библейското повествование. Немислимо е съдиите на Навуходоносор да са допуснали съденето и изпълнението на присъдата над двамата техни събрата, макар и безспорно виновни, да се предостави на едно сорище от военнопленени роби; невъзможно е евреите роби да са можели свободно и публично да прилагат Моисеевия закон към двама

вавилонски държавни чиновници, две официални лица, които са принадлежали към числото на техните господари и поробители! А при това историята за Сусана и старците е една от най-разпространените в религиозните поучения. Изкуството я е популяризирано; тя е възпроизведена в хилядите картини за добродетелната Сусана, превърнала се е в почтена традиция, на която вярват много хора. Наистина, хората много малко четат Библията! Да я четеш значи да престанеш да ѝ вярваш и да я презираш, толкова несръчни и грубо цинични са измислиците ѝ.

Глава 14, и последна, от „Книгата на Даниил“ започва с въпиюща историческа неистина: „Цар Астиат се прибра при бащите си и Кир, персиец, прие царството му. И Даниил живееше заедно с царя и беше по-славен от всичките си приятели“ (ст. 1–2). Левитът, който е писал тая книга, не знае дори, че Астиат, цар мидийски, умрял в 559 г. преди н.е., е оставил сина си Киаксар II, който го наследил. Тоя левит не знае също, че едва след смъртта на Киаксар Кир, който бил едновременно негов племенник и зет, получил в наследство мидийската корона, която присъединил към короната на Персия, защото Киаксар не бил оставил наследник от мъжки пол. По такъв начин, като почва с груба и невежествена лъжа, тая глава веднага обещава много.

В тая глава именно ние научаваме, че във Вавилон Кир се покланял на идол под названието Вил. Много коментатори виждат в него Ваал. И ето жреците на Вил, или Ваал, твърдели, че техният идол в продължение на нощта ще изяде всички блюда, които вярващите ще поставят през деня пред престола му. Библията иска да ни накара да вярваме, че Кир е бил достатъчно наивен, за да преглътне измислица от такъв калибър, и че той уж се опитал дори да убеди в това Даниил. „Нима ти мислиш, че Вил не е жив бог? Не виждаш ли колко той яде и пие всеки ден?“ (ст. 6).

На Даниил му става жал за заблудения Кир и той му предлага изпитание. Пред олтара на Вил било сложено месо и вино. Жреците от храма били отстранени. Сетне Даниил в присъствието само на царя пръснал в храма пепел и те двамата си отишли, а Кир предвидливо сложил печат на всички врати. Но жреците имали подземен вход под олтара. През този вход те се промъкнали през нощта и отнесли цялата храна. На другия ден измамата им била ясно доказана от дирите на краката им върху пръснатата пепел. Кир изпаднал в неопишуема ярост,

като видял, че толкова дълго е бил мамен; той заповядал да избият всички жреци на Вил, жените и децата им, а идола дал на Даниил, който го разрушил заедно с целия храм.

„На това място имаше голям змей и вавилонци го почитаха“ (ст. 23). Кир казал на Даниил: това чудовище не е направен идол; то е живо и следователно е бог. Тогава Даниил помолил царя да му разреши да влезе в борба с тоя змей, и дори не само без меч, но и без тояга. Кир се съгласил и „тогава Даниил взе смола, лой и косми, свари ги заедно и като направи от тях буца, хвърли я в устата на змея и змеят се пръсна“ (ст. 27).

Народът бил недоволен от смъртта на змея. В желанието си да смири нарастващото вълнение Кир заповядал още веднъж да хвърлят Даниил в прословутия ров с лъвовете. Кир и вавилоняни трябвало да знаят, че Даниил няма да бъде изяден, защото това приключение вече е издържало първо издание. „Свещеният“ автор се заплита тук в лъжи по най-комичен начин. Първия път той туря Даниил в ров с лъвовете през времето на Дарий и тоя цар го оставя там само за една нощ. Тоя път по заповед на Кир Даниил прекарва сред хищниците шест дни и шест нощи, защото второто чудо трябвало да бъде много по-смайващо от първото. „В ямата имаше седем лъва и даваше им се всекидневно по две тела и по две овци; в това време не им ги даваха, за да изядат Даниила“ (ст. 32).

Тоя път станало нужда не само да бъде запазен „пророкът“ от ноктите и зъбите на хищниците, но и той самият да бъде изхранен в продължение на шест денонощия. По този начин чудото не оставя да се желае нещо по-добро. Продължението на тоя епизод наистина е най-забавното от всичко, което сме чели досега.

„В Иудея имаше един пророк на име Авакум, който, като бе сварил чорба и надробил хляб в паница, отиваше на нивата, за да занесе това на жътварите.

Но ангел господен каза на Авакума: «занеси тоя обед, който е у тебе, във Вавилон на Даниила, в лъвовата яма».

Авакум каза: «господи, аз никога не съм виждал Вавилон и не зная ямата».

Тогава ангел господен го улови за темето и като го повдигна за косата на главата му, постави го във Вавилон над ямата със силата на своя дух.

И Авакум извика и каза: «Данииле, Данииле! Вземи обета, който бог ти проводи.»

Даниил рече: «спомнил си си за мене, боже, и не си оставил ония, които те обичат».

И стана Даниил и яде; а ангел божи в миг постави Авакум на мястото му.

На седмия ден дойде царят, за да потъжи за Даниила, и като приближи до ямата, погледна в нея и ето Даниил седи“ (*Даниил, гл. 14, ст. 33–40*).

Разбира се, подражавайки на Дарий, Кир заповядал да измъкнат Даниил от ямата и да го сменят с враговете му, които в същата минута били разкъсани от лъвовете. Ясно е, че чудото с лъвовата яма на Кир слага в джоба си чудото с лъвовата яма на Дарий. Но все пак критиците правят някои бележки и по повод на него: Дарий се е възкачил на престола десет години след смъртта на Кир. Диктувайки приказките си на църковния писател, „светият дух“ съвсем е забравил хронологията, заплел се е в нея като муха в паяжина и е смесил реда на престолонаследството на тия двама царе.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТА ОЩЕ И ОЩЕ „ПРОРОЦИ“ И ТЕХНИТЕ „ЧУДЕСА“

Иезекиил заедно с Исаия, Иеремия и Даниил е един от най-почитаните в иудейството и в християнството „пророци“. Пророчествата си той съчинявал на брега на никому неизвестната река Ховар, намирайки се като пленник във Вавилон. Ако Даниил е груб лъжец, Иезекиил прави впечатление просто на смахнат. Книгата му, състояща се от четиридесет и осем глави, е от край до край несвързано бълнуване. Той разказва, например, че видял (наяве!) животни, които имали човешко тяло, по четири крила, телешки крака, по четири лица: човешко, на бик, лъвско и на орел; те имали огнен вид; суетели се и през цялото време се движели. До тях тичали необикновено високи колела, изпълнени с очи. Това описание дава вече известна представа за психическото състояние на автора.

Този „пророк“ разказва за това, какво направил по божия заповед. Веднъж изял една книга, в която били записани жалби и проклетия. След известно време той пролежал триста и деветдесет дни на лявата си страна за изкупление греховете на израилското царство, а после четиридесет дни на дясната страна — за изкупление греховете на иудейското царство. Освен това през време на доброволното изкупване на чуждата вина Иезекиил ял на закуска сандвичи... с човешки тор. Сам всемилостивият господ бог лично му предписал тая диета: „И яж ги като ечемични питки и печи ги пред очите им на човешки тор“ (*Иезекиил, гл. 4, ст. 12*).

Трябва да кажем, че тая диета скоро омръзнала на пророка и тогава бог се съгласил да внесе известно разнообразие в менюто му: „И каза ми той: аз ти позволявам вместо човешки тор говежди тор, и на него приготвяй хляба си“ (*ст. 15*).

Друг път, намирайки се в някаква къща и в желанието си да излезе от нея, Иезекиил, вместо да мине през вратата, както всички

хора, още веднъж си спомнил за прегрешенията на израил и иуда и за тяхно изкупление направил дупка в стената и промъкнал през нея дрехите си и товара си (*Иезекиил, гл. 12, ст. 7*). В глава 37 Иезекиил разказва, че като се разхождал веднъж по поле, осеяно с изсъхнали кости, той се обърнал с реч към тях, от което те оживели.

В „Книгата на Иезекиил“ има едно място, което е предизвикало особеното възмущение на критиците и е поставило в най-голямо затруднение богословите. Това е басничката за двете сестри — Охола и Охолива. Като порицава липсата на вяра у евреите, Иезекиил кара бога да се изказва с гнусни, мръсни изрази: „Когато пък тя явно се предаде на своите блудствувания и откри голотата си, тогава от нея се отвърна и моята душа, както се отвърна душата ми от сестра й. И тя умножаваше своите блудствувания, спомняйки дните на младостта си, когато блудствуваше в египетската земя; и се пристрасти към своите любовници, чиято плът е плът оселска и похотта — като у жребци“ (*Иезекиил, гл. 23, ст. 18–20*).

Ето ти и безсрамни сравнения, които могат да се намерят в Библията и които, според думите на богословите, имат алегоричен смисъл! Що за насмешка! За да се каже, че царството израилево и царството иудейско не били достатъчно благочестиви, нужно ли е било да се прибегва до такива свински сравнения?

Друг пророк, който се наслаждава на порнография — това е Осия. Като описва преговорите си с бога, той ги допълня също така с доста отблъскващи подробности. Тоя Осия, по рождение самарянин, приел култа на еврейския бог. Библията го посочва като пример на послушание и подчинение на бога. Но какви странни заповеди му е давал бог! „Начало на словото господне към Осия. Рече господ на Осия: «Иди, вземи си жена блудница и деца от блудство»“ (*Осия, гл. 1, ст. 2*).

С това божие разпореждане нашият клетник оправдава брака си с жена с лошо поведение. Ако вярваме на пророка, по-късно бог му заповядал да спи с жената на едного от приятелите си, при условие обаче, ако тя вече е мамила мъжа си: „И каза ми господ: иди още и полюби жена, обичана от мъж, но прелюбодейница, също тъй, както господ люби синовете израилеви, а те се обръщат към други богове и обичат гроздените им питки. И придобих си я за петнайсет сребърника, за хомер и полухомер ечемик; и рекох й: «остани у мене

много дни; не блудствувай и не бивай с други; също и аз ще бъда за тебе»“ (*Осия, гл. 3, ст. 1–3*).

Какво друго заключение може да се направи от бръщолевеници от подобен род, ако не това, че „божият народ“ се е състоял от развратници и закоренели пияници, които не отстъпвали пред никаква гнусотия, щом повярваме само на следните думи на пророк Иоил: „Събудете се, пияници, плачете и ридайте, всички, които пиете вино, за гроздовия сок, защото е отнет от устата ви!“ (*Иоил, гл. 1, ст. 5*).

Книгата „Естир“ е написана навярно също, за да лекува раните на националното честолюбие на евреите. Съгласно тази книга цар Артаксеркс устроил многолюдно пиршество, което продължило сто и осемдесет дни (*гл. 1, ст. 4*). След празненството царят уредил още една гощавка, която продължила седем дни и била предназначена за цялото население на града (*ст. 5*). И ето на седмия ден на народната гощавка царят, в особено добро настроение под влияние на изпитото вино, заповядал на евнусите си да доведат „царица Астин пред царевото лице с царски венец, за да покаже хубостта ѝ на народите и на князете, защото тя беше много хубава“ (*ст. 11*).

Но царицата отказала да дойде, защото да показва хубостта си на народа при добрите библейски нрави, разбира се, е значело да се разголи пред целия народ, а това, види се, не съблазнявало скромната хубавица. Кипналият от гняв цар дал на царицата развод, а короната ѝ била обещана на най-красивата девственица, която ще се хареса на царя. Под охраната на Хегай, главния евнух, докарват в царския дворец грамаден брой девизи. Всяка от тях трябвало да прекара една пробна нощ в леглото на негово величество.

И започва!

„Имаше в столица Суза един иудеин, на име Мардохей... И той беше възпитател на Хадаса — тя е и Естир... Тая девойка имаше гиздава снага и хубаво лице... Когато биде обявена заповедта на царя и указът му и когато бидоха събрани много девойки в столица Суза под надзора на Хегая, тогава бе взета и Естир в царския дом, под надзор на Хегая, пазач на жените. Тая девойка му се понрави и спечели неговото благоволение, и той побърза да ѝ даде мазила и всичко, що ѝ се падаше, и да ѝ определи седем девойки, достойни да бъдат при нея, из царския дом, и премести нея и девойките ѝ в най-доброто отделение на женския дом. Естир не изказваше ни народа си, ни произхода си,

понеже Мардохей ѝ беше заповядал да не говори. И всеки ден Мардохей дохождаше при двора на женския дом, да узнае за здравето на Естир и какво става с нея... И взета бе Естир при цар Артаксеркса в царския дом на десетия месец... в седмата година на царуването му. И царят обикна Естир повече от всички жени, и тя спечели неговото благоволение и благоразположение повече от всички девойки; и той тури на главата ѝ царски венец и я направи царица вместо Астин“ (*Естир, гл. 2, ст. 5–17*).

След известно време министър-председател на царя станал някой си Аман. Тоя Аман бил много горд човек и искал всички да се прекланят пред него. Само Мардохей посмял да не изпълни това изискване. Тогава вбесеният министър изпросил от царя заповед да се изстребят всички евреи. Въпреки гъвкавия си ум и политическите си способности, които го довели до толкова висок държавен пост, Аман не намерил никакъв друг начин да сломи гордостта на Мардохей. И когато вече изпращали заповедта за изстребването на всички евреи в разни области на страната, Мардохей успял да предупреди Естир и тя се отправила при царя. Очарован от прелестта ѝ, Артаксеркс я пита какво желае, като ѝ предлага галантно дори и половината от царството си (*гл. 5, ст. 3*). Естир поканила царя на обед, а също и Аман.

Обедът станал и Артаксеркс, твърде заинтригуван, след десерта отново ѝ предложил половин царство. Естир отклонила предложението, но помолила царствения си съпруг още веднъж да дойде на обед при нея на другия ден и пак заедно с Аман. Аман бил толкова горд от вниманието на царицата, че дори се похвалил пред жена си и пред приятелите си. Но тъй като независимостта на Мардохей го мъчела повече, отколкото когато и да било, той за всеки случай заповядал да издигнат бесилка висока петдесет лакти (двадесет и шест метра!) и в мислите си посвещава тая грандиозна постройка на омразния евреин, за чието родство с царицата той нищо не подозирал.

В това време Артаксеркс, на когото кой знае защо не му се спяло тая нощ, заповядал, за развлечение, да му четат гласно анализите на царуването му. По такъв начин той имал възможност да си спомни, че двама от евнусите му, Гават и Тара, съставили заговор с цел да го убият, но че престъпните им намерения били разкрити от някой си Мардохей. Значи Мардохей спасил царския живот. Това било доста отдавна. Царят попитал как е бил възнаграден Мардохей. Отговорили

му, че не е получил никаква награда. Затова на другия ден, когато Аман се явил при властелина си, той го попитал как трябва да се постъпи с човек, когото царят би желал да почете по съвсем изключителен начин. Като предполагал, че работата се отнася за него, Аман отговорил: човекът трябва да бъде облечен с царски дрехи, качен на кон, да го изведат на градския площад и да викат: ето човека, когото царят иска да почете в царството си. Тогава царят заповядал на Аман да намери Мардохей и да изпълни тоя церемониал. Аман бил принуден да се подчини, разбира се, както всеки се досеща, против волята си (гл. 6).

Вечерта царица Естир давала втория си обед в чест на царя и царедвореца, но министърът не бил вече така весел, както предния ден. Царят предлага за трети път на Естир всичко, каквото тя пожелае, ако ще би дори половината от царството му. Но царицата помолила да се пощадят хората от нейното племе. Артаксеркс, който при женитбата си с Естир не се интересувал за произхода ѝ, бил твърде изумен. И когато царицата му обяснила, че един враг на нейния народ е замислил всеобщото му изтребление и че тъкмо за това тя е молила за царска милост, без да разбира нещо, Артаксеркс извикал: „Де е оня, който се е решил в сърцето си да направи така?“

Естир отговорила: „Тоя враг и неприятел е злобният Аман!“

Аман се смутил, царят изпаднал в ярост, а влезният евнух съобщил, че високата бесилка, издигната по заповед на министъра, била предназначена за Мардохей. Развързка: Артаксеркс заповядал да обесят Аман на приготвената вече бесилка; царската заповед е изпълнена веднага, а за министър-председател бил назначен, разбира се, не някой друг, а — вие сами разбирате — Мардохей!

Със съгласието на царя Естир и Мардохей обявили, че евреите, чието изтребление било определено от Аман за тринадесетия ден на месец Адара, получават право в тоя ден, както и на другия, да убиват всекиго, който се е отнасял лошо е тях от самото начало на пленяването им. „Иудеите погубваха всичките си врагове“ (Естир, гл. 9, ст. 5). Така били убити осемстотин души в Суза и седемдесет и пет хиляди в другите градове на царството. На петнадесетия ден на месец Адар евреите навсякъде шумно пирували. Естир издала заповед евреите всяка година да отбелязват спомена за тия събития. Това именно е празникът „пурим“, спазван от вярващите евреи: един ден

пост — в памет на тревогите и молитвите на Естир, ѝ два дни веселба — в памет на несъстоялото се избиване на евреите.

Такава е приказката, от която жреците са направили свещена история, на която трябва да се вярва, въпреки въпиющата ѝ неправдоподобност. Свещената история, между другото казано, винаги почва с някакво безобразие: щом царица Астин е била отхвърлена, защото не искала да се покаже гола пред поданиците на Артаксеркс, трябва да се предположи, че прекрасната Естир, заставайки в редицата на кандидатките за заместница на Астин, се е съгласявала да изпълни тая заповед на царя. Критиците казват, че никога нито турският султан, нито мароканският бей, нито персийският шах, нито великият могол, нито китайският богдыхан не биха приели в харема си нито една девойка, без да бъде известен произходът и. Няма дори нито един чистокръвен кон в яслите на такива господари, чийто произход да не е точно известен на надзирателя на конюшните. Как така Артаксеркс не е бил осведомен за племето, семейството и религията на девойката, за която се оженил и която той тържествено провъзгласил за царица?

Що се отнася до тоя Аман, който искал да изтреби цял народ само защото някой си Мардохей се отказвал да пада по очите си пред него, когато останалите евреи не му отказвали никакви почести, трябва да признаем, че никога и в ничия глава не е хрумвало такова смешно и заедно с това такова ужасно безумие. От друга страна, ако допуснем, че Естир е станала царица и е носила корона, скривайки еврейския си произход, то славата на това възвисяване значително спада, защото това случайно възвисяване не дава нищо на националното честолюбие. Не се вижда също как Артаксеркс е могъл да смята Аман за виновен за желанието му да умъртви неговата скъпа Естир като еврейка, щом никой не знае, че тя принадлежи към тая раса. Най-сетне отвратителната жестокост на сладката Естир прави приказката не само смешна, но и възмутителна.

„Ние знаем — казва Волтер, — че приказката за Естир има една съблазнителна страна: пленничка, която става царица и спасява от смърт съплеменниците си — това е добър сюжет за роман или трагедия. Но колко развален е тоя сюжет от противоречията и безсмислиците, които го преизпълнят! Колко е оцапан от варварството на Естир, толкова противоречащо на природата на пола ѝ и на простата житейска правдоподобност!“

С Ездра и Неемия ние се приближаваме до освобождението на избрания от бога народ. Съгласно фантастичната библейска хронология горестното положение на евреите било смекчено през време на царуването на Асуир, уж баща на Дарий. (Да не забравяме, че Дарий е бил син на персийския владетел Хистасп, който никъде никога не е царувал.) На пленените евреи трябва да им е било добре също и през време на царуването на Дарий, който назначил за свой министър-председател евреина Даниил, както Асуир (Артаксеркс) назначил Мардохей. Но Библията, както видяхме в „Книгата на Даниил“, слага царуването на Кир след царуването на Дарий. В „Книгата на Ездра“ след Кир следва Асуир, после Артаксеркс, а след това отново Дарий. Тоя нов ред на наследяване съответствува на историята толкова, колкото и другите библейски указания.

Освен всичко това Ездра и Неемия, двамата пророци, на които църквата се опира за привеждане на точните обстоятелства по възвръщането на евреите в Иерусалим, си противоречат един на друг. Ездра казва, че в първата година на царуването си Кир разрешил на израилевите синове свободно да се връщат в Иудея и в специален едикт обявил, че бог му е заповядал да възстанови Иерусалимския храм. Евреите се връщат в родината си под предводителството на Зоровавел. Строежът бил прекъснат при царуването на Асуир и Артаксеркс поради противодействието на разни други народи, които през време на отсъствието на евреите се заселили в страната им. Найсетне с възцаряването на Дарий тая вражда се прекратила и храмът бил завършен на шестата година от царуването на Дарий.

А Неемия казва, че не Кир, а Артаксеркс в двадесетата година от пребиваването си на престола разрешил на евреите да се върнат в Иерусалим и да въздигнат града от развалините, при което Зоровавел бил начело на освобождения народ. Пречките, правени от пришълците, заселили се на „обетованата земя“, били победоносно преодолені от евреите, които работели с лопата в едната ръка и с меч в другата. Найсетне „свещеният“ автор разказва за пътешествието, което направил за Вавилон в епохата, когато завършило построяването на храма, в тридесет и втората година от царуването на Артаксеркс.

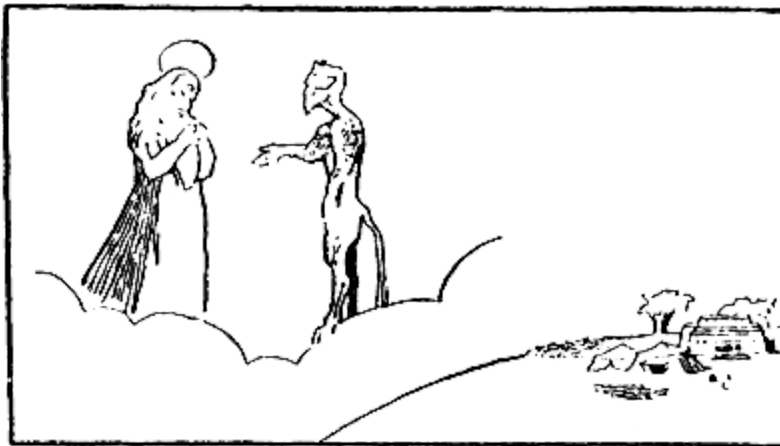
Но Ездра твърди, че Неемия придружавал Зоровавел през време на връщането в Иудея при цар Кир, и казва, че е имало и второ връщане при Артаксеркс, но в седмата, а не в двадесетата година от

царуването му. И добавя също, че именно той, Ездра, водел тоя път съплеменниците си. Опитайте се да установите истината и да я измъкнете от мрежата на въпиющите противоречия!

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА СВЕТИТЕ ОТЦИ — МНОГОСТРАДАЛНИЙ ИОВ И ИОНА

След книгите на Ездра, Неемия и Естир в Библията следва „Книгата на Иов“, която разказва история, чиято дата никъде не е посочена. Тя се състои в следното: в земята Уц (?) живеел някой си несметно богат и много богобоязлив човек. „Един ден дойдоха синовете божии да застанат пред господ; между тях дойде и сатаната. И рече господ на сатаната: отде дойде? А сатаната отговори господу и рече: ходих по земята и я обходих. И господ рече на сатаната: обърна ли внимание върху моя раб Иова? Защото няма на земята такъв като него: човек непорочен, справедлив, богобоязлив и отбягващ злото. Отговори сатаната господу — прости ръка и се допри до всичко, що е негово, ще ли те благослови“ (Иов, гл. 1, ст. 6–9, 11).

Бог не пожелал да причини лично някакво зло на верния си слуга, но на сатаната позволил да го преследва, колкото може. „Ти можеш да правиш с него каквото искаш, само не го лишавай от живот“ — приятелски казал бог на сатаната, на небесен език, разбира се. Тогава господин сатаната взел, дето се вика, да „обработва“ стареца Иов. Почнало с това, че араби чергари задигнали рогатия добитък и ослиците на Иов. Сетне мълния убила овците му, както и овчарите. Халдейци откарали камилите и насекли с мечове подкарвачите. Най-после яростен вятър от пустинята разрушил къщата му, в която се намирили седемте му сина и трите дъщери: те загинали до един под развалините.

"И рече господ на сатаната: отде дойде? А сатаната отговори господу и рече: ходих по земята и я обходих" (Иов, гл. 1, ст. 7).

Иов научил всички тия новини веднага една след друга. Но тъй като имал добър характер, той само застанал на колене и извикал: „Гол излязох от утробата на майка си, гол ще се и завърна. Господ даде, господ и взе... Да бъде благословено името господне!“ (ст. 21).

Тоя силен старец не направил нищо повече. Но и сатаната не се смятал за победен. Много скоро нещастният Иов открива на тялото си гнойни язви, разпрострени от главата до краката. Седнал на купчина смет, той снемал с парчета от счупено гърне гнойта, която течала от откритите му рани. Жена му го хокала. Но Иов възразявал мъдро: „Нима доброто ще приемаме от бога, а злото да не понасяме?“ (Иов, гл. 2, ст. 10).

И изведнъж Иов избухва в яростни жалби против жестоката си съдба. Той проклина деня на раждането си: „Да се провали денят, в който се родих, и нощта, в която рекоха: «зачена се човек»“ (Иов, гл. 3, стр. 3). С гръмки викове той призовава смъртта. Тия жалби са изложени в двадесет и шестте стиха от трета глава. Но тъй като те противоречат на основния сюжет на книгата, ръководствата по „свещена история“ обикновено ги пропускат. Наистина достатъчно би било книгата да спре на тях. Сатаната, който се бил хванал на особен вид бас с бога, щеше да спечели, щом Иов е загубил търпение.

Тогава Елифаз, Вилдад и Софар почват да увещават Иов. Те му напомнят, че несгодите се стоварват само върху лошите. Иов призовава

бог за свидетел на своята невинност и се кълне, че страда незаслужено. Тоя разговор между Иов и приятелите му заема... двадесет и девет глави. И изведнъж в тридесет и втора глава се появява нов събеседник — Елиуй, по-млад от всички други. Той се намесва не за да каже, че Иов е заслужил всички строги небесни наказания, но изключително за да забележи, че като крещи за своята невинност, той показва прекалено много гордост, защото — казва той — ни един смъртен не може да постигне съжденията на бога, не може да остане съвсем чист в очите му.

След това бог сам се явява във вихрушка и като осъжда думите на младия Елиуй, напомня за някои чудеса, които достатъчно доказват неговото могъщество. Тогава Иов признава, че е излязъл от пределите, които е трябвало да му поставят неговата слабост и невежество, и бог, доволен от покорността му, изцерява раните му и му връща двойно всичко загубено. За свидетелство на могъществото си бог привежда две необикновени животни — бегемот и левиатан, фантастичното описание на които заема две страници. За сатаната не става повече дума. Последната, четиридесет и втора глава съобщава, че на Иов му се раждат още седем синове и три дъщери и че той преживял сто и четиридесет години след тия тежки изпитания.

Ясно е, че „Книгата на Иов“ не представлява животрептущ интерес. Критиците отбелязват в нея една странност: сатаната се шляе по небето, между добрите ангели, като у дома си, хваща се просто на бас с господата бога, че ще въвлече наивника Иов в тежкия грях на богохулството, когато изпадне в дълбоко нещастие. А бог приема облога с надеждата, че верният му слуга ще бъде търпелив докрай. Излиза по такъв начин, че бог не знае съвсем твърдо бъдещето и дори прави грешки в предвижданията си, защото в края на краищата басът се печели от сатаната: Иов наистина изменил на търпеливата си вяра.

Да се обърнем сега към „Книгата на пророк Иона“. Иона бил родом от Галилея. Животът му отнасят към епохата на израилския цар Иеровоам II. Следователно той се е родил заобиколен от еретици. Един прекрасен ден той получил от бога заповед да отиде да проповядва в Ниневия. Иона бил единственият пророк, който е получил мисия от такъв род. На какъв език е проповядвал, пита Волтер, като забелязва пътем, че от родината на Иона до Ниневия е имало разстояние от над шестстотин километра. Иона не предвиждал особен успех на

проповедите си. Вместо да отиде в Ниневия, той тръгнал на противоположната страна, спуснал се в Иопия, морски град, и се качил на кораб, който заминавал за Тарсис.

В морето се разразява свирепа буря. Колкото и странно да е, но бурята приспала Иона. В паниката си моряците почнали да изхвърлят целия товар във водата, ала корабът, макар и облекчен, се люшкар по вълните по-силно от преди. Тогава капитанът събудил Иона и поискал той да помоли своя бог да успокои стихията. Иона не направил това. Морето се вълнувало все повече и повече. Тогава моряците почнали да хвърлят жребие, за да определят кой от намиращите се на кораба е виновник за бедствието. Жребието паднало на Иона и те го хвърлили в морето. Бурята престанала в същия миг. Непокорният пророк глътнал солена вода. И ето „кит“, дошъл от южните области на Атлантическия океан да полюбопитствува какво става при бреговете на Средиземно море, отваря устата си и го глътва.

Иона не очаквал това. Но тъй като нямало какво да прави, той решава търпеливо да изчака събитията в странното си ново помещение. Библията говори, че Иона квартирувал три дни и три нощи в корема на кита и изливал дълги хвалебни песни на бога. Бог в края на краищата желяел само да даде урок на пророка. Като видял, че Иона се покаял, бог заповядал на фантастичната риба да евакуира обратно Иона. Китът се подчинил. И ето Иона е отново на сушата. И досега показват мястото, дето китът изплюл пророка. Впрочем богословите не знаят твърдо дали Иона е бил избълван, или пък китът го е евакуирал откъм опашката си.

Невярващите критици казват, че тоя разказ е подражание на гръцките легенди. В двадесетата си книга Омир разказва за морско чудовище, нахвърлило се върху Херкулес. Херкулес прекарал три дни и три нощи в утробата му, като се хранел с черния му дроб, който си пържел, а след три дни сам победоносно се измъкнал от необикновения си затвор. Тая приказка за Херкулес никак не е по-лоша от приказката за Иона.

В езическата митология също има подобна история. Арион, хвърлен от моряци в морето, бил спасен от делфин, който го домъкнал на гърба си до Лесбос. Но това приключение бледнее пред приключението на Иона и Херкулес.

След завръщането си от вътрешностите на кита Иона се отправил за Ниневия и от името на бога предсказал на жителите близкото разрушение на града. Библията казва, че разхождайки се по улиците, той викал: „Още четирийсет дена и Ниневия ще бъде разрушена.“ Тия прости думи имали забележителни последици: жителите веднага повярвали в еврейския бог, обявили пост и всички поголовно навлекли вретича, без да прави изключение и царят. Той издал и заповед за велик пост не само за хората, но и за добитъка: „Щото ни човеци, ни добитък, ни волове, ни овци да не ядат нищо, нито да ходят на паша, и вода да не пият; човеци и добитък да бъдат покрити с вретиче и силно да викат към бога; всеки да се отвърне от лошия път и от насилието на ръцете си“ (Иона, гл. 3, ст. 7).

Тъй като всички жители се обърнали в истинската вяра, бог се смилил и предсказанието на Иона тоя път не се сбъднало. „И видя бог делата им, че те се отвърнаха от лошия си път, и съжали за злото, за което бе казал, че ще изпрати върху тях и го не изпрати.“ Ниневия била разрушена и обърната в развалини едва след много време. Оскърбен от мисълта, че населението е могло да го сметне за обикновен бърбْرِивец, след като не се сбъднало пророчеството му, Иона напуснал Ниневия и се оттеглил в пустинята. Била непоносима горещина, а наоколо нито храст. „И направи господ бог, та израсна растение, и то се издигна над Иона, за да има над главата му сянка, и да го избави от огорчението му; Иона твърде много се зарадва на това растение. И нареди бог тъй, че на другия ден, кога се зазори, червей погриза растението, и то засъхна. А кога изгря слънце, прати бог горещ източен вятър и слънцето почна да припича главата на Иона, тъй че той изнемогна и се молеше да умре: «по-добре да умра, нежели да живея». И рече бог на Иона: «нима тъй силно се огорчи за растението?» Той рече: «твърде се огорчих, дори до смърт». Тогава господ рече: «тебе ти е жал за растението, за което не си се трудил и което не си отгледал, което в една нощ израсна и в една нощ пропадна. Аз ли да не пожаля Ниневия, тоя голям град, в който има повече от сто и двацет хиляди души, които не могат да различат дясна ръка от лява — и много добитък»“ (Иона, гл. 4, ст. 6–11).

С тая божествена остроумица завършва „Книгата на Иона“. Жалък край, защото в края на краищата чудото с храста не е нищо до чудото с кита, а сентенцията твърде малко съответствува на зверски

кръвожадната линия, която библейските автори последователно провеждат.

ГЛАВА ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЕТА ДОБЛЕСТНИТЕ БРАТЯ МАКАВЕИ

Ние се приближаваме към последния период от историята на еврейския народ, до така нареченото рождество Христово. В пълен вид вехтозаветната част на Библията завършва с трите книги Макавейски и трета книга на Ездра.

Първите седем стиха от първа глава на „Първа книга Макавейска“ споменават за победите на Александър Велики над Дарий III и съобщават, че гръко-македонският цар умрял от болест, като разделил необятното си царство между своите военачалници. Според еврейската легенда при приближаването на Александър Велики до Иерусалим еврейският първосвещеник излязъл да го посрещне и предсказал на завоевателя бързо покоряване на целия свят. Чувствителен към тая лъст, Александър уж пощадил Иерусалим.

Тогава Иудея била под теократическо управление: народът се ползвал от известна независимост, тъй като нямал цар и не бил притесняван от съседните държави. Страната била управлявана от жреците. Олтарът бил заедно с това и трон. Всъщност този вид управление не се е отличавал много от монархията, защото евреите плащали на върховния жрец и църковния десятък, и гражданските данъци.

Не се знае колко време е продължавал периодът на тая сравнителна независимост, но от книгите Макавейски следва, че евреите не са били особено щастливи в епохата на приемниците на Александър Македонски. Ето с какви изрази Библията отбелязва промяната на положението: след смъртта на Александър всички управници „туриха на себе си корони, а след тях и синовете им в продължение на много години; и умножиха злото на земята. От тях излезе коренът на греха — Антиох Епифан, син на цар Антиоха“ (*I Макавейска, гл. 1, ст. 9–10*).

В епохата на гръцката династия на Селевкидите, които царували в Сирия, евреите несъмнено пак видели черни дни, макар че

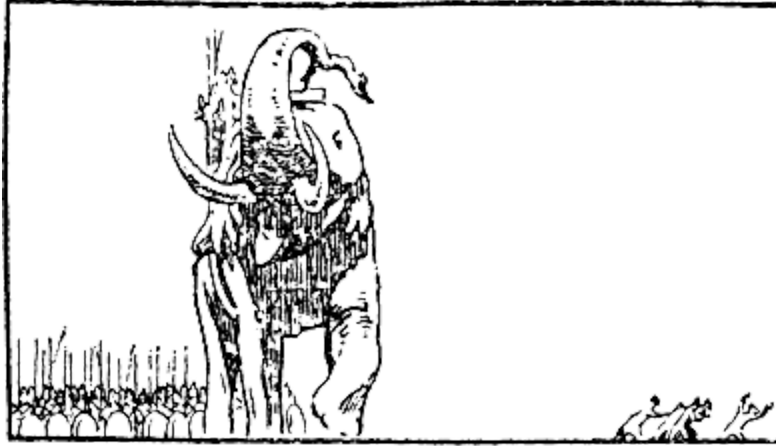
„свещеният“ автор се сили чрез описването на някои чудеса да повдигне отново престижа на избрания от бога народ, въпреки горестното положение, в което са го държали поробителите. Както и всичко друго във Вехтия завет, книгите Макавейски гъмжат от противоречия и груби исторически грешки. Освен това събитията там са описани в такава безредна непоследователност и с противоречиви съобщения за едно и също нещо, че е мъчно да се отдели истината от лъжата.

Нека направим отначало кратък преглед на историята на евреите.

През време на царуването в Сирия на Антиох Епифан жрец Мататия дал сигнал за въстание, като убил евреина, който принасял жертва на сирийските богове. С него били петимата му синове — Иоан, Симон, Иуда, Елеазар и Ионатан. Нарекли ги Макавей (чукове). Иудея вдигнала бунт. Хората почнали да се въоръжават с каквото им попаднело. Иуда Макавей, най-силният от синовете на Мататия, застава начело на бунтовниците и сече на късове царските воители. Но той не се задоволява с положението си на вожд. Той поема върху си също и жречеството. В третата глава на първа книга са изброени победите, които Иуда удържал над Аполоний в околностите на Самария, над Сирон при Веторон и над трима други военачалници на Антиох — Птоломей, Никанор и Горгий.

През време на царуването на Антиох Евпатор, син на Антиох Епифан, Елеазар Макавей имал по-малко сполука от брат си Иуда: в разгара на сражението, като видял във вражеските редове слон, украсен с царски знаци, Елеазар се хвърлил срещу животното, като смятал, че върху него се намирал царят. Но слонът сграбчил нашия евреин с хобота и го счупил на две като порцеланова кукла^[1].

В епохата на Димитрий Сотер, чичо и приемник на Антиох Евпатор, Иуда Макавей още веднъж възтържествувал над сирийската армия, която била под командуването на Вакхид, и два пъти над Никанор, на когото победителите „отсякоха главата и дясната му ръка... и окачиха пред Иерусалим“ (*I Макавейска, гл. 7, ст. 47*). Ала при новото настъпление под предводителството на Вакхид иудеите в ужас се пръснали и предоставили на своя генерал сам да загине под ударите на врага. Така загинал прочутият Иуда Макавей. Братята му Ионатан и Симон го наследили един след друг.

*"Елеазар... видя един слон... който надминаваше всички... той пожертвува себе си, за да спаси своя народ и да си спечели вечно име"
(I Макавейска, гл. 6, ст. 43–44).*

Макавеите произлизили от левитско коляно и получили царската власт като прости жреци. В такъв случай трябва да признаем, че това събитие съвсем е разстройвало всички пророчества затова, че еврейските царе ще произлязат от Иудиното коляно. Възцаряването на Макавеите потъпквало пророчеството за върховенство на Давидовия дом. Никой не останал от Давидовото племе; поне никаква библейска книга не отбелязва нито един потомък на този цар от времето на пленяването на евреите.

Децата на левита Мататия, наречени отначало Макавеи, а после Хасмонеи, осквернили с престъпленията си и олтара, и трона. Те се придържали о варварска политика, която била причина за окончателната гибел на отечеството им. Жреческата власт не ги спасила от плащането на данък на сирийския цар. Освен това тия свети герои се изстребвали един друг. Опилият се на пира Симон, последният брат на Иуда Макавей, бил убит заедно с двамата си сина от зет си Птоломей, управител на Иерихон, който искал да завладее властта.

Хиркан, син на върховния жрец Симон и сам върховен жрец, се опитвал да вдигне бунт против Антиох Сидетий. Сирийският цар го обсадил в Иерусалим, а бог, види се, не искал да се яви на помощ, защото Хиркан трябвало да умилюстивява сирийския цар с контрибуции.

Това бил същият Хиркан, който, възползвайки се от един смут в Сирия, завладял най-сетне Самария, отколешния враг на Иерусалим. След това тоя град бил възстановен от Ирод, който преименувал Самария на Севаста. Самаряните се оттеглили в Сихем, който сега се нарича Напеуза. Те се оказали още по-близо до Иерусалим. Взаимната омраза между двете половини на избрания от бога народ станала още по-яростна. Иерусалим, Сихем, Иерихон, Самария, които са толкова известни у нас благодарение на религиозните приказки и които са били така малко известни на Изток, са били през цялата, им славна, но измислена история малки градчета, притиснати едно до друго. И бедните им жители се занимавали със сезонна работа.

Опиянен от шовинизъм, Йосиф Флавий не изпуска случая да каже, че Хиркан Макавей бил завоевател и пророк и че бог често разговарял с него на четири очи. Неоспоримо доказателство за пророческия дар на тоя Хиркан, според Йосиф Флавий, е това, че като имал двама любими синове, които били чудовищно вероломни и жестоки, той им предсказал лош край, ако не се поправят. От тия двама хубостници единият бил Аристовул, другият Антигон. Тщеславието на тия евреи ги накарало да приемат гръцки имена. Бог посетил една нощ Хиркан и му показал портрета на другия му син, който отначало се наричал Иоан, а по-късно намислил да се нарича още и Александър.

— Тоя — казал бог — винаги ще заема мястото ти на велик жрец.

Добрият баща Хиркан, усетил в тия думи предсказание за узурпиране, побързал да убие сина си Иоан-Александър „от страх да не се изпълни предсказанието“, както се изразява Йосиф Флавий. Но, види се, тоя Иоан или съвсем не е умрял, или бог го е възкресил, защото след известно време той става върховен жрец и повелител на Иерусалим.

Какво се случва с двамата възлюбени братя — Аристовул и Антигон, синовете на Хиркан, след смъртта на баща им? Свещеникът Аристовул убива свещеника Антиген, своя брат, в храма и заповядва да удушат майка му в тъмницата. Това е същият Аристовул — първият Макавей, който приема титлата иудейски цар, — когото Йосиф Флавий нарича много мек властелин.

В тази епоха Иудея се вълнува от съперничеството между две религиозни секти, на които скоро предстояло да се превърнат в две

политически партии. Това били фарисеите, което значи „обособени“, или „отлични“, понеже претендирали, че се отличават от останалия народ, и садукееите, наричани така по името на религиозния си вожд Садок. Последните били своеобразни еврейски епикурейци: като се придържали фанатично към законите на „Петокнижието“, те не признавали безсмъртието на душата, следователно не вярвали нито в ада, нито в рая, а още по-малко във възкресението на мъртвите.

Фарисеите пък прибавяли към Моисеевия писан закон и устната традиция, в съгласие с която вярвали в прераждането на душите, и към теорията за превръщане на душите прибавяли още редица други вярвания. Те поддържали например, че в човешкото тяло може да се всели зъл дух; те виждали във всички безпричинни болести злонамерена намеса на демони. Фарисеите били учени тълкуватели на „божия закон“. От тях се учили да разгадават „тайни“. Те проповядвали възкресението на мъртвите и царството небесно.

Имало и трета секта — есеи. Есеите, или есените, живеели в комуна, открито признавали търпимостта. Те били приели различни персийски вярвания.

Макавеите в началото покровителствували садукееите срещу фарисеите, което се обяснява, разбира се, с това, че фарисеите били много влиятелна партия в държавата и искали да се намесват във всичко, следователно заплашвали Макавеите. Когато Аристовул I умрял, убитият му брат Иоан-Александър „възкръснал“ и заел престола; разбира се, той е бил не в гроб, а в затвор. Иоан се оженил за Саломе, вдовицата на Аристовул, и я нарекъл Александра.

В тази именно епоха Птоломеите, гръко-египетски царе, и Селевкидите, гръко-сирийски царе, си оспорвали ожесточено Палестина. Този спор започнал от времето след смъртта на Александър Македонски. Враждата между тези владетели позволила на еврейския народ да се поукрепи. Свещениците, които управлявали народа, променяли своята политическа ориентация всяка година и се продавали на най-силния. Иоан-Александър започнал своето жречество с убийството на единствения си брат, който след това не възкръснал като него. Йосиф Флавий не казва името на този брат, пък и за нас то няма никакво значение в каталога на библейските престъпления. Иоан-Александър се е задържал само благодарение на смутовете, които господствували в Азия. Неговото управление е било

едновременно жреческо, демократично и аристократично. Пълна анархия!

Флавий разказва, че веднъж народът в храма започнал да замерва великия жрец Иоан-Александър с ябълки и портокали, когато той се провъзгласил за управител. Александър заповядал да убият 5 000 души. Това избиване поставило начало на цяла епоха на масови убийства, които продължили десет години.

На кого по това време евреите са плащали данък? Флавий дори не се докосва до този въпрос: той предполага, че Иудея е била свободна и независима страна. Въпреки това египетските и сирийските царе си я оспорвали дотогава, докато не дошли римляните и не присъединили цяла Палестина към своите владения.

След този Иоан, тъй недостоеен за великото име на Александър, вдовицата му Саломе-Александра взела властта в свои ръце в качеството на регентка на малолетните си синове, като предоставила впрочем фактическото управление на страната в ръцете на фарисеите и гледала през пръсти на всички жестокости, с които те преследвали своите противници — садукеите. Когато нейната смърт изцяло очистила полето за съперничество между двете секти, това царство, което нямало и двадесет километра дължина, отново започнало да се разкъсва от гражданска война. Хиркан II, по-големият син на великия жрец Иоан-Александър, застанал начело на фарисеите, а Аристовул II, по-младият, се присламчил към садукеите. По този начин Иудея вече имала двама царе вместо един. Братята врагове влезли в сражение под стените на градчето Иерихон, но вече не начело на армии от 300, 400, 500, 600 хиляди души, както разказваше преди невъзмутимия лъжец „свети дух“; по това време вече не се решавали да пишат такива измислици. Дори Йосиф Флавий, толкова склонен към преувеличение, не е направил това. Еврейските армии наброявали по това време три-четири хиляди войника. Хиркан бил победен и господар на положението останал Аристовул II.

В тази епоха римляните, без ни най-малко да се смуцават от военния съюз, тъй да се каже, сключен от тях с Макавеите, понесли своето победоносно оръжие към Мала Азия, Сирия и по-далеч — до Кавказ. Селевкидите вече ги нямало. Арменският цар Тигран, тъст на Митридат, завоювал част от сирийските владения. Гней Помпей (106–48 г. пр.н.е.) покорил Тигран. Той довел Митридат до самоубийство и в

64 г. пр.н.е. направил Сирия римска провинция. В книгите на Макавеите не се споменава нищо за този велик римлянин, нито за Лукул, нито за Сула. За Библията това не е изненадващо!

Хиркан, изгонен от брата си Аристовул, се скрил при един арабски вожд на име Аретас. Иерусалим и тогава бил толкова незначително селце, че Аретас — водач на малка чергарска шайка разбойници — успял да обсади този град. Помпей тогава бил в Долна Сирия. Аристовул се обърнал за покровителство към един от военачалниците му и той заповядал на бедуините да снемат обсадата и да не нападат повече римските земи, тъй като е присъединяването на Сирия Палестина станала римска област. Такъв е бил единственият съюз, който Римската република е могла да сключи с иудеите.

Флавий пише, че Аристовул изпратил на Помпей разкошни подаръци, за да го омилостиви. Страбон казва, че това е било златен грозд, но приписва подаръка на Йоан-Александър, а не на Аристовул. Както и да е било, но Аристовул и Хиркан, като си оспорвали един друг званието върховен иудейски жрец, отишли при Помпей на съд. Последният се гласял да произнесе своето решение, когато Аристовул изчезнал. Може да се смята, че златните гроздове не повлияли на съдията и че по-младият син на Йоан-Александър решил, че е по-добре да разчита на Иерусалимските укрепления.

Помпей също обсадил Иерусалим. Известно е, че този град има великолепно отбранително положение. Той би могъл да стане най-добрата крепост в Изтока, ако попадне в ръцете на голям или средно изкусен строител. В краен случай храмът, който бил цитадела, можел да се направи непристъпен, тъй като е бил построен на върха на отвесна скала, обкръжена с пропасти. Помпей бил принуден да загуби почти три месеца за подготовка на военни машини. Но щом като те само били пуснати в ход, той завладял крепостта. Един от синовете на диктатора Сула се изкачил пръв на укреплението. Този ден е забележителен и поради това, че превземането на Иерусалим от римляните е станало по време на консулството на Цицерон (63 г. пр.н.е.).

Йосиф Флавий разказва, че 12 000 евреи са били избити в храма. Бихме му повярвали, ако не знаехме, че той винаги преувеличава. Не бива да му се вярва и когато прибавя, че в храма намерили 2 000 таланта злато и че победителят събрал още 10 000 таланта в града. В

края на краищата Иерусалимският храм толкова пъти е бил завзет от победители на иудеите, които са го разграбвали, че е трудно да се вярва в него да е имало голямо количество ценности. Още по-безсмислено е да се вярва, че на такова мъничко царство, тъй бедно и изтощено от постоянни междуособици, е можело да се наложи контрибуция от 10 000 таланта.

За тези неща съвсем не мислят хората, които четат Библията, без да се замислят, и лекомислено повтарят басните, породени от потъпканото национално честолюбие! Разумният човек вдига учудено рамене, като вижда, че Александър не е могъл да събере в Иудея повече от 30 таланта във войната за независимост срещу Дарий и че изведнъж някой си намира в еврейските каси дванадесет хиляди таланта.

Без съмнение Помпей не е взел нищо за себе си и се е задоволил е това, да застави евреите да заплатят разносните по експедицията, която е била в края на краищата странична диверсия в цялостната му кампания в Мала Азия. Цицерон хвали неговото безкористие. Но историкът Ролен („История на Рим“, кн. XVI) казва, че оттогава започват несполуките на Помпей заради светотатственото му любопитство, което го тласнало в „светая светих“ на еврейския храм.

Волтер възразява на Ролен, че Помпей едва ли е можел да знае, че влизането там е забранено. Забраната се е отнасяла във всеки случай за евреите, а не за Помпей. Строители, дърводелци, каменари и други работници са влизали там, когато е трябвало да правят ремонт. Може би трябва да се прибави, че наличието на „ковчег на завета“ — сандъка, в който „живеел“ бог — е правело това място свято. Но „ковчегът“ изчезнал безследно още по времето на Навуходоносор.

Цезар — продължава Волтер — също като Помпей би влязъл в това дълго около девет метра помещение. Той би полюбопитствувал да надникне в олтара на бог Саваот. Помпей бил победен от Цезар в битката при Фарсала на 6 юни 48 г. пр.н.е. Възможно е и с това той да е бил наказан за Иерусалимското си любопитство? Но за това поражение е имало и други причини, и сред тях военният гений на Цезар е изиграл много по-голяма роля. Но още по-голямо светотатство от влизането в „светилището“ е да се избият в храма 12 000 души.

Помпей взел Аристовул в плен и то изпратил в Рим. В 48 г. пр.н.е. той заповядал на един от потомците на Сципион, който го

замествал в Сирия, да накаже големия син на Аристовул, провъзгласил се за цар под името Александър. Това събитие е последен пример за „равноправния“ съюз, който евреите уж сключили с Рим, както се хвали авторът на Първа книга Макавейска. Това показва колко малко трябва да се вярва на тези „свещени“ истории.

На края, за да се сложи последната щриха на картината и да се покаже с каква почит към евреите е била пропита римската държава, достатъчно е да се каже, че след няколко години (в 38 г. пр.н.е.) триумвирът Марк Антоний е осъдил още един еврейски цар, втория син на Аристовул — Антигон, на робска смърт: били го с камшик и го разпънали.

Сенатът дал титлата цар на идумееца Ирод — син на иудейския прокуратор Антипатор, — който се оженил за Мариана, дъщерята на Хиркан II. Той царувал около четиридесет години под протектората на Рим, държейки еврейските си поданици под жестокия гнет на желязната си власт.

Да приведем сага направения от Волтер кратък преглед на отделни места от книгите Макавейски. Той е имал търпение да разгледа библейските, текстове и да резюмира аргументите срещу достоверността и правдивостта на тези последни книги от Библията. Ето неговото резюме:

„I. Трябва да се отхвърли разказът за изтезаването на седемте братя Макавеи и майка им, които уж умрели в мъки за отказа им да ядат свинско. Първата книга не говори за това, макар че тя излиза далече извън епохата на царуването на Антиох Епифан. Бащата на Макавеите имал само пет сина, които до един се отличили в защитата на родината си. В разказа за изтезаването на Макавеите (гл. 7) втората книга не споменава в кой град е станала тази варварска екзекуция. Освен това Антиох едва ли е бил способен да извърши една така жестока, така подла и същевременно толкова безполезна постъпка. Той е бил владетел, възпитан в Рим, и достоен за възпитанието си: човек доблестен и великодушен. Единственото, в което го упрекуват, е излишната простота в отношенията, характерна за римските владетели, които са търсели популярност сред народа. Прякорът «Епифан» (което значи «блестящ», «славен», «знаменит») е добър отговор за всички онези обиди, с които евреите са обсипали неговата памет.

Иерусалим е бил присъединен към обширните владения на Сирия. Евреите въстанали срещу Антиох. Той тръгнал да накаже бунтовниците. Понеже религията е била вечният предлог за всички престъпления и жестокости на евреите, Антиох, комуто омръзнала собствената му търпимост, издал заповед по всичките му владения да няма никаква друга вяра, освен култа на сирийските богове. Той лишил бунтовниците от религията и парите им — две неща, които били поскъпи от всичко за еврейските жреци. Впрочем в завоювания от него Египет Антиох не постъпил така. Нещо повече: той върнал това царство на неговия цар е великодушие, за което има само един пример — примера на Александър Македонски. Ако е проявил повече строгост спрямо евреите, това е било предизвикана строгост. Самаряните му се покорили, но Иерусалим се съпротивявал. Станала кръвопролитна война, в която Иуда Макавей и четиримата му братя извършили, по думите на Библията, необикновени чудеса начело на малка шепа воители.

II. Фантазьорът — автор на първа книга — започва лъжите с твърдението, че Александър е разделил земите си между своите пълководци още приживе. Тази грешка, за която не е необходимо опровержение, дава възможност все пак да преценим «учеността» на автора.

III. Почти всички случаи и подробности в първа книга Макавейска са съвсем химерични. Нейните автори казват, че Иуда Макавей, който през време на войната се местел от пещера в пещера в някакъв си затътен кът на Иудея, намислил да склучи съюз с римляните, понеже му били разказвали «за юнашките подвизи, които те показали над галатяни, как ги били покорили и направили поданици» (гл. 8, ст. 2). Но галатяните по това време не са били още покорени и не са плащали данъци на римляните. Това е станало едва при Луций Корнелий Сципион.

IV. По-нататък авторът казва, че Антиох III (управлявал от 223 до 183), чийто син бил Антиох IV Епифан (управлявал от 175 до 163), бил пленен от римляните. Това е явна грешка: той е бил разбит през 190 година от Луций Корнелий Сципион азиатски (в битката при Магнезия), но не е бил взет в плен. Сключил мир с Рим и платил военните разходи. В случая тук проличава еврейски автор, който е

много малко осведомен за събитията в останалата част на света и бръщолевии глупости за неща, които съвсем не познава.

V. Авторът прибавя, че Антиох III отстъпил на римляните Индия, Мидия и Лидия (*гл. 8, ст. 8*). Това е вече прекалено! Тази смелост в манипулирането с историческите факти с нещо съвсем постижимо. Оставало е още авторът да отстъпи на римляните Китай и Япония!

VI. След това в желанието си да се прояви като познавач на положението в Рим, той казва, че всяка година там избират един владетел — съдник — и само на него се подчиняват (*гл. 8, ст. 16*). Този невежа не е знаел, че в Рим има двама консули!

VII. Иуда Макавей и братята му, доколкото можем да вярваме на книгата, изпратили посланици до римския сенат, които казали следното: «Иуда Макавей и братята му и целият иудейски народ ни пратиха при вас, за да свържем с вас съюз и мир». Това трябва да е звучало например така, както ако някой партиен водач от република Сан Марино изпратеше посланици в Турция да сключат съюз за дружба. Но и отговорът на римляните, който се цитира от Библията, е не по-малко учудващ. Ако в Рим наистина са пристигнали и пратеници от някаква повече или по-малко известна и силна република и ако Рим действително е сключил тържествен съюз с Иерусалим, без съмнение Тит Ливий и другите историци биха знаели това. Но за «съюза» с Рим споменава само Библията.

VIII. Наскоро след това попадаме на още едно самохвалство: това е измисленото родство на евреите със спартанците. Авторът казва, че някой си лакедемонски цар, на име Арей, писал на еврейския първосвещеник Оний (*гл. 12, ст. 21–23*): «Намери се в писанието за спартанците и за иудеите, че те са братя и са от Авраамовия род. Сега, след като узнахме това, добре ще сторите да ни пишете за вашето благосъстояние. Ние пък ви известяваме: вашият добитък и вашият имот са наши, а което ние имаме, то е ваше. И заповядахме да се извести вам това.»

Невъзможно е да се отнасяш сериозно към измислици, напълно лишени от здрав смисъл. Това прилича на историята с Арлекин, който се представял за свещеник. Когато съдията го изобличил в лъжа, той отговорил: «Но аз наистина мислех, че съм свещеник!» Излишно е да се доказва, че спартанците никога не са имали цар на име Арей и че по времето на великия жрец Оний лакедемонците вече не са имали

никакви царе. Би било също така излишно губене на време да се доказва, че Авраам е бил така малко известен в Гърция, както и в Рим.

IX. Да се спрем сега на чудното приключение на Илиодор, за което разказва 3 глава на втората книга. «Селевк, азийски цар» (Селевк IV Филопатор), по-голям брат и предшественик на Антиох IV Епифан, научил уж от един евреин, бивш домакин на храма, че Иерусалимската съкровищница притежава несметни богатства. Понеже имал нужда от пари за войните, които водел, царят изпратил своя офицер Илиодор да изиска тези богатства. Илиодор отива да изпълни поръчката и се споразумява с великия жрец Оний. По време на разговора им в храма, от небето слязъл грамаден кон, яхнат от конник, целия в злато. Конят заудрял Илиодор с предните си копита, а двамата ангели, които държали коня за юздите, биели Илиодор с камшици. Жрецът Оний взел да моли бога за него. Просветите ангели престанали да бичуват офицера и му казали: «Благодари се на Оний! Ако не бяха неговите молитви, бихме те пребили от бой». След това те изчезнали.

На критиците това чудо се е сторило особено странно, защото нито египетският цар Сусахим, нито Навуходносор, нито Антиох Епифан, нито Птоломей Сотер, нито великият Помпей, нито император Тит, всичките грабили ценности от еврейския храм, някога са били бити от ангели. Наистина някой си свят монах бил видял дяволи да изпращат душата на Карл Мартел^[2] с лодка в ада. Дяволите бичували душата му с камшици, защото Карл задигнал нещичко от богатствата на манастира на свети Денис. Но подобни случаи стават, нека си послужим с учтиви изрази, не съвсем често.

X. Изоставяме големия брой анахронизми, обърквания, грешки, подправки, невежи измислици, с каквито са препълнени книгите Макавейски, и преминаваме към смъртта на Антиох, описана в 9 глава на втора книга. Тази грамада от лъжа, измислици и глупости предизвиква отвращение. По думите на автора Антиох уж дошъл в Персеполис, за да разграби този град и храма. Добре е известно, че градът, наречен от гърците Персеполис («град на персите»), е бил разрушен от Александър Македонски. Евреите живели винаги изолирано от другите народи, винаги увлечени само от своите собствени интереси и презиращи всички инородци и иноверци, разбира се, не са могли да знаят за събитията в Китай или Индия. Но нима е било възможно да не знаят, че градът, който само гърците са

наричали Персеполис, е престанал да съществува 160 години преди Антиох? Същинското име на този град е било Истхар. Ако книгата Макавейска е написал евреин от Иерусалим, жител на Азия, той не би назвал столицата на персийските царе е име, което се среща изключително в гръцки източници. От това вадят заключение, че последните книги на Стария завет е можело да бъдат написани само от евреи елинисти от Александрия^[3].

Но ето още един повод за съмнения. В първата книга е казано, че Антиох Епифан поискал да иземе златните щитове, оставени от Александър Македонски в град Елимаис, по пътя за Екбатана, и че той умрял от «голяма скръб в чужда земя» (*гл. 6, ст. 13*), когато узнал, че Макавеите са оказали отпор на неговите войски и в Иудея. Във втората книга пък, напротив, е казано, че този цар паднал от колесницата, че при падането получил тежки контузии и умрял, че тялото му гъмжало от червеи и че под влияние на тези страдания той захванал да моли за прошка от еврейския бог. Авторът на тази измислица злорадствува: «Нечестивецът се молеше на господ, който не можеше вече да го обича» (*II Макавейска, гл. 9, ст. 13*). Авторът добавя, че уж Антиох обещал на бога да приеме иудеиската вяра. То би било същото, ако Карл Велики, вождът на кръстоносците, би обещал да приеме исляма.

Ето още една сценка от третата книга. Действието става в Египет. Цар Птоломей Филопатор се ядосал на евреите, които въртели голяма търговия в неговите земи. Той заповядал да преброят евреите и според Филон те се оказали един милион души. Този един милион хора били събрани на александрийския хиподрум. Царят заповядал да ги стъпчат със слонове. Но господ бог, който бдял за спокойствието на своя народ, сторил така, че царят задрямал в часа, определен за това зрелище. Когато се пробудил, Птоломей отложил забавата за следния дан, но тогава бог го лишил от памет: Птоломей нищо не помнел. Найсетне, на третия ден Птоломей си спомнил всичко и заповядал да приготвят евреите и слоновете. Дали на слоновете да пият вино с тамян. Пиесата щяла да почне, когато ненадейно се разтворили небесните двери и оттам се спуснали «два светли и страшни ангела» (*гл. 6, ст. 17*). Те насочили слоновете срещу войниците, които ги карали. Войниците — то се знае! — били стъпкани, евреите — то се знае — били спасени и царят — то се знае — преминал към

истинската вяра. Всичко е както трябва в благочестивите приказки за хора е религиозна умствена нагласа“.

Такова е краткото резюме на Волтер. Няма никаква нужда да разглеждаме и другите налудничави щуротии на „свещените книги Макавейски“.

* * *

Нашата задача е изпълнена. Остава да кажем само няколко думи, които може би ще учудят свободомислещите читатели, но те са съвсем чиста истина, установена от автора през време на дългогодишно лично наблюдение на нравите на вярващите хора: колкото и безсмислена да е Библията, има свещеници и дори умни свещеници, които съвсем добросъвестно я считат за вярна, правдива и оригинална, и техният разум никога не е бил смутен от нито един, дори най-фантастичен разказ на авторите, създали „свещеното писание“. Тези необикновено наивни хора не само сляпо вярват, че китът е погълнал Ион, но те биха повярвали, че Ион е погълнал кита, стига само да беше скимнало на „свещения гълъб“ да прошепне такова нещо на някой от пророците!

Такива са резултатите от внушението в течение на дълги векове и от религиозното възпитание в непрекословно преклонение пред „словото божие“! Толкова голяма е силата на наивното лековерие, с каквото много хора възприемат най-фантастичните поучения на религиозните авторитети!

[1] Съгласно Библията Елеамар се „притекъл под оня слон“, убил го и слонът го притиснал с трупа си (*I Макавейска, гл. 6, ст. 46*). ↑

[2] Карл Мартел (688–741) — управител на франкската държава, основател на династията на Каролингите — франкски крал. Той не се стеснявал да подарява на своите рицари църковни имения. ↑

[3] Това следва явно също и от факта, че в древноеврейския текст на Библията книгите Макавейски ги няма. ↑

Издание:

Лео Таксил. Забавна Библия

Превел от руски език: Любомир Павлов

Редактор: Константин Колев

Художествен редактор: Тотю Данов

Технически редактор: Стефан Христов

Коректор: Блага Филипова

Корица: Александър Хачатурян

Дадена в произв. на 17.XII.1963 г. Подп. за печат на 25. II. 1964 г.

Формат 84×108/32 Печ. коли 31 Изд. коли 23,75. Авт. коли 44.00

Тираж 7,300. Изд. №3422. Лит. група II.

Издателство на Българската комунистическа партия — София,
1964 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.